

ועלה האיש' לפון הוה עולה היה מומן מועד למועד לשילה ומדרש אגד' בדרך שהיה עולה בשנה זו לא היה עולה בשנה אחר' כדי להשמייע ישר' ויעשו כמותו: ויהי היום' והוה יום מועדא: מנה אחת אפים' חולק חד בחירי הראוי להתקבל בסבר כנים יפות: צרתה' אשת בעלה פטמה: גם כעס' כעס אחר כעס תמיד לכך נאמר גם היתה חומר' לה כלום קנית מעפורת לבך גדול' אז חלוק לבכך קטן: בעבור הרעימה'

ועלה' כן היה עושה בכל שנה ושנה שהיה עולה לשילה לחבוח ומה שאמר מעירו לומר שהיה מורז בני עירו לעלו' ובדרש לא בדרך שהיה עולה בשנה זו היה עולה בשנה אחרת חלף בכל שנה היה עולה בדרך אחרת בשביל להשמייע את ישראל ולהעלות אותן לשילה: מומים ימימה' משנה לשנה כמו ושמרת את החקקה הזאת למועדה מימים ימימה' אז פי' ממועד למועד וכתי מומן מועד למועד: להשתחוות ולזבוח' להתפלל לפני יי' ולזבוח עם זבח המועד' ובדרש ר' אלעזר בשם רבי יצחק שקולה תפילה כנגד הקרבנות שנה' להשתחוות ולזבוח ורבנן אמרי חביבה תפילה יותר מכל הקרבנות דכתיב להשתחוות ואחר כך לזבוח: ושם שני בני עלי' זכרם על הזבחים לפי מה שעתידי לזכור עליהם מה שהיו עושים בקרבנות: ויהי היום' יום מועד וכתי יומא דמועדא' ובדרש ר' יהושע בן לוי אמר זה יומא של עזרת: ונתן לפניו' מן השלמי שהיה זבוח: ולחנה יתן' כמו נתן כמו אז יבנה יהושע אז יבדיל משה והדומים להם: מנה אחת אפים' מנה אחת ככבדת להשיב אפה וכעסה וכן ארך אפי' ארך כעס וינתן תרג' חולק חד בחירי רל מנה הראוי להתקבל בסבר כנים יפות' ובדרש מהו אפי' בפילות אפים בסבר פנים יפות אפים כנגד פנינה וילייה וחלוי אפי' זל פי' אפים כעס כלו' כעס היה נתן לה מנה אחת לבד לפי שהש' סגר את רחמה ולא היו לה בנים שיתן לה מנות כמו לבני פני' היה לו כעס ועצב בזה לפי שהיה אוהב מנה והיה מתאוה להיות לו ממנה בנים: ויי' סגר את רחמה' תי' ין קדם יי' איתמנע לה ולד: צרתה' פנינה שהיתה צרה לה וכן כל שתי נשים לחים אחד נקראות צרות לפי שהן אויבו' זו לזו ברוב וכן בשנה פוטרות צרותיהן: גם כעס' כעס אחר כעס היתה חומרת לה דברים של כעס לפי שלא היו לה בנים' ובדרש מכעסת וחוזרת ומכעסת מה היתה חומרת לה זבנת לבריך רבה סודר אזו לתניינא חלוק: בעבור הרעימה' מן רעמו פנים ענין זעף ור' הרעימה דנושה שלא פוטרה וזל כן לחוק קריאת הדין כמו קוף ונתקמה מן העיר וזולתו מן הדגוש' לתפארת הקריאה וית הרעימה לחקיקותא כלומר שתהא לה קבאה ממנה היתה חומרת בפניה דברים של גדולה בנים וכינחא בהם כדי שתהא לה קבאה ויכאב לבה: בעד רחמה' על רחמה כמו בעד השלח יפולו וכפר בעדו: וכן יעשה' חלקנה היה עושה כן שנה בשנה לעלות בית יי' עם ביתו ופנינה גם כן היתה מכעיסה חנה בכל פעם מדי עלותה בית יי' כי דבר המנות היתה מכעסת אותה שהיו לה ולבניה מנות ולאנה לא היתה חלה מנה אחת לפי שלא היו לה בנים שיקחו מנות: הלא חכמי' כתרנומו הלא רעותי טבא לך כלומר רצוני חליך ונחשתני חותך טוב לך מעשרה בנים יי' חכמי טוב לך יותר ממה שאני טוב לעשרה בנים שיש לי מפנינה כלומר יותר חני אוהב חותך ממה שאני אוהב את בני אמרו כי עשרה בנים היו לפנינו ולפירושינו יהיה טעם עשרה דרך כלל חשבון כמו ואפו עשר נשים מעשר שליטים שבע כחטאתיכם שבע יפול צדיק והדומים להם: חכלה' מקור בתוספת הא' ואין הא' לקבא כי אינה מפיך וכן שתה מקור ופירוש אחרי שאכלו ונתנו ואפשר כי חנה גם כן חכלה אף על פי שאמר ותבכה ולא תאכל חפשר כי אחר שאמר לה בעלה ונמה לא תאכלי וכפר בה חכלה מעט ובעל הדרש אמר שתה ולא שתה לא דקדק: ועלי הכהן יושב על הכסא על מזות היכל יי' פי' סמוך למזות כי המזות הם לחיי השערים לא המפתן וכן ועליו מטה מנשה סמוך לו וזבחת עליו סמוך לו וכתי בסטר סיפא דהיכלא דיי' ויש מרובתינו זל שאמר כי אין ישיבה בעמדה אפי' למלכי בית דוד חלף לכהן גדול שנאמר ועלי הכהן יושב על הכסא על מזות חבל ויבא דוד וישב לפני יי' פירשוהו שיסב עצמו לתפלה ודרשו רבותינו ישב שהוא חסר ויו' אמרו ישב כתיב מלמד שבאותו היום מימהו כהן גדול: ותתפלל על יי' כמו חל יי' וכן ונתן הספר על ידע ספר כמו חל יודע ספר על ספן כמו חל ספן: ותוד

פי' רבינו ישעיה מיי' יעמיה' תרגמו מוזן מועד למועד ולפי פשוטו נראה חשל לשל כמו שכתו לפיכך וכן יעשה שנה בשנה: ויש לית שדר היה לו שיעלה עם כל שנה ושנה בלא שלשה רגליה כי כפלה רגלי הזכרים חייבים ולא הנשים: וכך אמר לפנינו לחובות את זבח היתו' ואת גדו' אל-ח' כנגד היה עליו לעלו' עם כל שנה ושנה ביום הקבוע לו: ויהי היום' ויהי בכל יום עושה כן מנה אחת אפים' פי' מליאה כפר משני עבריה' נמצא שהיו לה שתי פנים' גם כעס' לא דיי' כעסה שהיתה עקרה' לא שנה נוסף לה כעס צרתה' בעבור הרעימה' פי' מתכוול להלכות פניה ולהרעימה' ודגשות הר'ם ללא נודך כמו ותקיימה' וכן יעשה שנה בשל' פי' חלקנה שהיה נתן לו יונה אפים וכן תקיימה' פנינה והיו חסר' אחרי חכלה בשילה' וחכמי שבת' פי' אחר חכלה ולא חלף השל' פיה

ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה להשתחוות ולזבוח ליהוה צבאות בשלה ושם שני בני עלי חפני ופנחס כהנים ליהוה: ויהי היום ויזבח אלקנה ונתן לפנינה אשתו ולכל בניה ובנותיה מנורת: ולחנה יתן מנה אחת אפים כי ארת חנה אהב ויהוה סגר רחמה: וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעמה כי סגר יהוה בעד רחמה: וכן יעשה שנה בשנה מדי עלותה בבית יהוה בן תבעסנה ותבכה ולא תאכל: ויאמר לה אלקנה אישה חנה למה תבכי ולמה לא תאכלי ולמה ירע לבבך הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים: ותקם חנה אחרי אכלה בשלה ואחרי שרתה ועלי הכהן ישב על הכסא על מזות היכל יהוה: והיא מרת נפש ותתפלל על יהוה ובכה תבכה:

וסליק גברא ההוא מקרתייה מומן מועד למועד למסגד ולדברה קדם יי' צבאות בשילו ותמן תרין בני עלי חפני ופנחס משמשין ק קדם יי': והוה יום מועדא וירבח אלקנה ויהב לפנינה אתתיה ולכל בניה ובנותיה חולקין: ולחנה יתן חנה רחים ומן קדם יי' אתמנע מנה ולד' ומצהבא לה צרתה אף מרגנא לה בריל לאקניותיה ארי אתמנע מן קדם יי' מנה ולד' וכן יעביר שנה בשנה בזמן מסקה לבית מקדשא דיי' בן מרגנא לה ובכיא ולא אכלת: ויאמר לה אלקנה בעלה הנה למה את בכיא ולמא לא תיכלי ולמא באיש ליד לבך הלא רעותי טבא ליד מעשרא בנין: וקמת חנה בתר דאכלת בשילה ובתר דשתארת ועלי כהנא יתיב על כורסיה על מזווי בסטר ספא דהיכלא דיי': והיא מרירת נפש ומצלינא קדם יי' ומבכא בבכיא:

שבט יהודה' ועז מלך משפט אהב: תבעסנה ב' חס' וסימ' מדי עלותה בית יי' ועיבו את יי' וכל ירמיה דכוו' בסא ולא תכעיסו' וכל מכעיסים דכוו' מל בסא חס' והכה יי' את ישראל: ולא תאכל ג' בקריא וסי' רק דוק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש' שורך טבוח לעיניך ולא תאכל מסנו' כן תבעסנה ותבכה ולא תאכל:

סתתחונן ורבותינו אמרו בעבור הרעימה שתתפלל ולעם שמים כתכונה: בעד רחמה' כנגד רחמה וכן כל לשון בעד: וכן יעשה חלקנה שנה בשנה' ונתן לה חלק מנורת להראותה ש שמחבה וצרתה לפי חביבה שבעלה מראה לה כן תרבה גם היא להכעיסה: מעשרה בנים' שילדה לי פנינה: חכמי טוב לך' מחבבך: חכלה בשילה' לא מפיך הא' והאלף חטף קמץ והו' כמו אחרי חכל' ב בשילה' ונחמתי שתה והלשון נופל בין לזכר בין לנקבה אחרי חכלה לשון פעול כמו לחכלה לשון לפעול: ועלי הכהן יושב על הכסא' אותה היום ישב על כסא גדול שמתמכה שופט על ישראל: על מזות' כמו חל מוזות: יי' צבאות

רלבג

מיימים ימימה' הרצון בזה משנה לשנה אז מרגל לרגל כמזות התורה והיותר ככון שמסנה לשנה היה עולה עם עס כשני ברבל ורגל וזה נאמר ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה רל' שפעם אחת בשנה היה עולה מעירו בדרך שלא נשאר לו עם בביתו אפילו הכסים והטף: להשתחוות ולזבוח ליי' בשילה' פי' רבותי' זל להשתחוות ולהתפלל ואף על פי שהיה מתפלל גם כן בעירו הנה התפלה בבית המקדש היתה יותר נכבדת' ואפשר' נכ שהיתה ההשתחויה ממש כי הנכנס עם היה משתחוה כמו שאמרנו זל: ולזבוח' הם שלמי שמחה ושלמי חגיגה: ויהי היום' כאשר זבח חלקנה זבח השלמים נתן לפנינה אשתו ולכל בניה ובנותיה מנות כי כלם היו עם כמו שפירשנו' ואולם לחנה יתן מנה אחת אפים רל' שהיה נתן לה מנה אחת בעלת שני פנים כאילו תאמר שהיה נתן לה מהנתחים השממי' מאד ומהנתחים שאין בהם שומן כדי שתבחר מה שתד' לאהבתו אותה אז יהיה אמרו אפים רומז לפנינו וירצה בזה שהיה יושבת לנגדו פנים כנגד פנים להשגיח בענינה אף תאכל וזה הרגיש חלקנה שלא חכלה' והנה היתה הסבה בזה הכעס שהכעיסתה צרתה שהיתה מתפארת ברבוי בניה והיתה מבוזה אותה על שאין לה בנים' והנה אמר לה חלקנה לנחמה כשהיה רואה אותה בוכה וחיונה חוללת למה תבכי ולמה לא תאכלי ולמה ירע לבבך הלא אנכי טוב לך מעשר' בנים לרוב אהבתי חותך' והנה קמה חנה אחרי האכלה והשתיה אכל היא לא חכלה ולא שתתה כמו שאמר ותבכה ולא תאכל וכמו שאמרנו ויין ושכר לא שתיתי: ועלי הכהן יושב על הכסא אכל מזות היכל יי' ולא היה יושב בהיכל אכל בעמדה והיה לו רשות לשבת עם לפי שהיה כהן גדול: והיא מרת נפש ותתפלל על יי' לל כנגד קדשי קדשי' והעד ההוא היה לפני יי' לל מה שיביט לבד המערכי שהיה בו חרון ברית יי' והיתה בוכה בעת התפלה כי שערי דמעה לא ננעלו' והנה

היה נתן לה מנה אחת לפי שלא היו לה בנים' ובדרש מכעסת וחוזרת ומכעסת מה היתה חומרת לה זבנת לבריך רבה סודר אזו לתניינא חלוק: בעבור הרעימה' מן רעמו פנים ענין זעף ור' הרעימה דנושה שלא פוטרה וזל כן לחוק קריאת הדין כמו קוף ונתקמה מן העיר וזולתו מן הדגוש' לתפארת הקריאה וית הרעימה לחקיקותא כלומר שתהא לה קבאה ממנה היתה חומרת בפניה דברים של גדולה בנים וכינחא בהם כדי שתהא לה קבאה ויכאב לבה: בעד רחמה' על רחמה כמו בעד השלח יפולו וכפר בעדו: וכן יעשה' חלקנה היה עושה כן שנה בשנה לעלות בית יי' עם ביתו ופנינה גם כן היתה מכעיסה חנה בכל פעם מדי עלותה בית יי' כי דבר המנות היתה מכעסת אותה שהיו לה ולבניה מנות ולאנה לא היתה חלה מנה אחת לפי שלא היו לה בנים שיקחו מנות: הלא חכמי' כתרנומו הלא רעותי טבא לך כלומר רצוני חליך ונחשתני חותך טוב לך מעשרה בנים יי' חכמי טוב לך יותר ממה שאני טוב לעשרה בנים שיש לי מפנינה כלומר יותר חני אוהב חותך ממה שאני אוהב את בני אמרו כי עשרה בנים היו לפנינו ולפירושינו יהיה טעם עשרה דרך כלל חשבון כמו ואפו עשר נשים מעשר שליטים שבע כחטאתיכם שבע יפול צדיק והדומים להם: חכלה' מקור בתוספת הא' ואין הא' לקבא כי אינה מפיך וכן שתה מקור ופירוש אחרי שאכלו ונתנו ואפשר כי חנה גם כן חכלה אף על פי שאמר ותבכה ולא תאכל חפשר כי אחר שאמר לה בעלה ונמה לא תאכלי וכפר בה חכלה מעט ובעל הדרש אמר שתה ולא שתה לא דקדק: ועלי הכהן יושב על הכסא על מזות היכל יי' פי' סמוך למזות כי המזות הם לחיי השערים לא המפתן וכן ועליו מטה מנשה סמוך לו וזבחת עליו סמוך לו וכתי בסטר סיפא דהיכלא דיי' ויש מרובתינו זל שאמר כי אין ישיבה בעמדה אפי' למלכי בית דוד חלף לכהן גדול שנאמר ועלי הכהן יושב על הכסא על מזות חבל ויבא דוד וישב לפני יי' פירשוהו שיסב עצמו לתפלה ודרשו רבותינו ישב שהוא חסר ויו' אמרו ישב כתיב מלמד שבאותו היום מימהו כהן גדול: ותתפלל על יי' כמו חל יי' וכן ונתן הספר על ידע ספר כמו חל יודע ספר על ספן כמו חל ספן: ותוד

הכהן יושב על הכסא על מזות חבל ויבא דוד וישב לפני יי' פירשוהו שיסב עצמו לתפלה ודרשו רבותינו ישב שהוא חסר ויו' אמרו ישב כתיב מלמד שבאותו היום מימהו כהן גדול: ותתפלל על יי' כמו חל יי' וכן ונתן הספר על ידע ספר כמו חל יודע ספר על ספן כמו חל ספן: ותוד

ותדור נדר' חני תמה חך חל נדרה על בנה שיהיה נזיר ועוד שלא היה בעולם וחך חל הנדר עליו ואפי' היה בעולם הרי חניו האיש מירד את בנו חזר וחך האש' מדרת את בנה בנזיר ואפי' באיש לא מצאו בו טעם חלחל חמרו הלכה היא בנזיר ואש תאמר כי חלקה עשה הנדר גם כן אחרי ששיעו מאשתו זה לא ראינו והיחך

הניח הפסוק לספור עיקר הנדר וכתב נדר חנה שחינו נדר זה דחוק' ויותר חני תמיה חך לא דברו רז' בזה הדבר כי לא מנחתו בדבריהם בזה שום דבר לא במדרש ולא בתלמוד: יי'

רבינו ישעיה'

האשכנזי ז' שגדל באשכנזי ת' בר בני בני ופי' ויורה לא ה על ראשו כי זה סכנה להיות י כמו ששני' ז' כי בני ויורה לא ה על ראשו

ראה ה' בקריא' וסי' ראה ראינו כי היה יי' עמך' ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים' אם ראה תראה בעני אמתך' וראו ראו ואל תדעו' קדמאה ובתרא כתיב ו' ומציעתא כתיבה' ונספר גם בסדר תולדות: ויחשבה' בקריאה וסי' וראה יהודה ויחשבה לוונה' ויחשבה עליו לשכורה: ויין ושכר' ג' דסמיכי בקריא' וסי' לחם לא אכלתם ויין ושכר' מכל אשר יצא סגפן היין' ותען חנה ותאמר לא אדני:

ותדור נדר ותאמר יהוה צבאות אש' ראה תראה' בעני אמתך וזכרתני ולא תשכח את אמתך ונתתה לאמתך זרע אנשים ונתתיו ליהוה כל ימי חיו ומורה לא יעלה על-ראשו: והיה כי הרבתה להתפלל לפני יהוה ועלי שמר את פיך:

וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע ויחשבה עלי לשכרה: ויאמר אליה עלי ערמתי תשתכרין הסירי את יינך מעליך: ותען חנה ותאמר לא אדני אשר קשרת רוחי אנכי ויין ושכר לא שתיתי ואשפך את נפשי לפני יהוה: אל תתן את אמתך לפני בת בליעל

וקיימת קים ואמרת יי' צבאות אש' מנל' גלי קדמך סגוף אמתך ועול דברני קדמך ולא תרחיק ית אמתך ותתן לאמתך בר בני בני אנשא ואמסרניה דיהי משמש קדם יי' כל יומי חיוהי ומרות אנש לא תהי עליהי והיה מדאסגיאת לצלואה קדם יי' ועלי אוריד לה' עד דתפסוק: וחנה היא מצליא בלבה להוד ספותה' נידן ו' וקולה לא משתמע ויחשבה עלי כאתמא רוי': ואמר לה עלי עד אימתי את משתטת' הלא תפיגין ית המרוד טניד: ואתיבת חנה ואמרת לא רבוני אתמא עקת רוח אנש וחמר הדרת ועתיק לא אשתיתי ואמרת עולבן נפשי בצלו קדם יי': לא תכלים ית אמתך קדם בת רשעא

לא חלקה בעלי ואני יולדת כמו שכתבת בתורתך נחם לא נטמאה האשה ונאורה היא ונ': בעני אמתך' שלשה יש בפסוק כמו חלה תולדות נח ישראל חמשה בפסוק כי כן דרך המקראו' לנחות' ודרשונו חמר' חנה שלש מנות נכסותה האשה ולא עברתי על אחת מהן: וזכרתני ולא תשכח את אמתך'

הכפל לחוק התפילה והבקשה וכן זכור את אשר עשה לך עמלק לא תשכח לחוק המנוה' ודרשו רז' וזכרתני בזכרים ולא תשכח את אמתך בנקבות: זרע אשכנזי פי' זכרים וימה שאמר ומורה לא יעלה על ראשו מוכיח כי על זכרים אמרה כי לא יחמר זה על הנקבות וית בר בני בני אינשא' ובדרש זרע אשכנזי שלא יהו פניהם דומים לא ליקף ולא לסרים' דא זרע אשכנזי חמשים כמא דאת חמר אשכנזי חמשים ונבונים אשכנזי נבואים כמא דאת חמר וישארו שני אשכנזי ועוד חמרו זרע ששקול כשני אשכנזי ומחי ניהו משה וזכרן שחמר משה וזכרן בכהניו ושמואל בקורחי שמו: ונתתיו ליי' שיהיה נזיר קדם ליי' וית ואמסרניה דיהא משמש קדם יי' ואש כן לדבריו מה נתנה בו חנה והלא כל הלויים ליי' נתונים נוכל לפרש כי שאר הלויים היו בחך לעבודת יי' מבן עשרי וחמש שנה והיא כתב חנות ליי' כל ימיו' ובדרש חמרו לא לחנה למה את מבקשת זרע אשכנזי חמשים זרע אשכנזי נבואים חמרה להם שהיא ראוי לתתו ליי' וזהו ונתתיו ליי': ומורה' תער כמו ומורה לא יעלה על ראשו דמשמש וית של שמשון ומספר ותרגם זה ומרות אשכנזי חמשים עליו ועניינו לפי דעתו כמו באחך' ובדברי רז' מתולדות בזה רבי נהוראי חומר נזיר היה שמואל שכ' ומורה לא יעלה על ראשו מה מורה האמורה בשמשון נזיר חף מורה האמורה בשמואל נזיר חף מורה חלחל של בשר ודם חמר לו רבי נהוראי והלא כתיב ושמע שאלו והרבני הרי שכבר היה עליו מורח של בשר ודם חמר רב יוסף כמחן מתרגמי' ומרות איש לא תבא עליו כמחן כר יוסי' ובדרש מ' למה נקרא תער מורה חר' חמי לא תבא שמה יראת שמיר ושית מה הדין עורה לא מדחיל חלחל מן פרזלח חף הדין שערה לא מדחיל חלחל מן פרזלח: והיה כי הרבת' בדרש ר' חלפתח ובשם ר' מנחם כל המרבה בתפילה נענה מחלפתח שטתיה דר'מ

תמן חמר רבי אבהו בריה דרב פפי ורבי יהושע דסכנין בשם דרבי לוי בשם רבי מאיר בכל ערב יהיה מותר ודבר שפתים חך למחשור חנה על ידי שהרבתה בתפלה קצרה ימיו של שמואל שכחור וישב שם עד עולם ואין עולם של לויס חלחל חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים שנה ונ' והא חינון לב חמר רבי יוסי בר בון תרתי שבמלתו: שומר את פיה' היה שומר ועיין את פיה מה היתה זאת התפלה הארוכה לא ישמע קולה רק שפתיה נעות לפיכך היה חושב אותה שהיא שכורה ותי' שומר כמו ממתן כמו שומר את הדבר לא תשמר על חטאתי ופירוש את פיה כמו מאמרה ודבריה וכן תרגם ונתן ועלי אוריד לה עד דתפסוק: דברת על לבה' כתרנמו כד מצאנו בלבה כלומר שהיתה מכוונת את לבה בתפלתה: עד מתי תשתכרין' עד מתי תרחי עמך כאילו את שכורה שאת מתנענעת בשפתי פיך ואין דברך נשמעין: הסירי את יינך' והתפקחי כי את נחת כשכורה ואין את עושה כשאר המתפללין שאומרים בקשתם בדרך שתוכל לשמוע ואף על פי שלפעמים המתפלל חומר דבריו בחשאי קצת חכי הכי צועק ומתפלל במקצת דבריו גם כן ואת הרבית כל כך להתפלל ולא נשמע קולך ומותר זה נראה כי שכורה את' וית עד חמתי את משתטת' הלא תפיגין ית חמרך מיניך: לא חזני' איני שכורה כמו שתחשוב חלחל אשה קשת רוח חכני כשת רוח כסמיכו' כובלת עליה מגלחי זקן קרועי בגדי' והדומי' להם: ויין ושכר' כתרנמו חמר חדת ועתיק וכן חומר בדרש יין זה חדש שכר זה יין ויתכן לפרש שכר הנעשה מהפירות: ואשכנזי חמשים' ברוב התפלה כאילו שפכה נפשה כמו ששכו לפניו לכבדם וית ואמרת עולבן נפשי בצלו קדם יי': לפני בת בליעל' לפני בת בליעל כלומר חלחל תחשוב שאעמוד שכורה לפני יי' ית' כבת רשע וית לא תכלים ית אמתך קדם בת רשעא נראה מדבריו כי בת בליעל אמרה על פניהם זרתה וחמרה לו לא תכלימי בפניה כי היא תשמח לחידוי והיא מכעיסה אותי' ופירש חל מתן חל תתני בזה הדבר הרע חל תכלימי בו לפני זאת האשה בת בליעל ונכון הוא הפירוש:

יי' צבאות' למה נתיחד שם זה כאן חמרה לפניו רבנו של עולם שני צבאות בראת בעולמך העליונים לא פדים ולא רבים ולא מתיס והתחתונים פדים ורבים ומתיס חס חני מן התחתונים אהיה פרה ורבה ומתה ואש חני מן העליונים חני לא חמות זו מנחתו בחגדה של רבי יוסי הגלילי' ורבותינו דרשו במסכת ברכות מה שדרשו עד הנה לא

היה חדש שקראו להקבה צבאות חלחל כך חמרה לפניו ר' רבנו של עולם מכל צבאות שבראת ב

בעולמך קשה בעיניך היה חדש שקראו ליתן לי בן חמד: חס ראה תראה' רבותינו דרשו בו במס' ברכות מיה שדרשו: חמתך האמו' פעמי' במקרה כנגד שלשה דברים שהאשה מנוה עליהם: זרע אשכנזי' כדק' כמה דאת חמר אשכנזי' חכמים וידועים:

ומורה' תימרות חניש לא תהא עלוהי: ונתתיו ליי' שיהא ראוי לתתו ליי': שומר את פיה' מפנה שתפסוק כך תרגמונו יונתן ועלי אוריד לה עד דתפסוק שומר לשו' המתכ' כמו שומר את הדבר לא תשמר על חטאתי: ויחשבה עלי לשכרה' שלא היו רבילים להתפלל בלחש:

לא חזוני' לא חזון אתה בדבר הזה נלית עמך שאין רוח הקדש טורה עיך שתדע שאיני שכורת יין: חל תתן את אמתך' כלכי שאמרה לו דבר קשה חזרה ופייסוהו שלא יתננה הפקר וזיון לפני צרתה בת בליעל: כי

רלבג

והנה נדרה חנה נדר ליי' שאם יראה בעיני ויתן לה זרע אשכנזי רוצה לומר הזרע המתהוה מן האשכנזי והוא שיהיה לה ולד תתננו ליי' כל ימי חיו רוצה לומר שיהיה תמיד לעבודת הש' עד יום מותו ונתער לא יעלה על ראשו לגלח שערנו כי יהיה נזיר וקדם ליי' חס יהיה ראוי לזה רוצה לומר חס היה זכר' ובכחן רמז שהנזיר מן התנולות כל דיני נזירות חלין עליו כי היא לא נדרה רק מן התנולות ושקתה משאר דיני נזירות' חו יהיה הרצון בחמרה זרע אשכנזי' בן זכר וזה כי זרע האשכנזי כשלא ישתנה מזרע הנקבה יהיה הולד זכר וכשישתנה זרע הנקבה תהיה נקבה כמו שהתבאר בחכמה הטבעית: והיה כי הרבתה להתפלל לפני יי' רל לפני קדשי הקדשים' חנה היה עלי מביט ורואה תנועת שפתיה וקולה לא היה נשמע ולזאת הסבה חשבה עלי לשכרה וגינה אותה על שכרותה' וענתה חנה וחמר' לא חזני והנה חין הענין כמו שחשבת חבל חני קשת רוח מאד מרוב הרעה והכעס על קשי מזלי: ואשכנזי חמשים' על דרך ולפני יי' ישפוך שיחו והענין בו ענין התפלה שאמרה בה כל רצונה לפני השם: חל תתן את אמתך' ראוייה חו במדרגה אחרת מהרשע הם ראויים שיטבו יחד להשכמתם בתכונה ההיא ולזה הם אוהבים זה את זה ומתחברים יחד:

חמר רבי אבהו בריה דרב פפי ורבי יהושע דסכנין בשם דרבי לוי בשם רבי מאיר בכל ערב יהיה מותר ודבר שפתים חך למחשור חנה על ידי שהרבתה בתפלה קצרה ימיו של שמואל שכחור וישב שם עד עולם ואין עולם של לויס חלחל חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים שנה ונ' והא חינון לב חמר רבי יוסי בר בון תרתי שבמלתו: שומר את פיה' היה שומר ועיין את פיה מה היתה זאת התפלה הארוכה לא ישמע קולה רק שפתיה נעות לפיכך היה חושב אותה שהיא שכורה ותי' שומר כמו ממתן כמו שומר את הדבר לא תשמר על חטאתי ופירוש את פיה כמו מאמרה ודבריה וכן תרגם ונתן ועלי אוריד לה עד דתפסוק: דברת על לבה' כתרנמו כד מצאנו בלבה כלומר שהיתה מכוונת את לבה בתפלתה: עד מתי תשתכרין' עד מתי תרחי עמך כאילו את שכורה שאת מתנענעת בשפתי פיך ואין דברך נשמעין: הסירי את יינך' והתפקחי כי את נחת כשכורה ואין את עושה כשאר המתפללין שאומרים בקשתם בדרך שתוכל לשמוע ואף על פי שלפעמים המתפלל חומר דבריו בחשאי קצת חכי הכי צועק ומתפלל במקצת דבריו גם כן ואת הרבית כל כך להתפלל ולא נשמע קולך ומותר זה נראה כי שכורה את' וית עד חמתי את משתטת' הלא תפיגין ית חמרך מיניך: לא חזני' איני שכורה כמו שתחשוב חלחל אשה קשת רוח חכני כשת רוח כסמיכו' כובלת עליה מגלחי זקן קרועי בגדי' והדומי' להם: ויין ושכר' כתרנמו חמר חדת ועתיק וכן חומר בדרש יין זה חדש שכר זה יין ויתכן לפרש שכר הנעשה מהפירות: ואשכנזי חמשים' ברוב התפלה כאילו שפכה נפשה כמו ששכו לפניו לכבדם וית ואמרת עולבן נפשי בצלו קדם יי': לפני בת בליעל' לפני בת בליעל כלומר חלחל תחשוב שאעמוד שכורה לפני יי' ית' כבת רשע וית לא תכלים ית אמתך קדם בת רשעא נראה מדבריו כי בת בליעל אמרה על פניהם זרתה וחמרה לו לא תכלימי בפניה כי היא תשמח לחידוי והיא מכעיסה אותי' ופירש חל מתן חל תתני בזה הדבר הרע חל תכלימי בו לפני זאת האשה בת בליעל ונכון הוא הפירוש:

ותאמר ל כפית גזל ומתפלל חנה ותען חמתך ויתן חמתך ותי' ותאמר

רשי

שמואל א א

רדק רצא

כי מרוב שיחי וכעסי... דברתי לפניך קוסי... כי מרוב שיחי וגו' כתרנונו חרי מסני חקינותי וחרניונותי חוריותי בכלו עד כען כלו מרוב שיחי לי לשוח לפני האל על הקנאות שמקנאה חותי זרתי ומכניסה חותי דברתי לפני יי' יתברך עד הנה: יתן יי' חת שלתך חסר האלף והוטלה תנועתה על הסין כי משפטו שלתך ופי' דרך תפלה או חמר לה כך דרך נבואה כי נביא היה ואמר לה לבי לשלם כי חלתי ישראל יתן חת שלתך לפיכך הטיבה חת לבה וחללה כי קותה לדברי הנביא ואמרה לו תמנח שפתך חן פי' רבינו ישעיה

וכל ביתו ג' וסי' ועל האיש אלקנה ויצא המלך וכל ביתו ברגליו ויסת שאול ושלשת בניו דדה: ונראה ה' בקריאה וסי' ונראה אל הכהן ונראה שנית אל הכהן עד יצמל הנער והביאתו ונראה את' וגם אני חשפתי שולך ונראה קלונך גלה הציר ונראה דשא' וגמסר גם בסדר תודיע:

כי מרוב שיחי וכעסי דברתי עד הנה ויען עלי ואמר לבי לשלום ואלהי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת כעמו: ותאמר תמצא שפתך חן בעיניך ותלך האשה לדרכה ותאכל ופניה לא יהיו לה עוד: וישבימו בבקר וישתחוו לפני יהוה וישבו ויבאו אל ביתם הרמתה וידע אלקנה את חנה אשתו ויזכרה יהוה: ויהי לתקפות הימים ותהר חנה ותלד בן ותקראה את שמו שמואל כי מיהוה שאלתיו: ועל האיש אלקנה וכל ביתו ליבוח ליהוה את זבח הימים ואת נדרו: וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יצמל הנער והביאתו ונראה את פני יהוה וישב שם עד עולם: ויאמר לה אלקנה אישה עשי רצונך בעיניך שבי עד יצמלך אתו

כשרה שנתקבלה ת תפלתה: תמנח שפתי חן' לבקש עליה רחמים: ופניה לא היו לה פנים של זעם: ויבאו אל ביתם וידע אלק' מנחן לאכסנאי שאסור בתמימים ה המטה: לתקופות הימי' מיעוט תקופות שנים מיעוט ימים שנים לששה חדשים ושני ימים מנחן ה יולדת לשבעה יולדת למקוטעים: שמואל על סס אל ועל סס המעש נקרא כי ממונו שאלתיו: חת זבח הימי' ית דבח מועדיה: וחת נדרו נדרים שנדר בין רגל לרגל היה מקריב ברגל: עד יצמל' לסוף כב' חדשים סכך זמן ת תינוק לינק: וישב שם עד עולם עולמם של ליים חמשים שנה ש' ומבן חמשים שנה ישוב מנחן העבודה וכך היו ימיו של שמואל חמשים ושנים שהרי עלי ספט חת ישראל ארבעים שנה וביום תפלת חנה נתמנה ש סופט כל חותה שנה ליעבורו של שמואל כשתיירו לו וסמואל פירנס חת ישראל משמת עלי שלש עשרה שנה שהרי יום שמת עלי גלה הארון וישב בשדה פלשתים ארבעה חדשים משם בא לקרית יערים עד שהעלה דוד משמך שבע שנים בחברון על יהודה והמליכוהו כל ישראל עליהם וכתיב ויהי מקץ שבת הארון בקרית יערי' וירבו הימים ויהיו עשרי שנה בא מהן שבע שנים שמלך דוד בחברון נמנח משגלה הארון עד שמת שאול שלש עשרה שנה וארבעה חדשי' וסמואל מת לפני שאול ארבעה חדשי': חן

אורי מסני חקינותי וארגזותי א אורית בצלו עד כען: ואתיב עלי ואמר אזילי לשלום ואלהי ישראל יתן ית בעותך דבעית מן קדמוהי: ואמרת תשפח אמתך רחמיך בעיניך ואלת אתתך לאורכה ואכלת ואפיין בישין לא הוה לה עוד: ואקדימו בצפרא וסגידו קדם יי' ותבו ואתו לביתרון לרפתא וידע אלקנה ית חנה אתתיה ועל דברנה קדם יי' והוה לזמן משלם יומא ועדיאת חנה וילדת בר וקרת ית שמייה שמואל אורי אמרת מן קדם יי' שאלתיה: וסליק נברא אלקנה וכל אנש ביתיה לרפתא קדם יי' ית דבח מועדיא ולשלמא ית נדריה: וחנה לא סליקת אורי אמרת לבעלה עד דיתחסיל ד רביא ואיתניה ואתחיו קדם יי' ויתב תמן עד עלמא: ואמר לה אלקנה בעלה עבידי כדתקין ב בעיניכי אוריכי עד דתחסלין יתיה

כי מרוב שיחי וכעסי... כתרנונו חרי מסני חקינותי וחרניונותי חוריותי בכלו עד כען כלו מרוב שיחי לי לשוח לפני האל על הקנאות שמקנאה חותי זרתי ומכניסה חותי דברתי לפני יי' יתברך עד הנה: יתן יי' חת שלתך חסר האלף והוטלה תנועתה על הסין כי משפטו שלתך ופי' דרך תפלה או חמר לה כך דרך נבואה כי נביא היה ואמר לה לבי לשלם כי חלתי ישראל יתן חת שלתך לפיכך הטיבה חת לבה וחללה כי קותה לדברי הנביא ואמרה לו תמנח שפתך חן פי' רבינו ישעיה בעיניך על דרך חמנח חן בעיני חרוני כי נחמתי ופי' הראשון חת שלתך: בעלמה יהיה פירוש תמנח שפתך חן בעיניך שתתפלל עלי עוד ולפיכך כי הטיבה חת לבה וחללה כי חשבה כי תפילת עלי תועיל לה ונדרש נרא' כי דרך נבואה חמר לה לבי לשלום חמר לה הדין שלמח מן דידי ברם שלמך מן ברייך: וחלתי ישראל יתן חת שלתך' שלתך כתיב חמ' לה הבן הזה שחתה עתידה להעמיד הרבה שלל עתיד הוא לשלול מן התורה: לדרכה הלכה לה לביתה וחללה נראה שלא חללה עם בעלה או חפס' כי חללה מעט בהפצר בעלה ועכשו הטיבה חת לבה וחללה' ונדרש מהו לדרכה שפירסה נדה כמו כי דרך נשים לי: ופניה פניה הרעי' לא היו לה עוד וכתי' ואפיין בישין: לתקופות הימים ימי העבור כתרנונו לזמן משלם יומיא' וכי ותהר חנה שהרתה כבר כי כאשר שבו משילה ידעה חלקנה בעלה והרתה כמו שאמר ויזכרה יי' לתקופת הימים זהו כשהשלים ימי ההריון ילדה בן וישוין כזאת מורו לשעבר כמו חן חתה קצפת ונחטא ויבקעו המים והדומים להם וחמרו רזל כי ימי הריונה היו ששה חדשים ושני ימים מעוט תקופות שנים מעוט ימים שנים והתקופה היא שלשה חדשי' ולמדנו מה יולדת לשבעה יולדת למקוטעים: שמואל' הורכבה המלה בזה הטעם מן כי מיי' שאלתיהו כי יש בחאותיות שמואל שאל ויש בחאותיות גם כן מאל כחילו חמרה שאל מאל: כי מיי' שאלתיו חסר מלת חמרה כלומר למה קראה שמו שמואל כי חמרה מיי' שאלתיו: וכתי' חרי חמרת מן קדם יי' שאלתיה: וכל ביתו' כתרנונו וכל אינש ביתיה: חת זבח הימים' כתרנונו ית דבח מועדיא: וחת נדרו' ליבוח חת זבח הימי' שיהיה רגיל ליבוח חת זבח המועד מימים ימימה ועלה גם כן ליבוח נדרו כי נדר קרבן ליי' על בנו וכתי' ולא שלמח ית נדריה: עד תסלם יתיקתי והוה עשרים וארבע חדש שהתינוק יונק וחלפ' שהיו חייבין להביאו משום יראה כל זכורך חמרו רזל כי ראתה חנה בנער שהיה מעונב וחלום וחששה שמה יחלה מבני הדרך: וישב שם עד עולם' כמו שנדרה עליו ונתת לי וכי' עד עולם כל ימי חייו ורזל דרשו עד עולם עולם הלויים שהיו משרתים עד חמשים שנה כמו שכתוב ומבן חמשים שנה ישוב מנחן העבודה וחמרו כל שנותיו של שמואל לא היו חלל' כב' שנה כי כבר חמרה חנה ונתת ליי' כל ימי חייו ואמ' וישב שם עד עולם והוה עולם של ליים שהם חמשי' שנה ומנחן לבית יי' עד יום מות חמשי' שנה ושתי שנים סינק כמו שאמר עד יצמל הנער ודרך הנער לינק כל חדשי' הכי כב' שנה: יקס

האלף בתשפ' חותיות אהיו' ופניה לא היו רעים' ומה נכנס בלבה רוח שמה שלא להחליט עד' שמואל כי מה שאלתיהו' חן על פי שהסתר בקרלו יצא שם החלוע' או חן ויסיף כהם עז'

רלבג

כי לא דברתי בסבת השכרות אבל בסבת רוב זרבי להתפלל לסם ית' ולסבת הכעס שמכעסת חותי זרתי דברתי עד הנה להשיג רכוני מהם' ולהסקיט המיית לבני מהכעס כי כבר יסקיט הכעס באופן מה מהספור וההגדה בו כאמרם זל דאנה בלב איש ישחנה יסחך' לאחרי' ובה האופן היה מנוח לה מרגזה ומעצבה ונהנה חמר לה עלי על הדרך מן הנבואה שתפלתה תהא נשמעת או חמר לה זה על דרך התפלה והבקשה ולזה חמרה לו תמנח שפתך חן בעיניך שתתן לבך להתפלל עליה: ותלך האשה לדרכה ותאכל לבטחונה על תפלת הנביא שתהיה נשמעת או לבטחונה ייעודו ושרט כעסה לזאת הסבה' והנה השכימו בבקר והשתחוו לפני יי' ושבנו לביתם וזכר הש' חנה וילדה בן ותקרא שמו שמואל להורחח בי מיי' שאלה חותנו' וחס חמר חומר שהיה ראוי חס כן שתקרא שמו שאול' חמרונו לוי לא ידקדקו קוראי' השמות כל כך הלא תראה למה שקראה שם בנה ראונו כי ראה יי' בעיני ונקרא שם נח לחמר זה ינחמנו מועשינו והיה ראוי חס כן שיהיה שמו מנחם' והנה מקץ שנה שנפרדו משילה עלה האיש חלקנה וכל ביתו לזבוח ליי' שלמי היום טוב ההוה וחת נדרו חמר נדר בשה היה כי בבחו פס חוייב לשלם סכ' וזאת שמה והבחתם שמה עולותיכם וזבחיכם ונחה לא עלתה אז כי אינה מחוייבת בזה כמו שקדם ולא רצתה להביא שם שמואל עד גמלו כי בדעתה שתקף היותו שם ישראל וישב שם בבית יי' כל ימיו וזה חמרה וישב שם עד עולם ולפי שכבר מצאנו עולם שהוה יבול חמרו זל שכבר ישב שם חמשים שנה כעולמו של יובל ולזה חמרו שכל ימיו של שמואל הרמתי לא היו כי חס כב' שנה כי ימי ההגמל היו ב' שני' ולזה יהיה המאמר מכונה על דרך הנבואה והנה יראה שכן היה כי לא ספט עלי ישראל כי חס ארבעים שנה ואחריו עמד ארון יי' בבית חבינדב עשרים שנה ואז עברו שבע שנים למלכות דוד לפי מה שמכר בזה הספר ולזה לא יהיה מראשית ימי עלי עד מלכות דוד כי חס כב' שנה ושבעה חדשים שעמד הארון בשדה פלשתים וכבר מת שמואל קודם מות שאול והיה עלי שופט קודם הנולד שמואל גאלעפ סכאמר שביום הראשון שהוקם היתה לפני חנה הכה לא יתכן שיהיו מיי' שמואל יותר מן כב' שנה וזמן מועט ולזה יהיה מן הפלא במה שאמר שמואל ואני זקתי ושבת ונחתיר זה הספק חמרו שקפצה עליו זקנה והנה נכדש זה על דרך הפסג בהגיענו שם בנה'

המים והדומים להם וחמרו רזל כי ימי הריונה היו ששה חדשים ושני ימים מעוט תקופות שנים מעוט ימים שנים והתקופה היא שלשה חדשי' ולמדנו מה יולדת לשבעה יולדת למקוטעים: שמואל' הורכבה המלה בזה הטעם מן כי מיי' שאלתיהו כי יש בחאותיות שמואל שאל ויש בחאותיות גם כן מאל כחילו חמרה שאל מאל: כי מיי' שאלתיו חסר מלת חמרה כלומר למה קראה שמו שמואל כי חמרה מיי' שאלתיו: וכתי' חרי חמרת מן קדם יי' שאלתיה: וכל ביתו' כתרנונו וכל אינש ביתיה: חת זבח הימים' כתרנונו ית דבח מועדיא: וחת נדרו' ליבוח חת זבח הימי' שיהיה רגיל ליבוח חת זבח המועד מימים ימימה ועלה גם כן ליבוח נדרו כי נדר קרבן ליי' על בנו וכתי' ולא שלמח ית נדריה: עד תסלם יתיקתי והוה עשרים וארבע חדש שהתינוק יונק וחלפ' שהיו חייבין להביאו משום יראה כל זכורך חמרו רזל כי ראתה חנה בנער שהיה מעונב וחלום וחששה שמה יחלה מבני הדרך: וישב שם עד עולם' כמו שנדרה עליו ונתת לי וכי' עד עולם כל ימי חייו ורזל דרשו עד עולם עולם הלויים שהיו משרתים עד חמשים שנה כמו שכתוב ומבן חמשים שנה ישוב מנחן העבודה וחמרו כל שנותיו של שמואל לא היו חלל' כב' שנה כי כבר חמרה חנה ונתת ליי' כל ימי חייו ואמ' וישב שם עד עולם והוה עולם של ליים שהם חמשי' שנה ומנחן לבית יי' עד יום מות חמשי' שנה ושתי שנים סינק כמו שאמר עד יצמל הנער ודרך הנער לינק כל חדשי' הכי כב' שנה: יקס

הקם יי' את דברו הפסוק מוכיח כי מה שחמ' עלי יתן יי' את שאלתך דרך נבואה חמר שיתן לה יי' את שאלתה והנה שאלתה היתה שיהיה לה זרע חכסי ושיהיה ליי' לפי חמ' יקם יי' את דברו פי' אשר דבר עי' הנביא שיתן שאלתה והוא כן שימיה ויהיה ליי' וכדרכו חק יקם יי' את דברו בכל יום ויום היתה בת קול יוצאת ומכוננת בעולם

חך יקם יי' את דברו חת ששאלת ממנו זרע חכסי ועלי בשרה ברוח הקדש וחלתי ישראל יתן את שאלתך יקם יי' את דברו זהו לפי פשוטו ומדרש חנדה רבי נחמיה בשם רבי שמואל בר רב יוחנן חמר בכל יום ויום בת קול יוצאת ומכוננת בעולם וחומרת עתיד דקיד אחד לעמוד ושמו שמואל וכל חסה שהיתה יולדת בן היתה מוכיחה שמו

והביאנו ג' ב' חס' וא' מלא וסימ' ויגדל הילד ותביאנהו לבת פרעה' ויקם אישה וילך אחריה' ותעלהו עמה כאשר נמלתו בפרים שלשה' מצעות' מל': אויבי יא' מלאים בקריאה וסימ' רחב פי על אויבי' ואנקמה מאויבי' בשבא אויבי אחר' אדרוף אויבי ואשנים' אל מעלצו אויבי לוי' הצילנו מיד אויבי' אויבי יאסרו

ברם יקם יי' יתן פתגמוהי ואוריכת אתתא ואוניקת ית ברה' עד דחסילת יתיה: ואפקתיה עמה בדר הסלמיה בתורין תלתא ומכילתא הדא דקמתא תרב דחמר ואיתיהדה לבית מקדשא דיי לשילו ורביא הוה יניק' ונכיסו ית תורא ואיתאו ית רביא לות עלי': ואמרת בבקעו רבוני חיי נפשך רבוני אגא אתרתא דאתעררת עמד הקא לצלאה דרם יי' על רביא הדיו צלתי ויהב יי' לי ית בעותי דבעית מן קדמוהי: ואף אגא מסדתייה דיהי משמש דרם יי' כל יומא דהוא קים הוגא משמש דרם יי' וסגיד תמן דרם יי': וצליאת חנה ברוח נבואה ואמרת [בכר שמואל ברי עתיד למהו נביא על ישראל ביזמוהי ותפרקו מידא דפלישתא ועל ידוהי ותעברו לחון נסין ונכורין בכין] תקיף לבי בחולקא דיריב ליי' [ואף חיינו בר יואל בר ברי שמואל עתיד דיקום הוא וארבעת עשר בנוהי למהו אמרין בשירה על ירי נבלין וכנורין עם אחיהו לויא לשבחה בבית מקדשא בכין] רמת קרני במתנחא דמיני ליי' [ואף על פורענות נסא דעתיד למהו בפלישתא דעתידין דיתון ית ארונא דיי בעגלתא דרתא ועמיה קורבן אשמא בכין תימר בגשתא דישראל] אפתח פומי למלא רברבו על בעלי דרבי ארי חריתי בפורקנך

אך יקם יהוה את דברו ותשב האשה ותינק את בנה עד גמלה אתו: ותעלהו עמה כאשר נמלתו בפרים שלשה ואיפה אחת קמח ונבל יין ותבאהו בית יהוה שלו והנער נער: וישחטו את הנער וכאו את הנער אל-עלי: ותאמר בי אדני חי נפשך אדני אני האשה הנעבת עמכה בזה להתפלל אל-יהוה: אל הנער הזה התפללתי ויתן יהוה לי את שאלתי אשר שאלתי מעמו: וגם אנכי השאלתיהו ליהוה כל-הימים אשר היה הוא שואל ליהוה וישתחו שם ליהוה: ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי ביהוה רמה קרני ביהוה רחב פי על-אויבי בי שמחתי בישועתך:

ותביאנו ג' ב' חס' וא' מלא וסימ' ויגדל הילד ותביאנהו לבת פרעה' ויקם אישה וילך אחריה' ותעלהו עמה כאשר נמלתו בפרים שלשה' מצעות' מל': אויבי יא' מלאים בקריאה וסימ' רחב פי על אויבי' ואנקמה מאויבי' בשבא אויבי אחר' אדרוף אויבי ואשנים' אל מעלצו אויבי לוי' הצילנו מיד אויבי' אויבי יאסרו

חן חתה רשאי לעכשו הקב"ה נעשה עליו שואל כי השאלתו לו ועליו להחזיר לו: וישתחו שם' שמואל ויס' חומרים חלקקה: רחב פי על חובי' על פנינה:

רלבג

חמר חלקקה חך יקם יי' את דברו על דרך תפלה לל שימיה הבן בזה האופן שתיקיים בו מה שנדרה חנה: בפריס שלשה' חחשוב שהביאום עם לזבח שלמים מרוב השמחה והקמח למנחות והיין לנסכים והביאה הנער בית יי' שילה לקיים נדרה' והנה היה הנער צעיר ימים מאד והנה עם זה לא כמנעה מלהביאו עם לקיים את נדרה' והנה חמר ששחטו את הפר והביאו את הנער לפני עלי כי בעבור הבחנתו היתה רוב השמחה וידמה שחמנו לעלי שהוא ישאר עם והיה עלי מנחק זה לקטנו כי הלוי לא יכנס לעבודה כי חס מבן כה' שנה ומעלה וזהו חמר זה חנה בבקשה שיסמע דבריה והנה נשבעה בחיי כשם הכהן הגדול שהיא חסה הנכבדת עמו במקום ההוא להתפלל אל יי' הנה הוא הנער שהיתה בעבורו תפלגו כי בה נתן השם שאלתי אשר שאלתי ממנו גם חכמי השאלתיו ליי' לעבדו כל ימיו כדרך המשאיל דבר מה להשתמש בו' והנה השתחוה עלי ליי' עם לתת לו תודה כששוע שנתן לה השם שאלתה כמו שחמר עלי לה אז חולי השתחוה הנער ליי' כי למדוה זה לחכנו לעבודת הש' וידמה ששאר הכרי' שהביאו שחטו בימי הנשחרי' מהרגל אז הביאום בית יי' לכדבה עם הנער' והנה התפללה חנה ליי' על דבר בנה שבת והודאה ליי' כעל כל אשר נמלה רב טוב וידמה שזאת התפלה היתה על דרך הנבואה ואם נתערב בה קצת ממה שהורגש לה בחוש' וזה ענין התפלה לפי מה שאחשוב: שמוח לבי ביי' חמר' כל זה בעד כנסת ישראל כשיבא שמואל בנה לעבוד את יי' לבדו ולהסיר העלי' והעשרות שאם לא יעשה לישר' טוב אחר די בו שמחה: רמה קרני ביי' לנח את חובי אחר כן כי כבר נפללו אז הפלשתים בידו: רחב פי על חובי' להיותם תמיד נופלים בידו כל ימי שמואל כמו שזכר אחר זה והיתה סבת זה כי שמחתי בישועתך שהרחית במלחמה הראשון' שהיתה לשמואל עם פלשתים להגלות בה יד החזקה אשר חזקה והוסיפה חמונתי כך' הנה

הוא שואל שאלו וכל שום בר כש

אחת קחתי פריס ציבון כי הרי איפה זרנו וקחתי לת כמו שלש ותח סולת: וי וכן תה כל היות קיים עתיד בלשון וישתחו שם' ולקחה:

ל

ואין צור כאלהינו, אין ציור כאלהינו הצר צורה בתוך צורה: אל תרבו מדבריו כל גסי הרוח אשר שעתם מזלחת ובשביל פנינה שהיה מתגאה עליה היא מדברת לפי פשוטו ולפי מדרשו כתרוממו שתרנס יונתן: עתק חזק, לא עתק לשון סרה כמו ויעתק משם ההרה יבא דבר סרה מפיכס: כי אל דעות יי' יודע מה

אין קדוש ביהוה ביהוה אין בלתי ואין צור באלהינו: אל תרבו תרבו גבהה גבהה יצא עתק מפיכס בי אל דעות יהוה ולא נתבנו על לוח: קשת גברים חתים ונכשלים אזור חיל: שבעים בלחם נשכרו ורעבים חדרו ער-עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה: יהוה ממית ומחיה מוריד שאול ועל:

למשלט בישראל: לא תסגון למללא רבבן לא יפקון גדופין מפומבון יארי אלהא ידע בולא ועל כל עובדותי מתיח דיניה אף לכוני עתיד לשלמא פורענות חזביכוני: על מלכות יון אתנביאת ואמרת: קשתת דגברי [יונאי] יתברון [ודבית השמונאי] דהוו חלשין יתעבדן להון נסין וגבורין: על בנויה דהמן אתנביאת ואמרת: דהוו סבעין בלחמא וגעין בעותרא וסנאיין בכמונא אתמסכנו תבו לאתגרא בלחם ומזון פומהון [מרדכי ואסתר] דהוו חשיכוני ומסגנין עתרו ואתנשיאו ית מסכנותהון תבו למהו בני חורין בן ירושלם דהות באתמא עקרא עתרא דתתמלי מעם גלותהא [וארם] דמליא סגי עממיא יסופון משריתהא [תצדי ותחרוב]: כל אלין גבורתא דיי דהוא שליט בעלמא ממית ואמר לאחאה ומחית לשאול ואף עתיד לאסקא בהיי עלמא:

ותהר ותלד ג' בנים ושתו בנות וכשחנה יולדת אחד פנינה קוברת שנים שש ועשרה בנים היו לה ששחמר הלא חכמי טוב לך מעשרה בנים שלפני כשילדה חנה הרבע קברה פנינה שמונה וכשכתעברה וולד חמישי נשתטחה פנינה לרגליה ובקשה דחמים וחיו ונקראו על שמה אלו דברי רבי נחמיה רבי יהודה אומר בני בנים הדי הן כבנים ויש אומרים שבעה בנימטריא כמונין שמואל: חסידו

רלבג

הנה כשעייין בקדושים שברא הש' והם המלאכים שהם נבדלים ונקיים מחומר לא ימנא בהם מי שהוא קדוש ונבדל כמו הש' וזה שכל אחד מהם לו יחס מה אל הגבל שהוא מניע אותו והוא משם אותו חי ביחס ההוא המיוחד כמו שבארנו בחמשי מספר מלחמות יי' חמס הש' אין לו יחס לאח' מה' כי אין בלתי במציאותו ואין לו שום יחס עם חומר ואין בורא ויוצר כאלהינו כי אף על פי שהש' סדר שיתנוו קצת היברות באמצעות פועלים מה הנה הם לא יפנו את תפקידם ולא יתחדש מהם רק מה שסדר הש' שיתחדש מהם על המנהג הטבעי ואולם הש' עושה ויוצר כל מה שירצה ואף על פי שהיה כנגד הטבע, והנה אמרה זה לפי מה שאחשוב בעבור המופת שעשה הש' לה שהיתה עקרה וילדה ובעבור שחר המופתי הדומים לזה שעשה הש': אל תרבו מדבריו, אמרה בעבור דברי פנינה והכעסות אותה על שאין לה בנים והיותה מתגדלת עליה מזר רבוי בניה ובעבור הדברים האלו שאומרים האנשים קצת לקצת אל תרבו לדבר גבוהה גבוהה ודבר חזק בעבור מה שתראו שהגיע לכם מהטוב או שראוי להגיע מצד כחכם ועוכם יריכם או רוב הכלחמס או חולשת שכתבתי או רוע הכלחמס כי השם לבדו יודע העתידות ולא נתבנו המעשים לאיש אשר יחשב לעשותם כי לא אדם דרכו כמו שזכרה אחר זה, ולמה שהו קרי ביוו וכו' נתבנו הנה הרצון בזה כי הש' לו לבדו נתבנו העלילות כי הוא לבד יכול על כל אשר יחפון, הגבורים הם חתים כשירצה הש' עם היות קשתם בידם וכחם, והאנשים הנכשלים אחרו חיל עם עזר הש' כמו שהתבאר מענין סנהריב להלחם על ירושלם עם שאר המופתים הדומים לו, האנשים השבעים כשהם עשירים שבו כשירצה הש' להיות עניים עד שהיו משתכרים בפת לחם שהוא השכר המיוחס להם בתכלית הדלות, והאנשים הדלים והם הרעבים חדלו כי שבו עשירים וחדלו מהשתכר כשירצה הש' עד שהעקרה כשרצה השם ילדה שבעה לל בנים רבים ואמר זה על עצמה בדרך נבואה כי ראתה שהיו לה עוד בנים ובנות כמו שספר אחר זה כי פקד יי' את חנה ותהר ותלד שלשה בנים והנה אמרה שבעה על דרך חמור סבע יפול צדיק וקם סבע תועבו בלבו ומי שהיה רבת בנים יקרה לה כשרצה הש' שאומללה וכשרצה מרוב בניה באבדן בניה ואכסר שמתו בסוף בני פנינה ועליה אמרה כן: יי' ממיית ומחיה, האנשים אחר זה באן כתבאה על תחיית המתים בביאור להיות ענייני בתכלית הפלא, ואמרה מוריד שאול ויעל לכפול הענין במלות שונות כי הרצון בשאול קבר כמו כי ארד אל בני חבל שאול ונקרא הקבר שאול להיותו בבטן הארץ וכזה נקרא המקום היותר ספל שאול כמו שפירשנו בביאורנו לספר חינו:

אין קדוש כיי' שהתפללתי בבית מקדשו וכשמעה תפלתי: כי אין בלתי ידעתי כי אין בלתי פרחוי להתפלל לו ועל כן עלי לומר אין קדוש כיי': ואין צור כאלהינו, אין חזק כאלהינו שהופך הטבעים ברצונו כי הייתי עקרה ולא היה בטבעי ללדת: אל תרבו מדבריו גבוהות אמרה כנגד פנינה וכנגד המכעיסים אותה: יבא אל יבא ואל שזכר עומד במקום שנים: עתק, דבר חזק: כי אל דעות יי', הכל יודע הוא ואין נסתר ממנו ואמר דעות לשון רבים כלומר כל דעות בני אדם ידעם כאח' בלא רבוי ובלא שינוי אכלו כמו שאמר היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם: ולא נתבנו עלילות: כתוב בחלק וקרי ביוו ופירוש הכתוב כי לא נתבנו עלילות בני אדם לא יחפון האל ופי' הקרי כי לו לבדו נתבנו העלילות לא לבן אדם כי הוא עושה כאשר ירצה וכן אדם אומר ולא יעשה ודב' ולא יקימנה ופירוש עלילות מעשים: קשת גבורים חתים, טעם חתים על גבורים לא על קשת כי היה לו לומר חתה ופי' חתים הם וקשתם וכמוהו כי היתה חליו פני ה העולמיה קול כנדים נחבאו והדומים להם שכתבנו בספר מכלל: אחרו חיל, החיל והכח הוא חזקם: שבעים בלחם נשכרו, אותם שהם שבעי מתחילה שבו להיות נשכרי בפת לחם ואותם שהיו רעבים מתחלה ונשכרו חדלו מלהשתכר ומלטרוח על טרפם כי היו שבעים ברצון הבורא יתברך עד שיגיע רצון הבורא עד כך והשתחוה עד כי מי שהיתה עקרה כמוני ילדה שבעה ומי שהיתה רבת בנים כצדתי פנינה עתה אומללה כצרתה כלומר שמתו בניה, ומה שאמר שבעה חינו דוקא חבל הוא סך חשבון כי כן דרך הכתוב כשירצה לומר רבים יאמר שבע כמו אומללה יולדת השבעה שבע כחאחתיכס שבע יפול צדיק וקם שבעה במספר שבעה ז' ככבים משרתים שבע ימי השבוע ועל עצמה אמרה חנה שהיו לה בנים ובנות כמו שכתוב כי פקד יי' את חנה ותהר ותלד שלשה בנים ושתו בנות: ורבת בנים, זה אמרה על פנינה חמור כשהיתה חנה יולדת אחד היו בני פנינה מתים שנים וכדרש עד עקרה ילדה שבעה שמואל בנימטריא במספר שבעה ויתכן לומר כי אמרה זה חנה על כנסת ישראל וכל השירה כולה גם כן על כנסת ישראל ולכן התחיל בה בלשון ותתכלל כי לשון התפילה יפול ברוב על העניני העתידים ובמעט על מה שעבר ואמרה זה ברוח נבואה ולכן הושמה במכתב בין הנביאים כי היא נבואה כולה עתידה על צרות ישראל ותשועתם כמו שתרנס המתרגם יונתן בן עוזיאל ויפה חמר ומתיישב בלב הנבונים ודעתינו בזה הפסוק והשירה כולה כי אמרה חנה כל עניני העולם וכרכי בני אדם תלויים ביד הבורא יי' וברצונו והוא משגיח בכללים ובפרטים ועושה בהם כרצונו ואפילו אם יראה לבני אדם שיעשה להם דבר שאינו על רצונם ומפסס יש להם להתפלל אליו בכל נפשם כמו שעשיתי חני והוא יתן להם בקשתם ורצונם בכל דבר שיהיה חפצם וכרסם כי השגחתו בתחתונים כמו שהיא בעליונים כמו שאמרה בסוף כי ליי' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל ואמרה כי אם יהיו ישראל בצרה ובבלות תחת האומות הנמשלי' לאשה שילדה בנים הרבה והיא מתגאה בהם ושמה ומתאדרת עליה בכל עת שתתגבר האשה הרבה בבנים להצר ולהרע לעקרה והיא כנסת ישראל הנמשלת לאשה עקרה שיוולדת מעט בנים כמו שנראה בישיעה רבי עקרה לא ילדה וכמוהו הרבה אפילו שהיו לה מעט בנים לזאת העקרה עוד יבא זמן שתהיה גם היא רבת בנים בעת שישובו אל יי' בכל לבם ויתפללו אליו בגלותם וצרתם וזו אותה שהיתה רבת בנים אומללה פי' כצרתה ונפסקה מלהוליד ולהצליח ומה שילדה יצרת ויאחד מה מורה על ביאת המשיח וענין תשועת ישראל בשוביניו לארצונו במהרה בימינו ומיית הנועדים עם גוג ומגוג כי תהיה בהם מהומה גדולה וישראל יכלו הטובי' שבהם ועל זה חמר רבלי חסידיו ישמור וכל העניין נמשך בזה הדרך ומעתה פתחתי לך הדרך ותבין מעמך: יי' ממיית ומחיה, את האדם חמר בתחלה ממיית ואח' כך מחיה בהפכו מחיה שמעמידו בחיים ומחריך ימיו כשירצה וכן והחלימיני והחייני והדומים לו שפי' העמדת החיים באדם וכן מוריד שאול ויעל כמו העלית משאול כפשי חיייתי מורדי בוד וכן מיד שאול כי יקחני סלה כי טעם מיד שאול למעלה ממנו ולמטה ממנו או הוא רמו לצרות ולרווחות וכן חני חמית ואחיה או יהיה ממיית ומחיה חני חמות ואחיה רמו לגמול הצדיקים ולעונם הרשעים ב כפשותם או חמר פסוק זה בדרך נבואה או בדרך קבלה על תחיית המתים לעתיד לבא:

רבינו ישעיה

אל תרבו מדבריו גבוהות אמרה כנגד פנינה וכנגד המכעיסים אותה: יבא אל יבא ואל שזכר עומד במקום שנים: עתק, דבר חזק: כי אל דעות יי', הכל יודע הוא ואין נסתר ממנו ואמר דעות לשון רבים כלומר כל דעות בני אדם ידעם כאח' בלא רבוי ובלא שינוי אכלו כמו שאמר היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם: ולא נתבנו עלילות: כתוב בחלק וקרי ביוו ופירוש הכתוב כי לא נתבנו עלילות בני אדם לא יחפון האל ופי' הקרי כי לו לבדו נתבנו העלילות לא לבן אדם כי הוא עושה כאשר ירצה וכן אדם אומר ולא יעשה ודב' ולא יקימנה ופירוש עלילות מעשים: קשת גבורים חתים, טעם חתים על גבורים לא על קשת כי היה לו לומר חתה ופי' חתים הם וקשתם וכמוהו כי היתה חליו פני ה העולמיה קול כנדים נחבאו והדומים להם שכתבנו בספר מכלל: אחרו חיל, החיל והכח הוא חזקם: שבעים בלחם נשכרו, אותם שהם שבעי מתחילה שבו להיות נשכרי בפת לחם ואותם שהיו רעבים מתחלה ונשכרו חדלו מלהשתכר ומלטרוח על טרפם כי היו שבעים ברצון הבורא יתברך עד שיגיע רצון הבורא עד כך והשתחוה עד כי מי שהיתה עקרה כמוני ילדה שבעה ומי שהיתה רבת בנים כצדתי פנינה עתה אומללה כצרתה כלומר שמתו בניה, ומה שאמר שבעה חינו דוקא חבל הוא סך חשבון כי כן דרך הכתוב כשירצה לומר רבים יאמר שבע כמו אומללה יולדת השבעה שבע כחאחתיכס שבע יפול צדיק וקם שבעה במספר שבעה ז' ככבים משרתים שבע ימי השבוע ועל עצמה אמרה חנה שהיו לה בנים ובנות כמו שכתוב כי פקד יי' את חנה ותהר ותלד שלשה בנים ושתו בנות: ורבת בנים, זה אמרה על פנינה חמור כשהיתה חנה יולדת אחד היו בני פנינה מתים שנים וכדרש עד עקרה ילדה שבעה שמואל בנימטריא במספר שבעה ויתכן לומר כי אמרה זה חנה על כנסת ישראל וכל השירה כולה גם כן על כנסת ישראל ולכן התחיל בה בלשון ותתכלל כי לשון התפילה יפול ברוב על העניני העתידים ובמעט על מה שעבר ואמרה זה ברוח נבואה ולכן הושמה במכתב בין הנביאים כי היא נבואה כולה עתידה על צרות ישראל ותשועתם כמו שתרנס המתרגם יונתן בן עוזיאל ויפה חמר ומתיישב בלב הנבונים ודעתינו בזה הפסוק והשירה כולה כי אמרה חנה כל עניני העולם וכרכי בני אדם תלויים ביד הבורא יי' וברצונו והוא משגיח בכללים ובפרטים ועושה בהם כרצונו ואפילו אם יראה לבני אדם שיעשה להם דבר שאינו על רצונם ומפסס יש להם להתפלל אליו בכל נפשם כמו שעשיתי חני והוא יתן להם בקשתם ורצונם בכל דבר שיהיה חפצם וכרסם כי השגחתו בתחתונים כמו שהיא בעליונים כמו שאמרה בסוף כי ליי' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל ואמרה כי אם יהיו ישראל בצרה ובבלות תחת האומות הנמשלי' לאשה שילדה בנים הרבה והיא מתגאה בהם ושמה ומתאדרת עליה בכל עת שתתגבר האשה הרבה בבנים להצר ולהרע לעקרה והיא כנסת ישראל הנמשלת לאשה עקרה שיוולדת מעט בנים כמו שנראה בישיעה רבי עקרה לא ילדה וכמוהו הרבה אפילו שהיו לה מעט בנים לזאת העקרה עוד יבא זמן שתהיה גם היא רבת בנים בעת שישובו אל יי' בכל לבם ויתפללו אליו בגלותם וצרתם וזו אותה שהיתה רבת בנים אומללה פי' כצרתה ונפסקה מלהוליד ולהצליח ומה שילדה יצרת ויאחד מה מורה על ביאת המשיח וענין תשועת ישראל בשוביניו לארצונו במהרה בימינו ומיית הנועדים עם גוג ומגוג כי תהיה בהם מהומה גדולה וישראל יכלו הטובי' שבהם ועל זה חמר רבלי חסידיו ישמור וכל העניין נמשך בזה הדרך ומעתה פתחתי לך הדרך ותבין מעמך: יי' ממיית ומחיה, את האדם חמר בתחלה ממיית ואח' כך מחיה בהפכו מחיה שמעמידו בחיים ומחריך ימיו כשירצה וכן והחלימיני והחייני והדומים לו שפי' העמדת החיים באדם וכן מוריד שאול ויעל כמו העלית משאול כפשי חיייתי מורדי בוד וכן מיד שאול כי יקחני סלה כי טעם מיד שאול למעלה ממנו ולמטה ממנו או הוא רמו לצרות ולרווחות וכן חני חמית ואחיה או יהיה ממיית ומחיה חני חמות ואחיה רמו לגמול הצדיקים ולעונם הרשעים ב כפשותם או חמר פסוק זה בדרך נבואה או בדרך קבלה על תחיית המתים לעתיד לבא:

אף מרומם הרבוי לפי שהעלייה יותר כח ונבירה מהירידה: מאשפות: לפון יחידות בשקל לחות הראוי בתשלמו לחיות וקבוצו חבצו אשפות בתמורת הנח בדגש: מזוקי חרץ עמודי חרץ וכן ויזיקום לפני יי ויעמידום ומזוקי חרץ הם הזדקקים כי בזכותם מתקיי' התבל וכן חו' נזדיק יסוד עולם חו' יהיה פירושנו על דרך ומתחת זרועות עולם לל כי הוא יתברך הוא קיום עולם ומעמידו ומעמידו האל לו הם וכחחו עומד הכל וכדר היישוב בחרץ להעמיד היצורים עליה וזהו שהאל ישת עליהם תבל כי הקומות היישוב יקראו תבל: חסידו' כתיב בלא יוד וקרי בלוד וכן מריבו עלו והענין חו' כי יוד הרבוי תכול לפעמים: יסמור' שלא ינפסו: ידמו' שתקו מרנבת ורשעתם חו' פי' יכרתו וכן אל תדמו בעונם ופי' בחסך כאל' שהולך בחסך שיכול כי לא בכח יגבר חו' לא היה מה שיחשבנו שגברנו בכחם ובחילם כי כאשר יהיה רצון האל להושיבם בחסך והיא הכרה שתבא אליהם לא תועילם נ גבורתם ועושרם: יי' יתנו מריבו' מריבו הזדקקים הם מריבו: עליו בשמי' ירעם עליו על כל חו' מריבו וזית בשמים במקום מן כמו שנחמד ירעם מן שמים יי' וכן בית בקדשים לא יאכל ו והנותר בבשר ובלחם והדומים להם יש לפרשו כמשמעו כלומר יעשה הרעם בשמים להשמיעם ולבהלם וזהו פירוש עליו כלומר בעבורו והרעם הוא משל על הגזירות היורדות מן השמים שאמר וישלח חצים ויפוצם ברק ויהם: ידן אפסי חרץ' עלדרך כי הוא לקצות חרץ יביט אס יסתר חו' במסתרים: ויתן עז למלכו וירם קרן משיחו' כפל דבר כי המלך הוא המשיח וחומר חנה זה על דרך נבואה חו' דרך קבלה כי הית' קבלה חלום כי עתיד להיות מלך בישראל וחתמה הסייה הזאת בדברי המלך לפי שזכרה מפלת ה' הרשעים והם חויבי ישראל

חסידו כתיב חסידיו קרי בן יחיד בן רבים וכן יתנו מריבו מריבו בן יחיד בן רבים: עלת בשמים ירעם' עלו כתיב חפילו עלו בשמים מרעים עליהם ומורידם: ידן אפסי חרץ' שוכטן ומייסרם וישט' ציח' בלעז': היה משרת חת יי' חת פני עלי' מכאן למשמע פני תלמידי חכמים כמשמס פני סכינה: ומשפט הכהני' הם קבעו להם חק זה ולהם לא היה לנחל כי חס חזה ושוק של שלמים: דוד' סיר: בקלחת יורה: בפרור' מחבת: כי

רלבג

יי' מוריס' הם' הוא מוריס וחחר כך מ מעשיר האל' כסירצה ומשפיל חותו וח' כך מרומם חותו כסירצה ולזה חן רחמי שיתגאה העשיר על עשרו ה' ורוממותו ולא שידאב מחד על ספלותו ה' השפל ועל עניו העני כי הם' מקים מעפר דל ויריס החביון מן האשפה לל מי שהיה חביון כל כך עד ש' שהיה מניקה המקומע' להסיר יוהם ה' האשפה והלכלוך ירימיהו הש' להושיב חותו עם נדיבים: וינחילם כסא כבוד' לל שישימם מלכים ככבדים ומנהיגי' אחר היותם דלים וחבוני' והנה חמרה זה לפי מה שאחשב על דלתה מהבנים ונתן לה הש' בן ססופו לחיו' מוסל בישראל ממשלה כ כבדת' והנה היה זה כן כי ליי' עמודי ה' הארץ ועל העמודים ההם שת היישוב אשר בו ינבא המן האנושי ואלו העמודים הם חופני השנמתו בחלו השכלי' חס' הם סבת קיום המין האנושי באופן שלם' ובזאת ההשגחה ישמר רבלי חסידיו מהכשל ברעות העולם' ואולם הרשעים לא יכין להם חור ויראה להם הרע שיפלו כדי שישימרו ממנו אבל יכרתו בחסך' וכבר יתבאר סוה חמת כי לא בכח יגבר חו' אבל ינבא שינצח עם היותו יותר חזק משכנגדו וזה יהיה בהכרח מצד השגחת הש' בחו' החלוש' והנה עתה התפללה חנה בעבור בנה וחמרה דרך תפלה יי' יתנו מריבו שמואל והם הפלשתיים שגאו להלחם עמו ועם ישראל בעבורו' ירעם הש' בשמים וכן היה במלחמה ראשונה שנלחם שמואל בפלשתיים שנחמד וירעם יי' בקול גדול ביום ההוא על פלשתיים ויהם: יי' ידן אפסי חרץ' כי הוא היה הולך ממקום למקום לשפוט ישראל' ויתן הש' עז למלוכה אשר ימליכוהו שמואל וימלך בחיוו והוא שאל באופן שניצח חויבי ישראל' ויריס הש' קרן משיחו אשר ימשחהו שמואל ולא ימלך בחיוו והוא דוד אשר רמה קרנו מאד לנצח כל חויבי ונתנה לו המלוכה ולזרעו אחריו' עוד ספר שכבר הלך חלקיה זה הרמתה בעבור ביתו ולולי זה היה נשאר שם בעבור הנער שנשאר שם לשרת חת יי' והניחו שם חת פני עלי הכהן כדי שילמדנו וייסירונו לעבודת הש' חו' יהיה על ביתו כמו אל ביתו כמו ישעה האדם על עושהו שהוא כמו אל עושהו' והנה בני עלי היו רשעים ובלתי ידעים הש' ולזאת הסבה היו רודפים אחרי הוללותו והיו מפני זה לוקחים מישראל יותר מכדי חקם מבשר השלמים שהוא חוה ושוק ועשו להם הכהנים חק ומשפט שהיו לוקחים מהבשר שבטלו ישראל מן השלמים כל אשר יעלה המזלג מהכלי שהיו מבשלים בו הבשר חוה היה חמם ובזיון לקרבנות שהם היו לוקחים אות' על בד רדיפת התאוות ולא נתנו להם המתנו' שנתן להם הש' חס לא לתכלית שיחזקו בתורת יי' מחד שלא ינטרף להם לטרות במונס' ועשו רעה גדולה יותר מוזאת שקודם שקרבנו מתירי השלמים לכהנים וישראל והם החלבים עם מה שנימשך להם היו חוטפים להם בחזקה מבשר הזבח לאכל בכלי תחת הבשר המבושל ששמו להם לחק לקחת מזבחי ישראל יותר על מה שהיה ראוי להם והנה שמו שלחנס קודם לשולחן נבנה כאילו הייתה לסוה העבודה ליי' והיה עקר הכוונה למלאת בטנס ובזה החופן באזו בני עלי חת מנחת יי' והנה

ינחלם ג' הם' בליש' נחילה בקריאה וסו' וכסא כבוד ינחלם' כי הוא ינחלה את ישר' מאחותו ינחל את בניו: דשת' בקריאה וסו' וישת לו עדרים לבדו ולא שתם' וישת על ראש אפרים והוא הצעיר' וישת אל המדבר פניו' וישת עליהם תבל' וזשת חשך סביבותיו' וימד שש שערים וישת עליה' ונפסד גם בסדר ויצא:

יי' ממסכן ומעטר משפיל אף ג' מל' חו' חת יי' יהוה מוריש ומעשיר משפיל אף מרים: מקים מעפרא מספנא מקלקלתא מרים השיכא ל לאותבותהון עם צדיקיא וברבי עלמא וכורסי יקרא מחסין להון ארי קדם יי' גלו עובדי בני אנשא מלרע אתקין והנס לרשעיא ע עברי על מימריה וצדיקיא עברי רעותיה שכליל להון תבלו ונות עבדוהי צדיקיא ושר מנהנס ורשעיא בנהנס בחשוכא יתדנון להודעא ארי לא מן דאית ביה חילא ופי ליום דינא:

יי' יתבר בעלי דבבא דקימין לאבאשא לעפיה עליהון מן ש שמיא בקול רם ישקוף יי' ועבדי פורענות מן מנוג ומפטרית עקמין הטופין דאתן עמיה מ מספי ארעא ויתן הוקפא ל למלכיה וירבי מלכות משיחיה: ואול אלקנה לרמתא לביתיה ורביא הנה משמש קדם יי' בחי עלי כהנא: ובני עלי גברין רשעיא לא חו' ידעין למדחל קדם יי' ונימוסא דכהנא מן עבא כל גבר דנבים נכסתא ואתי עולימא דכהנא כמבשל בסרא ומשליא די ליה תלת שנין בידיה: במליסא כל דמסיק משליא נסוב כהנא לנפשיה בדין עבדין לכל ישראל דארתן לרבהא תמן בשילו:

בני ישיעיה וירם קרן משיחו' כפל דבר כי המלך הוא המשיח וחומר חנה זה על דרך נבואה חו' דרך קבלה כי הית' קבלה חלום כי עתיד להיות מלך בישראל וחתמה הסייה הזאת בדברי המלך לפי שזכרה מפלת ה' הרשעים והם חויבי ישראל

בני ישיעיה וירם קרן משיחו' כפל דבר כי המלך הוא המשיח וחומר חנה זה על דרך נבואה חו' דרך קבלה כי הית' קבלה חלום כי עתיד להיות מלך בישראל וחתמה הסייה הזאת בדברי המלך לפי שזכרה מפלת ה' הרשעים והם חויבי ישראל

בני ישיעיה וירם קרן משיחו' כפל דבר כי המלך הוא המשיח וחומר חנה זה על דרך נבואה חו' דרך קבלה כי הית' קבלה חלום כי עתיד להיות מלך בישראל וחתמה הסייה הזאת בדברי המלך לפי שזכרה מפלת ה' הרשעים והם חויבי ישראל

בני ישיעיה וירם קרן משיחו' כפל דבר כי המלך הוא המשיח וחומר חנה זה על דרך נבואה חו' דרך קבלה כי הית' קבלה חלום כי עתיד להיות מלך בישראל וחתמה הסייה הזאת בדברי המלך לפי שזכרה מפלת ה' הרשעים והם חויבי ישראל

כי נאצו לשון בזיון: מער חגור אפוד בדי כרדוט דבין והוא לשון מעיל שהרי
 תירגם יונתן מעילין דכי כן תלבטנה הבתולות מעילין כרדוטין: ומעיל
 קטן תעשה לו חמו: משנה לשנה: וברך עלי' לשון היה הוא מברכו היה בכל
 שנה תחת השאלה אשר שאל לו בן ואומר לו ישים יי' לך זרע יהיה רצון שכל בני
 שיהולך יהיו מן הצדקה
 הונו והרי זה מקרה
 מסודם: אשר ישכבון
 כמשמעו ורבותינו ח'
 חמרו מתוך שסוהו את
 קניה והם היו ממתניו
 על שתרין קניהן
 קרבין מעלה עליהם
 כחילו שכבוס: אשר

גם בטרם היו לוקחי את הבשר ואוכלים קודם הקטרת האימורים והנה רעה רבה
 כי לא נתן להם האל חלף שיזכו משלחנו אחר שזרקו הדם ויקטירו החלבוס
 וברדש חמר להם הקבה מכני מה חתם אוכלים שירי מנחה ומנחים את הקומץ
 לזבובים מפני מה חתם אוכלים את הבשר ומניחין את החלבוס שטוחין בחמה
 מה ישר חומרין להם יבא הכהן

וירוק את הדם ויקטיר את ה'
 החלב ואחר כך יקח לו הבשר מה
 הכהן חומר לו הדם חמי זורק
 והחלב חמי מקטיר תנה בשר ל
 לזבלות לכהן: ולא יקח ממך

כך היה חומר לו ואחר כך היה רבנו ישעיה
 לוקח גם מן המבוטל חו פעמים
 היה לוקח מן המבוטל כמו ש

תחת השאלה אשר
 שאל לו: כי לא שאל
 מה בן אדולף וית
 אלא שיעשה כבוס
 ואף על פי שילדת
 שמואל היו חכמים
 עליו כמות הקדש ש
 סוהו לה בני אהרן
 ויהו שכתוב לפניהם
 כי עקד מוהייעד
 שנתקיימה בנדיבותי כי
 כמות הקדש היה
 מברכה ככרית יפקד
 לעיני עיני עקב לבני
 ושאל עונה על לב
 חנה כמו ותכל דוד
 פעונה על פניו דוד

הטאת ז' פהזין בקריאה וס' מלבד הטאת הכפורים: כי הטאת קסם מרי' ותהי הטאת הנערים: הטאת
 יחודה כתובה: וכפר אהרן על קרנתיו אחת בשנה: הטאת הקהל הוא: הטאת פיסו דבר שפתימו: וכל
 חריסר דכו' במא קמץ רתם המרכבה לרכש' ונמסר גם בסדר תצוה: וברך בקריאה וס' וברך את לחסך

אף עד דלא יתסקון תרביא
 למרבחה וייתי עולימא דרבינא
 ואמר לנכרנא דרביח הב בסרנא
 למטווי לכהנא ולא יסב מנד בשר
 מבשל אלהן פר הי: ואמר
 ליה נכרנא אוריד עד דיתסקון
 תרביא וסב לך כמנא דרענא
 נפשד ואמר ליה ארי כען תתן ואם
 לא יסבון מנד בעל בורחד:

ולקחתי בחוקה: ותהי הטאת
 הנערים גדולה מאד את-פני יהוה
 כי נאצו האנשים את מנחת יהוה:
 ושמואל משרת את-פני יהוה נער
 חגור אפוד בר: ומעיל קטן תעשה-
 לו אמו והעלתה לו מימים ימימה
 בעלותה את-אשה לזבח את-זבח
 הימים: וברך עלי את-אלקנה
 ואת-אשתו ואמר ישם יהוה לך זרע
 מן-האשה הזאת תחת השאלה
 אשר שאל ליהוה והלכו למקומו:
 כי-פקד יהוה את-חנה ותהר ותלד
 שלשה-בנים ושתי בנות ויגדל
 הנער שמואל עם יהוה:

ומעיל זעיר עבדא ליה אמיה
 ומסקנא ליה מזמן מועד למועד
 במסקנא עם בעלה לרבינא ית
 דבך כוועדנא: ובריד עלי ית
 אלקנה וירא אתתיה ואמר יקים יי'
 לך בנין בשרין מן אתתנא דנא
 חלף שאלתנא דשאל קדם יי'
 ואילו לאתריהון: ארי על
 דכרנא דרננה קדם יי' ועדיאת
 וילדת וילתנא בנין ותתין בנן
 ורבא רבא שמואל משמש קדם
 יי': ועלי סב לחרא ושפע
 ית כל דשברין בנוהי לכל ישראל
 וירא די שכבין ית נשיא דאתן
 לצלנא בתרע משכבן זמנא:

ועלי זקן מאד ושמע
 את כל-אשר יעשו בנין לכל-
 ישראל ואת אשר-ישכבן את-
 הנשים העבאות פתח אהל מועד:

ואת מימך' וברך פרי בטןך ופרי ארמתך' וברך עלי את אלקנה ואת אשתו' ונמסר גם בסדר משפטים:
 ושמע גם כן את אשר ישכבון
 הנשים העבאות פתח אהל מועד'
 וראוי שתדע שאין הכונה בזה הענין המושג
 שאם היה הענין כן היה ראוי שיבנה הנביא שכל לעלי בני עלי על זה החטא העצום
 ולא מנאנו שנה חותם רק על החטא שזכר תחלה ולזה יהיה הרצון בזה כי הנשי'
 הנזכרו פתח אהל מועד מצד הבח' קניהן והם הזבות והיולדות הם היו מתעכלין
 בהקדשת קרבניהן באופן שהיו שוכבין וקניהן לא קרבו ובה האופן היו שוכבין
 את הנשים שלא הקריבו קרבניהן בדרך שיוכלו ללכת לבתיהן וזהו פירוש נאות
 שאל לפי הלשון ולפי הענין וברך זאת הבינו דל זה הפסוק דל שלא שכבו עמהן
 חבל היו שוהין קניהן' ואמר

ועלי זקן מאד ושמע
 את כל-אשר יעשו בנין לכל-
 ישראל ואת אשר-ישכבן את-
 הנשים העבאות פתח אהל מועד:

ועלי זקן מאד ושמע
 את כל-אשר יעשו בנין לכל-
 ישראל ואת אשר-ישכבן את-
 הנשים העבאות פתח אהל מועד:

ועלי זקן מאד ושמע
 את כל-אשר יעשו בנין לכל-
 ישראל ואת אשר-ישכבן את-
 הנשים העבאות פתח אהל מועד:

ועלי זקן מאד ושמע
 את כל-אשר יעשו בנין לכל-
 ישראל ואת אשר-ישכבן את-
 הנשים העבאות פתח אהל מועד:

גם בטרם יקטרו את החלב ובא
 נער הכהן ואמר לאיש הזבח הנרה
 בשר לצלות לפהן ולא יקח ממך
 בשר מבשל בי אסיחי: ואמר
 אליו האיש קטר יקטרו ביום
 החלב וקח לך כאשר תאורה נפשך
 ואמר לו בי עתה תתן ואם לא
 לקחתי בחוקה: ותהי הטאת
 הנערים גדולה מאד את-פני יהוה
 כי נאצו האנשים את מנחת יהוה:
 ושמואל משרת את-פני יהוה נער
 חגור אפוד בר: ומעיל קטן תעשה-
 לו אמו והעלתה לו מימים ימימה
 בעלותה את-אשה לזבח את-זבח
 הימים: וברך עלי את-אלקנה
 ואת-אשתו ואמר ישם יהוה לך זרע
 מן-האשה הזאת תחת השאלה
 אשר שאל ליהוה והלכו למקומו:
 כי-פקד יהוה את-חנה ותהר ותלד
 שלשה-בנים ושתי בנות ויגדל
 הנער שמואל עם יהוה:

רלבג

והנה היה שמואל מ
 משרת את יי' והנה
 מקטנתו היה חגור
 אפוד בד לשמו שהוא
 כבד לעבול הש' כמו
 הענין בכהני נוב עיר
 הכהנים שהיו עם ש
 שמיים וחמשה חיש
 נושאי אפוד בד'
 והיתה עושה לו חמו
 מעיל קטן שנה בשנה
 ועלי היה חגור אפוד
 בד' ושנה בשנה היה
 מברך עלי את חלקנה
 ואת אשתו שישים לו
 זרע מן האשה תחת
 השאלה אשר שאל ליי'
 כל אחד מהם והלכו
 חמר זה למקו חלקנה
 ודמה שזאת הברכה
 היתה שנה בשנה מ
 מפני ראות עלי טוב
 תכונת הנער והיותו
 גדל וטוב גם עם א
 אלהים וגם עם אנשי'
 כמו שזכר אחר זה'
 עוד ספר כי עלי היה
 זקן ושמע החמם ש
 שהיו עושין בניו לכל
 ישראל מענין לקחתם
 מהם הבשר המבוטל חו
 הנשים העבאות פתח
 אהל מועד' וראוי שתדע
 שאין הכונה בזה הענין
 המושג שאם היה הענין
 כן היה ראוי שיבנה הנביא
 שכל לעלי בני עלי על זה
 החטא העצום ולא מנאנו
 שנה חותם רק על החטא
 שזכר תחלה ולזה יהיה
 הרצון בזה כי הנשי' הנזכרו
 פתח אהל מועד מצד הבח'
 קניהן והם הזבות והיולדות
 הם היו מתעכלין בהקדשת
 קרבניהן באופן שהיו שוכבין
 וקניהן לא קרבו ובה האופן
 היו שוכבין את הנשים שלא
 הקריבו קרבניהן בדרך שיוכלו
 ללכת לבתיהן וזהו פירוש נאות
 שאל לפי הלשון ולפי הענין
 וברך זאת הבינו דל זה
 הפסוק דל שלא שכבו עמהן
 חבל היו שוהין קניהן' ואמר

דעבאות
 ב' בתרע
 הכנ' חס דחס
 ויין חל בניו
 בתל'

העם חלה הבאים לזבוח גם בני העיר סילה מעבירים עם יי מלכא באהל מועד משני החמם שחמם עושים להם בקרבנותיהם וית דרננין עממ דיי כלומר מעבירים עם יי קול עליכם ומרפנים אחרים: ופללו חללים יפסגו הדיין וית חס יחוב גבר לגבר הלא ייתן לקדם דייכא וישמע מליהון ויפלי

חשר חכמי שומע מעבירי עם יי שמועה ששם מעבירים עליכם לשון ועבירו קול במחנה מוציאים עליכם קול שמועה לא טובה: ופללו לשון משפט כמו ונתן בפלילים חללים דייין כי חפץ יי להמיתם שכבר נחתם גזר דין אבל קודם שנחתם גזר דין כאמר כי לא חפצן במות המת:

ביניהון נראה כי פירש פללו מתרגום ובערת ותפלי: מי יתפלל לו מי יתפלל בעבורו כלומר מי יכנס למשפט בעבורו עם הסם ית' ויש לפרשו לשון תפילה ובקשה על דעת ונתן ש מתרגמו כן ממזן יבעיה וישתביק ליה: כי חפץ יי להמיתם על דרך השמץ לב העם הזה ואמר עד אשר חס שאלו ערים וכן ויחזק יי את לב פרעה וכן כי הקשה יי חלחך את רוחו וחמץ את לבבו והטעם כי כשיגדיל האל לחטוא ימנע האל ממנו דרכי התשובה כדי שיקבל עונשו והנשאר יראו וייראו אבל הרשע שלא הרבה לחטוא יפתחו לו דרכי התשובה חס רוב טוב ועליו כאמר כי לא חפצן במות המת השיבו וחיו ואפילו ירבה הרשע לחטוא חס שב אל יי בכל לבבו ומראה לבני אדם גם כן תשובתו שלימה ואחוז הדרך הטובה בכל נפשו ובכל מחוזו באמת תקובל ת תשובתו שלימה ויהיה לו פיוע חללי בתשובה אבל בוחן לבבות יודע האל וראה בבני עלי כי לא היה לבבם שלם ואפילו ישמעו לקול חכם ויסורו מדרכם ה הרעה ידע כי לא יעשו זה בכל לבם לפיכך חפץ שלא ישמעו ל לקול חביה וענשו וימותו ברשע כדי שיחמרו בני אדם רשעי היו חלה וראוים היו לעונש הזה ו יצדיקו עליה את הדין ורבותי הקשו חלה הפסוקים ואמרו כ כתיב כי פסן יי להמיתם וכתוב כי לא חפצן במות המת ויתרננ כאן קודם גזר דין כאן לאח גזר דין: הולך ונדל וטוב כמו שהיה

ולא ישמעו ד' וסי' נסמר בסדר שמות: וטוב ה' קצצין בקריא וסי' ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר והנער שמואל וישמו שאול בחור וטוב ויסצאו מרעה שסן הוספת חכמה וטוב וסי' בלשון תרגום שמואל שליח בחורא רהט ואשכח חכמתא ונסמר גם בריש ורוא:

ואמר להון למא תעבדון בפתגמיא דאלין די אנא שמע ית פתגמיכון בישיון מן כל עמא אליו: לא ברי ארי לתקנא שמועתא די אנא שמע דרננין עמא דיי: אם יחוב גבר לגבר הלא ייתן לקדם דינא וישמע מליהון ויפלי ביניהון ואם קדם יי יחוב גברא ממזן יבעי וישתביק ליה וליא קבילו למימר אבוהון ארי רעוא קדם יי לקטלותהון: ורביא שמואל יהויל וסני ושמיה טב ותקנן אורחתיא קדם יי ותריצין עובדותי בנו בני אנשא ואתא נביא דיי לות עלי ואמר ליה דרנן אמר יי אתגלאה אתגליתי לבית אבוק בר הון במצרים ומשעבדין לבית פרעה ואתרעיתי ביה מפל שבטיא דישראל קדמי למהיו כהון לאפקא קורבנא על מדבחי לאקטרא קטורת בוסמין למלבש אפור ל לשמשא קדמי ויהבית לבית אבוק ית פל קורבנא דבני ישראל: למא אתון אנסין בנבסרת קורשיא ו בקורבני דפקדית לקרבא קדמי בבית פקדשי ונקרת ית בנך קדמייתא לאוקלותהון מרש פל קורבן מנחת ישראל דעמי

ואמר להם למה תעשון בדברים האלה אשר אנכי שמע את דבריכם רעים מאת כל העם אלה: אל בני כי לוא טובה השמעה אשר אנכי שמע מעבירים עם יהוה: אם יחטא איש לאיש ופללו אלהים ואם ליהוה יחטא איש מי יתפלל לו ולא ישמעו לקול אביהם כי חפץ יהוה להמיתם והנער שמואל הלך וגדל וטוב גם עם יהוה וגם עם אנשים:

ובא איש אלהים אל עלי ויאמר אליו כה אמר יהוה הנגלה נגליתי אל בית אביך בהיותם במצרים לבית פרעה: ובחר אתו מכל שבטי ישראל לו לכהן לעלות על מזבחי להקטיר קטורת לשאת אפור לפני ואתגה לבית אביך את כל אשר בני ישראל: למה תבעטו בזבחי ובמנחתי אשר צויתי מעון ותכבד את בניי ממני להבריאתם מראשית כל מנחת ישראל

הנגלה: הנגלה נגליתי אל בית אביך מכאן שנתגלה אהרן במצרים ומה היא הנבואה היא שנתגלה ביוחאל ואומ' אליהם חס את שיקוני עיני השליכו ובגילולי מ מצרים אל תטמאו: הנגלה נגליתי הידעתם כי הטובה הזאת והנגולה כזאת נתתי לאהרן: אשר צויתי מעון אשר צויתי במעוני: להבריא מראשי וגו' הרי זה מקרא מסורס ותכבד את בניך ממני לעמי לעיני עמי כ כחיה רהט כבדת את בניך ממני ומזה הכבוד להבריאתם מראשית כל מנחת ישראל קדמה סעודתכם לסעודתי כמה שחלמו גם בטרם יקטירו את החלב וגו' להבריא כ' לשון סעוד' כמו תבא כח תמר אחמתי ותברני לחם: לעמי

רלבג

ואמר להם על זה עלי כי לא טובה השמועה והקול שהיו מעבדין עליהם עם יי כי הם היו חוטאים בזה ליי ובעטים בקרבנותיו באופן שזכרנו: חס יחטא חס ופללו חללים לל ישפטוהו הדיין ובה הדרך יתקן את אשר עותג כי הדיין חובב קבאה על זה החטא כי לא לו חטוא ויראה זכותו לפי מה שאבשרי ואולם חס ליי יחטא חס הנה חין בזה תקון כי חין עם שופט על זה זולת הש' והוא יענשו כי לו חטא וילבש קבאה על זה דרך משל כאמרו כי חכמי יי חלחך אל קבא והיה בחטא זה ע' שהיה החטא לש' והנה לא היו שומעים בקול חביהם לקבל תוכחת כי הש' היה חפץ להמיתם על אלו החטאי כדי שידחקו מהם הבאים אחריה ולא יפסידו כוכת התורה בענין הקרבנות כמו שהמית נדב וחביהוה לזאת הסבה כמו שבארנו לדברי התורה: חן היה זה הענין מהעדר קבולם התוכחת מיוחס לסם ית' במקרה להיותו סבת כל הדברים כאמרו ותהי חסה לבן אדוניך כאשר דבר יי חן יהיה הרצון בזה כי היה לבני עלי חטא אחד היה ראוי שימית הש' עליו חלפ שישובו מזה החטא שהוכיחם עליו עלי וזה כי הם לא ידעו את יי הפך מה שכוון בענין העבודה והנה חלפ שישובו מזה החטא שהוכיחם עליו עלי היה המות ראוי להם כי הם לא הרגישו בענין הקרבנות מה שבהם לעבוד הש' ולא חשבנו בהם תכל' ח' זולת השמך גופם וכבר דקדק התנ"ך שיהיה הכונה בהם ליי ולזה הרחיק שתנוי יין מן ההקרב' שאי חופש שתהיה כוננת שלימה כס שאשר לא ידעו את יי ירוחקו מן ההקרב' ולזה היה רצון הש' שימותו בני עלי כדי שידקדקו הבאי אחריהם בכונן הקרבנות וידעו שאין הכוונה בהם השמנת גופם כמו שחשבו חלו: ויבא חס האלהים אל עלי אמרו שהוה חלקה חולי היה זה מקובל חלם והנה לא מאחנז לו נבואה במקום אחר ואפשר שחאמר כי הוא פנחס כמו הענין בנבואות הנזכרות בספר שופטים וידמה שפסקה נבואה מעלי מוזד הזקנה ולזה הוזכר שיבא לו חס האלהים: הנגלה נגליתי חין הה' חס התימה חכל הוא חס האמתנות כמו חס הלבן מזה שנה כמו שפירשנו עם וכבר נגלה הש' לאהרן בהיות ישראל במצרים והיה מוכיח ישראל כמו שמכר בספר יחזקאל ולזה אמר הש' הנה השפעתני לאהרן שפע הנבואה ולא הספיק זה חכל בחרתי אותו לכהן מכל משפחות ישראל להקריב בעטים בזבחי ובמנחתי אשר צויתי במעון שתהיה במעון הידוע ואחר זה תזכו במתנות משולתי ואתה ממכר את בניך ממני וזה שהם לוקחי תמלה מהזבח והמנחה קודם שיקריבו מהם כאילו היה הרצון להשימכם מראשית כל מנחת ישראל שהיה ראוי להיות לי בעבור עמי שיקחו בו תועלת כמו שבארנו בדברינו לדברי התורה ואתם משימים התייעלת שכוון לעמי בזה הענין להשימכם: והנה יתן ישראל תועלת במה שיחללו הכהנים כששתמשו בו באופן הראוי כי הם יורו משפטו הש' ליעקב ותורמו לישראל

להרחה' בחולס וכן להרחה אל מנוח כמו שבח בשלמים הכתוב תכתן: כי נגלה טעם מלת כי לפי שאמר ויוסף אמר כי המרחה הרחשונה הבאה לשמואל היתה בשילה בבית יי וכן עתה הוסיף להרחה לו בשילה והמרחה הזאת היתה לו לכנות בני ישראל לבנות לקרחת פלשתים למלחמה והוא שאמר כדבר יי וכן אמר ויהי דבר שמואל לכל ישראל: ויבא ישראל:

כי נגלה יי אל שמואל' לפי שאמר למעלה ודבר יי היה יקר בימים ההם אמר כאן כי מעתה בשביל שמואל נגלה ושנה והדגיל להגלות: ויהי דבר שמואל לכל ישראל. כהיה הדבר שאמר לשמואל ויבא לכל ישראל והיאך היה הפורענות ויבא ישראל לקרחת פלשתים למלחמה: ותטע המלחמה: ותפסט המלחמה כמו והגם כטועים על פני הארץ

ובני וישעיה במלחמת הנבעה כזה חותם לעלות ויבטו: על הארץ העזר' כמו הארון הברית והכותב אמר זה כי כשהיתה זאת המלחמה אכן נגף היתה ולא אכן עזר. ועדיין לא יקרה אכן העזר כי על המלחמה האחרת טעמה שמואל פלשתים בין המכסה ובין העזר שיקרה חות' שמואל אכן העזר שערס הא ית' בחותה מלחמה אבל מה שכתב הנה אכן העזר דברי הסופר הם וכן וירדף עד דן: ותטע המלחמה כענין ויטע על המחנה ענין התפסות הדבר וית' ואתרטיטו עבדי קרבא: וישיענוו: תי' וכליל יקר שמה כתפריק מיד בעלי דבבא: את ארון ברית יי כבאל' יושב הכרובים טעם הספור הזה נומר ש' הוא ארון החילול להגביר חוהביו ולהחליט חויבת ויטע ה הכרובי אמ' להודיע כי הוא קרוב לבני אדם לכל אשר יקראוהו בחמת ולולי העונו לכל זה היה נמצא והעונות גרמו ומפני זה אמר ושם שני בני עלי עם ארון ברית האלהים חפני ופינחס להודיע כי הם גרמו המכשל וכדי שיבואו למלחמה היתה סבה מאת האלהים ששאלו זקני ישראל את הארון והם גרמו את המכשל עם עונות ישראל הבאים למלחמה כי היו בהם עובדי עבודה זרה וארון זה הוא הארון שבו מונחין שבתי לוחות והוא היה יוצא עמהם למלחמה והוא שאלו עליו וארון ברית יי נוסע לפניהם ומכאן מתלוות בדברי רבותינו ז"ל בזה מהם אמרו כי לוחו ושבתי לוחות מונחין בארון אחד וספר תורה עמהם בארון ומה שאמר ושמתם אותנו מזד בארון מזד לוחות ברית השם ומהם אמרו כי כמין גלוקהק עשו לארון מנחון ושם היה ספר תורה מונח וזהו שאמר מזד ארון ברית יי ומהם אמרו כי בארון אחד לבדו היה ספר תורה מונח ומהם אמרו כי לשבתי לוחות היה ארון לבדו והוא היה יוצא למלחמה והפסוקים מוכיחין כי הלוחות השלימו היו בזה הארון שהביאו במחל' שהרי אמר יושב הכרובים מראה כי הכרובי היו עליו ועוד כי זה הארון שהיה בבית שמש בשבוע משדה פלשת' והוא שהיה בקרית יערים ובבית עובד אדם ובעיר דוד ומעיר דוד העלוהו והכניסוהו לבית קדש הקדשי: מיד האה' האדירי' האה' תי' מיד מומר' דיי' דעובדוהי דברבין חילי' אינון גבורת' דיי' ונו' ואדני' אבי' זל פי' במדב' מן ומדברך כחזה וזה פיר' במצותו ובדברו הכה מנרי' ועתה הוא בעצמו בא חוי להם ובדברי רבותינו ז"ל עירובי דברים נאמרה הכרעה מייכלנו מיד האלהים האדירים האלה עד כאן דברי צדיקים שבהם אבל הרשעים היו אומרים חלה הם האלהים המכים את מוצרים בכל מכה במדבר אמרו עשר מכות היו לוכלן הביאן על המוצרים ושאר המכות כלה על עמו במדבר חין לו מכה עוד מעתה אמר להם הק'ה חתם אומרי' שאין לי מכה עוד חני מביא עליכם מכה שלא כהיתה מעולם והיה אחד מהם יוצא בטחור ועכבר יוצא מן התהום ושומט את בני מעיו ומחר לתהום וכן הוא אומר ותכבד יד יי על האשדודים' ויום מפרשים מייכלנו מיד האלהים האדירים האלה כי מנהג בלשון הערלים לקרא לאלהים אחרים לשון רבים וזהו שאמרו מייכלנו מיד האלהים האדירים האלה וכחצא בדבר ואתה עיף ויגע על ישראל ולא ירח אלהים על עמלק עירובי דברים כתובין כאן וכן יתכן להיות כפשוטו: וירן

בדבר יי ה' בקריאה וסי' במס' רבת': ויבא יא רפין בקריאה וסי' במס' רבת': וישיענוו ב' מלאים וא' חס' וסי' נקחה אלינו' אל תחרש ממנו' זה יי קוינו לו וישיענוו קרמאה חס': ותהם ג' וחס' וסי' ותהם הארץ' ותהם הקריה' ותהם כל העיר עליהן: מה כ' פתחין וסי' נמס' בסדר כי תשא: אתמל ג' בקריא' וסי' גם אתמל גם שלשום דשמואל' כי לא היתה כואת אתמל שלשים' כיום אתמול:

ואוסיף יי לאתגלגא בשילו ארי אתגלי יי לשמואל בשילו בפתגמא דיי: והוה פתגם שמואל מדעא לכל ישראל ונפק ישראל לקרמות פלשתאי לאנחא קרבא ושרו על אבן קעדא ופלשתאי שרו באפק: וסדרו קרבא פלשתאי לקרמות ישראל ואתרטיטו עבדי קרבא ואתברו ישראל קדם פלשתאי ומחו בסדרא בחקלא כארבעא אלפין גברא: ואתא עמא למשריתא ואמרו סבי ישראל למה תברנא יי וימא דין קדם פלשתאי נסב לנא משילו ית ארון קימא דיי ויהי ביננא בדיל יקר שמה נתפריק מיד בעלי דבבנא: ושלח עמא לשילו ונטלו מתמן ית ארון קימא דיי צבאות דשכנתיה שריא עיל מן כרוביא ותמן תרון בני עלי עם ארון קימא דיי חפני ופינחס: והוה כד אתא ארון קימא דיי למשריתא ויביבו כל ישראל ויבבא רבא ואשתגשת ארעא: ושמעו פלשתאי ית קל יבבא ואמרו מיה קל יבבא רבא הדין במשריתא דיהודאי וידעו ארי ארונא דיי אתא למשריתא ורחילו פלשתאי ארי אמרו אתא ארונא דיי למשריתא ואמרו וי לנא ארי לא הות כהדיא מאתמלי ומדקמוהי: וי לנא מן ישזבנא מיד מימרא דיי דעובדוהי רברבין אלון אלון אנון גבורתא דיי המא ית מצרים בכל מחא ולעמיה עבר פרישן במדברא: אתקפו והו לנבין פלשתאי ד דלמא תשתעברו ליהודאי כמא דאשתעברו לכון ותהון לנבין גברין ומגיהון קרבא: ואניהו קרבא פלשתאי ואתברו ישראל ואפכו גבר לקרווהי והוה מחתא רבתא לחרא ואתקטל מישראל תלתין אלפין גבר רגלי:

ויסף יהוה להראא בשלה בניגלה יי יהוה אל שמואל בשלו בדבר יהוה: ויהי דבר שמואל לכל ישראל ויצא ישראל לקראת פלשתים למלחמה ויחנו על האבן העזר ופלשתים חנו באפק: ויערכו פלשתים לקראת ישראל ותטש המלחמה וינגף ישראל לפני פלשתים ויכו במערכה בשדה כארבעת אלפים איש: ויבא העם אל המחנה ויאמרו זקני ישראל למה נגפנו יהוה היום לפני פלשתים נקחה אלינו משלה את ארון ברית יהוה ויבא בקרבנו וישיענוו מקף איבינו: וישלח העם שלה וישאו משם את ארון ברית יהוה צבאות ישב הכרובים ושם שני בני עלי עם ארון ברית האלהים חפני ופינחס: ויהי כבוא ארון ברית יהוה אל המחנה וירעו כל ישראל תרועה גדולה ותהם הארץ: וישמעו פלשתים את קול התרועה ויאמרו מה קול התרועה הגדולה הזאת במחנה העברים וירעו בני ארון יהוה בא אל המחנה: ויראו הפלשתים כי אמרו בא אלהים אל המחנה ויאמרו אוי לנו כי לא היתה כזאת אתמול שלשים: אוי לנו מי יעילנו מיד האלהים האדירים האלה הם האלהים המכים את מצרים בכל מכה במדבר: התחזקו והיו לאנשים פלשתים פן תעבדו לעברים כאשר עבדו לכם והייתם לאנשים ונלחמתם: וילחמו פלשתים וינגף ישראל וינסו איש לאהלו ותהי המכה גדולה מאד ויפל מישראל שלשים אלף רגלי:

וכן וינטשו בלחי: אכן העזר' עדיין לא היה כן שמה כי בימי שאלו יקרה כן וכאן קראה על עס סופה: בכל מכה במדבר' על יס סוף וית' ולעמיה עבד פרישן במדברא ובסיפרי שנינו שהפרשה הזו עירוב דברים מי שאמר זה לא אמר זה כשרין טבהם אמרו מייכלנו מיד האהים האדירים האלה והרשעים אמרו חלה הם האלהים המכים את מוצרי' בכל מכה כל מכות שהיו לו על המוצרים הביאם חין לו עוד מכה מעת' חיס

רלבג

והנה זכר שכבר הוסיף יי להרחה בשילה לשמואל והיה דבר שמואל לכל ישראל בחיי עלי בעניני הכהונה וכו' האופן היה מנהיג חותם גם בחיי עלי כי כבר נתפרסם להם שהוא היה נביא חמת' אחר זה ספר שכבר יבא ישראל לקרחת פלשתים למלחמה מ מעצמם ולא שאלו בזה עס חיות אכלם חורים ותומי' וכבי' חך יתנהגו בעני' המלחמ' הזאת ובסוף הענין מתנו רבי מיישראל וארון האלהים נלקח וכו' כתי' מה שאמר חיס האלהים לעילי ומה שאמר לו שמואל: ותטע המלחמה' הרצון בו שפסטה המלחמה: חלה הם האלהים המכי' את מוצרי' בכל מכה במדבר' לל וכמדב' כי ענין קריעה יס סוף היה במדבר אשר בו מתו פרעה וחילו וכבר הכס קודם זה במצרים במוי'ס רבים מהמכות: כן תעבדו לעבדים כאשר עבדו לכם' זה מורה כי לא היו פלשת' מושלי' בישראל ולא ישראל בפלשת' ואפשר שמוזן קרוב יבאו בני ישראל מעבדותם חן חפסר שיאריך זמן עבודת' את הפלשתים עד מות עלי ויהי ח'כ כל שנות שמוזן ככללות בשנות עלי וכמונן לשניהם כי רוב ישיבת שמוזן היה בישיבת שדה פלשת' וכשלא היה שמוזן שר היה שופט חות'עלי:

עבדו לכם' זה מורה כי לא היו פלשת' מושלי' בישראל ולא ישראל בפלשת' ואפשר שמוזן קרוב יבאו בני ישראל מעבדותם חן חפסר שיאריך זמן עבודת' את הפלשתים עד מות עלי ויהי ח'כ כל שנות שמוזן ככללות בשנות עלי וכמונן לשניהם כי רוב ישיבת שמוזן היה בישיבת שדה פלשת' וכשלא היה שמוזן שר היה שופט חות'עלי:

עבדו לכם' זה מורה כי לא היו פלשת' מושלי' בישראל ולא ישראל בפלשת' ואפשר שמוזן קרוב יבאו בני ישראל מעבדותם חן חפסר שיאריך זמן עבודת' את הפלשתים עד מות עלי ויהי ח'כ כל שנות שמוזן ככללות בשנות עלי וכמונן לשניהם כי רוב ישיבת שמוזן היה בישיבת שדה פלשת' וכשלא היה שמוזן שר היה שופט חות'עלי:

ויק'ן

בשה נשלחנו בחיזה עניין השלחנו שלא יחרה חפז וישב חרוננו ממנו: חשם היכר דבר שחתם מודים שמעלתם: חז תרפאו ונודע לכם שהנה עשה כי למה לא תסור ידו חז מכם: סרני פלסתי חמשה הם כמה שנאמר ביהושע העמתי והאשדודי והאשקלוני והגתי והעקרוני: עלות מניקות: אשר לא עלה עליהם עול כל זה לכסיון שאין לו רחמינות למסוך ועוד שגונות אחר בניהם ואם יהא כח בחרון שילכו חותו מחילה נדע שהו עשה לנו: חרנו סקלנינו בלעו: כלו בבית לטון כלא: וישרה

למה לא תסור ידו מכם, חז תדענו למה לא סרה ידו ומכתו מכם לבי שהייתם מעבדים חרוננו חלכם כי בשלחם חותו תרפאו והאשם לכפרה על אשר עשיתם: וחמשה עבדרי זהב זה מסייע הדרש שכתבנו למעלה כי כשהיה להם חולי התחנותיות והית' ינחת הלחיות שלהם בפי הטבעת מתוך החולי והיו באל העכברי וסומט' חת המעי ההוא ולכי שהיה החולי אחד לסרניס ולעל אמרו להם הכהנים והקוסמים שיעשו חף בדמות הטחורים חמשה ונדמו העכברי חמשה כמספר הסרניס והיו חשם לכפר להם ולהסיר חותו החולי מהם: רבינו ישעיה

כי מנפה אמת לכלב ולכריכס פי אמר להם הקוסמי מנפה אחיש לכל הפלסתי ולסרניכס בעבור זה יעשו העבד הסרניס וכך עשו הסרני עשו עשה מעשה השחתה כמו חת חמשה וכל העיור עשו כל אחת ואחת בעצמה כמפורס ל לפיכך ולא תכבדו חת לכבס: כמו הכבדו: כלו בבית מניקות כתרוננו ונקראו עלות מניקות כתרוננו ונקראו עלות על סס היונקים שנקראו עולים ועולים וכו' לקחת פרות עלות להראו המופת שלא שבו בעבור בניהם: אשר לא עלה עליהם עול זה אמרו בעבור קדושת הארון שלא נעשה בהם מלאכה אחרת כמו שאמרו גם כן עגלה חדשה: אל העגלה כמו על העגלה וכן ויד חת הפלסתי אל מצחו כמו על מצחו חז הוא כמו בעגלה וכן ואל הארון תתן שהו כמו ובארון וכתי בעגלתא: בארנו במיבה כתרוננו במיבותא: כלו בבית כמו כלאו והוא מבעלי האלף ובה כדך בעלי האלף וכן מלו תוכך חמס כמו מלאו ונשו חת כלמת' כמו וכשאו כי כבר נשתמשו בזה הענין בשתי לשונות בהא ובאלף לפי שדרכם להמיר זה בזה וטעם להשיב חת בניהם מ מאחריהם ולכלוא חותם בבית לפי שלולי דבר הארץ היו שבות אל בניהם אחר שלא היו בניהם הנלכס אחריהם: וישרה

רלבג

ונתנו להם עשה שיטלחוהו בכבוד ו ישיבו לו חשם לכפר עליהם חז ירפאו חס בסבתו בח להם הרע ויהיה מודע להם למה לא תסור יד העימהם כי הוא רוצה שיתנו לו כבוד תחת אשר חסכו לחלל שמו ואמרו זה להורות כי בזה יבחן חס בח להם הרע הזה בסבתו כי כבר היה דעתם שאם לא בח אלהם הרע ב בסבתו לא ישיבוהו לישראל וידמה שכבר שלח הסי עוד שם ע עכברים היו משחיתים חת הארץ והתפסט המכ הזאת בכל ערי פלסתיס ולזה אמרו להם כומריהם וקוסמיהם שיעשו להם כלמי טחורי זהב ו ועכברי זהב כמספר הסרניס וזהו האשם שישיבו לוי כדי שתסור ידו מעליה והזיכירם שלא יקשה להם מ מעשות זה שלא יקרה להם כמו שקרה ל למזכרים ולכרעה ונהנה הייסורי חותם עוד בחופן אחר לדעת בקלות חס בח להם רע זה בסבת חרון האלהים כי האופן הראשון היה בו מה ספק וזה כי חף על פי שהיה זה הרע להם בסבת חרון האלהים הנה לא יחיוו סירפאו תקף קודם השבתם חותו למקומו ולזה לא יתכפר להם כי מידו היתה זאת להם

ויהי ארון יהוה בשרה

פלשתים שבעה חדשים: ויקראו פלשתים לכהנים ולקסמים לאמר מה נעשה לארון יהוה הודענו במה נשלחנו למקומו: ויאמרו אס משלחים את ארון אלהי ישראל אל תשלחו אתו ריקם ביהשב תשיבו לו אשם או תרפאו ונודע לכם למה לא תסור ידו מכם: ויאמרו מה האשם אשר נשיב לו ויאמרו מספר סרני פלשתים חמשה עפלי זהב וחמשה עכברי זהב כי מנפה אחת לכלם ולסרניכס: ועשיתם צלמי עפליכס וצלמי עכבריכס המשחיתם את הארץ ונתתם לאלהי ישראל כבוד אולי יקל את ידו מעליכס ומעל א אלהיכס ומעל ארצכס: ולמה תכבדו את לבכס באשר כבדו מצרים ופרעה את לבם הלא באשר התעלל בהם וישלחו וילכו: ועתה קחו ועשו עגלה חדשה אחת ושתי פרות עלות אשר לא עלה עליהם על ואסרתם את הפרות בעגלה והשיבתם בניהם מאחריהם הביתה: ולקחתם את ארון יהוה ונתתם אתו אל העגלה ואת בלי הזהב אשר השבתם לו אשם תשימו בארנו מצדו ושלחתם אתו והלך: וראיתם אס דרך גבולו יעלה בית שמש הוא עשה לנו את הרעה הגדולה הזאת ואס לא וידענו כי לא ידו נעשה בנו מקרה הוא הנה לנו: ויעשו האנשים כן ויקחו שתי פרות עלות ויאסרום בעגלה ואת בניהם כלו בבית: וישמו את ארון יהוה אל העגלה ואת הארנו ואת עכברי הזהב ואת צלמי טחוריהם:

ותהו ארונא דיי בקרוי

פלשתאי שבועא ירחין וקרוי פלשתאי לכומריא ולקסמיה למימר מה נעביר לארונא דיי הודיעונא במה נשלחניה לאתריה: ואמרו אס אתון משלחין ית ארון אלהא דישראל לא תשלחו יתיה ריקן אלהי אתבא תתיבון קדמויה קרבן אשמה בכו תתסון ויתרוח לבון למא לא רתנוח מחתיה מנכון: ואמרו מה קרבן אשמה דנתיב קדמויה ואמר מנן טורני פלשתאי חמשא טחורי דהבא וחמשה עכברי דהבא ארי מחתא חדא שויא לכולכון ולטורניכו: ותעבדון צלמי טחוריכו וצלמי עכבריכו ד דמחבלין ית ארעה ותתנון קדם אלהא דישראל יקרא כאים תנוח מחתיה מנכון ומן טעותכון ומן ארעכון: ולמה תיקרון ית לבכון כמה דיקרו מצראי ופרעה ית לברון הלא כד אתפרע מברון ובתר כן שלחנו ואולו: וכען סבו ועבירו עגלתא חדתא חדא ותרתין תורן מניקן די לא נגדא בגיר ותיסרון ית תורתא בעגלתא ותתיבון בניהן מבתייהן לגיו: ותסבון ית ארונא דיי ותתנון יתיה בעגלתא וית מני דהבא דאמיתתון קדמויה קרבן אשמה תשוון בתיבותא מסטריה ותשלחו יתיה ויהי: ותחזון אס באורח תחומיה ופק לבית שמש מן קדמויה אתעבדת לנא ית בישתא דבתא דהא ואס לא ונדע ארי לא מחתיה קריבת בנא עירוע הוא דהוה לנא: ועברו גבריא כן ונסיבו תרתין תורן מניקן ו ואסרונון בעגלתא וית בגייהן כלו בביתא: ושיאו ית ארונא דיי בעגלתא וית תיבותא וית עכברי דהבא וית צלמי טחוריהו: ואכוניא

עד שובו לישראל וזה חס לא ירפאו לא יוכלו הפלסתיס להשיבו אליהם עם האשם ולזה לא תועיל לפלסתיס זאת הבחינה הראשונה ולזה היו מוכימיו בזאת הענה והכיבו זה הכהנים והקוסמים ואמרו להם שלא יכבדו לכם ועם כל זה נתנו להם בחינה שנית תוכר להם קודם השיבם הארון לישראל ולזה כוו שיעשו עגלה חדשה לכבוד הסי ויהיה להם שתי פרות מניקות עגלים שלא עלה עול על הפרות ולזה לא תהיינה בנות תרבות למסוך בעגלה כי לא כשו שום מלאכה עם שבכאן תהיה סבה שנית למעט מן ההליכה והיא היותם משיבים בניהם מאחריהם הביתה כי אהבתם חת העגלים תמשכס לשב חליהם כפי כחם חס לא יהיה זה מאת הסי להשיב הארון לישראל ואם תתישרנה הפרות מעצמן ללכת לישראל דרך בית שמש שהיה המקום הקרוב להם מישראל הנה יתבאר כי מיי היתה זאת בסבת חרון האלהים ואם לא הנה הניע זה הרע לנו במקרה שאם היה מניע ממנו על דרך המופת לא תקצר ידו מעשות זה המופת השני והוא להניע הפרות אל שילכו מעצמן דרך בית שמש ואם היה לנו במקרה לא יושב זה האשם לו ולא נשיב חרון האלהים לישראל ונהנה

והשיבתם דין והסיבות בתי דלה וסמיכותם קיי

ויסרנה הפרות / כתדנו וחכונת תורתא לל כווננו דרך בית שמש והלכו דרך ישרה לא סרו ימין ושמואל נבא בסינן אחד של נקבה לנד כמו ויחמנה בבואן לשתות ונבא הפין בחסרון היוד פח הפועל ובמלת ויחמנה בא נח הכירי תמורת היוד פח הפועל: הלך נעמי היו נעות בעבור בניהם צעקת הבקר תקרא נעיה כמו חס יענה שור וברשם שאמרנו שירה הוציאו וישרנה מלשון סירה: וישמחו לרחות' עד שמרוב שמחה פרצו לרחות בארון ופתחו וראו מה שבתוכו לפיכך נעשנו כמו שכתוב ולא יבואו לרחות כבלע את הקדש ומתו: ואת הפרות העלו עולה' חנסי בית שמש בקעו עזי העגלה והעלו הכרות עולה כי הותרו הבמות משחרבה עולה ונקבה כשירה בבמת יחיד' ויש בדרש מרזל כי סרני פלשתים העלו אותם כי

רשי

ויסרנה' הרי תיבה זו חכדונוניום מלמד שאף הוולדת היו ח' חומ' סירה' רני רני השיטה התנופפי וכו' כדחיתא במסכת עז' ולפי פשוטו וישרנה לשון דרך ישר היו הולכות: בית שמש' הלך נעמי' לשו צעקת בקר נעיה: וישמחו לרחות היו מסתכלין היחך הוא בא לבדו ומשמחתם כהנו בו קלות ראש ולא היו מסתכלין בו באימה ודרך כבוד: כוכב הפרות' כפר שאין לו חומה: חבל הגדולה' היא חבן הגדולה ה האמורה למעלה ש' שהלוד בזה במקום לון וכן נסכה במקום לסכה בספר עזרא ו' ומפני שיחזק להם חבלות בדבר קראה חבל: טבעים חיש' חמשי' חלף חיש מרנס יונת' וקטל בסבי עמא טבעי' נברא ונקהלא חמשין אלפי נברא ונדמותו אמרו טבעים חיש' שכל אחד היה שקול כחמשים חלף חזו חמשים חלף חיש' שכל אחד שקול כ' כטבעים סנהדרין:

רלבנ

ונהנה כתיסרו הפרות דרך בית שמש מולת כטייה וסרני פלשתים הולכים אחריהם עד צבול בית שמש לראו חמתת הענין: והעגלה בזה חל טדה יהושע בית השמשי ותעמד טס וטס חבן גדולה ויבקעו את עזי ה העגלה ואת הפרות ל' על המזבח אשר בנו טס ואכסו בית שמש העלו עולה וכתו זבחי שלמי' ביו' האחא לוי: ויך הטי' באכסו בית שמש כי ראו ב' בארון' ולא עזבו מולאכתם שהיו קוצרי' כי הכה' בעם מכה גדולה' והביאו

על דרך ה' וסי' נמסר בשפטים סי' ה': הניחו והניחו ד' וסי' ועכברי הזהב' ובצאתם הכהנים' ההפכים ללענה' סמתים ויך' סמתים מחרד חלקם בחיים: הקדוש' מלאים וסי' נמסר בסדר קרח: זאל מי ד' וסי' זאל מי יעלה מעלינו' זאל מי תדמינו' זאל מי סקדושים תפגה:

ואכוננא תורתא בארחה על אורח בירת שמש בכבישא חרמא אזלין מיל וגעין ולא סטאה ל לימינא ולסמלא וטורני פלשתאי אזלין בתריהון עד תחום בירת שמש: ובית שמש חצרון חצר חטין במישרא וקפו ית עיניהון וחזו ית ארונא וחדיואו למחזו: ועגלתא אתר לחקל יהושע די בבית שמש וקמא תמן ותמן אבנא רבתא וצלחו ית אעי עגלתא וית תורתא אסקו עלתא קדם י' ו

די' וית תיבתא די עמיה די ביה מני דהבא ושויאו על אבנא רבתא וגברי ביה שמש אסקו עלון ונכיסו נכסת קודשין ביומא ההוא קדם י': וחמשא טורני פלשתאי חזו ותבו לעקרון ביומא ההוא: ואלין טחורי דהבא דאתבו פלשתאי קרבו אשמא קדם י' דאשרוד חר דענה חר דאשקלון חר דעת חר ד' דעקרון חר: ועכברי דהבא מנן כל קרוי פלשתאי לחמשא טורניא מקרון בריבן ועד קרוי פצחיא ועד אבנא רבתא דאחיתו עלה ית ארונא די' עד יומא קרין הא היא בחקל יהושע דמבית שמש: וקטל בגברי בירת שמש על דחדיואו דחזו ארונא די' פר גלי וקטל בסבי עמא טבעין נברא ובקהלא חמשין אלפי נברא ואתאבלו עמא ארי מדיא י' בעמא מתא סגיאה: ואמרו גברי בית שמש מן יכיל למקם קדם ארונא די' אלהים קדישא קרין ולאידין אתר יסתלק מננא: ושלחו אנדיו לות יתבי קרית יערים למימר אתבו פלשתאי ית ארונא די' חתו אסקו יתיה לותכון: ואתו גברי קרית יערים ואסקו ית ארונא די': ואעילו

והלוים הורידו' את ארון יהוה ואת הארנו אשר-- אתו אשרבו כל יזהב ושבו אל-- האבן הגדולה ואנשי בירת שמש העלו עלות וזבחו זבחים ביום ההוא ליהוה: וחמשה סרני פלשתים ראו וישבו עקרון ביום ההוא: ואלה טחורי הזהב אשר השיבו פלשתים אשם ליהוה לאשרדוד אחד לעזה אחד לאשקלון אחד לגת אחד לעקרון אחד: ועכברי הזהב מספר כל ערי פלשתים לחמשת הסרנים מעיר מבצר ועד כפר הפרזי ועד אבן הגדולה אשר הניחו עליה את ארון יהוה עד היום הזה בשדרה יהושע בית השמשי: ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון יהוה ויך בעם שבעים איש חמשים אלף איש ויתאבלו העם ביהבא יהוה בעם מכה גדולה: ויאמרו אנשי בית שמש מי יוכל לעמד לפני יהוה ה האלהים הקדוש הזה ואל מי יעלה מעלינו: וישלחו מלאכים אל יושבי קרית יערים לאמר השבו פלשתים את ארון יהוה רדו העלו אתו אליכם: ויבאו אנשי קרית יערים ועלו את ארון יהוה

ויסרנה הפרות / כתדנו וחכונת תורתא לל כווננו דרך בית שמש והלכו דרך ישרה לא סרו ימין ושמואל נבא בסינן אחד של נקבה לנד כמו ויחמנה בבואן לשתות ונבא הפין בחסרון היוד פח הפועל ובמלת ויחמנה בא נח הכירי תמורת היוד פח הפועל: הלך נעמי היו נעות בעבור בניהם צעקת הבקר תקרא נעיה כמו חס יענה שור וברשם שאמרנו שירה הוציאו וישרנה מלשון סירה: וישמחו לרחות' עד שמרוב שמחה פרצו לרחות בארון ופתחו וראו מה שבתוכו לפיכך נעשנו כמו שכתוב ולא יבואו לרחות כבלע את הקדש ומתו: ואת הפרות העלו עולה' חנסי בית שמש בקעו עזי העגלה והעלו הכרות עולה כי הותרו הבמות משחרבה עולה ונקבה כשירה בבמת יחיד' ויש בדרש מרזל כי סרני פלשתים העלו אותם כי

על דרך ה' וסי' נמסר בשפטים סי' ה': הניחו והניחו ד' וסי' ועכברי הזהב' ובצאתם הכהנים' ההפכים ללענה' סמתים ויך' סמתים מחרד חלקם בחיים: הקדוש' מלאים וסי' נמסר בסדר קרח: זאל מי ד' וסי' זאל מי יעלה מעלינו' זאל מי תדמינו' זאל מי סקדושים תפגה:

ואכוננא תורתא בארחה על אורח בירת שמש בכבישא חרמא אזלין מיל וגעין ולא סטאה ל לימינא ולסמלא וטורני פלשתאי אזלין בתריהון עד תחום בירת שמש: ובית שמש חצרון חצר חטין במישרא וקפו ית עיניהון וחזו ית ארונא וחדיואו למחזו: ועגלתא אתר לחקל יהושע די בבית שמש וקמא תמן ותמן אבנא רבתא וצלחו ית אעי עגלתא וית תורתא אסקו עלתא קדם י' ו

די' וית תיבתא די עמיה די ביה מני דהבא ושויאו על אבנא רבתא וגברי ביה שמש אסקו עלון ונכיסו נכסת קודשין ביומא ההוא קדם י': וחמשא טורני פלשתאי חזו ותבו לעקרון ביומא ההוא: ואלין טחורי דהבא דאתבו פלשתאי קרבו אשמא קדם י' דאשרוד חר דענה חר דאשקלון חר דעת חר ד' דעקרון חר: ועכברי דהבא מנן כל קרוי פלשתאי לחמשא טורניא מקרון בריבן ועד קרוי פצחיא ועד אבנא רבתא דאחיתו עלה ית ארונא די' עד יומא קרין הא היא בחקל יהושע דמבית שמש: וקטל בגברי בירת שמש על דחדיואו דחזו ארונא די' פר גלי וקטל בסבי עמא טבעין נברא ובקהלא חמשין אלפי נברא ואתאבלו עמא ארי מדיא י' בעמא מתא סגיאה: ואמרו גברי בית שמש מן יכיל למקם קדם ארונא די' אלהים קדישא קרין ולאידין אתר יסתלק מננא: ושלחו אנדיו לות יתבי קרית יערים למימר אתבו פלשתאי ית ארונא די' חתו אסקו יתיה לותכון: ואתו גברי קרית יערים ואסקו ית ארונא די': ואעילו

הפרות' הפין להבלי' ד' שהיא פח' ויבא כסיון' לנקבה כמו' ל' חליוער חס' ישראל הקרישם: חמ' יעמדה: ח' ח' עכברי הזהב' כמו שהיו יבנו חמשה: טחורי הזהב' במספר הערים ה' חמשה כן היו העכברים מספר חמשה כל ערי פלשתים שהם חמשה קראו הכזכרים וכן היו חמשה בעבו חמשה חמשה הסרני' כלומר שהיו כפר' לכולן כמו שאמר למעלה כי מ' מנפה אחת לכלם ולסרניכס' ומה שאמר מעיר מבצר עד כפר וי' מעיר חסר וי' מעיר מבצר כלומר חלכ' שלא היתה מנות ו' דרך זה דר' להסתכל בחיון הקוסמים והכהנים לעשות חלף חמשה חמשה טחורי זהב וחמש' עכברי זהב למספר הסרנים והעייירות הגדולות שהם חמשה וענה ו' ואשקלון ונת ועקרון הם עשו מעמדם חת' טחורי זהב ועכברי' כי היו יריחם עדיין ועשו מכל הערים והכפרים שהם ערי ה הפרזות כל עיר וכל כפר עשו טחור זהב ועכבר זהב בכל המקומות שהיו יושבים שם פ פלשתים: עד חבל הגדולה אשר הניחו עליה את ארון י' כלומר כי סמך לוחו מקום היו פבו' פלשתים' ומה שאמר עד היום הזה בסדה יהושע חל' שהניחו עליה הארון שהיה עד היום הזה בסדה יהושע ונקראת האבן הגדולה חבל על האבן שנעשה בו כמו שאמר ויתאבלו העם וית חבל הגדולה חכא רבתא: כי ראו בארון' ת' על דחדיואו ודחזו ית ארונא די' כמו שאמר וישמחו לרחות ונדברי רזל מסו' דחזו ויך באנשי בית שמש ונחלקו בזה מהם אמרו שהיו קוצרים ומסתחמים כלומר שלא הניחו מלאכתם בעבורו ומהם אמרו שאמרו דברים אשר לא כן כנגד הארון ואמרו מאן י' אמרייך דאמרית ומאן פייסך דפייסית ונדברי הדרט הזה יהיה סירו' ראו כמו לרחות בך ודומי' לו שמסרטי' אותם לשון ציון והכסון מה שפירשנו ש' שפתחו אותה וראו מה שבתוכו לפיכך אמר בארון ולא אמר ארון: טבעים חיש חמשים חלף חיש חסר וי' השמוט וחמשי' חלף חיש כמו שמש ירה ראובן שמעון ודומי' להם וית וקטל בסבי עמא טבעים נברא ונדברי רזל טבעים חיש' שכל אחד שקול כחמשים חלף חיש' שכל אחד שקול כ' כטבעים סנהדרין: חל

הפרות' הפין להבלי' ד' שהיא פח' ויבא כסיון' לנקבה כמו' ל' חליוער חס' ישראל הקרישם: חמ' יעמדה: ח' ח' עכברי הזהב' כמו שהיו יבנו חמשה: טחורי הזהב' במספר הערים ה' חמשה כן היו העכברים מספר חמשה כל ערי פלשתים שהם חמשה קראו הכזכרים וכן היו חמשה בעבו חמשה חמשה הסרני' כלומר שהיו כפר' לכולן כמו שאמר למעלה כי מ' מנפה אחת לכלם ולסרניכס' ומה שאמר מעיר מבצר עד כפר וי' מעיר חסר וי' מעיר מבצר כלומר חלכ' שלא היתה מנות ו' דרך זה דר' להסתכל בחיון הקוסמים והכהנים לעשות חלף חמשה חמשה טחורי זהב וחמש' עכברי זהב למספר הסרנים והעייירות הגדולות שהם חמשה וענה ו' ואשקלון ונת ועקרון הם עשו מעמדם חת' טחורי זהב ועכברי' כי היו יריחם עדיין ועשו מכל הערים והכפרים שהם ערי ה הפרזות כל עיר וכל כפר עשו טחור זהב ועכבר זהב בכל המקומות שהיו יושבים שם פ פלשתים: עד חבל הגדולה אשר הניחו עליה את ארון י' כלומר כי סמך לוחו מקום היו פבו' פלשתים' ומה שאמר עד היום הזה בסדה יהושע חל' שהניחו עליה הארון שהיה עד היום הזה בסדה יהושע ונקראת האבן הגדולה חבל על האבן שנעשה בו כמו שאמר ויתאבלו העם וית חבל הגדולה חכא רבתא: כי ראו בארון' ת' על דחדיואו ודחזו ית ארונא די' כמו שאמר וישמחו לרחות ונדברי רזל מסו' דחזו ויך באנשי בית שמש ונחלקו בזה מהם אמרו שהיו קוצרים ומסתחמים כלומר שלא הניחו מלאכתם בעבורו ומהם אמרו שאמרו דברים אשר לא כן כנגד הארון ואמרו מאן י' אמרייך דאמרית ומאן פייסך דפייסית ונדברי הדרט הזה יהיה סירו' ראו כמו לרחות בך ודומי' לו שמסרטי' אותם לשון ציון והכסון מה שפירשנו ש' שפתחו אותה וראו מה שבתוכו לפיכך אמר בארון ולא אמר ארון: טבעים חיש חמשים חלף חיש חסר וי' השמוט וחמשי' חלף חיש כמו שמש ירה ראובן שמעון ודומי' להם וית וקטל בסבי עמא טבעים נברא ונדברי רזל טבעים חיש' שכל אחד שקול כחמשים חלף חיש' שכל אחד שקול כ' כטבעים סנהדרין: חל

בתכלית הכוסף שהיה לו זרע מתנה חשתו ואם חמר חומר כי נמנעו מזה מוד
כרכם להכנס במקדש חמרנו לו שלא היה מחוייב שיכנסו שם בכל יום ולזה הוא
יבואר שכבר היה אפשר לחלקה שיטמא יום אחד פס :

הארבעה עשר הוא להודיע שחלב האם יותר נאות לנער מחלב זולתה
ולזה דקדק מרים הנביאה שתניק יונקת את משה ודקדק
מנה שתניק היא חת בנה מפני רכותה נבדל לעבודת השם :

החמשה עשר הוא להודיע שראוי לתת לשם תודה כעל כל אשר נמלץ
הטוב ולזה זכר שהביאה חנה עם שמואל שלשה פרים
לזבוח ליי' ואיפה אחת קמח ונבל יין ושטנו הפר האחד מהם ליי' קודם הבאתם
הנער אל עלי כדי לשים עבודת השם ראשונה בזה כדי שיעזרו בזה הפעל מהשם :

הששה עשר הוא להודיע שמי שירכ' בו שיהיה שלם מאלו כרי שיחכמו
אל השלמות בעודו קטן לפי מה שאפשר כדי שיגדל
במונהים המשובחים וימשך אחריהם ולזה זכר שכבר השתחוה שמואל ליי' והוא
כמו בן שתי שנים לפי שהם צוהנעל זה לחכמו ולהרגילו לעבודת השם ולזה חנה הסבה
גם כן היה שמואל מקטנתו חגור חפוד בד :

השבעה עשר הוא להודיע מה שנזכר במאמר חנה על דרך הנבואה
שנכתב בזה הספר ע"ש מה שיבא אחריו שכבר נתקיים
אחר זה לפי מה שפירשנו בפסוק ותתפלל חנה ובפסוק יי' יתנו מריביו :

השמונה עשר הוא להודיע שאין בקדושים ובמלאכים שיטוה לשם ית'
בענין הקדושה וההבדל מחומר והנה למדנו מזה שאין
השם המניע אחד מן הנבלים היותר נכבד מהם אבל הוא עליון על כל מניעייהם כמו
שבארנו במאמר החמשי מספר מלחמו יי' וזה למדנו במה שאמרה חנה חין קדוש
כיי' חין בלתי :

התשעה עשר הוא להודיע שהשם חסד לו נכתבו עליונות לבדו וליצר מה
שירצה חמסם זולתו מהעלולי ממנו לא יוכל לחדש רק
מה שסדר לו השם ית' מהפעלות ולזה אמרה חנה וחין צור כאלהינו :

העשרים הוא מה שלמדנו מדברי חנה שאין ראוי להתנאף מפני
רבו הכנים ולא מפני יתרון הנבונה ולא מפני יתרון
העושר כי אלהים שופט זה יפסול זה ירים :

העשרים ואחד הוא מה שלמדנו מדברי חנה שהשם ית' מחייה המתים
ומעלה אותם מקברותיהם וזה אחת מפני האמונה :

העשרים ושנים הוא להודיע שהשם משגיח במין האנושי ובייחוד לבדיקים
ואמנם הרשעים ידמו בחשך ובכמו זה חמר דוד כי יודע
יי' דרך בדיקים ודרך רשעים תאבד :

העשרים ושלושה הוא להודיע כי לא היתה הסבה בחטא בני עלי הוא
היות עלי משגיח בעניניו ובולתי מייסיר אותם אל
הטוב וזה כי את פני עלי ובהשגחתו נתיסר שמואל לשרת את יי' ועם כל זה לא
הועילה ההגנת עלי להיטיר בניו אל השלמות מוד רוע תכונתם :

העשרים וארבעה הוא להודיע תכונת בני עלי בענין הקרבנו כי בזה
תועלת לבאר שמה שהגיע להם מאת השם ית'
מהעונש המופלג אשר נזכר בזה הספר היה ביושר ולזה באר שהם פנו אל המדה
המבונה מאלו והוא הזוללות ובמדה אחרת מונגה גם כן והיא החמסות עד שבאנו
בזה מכתת יי' וזכר עוד מונגותם שהם היו מתעצלים בהקרבנות הקרבנות עד אשר
יסבכו ועדיין לא הקריבו קני הזבות והיולדות וכל זה היה מפני שלא ידעו את יי'
ולזה לא הסגינו בתכלית הכוונה אשר בעבורה היו הקרבנו שאם היו משגיחי' בו
היו משתדלים להתנהג בענין הקרבנות בקדושה וייראו מלהקל בענינם :

העשרים וחמשה הוא להודיע מעלת שמואל מקטנתו עם בני עלי לא
למד ממעשיהם ולזה שב לזכור ששמואל היה משרת את
יי' אחר זכרו רוע תכונת בני עלי וזכר עם זה שמחת עלי בו מוד טוב תכונתו ולזה
זכר שהיה עלי מברך את חלקיה ואת חשתו בבאם עם לרבנ :

העשרים וששה הוא להודיע שכבר נתקיים מה שנכתב חנה ואמר'
עד עקרה ילדה שבעה ושכבר נתקיימה תפלת עלי
במה שהיה חומר יתן יי' לך זרע מן האשה הזאת ולזה זכר שכבר ילדה שלשה
בנים וסתי' בנות :

העשרים ושבעה הוא להודיע שהתוכחת בחטאים הקש' לא יספיקו
בהדברים רכים ולזה זכר תוכחת עלי לבניו שלא
היו בה דברים קשים נגלים בתחלת העיון כראוי בענין חלו החטאים ולזה נגה חלו
החטאים השם על צד התוכחת ואמ' לשמואל כי גם עלי חטא מפני שידע חטא בניו
ולא כהה בהם כראוי ומוה המקום יתבאר כי לא מנע השם דרכי התשובה מבני
עלי שאם היה הענין כן לא היה השם מננה עלי על זה בזה האופן ואפשר שנאמר
שאנפ' שרצה השם שלא יסובו כי חפץ להמיתם היה ראוי לעשו' לעלי הראוי לעשות
לו מהתוכחת :

העשרים ושמונה הוא להודיע שמי שיחטא לאשר נמלהו טובות רבות
הנה חטאו יותר גדול מאד ממה שהיה חס לא
נמלהו חלו הטובות ולזה כאשר רצה השם להודיע לעלי העונש הנפלא שיענשוהו

על חלו החטאים הודיע לו תחלה רבי הציבות אשר נמלהו כי מפני זה היה ראוי
שהיה נשמר יותר מחטא לשם ולזה היה העונש הזה הנפלא שתאבד הכהונה
הגדולה ממספחתו ותנתן לזרע פנחס בן אלעזר אשר כבודו השם בכל עזו מה מבוחר
בפנחס ובאלעזר הלא תראה כי יהושע היה טפל לאעזר שכ' ולכפי אלעזר הכהן יעמד
ופנחס קנא לחליו בשטים ומסר עמו לסכנה גדולה בעבור כבוד השם וכן היה
מעט היות כדוק כהן גדול עד תחלת בית שני כי יהושע בן יהוידק היה מורע
פנחס בן אלעזר כמו שנזכר בספר דברי הימים והוא היה כהן בתחלת בית שני
וראוי שנחמץ לפי זאת הנבואה שכל ימי בית שני נתקיימה הכהונ' הגדולה לזרע
אלעזר כי הכהנים שהיו מורע איתמר היו מעטים ודלים כי לא הית' להם שררה
ולזה לא היו יכולין לתת ממוץ למלכי ישראל שיעמידום כהנים גדולים וזה היה
העונש הראוי להם הם לקחו את אשר לא להם ועסק השם מהם אשר להם הם
בזו הקרבנות ורצה השם שיביע להם בבזוי ובשכלות המניע להם ממתנו הכהונה
ולזה הסבה רצה שלא יכרת זרעו מעם מובח השם' לאדיב את נפשם על מה
שנפלו בו מהבזוי והשפלות הם השתמשו בקרבנות בחיי גופם לבד ורצה השם ית'
שיסורו חלו החיים מהם קודם מיתתם :

העשרים ותשעה הוא לבאר עונש מעלת שמואל בנבואה שעם היות
דבר יי' יקר בימי' ההם הגיע לו הנבוא' בזה האופן
שהתפעל דמיונו מהשפע האלהי המגיע לו באופן שהשיב זה הקול באמרו' הדמיון
והנה זה היה שומע הקול בחוק כל כך עד שהיה מקץ ממנו מה ממה שהורה
על עונש שלמות הכח היודמה והשכלי בשמואל ונתבאר שכבר נתקיי' מה שיעיד
מזה לעלי ולבניו והשאר נתקיי' בכוב עיר הכהנים ובהסרת אבותם מהיותו כהן
גדול ונתבאר עוד מעונש מעלתו בנבואה שלא הפיל מכל דבריו ארצה ונתפרסם
לכל ישראל היותו נביא גם בימי עלי וזה יורה שתמיד היתה מגעת לו הנבואה בכל
מה ששאלו ממנו :

השלשים הוא להודיע בית ישראל אשר בעבורו נתחייבו שיפלו
ביד פלשתים וזה כי הפלשתים הכירו בצד מה לשם
ית' מעלתו חמרו חיו לנו מי יבולנו מיד האלהים האדירים האלה וכשבח ארון יי'
בידם לקחו מוסר תקף ושלחו אותם בכבוד מעליהם ואלו ישראל היו עובדים הבעלים
והעשתרות והמירו כבודם בלא יועיל ולא לקחו מוסר בכל הרעות שהביא השם'
עליהם על זה ולזה לא סרו מנפול ביד פלשתים עד שעברו את יי' לבדו והסירו
הבעלים והעשתרות :

השלשים ואחד הוא להודיע עונש השגחת השם ית' בשפלים במה
שחדש המופתים הנפלא' כדי שישוב ארון האלהי'
לעם הראוי לו והודיע בו עם זה אופן יוסר השם' שלא רצה בתחלה לעשות רע
לפלשתים על זה אבל עשה אות מה באלהיהם להיטיר אותם שישיבוהו וכשראה
שלא נסרו בזה עשה באלהיהם ובהם שפטים נפלא' וזה נכ' היה בהדרגה לל
שהדע היה הולך ונגד וזה כי בתחלה הכם בטחורים נסתרי' שלא היו יכולי' לחוש
עליהם שום תחבשת ומה הצד היו מכחיבים יותר והיו יותר רב הסכנה ואח' כך
המית השם' קצתם והשאר הכם בטחורי' ומהמופתי' שנעשו שם גם כן היה התיישר
הפרות מעצמם למשך העבלה אשר היה בה ארון יי' לכח בית שמש עם שלא משנו
בעול ושהשיבו בניהם מאחריהם הביתה :

השלשים ושנים הוא לבאר שראוי להתנהג בענין ארון האלהים
בקדושה גדולה ונפלאה ובתכלית הכבוד כי נכללה
בו התורה שהוא מקום השלמויות ולזה זכר שנעשו אנשי בית שמש כי ראו ארון
יי' עם היותם קוצרים קציר חטים בעמק והיה ראוי להם שיניחו מלאכתם ויתעסקו
בענין נביות הארון כי התורה לא התירה ראיותו גם לבני קהת כמו שאמר ולא
יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו וזה כלו היה להפליג בקדושתו ובמעלתו חל
האנשים כי מה שתתכן ראיותו לכל האנשים לא יתנו לו מעלה בנפש במדרגת
המעלה שיתנו למה שלא ימסלו על ראיותו :

השלשים ושלושה הוא להודיע שתקף ששבו ישראל ליי' בכל לבם נעתר
להם על יד שמואל עד שמשמים נלחמו עם פלשת'
על צד המופת ברעמים ולהבות נאחר זה הכו אותם ישראל ושבנו להם על יד שמואל
כל הערים שלקחו מהם פלשתים :

השלשים וארבעה הוא להודיע שהמעלה שהשם ית' נתן לבדיקי' אינה
נטלת מהם עד יום מותם ולזה ספר ששמואל שפט
ישראל כל ימי חייו אף על פי שבסוף ימיו היה מולך שאלו הנה היה אז שופט
שמואל את העם :

השלשים וחמשה הוא להודיע שראוי למהניג שיעשה באופן שלא
תכבד הנהגתו אל המונגים ממנו ולזה ספר
ששמואל היה הולך מדי שנה בשנה לשפט ישראל בבית אל והנלגל והמכפה כדי
שלא יכבד אל המקומות הרחוקים לבא אליו ואחר היה שב אל הרמה כי שם ביתו
לשפט שם כל אשר יבאו אליו :

השלשים וששה הוא להודיע כי שמואל מפני שהיה כוננו שתהיה הנהגתו
כלה על פי יי' בנה מובח ליי' ברמה להעלות עליו עולות
להמשיך לו הנבואה כי בזה הישרה להנעת הנבואה כמו שבארנו בבואורנו
לדברי התורה :

השלשים ושבעה הוא להודיע שמי שיחטא לאשר נמלהו טובות רבות
הנה חטאו יותר גדול מאד ממה שהיה חס לא
נמלהו חלו הטובות ולזה כאשר רצה השם להודיע לעלי העונש הנפלא שיענשוהו

שמואל א ט רדק ט

ורצו לפני מרכבתו יולרע והיה נשפטו מלעיל על דרך כחי העין חף על פי כן בחו מהם מלרע כמו שכתבנו בחלק הדקדוק מספר מכלל וטעם ורצו על הפרשים שזכר חזו טעמו כי יקח מרכיבם גם כן להיותם רצים רגלים לפני מרכבתו וכן הרגס יונתן כמו רצים ורדפין קדם רתיבוהי: ולעשות כלי מלחמתו תי' ואומניא למיעבד מאחי קרביה וכל זה בשכר ולא בחנם אלא שהמלך קודם לכל אדם: לרקחות: לרקח מרקחת הבשמים וית' לשמשן: ולטבחות: מכללות וכן בערבי יקרא המבשל טבאך והקף בערבי חית בערבי חו יהיה כמשמעו לסוף זבחה כי המבטלות זבחו מה שיבטלו: ואופות: אופות הלחם: וזרעיס: פירוט שדות וכרמים וכבר אמר

רשי

ולעשות כלי מלחמתו ולעשות חותם חומים ונכחים ונגדים: לרקחות: מרקחות מרקחים ובשמים ל לתמרקי הנסים: בחת

רלבג

וזעקתם ואמר להם הנה יכבד עליכם זה עד אשר תזעקו ליי מוכבד העול שיעמים עליכם מלככם ולא יענה יי' חתכם כי רוח בחירתכם הביאה ח חתכם כל זה וענו ה העם כי על כל פנים הם בוחרים שיהיה להם מלך לשפטם וימסך להם מהתועלת ממנו שיבא לפניהם להלחם את מ מלחמותיהם עד שלא ימשלו עליהם החובי' בחופן שהיו מושלים מוקדם כי המלך יסבב שיתקבצו כל העם ל להלחם עם חוביכם וזה יוסף לישראל חזק וחולס כשלא היה לישראל מלך היו ה החובים נלחמים עם קצת ישראל והיו ה הנשאר' בלתי מחזקי' חת ידם וזכה האופן היו החובים מנבחים עם היותם מעטים מישראל הרבה וידמה שכבר אמר זה מצד יראתם מנחם מלך בני עמון שכח עליהם להלחם עמם כמו ש שחמ' להם שמואל במה שאחר זה וכאשר ראה העי' כוונתם הסכים עמהם חך הייעוילס בסוף הענין על פי שמואל שהיו נוהגים לסמוך מצות התורה וחם לא הנה יספנו גם הם גם מלכס: המה

ולא יענה' בקריא וסי' זעקתם ביום ההוא' או יזעקו אל יי' דמיכם' ישארו על כהף' שם יזעקו ולא יענה' לעברי קראתי ולא יענה: ונלחם ה' פתחין בקריא וסי' נמסר בסדר שפורת:

ורצו לפני מרכבתו: ולשום לו שרי אלפים ושרי חמשים ולחרש חרישו ולקצר קצירו ולעשות כלי מלחמתו וכלי רכבו: ואת בנותיכם יקח לרקחות ולטבחות ולאפות: ואת שדותיכם ואת כרמיכם וזיתיכם וזיתיכם הטובים יקחו ונתן לעבדיו: וזרעיסם וכרמיכם יעשר ונתן לסריסיו ולעבדיו: ואת עבדיכם ואת שפחותיכם ואת בחוריכם הטובים ואת חמוריכם יקח ועשה למלאכתו: צאנכם יעשר ואתם תהיו ללו לעבדים: וזעקתם ביום ההוא מלפני מלככם אשר בחרתם לכם ולא יענה יהוה אתכם ביום ההוא: וימאנו העם לשמע בקול שמואל ויאמרו לא כי אם מלך יהיה עלינו: והיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלפנו ויצא לפנינו ונלחם את מלחמתנו: ושמע שמואל את כל דברי העם וירבם באזני יהוה: ויאמר יהוה אל שמואל שמע בקולם והמלכת להם מלך ויאמר שמואל אל אנשי ישראל לכו איש לעירו: ויהי איש מבין ימין ושמו קיש בן אביאל בן צרוור בן בכורת בן אפיח בן איש ימיני גבור חיל: ולו היה בן ושמו שאול בתור וטוב ואין איש מבני ישראל טוב ממנו משכמו ומעלה גבה מכל העם: ותאבדנה האתנות לקיש אבי שאול ויאמר קיש אל שאול בנו קח נגף אתך את אחד מהנערים וקום לך בקש את האתנת: ויעבר בהר אפרים ויעבר בארץ שלשה ולא מצאו ויעברו בארץ שעלים ואין ויעבר בארץ ימיני ולא מצאו:

והיה גברא משבטא דבירת בנימין ושמידה קיש בר אביאל בר צרוור בר בכורת בר אפיח בר גברא משבטא דבירת בנימין גבר חילא: וליה הוה בר ושמה שאול עלם ושפיר ולית גברא מבני ישראל שפיר מניה מכתפידה ולעלא רם מכל עמא: ואבדא אתניא לקיש אבדוהי דשאול ואמר קיש לשאול בריה דבר בען עמר ית חר מ מעלימא וקום אויל בעי ית אתניא ויעבר בטורא דבית אפרים ויעבר בארע דרומא ולא אשכחו ויעבר בארע מתברא ולית ועבר ב בארע שבטא בנימין ולא אשכחו: אינון

ורדפין קדם רתיבוהי: ולמנאה ליה רבני אלפין ורבני חמשיין ו ואבדוהי למנר ניריה ולמחצר חצריה אומניא למעבר מני קרביה ומאני רתיבוהי: וית בנתבון ידבר לשמשן ולטבחן ולאפן: וית חקליבון וית פרמיבון וזיתבון טביא יסב ויתן לעבדוהי: וזרעיון וכרמיבון יסב חר מן עסרא ויהב לרברבוהי ולעבדוהי: וית עבדיו וית אמרהבון וית עוליבון שפירא וית המריבון ידבר למהו עבדיו עבדתי: ענכון יסב חר מן עסרא ואתון תהון ליה לעבדיו: ותצוחון ביומא ההוא מן קדם מלכבון דאתרעיתון לבון ולא יקביל יי' צלותבון ביומא ההוא: וסריבו עמא לקבלא למימר שמואל ואמרו לא אלהן מלכא יהי עלנא: ונהי אף אנחנו ככל עממיא ויתפרע לנא מלכנא ויפוק ברישנא ויביח ית קרבנא: ושמע שמואל ית כל פתגמי עמא וסדרנון קדם יי' ואמר יי' לשמואל קביל למסריהון ותמליך להון מלכא ואמר שמואל לאנשי ישראל אוילו גבר לקרתיה: והוה גברא משבטא דבירת בנימין ושמידה קיש בר אביאל בר צרוור בר בכורת בר אפיח בר גברא משבטא דבירת בנימין גבר חילא: וליה הוה בר ושמה שאול עלם ושפיר ולית גברא מבני ישראל שפיר מניה מכתפידה ולעלא רם מכל עמא: ואבדא אתניא לקיש אבדוהי דשאול ואמר קיש לשאול בריה דבר בען עמר ית חר מ מעלימא וקום אויל בעי ית אתניא ויעבר בטורא דבית אפרים ויעבר בארע דרומא ולא אשכחו ויעבר בארע מתברא ולית ועבר ב בארע שבטא בנימין ולא אשכחו: אינון

ימין: כן כתיב בשתי מלות וקרי מבנימין מלה אחת והענין אחד: קיש בן אביאל' ובעברי הימים אומר נגר הוליד את קיש ונר היה בן אביאל והלא היה אחי קיש ואבי אבנר כמו שאומר בזה הספר ויתכן לפרש כי אביאל היה שמו נכר וסני שמות היו לו כמו שמבאנו כמותו רבים בעברי הימים והיו לו שני בנים האחד קרא שמו קיש והאחר קרא שמו נר כשמו והוא היה אחי אבנר: ומצאתי בויקרא רבה כי עיקר שמו אביאל והיו קוראים שמו נר לפי שהיה מדליק נרות במבואות האפלות: בחור טוב: פי' טוב בתואר ובמראה וכתו עולם וספיר פי' טוב בתאר וכן טוב ממנו ספיר מיניה: בארץ שלשה: תרגם יונתן בארעא דרומא וכן תרגם מבעל שלישה מארעא דרומא: בארץ שעלים: תרגם יונתן בארע מהברא: בארץ

כי הוא יברך הזבח חרי הוא פליס על מזוזה בוצע על המזון על השלמים

כי הוא יברך הזבח תרגם ונתן חרי הוא פריס על מזוזה וזוהו לטון בוצע בדברי

חד מעשות רעה ב בלסונו קורין מעמר קורטוניר בלעז :

ועזר נ' וחס' וס' ושמואל ראה את שאול אל עזר עמד אנוש' וק' ועזר במים ויכשו: ולמינ' וס' ולמי אלה

לחול הזבח וברכת הלחם לא

היה פוטרת של זבח: הקרואים

רבינו ישעיה

הקרואים והמזומנים לחול סס

כתרגומו זמיניא: כהיום הכף

לחמת הדבר וכן השבעה לי כיום

והדומים לו: יוצא לקרחתם יוצא

מבית אחד מן העיר לעלות הבמה

וכנע בהם: כעת מחר: כעת הזאת

למחר וכן תרגם ינתן בעידנא

הדן מחר: כי דחיתי את עמי

כתרגומו חרי גלי קדמי עולכנא

דעמי: כי בזה צעקתו חלי' כי

פלשתים היו ללחמים בהם מעת

שוקן שמואל ולא היה יכול

להוכיחם וחסאו ופלשתים משלו

בהם עד שסמו בחרצם נביאים

וועקו חל' וזמרו לשמואל להקים

להם מלך להזעים: וי' וי' וי' וי'

ענהו חל' לו ברוח הזבוחה וכן

תרגם ינתן ומן קדם יי' התחמר

ליה: זה יעצר בעמי' ימלך כמו

יורש עזר חרס מלוכה ונקרא

המלך עוזר לפי שזכר העם

שלא ילכו ולא יעשו דבר חלא

ברשותו וינתן תרגם דין יעדי

מדותא מן עמי כלומר יסיר

המדות והממשלה מן עמי וחל'

זה בעבור פלשת' שהיו מושלים

בהם וחמר יעזר כלומ' שיעזר

פלשתים ויזנעם מלהלחם ב

בישראל כמו שחמר והזעים את

עמי מיד פלשתים: את שמואל

כמו חל שמואל: חנכי הרוחה

לא היה זה חן מדרך הענוה

כי כיון ששאל לו חיזה בית הרוחה

לא יתכן שלא יענה ורבותיו זל

חמרו כי נכסל בזה הדבר כי

היה לו לומר שאל לחמרים חן

כינחא ביה חמ' לו הקדוש ברוך

הוא חתה הוא הרוחה חזי מ

מודיק שחן חתה הרוחה

והיכן הודיעהו בשעה שחמר לו

לך ואשלחך חל ימי בית הלחמי

וגו יורח את חליחב חמר לו הקד'

בה לא חמרת חנכי הרוחה חל

תבט חל מרהבו: וכל אשר

בלבכך חגיד לך' דבר החמונ'

וולתו ימה שים בלבו לשחול:

שלסת הימים' לא חמר שלסת

ימים על חבדת החמונות חלא על

בקשתם וכן תרגם ינתן ועל

עיסק חתיח דחבדא לך וחת

חתיח למיבעיהון יומא דנן

תלת יומין: ולמי כל חמדת יש'

בזה הדבר רמו לו דבר המלוכה:

ויביחם לסכמה' חל הלסכה

ועכינו חדר וזאת הלסכה היתה

בית הבמ' אשר סס חכלו הקרחו'

וכן חל' וזעליכון לבית חסחרות:

כשליש חיס' הכף היא כף

השיעור רל שלש' פחות מעט חן

יותר מעט: חת השוק והעליה' פי' ואשר עליה והוא הידן וכן חל' וירכי' וכדברי ר' חזקוני חומ' שוק וחליה' ר' חליעזר חומ' שוק וחזוה

ר' שמואל בר נחמני חומר שוק וטופי וחמי' והעליה דטופי עילון שוק: ויחמר הנה הנסח' כי' ויחמר שמואל לשחול הנה זזת המל' הנסחרת לכדה

חלוקה מהמנות החחרות אשר סדרתי לקרואים וזאת המנחה חמרת' לטבח להביעה לכדה לשם לפניך חכלו כי למועד הזה הוא שומר לך

חת זה החלק כשחמרת' לטבח העם קרחתי הכן הממת וחמרת' לשומר זה לך החלק כי ידעתי בוחך: ויהי

ביהוא יברך הזבח אחרי כן יאכלו

הקראים ועתה עלו כיד אתו כהיום

תמצאון אתו: ועלו העיר המה

באים בתוך העיר והנה שמואל

יצא לקראתם לעלות הבמה:

ויהו גלה

את און שמואל יום אחד לפני בוא

שאול לאמר: כעת מחר אשלח

אליך איש מארץ בנימן ומשחתו

לנגיד על עמי ישראל והושיע את-

עמי מיד פלשתים כי ראיתי את-

עמי כי באה צעקתו אלי: ושמואל

ראה את שאול ויהוה ענהו הנה

האיש אשר אמרתי אליך זה יעצר

בעמי: ויגש שאול את שמואל

בתוך השער ויאמר הגידה נא לי אי

זה בית הראה: ויען שמואל את-

שאול ויאמר אנכי הראה עליה לפני

הבמה ואכלתם עמי היום ושלחתך

בבקר ובל אשר בלבבך אגיד לך:

ולאתנות האבדות לה היום שלשת

הימים אל תשם את לבך להם כי

נמצאו ולמי כל חמרת ישראל

הלוא לה ולכל בית אביה:

ויען שאול ויאמר

הלוא בן ימיני אנכי מקטני שבטי

ישראל ומשפחתי הצערה מכל-

משפחות שבטי בנימן ולמה דברת

אלי בדבר הזה:

ויקח שמואל את שאול ואת יערו

ויביאם לשבתה ויתן להם מקום

בראש הקרואים והמה כשליש

איש: ויאמר שמואל לטבח תנה

את הפנה אשר נתתי לך אשר

אמרתי אליך שים אתה עמך: וירם

הטבח את השוק והעליה ושם

לפני שאול ויאמר הנה הנשאר שים

לפניך אכל כי למועד שכור לך

לאמר העם קראתי ויאכל שאול עם

שמואל ביום ההוא: וירדו מהבמה

העיר וידבר עם שאול על הגג:

לעלות

יד וכל

חובות

ויהי עת

ביתו להעלות

וסי' בן תבנה

לכנות

לעלות

יד וכל

חובות

ויהי עת

ביתו להעלות

וסי' בן תבנה

לכנות

לעלות

יד וכל

חובות

ויהי עת

ביתו להעלות

וסי' בן תבנה

לכנות

לעלות

יד וכל

חובות

ויהי עת

ביתו להעלות

וסי' בן תבנה

לכנות

לעלות

יד וכל

חובות

ויהי עת

ביתו להעלות

וסי' בן תבנה

לכנות

לעלות

יד וכל

חובות

ויהי עת

ביתו להעלות

וסי' בן תבנה

לכנות

לעלות

יד וכל

חובות

ויהי עת

ביתו להעלות

וסי' בן תבנה

לכנות

לעלות

יד וכל

חובות

ויהי עת

ביתו להעלות

וסי' בן תבנה

לכנות

לעלות

יד וכל

חובות

ויהי עת

ביתו להעלות

וסי' בן תבנה

לכנות

לעלות

יד וכל

ויהי בעלות השחר' ב'קף: ועבור לפניו' שלא ישמע את דברינו: עמוד כיום' ולא חמ' שיעמוד היום בעיר שהרי באותו היום הלך לו שהרי חמר לו והשלחך ועוד שחמר לו בלכתך היום מעמדי אלא פירוש כיום לאמת הדבר כמו הסכעה לי כיום ופי' עמוד עמוד עד שאלכר עמך: את כך השמן' לא היה זה השמן המשחה כי לא היו משוחים ממנו אלא מלכי בית דוד אבל שמן הפרסמון היה ואלמדו שאלו יהיה נמשחו כדך לא נמשכה מלכותו דוד ושלמה נמשחו בקרן נמשכה מלכותו: וישקו' בדרש כל נשיקות הם של תפלות חזק מצ' נשיקות נשיקה של גדולה נשיקה של פירקס נשיקה של פרישות נשיקה של גדולה ונשקה על ראשו וישקוהו נשיקה של פדק' וילך ויפגשוהו בהר האלהים וישקו' נשיקה של פרישות ותסק ערפה לחמותה ר' תנחומא חומר חף נשיקה של קרבות שחמ' וישק יעקב לרחל למה שהיה קרובתו: הלא כי משחק' מלת הלא תבא וכו' ישעיה' בנזקמות לחוק הדבר ולזרז הלא האדם וכן הלא שלחתך הלא שמעת בתי והדומים להם: בלכתך היום' אמרו רבותינו ז"ל היכן מבינו שנקברה רחל בבלצח בנבול בנימן והלא לא נקברה רחל בבית לחם שנחמר ותמת רחל ותקבר בדרך אפרת היא בית לחם ואין בית לחם אלא חלקו של יהודה שנחמר ואתה בית לחם אפרתה וכו' אלא כך חמר לו עכשיו שאני מדבר עמך הנה הם עם קבורת רחל הנה הם באים ואתה הולך ואתה מוכח אותם בנבול בנימן בבלצח: והנה נטע חבדי' פירוש קודם שנמשחו האתונות: חילון תבור' כתרנונו מישור תבור: עולים אל האלהים בית חל' הוה לו שקראו יעקב בית אל וסם היה המזבח שבנה יעקב ובעת היתר הכמות היו מקריבים שם ואותו הבית היה קדוש והיו באים שם ישר' באותו הזמן להתפלל בזכות יעקב וכן חמר על זה יעקב יהיה בית האלהים וחף על פי שהדרש יש לו דרך אחרת בזה זה שכתבו הוה הכרחה לפי פסטי הפסוקי' כי בית אל היה מקום קדוש לעולם ומקום מובח והת באים להתפלל שם והיה מקום כבוהה כמו שחמר וזה שער השמים פי' שער לידע ממנו מה שגורין בתחתונים מן השמים וחמר הושע בית אל ימננו וסם ידבר עמנו ותרגם יונתן עולים אל האלהים דמלקן למינכר קדס יי' לבית אל: שתי לחם' תרגם יונתן תרתין גריסין דלחם פ פירושו חלות לחם: ושלשה ככרות לחם' תרגו' תלתא פיתין דלחם והככרות הם גדולות מן החלות כרח' כי אותם שהיה נושא שלשה ככרות לחם היה נושא גם כן חלות לחם וזכר גם כן הככרות לפי שהם גדולות וזו זכר וזכר הקטנות כי לא יתכן כי חל לא היו כוסחים אלא ג' ככרות לחם שיתנו לשאלו וכערו שמים ולא ישרו עמהם חלף ככר אחד והם היו שלשה חלף כי גם חלות לחם היו כוסחים שמים חו' שלשה ונתנו לשאלו וכערו שתי חלות לחם וזכר חלות דיוע הוא שלא יקראו הככרות חלות וכן כתוב בתורה וזכר לחם אמת וחלת לחם אמת: גבעת האלהים' מושלים בישראל והיו להם נביאים ממונים על ישראל שם וכן גבע בנימן כמו שחמר בדוד כשהיה מושל בארם ושם בארם נביאים והמונה על דבר נקרא נביא שמעדין אותם עליהם' וחמר לו שמאלו כי הם תכלת עלי רוח יי' לפני דברים האחד לפי שהיה שם הארון והשי לפי שהיו שם נביאים פלסתיים רמו לו כי הוא יסירם משם וישוע ישראל מידם' חבל נביאי' תרגם יונתן סיעת ספרים רבה לומר תלמידים כי תלמידי חכמים נקראו ספרים ואלה היו תלמידי הנביאים הגדולים ותלמידים היו ונפניהם בכל ותף וחליל וכנור' כי רוח הקדש אינה שורה אלא מתוך שמה: והמה מתנבאים' תרגם יונתן מושבחן כלומר כבואתם היתה שורות ותושבות לאל באמרות ברוח הקדש: ובלחה עלך רוח יי' תעבור ותנוח עלך רוח כבוהה: והתנבית' בח על דרך בעלי ההל' ונהפכת לאיש חמר' רוח לומר שתהיה לך רוח יתירה ורוח כבוהה ושורה חו' שחמר גם כן ויהפך לו אלהים לכ חמר: כי תבאיה' כתוב כ"ד כמו תבאיה בהיכל מלך שנקראת האלף והיו למשך חבל זה נקרא תבאיה בהעלם האלף והכתוב והקרי שניהם אחד ושניהם נכונים בלשון כמו תפוכה ותפוכיה: עשה

ויעברו בקריאה רפץ וסי' אשר לנער ויעברו לפניו' ויעברו אחד מהנערים' ויעברו עלימה: דבר אלהים ג' בקריא' וסי' ואהוד בא אלהי' ויהי בלילה ההוא רדה' ואשמיע את דבר אלהים: קברת ג' ב' חסרים וא' שלא וסי' נמסר בסדר וישלח: רוח יי' ה' בסיפ' וסי' נמסר בסדר ויקטל: והתנבית ד' חס' א' בליש' ואקרימו והוה במסק צפרא וקרי' שמואל לשאול לאנרא למימר קום ואשלחך וקום שאול ונפקו תרויהוון הוא ושמואל לברא: אנון נחתין בסיפי קרתיא ושמואל אמר לשאול אמר לעולימא ויעברו קרמנא ועבר ואת קום הקא פיומא דין ואשמענך ית פתנמא דין: ונסיב שמואל ית מנא דמשחא ואריק על רישיה ונשקיה ואמר הלא ארי משחך יי' על אחסנתיה למהוי מלכא: במהכך וימא דין מני מלורתי ותשפח תרין גברין עם קבורתא דרחל בתחום בנימן בצלצח וימרון לה' אשתכחא אתנא דאולת למבעי יתהו והא שבק אבוד ית עסק אתנא ויצוף לכו למימר מה אעפיד לברי: ותדיך מתמן ולהלא ותיתי עד מישר תבור וישכחונך תמן תלתא גברין דמלקין למסנר קדם יי' בבית אל חד נטיל תלתא גרין וחד נטיל תלת פתין הלחם וחד נטיל גרמא דחמר: וישאלון לה' לשלם ויתנון לה' תרתין גריצין דלחם ותקבל מידיהון: קתר בן תהך לגבעתא די בה ארונא דיי דתמן האסטרטיני פלשתאי ויהי כמעלך תמן לקרתא ורערע סיעת ספרים נחתין מפיית האחרותא וקדמיהו גבלין ותופין וצלצלין וקנורין ואמן משבחין: ותשרי עלך רוח נבואה מן קדם יי' ותשבח עמהו ותשתני לגבר אחרון: ויהי ארי יתון אתנא האלן לה' עביר

רשי

ויעבור לפניו' וילך ברחו' ממנו ולא ישמע דברינו ויעבר הנער לפניהם ולשאלו חמר ואתה עמד עמדי: עם קבורת רחל בנבול בנימן' והלא קבורת רחל בנבול יהודה ב' בבית לחם אלא בבית לחם עכשיו הם בקבורת רחל וכשפגע בהם תמנחם בנבול בנימן בבלצח כ' שנייה בתוספתא דסוטה בלצח בלצח של הבה שהוא ח' וחלום והיא יושלם: ודחגלכם יראה עליכם כל לשון דחנה לשון יראה דשטיר בלעז: חילון תבור' מישור תבור: גבעת האלהים' גבעת קרית ערים אשר עכשיו ארון ה האלהים שם: נביי פלסתיים' סרדיונות שמינו על ישראל שהיו דודין בהם ומושבח נביאים בערי ישראל: חבל נביאים' סיעת ספרים חבל סיעה ופן חבלי שאלו סכוכי משרות רשעין אקפוכי מהבמה' מבית ח' חסרות: כי תבאיה האותו האלה לך ותדע כי דברי אמת וכסם שבחו לך חותות הללו כך יתקיים דבר ה המלוכה: עשה

ואשמיעך כ' חסד וירדס בית הינור והוא משח חב' יוד

ויעברו לפניו' וילך ברחו' ממנו ולא ישמע דברינו ויעבר הנער לפניהם ולשאלו חמר ואתה עמד עמדי: עם קבורת רחל בנבול בנימן' והלא קבורת רחל בנבול יהודה ב' בבית לחם אלא בבית לחם עכשיו הם בקבורת רחל וכשפגע בהם תמנחם בנבול בנימן בבלצח כ' שנייה בתוספתא דסוטה בלצח בלצח של הבה שהוא ח' וחלום והיא יושלם: ודחגלכם יראה עליכם כל לשון דחנה לשון יראה דשטיר בלעז: חילון תבור' מישור תבור: גבעת האלהים' גבעת קרית ערים אשר עכשיו ארון ה האלהים שם: נביי פלסתיים' סרדיונות שמינו על ישראל שהיו דודין בהם ומושבח נביאים בערי ישראל: חבל נביאים' סיעת ספרים חבל סיעה ופן חבלי שאלו סכוכי משרות רשעין אקפוכי מהבמה' מבית ח' חסרות: כי תבאיה האותו האלה לך ותדע כי דברי אמת וכסם שבחו לך חותות הללו כך יתקיים דבר ה המלוכה: עשה

נבואה וסי' וצלהו עלך רוח' ויכל מהתנבות' מרוע נבית בשם יי' והתנבתי חגי:

רלבנ

והנה לקח שמואל כן השמן ויצק על ראש שאלו למשחו למלך על ישר ונתן לו אותות כדי שחמין כי הממלכה תהיה לו והאות היותר חזק מה' הוא ההפך לו

לכ אחר והתנבחו עם נביאי' והוה לא נסה קודם זה להיות לויד ושם בכבוהה: ומי חלף לא לשאלו וכערו שתי חלות לחם וזכר חלות דיוע הוא שלא יקראו הככרות חלות וכן כתוב בתורה וזכר לחם אמת וחלת לחם אמת: גבעת האלהים' מושלים בישראל והיו להם נביאים ממונים על ישראל שם וכן גבע בנימן כמו שחמר בדוד כשהיה מושל בארם ושם בארם נביאים והמונה על דבר נקרא נביא שמעדין אותם עליהם' וחמר לו שמאלו כי הם תכלת עלי רוח יי' לפני דברים האחד לפי שהיה שם הארון והשי לפי שהיו שם נביאים פלסתיים רמו לו כי הוא יסירם משם וישוע ישראל מידם' חבל נביאי' תרגם יונתן סיעת ספרים רבה לומר תלמידים כי תלמידי חכמים נקראו ספרים ואלה היו תלמידי הנביאים הגדולים ותלמידים היו ונפניהם בכל ותף וחליל וכנור' כי רוח הקדש אינה שורה אלא מתוך שמה: והמה מתנבאים' תרגם יונתן מושבחן כלומר כבואתם היתה שורות ותושבות לאל באמרות ברוח הקדש: ובלחה עלך רוח יי' תעבור ותנוח עלך רוח כבוהה: והתנבית' בח על דרך בעלי ההל' ונהפכת לאיש חמר' רוח לומר שתהיה לך רוח יתירה ורוח כבוהה ושורה חו' שחמר גם כן ויהפך לו אלהים לכ חמר: כי תבאיה' כתוב כ"ד כמו תבאיה בהיכל מלך שנקראת האלף והיו למשך חבל זה נקרא תבאיה בהעלם האלף והכתוב והקרי שניהם אחד ושניהם נכונים בלשון כמו תפוכה ותפוכיה: עשה

שמואל א' רדק שב

עשה לך חשר תמצא ידך כל מה שתמצא לעשות עשה כי האלהים עמך ויש לפרש כי רמז לו בזה הדבר על מלכות נחש העמוני ויונתן תרגם חתקן לך מחני מלכותא: שבעת ימים תוחל פי מיום הפרדי ממך בגלגל ומה היה חשר חידוש המלוכה כי בחידוש המלוכה שניהם באו הגלגל יחד עם כל ישראל ואחר שדבר שמואל דבריו הלך לו ובחר לו שחול שלש חלפים ויתר העם שלח לחנה ליו ומיום שנפרד שמואל משחול עם בגלגל חמר לו שוחל לו שבעת ימים עד שיבא חליו ושחול לא יבא מן הגלגל אלא היה עם מחדוש המלוכה עד שעת המלחמה כמע שחמר ושחול עודנו בגלגל ומה שחמר לו זה הדבר עתה ולא המתין לו עד שיהיו בגלגל ויפרד ממנו שחמר לו אז שבעת ימים תוחל עד בואי חלקי מלכי שעתה כשדבר לו בדבר המלוכה רמז לו בזה הדבר חתקיים לו המלוכה חס לאו זו היא מנהג ראשון שזוהו ואם יעמוד בה תתקיים כדור המלוכה ואם לאו לא תתקיים לפיכך ח חמר והודיעתי לך חת חשר תעשה כלומר חו חודיע חותך מה יהיה ממלכותך: מאתמוול בחירק חלקי ודגש חתיו: ומי חביהם חרב יונתן ומחן רבנו וכן הוא הכירו מי המלמד חלה הנביאים ומשרה עליהם רוח נבואה וחן לתמוה ביה כי הקדוש ברו הוא המלמד חלה הנביאים מלמד גם כן זה ויש מפרשים חביהם כמשמעו לבי שחמרמה זה היה לכן קים חמרנו וחלה הנביאים מי חביה וכי מחביהם היה להם הנבואה שחמם תמהים על כן קים: על כן היתה למשל פירו זאת החמירה הית למשל מהים ההוא ומעלה כשהיה חרם שפל עולה במעלה היה חומר הנם שחול בנביאים: מהתנבות בח על דרך בעלי ההא: ויבא חבמה כי הנביאים מחאונו חוץ לבמה וכסכלה מהתנבות כמה בח לבית הבמ: ויחמר דוד שחול חליו חולי מחאו עם בבית חבמה חו קצר הכתוב והלך לו שחול חל עירו ומחאו דודו תחלה ושחל חותם על דרכם: לא הנוד חו חולי מתוך כניעות שהיתה בו: ויבעק שמואל כמו ויחסף ולכי שהחסיפה והקבץ על ידי הצעקה יבא בזה הלסון: חלוי המצפה כמו שפי בספר יהוש ובספר שופט הטעם למה היה מחנן ישראל להקבץ במצפה ושם היה מוצח ובית התפלה: כה חמר מתחילה כששאלתם עלך חמר לכס זה: ויחמרנו לו יש מפרשים כמו לא בחלקי כי חותמת חליו מתחלפות והכונן כמשמעו כמו שתי וחמרתון קדמוני לית חתכח מתפרקין חילהן מלכח תמוני עלכח והוא חוסף בו מלת לא בחלקי כמו שחמר בחדוש המלוכה ותחמרנו לא כי מלך ימלו עלינו: התיכנו לפני יי לפי שחם היה חומר להם שמואל שחול ימלך עליכם היו מקנאים שחר הטבטים חס לא היה נלכד על ידי חורי ותומי וזהו לפני יי שהיה עם כהן וחורים ותומים והיו שוחלים בהם על הדך שפירשנו בדבר פלגס בגבעה וחפסר שהביאו עם ס הארון: וילכד

רבינו ישעיה
ומי חביהם
חבמה של
לא היו נביאים
ליו הנבואה הולכת
בירושלם

רשי

עשה לך חשר
תמצא ידך חתקין
לך מחני מלכות והכן
לך טכסיסי המלכים
כמה שתוכל: וירדת
לפני הגלגל גלחחר
שתמלך תרד הגלגל
לפני קודם שחמד חכי
והנה חכי יורד חלקי
לסוף שבעת ימים ס
שתרד חתה: תוחלי
תמתין: לכ חמר
רוח נבוכת מלכות:
ומי חביה מה תימה
לך בדבר מי חביהן
של נביאים וכי נבואה
ירושה היא: וחת דבר
המלוכה לא הנוד
דרך כניעות הית בנו:
וילכד

רלבנ

ומי חביהם רוצה
לו שחן ענין הנבואה
והשלמות מניע מהחב
לכן ולזה יתכן שהיה
הכן נביא וחק על פי
שחכו חיו נביאי
וכבר ישאל שחול חיק
היו עם כל כך נביאי
וכבר נזכר כמה טקדס
כי דבר השם היה יקר
בימים ההם חין חוץ
כפרן: וחפסר שחמר
כי הפרס יש בין זה
הזמן ובין הזמן ס
שהתחיל שמואל להתנב
ועל כן חפסר שחמר
בהתרת זה הספק כי
זה היה בעת ההיא
שהתחיל שמואל להתנב
וחמם עתה רבו
הנביאי חס מצד מה
שלמד חותם שמואל
והביחם חל השלמות
חס לכנה חמרת:
ויקרב שמואל והנה
על פי הגורל נפלה ה
המלוכה לגורל שחול:
והנה

עשה לך בקריא וסי נמסר בסדר בהעלתך: כי האלהים ו' דסמיכי בקריא וסי ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה ויהיה כי תבאנה האחות האלה ויאמר נתן אל דוד דחה מענה בשמחת לבו כי האלהים בשמים ואתח על הארץ על כן ויזבחו ביום ההוא: והנה אנכי בקריא וסי נמסר בריש סדר ויצא: בנביאים

עשה לך אשר תמצא ידך כי האלהים עמך: וירדת לפני הגלגל והנה אנכי ירד אליה להעלות עלות לזבח זבחי שלמים שבעת ימים תוחל עד בואי אליה והודיעתי לך את אשר תעשה: והיה כהפנתו שכמו ללכת מעם שמואל והפך לו אלהים לב אחר ויבאו כל האתות האלה ביום ההוא: ויבאו שם הגבעות והנה חבל נבאים לקראתו ותצלח עליו רוח אלהים ויתנבא בתוכם: והיה כל יודעו מאתמוול שלשם ויראו והנה עם נבאים נכא ויאמר העם איש אל רעהו מה זה היה לבן קיש הנם שאול בנביאים: וען איש משם ויאמר ומי אביהם על כן היתה למשל הנם שאול בנביאים: ויכל מהתנבות ויבא הבמר: ויאמר דוד שאול אליו ואל ינערו אן הלכתם ויאמר לבקש את האתנות ונראה כי אין ונבוא אל שמואל: ויאמר דוד שאול הנידה נא לי מה אמר לכם שמואל: ויאמר שאול אל דודו הגד הניד לנו כי נמצאו האתנות ואת דבר המלוכה לא הניד לו אשר אמר שמואל:

ויצעק שמואל את העם אל יהוה המצפה: ויאמר אל בני ישראל כה אמר יהוה אלהי ישראל אנכי העליתי את ישראל מצרים ואציל אתכם מיד מצרים ומיד כל הממלכות הלחצים אתכם: ואתם היום מאסתם את אלהיכם אשר הוא מושיע לכם מכל רעותיכם וצרתים ותאמרו לו כי מלך תשים עלינו ועתה הרניענו לפני יהוה לשבטיכם ולאלפיהם: ויקרב שמואל את כל שבטי ישראל וילכד שבט בנימין:

וכנש שמואל ית עפא לקדם למצפא: ויאמר לבני ישראל ברנן אמר יי אלהי ישראל אנא אסקית ית ישראל מצרים ושבות יתכון מידא דמצראי ומיד כל מלכותא דדחקין יתכון: ואתון יומא דין קצתון בפולחנא דאלהכון דהוא פריק לבון מקל בישתיכון ועקתכון ואמרתון קדמוני לית אנחנא מתפרקין אלהן מלפא חמני עלנא ובען אתעתרו קדם יי לשבטיכון ולאלפיהון: וקריב שמואל ית כל שבטי ישראל ויתאחד שבטא רבית בנימין: וקריב

ויצעק שמואל את העם אל יהוה המצפה: ויאמר אל בני ישראל כה אמר יהוה אלהי ישראל אנכי העליתי את ישראל מצרים ואציל אתכם מיד מצרים ומיד כל הממלכות הלחצים אתכם: ואתם היום מאסתם את אלהיכם אשר הוא מושיע לכם מכל רעותיכם וצרתים ותאמרו לו כי מלך תשים עלינו ועתה הרניענו לפני יהוה לשבטיכם ולאלפיהם: ויקרב שמואל את כל שבטי ישראל וילכד שבט בנימין:

ה' וסי' הנם שאול ושל אחריו על כן יאמרו וישאל שאול חצנתי בנביאים: דודו ה' מלאים וסי' נמסר בספר שפטים סוף סימן י:

וילכד שאלו מקדח קצר כי קודם לכן הקריב משפחת המטרי לגברים ואז נלכד שאלו: הבא עוד הלום אים' כלו' אם בא עדיין הנה שאלו: אל הכלים' כמו בכלים כלומר בין כלי העם הבאים עם שכתנו כליהם בבית אחד והוא נחבא בין הכלים ההם שהיה בורח מן הסדרה ובא אל במקום בית השמוע כמו ואל הארון נתן

את העדות כמו ובארזן' וכדרט אל הכלים באורים ותומים חמר שאלו שמה חינני הגון למלכות עד שיטאלו באורים ותומים:

הראיתם' בדגש הריש' שלח בן המרצח הזה: כמנהג וכן הראיתם כי שלח בן המרצח הזה: כי אין כמוהו כי חרם בעל קומה וכונה נאה יאות למלוכה ויירחו העם חמתו יותר: יחי המלך' תרנס ינתן יצלה מלכא: משפט המלוכה' קח המלוכה על העם כמו שכתנו למעלה: וינח לפני יי' בארון הניחמו: וגם שאלו הלך לביתו להודיע שהלך לו לביתו כבתחילה כיון שראה שלח היה מקובל ומרובה לכל ישראל הלך לביתו ולא התנהג עדיי' כמשפט מלך: אשר נגע אלהים בלבם' שנתן אלהים בלבם לרצות לו וינתן תרנס וחזלו עמיה קצת מן עמא נברין ד לחלי חטאה דחתיב דחלא מן קדם יי' בלבבון ויכח' פ פירושו וכני בליעל שחמר חמר כן: ולא הביחו לו מנחה' כמו שהוא מנהג שמביא' מנחה למלך ביום שהוקם מלך וינתן תרנס ולא חתו למשאל בשלמיה: עין ימין' ענין הסמיכות דכנה לומר עין צד הימין ופי' הפסוק כמשמעו ויש בו דגש חמר להם כחם הביחו ספר תורה שהוא עין ימינכם וחמקד מתיכו לא יבא עמוני בקהל יי': בא אחרי הבקר' כמו שחמר למעלה וגם שאלו הלך לביתו כמו שפירשתי והיה מתעסק בכרכי ביתו והיה בא אחרי הבקר עם האכלים: ונתלח רוח אלהים' רוח גבורה וכן תרנס ינתן ושרת רוח גבורה מן קדם יי' על שאלו:

בשמועו' כתיב בבית וקרי כף והענין אחד: ואחרי שמואל' לפי שלח קבלו חמתו כולם למלך חמר ואחרי שמואל מי שלח ידנה לזאת אחרי יבא אחרי שמואל כדי שיהיו זרזים לזאת: בבוקר

הראיתם' בקריאה ודגשים וסי' הראיתם אשר בחר בו יי' הראיתם האיש העלה' כי שלח בן המרצח הזה: וינח דגשין בקריאה וסי' נמסר בסדר קרח וביהושע סוף סימן כא: בלבם ט' בקריא וסי' במסרה רבתא: העמוני ו' מלאים בליש' בקריא וסי' ועל נחש העמוני' ושל אחריו' ויאמר אלהם נחש' לא יבא עמוני

וקריב ירת שבטא דבנימין לרועיתיה ואתאחדת זרעית מטרי ואתאחד שאלו בר קיש ובעוהו ולא אשתבח: ושאלו עוד במימרא דיי' האית עוד הבא נברא

ואמר יי' הא הוה טמיר במנינא: ורהטו ודרברוהי סתמן ואתעמד בנו עמא ורם מכל עמא מפתפיה ולעלא: ואמר שמואל לכל עמא החזיתו די אתרעי ביה יי' ארי לית דכותיה בכל עמא ויביבו כל עמא ואמרו יצלה מלכא:

ומלל שמואל עם עמא ית נימוסא דמלכא וכתב בספרא ואצנע קדם יי' ושלח שמואל ית כל עמא גבר לביתיה: ואף שאלו אול לביתיה לגבעתא ואולו עמיה קצת מן עמא דחלי חטאה דאתיהב דחלא מן קדם יי' בלבבון: ובני רשעא אמרו במה יפרקנא דין ושטוהי ולא אתו למשאל בשלמיה והוה בשתיק ו

וסליק נחש מלכא דבני עמון ושרא על יבש גלעד ואמרו כל אנשי יבש לנחש גור לנא קים ונפלחנא: ואמר להון נחש מלכא דבני עמון בהרא אנור לכון במקר לכון כל עינא דימינא ואשונה חסודא על כל ישראל:

ואמרו ליה סבי יבש אוריך לנא שבועא יומין ונשלח אנורין בכל תחום ישראל ואם לית דפריק יתנא ונפוק לתדו: ואתו אנוריא לגבעתא דשאלו ומלילו פתנמיא קדם עמא וארימו כל עמא ית קליהון ובכו: והא שאלו אתא בתר תוריא מן חקלא ואמר שאלו מה לעמא ארי בכין ואשתעאו ליה ית פתנמי אנשי יבש: ושרת רוח גבורא מן קדם יי' על שאלו כד שמע ירת פתנמיא האלון ותקיף רוגיה לחרא: ונסיב פרן תוריא וחרמיה ושלח בכל תחום ישראל ביד אנוריא למימר דליתוהי נפיק בתר שאלו ובתר שמואל כרין יתעביד לתוריה ונפל זיעא מן קדם יי' על עמא ונפקו בנברא חרו

וישלח נחש העמוני ויחן על-יבש גלעד ואמרו כל אנשי יבש אל נחש כרת לנו ברית ונעבדך: ויאמר אלהם נחש העמוני בזאת אברות לכם בנקור לכם כל עין ימין ושמתיה חרפה על כל ישראל:

ויאמרו אליו זקני יבש הרף לנו שבעת ימים ונשלחה מלאכים בכל גבול ישראל ואם אין מושיע אתנו ויצאנו אליך: ויבאו המלאכים גבעת שאלו וידברו הדברים באוני העם וישאו כל העם את קולם ויבכו: והנה שאלו בא אחרי הבקר מן השדה ויאמר שאלו מה לעם כי יבכו ויספרו לו את דברי אנשי יבש: ותצלח רוח אלהים על-שאלו בשמעו את הדברים האלה ויחר אפו מאד: ויקח צמה בקר וינתחהו וישלח בכל גבול ישראל ביד המלאכים: לאמר אשר איננו יצא אחרי שאלו ואחר שמואל כה יעשה לבקרן ויפל פחד ירוה על העם ויצאו באיש אחר:

ויאמר שמואל אל העם את משפט המלכה וכתב בספר וינח לפני יהוה וישלח שמואל את כל העם איש לביתו: וגם שאלו הלך לביתו גבעתה וילכו עמו החיל אשר נגע אלהים בלבם: ובני בליעל אמרו מה ישענו זה ויבזהו ולא הביאו לו מנחה והיה כמחריש:

וישלח נחש העמוני ויחן על-יבש גלעד ואמרו כל אנשי יבש אל נחש כרת לנו ברית ונעבדך: ויאמר אלהם נחש העמוני בזאת אברות לכם בנקור לכם כל עין ימין ושמתיה חרפה על כל ישראל:

ויאמרו אליו זקני יבש הרף לנו שבעת ימים ונשלחה מלאכים בכל גבול ישראל ואם אין מושיע אתנו ויצאנו אליך: ויבאו המלאכים גבעת שאלו וידברו הדברים באוני העם וישאו כל העם את קולם ויבכו: והנה שאלו בא אחרי הבקר מן השדה ויאמר שאלו מה לעם כי יבכו ויספרו לו את דברי אנשי יבש: ותצלח רוח אלהים על-שאלו בשמעו את הדברים האלה ויחר אפו מאד: ויקח צמה בקר וינתחהו וישלח בכל גבול ישראל ביד המלאכים: לאמר אשר איננו יצא אחרי שאלו ואחר שמואל כה יעשה לבקרן ויפל פחד ירוה על העם ויצאו באיש אחר:

ויאמר שמואל אל העם את משפט המלכה וכתב בספר וינח לפני יהוה וישלח שמואל את כל העם איש לביתו: וגם שאלו הלך לביתו גבעתה וילכו עמו החיל אשר נגע אלהים בלבם: ובני בליעל אמרו מה ישענו זה ויבזהו ולא הביאו לו מנחה והיה כמחריש:

וישלח נחש העמוני ויחן על-יבש גלעד ואמרו כל אנשי יבש אל נחש כרת לנו ברית ונעבדך: ויאמר אלהם נחש העמוני בזאת אברות לכם בנקור לכם כל עין ימין ושמתיה חרפה על כל ישראל:

ויאמרו אליו זקני יבש הרף לנו שבעת ימים ונשלחה מלאכים בכל גבול ישראל ואם אין מושיע אתנו ויצאנו אליך: ויבאו המלאכים גבעת שאלו וידברו הדברים באוני העם וישאו כל העם את קולם ויבכו: והנה שאלו בא אחרי הבקר מן השדה ויאמר שאלו מה לעם כי יבכו ויספרו לו את דברי אנשי יבש: ותצלח רוח אלהים על-שאלו בשמעו את הדברים האלה ויחר אפו מאד: ויקח צמה בקר וינתחהו וישלח בכל גבול ישראל ביד המלאכים: לאמר אשר איננו יצא אחרי שאלו ואחר שמואל כה יעשה לבקרן ויפל פחד ירוה על העם ויצאו באיש אחר:

וילכד שאלו' חף על פי שלח היה עם נפל הגורל עליו שהיו כתובין שמו בחיבורות ונתנין בקופסא והכביח מכנים ידו וכוטל חיברת אחת: נחבא אל הכלים' בבית שכתנו עם הבאים כליהן שהיה בורח מן הגדולה ומדרש הגדה רבי תנחומא אל הכלים באורים ותומים חמר שמה חינני רחמי לגדולה עד שיטאלו באורי' ותומים ושא ועלה ביי' חמר ננע אלהים' נברין לחלי חטאה דחתיב ד לחלא מן קדם יי' בלבבון: כל עין ימין' כמשמעו ומדרש הגדה הביחו לי ספר תורתך שניתל בימין וחטרפס על שכתוב בו לא יבא עמוני ומחבבי: חרפה' גידוק: אחרי הבקר' חמר זמן מועד ביאת הבקר מן הסדה: לבקרן' לכהמותיו: ויפקדס

והנה היה גבוה מכל העם משכמו ומעלה' והנה דבר שמואל אל העם את משפט המלוכה לל הכח שיש למלך על עמו והעונש הרחוק למי שימרה את פיו וכתב זה בספר והניחו לפני יי' כל האל חרון יי' כדי שימנעם תמיד' וידמה סכבר ככהו והלכו עמו והביחו לו מנחה רבים מישראל' והרשעים כזו שאלו ואמרו מה יושענו זה ועל כד הבזיון גם לא הביחו לו מנחה והיה שאלו בכל זה מחריש ולא דנה להוכיחם על זה' חמר זה עלה נחש העמוני וחנה חלא יבם גלעד להלחם עם ישראל ויירחם מומנו חמר לו יושבי יבם גלעד שיכבות להם ברית ויעבדוהו לל שיהיו לו לחם והוא לאכזריותו לא הסכי' לקחת מהם מם חלא שינקר להם כל עין ימין להסיס זה הענין חרפה על כל ישראל שחולשתם ה הלכו ויבטרכו לכרות ברית עמו וזה החופן חמר בו מהירות' והקושי הרבה' ולקחו ממונו זמן שבעת ימי לסלח זה בכל גבול ישראל לרחות חם ימחאו עזר וחם לא ימחאו יבחו חליו ויעשה בהם כרצונו' והנה הסכים בזה נחש כי דעתו היה להלחם עם ישראל ולקחת את חרפס חם יוכל' והנה

רלבג

והנה היה גבוה מכל העם משכמו ומעלה' והנה דבר שמואל אל העם את משפט המלוכה לל הכח שיש למלך על עמו והעונש הרחוק למי שימרה את פיו וכתב זה בספר והניחו לפני יי' כל האל חרון יי' כדי שימנעם תמיד' וידמה סכבר ככהו והלכו עמו והביחו לו מנחה רבים מישראל' והרשעים כזו שאלו ואמרו מה יושענו זה ועל כד הבזיון גם לא הביחו לו מנחה והיה שאלו בכל זה מחריש ולא דנה להוכיחם על זה' חמר זה עלה נחש העמוני וחנה חלא יבם גלעד להלחם עם ישראל ויירחם מומנו חמר לו יושבי יבם גלעד שיכבות להם ברית ויעבדוהו לל שיהיו לו לחם והוא לאכזריותו לא הסכי' לקחת מהם מם חלא שינקר להם כל עין ימין להסיס זה הענין חרפה על כל ישראל שחולשתם ה הלכו ויבטרכו לכרות ברית עמו וזה החופן חמר בו מהירות' והקושי הרבה' ולקחו ממונו זמן שבעת ימי לסלח זה בכל גבול ישראל לרחות חם ימחאו עזר וחם לא ימחאו יבחו חליו ויעשה בהם כרצונו' והנה הסכים בזה נחש כי דעתו היה להלחם עם ישראל ולקחת את חרפס חם יוכל' והנה

ומאכני' צלק חלק העמוני דדה' וטוביה העבד העמוני דוילענו לנו דעזרא' ונססר בתצא: ואם אין בקריאה וסי' ואם אין לאיש גואל לחשיב' ואם אין מושיע' ואם אין לך לשלם:

ויפקדם בבוקר רבותינו אמרו בשבתי הרפסי לטון אחר בבוקר בחבנים שנטל מכל אחד חבן ומנחם כמו ויפקדם בטלחי שנטל מכל אחד טלה ומנחם בהם כמו שהיו מניס אותם בחבאי שקלים ותרנו ככרור חבן במרנמה היך בוקח דכיפח בקלעח ומסכינן בבוקר חבן כד חינון מסכינן בבוקר חבן כד חינון עתידי בבוקר חבן חמריח.

בבוקר שם מקום וכבר פירשנו בו פירשו אחר בספר מכלל שהוא כמו בחבנים כלומר שלקח חבן מכל אחד ואז ידע בזה מספרם ותרנו ככרור חבן במרנמה היך בוקח דכיפח בקלעח ובמדרש ויפקדם בבוקר ויספרם בטלחים כד חינון מסכינן בבוקר חבן כד חינון עתידי בבוקר חבן חמריח: בחם השמש כתיב בבית וקרי בכף והענין אחד: באשמורת הבקר משלם משמרות שמחלקים הלילה השומרי כמו שנאמר בדבר גדעון ושאלו כל אל מחנה עמון באשמורת השלישית שהיה

רבינו ישעיה

ויפקדם בבוקר שם מקום רבותינו אמרו בשבתי הרפסי לטון אחר בבוקר בחבנים שנטל מכל אחד חבן ומנחם כמו ויפקדם בטלחי שנטל מכל אחד טלה ומנחם בהם כמו שהיו מניס אותם בחבאי שקלים ותרנו ככרור חבן במרנמה היך בוקח דכיפח בקלעח ומסכינן בבוקר חבן כד חינון מסכינן בבוקר חבן כד חינון עתידי בבוקר חבן חמריח.

ויאמרו רב בטעם גריש וסי' הבה נבנה הבה נלכנה אבל אשמים לכו ונפילה גורלות דינה' למלכים הבאים ויאמרו אל ירמיהו הנביא תפל נא תהנתנו: וישמחונו קמץ וסי' ויגדו לאנשי יבש וישמחונו: והי כראות כל העם ויזבחו ביזם ההוא זבחים גדולים דעורא: ואני זקנתי ושבתתי פסוקים אית בהן תרתין

ומננו בבוקר והיו בני ישראל תלת מאה אלפין ואנשי יהודה תלתין אלפין ואמרו לאונדיא דאיתו כרין תימרון לאנשי יבש גלעד מחר תהי לכו פורקנא במיהם שמעא ואתו אונדיא וחיואו לאנשי יבש וחדריאו: ואמרו אנשי יבש מחר נפוק לותרכוון ורתעדרו לנא פכל דרתקין בעיניכו:

והיה ביום דבתרוהי זמני שאול ית עמא תלתא משרין ועלו בנו משרתא במשרת צפרא ומחו ית בני עמון עד מיהם יומא והיו דאשתארו ואתבררו ולא אשתארו בהון תרין דערקין פחדא: ואמר עמא לשמואל מא דין די מבסר למימר לנא בשר שאול לממלך עלנא אתו גבריא ונקטלנו: ואמר שאול לנא יתקטיל גברא ביוםא הדין ארי יומא דין עבר יי פורקנא בישראל:

ואמר שמואל לעמא אתו ונגיל לגלגלא ונתדרת תמן מלכותא: ואזלו כל עמא לגלגלא ואמליכו תמן ית שאול גרם יי בגלגלא ונכיסו תמן נכסת קודשין גרם יי וחדרי תמן שאול וכל אנשי ישראל עד לתדא:

ואמר שמואל לכל ישראל הא קבלית למימריכוון לכל די אמרתו לי ואמלכית עליכוון מלכא: וכען הא מלכא מדבר ברישיוכוון ואנא קשיש וסבית ובני הא אנון עמכוון ואנא הלכית קדמיכוון מועירי עד יומא הדין: הא עד די אנא קים אסהידו בי גרם יי וקדם משחיה ית תורא דמן דברית וחמרא דמן שחרית וית מן עשקית וית מן אנסית ומיד מן קבלית ממון דשקר וכבשית

מלך ופתרון הד' וסי' ואני זקנתי ושבתתי כי עשית משפטי דיניי עדי וסדרי במרומים פרא חפשי ומסודות ערוד עד זקנה אני הוא ועד שיבה עצמו אפיקי נדושה גרמיו: גם שב גם ישיש בנו: דין ומשפט יחמכו שמחה וששון ליהודים: את שור מלקחתי ה' פסוקים תלשין ופסקי בקריאה וסי' אל אלהים יי את שור מי לקחתי וידבר אחאב אל גבות' ושלח חזקיה אל מלך אשור: אתן לגונו מקום שם קבר בישראל ויקהל דוד את כל שרי ישראל וישלח אליו מלאכים לאמר מה לי ולך דה' קימו וקבלו היהודים: ואת מי ד בקריאה וסי' נמסר בישיעה סימן כח:

ויפקדם בבוקר והיו בני ישראל שלש מאות אלף ואיש יהודה שלשים אלף: ויאמרו למלאכים הבאים כה תאמרון לאיש יבש גלעד מחר תהיה לכם תשועה בחם השמש ויבאו המלאכים ויגידו לאנשי יבש וישמחו: ויאמרו אנשי יבש מחר נצא אליכם ועשיתם לנו ככל הטוב בעיניכם:

ויהי ממחרת וישם שאול את העם שלשה ראשים ויבאו בתוך המחנה באשמורת הבקר ויכו את עמון עד חם היום ויהי הנשארים ויפצו ולא נשארו בם שנים יחד: ויאמר העם אל שמואל מי האמר שאול ימלך עלינו חנו האנשים ונמיתם: ויאמר שאול לא יומת איש בעום הזה כי היום עשה יהוה תשועה בישראל:

ויאמר שמואל אל העם לכו ונלכה הגלגל ונחדש שם המלוכה: וילכו כל העם הגלגל וימלכו שם את שאול לפני יהוה בגלגל ויזבח שם זבחים שלמים לפני יהוה וישמח שם שאול וכל אנשי ישראל עד מאד:

ויאמר שמואל אל כל ישראל הנה שמעתי בקלכם לכל אשר אמרתם לי ואמליך עליכם מלך: ועתה הנה המלך מתהלך לפניכם ואני זקנתי ושבתתי ובני הנם אתכם ואני היתה לכם לפניכם מנערי עד היום הזה:

הנני ענו כי נגד יהוה ונגד משיחו את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי ואת מי עשקתי את מי רצותי ומיד מי לקחתי כפר

לשון אחר בבוקר שם פוקס הנזכר בספר פושטי וימצאו את ח' חדוני בוק בבוק: מי האומר בלשון בזיון: שאלו ימלך עלינו תנו אותם ונמיתם ימלך עלינו בתמיה: ויאמר שמואל וכחדש שם המלוכה לפי שבראשונ' היו עוררים על הדבר ועתה נתרנו כולם: ואני זקנתי ושבתתי אמרו רבותינו זקנה קצרה עליו כדאיתא ביום תענית: את שור מי לקחתי לעבודתי: וחמור מי לקחתי כשהייתי הולך מעיר לעיר לשפוט אותם על עסקי דרכיהם הייתי הולך על החמו' מפלי והיה לי לטול משלה: ואת מי רצותי כל לשון מרובה הסמוך לעושה לשון עשוק ורצון הוא חומם דלים ורצון: ואעלים

בחם ח' מילין פתיב 5 קריין 5

דלכנ

והנה בלו הדברים עד שאול וכבד שאול כל ישראל להלחם עם בחם: והכו את עמון מכה רבה והנשארים נסו ונתכזרו חכה וזכה עד שלא נשארו בהם שנים יחד: לא יומת איש בחם הזה יתכן שאחר היום ה' המיתוס או ח' שאול לא יומת איש ביו' הנה על כל התחבולה ל למלט האנשים ההם מיד ישראל להראות להם שדעתו להמיתם אחר היום ההוא: ואולי לזאת הסבה סבב שמואל לחדש המלוכה בגלגל כאלו ההרהר שער עתה לא היה מלך בשלמות וחמר לפני יי בגלגל כי שם בנו מזב' וזבחו בו ובראשונ' היה שם המושב כמו שנזכר בספר יהושע בתחלתו ואחר זה השתל שמואל להביא את ישר

יב

זקנתי ושבתתי פסוקים אית בהן תרתין

ואמר שמואל לכל ישראל הנה שמעתי בקלכם לכל אשר אמרתם לי ואמלכית עליכוון מלכא: וכען הא מלכא מדבר ברישיוכוון ואנא קשיש וסבית ובני הא אנון עמכוון ואנא הלכית קדמיכוון מועירי עד יומא הדין: הא עד די אנא קים אסהידו בי גרם יי וקדם משחיה ית תורא דמן דברית וחמרא דמן שחרית וית מן עשקית וית מן אנסית ומיד מן קבלית ממון דשקר וכבשית

ואעלים עיני בני אדם לומר בכפי העלים עיני שלח אסתכל בו ויאמר לכם ואשיב
כן כירשו חלוי חבי זל ויונתן בירש לענין הדין וכן תרגם ומיד מאן קבילית ממון
לסקר וכבשית עיני מניה בדיחא ואתיב לכוני : ויאמר עדי כל ישראל כאחד אמרו
עד לביכך חמר ויאמר בלשון יחיד ורבותינו זל אמרו כי בת קול יצאה ואמרה עד

ו ישיעיה חמר להם הקדוש ברך הוא
אתם מעידי עלי על מה שבבלוי
ואחי מעידי עלי על מה שבסתר וזה
אחד משלשה מקומות שהוכיח רוח
הקדש בבית דין שלמטה : אשר
עשה את משה ואת אהרן אשר
הגדילם ולמד וכן ואת הכפש אשר
עשו בחרן וית די עבד גבור על ידי
משה ואהרן וטעם הפסוק הזה
על אשר הקדים עד יי כלומר
אשר עשה את משה ואת אהרן
לגאולתכם ועל ידם העלה את
חבותיכם מארץ מצרי' הוא יהיה
עד ביני וביניכם : ואשפטת אתכם
כלומר אהיה כשפט עמכם לפני
יי ביניכם וכן יי כי הוא עשה
עם חבותיכם ועמכם נדקות
ואתם עשיתם רעות : כאשר בא
יעקב מצרי' ויועקו דרך קצרה
דבר כי כאשר בא יעקב מצרים
לא זעקו ולא היה להם במה ל
לזעוק חלא כאשר בא יעקב מצרים
והאריכו הימים לבניו ולבני בניו
שם ויקם מלך חדש על מצרים
וגזר על ישראל גזירות ונעקו אל
יי ויושיבו במקום הזה והנה
משה ואהרן מתו מעבר לירדן
ואחך הושיבו אותם במקום הזה
חלא שהוכיחו אותם גלמודם
ללכת דרך יי ולפיכך נכנסו ל
לארץ והרי הם כאילו הושיבו
במקום הזה : ויאמרו חטאנו
ויאמנו כתיב וקרי' ויאמרו והסתוב
על דרך כלל והקרי על דרך
כרת : ירובעל הוא נדעון : ואת
בדן הוא שמשון וכת' ופירוש
בדן בן דן כי מן משפחת הדני
היה ואף ע"כ שהיה אחר יפתח
הקדימו ליפתח לפי שהיה גדול
ממנו : ואת שמואל ואתו היה
לומר חלא כי כן מנהג הלשון
במקומות כמותי למך ואל משה
חמר עלה חלי' וכדרכו חמר רבי
חלער מוסר רבי יוסי בן זמרא
אף שמואל רבן של כתי' מתנבא
ולא היה יודע מה היה מתנבא
שנאמר וישלח יי את ירובעל ואת
בדן ואת יפתח ואת שמואל ואתו
לא חמר חלא ושמואל לפי שלא היה
יודע מה היה מתנבא : אשר
בחרתם אשר שאלתם האלף
בסבול וכן הלא שאלתם עובדי
דרך : כתי' עליכם מלך פי'
להושיעכם אם תרחו את יי :
ובחבותיכם

ואעלים עיני בני אדם לומר בכפי העלים עיני מן המשפט בשביל הימון : ואשיב לכם כל מה
שתאמרו : ויאמר עדי בת קול יצאה ואמרה עד וזה אחד משלש מקומות שהוכיח
רוח הקדש בבית דין של מטה כדליתא במסכת מכות : אשר עשה את משה ואת
אהרן להיות ככונסם לשליחותו להוציא חבותיכם ממצרים : ואשפטת אתכם
אתווכח עמכם :

ווציאו יב וסי' נמסר בסוף אמור וביהושע סימן ו' : בדן ד' בקריאה וסי' את ירבעל ואת בדן וישם את האחד
בדן עגלי הזהב ובני אולם בדן : אם ו ראשי פסו בספרא וסי' אם כה יאמרו' אם וכל להלחם אתו'
אם תראו ארץ' אם פקד יפקדני אביך' אם כה יאמר טוב שלום לעבדך' אם יתטא איש לאיש :

וכבשית עיני ברניא מניה ואתיב
לכוני : ויאמרו לא עשקתנא ולא
אנסתנא ולא קבלתנא מיד אנש
מדעם : ואמר להון סהיד מימרא
דיי בכון וסיהר משיחיה יומא הדין
ארי לא אשכחתון בידי מדעם
ואמרו סהיד :

וואמר שמואל לעמא דעבד גבורן
על ידי משה ואהרן ואפיק ית
אבהתכון בארעא דמצרים : וכען
אתעתרו ואתוכח עמכון קדם יי
ית כל זכותא דיי דעבד עמכון ועם
אבהתכון : כד על יעקב למצרים
וועיקו אבהתכון קדם יי ושלח יי
ית משה וית אהרן ואפיקו ית
אבהתכון ממצרים ואתיבונן
באתרא הדין : ואתנשיאו ית
פולחנא דיי אלהון ומסר יתהון ביד
סיסרא רב חילא דחצור ובידא
דפולשתאי ובידא מלכא דמואב
ואגיהו קרבא בהון : וועיקו קדם
יי ויאמרו חבנא ארי שבקנא ית
פולחנא דיי ופולחנא ית בעליא וית
עשתרתנא וכען שובנא מיד בעלי
דבבנא ונפלאח קדמך : ושלח יי
ית גדעון וית שמשון וית יפתח וית
שמואל ושיוב יתכון מיד בעלי
דבבכון מסחור סחור וירבתון
לרוחצו : וחויתון ארי נחש מלכא
דבני עבון אתנא עליכון ואמרתון
לי לא אלהין מלכא ומלוד עלנא
ויי אלהכון מלככון : וכען הו
מלכא דאתרעיתון די שאלתון
והא מני יי עליכון מלכא : אם
תדחלו קדם יי ותפלוון קדמותי
ותקבלון למימריה ולנא תסרבון
על מימרא דיי ותחיוון אף א
אתון ואף מלכא דמלך עליכון
בתר פולחנא דיי אלהכון :

וואמר שמואל אל-
העם יהוה אשר עשה את-משה
ואת אהרן ואשר העלה את-אבותיכם
בארץ מצרים : ועתה התייצבו
ואשפטו אתכם לפני יהוה את-כל-
צדקות יהוה אשר-עשה אתכם
ואת אבותיכם : כאשר-בא יעקב
מצרים ויועקו אבותיכם אל-יהוה
וישלח יהוה את-משה ואת-אהרן
ווציאו את-אבותיכם ממצרים
ויושיבו במקום הזה : וישכחו את-
יהוה אלהיהם וימכרו אתם ביד
סיסרא שר-צבא חצור וביד-
פולשתים וביד מלך מואב וילחמו
בם : ויועקו אל-יהוה ויאמר חטאנו
כי עזבנו את-יהוה ונעבד את-
הבעלים ואת העשתרות ועתה
הצילנו מיד איבינו ונעבדך : וישלח
יהוה את-ירבעל ואת-בדן ואת-
יפתח ואת-שמואל ויצל אתכם מיד
איביכם מסביב ותשבנו בטח : ותראו
כי-נחש מלך בני-עמון בא עליכם
ותאמרו לי לא כי-מלך ימלך עלינו
ויהוה אלהיכם מלככם : ועתה הנה
המלך אשר בחרתם אשר שאלתם
והנה נתן יהוה עליכם מלך : אם-
תיראו את-יהוה ועברתם אתו
ושמעתם בקולו ולא תמרו את-פי
יהוה והיתם גם-אתם וגם-המלך אשר
מלך עליכם אחר יהוה אלהיכם :

ירובעל זה גדעון בדן
זה שמשון שמשפט
דן בא הרי שלשה קלי
עולם עם שלש חמורי
עולם משה ואהרן
ושמואל לומר לך הקל
בדורו כחמור בדורו
כל בית דין המתמנה
על הדור כדרך לילך
אחריו כאילו הוא א
חביר שבחברים :
והייחס גם אתם
ותתקיימו לאורך ימי'
גם אתם גם המלך :
והיתה

רלבן

והנה חמר שמואל יי
שעסה את משה ואת
אהרן לעזבם הסנחמו
על ישראל ואשר העלה
את חבותיכם מארץ
מצרים רצה בזה כי
יי שעסה כל זה יהיה
לעד ביניכם : חו חמר
זה על כד ההודעה ו
והרכון בניו הוא אשר
עשה יכל זה להסנחמו
על זה וזה נבלה מזל
האותות והמופתים
שנתחדשו אז וזה יותר
ככון ויותר נקשר למה
שחברתי : ואחר זה
הרחיב הביאור ב
בחסדים שעשה הטי'
לישראל וקצר מזה
לפרסומו כי לא זכר
יהושע שהנחיל להם
את הארץ ולא זכרם
כן מהשופטי שהקים
השם ית להם כי אם
הרבעה ולא זכר ה
השופט שהנילם מיד
סיסרא עם שכבר זכר
מה שמכרם השם ית
לסיסרא וידמה שלא
זכר חלו הארבעה כי אם
לכאך להם שמרוב
חסדי השם יתב' היה
שהושיע את ישראל
מחויביהם פעם על יד הבלתי שלמים מאד אף על פי שלא היו רחויים לזה מצד עצמם כמו הענין בירובעל ויפתח כי ירובעל היה עובד עבודה זרה כשקרא השם חלוי
להושיע את ישראל ויפתח גם כן לא רחיו לו מעלה כי אם בגבורה ופעם הושיעם על יד השלמים מאד כמו הענין בדן ושמואל וזה כי בן שהוא שמשון מצאנו לו
מהשלמות שכבר עשה הטי' מופת על ידו וכאשר קרא אל יי ענהו וזה הורה על שלמותו והיותו באופן מה במדרגת הכביאים כי המופתים לא יעשו השם יתעלה רק על יד
הרחוי כמו שבארנו בשני מספר מלחמות יי וחולם שלמות שמואל הוא מבוחר מאד וזה היה מענוס ההסנחה האלהית בישראל כי כשהיה אפשר שהיה ביניהם חיש שלם
רחוי שיעשה גם על ידו הקיומוהו עליהם לשופט והושיעם על ידו וכשלא היה ביניהם חיש בזה התאר הושיעם גם כן על יד בלתי שלם ואם חיו לכך מצד יתרון הסנחמו
על ישראל וכאילו חמר זה להורות להם כי לא יצטרכו למלך להלחם מלחמותיהם כי יי אלהי ישראל הוא מלכם ויושיעם כאשר ישובו חלוי כמו שעשה בימי השופטים ששלח
להם שופטים להושיעם ואם יסורו מדרכי התורה לא יועיל להם המלך חלב תהיה יי בהם כמו שהיתה בחבותיהם שלא היה להם מלך :

מחויביהם פעם על יד הבלתי שלמים מאד אף על פי שלא היו רחויים לזה מצד עצמם כמו הענין בירובעל ויפתח כי ירובעל היה עובד עבודה זרה כשקרא השם חלוי
להושיע את ישראל ויפתח גם כן לא רחיו לו מעלה כי אם בגבורה ופעם הושיעם על יד השלמים מאד כמו הענין בדן ושמואל וזה כי בן שהוא שמשון מצאנו לו
מהשלמות שכבר עשה הטי' מופת על ידו וכאשר קרא אל יי ענהו וזה הורה על שלמותו והיותו באופן מה במדרגת הכביאים כי המופתים לא יעשו השם יתעלה רק על יד
הרחוי כמו שבארנו בשני מספר מלחמות יי וחולם שלמות שמואל הוא מבוחר מאד וזה היה מענוס ההסנחה האלהית בישראל כי כשהיה אפשר שהיה ביניהם חיש שלם
רחוי שיעשה גם על ידו הקיומוהו עליהם לשופט והושיעם על ידו וכשלא היה ביניהם חיש בזה התאר הושיעם גם כן על יד בלתי שלם ואם חיו לכך מצד יתרון הסנחמו
על ישראל וכאילו חמר זה להורות להם כי לא יצטרכו למלך להלחם מלחמותיהם כי יי אלהי ישראל הוא מלכם ויושיעם כאשר ישובו חלוי כמו שעשה בימי השופטים ששלח
להם שופטים להושיעם ואם יסורו מדרכי התורה לא יועיל להם המלך חלב תהיה יי בהם כמו שהיתה בחבותיהם שלא היה להם מלך :

רשי שמואל א יב רדק שד

והיתה יד יי בכס ובחבותיכם כלומר והיתה בכס אחר שחיתה בחבותיכם ורבותינו
אמרו בכס ובחבותיכם חטוטי סכני והיא מכת בזיון על המתים : התיבנו וראו
נגו' וכסם שעל ידי תפילתי אני יכול לשנות את העתים כך אם פגעה בכס מלחמה
היה כח בתפילתי לעמוד על האויב ולא הייתם צריכי לשאול מלך בחיי ואלעב שאני

ובחבותיכם כמו ובמלככם כי האדון לעם כמו האב לבן וכן אמר וישנוני להב
לפרעה וית כמה דהות בחבתכון ורזל פירשו חטוטי דשכיבי דאמר מר בעון
חיים מתים נחטוטים כלומר אם תמרו את פי' תהיה יד יי בכס וגם בחבותיכם
הממרים שמתו פניאוס מקברותיהם לבזיון : את הדבר הגדול הזה ימה דבר
גדול היה המטר בעת הקציר

זקן : הלא קציר חטוי
היום והשמים סימן
קללה וקשה בעיני ה
הבנה להביא פורענות
חנם חלעפ כן יש בי
כח וקרח חלי' ויתן
קולו ומטר ודעו וראו
כי לא הייתם צריכים
לשאול מלך וללול בי :
בעבור שמו הגדול
אשר יבא שמו עליהם
שהוא מושיעכם ולמען
לא יתמעט שם גדלו :
הואיל יי' כשבע כמו
יואל שאול את העם :
גם חכני חלילה לי
מוח' שתעשו אתם את
שלכם לשב חלי' : גם
חכני חלילה לי מחדול
ומהתפלל בעדכם :

קלות ו' ככ חס' ו' קרמא וס' נמסר בתילים סימן צג : קלת ד' חס' דחם וס' נמסר בסדר וארא : ולא תסורו ו'
פסו ולא לא ולא וס' נמסר בסדר דברים : מחטא ג' ומשונים
בכתבתן וס' ואחשך גם אנכי אנתך מחטו כתיב' מחטא ל' מחדלן כתיב' מחטוא בלשונו כן כתיב' אנך'
ו' ואם לא תשמעו בקול יהוה ומריתם
את פי יהוה והיתה יד יהוה בכס
ובאבותיכם : גם עתה התיעבו וראו
את הדבר הגדול הזה אשר יהוה
עשה לעיניכם : הלא קציר חטים
היום אקרא אל יהוה ויתן קלות
ומטר ודעו וראו כי דעתכם רבה
אשר עשיתם בעיני יהוה לשאול
לכם מלך :

ו' ויקרא שמואל אל יהוה ויתן יהוה
קלות ומטר ביום ההוא ויקרא כל
העם מאד את יהוה ואת שמואל :
ויאמרו כל העם אל שמואל
התפלל בעד עבדיך אל יהוה
אלהיך ואל נמות כי יספנו על כל
חטאתינו רעה לשאל לנו מלך :
ויאמר שמואל אל-

העם אל תיראו אתם עשיתם את
כל הרעה הזאת אך אל תסורו
מאחרי יהוה ועבדתם את יהוה
בכל לבבכם : ולא תסורו כי אחרי
התהו אשר לא יועילו ולא יצילו
כי תהו המה : כי לא ייטיש יהוה את
עמו בעבור שמו הגדול כי הוא אל
יהוה לעשות אתכם לו לעם : גם
אנכי חלילה לי מחטא ליהוה מחדל
להתפלל בעדכם והוריתי אתכם
בדרך הטובה והישרה : אך יראו
את יהוה ועבדתם אתו באמת בכל
לבבכם כי ראו את אשר הגדל
עמכם : ואם הרע תרעו גם אתם
גם מלככם תספו :

ו' ואם לא תקבלון למימרא דיי
ותסרבון על מימרא דיי ותהי
מחטא דיי בכון כמא דהורת
באכהתכון : אף קען אתעתדו
והו ית פתגמא רבא דדין דיי
עביר לעיניכון : הלא חצר חטין
יומא דין אצלי קדם יי ויתן קלין
ומטרא ודעו וחוו ארי בישתכון
סניא דעבדתון קדם יי למשאל
לכון מלכא :

שמואל קדם יי ויהב יי קלין ומטרא
ביומא ההוא ורחל כל עמא לחרא
מן קדם יי ומפתגמי שמואל :
ואמרו כל עמא לשמואל צלי על
עבדי קדם יי אלהך ולא נמות
ארי אוספנא על כל חובנא בישתא
למשאל לא מלכא : ואמר שמואל
לעמא לא תדחלון אתון גרמתון ית
כל בישתא דרא ברם לא תסטון
מבתר פולחנא דיי ותפלהון קדם
יי בכל לבבון : ולא תסטון
מבתר פולחניה ולא תפלהון
לשעוהא דאנון למא ולית בהון
הנאא ולא משובין ארי למא
אנון : ארי לא ירחיק יי ית עמיה
בריל שמייה רבא ארי רעוא קדם
יי למעבר יתכון קדמוהי לעם :

אף אנא חס לי מלמחטי קדם יי
בילא תסנעא לצלאה עליכון
ואליף יתכון דתהכון באורח תקנא
וכשרא : ברם דחילו מן קדם יי
ותפלהון קדמוהי בקשוט בכל
לבבון ארי חו ית דאסגי למעבר
עמכון : ואם אבאשא תבאשון
עובדיכון אף אתון אף מלככון
תשתיצון :

פעימים רבות יהיה זה פירש חל'
זל כי בארץ ישראל לא היה יורד
מטר כלל כל ימי קציר והו' ש'
שומר הכתיב הנותן גשם יורה
ומלקוט בעתו שבועות חקות ק'
קציר ישמור לנו וכך אמר בבני
רצפה בת חיה מתחילת קציר
עד נתך מים עליהם ואמרו
רבותינו זל משכעה עשר בניסן
עד י' במרחשון שהו' עת המטר
ולפי שהיה המטר בקציר חדוש
גדול חלסם פחדו מחד ואמרו
התפלל בעד עבדיך חל יי אלהיך
וחל נמות ובדברי רזל יבא ניסן
וירדו גשמים סימן קללה שאמ'
הלא קציר חטים היום נגו' ועשה
כל זה שמואל להודיעם כי רע
בעיני יי' היה ממה ששאלו מלך
ואף על פי שהם מאמינים לשמואל
היה בהם בני בליעל שהיה לבס
נקמם בדברי שמואל כמו שעשו
בהמליכו את שאול ואמרו מה
יושיענו זה ואלעב שאמר להם כי
על פי' נתנו זהם וראו כי כלכד
באורים ותומים או בגדל על ידי
קלפי לפיכך עשה להם שמואל
אות שיראו כלם ולא יוכלו ל
להכחישו לפיכך אמר ויירח כל
העם מאד את יי' ואת שמואל :
אתם עשיתם את כל הרע הזאת'
לשאול לכם מלך חל תיראו
חס לא תסורו מאחרי יי' וית את
כל הרע הזאת על המטר שתרב'
כן אתון גרמתון ית כל בישתא
דרא ובמקצת נסחאות אתון
עבדתון : ולא תסורו כי אחרי
התהו כי ולא תסורו מאחרי יי' כי
חס תסורו מאחרי ותסורו אחרי
התהו והם האלילי אשר לא יועילו
ולא יצילו אתכם כי תהו המה חו
פירוש ולא תסורו אחרי התהו כי
חס אשר לא יועילו ולא יצילו : כי
לא יטוש' כי אלעב שאתם חוטאים
לכני לא יטוש אתכם בעבור שמו
הגדול כלו כי כבר כשמע בגוים
כי רצה בכס להיוותכם לו לעם
סגולה ואם לא יוכל אתכם
ויגמילכם כחטאתיכם וישחיתכם
הרי כאילו נתמעט שמו בגוים
ויאמרו לא יכול להצילם וכן
אמר משה ואמרו הגוים אשר
שמעו את שמך לאמר מבלתי
יכולת יי' נגו' וכן אמר יהושע
ומה תעשה לשמך הגדול :

מחטוא ליי' כי אחר שאתם שבי'
לי' ומתודים על חטאתיכם חזיה'
חוטא חס לא חתפלל בעדכם : יראו חל יי'
החלף חזיה נקראת : הגד לעמכם'
הגדיל עמכם לעשות טובו או פירושו שהגדיל שנתן קלות ומטר ביום קציר והדק
עליכם שתייראו ממנו כי אשר יחפון יעשה בכס לטובה או לרעה כפי מעשיכם ולא
תחשבו כי חין רוחא ומטביח במעשיכם : תרעו חס תרעו מעלליכם : גם אתם
גם מלככם' האחד לרבות על חבירי וכן גם באכנס גם בקרכם אמר מלככם
שחס לא יוכיח אותם הוא יהיה נענש עליהם : בן שנה

וכן הוא אוריתא טו' נביאים טא' כתובי טוא' ונמסר גם בסדר וירא : יראו ג' בקריאה וס' נמסר בסוף
יהושע סימן כד : הגדל ג' חס' בליש' בקריאה וס' אשר הגדל עמכם' אשר חרפו את עמי וגדלו' מגדל
ישועות מלכו : הרע ה' בקריאה ג' ביישן וב' טבין וס' ואם הרע תרעו גם אתם' חרלו הרע'
היהפך כושי עורו' בכל עת אהב הרע' וכל הרע לאיש מתן' וחד והרע הרעתי : תרע ה' בקריאה
וסי' נמסר בסדר וירא :

רבינו ישעיה
כי אחר התהו כי
חס תסורו אחרי ה'
התהו תסורו :

רלבן

הלא קציר חטוי
והנה הרחא שמואל
לעם חות כי חטאו מאד
לי' כששאלו להם מלך
ואמר הלא קציר חטים
היום אקרא חלי' ויתן
קלות ומטר ואמ' חמ'
זה כי קציר חטים היה
שם סכני חב השבועות
והנה העת הוא לו לפי
הטבע חס ולא גם
התקופ' שעברה היתה
בטבעה קרה ולחה
ולא יתכן על המנהג
הטבעי שהיו שם אז
חודים עשניים יתהו'
מהם הרעמי' והבדקי'
וזהו האות שנתן לפי
מה שחשבו שחס לא
היה שם חות זולת
כתובת הקול' והמטר
כשקרא שמואל חל יי'
לא היה צריך לומר
הלא קציר חטוי היום'
ואפשר שאמר הלא
קציר חטים היום היה
לגדול על חנות החויר
כי האנשי' היו קוצרים
חטים וזה יורה על
היות העת ההוא בלתי
יועון ובלתי ראוי ל

למטר' והנה הבחור הראשון יותר נכון לפי מה שחשבו' והנה הרנישו העם בזה
האות והודו כי חטאו מאד כששאלו להם מלך' ואחר זה הייסרם שמואל באמצעות
זה הפעל אל שיתנהגו בדרכי התורה ולא יסורו מאחרי העם יתעלה כי הסר
מאחרי הולך אחרי התהו אשר לא יועילו ולא יצילו' והודיעם כי הש' לא יטוש עמו
בעבור שמו הגדול ולזה הוא משגיח עליהם בזה האופן הנפלא שזכר' ואמר
להם שחלילה לו ויחטוא ליי' מחדול להתפלל בעד' שלא ימותו על חט' הזה שחטאו
לי' לשאול להם מלך' יהנה יורה להם גם כן כל ימי הדקדק הטוב' והיסר לא יסור
פגה מפני מה שעשו כנגדו לשאל להם מלך כאילו מחסו אותם ממלך עליה' אך הזהירם שייראו חל יי' ויעבדוהו אשר הפליח חסדו להם ואם יסורו ממנו יספו הם ומלכם :
ואלו

והנה הרחא שמואל
לעם חות כי חטאו מאד
לי' כששאלו להם מלך
ואמר הלא קציר חטים
היום אקרא חלי' ויתן
קלות ומטר ואמ' חמ'
זה כי קציר חטים היה
שם סכני חב השבועות
והנה העת הוא לו לפי
הטבע חס ולא גם
התקופ' שעברה היתה
בטבעה קרה ולחה
ולא יתכן על המנהג
הטבעי שהיו שם אז
חודים עשניים יתהו'
מהם הרעמי' והבדקי'
וזהו האות שנתן לפי
מה שחשבו שחס לא
היה שם חות זולת
כתובת הקול' והמטר
כשקרא שמואל חל יי'
לא היה צריך לומר
הלא קציר חטוי היום'
ואפשר שאמר הלא
קציר חטים היום היה
לגדול על חנות החויר
כי האנשי' היו קוצרים
חטים וזה יורה על
היות העת ההוא בלתי
יועון ובלתי ראוי ל

רלבג שמואל א יב רלבג

ואולם התועלות המגיעות מזה הספור הם אלו :

הראשון

הוא להודיע שראוי לשלם שידקדק בהנהגת בניו שתהיה באופן הראוי ולא יקל מזה מבני רוב טרדנותו בהנהגת העם הלא תראה מה שקרה לשמואל בעבור שלא דקדק בהנהגת בניו שתהיה לפי הראוי וזה שזה היה סבה שסרה הממשלה מורעו וכמסך מזה ששאלו להם ישראל מלך שהיה כבה בסוף לגלות ישראל מעל אדמתם כמו שזכרנו וכו' בעצמו קרה לעלי מפני שלא דקדק בהנהגת בניו לפי הראוי כי זה היה סבה שמתו בניו וסרה מבית עלי בסוף הענין הכהני הנדולה ונתב' לזרע פנחס בן אצמר :

השני

הוא להודיע שראוי לשלם כשירא' כשיטו האנשי' אל מה שהוא ככון שיזקו בו שיסתדל להסיר' מזה לפי מה שאפס' לו ולזה היה קשה לשמואל כשראה שהיו ישראל שואלים להם מלך לדעתו ההיזק הראוי להגיע להם מזה בסוף הענין והתפלל אל יי' והודיעהו ח'ך יתנהג בזה להסירם מזה הענין ונגלו לו בכבואה שבקשתם זאת היתה כנגד השם יתעלה לא כנגד שמואל לבד וכו' והשם יתעלה שיראה לישראל שהוא רוצה לשמוע בקולם בזה ח'ך יודיע להם את משפט המלך אשר ימלך עליהם והמשטח הכבד אשר יעמים עליהם כדי שיעזבו מעצמם זאת הבחירה :

השלישי

הוא להודיע שכאשר היה בלתי אפשר לאדם שיעתיק האנשים מהבחירה רעה אשר בחרו ראוי שיסתדל לפי מה שיוכל סויר ממנה הרע לפי מה שאפשר לו ולזה הסבה זכר שכבר אמר השם יתע' לשמואל שיסמע בקולם להמליך להם מלך ובחר ה'י' מהם היותר שלם שהיה ראוי לזאת המעלה מזה וטובו עד שכבר נבא עם נביאים כדי שתהיה הנהגתו להיטיר העם לעבוד את יי' והזהיר העם על ידי שמואל אזוהרה אחר אזוהרה שיתנהגו בדרכי התורה ולא יסורו מאחרי יי' פן יספו הם ומלכס כי לא יועיל המלך שלא תהיה יי' בהם חס יסורו מאחרי וחס יסמעו בקול השם לא יועיל להם המלך כי ה'י' היה מלכס והיה מקים להם שופטים כשהיו שבים אליו להצילם מיד אויביהם ולזה לא היתה בקשתם המלך כי חס לרע וזה ממה שימנע ישראל משיסורו מאחרי יי' פן יספו הם ומלכס :

הרביעי

הוא להודיע שראוי לאדם שיהיה זריו בשמירת קניינו כראוי ולזה זכר שלא סמך קיש לבקש האמונות חס ילך עם אחד מהנערים חס לא ילך בנו עם כי חולי הנער לא יהיה זריו בבקשתם או חס ימנעם לעצמו ימנעם ולא יודיע זה לאזניו והנה הלך עם שאלו וכו' וזרזו מאד על בקש' האמונות עם שכבר בקשם בכל המקומות שזכר בזה הספור ובא לכיח לשאלו לו בחלה' על זה :

החמישי

הוא להודיע שלימות משער שאלו במה שאמר פן יחדל חבי מן האמונות ודחג לנו כי כן היה הענין כפי מה שסופר בזה הספור והנה יש לזה הכח מבוא בענין הכבואה :

הששי

הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיתחוק על בקשת קניינו האובדים יותר מן הראוי כי זה יביא לפעמים אל שיהיה הנזק יותר הרבה השבח והף חס תמנע האבדה כל שכן חס לא תמנע :

השביעי

הוא להודיע שראוי לכיח שתתבודד מחשבתו במי סירב' שתגיע לו בעניניו הכבואה ולזה ספר שהיה המנהג לתת דבר מה לכיח בשאלם ממנו דבר הכבואה ולהורות שכן היה המנהג אמר הנה נלך ומה נביא לאיש האלהים ואמר לו נערו הנה נמצא בדי דבע שקל כסף ונתתי לאיש האלהים והוא מבואר שהוא לא היה לוקח חלו המתנות לבקשת התועלת כי לא היה זה ממנהגו כמו שכתבאר במה שאמר את שור מי לקחתי וחומר יי' לקחתי כל שכן כמו חלו המתנות הקטנות שלא היו ראויות לתת לקטן האנשים כל שכן למי שהיה מושל על ישראל :

השמיני

הוא להודיע שראוי לאדם שיהיה שומע לעצה הטובה חף על פי שיהיה היועץ שפל וקטן ממנו ולזה ספר ששמע שאלו לנערו במה שיען לו שילכו לאיש האלהים והגיד להם את בואם :

התשיעי

הוא להודיע שראוי למי שירצה לדבר עם איש מה שחוקר תהלה חכה ימנעו כדי שיתיישר לבח אליו בחריצות כי חולי חס לא יחוקר בזה תהיה דרכו לבטלה ולזה ספר שחוקר שאלו ונערו עם הנערות היוצאות לשאב מים חס היה הנביא עם קודם שרצו להכנס לעיר :

העשירי

הוא להודיע לאשר יחוקרו ממנו דבר מה שלא יקצר מהייסור בו השואל גם במה שלא שא' שהו' צרי' לשאלו עליו לפי מה שזכר מהיונתו ולזה ספר שכאשר שאל שאלו לשמואל חי זה בית הרואה לא הודיעהו כי כבר ידע שכותנו היתה לדבר עמו ולזה הוצרך להודיע לו שהוא הרואה כי זאת היתה תכלית כונת שאלו בזה השאלה וליאת הסבה גם כן ספר שהנערות ההן לא הסכימו להם שהשיבו על מה ששאלו להם הים עם הרואה אבל רצו להייסירם על זה ח'ך יתכן שימנעוהו בקלות יותר ולזה נתנו לו עצה שימנעוהו בטרם יעלה הרמתה לאכל כדי שלא יתעכבו מלדבר עמו עד אחר האוכל והודיעהו עם זה שאם ימנעוהו ימנעוהו בדמיה ואם לא יוכלו לזהר כל כך הנה ימנעוהו עם ביום שהוא שאלו ונה כי כבר גלה ה'י' חזון שמואל ביום הקודם לו שכבר ימנעוהו למחר ח'ש מארץ :

בנימין וימנעוהו לנבד על ישראל ולזה ידמה שבה עם שמואל ביום ההוא :

האחר עשר

הוא להודיע עובס מעלת שמואל בכבואה עד שכבר בזה לו הכבואה בהקץ ולזה ספר שכאשר ראה שמואל את שאלו ענהו יי' הנה האיש אשר אמרתי ח'ך זה יעבור בעיני :

השנים עשר

הוא להודיע חמנות הכבואה כי בהחמנתה יתקיימו הפנות התודיות ולזה זכר שכבר הגיד לו שמואל תקף את דבר החמנות כאשר היה לפי מה שזכר אחר זה והגיד לו את דבר המלכות כאשר היה גם כן :

השלשה עשר

הוא להודיע שראוי לאדם לברוח מן השכרה ולזה זכר ששאלו הרחיק שיהיה מלך מנד שבלו שבטו ומשפחתו וגם כשהפילו הגורל על זה היה נחבא לברוח מן השכרה ולזאת הסבה גם כן לא ספר שאלו לדורו את דבר המלוכה כי לא היה רוצה להתבאר בזה :

הארבעה עשר

הוא להודיע שראוי לתת כבוד לאנשים לפי המעלה שהם עתידים להיות בה ח'עפ שאינה בידם עתה ולזה ספר מה שחלק שמואל לשאלו מהכבוד לתת לו מנה יפה ולשמו בראש הקרואים עם שכבר עשה זה ליסד בלב שאלו כי ימלך על ישראל ולזאת הסבה גם כן נתן לו החיות שזכר שאלו לו כלם לפי מה שבה בזה הספור ובמה שזכר בחלו החיות כתבאר שהכבואה תגיע לכיח גם בהודעת הדברי' אשר ייחסום האנשים אל הקרי וההודמן כמו שביארנו בשני מספר מלחמות יי' :

החמשה עשר

הוא להודיע כי מיי' כל משפט הגורל ולזה ספר שכבר נפל הגורל על שאלו למלך כמו שאמר שמואל מנד הכבואה :

הששה עשר

הוא להודיע שראוי לאנשים לתת כבוד למלך ולברכו ולזה ספר שכבר אמר כל העם יחי המלך והלכו עמו החיל אשר נבע אלהים בלבם :

השבעה עשר

הוא להודיע שאין ראוי לשלם שיתפוגל ממה שיאמר האנשים כנגדו כל שכן שיתפעל חס לא יכבדוהו אבל ראוי שיסבול זה ולזה ספר ששאלו היה כמחריש של ה'י וזכות שבזוהו הרשעים ההם ועל מה שלא הביאו לו מנחה עם שזה גם כן היה ראוי לו מפני היותו עתה בהתחלת המלוכה ואולי במעט סבה יסירה ממנו :

השמנה עשר

הוא להודיע שכאשר נתמנה איש לשר' יצטרך בעבודה לרבו ההוצאה ראוי לאשר תחתיו שיביאו לו מנחה כחוקת היד בדרך שיוכל להתנהג בכבוד לפי השכרה ההיא ולא ימנעוהו מזה מיעוט קניינו ולזה ספר שאלו הרשעים שלא הביאו לשאלו מנחה להורות שכבר היה ראוי להם להביא לו מנחה כדי שיוכל להתנהג בכבוד כמנהג המלך ולזאת הסבה לא היה מתנהג עדיין שאלו כמנהג המלך מורק לזה מה שהיה מתכוננו להיות בורח מן השכרה ולזה ספר אחר זה שכבר היה שאלו בא אחרי הנבקר מן השדה :

התשעה עשר

הוא להודיע שאין ראוי להתנהג במדת האכזריות הלא תראה כי נחש העמוני לולי חכזריותו היה מושל על יבשי יבש גלעד שלא היה רוצה לברו' ברית עמהם כי חס בנקוד להם כל עין ימין וסבת חכזריותו אל שפכל עמו ביד ישראל והכו בהם מכה רבה :

העשרים

הוא להודיע שראוי שתהיה לשלם מדת הנבזר' במקומות הראוי' להציל הנדרפי' שהם מעמו ולזה ספר שהעלות שאלו על ענין נחש העמוני וחק על פי שלא היה ישראל נוהג בו עדיין כמנהג המלך וגם הוא לא היה נוהג בעצמו מנהג המלך :

העשרים ואחר

הוא להודיע שאין ראוי למהר על המתת האנשים אבל ראוי להשמר מזה כפי היכולת ולזה ספר שלא הסכים שאלו שימותו האנשים ההם אשר כמותו :

העשרים ושנים

הוא שראוי למלך שיהיה באופן שייראו ממנו האנשים ולפי שלא נתחדש על בחיר' שאו' דבר יביא בלב האנשים שהוא כמו בריאה חדשה ולזה לא היה דומה להם למלך וגם הוא לא היה נוהג כמנהג המלך והנה ספר שמואל לחדש המל'כ' לפני יי' בנלב' ולזכות עם על זה זכרי' שלמים לפני יי' ליסב בלבם שהוא כמו בריאה חדשה ויביא אל שיראו ממנו כראוי ולזה ידמה שאמרה חכה ויתן עון למלכו כי עד שנתן לו השם יתעלה עון בענין מלחמת בני עמון לא היה במדרגת מלך :

העשרים ושלשה

הוא להודיע שהשם יתעלה מקים דבר עבדו ולזה שמע לשמואל לתת קולות ומטר כשבקש זה ממנו להראות בקולות ומטר כימי קציר חטים זאת שאין פניה רק להרע כמו שאין תועלת :

העשרים וארבעה

הוא להודיע שמי שאפס' לו לבקש רחמי' על חברו ואינו מבקש בקרח חוטא שכ' וגם חכני חלילה לי מחטוא ליי' וגו' וכן הענין בכל טוב שהיה אפשר שייטיב אדם לחברו ולזה אמר והודיעתי אתכם בדרך הטובה והישרה' תהם :

בן שנה שאלו במלכו' חרלו כבן שנה סלח טעם טעם חטא ויש לפתור בן שנה שאלו במלכו בשנה ראשונה שהומלך בה והוא מלך ב' שני' על ישראל ובשנה הרחשונה מיד ויבחר לו שאלו שלשת אפים: את נציב כלשתי' סרדיוט שהיה להם על ישראל והושיבוהו בגבעת בנימן: ישמעו העברים' שמרדנו בכלשתי' וישמרו מהם: וגם

ועם ג' קמצץ בקריא' וסו' כחול אשר על שפת הים' ועם לא יבין ילבט' ואם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו אם: ולא בא ג' וסו' ויחל שבעת ימים' ולא בא בג' בשר פגול' ולא בא עליהם:

בן שנה שאלו במלכו ושתי שנים מלך על ישראל: ויבחר לו שאלו שלשת אפים מישראל ויהיו עם שאלו אפים במכמש ויבחר בית אל ואלף היו עם וינתן בגבעת בנימין ויתר העם שלח איש לאהליו: ויך וינתן את נציב פלשתים אשר נבוע וישמעו פלשתים ושאלו תקע בשופר בכל הארץ לאמר ישמעו העברים:

ובל ישראל שמעו לאמר הבה שאלו את נציב פלשתים וגם נבאש ישראל בפלשתים ויעקו העם אחרי שאלו הגלגל:

ופלשתים נאספו להלחם עם ישראל שלשים אלף רכב וששת אלפים פרשים ועם בחור אשר על שפת הים לרב ועלו ויחנו במכמש קדמת בית און: ואיש ישראל ראו כי צר לו כי נגש העם ויתחבאו העם במערות ובחוחים ובסלעים ובצרחים ובכרות: ועברים עברו את הירדן ארץ גד וגלעד ושאלו עורנו בגלגל וכל העם חרדו אחריו:

ויחל שבעת ימים למועד אשר שמואל ולא בא שמואל הגלגל ויפץ העם מעליו: ויאמר שאלו הגשו אלי העלה והשלמים ועל העלה: ויהי כבלתו להעלות העלה והגה שמואל בא ויצא שאלו לקראתו לברכו: ויאמר שמואל מה עשית ויאמר שאלו ביראתי כי נפץ העם מעלי ואתה לא באת

גבאש ישראל' כבאש ריחם בכלשתי' לטון שאלו: אחרי שאלו הגלגל' הוא שאלו לו שמואל וירדת לפני הגלגל: קדמת בית און' במזרח בית און: בחוחים' מקום קבוצת חוחים שפיני' בלגז: ובכריחים' פליטיץ בלגז: ובכרוני' גומות: עברו את הירדן ארץ גד' לכרות מפני פלשתים שהפלשתים היו בארץ כנען בעבר הירדן ימה: חרדו אחריו' מהרן ללכת אחריו: ויחל' המתין למועד אשר שמואל' הרי זה מקרה חסר תיב' אחת למועד אשר עם שמואל חו למועד אשר לשמואל ודומה לו ופני אנשים שרי גדודים היו בן שאלו היה לו לכתוב לבן שאלו חף כחן אשר לשמואל שאלו שבעת ימים תוחל עד בואי חלק: הנישו חלי העולה זר מותר להקריב בבמה: מה עשית' הלא אמרתי לך הנני יורד חלק להעלות העולה ולא העלה אותה ולא אתה: למועד

רלבג

בן שנה שאלו במלכו וגו' הנה יסמן הזנו' מחד בזה הפסוק ל' לסתי סבו האחת היא סלח ימכן סחאמר לפי הפסט שהיה שאלו בן שנה לכד במלכו והסתי שהוא רחוק שאלו סלח מלך שאלו כי חס שתי שנים עם רוב הדברים שנסה

מזכרף לזה שכבר עמד זמן העת המסחן קודם החזיקו במלוכה' והנכון בעיני לפי הפסט שהיה הרצון בזה שכבר עברה שנה אחת לשאלו מעת המסחן עד העת שמלך שחשן המלוכה בגלגל והוא כשמלך שתי שנים על ישראל וספר כי בחר לו שאלו שלשת אפים מישראל היותר נבורים שבהם והיו עם שאלו אלפים וחלק עם וינתן ויתר העם שלח איש לאהליו כדי שלא יכביד על ישראל' והנה היו ישראל חזו תחת יד פלשתים עד שכבר שמו פלשתי' נציב בגבעת בנימין למשול והכחו יחונתן ונדע לפלשתים והיו שמתדלים לקחת נקמה מזה ושאלו תקע בשופר בכל הארץ להשמיע לעברים זה הענין למען יקחו עזה להמלט מיד פלשתי' או להלחם עמהם' והנה נאספו העם על זה הענין אל שאלו בגלגל חרדו כל העם אחריו להאסף אליו וייראתם כתחבאו קצת ישראל במערות ובמה שדמה להם וקצתם ברחו מעבר לירדן' ועוד היה שאלו בגלגל פרדו כל העם אחריו להאסף עליו' וכאשר הגיע היום השביעי וראו העם כי לא בא שמואל נפשו שאלו מרוב פחדם ויראתם וידמה כי שאלו להביע חלתי הנבואה העלה העולה והשלמים כאשר ראה כי לא בא שמואל ולא די סלח העולה אבל נמנעה גם כן נבואת שמואל להודיע אותו מה יעשה נחף יתהגב בענין זאת המלחמה לפי שכבר עבר על מצות הטי' במה שזוהו על יד שמואל נבואו שיוחל שבעת ימים עד בואו חלק לא חטא במה שהעלה העולות והשלמים

בן שנה שאלו במלכו' פי' אז כשהיו הדברים האלה שדבר שמואל בחידוש המלוכה שנה היה לו מתחלת מלכותו ושתי שנים מלך אחר כן אז בן הכל לא מלך חלל שתי שנים כדברי בעל סדר עולם וית' בן שנה כבד סנה דלית ביה חובין כן שאלו כד מלך וכן פירשו רול ועוד בדרש כי כשמלך נמחלו עונותיו עד חונתו היום וחמרו שלשה נמחלו להם עונותיהם חתן חכם ו נסיון נסיון מניין דכתיב בן שנה שאלו במלכו וכי בן שנה היה חלל מה תינוק בן יומיו נקי מעון כך היה שאלו במלכו נקי מעונותיו ביום מלך: ויבחר לו שאלו' בעודנו בגלגל והיו עם כל ישראל בחידוש המלוכה בחר לו מהם שלשת אלפים שהיו עמו מלך' אפטר לומר במכמש אלפים ועם יחונתן חלק ויתר העם שלח ובמסרה מן ריש ספרה עד כפש יהונתן חיתקרי ובפלשתים ובכל אשר יונתן בר מן ב' יהונתן ויחמר יהונתן אל הכער ויחמר יהונתן הנה ומן כפש יהונתן עד סופו יהונתן: את נציב פלשתי' כבר פירשתי וינתן הרגו כדי למרוד בפלשתי': אשר בגבעת בנימין גבעת בנימין כי שני מקומות היו וכן כתוב בספר יהושע: מלכותא כלל תנא ושאלו תקע' בזה לתקוע בכל הארץ כמו ויבן שלמה את הבית כי שאלו לא יבא מהגלגל: ישמעו העברים' כדי שישמעו וישמרו מפלשתים ועוד שיבאו היה נבא ונדחק מרוב למלחמה כי ידע כי כאשר ישמעו פלשתים שנהרג נציבם יאספו להלחם עם ישראל: הנה שאלו כן חשבו השומעים כי שאלו הכהו אז בזה יהונתן להכותו: נבאש' נכתב כמו שמתעב ויחמר שמואל מה האדם הדבר המבאש: אחרי שאלו הגלגל' כי שם היה עדיין שאלו חדוש המלוכה: כי נבש העם' נדחק בעבור שאלו להם הדבר פתאם: ובחוחים' במעדות כמו שתי ובמכדתא: ובכריחים' במקומות הנבזים כמו ויבואו אל כרית: ועברים עברו' מקצתם התחבאו ומקצתם עברו את הירדן וברחו עם והשאר חרדו אחרי שאלו' וחרדו עניינו התנועעו כמו ויחרדו וקני העיר לקראתו וחמר ארץ גד וגלעד ולא זכר ארץ רחוב חולי הם הקרובים לירדן: ויחל' כן כתי' וקני ויחל והכתוב כמו ויחל עוד ש שבעת ימים והקרי ויחל מבנין הפעיל והענין אחד: למועד אשר שמואל' חסר וכל למועד אשר חמר שמואל וכן תי' לזמנא

דאמר ליה שמואל: ויפץ העם מעליו' פועל עומד וכן ויפץ העם בכל ארץ מזכרים: הנישו חלי העולה' כי שמואל חמר לו שהוא יבא חליו עם לכוף שבעת ימים להעלות עולות לזבח זבחי שלמים וחמר לו שבעת ימים תוחל עד בואי חלק וכאשר ראה שאלו כי לא בא בני' השביעי בבקר להעלות העולה וכבר הכן העולה והשלמים כמו שאלו לו שמואל חמר שאלו שינישו חליו העולה והשלמים כי הוא יעלה אותם וחסה בזה כי היה לו להוחל כל היום עד הערב כי הוא בזמנו בא בו ביום כמו שכ' ויהי כבלתו חבל בהקריבו קרבן והוא זר לא חטא בזה כי היתר הבמות היה אז זר מקריב בבמה יחיד: לכרכו' לתת לו שלום כמו כי תמצא חיש לא תברכנו וכת' למשאל בשלמיה:

בן שנה שאלו במלכו ושתי שנים מלך על ישראל: ויבחר לו שאלו שלשת אפים מישראל ויהיו עם שאלו אפים במכמש ויבחר בית אל ואלף היו עם וינתן בגבעת בנימין ויתר העם שלח איש לאהליו: ויך וינתן את נציב פלשתים אשר נבוע וישמעו פלשתים ושאלו תקע בשופר בכל הארץ לאמר ישמעו העברים:

ובל ישראל שמעו לאמר הבה שאלו את נציב פלשתים וגם נבאש ישראל בפלשתים ויעקו העם אחרי שאלו הגלגל:

ופלשתים נאספו להלחם עם ישראל שלשים אלף רכב וששת אלפים פרשים ועם בחור אשר על שפת הים לרב ועלו ויחנו במכמש קדמת בית און: ואיש ישראל ראו כי צר לו כי נגש העם ויתחבאו העם במערות ובחוחים ובסלעים ובצרחים ובכרות: ועברים עברו את הירדן ארץ גד וגלעד ושאלו עורנו בגלגל וכל העם חרדו אחריו:

ויחל שבעת ימים למועד אשר שמואל ולא בא שמואל הגלגל ויפץ העם מעליו: ויאמר שאלו הגשו אלי העלה והשלמים ועל העלה: ויהי כבלתו להעלות העלה והגה שמואל בא ויצא שאלו לקראתו לברכו: ויאמר שמואל מה עשית ויאמר שאלו ביראתי כי נפץ העם מעלי ואתה לא באת

ויחל שבעת ימים למועד אשר שמואל ולא בא שמואל הגלגל ויפץ העם מעליו: ויאמר שאלו הגשו אלי העלה והשלמים ועל העלה: ויהי כבלתו להעלות העלה והגה שמואל בא ויצא שאלו לקראתו לברכו: ויאמר שמואל מה עשית ויאמר שאלו ביראתי כי נפץ העם מעלי ואתה לא באת

ויחל שבעת ימים למועד אשר שמואל ולא בא שמואל הגלגל ויפץ העם מעליו: ויאמר שאלו הגשו אלי העלה והשלמים ועל העלה: ויהי כבלתו להעלות העלה והגה שמואל בא ויצא שאלו לקראתו לברכו: ויאמר שמואל מה עשית ויאמר שאלו ביראתי כי נפץ העם מעלי ואתה לא באת

ויחל שבעת ימים למועד אשר שמואל ולא בא שמואל הגלגל ויפץ העם מעליו: ויאמר שאלו הגשו אלי העלה והשלמים ועל העלה: ויהי כבלתו להעלות העלה והגה שמואל בא ויצא שאלו לקראתו לברכו: ויאמר שמואל מה עשית ויאמר שאלו ביראתי כי נפץ העם מעלי ואתה לא באת

מה עשית ידע בדרכך כבושה כי העלה העולה לא חליתי עי העולות היתה תפלתם כרוב: ואתה חפץ התחזקתי ועברתי על רצוני ועל מצותך כי כל לטון התחזקתי לחזק לבני לעבור על רצוני: כסכלת כי כבר רחית מה שאמרתי לך ולישראל הכל מתקיים ואתה כי לא האמנת שאבא בזמני ככרת בני וכבושתי ולא

למועד הימים בתחלת היום: ואתה חפץ נתחזקתי על רצוני שהיה לבי חומר להמתין לך על כרחי העמדת את לבי ואעלה העולה: כי עתה לפני עשותך זאת הכין יי את ממלכתך עד עולם שספסוקין לו גדולה לאדם פוסקין לו ולדורותיו ועתה ממלכתך לא תקום סוף חמר משה בתורה לבתי סוף מן המצוה ימין

סמרת את מצות יי חלהיך אשר בוך על ידי שאני אמרתי לך ולישראל בסמו ולא תמרו את פי יי והנה אתה מרית את פי כי דבינו ישעיה מה שאני חומר פיו ודברו הוא ואני אמרתי לך שתחל לי להעלות העולות וכאשר לא עשית כן וכחדת כדברך הנה מרית את פי יי וסלקת בטחוננו מלבך כי חטבת שלא תושע אתה וישראל חס תנחיל עוד: אל ישראל כמו על ישראל וכן וימליכוהו אל הנגלה: בקש יי לו חים כלבבו ברוח כבושה חמר לו זה אבל לא ידע שמואל עדיין מי הוא: ויקם שמואל ושאל עמו וכאשר היה בגבע בנימן ופקד העם הנמצא עמו לא היו עמו אלא כסף מאות חים כי כסף העם מעליו: ויבא המשחית בני החיל הנבוכי אחוזי חרבות ורמחי בידם כי הם המשחית: אל חרץ שועל יי לחרע דרומה כמו שתרגם בחרץ שעולים גם כן בחרע דרומה: על ניה הצבעי בתרגום לחילת אפעיה זקן בדברי ר' ל' מאיר חומר אף הצבעו ואמרו כבוע זה אשה ופי אשה חפעה כי כן מנהגם להסתיר אותיות הנרון וקראו ההפעה כבוע לפי שפשו בנימוי הצבעו: וחרש לא ימנע יס לתמוה חך לא היו חרשי ברזל בישראל רבים ויש לפרס לפי שפלטמים משלו בישראל פנים רבות כי אף בימי שמשון מושע ישראל אמרו הלא ידעת כי מושלים בנו פלסמים וחלפ פבימי שמואל ככנעו פלסמים ושבו הערים אשר לחמו פלסמים מ מישרחל לישראל חלפ כן מעת אשר זקן שמואל תחת ממטלתם היו והיו להם נביבים בחרץ ישראל אף בימי שמואל כמו שכתוב ובעת משלם והיתה ידס תקיפה עליהם הזרית פלסמים כל חרשי ברזל

ואתה חפץ נתחזקתי על רצוני שהיה לבי חומר להמתין לך על כרחי העמדת את לבי ואעלה העולה: כי עתה לפני עשותך זאת הכין יי את ממלכתך עד עולם שספסוקין לו גדולה לאדם פוסקין לו ולדורותיו ועתה ממלכתך לא תקום סוף חמר משה בתורה לבתי סוף מן המצוה ימין

לזמן יומיו ופלטתיו אתכנשו למבמש ואמרית בעון יחתון פלשתאי לתי ללבלא וקדם יי לא צלית ואתחפנית ואסקית עלתא: ואמר שמואל לשאל טפשתא לא נטרתיא ית תפקדתא מימרא דיי אלהי דפקדו ארי בען אתקין יי ית מלכותך על ישראל עד עלמא: וכען מלכותך לא תתקיים אתקין יי קדמוהי גבר עביר רעותיה ופקדיה יי למתיו מלכא על עמיה ארי לא נטרתיא ית דפקדו יי: וקם שמואל וסליק מן גלגלא לבעתא דבנימין ומנא שאול ית עמא דאשתכחו עפיה בשית מאה גברא: ושאל וינתן בריה ועמא דאשתכח עמרו יתבין בנגעתא דבית בנימין ופלשתאי שרו במבמש: ונפק סחבלא ממשריתא פלשתאי תלתא משרון משריתא חדא מתפניא לאורח עפרה לארעא דרומא: ומשריתא חדא מתפניא לאורח בירת חורון ומשריתא חדא מתפניא לאורח תחומא דמסכתבי לחילת אפעיה למדברא: ואומן עביר זין לא משתכח בכל תחום ארעא דישראל ארי אמרו פלשתאי דלמא יעבדון יהודאין סיפוןאו רומקין ונתתו כל ישראל לארעא פלשתאי לחרפא גבר ית פרשיה וית סכרת פדניה

למועד הימים ופלשתים נאספיים מכמש: ואמר עתה ירדו פלשתים אלי הגלגל ופני יהודה לא חליתי ואתה חפץ ואתה חפץ: ויאמר שמואל אל שאול נסכלת לא שמרת את מצות יהודה אלהיך אשר צוה כי עתה הכין יהודה את ממלכתך אל ישראל עד עולם: ועתה ממלכתך לא תקום בקש יהודה לו איש כלבבו ויצוהו יהודה לנגיד על עמו כי לא שמרת את אשר צוה יהודה: ויקם שמואל ועל מן הגלגל גבעת בנימין ופקד שאול את העם הנמצאים עמו בשש מאות איש: ושאל וינתן בנו והעם הנמצא עמם ישבים בגבע בנימן ופלשתים חנו במבמש: ויצא המשחית ממחנה פלשתים שלשה ראשים הראש אחד יפנה אל דרך עפרה אל ארץ שועל: והראש אחד יפנה דרך בירת חרון והראש אחד יפנה דרך הגבול הנשקף על גי הצבעים המדברה: וחרש לא ימצא בכל ארץ ישראל בני אמר פלשתים פן יעשו העברים חרב או חנית: וירדו כל ישראל הפלשתים ללבוש איש את מחרשתו ואת אתו

והנה נהגו שמואל על אשר לא שמר מצות השם אשר צוה על יד נביאו שמואל ואמר לו שזה העון יהיה סבה שלא תקום ממלכתו ותנתן המלוכה לאיש אחר וזה האיש שנתנה לו המלוכה הוא דוד לפי מה שהתבאר אחר זה: וכבר יספק מספק ויאמר חך יתכן שיאמר שמואל לשאל כי עתה הכין יי את ממלכתך על ישראל עד עולם וכבר התבאר מברכות יעקב לבניו כי המלוכה תהיה לסבט יהודה ואם היתה המלוכה לשאל עד עולם לא יתכן שיתקיים הייעוד הזה שיעד יעקב: והנה התר זה הספק איננו ממה שיקשה לפי מה שכתוב כי אמרנו עד עולם יתכן שיושב עד זמן רחב כמאמר חנה וישב שם עד עולם והרצון בו כמו חמשים שנה וכן מה שאמר בתורה ועבדו לעולם הרצון בו עולמו של יובל כמו שבארנו שם ולפי זה הענין היה הרצון בזה המאמר כי הסי הכין ממלכת שאל באופן שתתקיי זמן רחב לולי זה המרי שמואל ממנו הטוב ולא כתיב המלכות לו כי אם זמן מועט: ויקם שמואל ונג' ולא זכר פקם שאל עמו לפי שהוא מבוחר כי לא בא שאל בגלגל כי אם בעבור שמואל שיעד לו שיבא אליו שם להודיע לו מה יעשה: והנה ספר שכל העם הנמצא עם שאל וינתן בנו היו בגבע בנימן לא היו כי אם שם מאות חים כי השאר הלכו להם מרוב הפחד: והנה חנו פלשתים במכמש במקו שיהיה שם שאל בתחלה ועשו להם שלסה ראשים להשחית ארץ ישראל כי היו עם רב מאד כמו שקדם: והנה זכר כי בכל ארץ ישראל לא היה נמצא חרש ברזל או יהיה זה כן לפי מה שאמרו כי למיעוט המנא הברזל בארץ ישראל כמו שהוא מפי רבים היום לא היו בישראל חרשו ברזל ולזה היו צריכים לדרת אל הפלסמים לתקן להם כלי החרישה ועבודת האדמה ולא הכינו הפלסמים שיטב בישראל חרש כלשתי לירחם שמואל יעשו העברים חרב או חנית וימרדו בהם כי הפלסמים היו עדיין מושלי בישראל ממשלה וזה היה סבה שביים המלחמה לא נמצא חרב וחנית לאחד מן הנערים שהיו את שאל ויהונתן בנו ונמצא חרב והחנית לשאל וליהונתן לבדם: וזה

רלבג

והנה נהגו שמואל על אשר לא שמר מצות השם אשר צוה על יד נביאו שמואל ואמר לו שזה העון יהיה סבה שלא תקום ממלכתו ותנתן המלוכה לאיש אחר וזה האיש שנתנה לו המלוכה הוא דוד לפי מה שהתבאר אחר זה: וכבר יספק מספק ויאמר חך יתכן שיאמר שמואל לשאל כי עתה הכין יי את ממלכתך על ישראל עד עולם וכבר התבאר מברכות יעקב לבניו כי המלוכה תהיה לסבט יהודה ואם היתה המלוכה לשאל עד עולם לא יתכן שיתקיים הייעוד הזה שיעד יעקב: והנה התר זה הספק איננו ממה שיקשה לפי מה שכתוב כי אמרנו עד עולם יתכן שיושב עד זמן רחב כמאמר חנה וישב שם עד עולם והרצון בו כמו חמשים שנה וכן מה שאמר בתורה ועבדו לעולם הרצון בו עולמו של יובל כמו שבארנו שם ולפי זה הענין היה הרצון בזה המאמר כי הסי הכין ממלכת שאל באופן שתתקיי זמן רחב לולי זה המרי שמואל ממנו הטוב ולא כתיב המלכות לו כי אם זמן מועט: ויקם שמואל ונג' ולא זכר פקם שאל עמו לפי שהוא מבוחר כי לא בא שאל בגלגל כי אם בעבור שמואל שיעד לו שיבא אליו שם להודיע לו מה יעשה: והנה ספר שכל העם הנמצא עם שאל וינתן בנו היו בגבע בנימן לא היו כי אם שם מאות חים כי השאר הלכו להם מרוב הפחד: והנה חנו פלשתים במכמש במקו שיהיה שם שאל בתחלה ועשו להם שלסה ראשים להשחית ארץ ישראל כי היו עם רב מאד כמו שקדם: והנה זכר כי בכל ארץ ישראל לא היה נמצא חרש ברזל או יהיה זה כן לפי מה שאמרו כי למיעוט המנא הברזל בארץ ישראל כמו שהוא מפי רבים היום לא היו בישראל חרשו ברזל ולזה היו צריכים לדרת אל הפלסמים לתקן להם כלי החרישה ועבודת האדמה ולא הכינו הפלסמים שיטב בישראל חרש כלשתי לירחם שמואל יעשו העברים חרב או חנית וימרדו בהם כי הפלסמים היו עדיין מושלי בישראל ממשלה וזה היה סבה שביים המלחמה לא נמצא חרב וחנית לאחד מן הנערים שהיו את שאל ויהונתן בנו ונמצא חרב והחנית לשאל וליהונתן לבדם: וזה

מזן העברים לארץ פלסמים ולא השחיתו בחרץ ישראל חרש ברזל אף לתקן כלי אומנות וכלי חרישה כי אמרו פלסמים פן יעשו העברים חרב או חנית וימרדו בנו והיה מנהג כל ישראל בימים ההם לדרת ארץ פלסמים לתקן כלי אומנות וכלי חרישה ואפשר כי היו בארץ ישראל חרבות ורמחים וחניתות מאותם אשר נעשו קודם הזמן ההוא אבל מעטים היו ובעלממה הנחת לא נמצא חרב וחנית ביד השם מאות אשר נשאלו עם שאל וביד האלף אשר עם יונתן כמו שאמר אשר את שאל ואת יהונתן ובלתי כלי זין לא יתכן להם אבל היו בידם קשתות ומקלי יד וקלעים ורוב הגבורים והאנשי חיל באותו הזמן בחצים ובאבנים היתה מלחמתם כמו שבספור גבורי דוד מימינו ומשמאלים באבנים ובקשת ונאמר במלחמת מואב ויסובו הקלעים ויכוה ונאמר בדרך וקלעו בידו ואף על פי כן חסרון גדול היה אצלם כשלא היו נמצאים אצלם חרבות וחניתות והיה הספור הנה כי לא נמצא חרב וחנית ביד כל העם כי אם ביד שאל ויהונתן להודיע כי לא בחרב וחנית יושע יי ולי לבדו התשועה כי ישראל היו בלא חרב וחנית ולא היו אלא אלף ושם מאות חים ופלסמים היו שלשים אלף רכב וששת אלפים פרסים ועם כחול הים והיתה תשועה גדולה ביום ההוא עד כי נסו פלסמים מפני ישראל והנסו ישראל מכה גדולה: כי אמר כן כתיב וקרי אמרו והכתוב על דרך כלל והקרי על דרך פרט: וירדו כל ישראל הפלסתי יי ארץ פלסמים וכתי לחרע פלסמתי: ללטום לחדד: מחרשתו והוא כלי ברזל שחורטין בו וית פרשיה וכן תרגם במלמד הבקר בפרשח לחודא: חתו הוא הכלי שמוכרין בו וית סיכת פדיה ל' יתד הסוורים והוא יתד ברזל חולי היה להם יתד שמכרסן בעול לחבר שני הסוורי יחד לפיכך תרג' פדיה כי פדח דמורי המזכר בתלמוד פירשו במד בקר וכן תרגם במד בקר פדן דמורי וגם חותנו הכלי בדרך לחדדו בראשו האחד ושמעתי כי בלסון ישמעאל קורין למחרשיה סכא: קרדומו

דמו עד הניענו המתינו זה שאמר יהונתן לאות ולסימן חמר כמו שאמר וזה לנו האות כי אם יאמרו עליו עלינו פיהם הכסילס כי אהנו נעלה והם ירדו וזה אינו נחם האסור ואם היה אסור לא היה הקבה עוזרו בהליכה ההיא חבל הוא וכיוצא בו הוא קול דברים ישמע אדם וחזק לבו כי הם סימן ואות על המעשה ואל

דמו המתינו כמו שמש בנבעון דום וכן דום ליי אם כה יאמרו דמו ונעלה עליכם שעתם מזלחת ולכם דם עליהם אם כה יאמרו עלו חלינו פחד הקבה בלכם ויביאם לנו ממקומם: על דיו ועל רגליו כלומר בכל כח ומרובה: כבחי מענה צמד סדה בתוך שיעור מדת קרקע מלא חצי מענה של מחרישת צמד בקר החורטה בשדה מענה הוא תלס

יסעה אותך מה שמנחם בדברי רזל חמר רב כל נחם שאינו כחליעמר עבד חכמה וכיונתן בן שאול אינו נחם כי אינו חומר שיהיה אותו נחם אסור כמו ש פירסוהו רבים כי הנה חלו רבינו ישעיה המנחמים בחולדה ובעופו אינו נחם חליעמר וכיונתן והוא היה חסור כמו שאמרו רזל לא ת תנחשו חלו המנחמים בחולדה ובעופות וכוכבים והחומר פתו כפלה מפיו מקלו כפל מידו צבי הכסיוק ערב קורח לו שועל המנחם והוא חליעמר חל תתחיל מימינו נחם משמאלו חל תתחיל כי שחרית הוא לח הוא מובחי שבת הוא הנה חלו הדברים וכיוצא בהן שנהגו בהן בעלי הדיעות הרעות וקבעו חק ו נמנהג עליהם וחושבים כי הם המטיבים והמריעים זה הוא שאמרה התורה חבל אם ידנה אדם לעשות מעשה ויעשה דבר אחד לאות וסימן למעשה ההוא כדי לחזק לבו ולעורר לבו לדבר ההוא זה הדבר מותר כי חלו היו עושי רע בדבר הזה חליעמר ויהונתן לא היה עונה אותן ה הקבה כהונן ומסייע חז מנעיהם ועוזרם והנה רב בעל המאמר הזה שאמר כל נחם שאינו כנחם חליעמר ויונתן אינו נחם הוא בעצמו היה עושה כנחם שלהם כמו שאמר רב בדיק במברא וחמרו רב הנה חזני לבי רב נחמן חתניה ואמר חי מברא חתא לחבחי ימא טובא לננו וכן אמרו שמואל היה בדיק במברא ר' יוחנן בדיק בינוקא פי שהיה חומר לתינוק חומר לי פסוק שאתה קורח בו כשהיה רוכה להתחיל שום מעשה או דרך חבל המאמר ההוא שאמר רב כך פירושו כל נחם וסימן שהיה אינו עושה אותו סימן לעצמו מתחילה כמו שעשה ח חליעמר ויהונתן אינו נחם וסימן נחמן לסמוך עליו או לחוש ממנו אם יבא מחלו לסיכך הקסה לו למה לא חבל מההיא סעודה

ואמר יהונתן לעולימא נטל זיניה אתה ונעבר לאסטרטיג ערליא האלן מאים יעביד יי לנא נסא אחי לית קדם יי מעצור למפרק בספיאי או בזעירי: ואמר ליה נטל זיניה עביר כל די בלבד אתפני לך הא אנא עמד פרעתיך: ואמר יהונתן הא אנחנא עברין לות נבריא ונתגלי להון: אם פרין יימרין לנא אוריכו עד דנתמטי לותבון ונקום באתרנא ולא נפק לותהון: ואם פרין יימרין סקו עלנא ונפק ארי מסרנן יי בידנא ודין לנא אתה: ואתגליאו תריהון לאסטרטיג פלשתאי ויאמרו פלשתאי הא יהודאי נפקין מן חוראי ראטרברו תמן: ואתיבו אנשי סטרטא ית יונתן וית נטל זיניה ואמרו סקו עלנא ונרהודע יתבון פתנמא: ואמר יהונתן לנטל זיניה סק פרתי ארי מסרנן יי בידא דישראל: וסליק יונתן על ידוהי ועל רגלוהי ונטיל זיניה בתרוהי ו נפלו מטענין קדם יונתן ונטל זיניה ממית בתרוהי: והות מחתא קרמיתא דמחא יונתן ו נטיל זיניה פעסרין נבריא בבית פלגות פהלד פדן תוריא בחקלא וחות זיעא בסטריתא בחקלא ובכל עפא אסטרטיגא ומהבלא זעו אף אנון וזעת ארעא

ויאמר יהונתן אל הנער נשא כליו לכה ונעברה אל מצב הערלים האלה אולי יעשה יהודה לנו כי אין ליהודה מעצור להושיע ברב או במעט: ואמר לו נשא כליו עשה כל אשר בלבבך נטה לך הנני עמך כלבבך: ואמר יהונתן הנה אנתנו עברים אל האנשים ונגלינו אליהם: אסרה יאמרו אלינו דמו עד הניענו אליכם ועמרנו תחתינו ולא נעלה אליהם: ואסרה יאמרו עלו עלינו ועלינו כי נתנם יהודה בידנו וזה לנו האות: ויגלו שניהם אל מצב פלשתים ויאמרו פלשתים הנה עברים יצאים מן החרים אשר התחבאו שם: ויענו אנשי המצבה את יונתן ואת נשא כליו ויאמרו עלו אלינו ונודיעה אתכם דבר ואמר יונתן אל נשא כליו עלה אחרי כי נתנם יהודה ביד ישראל: ויעל יונתן על ידיו ועל רגליו ונשא כליו אחריו ויפלו לפני יונתן ונשא כליו ממותת אחריו: ותהי המכה הראשנה אשר הכה יונתן ונשא כליו בעשרים איש כבחי מענה צמד שדה: ותהי חרדה במחנה בשדה ובכל העם המצב והמשחית חרדו גס הטה ותרנו הארץ

המחריטה סקורין ריח בלעז ובבורה גדולה היא זו שהיו קרובי זה לזה וכבונים לעזור זה את זה: הכופים

רלבנ

לכה ונעברה חל מצב הערלים האלה

רמו מזה כי מפני פחיתותם והיותם ל כבדלים ראו שיהיו יונתן ונשא כליו כ עמרים בסי לנחם ח חותן כי חק לסם יתע מעצור להושיע ברב חו בימט: אם כה יאמרו חלינו דמו עד הניענו אליכם ועמדת תחתנו ראו שתדע כי העתידו יגלו בפנים סונים וכבר תהיה לפעמי' הודעה חלוסה מוספת מהסי בזה האופן החלוס וילקח בזה רחיה כמו שאמר לנדעון סירד הוא ו פורה נערו חל מחנה וישמעו מה ידברו כי בזה קצת הזרחה מ מהדברי המתחדשים וזה מבוחר אחר העיון ממה שזכרנו בשני מספר מלחמת הסס וחין הנה מקום זאת החקירה והנה חמרו דמו עד הניענו אליכם לאות כי ההתחלה ת תהיה מפלסתי לריוף אחרי ישראל ולזה יש להם לירא שינצחו כי הריוק הוא המנחם על הרוב: ואם כה יאמרו עליו עלינו הנה זה לאות על שינצחו ישראל וירדעו חמריהם

חמרו היותם מתחבאים מפחדם כי בלי ספק לא יכנסו ישראל חמריהם אם לא יתברר להם שינצחו אחר המתם ירחים מהם בזה האופן הנפלא: ויגלו שניהם אל מצב פלשתים הם הרחשים והנבוכים שהיו בפי המנחה לכד ישראל: כעשרים איש כבחי מענה צמד סדה רל סהכה יונתן ונשא כליו כעשרים איש בשעור קטן מהארץ כי חצי שיעור הארץ שיחורשו צמד בקר מהשדה ביום אחד: ותהי חרדה במחנה ונו' זה היה מהשי על כד ההשנחה להביא עליהם החרדה הזאת הנפלאה בחוכם שמהיה חרב איש בחמועם מה שראו בתחלה שלא באו שם מישראל כי אם יונתן ונשא כליו: ותהי

חמרו היותם מתחבאים מפחדם כי בלי ספק לא יכנסו ישראל חמריהם אם לא יתברר להם שינצחו אחר המתם ירחים מהם בזה האופן הנפלא: ויגלו שניהם אל מצב פלשתים הם הרחשים והנבוכים שהיו בפי המנחה לכד ישראל: כעשרים איש כבחי מענה צמד סדה רל סהכה יונתן ונשא כליו כעשרים איש בשעור קטן מהארץ כי חצי שיעור הארץ שיחורשו צמד בקר מהשדה ביום אחד: ותהי חרדה במחנה ונו' זה היה מהשי על כד ההשנחה להביא עליהם החרדה הזאת הנפלאה בחוכם שמהיה חרב איש בחמועם מה שראו בתחלה שלא באו שם מישראל כי אם יונתן ונשא כליו: ותהי

חמרו היותם מתחבאים מפחדם כי בלי ספק לא יכנסו ישראל חמריהם אם לא יתברר להם שינצחו אחר המתם ירחים מהם בזה האופן הנפלא: ויגלו שניהם אל מצב פלשתים הם הרחשים והנבוכים שהיו בפי המנחה לכד ישראל: כעשרים איש כבחי מענה צמד סדה רל סהכה יונתן ונשא כליו כעשרים איש בשעור קטן מהארץ כי חצי שיעור הארץ שיחורשו צמד בקר מהשדה ביום אחד: ותהי חרדה במחנה ונו' זה היה מהשי על כד ההשנחה להביא עליהם החרדה הזאת הנפלאה בחוכם שמהיה חרב איש בחמועם מה שראו בתחלה שלא באו שם מישראל כי אם יונתן ונשא כליו: ותהי

חמרו היותם מתחבאים מפחדם כי בלי ספק לא יכנסו ישראל חמריהם אם לא יתברר להם שינצחו אחר המתם ירחים מהם בזה האופן הנפלא: ויגלו שניהם אל מצב פלשתים הם הרחשים והנבוכים שהיו בפי המנחה לכד ישראל: כעשרים איש כבחי מענה צמד סדה רל סהכה יונתן ונשא כליו כעשרים איש בשעור קטן מהארץ כי חצי שיעור הארץ שיחורשו צמד בקר מהשדה ביום אחד: ותהי חרדה במחנה ונו' זה היה מהשי על כד ההשנחה להביא עליהם החרדה הזאת הנפלאה בחוכם שמהיה חרב איש בחמועם מה שראו בתחלה שלא באו שם מישראל כי אם יונתן ונשא כליו: ותהי

וסים ועל יונתן על ידיו בכפוסק' ושל אחריו ותהי המכה הראשונה ויפקדו והנה אן יונתן ונשא הצנה וחזק לפניו' ויפת שאול ונשא כליו:

מפני שהניחו כולם הכשר ויבאו לקראתו חשב זה לסימן כי הסעודה ההיא לא תהיה לברכה מפני שהניחוה ומה סימן וכחם היה לו בזה כיון שמתחלה לא שם לבו לזה והוא חמר רב כל נחם שאינו כנחם חליעמר ויהונתן אינו נחם ואין לסמוך עליו ואין לחוש ממנו אם כן רב למה חשם בזה הדבר ולפיכך חמרו רבו' זל בית תינוק ואשה אף על פי שאין נחם יש סימן כלומר חלפ שאינו נחם כנחם ססומכין עליו יש קצת סימן בדבר לסמח לבו ולחזק; אם יהיה לטוב ואם יהיה לרע יש לדאוג ממנו ולבקש רחמי' ממנו מלפני הקבה ופי' בית אם בנה בית חדש ויארע לו מ מוארע טוב או רע סמוך לחינוך הבית וכן חס יולד לו ילד או לקח אשה בזה הדרך וחמרו והוא דתחזק תלתא זמני אז ראו לסמוך עליו חלפ סבא מחיליו ולא עשהו סימן בתחילה חבל הנחם שעשהו סימן מתחילה לא שאלו בו שלם פעמים אלא בפעם ראשונה לכד יש סימן וממנו השלשה פעמים על מה שאמר יעקב חבינו יוסף אינו וסמוך חיינו ואת בנימן תקחו ואלה המקרים באו לו מסכול בנימן לפיכך חשם בדבר וכן חמר יוסף הכדיק הלא חתם ידעתם כי נחם ינחם איש חמר כמוני כלומר חלם כמוני יחשב סימן רע אם יחבר ממנו הנביע אשר הוא אותה בולפיכך חמר הלא זה אשר יסתה חזוני בו והוא נחם ינחם וכן נחשתי ויברכני יי בגלגל וכן והאנשים וכי תשמאליו וחמרו קל נברא במתח וקל איתתח בדברח ומה נחזור אחרי סכורי התלמוד וסמכי הפסוקים והנה פסוק מפורסם נעשה כמעשה יונתן על פי הנבואה לחמר לנדעו ושמעת מה ידברו ואחר תחזקנה ידך: חנסי המנחה' כמו מצב פלשתים ספירסמו וית חנסי מטרתח כלומר הנכבים סביב המנחה ססומרים המנחה: על ידיו ועל רגליו' אולי היתה המעלה קשה לעלות ברגליו לכד וסמך גם בידיו ונראה כי דרכו חליה' היה דרך השלם ששמו בונץ שתי משרועית' והיה חלקלק לפיכך היה צריך לסמוך על ידיו ועל רגליו שלא יימצאו בדרך חלקלק ימי על ידיו ורגליו על דרך משל כלומר בכל כחו עלה עליהם: ויפלו לפני יונתן' היו מופלים לפניו ונשא כליו ממותת אחריו וכתי' ונפלו כד טעינן חרבח קדם יהונתן: כבחי מענה צמד סדה' הוא שיעור מהלך צמד בקר בחרשו וכדי מקום שהיה חצי השיעור הזה הכה כעשרים איש וכתי' בבית פלגות מהלך פדן דתוריא בחלקא וכף כבחי כף השיעור וכן כף כעשרים איש: צמד סדה' לל צמד בקר בשדה: המנחם והמסחית' פירסונו לפיכך חמר גם המה כי הם אחוזי החרב והחנית: ותרגו הארץ' על דרך משל כלומר רגו מחנה פלשתים: ותהי

חמרו היותם מתחבאים מפחדם כי בלי ספק לא יכנסו ישראל חמריהם אם לא יתברר להם שינצחו אחר המתם ירחים מהם בזה האופן הנפלא: ויגלו שניהם אל מצב פלשתים הם הרחשים והנבוכים שהיו בפי המנחה לכד ישראל: כעשרים איש כבחי מענה צמד סדה רל סהכה יונתן ונשא כליו כעשרים איש בשעור קטן מהארץ כי חצי שיעור הארץ שיחורשו צמד בקר מהשדה ביום אחד: ותהי חרדה במחנה ונו' זה היה מהשי על כד ההשנחה להביא עליהם החרדה הזאת הנפלאה בחוכם שמהיה חרב איש בחמועם מה שראו בתחלה שלא באו שם מישראל כי אם יונתן ונשא כליו: ותהי

רשי שמואל א יד רדק שו

הצופים לשאול... הכופים אשר היו לשאול בנבעת בנימין... צופים אישקאב'טט

ותהי לחרדת חללים... כתרנמו והות לזיעמן קדם יי כלומר כי מהחללים בזה

וכל איש ז' וס' במסדה רבת; ואל ז' ה' מלאים וב' חס' וס' נמסר בסדר שמות:

הארץ האלהים עם ביום... והוא: והעברים היו

ותהי לחרדת אלהים: ויראו... הצופים לשאול בנבעת בנימין והנה... ההמון נמוג וילך והלם:

ותהי לזיע מן קדם יי... ויחזו סכואיא לשאול בנבעת דביר

ישאל וכן יוסף היה במצרים רבינו ישעיה... עם יוסף שהיה במצרים וכאשר

ויבנה ההמון נמוג... וילך והלם היו

רלבג

ותהי לחרדת חללים... רצה לומר חרדה גדולה

הזאת אשר במחנה פלשתים... היה חרון האלהים ביום ההוא ובני ישראל

במחנה היו נבהלים ומהוממי... מכיס איש את רעהו והיו חושבי להכות

ירשע' יחידו ויבלבל וכן והוא ישיקו ומי ירשע ותרגמו ויחייב: ויעש חיל' חספ

וכפני וכנס משריו: ויד' את עמלק' מה שנה לו האל לך והכית את עמלק: וישוי' הוא חביבך הנזכר במלחמתו שמהו שאלו וכתי והוא הוא הנזכר בדברי הימים ולא זכר חיש בנפת כי חלו השלטה היו יוצאים עמו במלחמה ולפי שזכרם בענין המלחמה לא זכר חיש בנפת

ובדברי הימים שזכרם בענין התולד זכרו והוא חסבעל שזכר הוא חיש בנפת: וזכר חבי חביבך בן חבי' כבר פירשתי למעלה

למסך למלך' בקמן חספ' החית: ועתה שמע' כלומר כיון שנמשחת למלך על ישראל כדרך שתעשה מה שמצוה עלך לעשו והוא מלחמת עמלק' וחמרו רבותינו זל שלם מצוה נכטנו

ישראל בכניסתן לארץ למנות עליהם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות בית הבחירה ועל זה המלך נחמו וירם מאגג מלכו פקדתי' עתה חבי רוצה לפקוד ולבנות על עמלק את אשר עשה לישראל: סס לו' מארביס וחילו בדרך ויונתן תרגם דכמן ליה

באורחא: והחרמתם' כמו ואת כל הנשמה החרים לשון כלייה והשחתה וכן תרגם יונתן ותגמר וחזוני חבי זל פי' לשון חרם וקללה כלומר בתחלה החרמנו

שלא יהנה חרם מהם ואחר כך והמתה: ולא תחמול' לפי שסופם לחמול כמו שאמר ויחמול שאלו והעם הזהירו ולא תחמול על ו שלא יהיה לו פתחון פה:

ועד חמור' כי חס יחיו מהם שזר חז חמור יחמרו זה היה מסלל עמלק והרי לא נמחה זכר עמלק והרבות חומר תמחה את זכר עמלק: וישמע' כמו ויחסף וכן תרגם יונתן וכנס כלומר חספם שיהו נשמעו' חלו ללכת למלחמה או פי' חספם על ידי כרוז משמיע

וכן במשנה באחד באחד מ משמיעים על השקלים פירוש מכרתי: בטלחים' סס מקום חף על פי שחב בהח ידיעה ופלא כמנהג הנה כמוהו בקרקר בסכות נשטו ויונתן פירשו כמו ובזרועו יקבץ טלחים שתרנגומו באמרי פסחיא וחס כדבר יונתן שפסחים היו חס כן זמן פסח היה ונכנס שהיה אהל מועד סס פקדס שהביאו פסחיהם ועל ידי הפסחים ידע מנינם כי פסח

לא היה קרב בבמות יחיד ובדברי רבותי' זל שמנה אותם בטלחים לא מן הפסחים אלא שאמר להם שיקחו כל חשבי החיל טלחים משלו ויקח כל אחד טלם אחד ואחר כך בזה למנות הטלחים וממכו על זה הפסוק וחמרו חסור למנות את ישראל חפילו לדבר מצוה שנאמר ויפקדו בטלחים אמר רבי אלעזר כל המונה את ישראל עובר בלאו שאמר חסר לא ימד ולא יספר ואמר כל זמן שנאמר ישראל לנודך לא חסרו פלא לנודך הם חסרים שאם כן למה לא לקח יחב מכל אחד שום דבר וימנה הדבר ההוא ולא יהיה בהם נגף וכן כשמנה אותם לנודך כדרך שימנה אותם בדבר אחד כמו שאלו שמנה אותם בטלחים וכן במלחמה הראשונה שפקדס שבזק שפירשו בחבנים כמו שפירסנו: וירב בכח' שרשו חרב משפטו ויחרב מבין הפעיל חז מן הדגוש ומשפטו ויחרב והוא הכוון מפני קמכות היוד ויש לפירושו ענין ריב ומנה כלומר יחב עמלק עליהם וכלהם אתם נכחל ויונתן תרגם וסקים משרייתיה והנח קרבא בכחל ובדברי רבותינו זל לשון דין הוא רב ודין שאלו בעצמו על עסקי נחל כלומר עגלה הערובה בכחל חמ' ומה בסביל נפש חמת חמרה תורה ערוף עגלה כל הנפשות הללו לא כל סכן יבאתה בת קול וחמרה לו שאלו חלתי' בדיק הרבה יותר מבורחך: ויחמר שאלו חל הקני' ואף על פי שרצונו בכבוש הארץ כי הקני עלו מעיר התמרים וישעו עם בני יהודה במדבר יהודה הלכותהם כולם או מקמתם לקבת עם העמלקי כי יושבי חלבים היו והיו נוסעים ממקום למקום כפי שהיה מזדמן להם: כן

ועש חיל' ויחסף חיל: חביבך בן נר' ונר היה מוד שאלו חזיו שלקיש ושניהם בני חביאל ונס חביאל נקדח נר בדברי הימים שהיה מדליק נרות לרבים במבואות האפלים: וראה שאלו' לשון הנה וכשהיה שאלו רואה חיש נבזר חיל היה חספני חליו: ועתה שמע לקול דברי יי' פעם אחת נכסלת עתה הזהר בעצמך: מוסר ועד שה' שהיו בעלי כספים ומשכין ועכמן ודומין לבהמ': ושמע שאלו' לשון הכרזה כמו ויעק שאלו:

ויפקדו בטלחי' חמר לכל אחד ואחד שיקח טלה מנחמו של מלך ואחר כך מנה את הטלחים לפי שאסור למנות את ישראל סל בס לא יספר מרוב: וירב בכחל' וילחם בכחל ובדברינו חמרו על עסקי נחל רב וכן את עצמו ומה בסביל נפש אחת חמרה תורה ערוף עגלה בכחל בסביל כל הנפשות הללו לא כל שכן חס חרם חטא בהמה מה חמאת: חל הקני' בני יתר

ויאמר שמואל אל-שאלו אתי שלח יהוה למשחך למלך על-עמו על-ישראל ועתה שמע לקול דברי יהוה: כה אמר יהוה צבאות פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך בעלתו מצרים: עתה לך והכית את עמלק והחרמתם את-כל אשר-לו ולא תחמל עליו והמתה מאיש עד-אשה מעורל ועד-יונק משור ועד-שה כנגד ועד-חמור:

וישמע שאלו את-העם ויפקדו בטלחים מאתם אלה רגלי ועשרת אפלים את-איש יהודה: ויבא שאלו עד-עיר עמלק וירב ב-בנחל: ויאמר שאלו אל-הקני' לכו סרו רדו מתוך עמלקי

ויאמר שמואל אל-שאלו אתי שלח יהוה למשחך למלך על-עמו על-ישראל ועתה שמע לקול דברי יהוה: כה אמר יהוה צבאות פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך בעלתו מצרים: עתה לך והכית את עמלק והחרמתם את-כל אשר-לו ולא תחמל עליו והמתה מאיש עד-אשה מעורל ועד-יונק משור ועד-שה כנגד ועד-חמור:

וישמע שאלו את-העם ויפקדו בטלחים מאתם אלה רגלי ועשרת אפלים את-איש יהודה: ויבא שאלו עד-עיר עמלק וירב ב-בנחל: ויאמר שאלו אל-הקני' לכו סרו רדו מתוך עמלקי

ויאמר שמואל אל-שאלו אתי שלח יהוה למשחך למלך על-עמו על-ישראל ועתה שמע לקול דברי יהוה: כה אמר יהוה צבאות פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך בעלתו מצרים: עתה לך והכית את עמלק והחרמתם את-כל אשר-לו ולא תחמל עליו והמתה מאיש עד-אשה מעורל ועד-יונק משור ועד-שה כנגד ועד-חמור:

וישמע שאלו את-העם ויפקדו בטלחים מאתם אלה רגלי ועשרת אפלים את-איש יהודה: ויבא שאלו עד-עיר עמלק וירב ב-בנחל: ויאמר שאלו אל-הקני' לכו סרו רדו מתוך עמלקי

וישמע שאלו את-העם ויפקדו בטלחים מאתם אלה רגלי ועשרת אפלים את-איש יהודה: ויבא שאלו עד-עיר עמלק וירב ב-בנחל: ויאמר שאלו אל-הקני' לכו סרו רדו מתוך עמלקי

וישמע שאלו את-העם ויפקדו בטלחים מאתם אלה רגלי ועשרת אפלים את-איש יהודה: ויבא שאלו עד-עיר עמלק וירב ב-בנחל: ויאמר שאלו אל-הקני' לכו סרו רדו מתוך עמלקי

וישמע שאלו את-העם ויפקדו בטלחים מאתם אלה רגלי ועשרת אפלים את-איש יהודה: ויבא שאלו עד-עיר עמלק וירב ב-בנחל: ויאמר שאלו אל-הקני' לכו סרו רדו מתוך עמלקי

וישמע שאלו את-העם ויפקדו בטלחים מאתם אלה רגלי ועשרת אפלים את-איש יהודה: ויבא שאלו עד-עיר עמלק וירב ב-בנחל: ויאמר שאלו אל-הקני' לכו סרו רדו מתוך עמלקי

וישמע שאלו את-העם ויפקדו בטלחים מאתם אלה רגלי ועשרת אפלים את-איש יהודה: ויבא שאלו עד-עיר עמלק וירב ב-בנחל: ויאמר שאלו אל-הקני' לכו סרו רדו מתוך עמלקי

וישמע שאלו את-העם ויפקדו בטלחים מאתם אלה רגלי ועשרת אפלים את-איש יהודה: ויבא שאלו עד-עיר עמלק וירב ב-בנחל: ויאמר שאלו אל-הקני' לכו סרו רדו מתוך עמלקי

וישמע שאלו את-העם ויפקדו בטלחים מאתם אלה רגלי ועשרת אפלים את-איש יהודה: ויבא שאלו עד-עיר עמלק וירב ב-בנחל: ויאמר שאלו אל-הקני' לכו סרו רדו מתוך עמלקי

וישמע שאלו את-העם ויפקדו בטלחים מאתם אלה רגלי ועשרת אפלים את-איש יהודה: ויבא שאלו עד-עיר עמלק וירב ב-בנחל: ויאמר שאלו אל-הקני' לכו סרו רדו מתוך עמלקי

וישמע שאלו את-העם ויפקדו בטלחים מאתם אלה רגלי ועשרת אפלים את-איש יהודה: ויבא שאלו עד-עיר עמלק וירב ב-בנחל: ויאמר שאלו אל-הקני' לכו סרו רדו מתוך עמלקי

טו

רלבג

ובכל אשר יפנה ירשע' ויחסף חיל: חביבך בן נר' ונר היה מוד שאלו חזיו שלקיש ושניהם בני חביאל ונס חביאל נקדח נר בדברי הימים שהיה מדליק נרות לרבים במבואות האפלים: וראה שאלו' לשון הנה וכשהיה שאלו רואה חיש נבזר חיל היה חספני חליו: ועתה שמע לקול דברי יי' פעם אחת נכסלת עתה הזהר בעצמך: מוסר ועד שה' שהיו בעלי כספים ומשכין ועכמן ודומין לבהמ': ושמע שאלו' לשון הכרזה כמו ויעק שאלו:

ובכל אתר דמתפני מחיב: וכנש משרון ומחא ית דבית עמלק וישויב ית ישראל מיר בזויהו ו והו בני שאול יונתן וישוי ומלבישוע ושום תרתין ב בנתיה שום רבתא מירב ושום זערתא מיכל: ושום אתת שאול אחינועם בת אחימעץ ושום רב חיליה חבינר בר נר אח אבוהי דשאול: וקיש אבוהי דשאול ונר אבוהי דאבנר בר אביאל:

והות קרבא תקיפא על פלשתא כל יומי שאול וחזא שאול כל גבר גבר וכל גבר עבד קרב וכנש יתיה לותיה:

ויאמר שמואל לשאלו יתי שלח יי לרבייתך למהו מלכא על עמיה על ישראל ובען קבל ל למימר פתגמא דיי:

פרנ אמר יי צבאות דברנא ית דעבר עמלק לישראל דכמן ליה באורחא במסקיה ממצרים: ובען חזיל ותמחי ית דבית עמלק ותגמר ית כל די להון ולא תחום עליהון ותקטול מגבר ועד אתתא מעולים ועד יניק מתור ועד אמר מגמל ועד חמר:

וכנש שאול ית עמא ומננן באמרי פסחיא מאתן אלפין נברא רגלי ועשרא אלפין ית חנש יהודה: ואתא שאול עד קרתא דבית עמלק וטקים משרייתיה בנחלא: ויאמר שאול לשלמאחא חזיל זור אתפרש מגו עמלקארה רילמא

רשי שמואל א טו רדק שט

עש כל בני ישראל... שנהגו מסעדותיו משה וזהו וכל זקני ישראל והרי מעלה עליו כאלו עשה עם כל בני ישראל: והמשנים: חין לו למיון והם הברחים וחומר חלי לשון משנים כמו כסף ימסנה על סם שהוא כפול בכסף ובטומן וכן נפרד השני שבע שנים: נמבזה ונמס' כמו נבזה והמס טפלה בו: נחמתי

בואך ה' כתיב כן וסים ויהנו עליהם וישחיתו ויקטב אנשי ישראל ויד שאל את עמלק וישפטו אל הגשורי' ושבחתך ובואך דישעיה' ועין בסדר נח: הברמלה ג בקריאה וסים בא שאל הברמלה והנה

פן-אספך עמו ואתה עשית חסד עש-כל-בני-ישראל בעלותם כמצרים ויסר קני מתוך עמלק: ויד שאל את עמלק מחוילה בואך שור אשר על-פני מצרים: ויתפש את-אנג מלך-עמלק חי ואת-כל העם החרים לפי-חרב: ויחמל שאל והעם על-אנג ועל-מיטב הצאן והבקר והמשנים ועל-הכרים ועל-כל-הטוב ולא אבו החרים וכל-המלאכה נמבזה ונמס אתה החרים: ויהי דבר

יהיה אל-שמואל לאמר: נחמתי כי-המלכתי את-שאל למלך כי-שב מאחרי ואת-דברי לא הקים ויחר לשמואל ויזעק אל-יהוה כל-הלילה: וישכם שמואל לקראת שאל בבקר ויגד לשמואל לאמר בא-שאל הברמלה והנה מצב לו יד ומסב ויעבר וירר הגלגל: ויבא שמואל אל-שאל ויאמר לו שאל ברוך אתה ליהוה הקימתי את-דבר יהוה: ויאמר שמואל ומה קול-הצאן הזה באזני וקול הבקר אשר אנכי שמע: ויאמר שאל מעמלקי הביאום אשר חמל העם על-מיטב הצאן והבקר למען זבח ליהוה אלהיך ואת-היותר החרמנו: ויאמר שמואל אל-שאל ה'רף ואנידה לך את אשר דבר יהוה אלי הלילה ויאמרו לו דבר:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

מחשבה עלתה בלבי על מלכות שאל ש שהיולכתי: מציב לו יד' בונהלו מיבח הוא מובח סל בחליהו יריפח את מובח יי ההרים ויובנתו תירנס והח מתקן ליה תמן חתר לכלנח ביה ב ביותח: הקף' כתרנמו אוריק הימן: ראש

דבינו ושעיה
סן אוסיפך עתוי
סרעו יספ והל פועל
כבר ודיתה לו קול
גדל ולא יספ
והמשנים: לשון
שמנים: כחו וסר
השני שמן' כמבזה
פ' כוספת כרובי
הפעל: והנה מניב
לוי' סיניס מקיס
חיה כמו וד תיהו
לך דתרתניו ו
ואתר מתקן וכת

רלבנ
ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל בעלותם מוצרים' הנה זה החסד היה כסכא י יתרו אל משה המדבר והראה עמו סמח בהלכות ישראל ונתן עצה למשה להסיס אל העם סופטים בחופן סמכר כ בפרשת יתרו ודמה שהכונה היתה כ בהחרמת עמלק בזה האופן שבוה השם ית

בן אוסיפך' שרעו חספ מציב הפעיל על דק חובירה העיר עניינו לשון כלק: ואתה עשית חסד' בענה סנתן יתרו למשה ונחשב לרעו אחריו כאלו הם עש החסד והוה שאמר כל ישראל כמו שאמר סם וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום' ובדרש וכל עם כל בני ישראל עשה חסד והלא לא עשה חסד חלא עם משה הדח דכתיב קרחן לו ויחכל לחם חלא ללמדך שכל העושה טובה עם אחד מגדולי ישראל מעלה עליו כאלו עשה חסד עם כל ישראל: מחוילה בואך סור' חולי סכנו סם עם בני ישמעאל חו לקח הארץ מידם וקף באכה כירשתי שהיא לכח יצוע המקל' (והמשנים' תרגס יונתן כמו הפוך והמשנים שתרנס סמיכח ותרנס הכרים פטימח ורועה לומר השמני' סהס סמני' מחליהם על ידי מרעיתס' והמפוטמים סהס מפוטמים על ידי חרס סמאכילס כיון דרך הפטס סמפטס הנהמות מכין המחל ומסי' כפי הנהמה ויש לכרס המשנים הככסוס בני סנה והכרים גדולים מסנה' ויש מפרסוס המשנים סהס סנייס לבטן: וכל המלאכה כירו המקנה וכן לרנל המלאכה אשר לפני כי כל דבר סיתעסק בו הארס נקרא מלאכה ומעשה בין מלאכת חומנות בין עבודת האדמה בין במקנה: נמבזה ונימס' בתוספת סתי חותיות וכן מתלחה וחמר נמבזה ונימס נקבה חכר כמו רוח גדולה וחוק והנקבה על המלאכה ו הזכר על הענן וכן יעשה מלאכה והענן בזה המקום המקנה: נחמתי' מציב נכעל: מציב לו יד' מכין לו סם מקיס לחנות החיל ולחלוק הבה וכן תרגס יונתן מתקן ליה תמן חתר לכלנח ביה ביותח' ובדרס בונה לו מובח סם בכרמל והוה המובח שחמר בחליהו וירפח את מובח יי ההרוס: ויכב ויעבר' אחר שהציב לו יד בכרמל סכב ועבר לו הגלגל לזכות סם כמו שחמר והטעם לכי סהיה סם המובח וההל מועד מחילה כסכחו לארץ וחף על פי סעטה היה כנוב היו מככדים מקיס חלה מועד כ בגלגל והיו זוכים סם כסעת היתר הבמות וכן חרסו סם המלוכה וחכו סם זכחי סלימס: למען זכוח' לא חמלו עליהם להנחתם חלא למען זכוח ליי סהיה עמהם במלחמה וחמר חלהך לכבוד שמואל להגדיל מעלתו כי כל מה סגדל החדס רחוי לומר עלת חלהי חלהך וכן ה' הנביאים חומרים יי אהי וכן אמר בטוח הנסיון מכל מצות יי חלהי: ויחמרו לו דבר כתיב ויחמרו רובה לומ' שאל והזקנים אשר עמו וקרו ויחמר רועה לומר שאל: חלא

מן קדם יי עם שמואל למימר תבית במימרי ארו אמליכות ית שאל למחוי מלכא ארו תב כבתר פולחני וית פתנמי לא קים ותקיף לשמואל וצלי קדם יי כל ליליא: ואקדים שמואל לקרמות שאל בצפרא ואתחוא לשמואל למימר אתא שאל לברמלא והא מתקן ליה תמן אתר לפנא ביה ביותח' ואסתחר ועבר ונתת לנגללא: ואתא שמואל לות שאל ואמר ליה שאל ברוך את קדם יי קימית ית פתנכא דינו: ואמר שמואל ואלו קימתא ומה קל ענא דדין באודני וקל תוריא דאנא שמעו: ואמר שאל מעמלקאה איתיאונן דחס ענא על שפר ענא ותורי בריל לרבחא קדם יי אלהי וירת שאר מותרא נפרנא: ואמר שמואל לשאל אוריק ואחוי לך ית דאתמלל מן קדם יי עמי בליליא ואמר ליה מלל: ואמר

מציב לו: עלו ברמלה ובאתם אל נבל' וזבאו עבדי דוד: הקיפתיו סלעיל וסים נמסר בסדר נח: חותרו סלאים בליש בקריאה וסים איש אל חותר מסנו עד בקר' ואת היותר החרמנו וזתר מסנו מאה רכב ושמואל' חוברו דוד' כי מה יזתר לחכם עם הכסיל' ואל תתחכם וזתר לסה' לעשות יקר יותר מסני' ונמסר גם בסדר בשלח: הרף ו בקריאה וסים הרף מסני ואשמים' הרף לנו שבעת ימים' הרף ואנידה לך את אשר דבר' לסלאן הששית בעם' חוברו דוד' הרף מאף ועוזב דומה ואל תתעור:

הלא אם קטן חתה / לפי שאמר לו שאלו אשר חמל העם כלומר חמל ולא הוא ולא רבה למנעם חמר לו שמואל הלא אם קטן חתה בעיניך כלומר חף על פי שחתה קטן בעיניך ולא רצית להתנדל על העם ולמנעם הלא אם שטני ישראל חתה ולפיכך משחק יי למלך עליה להנהיגם על הדרך הישרה ולמנעם מהעבירה

רחם שטני ישראל חתה תירגם יונתן שטני דבנימין עבר בימיה בריש כל עמא כמה שחמר בנימין בעיר רודם: עד כלותם חותם העם אשר חתך יכלו חותם: ותעטו כמו ותעף לשון עט: ראשית חרס: מיטב חרס וכן ראשית דגך כמה שחלמי בהרימכם את חלכו ממנו ויונתן מירגם קדם די חרמון: הנה שמוע בקולו מיבט טוב להקטיב מחלב חילי: זה מוסב על הנה שמוע מוכחו טוב ולהקטיב מחלב חילים: כי חתה קדם מרי ואון ותרכיב הפכר: וכעונם של און ותרכיב כן עונם של הפכר ויונתן מירגם חרי כחוב ב גברא דשאלין בקסמא כן מוכת כל חילים דמסרב על מילי ג כבייא: הפכר: לשון תוספת וכן ויפכר בו הרבה עליו דברים: ירחתי

החפץ ב' בקריאה וס' החפץ ל' בעולות וזכרים החפץ אלוה תמצא אל תחסה על החפץ: מרי ד' וס' כי חטאת קסם מרי' למשמרת לאות' אל תהי מרי' ואמרת אל מרי' ונססר גם בסדר קרח:

רבינו ישעיה

עד כלותם חתה פי' עד כלותם העם חתה: כי חתה קסם: הוא חסב המרי: כלום החלף חמרי קסמית כן הוא המרה על דברי הכניא וכלם העפיר ל' חתה האון והמרי: וס' הוא הפועל:

ואמר שמואל הלא מן שריונתך הויתא שיט וחלש בעיני נפשך ברם זכות שבטא דבנימין אבוד נרמא לך די בעו למעבר בנפא קדם בני ישראל בריל כן רבך יי למהו מלכא על ישראל: ושלחך יי באורחא ואמר אזיל ותגבר ית חיבא ית דבית עמלק ותגייח קרבא בהון עד דתשיצי יתהון: ולמה לא קבלתא למימרא ד' ואתפניתא על בותא ועברתא רביש קדם יי ו אמר שמואל לשמואל דקבלית למימרא ד' ואולית באורחא דשלחני יי ואיתתי ית אנג מלכא דעמלק וית עמלקא נפרית: ואפריש עמא מן בותא עאן ותורין קדם די חרמון לרבחא קדם יי אלךך בגלגלא: ואמר שמואל הא רענא קדם יי בעלון ובנקסת קודשין ב קבלא למימרא ד' הא קבלת ל למימריה מנקסת קודשין טב ל לאצתא למלי נביהי מתרב פטימין: ארי כחוב גברא דשאלין בקסמא כן חובת כל גבר דמסרב על פתגמא ד' וכחוב עמא רעו פתר טעותא כן חובת כל אנש דפצר ומוסיף על מלי נביא חלף דקצתא בפתגמא ד' רחוק מלמהו מלכא ו

ויאמר שמואל הלא אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה ומשחך יהוה למלך על ישראל: וישלחך יהוה ברדך ויאמר לך והחרמתה את החטאים את עמלק ונלחמת בו עד כלותם אתם: ולמה לא שמעת בקול יהוה ותעט אל השלל ותעש הרע בעיני יהוה: ויאמר שמואל אשר שמעתי בקול יהוה ואלך בדרך אשר שלחני יהוה ואביא את אנג מלך עמלק ואת עמלק החרמתי: ויקח העם מהשלל צאן ובקר ראשית חרס לזבח ליהוה אלהיך בגלגל: ויאמר שמואל החפץ ליהוה בעלות זבחים בשמע בקול יהוה הנגה שמע מוכת טוב להקטיב מחלב אילים: כי חטאת קסם מרי ואון ותרכיב הפכר יען מאסת את דבר יהוה וימאסה ממלך: ויאמר

רלבג

החפץ ל' בעולו וזכתי כשמוע בקול יי הנה זה מבוחר כי העולות ו והזבחי' יבאעל החטאי' כמו שהתבאר בתור ולוה הוא מבוחר כי הוא יותר טוב סיממ חרס מהחטא ולא יצטק לחלו הקרבנות: הנה שמוע למכות הסם הנח טוב מהבחת הזבח ולהקטיב למכותיו הוא יותר מהקרבת חלב חילי על זבחה יי: כי חטאת קסם מרי ואון ותרכיב הפכר לחטוב שיהיה ויו ותרכיב כוונ כרדס ורכב וסוס וחייה

חטאת פכר וכל מרי דכו כחא ראשי חטאת הוא:

שאלו תחילה הקימותי את דבר יי חמר עוד חמת חמתך כי הקימותי את דבר יי חמר שמועתי בקול יי ואלך בדרך אשר שלחני: ונביא את חגב: כלומר אם לא המיתו עם האמרי' לא שלחתי לנפשו כי הנה הביאותי ויומת: ראשית חרס: פי' מיטב חרס כמו ראשית שמנים ימשחו וית לשון החלה קודם די חרמון כלומר טרם שחרמון ויקללו שלא יהנה חרס מהסלל לקחו העם הצאן והבקר לזבוח ליי לא לדבר אחר: כי חטאת קסם מרי' חסר קף הדמיון כמו לב שמה ייטב גהה וכתו חרי כחובי גברי' דשאלין בקסמא ונג' כלומר כמו שחטא קסם הוא חטאה גדולה כי הוא מסיר בטחונה מהקבה ונותן בטחונה בקסם כן הוא חטאת גדולה חטאת מרי והוא מי שזורה פי' החל ואינו עושה מה שזוהו כי אחרי שעבר על מצותו הרי הוא כופר בו ומסיר בטחונה ממנו וחמר כי חין בידו להטיב ולהרע לפיכך לא יירא ממנו לעבור על מצותו והרי הוא כעובד עו' וכתרכים גם כן שהוא חטאת גדולה כן הוא חטאת גדולה הפכר והוא מי שזורה על רצון המצוה חתו כמו שפירשנו: וימאסה' הויו כוונ' וישא חכרהם את עיני וכן הוא הפי' יען מאסת דבר יי מחסך ממלך כל מהיות מלך:

וענה והרצון בו ואון ותרכיב' כאמרנו התרכיב דבריו און והרצון בזה הוא כי מי ש שגורע ממצות העם בשקיים קצתה לכד הנה הוא ממרה את פיו וכן מי שמוסיף על דברי העם הוא חוטא ולוה חמר שמואל לשאלו על מה שאמר חמר שמועתי בקול יי ונג' שאלם שבמה שעשה קיים את דבריו הנה מרה את כו' במה שלא קיים מצותו להחרים את עמלק בכללו ושללם וענין המשל בזה לפי מה שאמר והוא כי חסרון הקסם הוא ענין דומה למרי וזה כי הקסם יגיד מה שיגיד בחמצעות שפע מה עולל מן הפי' חלף שהסכע הנח חסר כמו שאמרנו בספר מלחמות יי וחסרון השפע ההוא אינו מנד מה שיגיע ממנו כי ככר היה צודק מנד ההוא חלב חסרון הוא מנד מה שחסר להגיע ממנו ולא חוכל לפרס בזה המקום לעומק זה הענין חלב חעשה בזה הלמוד השירי' והמשלי' כי הוא בלתי מתק בזה המקו' והמשל שיהיה בכחן מרקהת מורכב מסמים רבים וידע חרס סנגלות סם אחד מהסמים ההם וטבעו בסלמות הנה עדיין לא ידע פעל המרקהת ההוא כי מנד הסמים האחרים ישתנה הטבע ההוא ולא עוד חלף חפי' ידע טבע כל סם וסם מההרכבה בסלמות הנה עדיין לא יוכל לשפט בחמתות על פעל המרקהת ההוק בגופותיו מה שלא ידע הצורה המתחדשת מההרכבה וכן הענין בעיניו בקסם כי הכוב בו ככנס מזה הכד וזה כלו מבטא בזה המקום ולוה חמר שמואל כי חסרון הקסם הוא דומה למרי כי כמו שמה שחסר בקסם מההודעה מסיר בכללות הטוב שהיה ראוי שיגיע מההודעה ולא די בזה חלף שהרבה פעמים תהיה ההודעה חסרה סבה להנעת הרע כמו שבארנו בשי' ומלחמות יי כן הענין במי שימרה פי' השם שיגדע ממצותו כי התועלת המכונן במצוה ההיא לא תתקיים חלף בכללה ויקרה גם כן קצתה וזלת קצתה הפכר ורע תחת הטוב שכונן במצוה ההיא וזה כי הפי' צוה לעשות זאת הכקמה הנפלאה למען יוסר שחר האנשים מהנהגת זאת המדה הפחותה ולוה רצה שלא יהנו ישראל מנכסיהם כדי שלא יביא זה לחשב כי אהבת הממון הביא לישראל לזאת המלחמה עם שבהחרמת כל שלל עמלק תועלת אחר והוא התועלת המגיע במה שנותה התורה שלא להמשיך חמר עו' חס' יראה הנהנה מנכסיה היות נכסיו מצליחי' חולי יחס זה למה שהגיע לו מעו' וכן הענין בנכסי עם עמלק בפרסו כי בלי ספק היו דעותיהם וחמוניותיהם לפסדות וכן יחמר שהאון שדברו התרפי' הוא דומה להפכר ההוא בהתעסק בדבר יותר מן הראוי והרצון בהוספה על מצות השם יגיע ממנה חסרון כמו הענין בהוספה כי ההוספה היא תהיה סבה לטעות הנפול בהודעה המנגעת בחמצעותם וזה כי התרכיב הוא דבר מעורר הכח הדמיוני בהתעוררותו ודמה קצת דברים צודקים כמו הענין בחלומות הצודקים והרבה דברים כוזבים ידמה עמהם ויגיע לו דמיון הדברים הצודקים מספיע עליו יגיע אל הדמיון בעת היותו מתבודד מכך שחר הכחות המגיעות הנגיע לו כמו הדברים הכוזבים מנד הדברים אשר הגיע רשומם בכח הדמיוני ויתערבו חלו הדמיונות בדמיונים הצודקים ויהיה זה סבה לכזב המגיע בהודעה ההיא ולוה חמר הנביא אשר חתו חלוט ונג' מה לתבן את הכר נחם יי כי ההודעה המנגעת בחמצעות חלו הדמיונות תדמיה לכר הבלתי נקי מהתבן מנד הכזב המתערב בה מהדג שבארנו ולוה הוא מבוחר שאין לגרוע ממנו' הסם ית' ולא להוסיף עליה כי תפסד הכוונה אשר בעבודה היתה המצוה היא: יען מאסת את דבר יי וימאסה ממלך: זהו מה שנוסף לו עתה מהעונם כי במה שחטא בראשונה לא נחמר לו חלף שמלכתו לא תקום וחלוט עתה חמר לו שהשי' מאס חתו מהיות מלך על ישראל וזה מורה שימי מלכותו יהיו מעטים כי הדבר הנמאס ידחק:

ידחתי את העם דואב האדומי שהיה חשוב ככולס : ויחזק בכסף מעילו לפי כטוטו משלעו שכספכה שמואל ללכת אחר שאלו חזו בכסף של שמואל לפי שהיה שאלו מבקש ממנו שישוב עד שיסתחזה בגלגל שהיה שם האל מועד ומדרש חגדה הלוקים חומרים יש שחומר מעילו של שמואל קרע שאלו ויש שחומרים מעילו של שאלו קרע שמואל

ואת דברך שחמרת לי בזנות יי נתי אחי עברית על מימרה דיי ובסרית על פתגמך : ללכת בסגול בחתנחתא : ויתחזק בכסף מעילו שאלו החזיק בכסף מעיל שמואל כדי שישוב עמו : ובמדרש חולקין בו יש חומרי כי שמואל קרע במעיל שאלו נרמו לו בזה כי מי שיכרות כק מעילו הוא ימלך תחתיו ויה כי שמואל קרע מעילו של עצמו שכן דרכן של דייקים להיות קורעין בשעה שאין כ נטועתן משובחת : קרע יי את ממלכות ישראל מעליך היום

ומסר לו סימן זה מי שיכרות כק מעילו הוא ימלך תחתיו ו יהוא שחמר לו שאלו לדוד ביום שכרת את המעיל ידעתי כי מלך תמלך : וגם נכח ישראל לא ישקר : וחס תחמר חשוב מעוני לכניו לא יועיל עוד לטול את המלוכה ממי שכתנה לנוכי הקכה שהוא כ פחזונו של ישראל לא ישקר מלתן הטובה שחמר ליתן : חגב מעדנות יונת תיר חגב מנקה : חכן סר מר המות : בחמת ידעתי כי סר וקרע עלי מ מרירות המות : כאשר שכלה נסים חרבך : להושיבם חלמנות מבעליהם : שהייתם מחזקים בחורי ישראל : ויסוף חתכו לחרבעה ואף לתיבה זו דמיון ותרגו ויסוף ופסח ובתלמוד שלנו יש הזה מפסת ויהיב לן חלונתא כלומר בוקע : בית הלחמי מביית לחם וכן דרך כל דבר ששמו בשתי מיכות כמו בית לחם בית שמש בית אל ק קרית חרבע חס בח להטיל בו הא מטיל בן שתי התיבות כגון קרית חרבע בית החלי בית הלחמי : ויחרד

נצח ד' קמצץ וסם וגם נצח ישראל והנצח וההודו עד נצח לא יראו אור : לנצח נצחים : ולא יסף ה בקריאה וסי ויכר יהודה ויאמר צדקה סמני את הדברים האלה דבר יי אל כל קהלכם ויגד לשאלו כי ברח דוד : ולא יסף שמואל לראות את שאלו : ולא יסף עוד מלאך יי להראות אל מנחם ובמקצת כפרי מסדה

וַאמֵר שְׂאוּל אֶל-שְׂמוּאֵל חֲבִית אַרְי עִבְרִית עַל מִימְרָא דִּי וּבִסְרִית עַל פִּתְגָמְךָ אֲרִי רְחִלִית מִן עַמֵּי וּקְבִלִית לְמִימְרֵיהוֹן : וּכְעַן שׁוּבֹק כְּעַן לְחֻבִּי וְתוֹב עִמִּי וְאֶסְגֹּד קְדָם יי וַאמֵר שְׂמוּאֵל לְשְׂאוּל לֹא אֲתוֹב עִמָּךְ אֲרִי קִצְנָא בְּפִתְגָמְךָ דִּי וְרַחֲקֵךְ יי מִלְּמוֹזֵי מַלְכָא עַל יִשְׂרָאֵל : וְאֶסְתַּחֲרַר שְׂמוּאֵל לְמִיּוֹל וְאֲתַקַּף בְּכַנֵּף מְעִלְיָה וְאֲתַבְּנֵעַ : וַאמֵר לִיָּה שְׂמוּאֵל אֲעִדִי יי יִרְתַּ מַּלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל מִנְךָ יוֹמָא דִּין וְיִהְיֶה לְחֻבְרָךְ דְּתַקַּן עוֹבְדֵיהֵי מִנְדִּי וְאִם תִּימַר אֲתוֹב מִחֻבִּי וְיִשְׁתַּבֵּק לִי בְרִיל דְּאֲעִבִיר מִלְּכוּתְךָ אֲנִי וְכִי עַל יִשְׂרָאֵל לְעֵלְם כְּבַר גְּזִיר עֲלֵךְ מִן קְדָם מְרִי נִצְחָנְיָה דְיִשְׂרָאֵל דְּלִית קְדְמוּרְהִי שְׁקַר וְלֹא תֵאָבֵב הוּא דְאֲמַרִּין וּמְכַרְבִּין גְּזִירָא וְלֹא מְקַיְמִין : וַאמֵר חֲבִית כְּעַן יִקְרַנִּי כְּעַן קְדָם סְבִי עִמִּי וּקְדָם יִשְׂרָאֵל וְתוֹב עִמִּי וְאֶסְגֹּד קְדָם יי אֵלְהֵךְ : וְתַב שְׂמוּאֵל בְּתַר שְׂאוּל וּסְגִיד שְׂאוּל קְדָם יי

וַאמֵר שְׂמוּאֵל קְרִיבוּ לִוְתִי יִת אֲנִי מַלְכָא דְבֵית עַמְלַק וְאֵתָא לִוְתִידֵיהִ אֲנִי כְּפִנְקָא וַאמֵר אֲנִי כְּעַן רְבוּנִי מְרִיר מוֹתָא : וַאמֵר שְׂמוּאֵל כְּבִיא דְאֲתַכְלַת נִשְׂאָא חֻרְבָךְ בֵּן הַתְּכַל מְנַשֵּׂא אֲמָךְ וּפְשַׁח שְׂמוּאֵל יִרְת אֲנִי קְדָם יי בְּגִלְגָּלָא : וְאֵזַל שְׂמוּאֵל לְרִמְתָא וְשְׂאוּל סָלִיק ל לְבֵיתֵיהִ לְנִבְעָתָא דְשְׂאוּל : וְלֹא אוֹסִיף שְׂמוּאֵל לְמַחְזֵי יִת שְׂאוּל עַד יוֹם מוֹתֵיהִ אֲרִי אֲתַאבֵּל שְׂמוּאֵל אֵל שְׂאוּל וַיִּתְּב בְּמִיכְרֵיהִ אֲרִי אֲמַלִּיד יִת שְׂאוּל עַל יִשְׂרָאֵל : וַאמֵר יי לְשְׂמוּאֵל עַד אֵימְתִי אֲתַ מְתַאבֵּל אֵל שְׂאוּל וְאֵנָּה רַחֲקִיתִיה מִלְּמוֹהִי מַלְכָא עַל יִשְׂרָאֵל מ

והוא על פי שחמר לו זה בגלגל כיוצא בזה העם כלו הורה סדרו לעשו רפון העם חתם על הכתוב הטוב ועל דברי הכבי : וגם נכח ישראל : הכיף שהוא פחזונו של ישראל : חגב מעדנות יונת תיר חגב מנקה : חכן סר מר המות : בחמת ידעתי כי סר וקרע עלי מ מרירות המות : כאשר שכלה נסים חרבך : להושיבם חלמנות מבעליהם : שהייתם מחזקים בחורי ישראל : ויסוף חתכו לחרבעה ואף לתיבה זו דמיון ותרגו ויסוף ופסח ובתלמוד שלנו יש הזה מפסת ויהיב לן חלונתא כלומר בוקע : בית הלחמי מביית לחם וכן דרך כל דבר ששמו בשתי מיכות כמו בית לחם בית שמש בית אל ק קרית חרבע חס בח להטיל בו הא מטיל בן שתי התיבות כגון קרית חרבע בית החלי בית הלחמי : ויחרד

רלבג

נכח ישראל הוא הפי שהו חזק ישראל ונחס ותחלתם כטעם וחומר חבד נכחי והנה הרצון בכח ישראל חי ישראל שהוא הפי כמו הדם שהוא חי הגוף כי הדם יקרא נכח כטעם ויו נכחם על בדי : ככדני כא בחסר ראה שמואל היות שאלו מתבייש מזקני העם והעם אז פשמע חלילי לשוב עמו ולהשתחוות ליי : ויך חלילי חגב מעדנות יתכן שבה חליו בשלשלות ובכבלי ברזל למלאת מצות שמואל כדי שלא יוכל לברוח כטעם התקשר מעדנות כימה : ויאמר חגב חכן סר מר המות : ידמה שחגב היה ירא בשהניסוהו לפני שמואל חסור ויקשר בכבלי ברזל וכאשר ראה שמואל והייתה בורתו מוכחת על גודל חסדיותו ורחמנותו חמר בחמת סר מרירות המות כי נבלתי ביד מי שראוי שירחם עלי וכאשר הבין שמואל מדברתי שהוא היה חשוב שיכל על יד שמואל חמר לו אף הענין כן כמו שחמה חושב חבל תדע כי מות גממות מיתה חזקת וזה ראוי לך מדה כנגד מדה כאשר שכלה נסים חרבך כשהרבת בעליהן כן תשכל מנשים חמר במותך : ויסוף שמואל את חגב : לל שחלקו בחרבו בחילו היה ביקע עינים למלאת ממת הש' והנה היה בזה תועלת לתת יראה לנשחרים שלא ילחמו עם ישראל : ויאמר

וַאמֵר שְׂאוּל אֶל-שְׂמוּאֵל חֲבִית אַרְי עִבְרִית עַל מִימְרָא דִּי וּבִסְרִית עַל פִּתְגָמְךָ אֲרִי רְחִלִית מִן עַמֵּי וּקְבִלִית לְמִימְרֵיהוֹן : וּכְעַן שׁוּבֹק כְּעַן לְחֻבִּי וְתוֹב עִמִּי וְאֶסְגֹּד קְדָם יי וַאמֵר שְׂמוּאֵל לְשְׂאוּל לֹא אֲתוֹב עִמָּךְ אֲרִי קִצְנָא בְּפִתְגָמְךָ דִּי וְרַחֲקֵךְ יי מִלְּמוֹזֵי מַלְכָא עַל יִשְׂרָאֵל : וְאֶסְתַּחֲרַר שְׂמוּאֵל לְמִיּוֹל וְאֲתַקַּף בְּכַנֵּף מְעִלְיָה וְאֲתַבְּנֵעַ : וַאמֵר לִיָּה שְׂמוּאֵל אֲעִדִי יי יִרְתַּ מַּלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל מִנְךָ יוֹמָא דִּין וְיִהְיֶה לְחֻבְרָךְ דְּתַקַּן עוֹבְדֵיהֵי מִנְדִּי וְאִם תִּימַר אֲתוֹב מִחֻבִּי וְיִשְׁתַּבֵּק לִי בְרִיל דְּאֲעִבִיר מִלְּכוּתְךָ אֲנִי וְכִי עַל יִשְׂרָאֵל לְעֵלְם כְּבַר גְּזִיר עֲלֵךְ מִן קְדָם מְרִי נִצְחָנְיָה דְיִשְׂרָאֵל דְּלִית קְדְמוּרְהִי שְׁקַר וְלֹא תֵאָבֵב הוּא דְאֲמַרִּין וּמְכַרְבִּין גְּזִירָא וְלֹא מְקַיְמִין : וַאמֵר חֲבִית כְּעַן יִקְרַנִּי כְּעַן קְדָם סְבִי עִמִּי וּקְדָם יִשְׂרָאֵל וְתוֹב עִמִּי וְאֶסְגֹּד קְדָם יי אֵלְהֵךְ : וְתַב שְׂמוּאֵל בְּתַר שְׂאוּל וּסְגִיד שְׂאוּל קְדָם יי

וַאמֵר שְׂמוּאֵל קְרִיבוּ לִוְתִי יִת אֲנִי מַלְכָא דְבֵית עַמְלַק וְאֵתָא לִוְתִידֵיהִ אֲנִי כְּפִנְקָא וַאמֵר אֲנִי כְּעַן רְבוּנִי מְרִיר מוֹתָא : וַאמֵר שְׂמוּאֵל כְּבִיא דְאֲתַכְלַת נִשְׂאָא חֻרְבָךְ בֵּן הַתְּכַל מְנַשֵּׂא אֲמָךְ וּפְשַׁח שְׂמוּאֵל יִרְת אֲנִי קְדָם יי בְּגִלְגָּלָא : וְאֵזַל שְׂמוּאֵל לְרִמְתָא וְשְׂאוּל סָלִיק ל לְבֵיתֵיהִ לְנִבְעָתָא דְשְׂאוּל : וְלֹא אוֹסִיף שְׂמוּאֵל לְמַחְזֵי יִת שְׂאוּל עַד יוֹם מוֹתֵיהִ אֲרִי אֲתַאבֵּל שְׂמוּאֵל אֵל שְׂאוּל וַיִּתְּב בְּמִיכְרֵיהִ אֲרִי אֲמַלִּיד יִת שְׂאוּל עַל יִשְׂרָאֵל : וַאמֵר יי לְשְׂמוּאֵל עַד אֵימְתִי אֲתַ מְתַאבֵּל אֵל שְׂאוּל וְאֵנָּה רַחֲקִיתִיה מִלְּמוֹהִי מַלְכָא עַל יִשְׂרָאֵל מ

מונה גם פסוק עוד מלך מצרים ונראה לי כי אינו לפי שהוא ולא הוסיף עוד מלך מצרים :

מלא קרנך שמן, חמר קרנך לכו שהיה הקרן הזה מוזמן למשוח בו מלכי בית דוד ועל העתיד היה מוזמן חותנו הקרן על פי הנביאים והיה בזה מועד עם כלי שמן המטווה וכן חמר כסמסח שלמה ויקח צדוק הכהן את קרן השמן מן האהל נראה כי גם בהלל מועד היה מוכן זה הקרן עם כלי שמן המטווה ולפיכך חמר לשמואל מלא קרנך שמן כי על הנביאים היה מוטל למשוח המלכים על פי יי' ואף על פי שצדוק הכהן משח שלמה הנה היה גם עמו נתן הנביא כמו שכתב ומשח אותו צדוק הכהן ונתן הנביא ומשיחת המלכים לזכרון מן השמן תחלה על ראש המלך ואחר כך היה מושח ממנו כבוד נזר בן ריסי עיניו ואחר כך הנשאר בקרן היה יונק על ראשו כי מלא הקרן היה שיעור ה המשיחה עם היציקה: לי מלך, ולא חמר לישראל מלך כל לי שיהיה לעבודתי וישמע אלי לכל אשר אצוהו לא כשאלו שעבר על מותי: עגלת בקר, מנחמו כי חף על פי שהיה מבטיח הקב"ה הנביא אז הצדיק חלפ כן הוא כסמר מלכת במקום סכנה כמו שראינו בעיקב חבינו שהבטיחו הקדוש ברוך הוא בעברו חרם כהרים וחמר לו והסיבותיה אל הארמה הזאת ועם נב נראה לו המלאך והבטיחו וחמר לו שוב אל חרץ חביתך ולמולדתך והיה עמך וכאשר שמע כי עשו בא לקראתו וירח יעקב מאד ויכר לו וכן דוד שהיה נמשח למלך על פי יי' היה בורח מפני שאלו נבסג הנביא חמר לו לא תשב במצודה וכן בדברי המלחמות היו עינין תחבול אחר הבטחת האליה' כמו שעשה גדעון בדבר הכדים והלפיד' ונס פעמי היו עושן התחבולות במצות האל כמו שכתב ביהושע בכבוש יריחו הקף את העיר וכן צוה לשמואל הנביא תחבולה חף על פי שהיה הולך במצותו והטעם כי חף על פי שהקדוש ברוך הוא עושה כמים ונפלאות עם יריחו ברוב הס על מהנה העולם וכן על מנהג העולם היה לו ליעק' לירח מבני עשו ולדוד מפני שאלו הם היה מושח מלך בחייו והיה לו לבקש תחבולה חף ילק וכו היתה שחלתו חף חלף וחמר לו הקב"ה עגלת בקר תקח בידך כי בכל מקו היו רשאך להקריב בחותו זמן כי זמן היתר הבמות היה כל זמן שהיה האל מועד בכוב ובבעין ולמדו רזל מזה

רבינו ישעיה
לזכרון להטעם בחייו שכתבו היו חתומות תחבולות שיהיה ואל גבול קומתו מושחן גבול דבוק גבול כי לא אשר יראה חלף חיה לעית חכו הרוחא חלופו כן עוד שאל הקטן פועל עבר

רשי

ויחררו, מהרנו לזכת לקראתו: ויחמר חך כנגד יי' משיחו ויחמר כלבו חף חמת הוא זה ההגון למלכו: חלתבט אל מראהו: חל יופי תחרו: כי מחסתיהו לפי שכעס הוא כמה סג' ויחד חף חליחב בדוד: כי לא חשר יראה האדם חף על פי שקראת לעצמך רוחה שחמת לשאל חכבי הרנאה כאן חגי מודיעך שאיך רוחה: ועבר

רלבן

ויחמר שמואל חף חלף ושמע שאלו והרגבי לכל שאס ידע שאלו שחגי הולך למשוח מלך חמר יהודה בקר תקח בידך, ידמה שהרצון בזה שלקחה לזבח זבח שלמים וכבר היה אפשר לו זה כי הוא נתנו הבמות והיה אפשר לו להקריבו בממת יחד וחלפ שיהיה המשחן בכוב, וכבר חמר לי חמד מחכמו דורינו שמו ר' שלמה הנטיח בפי' זה הפסוק דבר נאות מאד לפי הפסוק זה שהוא רוחה שכבר בחר השם יתע' עגלה להעיר על שכבר נמכח חלל בחדמה לא נודע מי הכהן והיה הולך לערוף העגלה ולזה לא היה לשאול לחקור חף היה הולך במקום ההוא עם העגלה כי העגלה תערף בחי זה מקום ימצא בו החלל בחדמה והיה חומר על צד מליצת השיר כי היה לשאול לירח מהרצונו כי חותה העגלה שהיה הכונה בן לאמת מי הוא המכה ולזה היה לו להתרחק מהרצונו שמואל והנה חמרנו וחמרת לזבח ליי' בחתי לפי זה הכי הוא לפי הנראה בעיני כי כאשר יבחר לבית לחם ויתבחר להם שלא נמכח חלל בחדמה על זה החופן יחמר לחכמו המקום והוא שהוא בא לזבח ליי' וזה כאות מאד וליה תמכח שלא קדש שמואל מאנשי בית לחם יהודה כי חס ישי ובכיו כדי שלא יתגלה סודו: חך נגד יי' משיחו יש שפירשו שהוא כאשר ראה חליחב בלתי רחוי למלוכה חמר על שאלו כי נגד יי' משיחו וקרא משיחו שאלו כי הנה היה משוח על יד שמואל והנה חמר לו השם שלא יבט אל מראה שאלו ואל גבה קמתו כי מאסוהו כמו שקדש בחמרנו כי מאסת את דבר יי' וימחשך ממלך חלף שכבר יקשה לזה הפי' חמרנו גם בזה לא בחר יי' כי לפי זה הפי' לא תהיה הנראה מדברי הטי' לשמואל שלא בחר בחליחב אלא יראה ממנו הפך זה באולי והנראה בעיני כי חמר שמואל חף נגד יי' משיחו כאשר ראה חליחב חשב שיהיה הוא הראוי למלוכה מחד מראהו שהיה טוב ונבוה קומתו שהוא ראוי למלך למען יהיה לו כח גבורה להלחם מלחמות יי' ונראה שהם שלא יבט אל מראה חליחב ואל גבה קמתו כי מאסוהו מחד שאלו לבנו ישראל כי הטי' יראה ללב והנראה בעיני השם חבנו ראוי למלך וכאשר הבין זה שמואל מדברי הטי' חמר לישי שיקרא לחמד מכיני כי לא בחר יי' בזה וקרא אל חבינדב חף קצר הכתוב ובסוף הענין נמשח דוד וידמה שכבר נמשח בשמן המשה ולח צוהו בלכתו עם שמואל קרנו' והנה

מלא דגש בקריאה וסי' מלא שבעו זאת ונתנה לך, מלא את אמתות האנשים' מלא קרנך שמן, מלא פנייה קלון' סבחר עצמים מלא' חר וסלמא הפניך גחלי אש: עגלת ה' וסי' ולקחו זקני העיר' עגלת בקר תקח בידך, יחיה איש עגלת בקר, עד צער עגלת שלישיה' מצער הרבים עגלות שלישיה

מלא קרנך משחא ואתא א א
אשלחנך לות ישי רמבית לחם
ארי גלי קרמי בבגוהי כשר קרמי
למחוי מלכאו ואמר שמואל
איכרין יאול ואם ישמע שאול ו
ויקטלנני ואמר יי' עגלת תורים ת
תסב בידך ותימר לרבהא קדם יי'
אתיתי ו ותזמן לישו בשירותא
ואנא אחונך ית דתעבר ותמשח
קרמי ית דאימר לך ועבר
שמואל ית רמלל יי' ואתא לבית
לחם ואתפנשו סבי קרתא ל
לקדמותיה ואמרו שלם מיתך ו
ואמר שלם לרבהא קדם יי' אתיתי
אזרפנו ותעלון עמי לשירותא
ותזין ית ישי וית בגוהי וקרא להון
לנכסת קורשא: והנה במעלהון
וחזא ית אליאב ואמר ברם תקין
קדם יי' נשיחיה: ואמר יי'
לשמואל לא תסתפל בחזויה
וברום קומתיה ארי דחקתיה ארי
לא כמו דחון בני אשא ארי בני
אנשא תזן בעניהון וקדם יי' גלון
מחשבת לבא: וקרא ישי
לאבינדב ואעבריה קדם שמואל
ואמר אף ברין לא רעוא קדם יי'

א 5
3
3
ל
5
5
ל
3

דירסיה: ועברוהו ח' חס' בליש' העברה וסי' נמסר ביהושע סימן ד':

מראה והגון למלכות לפי מראהו חגי יודע לבנו ומחסתיהו למלכות כי חבנו הגון לפי לבבו: גבוה' שם בפלס גדיל העצה וימי כי כאשר חמר נגד יי' משיחו על שאלו בקש עוד שלא תסור המלוכה ממנו כשראה כליאב שלא היה יפה כמיהו בקש מיי' שלא יהלך שאלו באחר לפיכך ענה לו האל חל תבט אל מראהו כי מאסתיהו ושאלו הוא שהיה יפה מראה עבה קומתו: גם בזה

שמואל א יו רדק שיא

בס בזה לא בחר יי' לפי שלא חמד לו יי' דע כי לא בחר בו כי הוא חמד לו אשר חומר חליק: לא בחר יי' בחלה: בקמץ הבית והם שנים במקרה בקמץ זה ולא אוכל ללכת בחלה: עוד שאר הקטן: כעול עומד כמו נשאר מה לבדו מן הקל: שלחה וקחנו: הביאנו כלומר קחנו על ידי שליח שיביאנו הנה: כי לא נשוב: פי' לאכול כי כבר זכחו זבחי שלמים וקדשי ימי ובני ושאר הזקנים לאכול עמו וקודם שאלו נמשח דוד: עם יפה עינים: כמו ויפה עינים כמו תלמים עם בכורים כמו ובכורים: וטוב רוחי: עם בסקל צורי חולי וכן לא תסורנו עין רוחי והספור הזה להודיע כי הגון היה למלכות כי יפה תואר היה: קום משחהו: קום עניין זירו וכן קום עבר את הירדן הזה קומו ועברו לכס קום התהלך בחרק: ורבותינו ז"ל דרשו חמד לו הקב"ה משימי עומד וחתה יושב קום משחהו: כי זה הוא זהו שיהיה מלך לא כאשר חסבת חתה חו פירושו זהו חמד חמרתו לך ומשחת לי את אשר חומר חליק ויש בדרש זה טעם משיחה ולין אחר טעון משיחה והמכו מזה כי לין מושחן בסמך המשיחה חלה מלכי בית דוד בלבד: בקרב אחיו: לומר סבבחר מכלם: ותכלה רוחי אל דוד: כתרגומו ושרת רוח כבושם מן קדם יי' על דוד וכן רוח יי' סרה מעם שאלו תרגומו רוח גבורה מן קדם יי' דהנה עם שאלו עדת מיניה וזאת רוח הגבורה העירה את דוד להרוג את הארי והדוב והפלסתי וכן רוח הקדש נולדה בו מהיום ההוא ומעלה ואמר הפסדים והמזמורי' ברוח הקדש שמלדה בו כי בכלל רוח יי' רוח הקדש ורוח גבורה: ובעתה: בעתה חותו ער שלא היה בדתו: מבעתך: דגם התו' לחסדן תו' למד הפעל: עבדיך לפניך לעשות מה שתצו יאמר אחינו להם שיבקשו אים מנגן: יודע מנגן בכנור: יודע בחכמת הניגון שהוא מנגן בכנור או הוא במקום מקור כלומר אים שידע לנגן בכנור וכתו גבר דידע לנגח בכנור: ונבחר חיל: שיש לו גבורה הלב לכל דבר כמו שנודעה גבורתו בדבר ה הארי והדוב: ואים מלחמה יודע בעניי המלחמה והורגל בה: ונבן דבר: כתרגומו וסולתן בעצה כלומר לכל דבר עצה הוא כבן כמו וכבן לחם: ואים תאר: פי' תאר יפה וכן אכסי ממת ממת גדולות וכתו ונבך ספיר בריוה: ויי' עמו: כי בכל אשר יעשה יכלה וכל הדברים שסבב הנער את דוד הם דברים שכל אדם שהם בו הוא הגון לעמוד בהיכל מלך ויודע נגן חמד לפי כוונת הסעה: חמור לחם ונחל יין: חמור טעון חמור בלחם וימ חומר בכנור מן חמורתי חמרים חמרים: כוסא כלים: כוסא כלים זיימו: רוח אלהים אל שאלו פי' רוח רעה כמו שאמר למעלה רוח אלהים רעה וכתו רוח ביטח מן קדם יי': ורוח לשאלו: מן הנזקה שהיה בו מרוח רעה: וטוב

רבינו ישעיה
תכלה רוח יי' ח
דוד: ספיר ושרת רוח
גבורה: מבעתך
דבשות התו' להכין
תו' השם: עבדיך
לפניך: כל מה
שתאמר חכו מושחתי
לעשות: ויי' עמו
ספיר: שכל מה שהיה
עשה השם מלחמה
כידו: ויהי לו כוסא
כלים: פירושו ככל
מקום שהיה הילך
היה כוסא כלים
אחריו שלא היה הילך
בכל מקו כלל לו

רשי

ועבר ישי סמה הוא
שמעח: שאר הקטן
נשאר הקטן: לא
נכב: לאכול כל מושב
סעודה קדושה היסבה:
ותכלה רוח יי' רוח
גבורה: עבדיך לפניך
הנה עבדיך לפניך
אשר יעשו מנותק:
אחד מהנערים:
מיחד שבהם דואב
החלומי: יודענן כל
ענינו נתכוון להכניס
עין רעה על שאלו
בדוד שיתקח בו:
באכס

רלבנ

והנה ספר שהיום
הוא בלחה רוח יי'
אל דוד בדרך שהיה
מנלח בכל אשר היה
עשה וזרה רוח יי'
מעם שאלו שהיתה לו
תחלה בכל אשר יפנה
וסבב הסי' שבעתה
רוח רעה להמיתו ב
בלא עתו כי מחסהו
מומך עם שיה היה
כלי להתקרב דוד אל
המלכה בדרך הסס
אשר לו נתכחו עלילות
: ונבחר חיל ואים
מלחמה: הנה קרא
בכור חיל מי שהוא
בעל חומץ ותוקף ואים
מלחמה מי שהוא יודע
להמציא תחבולות עם
אויביו וינכחם והנה
תאר דוד בחלו התארי'
כי מי שיש לו חלו ה
המזו' יותר רחוי לבא
בהיכל מלך וחף על
פי שלא היה המבוקש
ממנו תחלה כי אם
שהיה מטיב לנגן:
ונבן דבר: הוא האים
המכלל דבריו ב
במשפט ובתבונה:
ואים תאר: ולזה הוא
יות רחוי לבא בהיכל
מלך: ויי' עמו: כל
אשר הוא עשה יי'
מנלח: ולזה חסד
שתסור הדוח הרעה
מויק ביהומו עמך כי
מברכת המלחמה יתברכו חלנייהם עם שזה נס כן היה סבה אל שיהיה דוד רחוי יותר לבא בהיכל מלך ולזה סבבוהו בכל חלו התארי'
כי כבר יי' מטיב לנגן אך אים שלמים בחלו העינים כדוד גזוהו בקרונה מבין שאר המנגנים: אים

ויעבר ישי שמה ויאמר גם בזה לא
בחר יהוה: ויעבר ישי שבעת בניו
לפני שמואל ויאמר שמואל אל
ישי לא בחר יהוה באלה:
ויאמר שמואל אל ישי התמו
הנערים ויאמר עוד שאר הקטן והנה
רעה בעיני ויאמר שמואל אל
ישי שלחה וקחנו כי לא נסב עד
באו פה: וישלח ויביאהו והוא
ארמוני עם יפה עינים וטוב ראי
ויאמר יהוה קום משחהו
כי זה הוא: ויקח שמואל את קרן
השמן ומשח אתו בקרב אחיו ו
ותגלח רוח יי' היה אל דוד מהיום
ההוא ומעלה ויקם שמואל וילך
הרמתה: ורוח יהוה סרה מעם
שאלו ובעתתו רוח רעה מאת יהוה:
ויאמרו עבדי שאלו אליו הנה
נא רוח אלהים רעה מבעתך:
ויאמרנא ארנונו עבדיך לפניך
יבקשו אים ידע מנגן בכנור והיה
בהיות עליך רוח אלהים רעה ונגן
בידו וטוב לך: ויאמר שאלו אל
עבדיו ראוי נא לי אים מטיב לנגן
והביאתם אלי: וישן אחד
מהנערים ויאמר הנה ראיתי בן
לישי בית הלחמי ידע נגן ונבחר חיל
ואים מלחמה ונבון דבר ואים תאר
ויהוה עמו: וישלח שאלו מלאכים
אל ישי ויאמר שלחה אלי את דוד
בנה אשר בעיני: ויקח ישי חמור
לחם ונאר יין ונדי עינים אחר וישלח
ביד דוד בנו אל שאלו: ויבא דוד
אל שאלו ויעמד לפניו ויאדהו
מאד ויהי לו נשא כלים: וישלח
שאלו אל ישי לאמר יעמדנא דוד
לפני כי מצא חן בעיני: והיה בהיות
רוח אלהים אל שאלו ויקח דוד
את הכנור ונגן בידו ורוח לשאלו

מדבר והנה חזונתן סקול מפלחו הרשעתי: ועמם הלויים שמעיה: יגיע כפך כי תאכל כל ימי עמי רעים:
תאות אדם חסדו: וצא המן בזם ההוא: ומתוק האור וטוב לעינים: וטוב לא יהיה לרשע: וטוב מסנדהם את:
מדבר והנה חזונתן סקול מפלחו הרשעתי: ועמם הלויים שמעיה: יגיע כפך כי תאכל כל ימי עמי רעים:
תאות אדם חסדו: וצא המן בזם ההוא: ומתוק האור וטוב לעינים: וטוב לא יהיה לרשע: וטוב מסנדהם את:

ממערות פלשתים' כן הוא כתיב וקרי מוערבו והקרי מבואר והכתו פירושו ממחנות פלשתים מהמיסורי שהיו חונים שם כי מערה הוא לשון מישור כמו ממערה גבע שהי' ממיסר גבעתה והנה הכתי' והקרי קרובים וזה וזה יבשר וית על דרך הכתיב ממושריית קרבא דפלשתא ודעת הדקדק בכתוב ובלשון הכתיב רחוקים סדרשו כי נקרא חיש הכינים שהיה מכמה חכמים וכן דרשו ממערות פלשתים ממאה ערלות שהערו בחמו ומהם חמרו בר מאה פפן וחד נחא פי' כן מאה חכמים וכלב אחד שבחו על חמו סכן חמר לדוד הכלב חכמי וחמרו כי חמו היתה ערפה כלת נעמי וחרפה כמו ערפה חכמי וקריין ערפה זה לא מנחנו וסברת חמרי הדקדק הזה כי חשה מתעברת מחכמים רבים

וימי כי אלהיכמה בת ענה בת כבעון סנתעברה חמה מהחב ומהבן ויש חולקין עליהם בזה וחומרי' חץ חשה מתעברת משני חכמים כחמת ויש מתרבים שתי הסברות כי מוסכרם הזרע חץ מתעברת משני חכמים עד שלא נסרה הזרע חשה מתעברת

רבינו ישעיה

מה עשיתי עתה הלא דבר הוא' וכו' מוד ירדתי להלחם עמו דוכי בעלמא דכרתי ולא עשיתי סוכ' מ' מעשה וכדי לשחקו מעלין אחר כך' וכו' הארי וית' הדוב' את יתר: ב' הארי גם הדוב' פי' דאזו ענה לסופו נסופו לראשו' ארי' ג' נס הדוב' וכו' ונס הארי' וזוהי' לו נס לי נס לא' יהיה: והיה הפלשת' הערל הזה כאשר מהי' יתי רבין שיהא כאשר מהי'

ועל מי ד' בקריאה וסוים' ועל מי נטשת מעט הצאן' ועל מי הרמות קול דמלכים' וחברו דישעיה' ועל מי לא יקום אורחו: מנערו ג' ב' חס' וא' מלא וסוים' כי יצר לב האדם רע' וזוהי איש מלחמה מנערו' שאנן מואב מנערו' בתרא מל':

רשי

ממערות פלשתים' כתיב' רבותנו דרשו מאה בני חלם הערו בערפה חמו כספירס מחמרי דות ונעמי חמותה: יעשה חכמי מדברים האמורים במספטי המלכה: ובא הארי ואת הדוב' ואת אריה וחק דובא: נס את הארי ונס הדוב' הרי חלו ריבויין ארי ושני גוריו דוב ושני ילדיו: ומי חמר

מסרתי פלשתאי ומלל כפתנמיא האלן ושמע דוד: וכל אנש ישראל במחוייהו ית נברא ואפיכו מן קדמויה ורחילו להרא' ואמר אנש ישראל החזיתון נברא דסליק הדיון ארי להסדא ית ישראל סליק ויהי נברא דיקטלניה יערתניה מלכא עותר סגי וית ברתיא יתן ליה וית בית אבוהי ועבד חורין רברבין בישראל: ואמר דוד לנברא דקמיין עמיה למימר מה יתעבד לנברא דיקטול ית פלשתא דיקי ויעדי הסודא מעל ישראל ארי מן פלשתא ערלא הדיון ארי חסר סדרי עבדי קרבא דעמיה דיי קימא: ואמר ליה עכא כפתנמיא דדיון למימר כדיון יתעבד לנברא דיקטלניה: ושמע אליאב אחוהי רבא במלכותיה עם נברא יתקף דונגא דאליאב ברוד ואמר למה דנן נהתתא ועל מן רששתא זעיר ענא האנון ככדברא אנא ידענא ית בקרנותך וית בישות לבד ארי בריל למחוי עבדי קרבא נחתתא: ואמר דוד מה עבדית כען הלא פתגם הוא דאמרית: ואסתחר מלכותיה לקביל אוחרן ואמר כפתנמיא הדיון ואמיבוהי עכא פתנמיא כפתנמיא קדמא: ואשתמעו פתנמיא דמלל דוד וחויאו קדם שאול ונברתי: ואמר דוד לשאול לא יתבר לבא דאנשא מניה עבדך ייזיל ויגית קרבא עם פלשתא הדיון: ואמר שאול לדוד לא תכול למיזל עם פלשתא הדיון לאנחא קרבא עמיה ארי יניק ארת והוא נבר עבד קרבין מינקותיה: ואמר דוד לשאול רענא הנה עבדך לאבוהי בענא ואתא אריא ואף דובא ונסויב אמרא מעררא ונפקית בתרוהי ומחיתיה ושוכתיה מפומיה וקם עלי ואחדית בלועיה ומחיתיה וקטלתיה: אף ית אריא אף דובא קטל עבדך ויהי פלשתא ערלא הדיון כתר מנהון ארי חסר סדרי עכא דיי קימא: ואמר

רלבג

והנה התנדב דוד להלחם עם הפלשתים כאשר ידע מה יעשה לאיש אשר יכנו וידמה שעם היותו נשען בשם יתעלה סיניקוס נקמתו מהפלשתים הזה כי בא לחרף מערכות אלהים חיים סכבר נשען בזה על מה שיעשו שמואל מן המלכה וכאלו חשב שזה יהיה כלי להשלים רצון השם ית בצמיחת מלכותו כי עם היותו חתן המלך יתכן ש שתגיע לו ההצלחה במלכה: והרחיק שאול זה מנדר ראונו כי דוד נער ולא נסה להלחם עדיין ו הפלשתים היה חיש מלחמו מנערוי מנורף לזה מה שהתפרסם מוגדל גוף גלית ועווס כחו' וכאשר

ממערות פלשתים וידבר בדברים האלה וישמע דוד: וכל איש ישראל בראותם את האיש וינסו מפניו ויראו מאד: ויאמר איש כה ישראל הראיתם האיש העלה הזה כי לחרף את ישראל עלה והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עשר גדול וארנה בתו יתן לו ואת בית אביו יעשה חפשי בישראל: ויאמר דוד אל האנשים העמרים עמו לאמר מה יעשה לאיש אשר יכה את הפלשתים הלז והסיר חרפה מעל ישראל כי מי הפלשתים הערל הזה כי חרף מערכות אלהים חיים: ויאמר לו העם כדבר הזה לאמר כה יעשה לאיש אשר יכנו: ושמע אליאב אחיו הגדול בדברו אל האנשים ויחרף אף אליאב ברוד ויאמר למה זה ירדת ועל מי נטשת מעט הצאן ההנה במדבר אני ידעתי את ידונגא ואת נע לבבך כי למען ראות המלחמה ירדת: ויאמר דוד מה עשיתי עתה הלוא דבר הוא: ויסב מאצלו אל מול אחר ויאמר כדבר הזה וישכחו העם דבר כדבר הראשון: וישמעו הדברים אשר דבר דוד ויגרו לפני שאול ויקחרו: ויאמר דוד אל שאול אל יפל לב אדם עליו עבדך ילך וינחם עם הפלשתים הזה: ויאמר שאול אל דוד לא תוכל ללכת אל הפלשתים הזה להלחם עמו כי נער אתה והוא איש מלחמה מנערוי: ויאמר דוד אל שאול רעה הנה עבדך לאכיו בצאן ובא הארי ואת הדוב ונשא זה מהערך: ויצאתי לה אחריו והכתיו והגלתי מפיו ויקם עלי והחזקתי בזקני והכתיו והמיתיו: גם את הארי נס הדוב הכה עבדך והיה הפלשתים הערל הזה כאחד מהם כי חרף מערכת אלהים חיים:

ואמר

אשר הצילני מיד הארי וידע חני שלא לחסם נודמן לי הדבר ההוא חלל שלעתיד חני בא לידו כיוצא בה לתשועת ישראל ואסמך עליה ואחז זה אחד משני צדיקים שנתן להם רמו וחשו להפכיל לדבר דוד ומרדכי שנאמר וכל יום יום יום מרדכי מתהלך לפני חזק וגו' לא לחסם עלתה בזדקת זו שנתפסה במשכב

ונתן קובע נחשת על ראשו בקוף ומלעיל ויש ספרים שכתוב בקף והוא שנתן הסופרים והמסרה מעידה עליו שהנח בקוף וכן הו' המסרה עליו לית כותיה בקוף ואמר כזה ומנן וקובע והוא מלרע נתייהון מל'ו ושאר קרי'ו קובע בקף כלם בר חילין תרין בקוף: ויחל ללכת תי' ולא חבה למחל ארי לא חלף ויש לפרשו כמשמעו כי רצה ללכת בהם ולא

העל הזה חלל ש שעתידיה היו לעמוד לישראל כיום צרה: חת מדיו' והפכיל להיות כמות דוד משכמט בשמן המשחה גבוה מכל העם משכמו ו נמלה וכיון שראה שחול כן הכנים בעין הרע והרניש דוד ב בדבר: ויחל ללכת ולא חבה למחל יש תיבות משמשות לשון וחילופו כמו משעף פורה ושרשך מחרץ חיים: כי לא נסה ארי לא חלף כי לא ניסיתי ארי לית בהון ניסח חץ שבחו של כס בכך ל'שון אחר ויחל ללכת רצה ללכת ולנסות ו נכאשר ראה שהיו כ כבדים עליו הסיס: חלוקי חכנים חכמי דקות וחלקי: ובילקוט וכתרמילה: לכהמת השדה חץ דרך לכהמות לאכול חרס חמר דוד כבר נטרפה דעתו של זה שלי הוא בא דוד ואמר לו ונתתי פגר מחנה פלשתים וגו' ולחית הארץ: ויפל

הצילני בקריאה וסי' אשר הצילני מיד הארי דרשתי את יי' וענני כי מכל צרה הצילני: באלה ב' ובספרא וסי' לא בחר יי' באלה ויאמר דוד אל שאול לא אוכל ללכת באלה כי לא נסיתי: ויראה ה' בקריאה וסי' ויבט הפלשתי ויראה את דוד וירדף גחזי אחרי נעמן ויראה ולא יעשה בהן ויראה וישוב ויאמר דוד יהוה אשר הצילני מיד הארי ומיד הדב הוא יצילני מיד הפלשתי הזה ויאמר שאול אל דוד לד ויהוה יהיה עמך: וילבש שאול את דוד מדין ונתן קובע נחשת על ראשו וילבש אתו שריון: ויחגר דוד את חרבו מעל למדין ויאל ללכת כי לא נסה ויאמר דוד אל שאול לא אוכל ללכת באלה כי לא נסיתי ויסרם דוד מעליו: ויקח מקלו בידו ויבחר לו חמשה חלקי אבנים מן הנחל וישם אתם בכלי הרעים אשר לו ויבילקוט וקלעו בידו ויגש אל הפלשתי: וילך הפלשתי הלך וקרב אל דוד והאיש נשא הינה לפניו: ויבט הפלשתי ויראה את דוד ויבזהו כי היה נער וארמני עסיפה מראה: ויאמר הפלשתי אל דוד הכלב אנכי כי אתה באת אלי במקלות ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו: ויאמר הפלשתי אל דוד לכה אלי ואתנה את בשרך לעוף השמים ולבהמת השרד: ויאמר דוד אל הפלשתי אתה באת אלי בחרב ובחנית ובכידון ואנכי בא אלך בשם יהוה צבאות אלהי מערכות ישראל אשר חרפת:

ויאמר דוד יהוה אשר הצילני מיד הארי ומיד הדב הוא יצילני מיד הפלשתי הזה ויאמר שאול אל דוד לד ויהוה יהיה עמך: וילבש שאול את דוד מדין ונתן קובע נחשת על ראשו וילבש אתו שריון: ויחגר דוד את חרבו מעל למדין ויאל ללכת כי לא נסה ויאמר דוד אל שאול לא אוכל ללכת באלה כי לא נסיתי ויסרם דוד מעליו: ויקח מקלו בידו ויבחר לו חמשה חלקי אבנים מן הנחל וישם אתם בכלי הרעים אשר לו ויבילקוט וקלעו בידו ויגש אל הפלשתי: וילך הפלשתי הלך וקרב אל דוד והאיש נשא הינה לפניו: ויבט הפלשתי ויראה את דוד ויבזהו כי היה נער וארמני עסיפה מראה: ויאמר הפלשתי אל דוד הכלב אנכי כי אתה באת אלי במקלות ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו: ויאמר הפלשתי אל דוד לכה אלי ואתנה את בשרך לעוף השמים ולבהמת השרד: ויאמר דוד אל הפלשתי אתה באת אלי בחרב ובחנית ובכידון ואנכי בא אלך בשם יהוה צבאות אלהי מערכות ישראל אשר חרפת:

ויאמר דוד יהוה אשר הצילני מיד הארי ומיד הדב הוא יצילני מיד הפלשתי הזה ויאמר שאול אל דוד לד ויהוה יהיה עמך: וילבש שאול את דוד מדין ונתן קובע נחשת על ראשו וילבש אתו שריון: ויחגר דוד את חרבו מעל למדין ויאל ללכת כי לא נסה ויאמר דוד אל שאול לא אוכל ללכת באלה כי לא נסיתי ויסרם דוד מעליו: ויקח מקלו בידו ויבחר לו חמשה חלקי אבנים מן הנחל וישם אתם בכלי הרעים אשר לו ויבילקוט וקלעו בידו ויגש אל הפלשתי: וילך הפלשתי הלך וקרב אל דוד והאיש נשא הינה לפניו: ויבט הפלשתי ויראה את דוד ויבזהו כי היה נער וארמני עסיפה מראה: ויאמר הפלשתי אל דוד הכלב אנכי כי אתה באת אלי במקלות ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו: ויאמר הפלשתי אל דוד לכה אלי ואתנה את בשרך לעוף השמים ולבהמת השרד: ויאמר דוד אל הפלשתי אתה באת אלי בחרב ובחנית ובכידון ואנכי בא אלך בשם יהוה צבאות אלהי מערכות ישראל אשר חרפת:

רלבג

וכאשר שמע שאול מה שספר לו דוד שהתגבר על הארי ועל הדוב עד שכבר בטח בהם ית שיעמרו בהריגת הפלשתי כי חרף מ מערכות אלהים חיים אז הודה לו שילך ויבטח שכב יהיה השי עמו לנצח הפלשתי: ובילקוט לל שהוא שמש כפרט בילקוט והוא הכלי שמשמין בו הרועים כל עניייה ולזה נקרא ילקוט כי שם ילקוטו כל הדברים שהוא נושא ופגר התפרסם בזה הפרסום מעני' כפלאות השם שנצח נער אחד בלא חרב וחנית חיש גבור כגלית היה כגובה ארזים גבהו עם עונם כלי מלחמתו: בחרב ובחנית ובכידון זה הכידון חינו הכידון סוכר שהיה בין כתפיו אבל הוא דומה לחנית כאמתו לא בחרב ובחנית והנה הראה דוד בדבריו עם הפלשתי כי בטחונו בטי' לבד לא בגבורתו והנה

מכל פשעיו ויראה את בניו ואת בניו דאיוב: ויקלל ד' בקריאה וסי' נספר בסדר אמר: בחרב ח' בקריאה וסי' ויאמר דוד אל הפלשתיים וידעו כל הקהל הזה ואותו הרגת בחרב בני עמון הנני נותנך למגור ונפל חלל בתוכה וירדו סוסים ורכביהם ונפל אשור בחרב לא איש ונכשלו בחרב ובלהבה בשבי ובזוה: בשם צבאת ד' דסמיכ' וסי' ואני בא אלך בשם אשר נקרא שם שם יי' ויברך את העם אל מקום שם:

מכל פשעיו ויראה את בניו ואת בניו דאיוב: ויקלל ד' בקריאה וסי' נספר בסדר אמר: בחרב ח' בקריאה וסי' ויאמר דוד אל הפלשתיים וידעו כל הקהל הזה ואותו הרגת בחרב בני עמון הנני נותנך למגור ונפל חלל בתוכה וירדו סוסים ורכביהם ונפל אשור בחרב לא איש ונכשלו בחרב ובלהבה בשבי ובזוה: בשם צבאת ד' דסמיכ' וסי' ואני בא אלך בשם אשר נקרא שם שם יי' ויברך את העם אל מקום שם:

שהיה חיש מלחמו כי מי שהוא רגיל ללחמת למלחמו לא יעמוד בו יופיו מפני היגיעה והטורח והיונתו בחון בעמות המלחמה לקרן ולמטר ולשרב: לכה חלי' לפי שהיה הפלשתי כבד ללכת מפני כובד כלי ברזל והנחשת חש' עליו והוא שאמר הולך וקרב אל דוד כלומר מעט מעט מפני המשח אשר עליו וכאשר ראהו בלא שריון וכלא כלי מלחמה חמ' לו שיבא ליו' ובדרש ואבא חליך חין כתוב כאן חלל לכה חלי מכאן שהארץ חזתו ולא יכול לזנו ממקומו: ולבהמת השדה כמו ולחית השדה כי החיות אוכלות בשר לא הבהמות ויהי בכלל בהמה כמו זאת הבהמה אשר תאכלו ואומר אחריו חיל וכבי ויחמוד וכן ולבהמת הארץ ואין מחרת שהוא חומר על החיות האוכלות בשר וכן כל בהמת הארץ עליו תחרף ובדרש כיון שראה דוד שדבריו מקולקלן שאמר ולבהמת הארץ חמר וכי אית בעיר אכיל בשר חמר הדין דידי הוא חמר היסם היה יסגד יי' בידי וגו' עד לעוף השמים ולבהמת הארץ חמר יש אלהים בישראל עבדי דידי וידיהן: ויהי

רבינו ישעיה חמשה חלוקי חכנים יו' הנחל חכנים שהחליקו אות' המי' שיהו כוחין לקלעם בקלע' ויחגמוו סעיפי חכני' חכמי הרועים אשר לו ובילקוט הונו יתירה ותרנס בתרמיליה'

רדק

שמואל א יז

והיה כי קם הפלסתי עניין זירוז כמו קים עבד קים התהלך הכה הנה הוא חן לו מתחילה לכה יא ועתה כאשר שמע דברי דוד בערה חמתו בו ונדרתו ללכת חליו וילך ויקרב כמו ספירטו שיהיה כבוד בלוי שעליו והלך מעט מעט וקרב לקראת דוד: אל מצחו כמו על מצחו כמו וימליכהו אל הנלעד אל ההדים לא חכל יס שואלין היאך טבעה האבן במצחו והלא קובע נחשת שהיה על ראשו מוכסו מצחו ונאי חפס' שלא היה על מצחו מנן שהיה על כל גופו היה לו דבר מנן' ואומרים כי כאשר חמר וחמתה את בשרך לעוף השמים הביט כלפי מעלה בזכרו עוף השמים ונשמט מה שהיה על מצחו לחזור ואז קלע דוד והכהו על מצחו והו דרך דרש ואחרי אשר היתה מלחמת דוד עם הפלסתי

ויקרב ה' פתחיו בקריאה וסי' נמסר בסדר שמיני: וחזק טו' וס' ורעב היה על כל פניו ויחזק לב פרעה דתני' ויעשו כן חרטומי מצרים' ויחזק לב פרעה דכנים' ורעוב' דוד מן הפלשתי' ולא אבה לשמוע לקלה' ויקרא אבשלום לפני' ויחזק דבר המלך על' ויחזק העם אשר אחרי' בתשעה לחדש ויחזק הרעב' וחברו

וכן חמר בדרש כיון שהפליך דוד את האבן בכרזל שעל מצחו כטבעה במצחו וזה אחד מן הדברים שהשליט הקבה את הרך בקשה און אפסר שהיה מ מקום מונעט מנולה במצחו נ ובחנות המקום האבן כודמה בדבון האל: ויפול על פניו כמשפט המוכה שלא יוכל לעמוד בעצמו כפל על פניו חרצה' וברש למה ויפול על פניו כדי שיטמון חותו הבה שחקף ונדף בעפר שנחמר טמנס בעכר יחד וגו' לא שהיה דנון חלהיו חקוק לו על לבו לקיים מה שנחמר ונפתו כנדיכס על כנרי גילולוכ': בקלע ובחבן' כשהיה רחוק ממו ברגל כשקרב חליו בחבן יד בלא קלע: ויעמוד אל הפלשתי' כמו על הפלשתי וכן וימליכהו אל הנלעד אל ההדים לא חכל: וימותתהו' וכבר המינו קודם שעמד עליו המיתוהו בחבני' כמו שאמר וחרב חן ביד דוד וכטעמד עליו לקח חרבו וכרת בה ראשו: וביחיהו ירו' אח' שהביאהו לפני שאלו כמו שכתוב ורחש הפלשתי בידו וחר' כך הביאהו בידו בערי ישראל לבשר הכסי' והטף וחותרם שלא היו במלחמה עד שהביאו עד ירושלים וחלוני חבי זל כתב כי נוב עיר הכהנים כנה ירושלים כי עם היתה חרב הפלשתי כמו שמכוס': עם בזהלו' כלי הכלשתי עם בזהלו' כולמר ה הביאש דוד לביתו בית לחם כי ימצא אהל במקום בית כמו איה לאלהיו לאהלך ישראל וברוב יחמר למשכן היריעות אהל ובמחנה הזה לא היה לדוד אהל כי לא בא עם אהל בשליחות חביו ח'כ בזהלו' ל' בביתו ועל שאר הכלים חמר לא על החרב כי עם החרב בזהל מונע ב כמו שכתוב למעלה לטה ב בשמלה והיתה עם לזכרון הנס הנדול הזה והיה כל הבח אל אהל מונע לכוב לזבח או להתפלל היה רחא חנותו נזכר הנס ומודה לאל ית' ומישר לבבו חליו ומגדיל בטחונו בנ: בן מי זה הנער' פירש חלוני חבי זל כי כאשר ראה שאלו את דוד יוצא לקראת הכלשתי בלא שאל לחבנר בן מי זה הנער כלו' מדע חס ישי חביו היה גבור חיל שנכתב על גבור' הבן כי חס הוא גבור בן גבור יוסף חומץ וחבנר לא ידע כי ישי היה זקן בימים ההם כמו שאמר והאיש בימי שאלו זקן בא חנשו' והדרש כי גם על חביו היה יודע כי גבור היה כמו שאמר זה ישי חבי דוד שיוצא באוכלוס' ונכנס באוכלוס' אלא שאלו חס מפרץ הוא או מזרח לפי שראה טכסיו מלכותו כותי' וילבש שאלו את דוד מדיו וחמרני מדיו כמדמותו וכתו' בשאלו משכמו ומעלה

רשי

ויפול על פניו לא היה לו ליפול אלא לחמריו שהרי על מצחו הוכסו חלא כדי שלא יטעור דוד לילך ולחנות את ראשו שנכתב דוד עכשוו שנים עשר חמות וזרתי' שקומתו שש חמות וזרת כשתכ' מלא קומה לחמריו ומלא קומה לפניו ב במדרש תלים:

מדלוק' מרדוף כמו דלקת אחרי: בן מי זה הנער' חמרני רבנותו וכי לא היה מכירו והלא כתיב' ויאהבנהו מאד ויהי לו כשא כליו אלא ראהו מתנהג בטכסיו מ מלכות חמר שאלו חס בא ממשפח' פרץ מלך יהיה שהמלך פורץ לעשו' לוגדר ואי' ממתי בידו ואם ממשפחה זרח בא חשוב יהיה חמר לו דואב עד ש שאתה שאלו חס בא ממשפחה שיהא הנון הוא למלכות חס לאו שאלו חס ראו לכה ב בקהל חס לאו שהרי מרות המואבניה בא חמר לו חבנר סיני עמוכי ולא עמונית חמר לו דואב חס כן ימור ולא ממור חמר לו כאן נאמר על דבר אשר לא קדמו חתכס בלחס ובמי' וחק דרך חשה בכך חמר לו היה להם לקדם חסנים ל לקראת חסנים ונסים חבנר: חמר

היום הזה יסגרה יהוה בידו והכתיף והסרתי את ראשך מעלי ונתתי פגר מחנה פלשתיים היום הזה לעוף השמים ולחית הארץ וידעו כל הארץ כי יש אלהים לישראל:

וידעו כל הקהל הזה כי לא בחרב ובחנית ירושיע יהוה כי ליהוה המלחמה ונתן אתכם בידו:

והיה כי קם הפלשתי וילך ויקרב לקראת דוד וימחר דוד וירץ ה המערכה לקראת הפלשתי:

וישלח דוד את ידו אל הפלי ויקח משם אבן ויקלע נד' את הפלשתי אר' מצחו ותטבע האבן במצחו ויפול על פניו ארצה: ויחזק דוד מן הפלשתי בקלע ובאבן נד' את הפלשתי וימתהו וחרב אין ביד דוד:

וירץ דוד ויעמד אל הפלשתי ויקח את חרבו וישלפה מתערה וימתתהו ויכרת בה את ראשו ויראו הפלשתיים כי ימת גבורם ונסו: ויקמו אנשי ישראל ויהודה ויערו וירדפו את הפלשתיים עד בואה גיא ועד שערי עקרון ויפלו חללי פלשתיים בדרך שערים ועד גת ועד עקרון: וישבו בני ישראל מדלק אחרי פלשתיים וישטו את מחניהם: ויקח דוד את ראש הפלשתי וביאהו ירושלים ואת כליו עם באהרו:

וכראות שאלו את דוד יצא לקראת הפלשתי אמר אל-אבנר שר הצבא בן מי זה הנער אבנר ויאמר אבנר ויחזק הרעב' וילך שלמה חסת אובה דה' והוא נלחם עם מלך בני עמון דיותם דדה' בעת ההיא שלח מרודך דישעיה: הפלשתיים ה' בקריאה וס' ויראו הפלשתיים כי מת גבורם' ויכנעו הפלשתיים וירדו כל ישראל הפלשתיים ויראו הפלשתיים כי אמרו' ויקמו אנשי ישראל ויהודה' ואת הארץ הנשארת' ושאל דוד דשמואל תנינא דפסוק' ויער י' על יחרם את רוח הפלשתיים' עוד הפלשתיים נאספו:

וכן חמר בדרש כיון שהפליך דוד את האבן בכרזל שעל מצחו כטבעה במצחו וזה אחד מן הדברים שהשליט הקבה את הרך בקשה און אפסר שהיה מ מקום מונעט מנולה במצחו נ ובחנות המקום האבן כודמה בדבון האל: ויפול על פניו כמספט המוכה שלא יוכל לעמוד בעצמו כפל על פניו חרצה' וברש למה ויפול על פניו כדי שיטמון חותו הבה שחקף ונדף בעפר שנחמר טמנס בעכר יחד וגו' לא שהיה דנון חלהיו חקוק לו על לבו לקיים מה שנחמר ונפתו כנדיכס על כנרי גילולוכ': בקלע ובחבן' כשהיה רחוק ממו ברגל כשקרב חליו בחבן יד בלא קלע: ויעמוד אל הפלשתי' כמו על הפלשתי וכן וימליכהו אל הנלעד אל ההדים לא חכל: וימותתהו' וכבר המינו קודם שעמד עליו המיתוהו בחבני' כמו שאמר וחרב חן ביד דוד וכטעמד עליו לקח חרבו וכרת בה ראשו: וביחיהו ירו' אח' שהביאהו לפני שאלו כמו שכתוב ורחש הפלשתי בידו וחר' כך הביאהו בידו בערי ישראל לבשר הכסי' והטף וחותרם שלא היו במלחמה עד שהביאו עד ירושלים וחלוני חבי זל כתב כי נוב עיר הכהנים כנה ירושלים כי עם היתה חרב הפלשתי כמו שמכוס': עם בזהלו' כלי הכלשתי עם בזהלו' כולמר ה הביאש דוד לביתו בית לחם כי ימצא אהל במקום בית כמו איה לאלהיו לאהלך ישראל וברוב יחמר למשכן היריעות אהל ובמחנה הזה לא היה לדוד אהל כי לא בא עם אהל בשליחות חביו ח'כ בזהלו' ל' בביתו ועל שאר הכלים חמר לא על החרב כי עם החרב בזהל מונע ב כמו שכתוב למעלה לטה ב בשמלה והיתה עם לזכרון הנס הנדול הזה והיה כל הבח אל אהל מונע לכוב לזבח או להתפלל היה רחא חנותו נזכר הנס ומודה לאל ית' ומישר לבבו חליו ומגדיל בטחונו בנ: בן מי זה הנער' פירש חלוני חבי זל כי כאשר ראה שאלו את דוד יוצא לקראת הכלשתי בלא שאל לחבנר בן מי זה הנער כלו' מדע חס ישי חביו היה גבור חיל שנכתב על גבור' הבן כי חס הוא גבור בן גבור יוסף חומץ וחבנר לא ידע כי ישי היה זקן בימים ההם כמו שאמר והאיש בימי שאלו זקן בא חנשו' והדרש כי גם על חביו היה יודע כי גבור היה כמו שאמר זה ישי חבי דוד שיוצא באוכלוס' ונכנס באוכלוס' אלא שאלו חס מפרץ הוא או מזרח לפי שראה טכסיו מלכותו כותי' וילבש שאלו את דוד מדיו וחמרני מדיו כמדמותו וכתו' בשאלו משכמו ומעלה

היום הזה יסגרה יהוה בידו והכתיף והסרתי את ראשך מעלי ונתתי פגר מחנה פלשתיים היום הזה לעוף השמים ולחית הארץ וידעו כל הארץ כי יש אלהים לישראל:

וידעו כל הקהל הזה כי לא בחרב ובחנית ירושיע יהוה כי ליהוה המלחמה ונתן אתכם בידו:

והיה כי קם הפלשתי וילך ויקרב לקראת דוד וימחר דוד וירץ ה המערכה לקראת הפלשתי:

וישלח דוד את ידו אל הפלי ויקח משם אבן ויקלע נד' את הפלשתי אר' מצחו ותטבע האבן במצחו ויפול על פניו ארצה: ויחזק דוד מן הפלשתי בקלע ובאבן נד' את הפלשתי וימתהו וחרב אין ביד דוד:

וירץ דוד ויעמד אל הפלשתי ויקח את חרבו וישלפה מתערה וימתתהו ויכרת בה את ראשו ויראו הפלשתיים כי ימת גבורם ונסו: ויקמו אנשי ישראל ויהודה ויערו וירדפו את הפלשתיים עד בואה גיא ועד שערי עקרון ויפלו חללי פלשתיים בדרך שערים ועד גת ועד עקרון: וישבו בני ישראל מדלק אחרי פלשתיים וישטו את מחניהם: ויקח דוד את ראש הפלשתי וביאהו ירושלים ואת כליו עם באהרו:

וכראות שאלו את דוד יצא לקראת הפלשתי אמר אל-אבנר שר הצבא בן מי זה הנער אבנר ויאמר אבנר ויחזק הרעב' וילך שלמה חסת אובה דה' והוא נלחם עם מלך בני עמון דיותם דדה' בעת ההיא שלח מרודך דישעיה: הפלשתיים ה' בקריאה וס' ויראו הפלשתיים כי מת גבורם' ויכנעו הפלשתיים וירדו כל ישראל הפלשתיים ויראו הפלשתיים כי אמרו' ויקמו אנשי ישראל ויהודה' ואת הארץ הנשארת' ושאל דוד דשמואל תנינא דפסוק' ויער י' על יחרם את רוח הפלשתיים' עוד הפלשתיים נאספו:

רלבנ

והנה הכהו דוד במצחו במקום שהיה מנוולה באופן שטבעה האבן במצחו ונכפל כמו מת חרצה על פ פניו וחר השלים דוד עם חניתו להמיתו במרוצה בחרב הפלשתי בעצמה וכרת בה את ראשו כדי שיתפרסם ענין מיתתו ויתפרסם גם כן הנס לישראל ולזה הביא דוד את ראש הפלשתי לירושלם: בן מי הנער הזה חבנר' רבים יתמתו אך יתכן שלא ידע שאלו בן מי הוא וכבר ספר כמה שקדם שכבר טלה שאלו מלחמים אל ישי שיטב דוד עמו' וידמה

חמר לו שאלו שאל כל חתה בן מי זה העלם למעלה כתיב הנער וכאן כתיב העלם חמר לו הלכה נתעלמה מן יד ושאל בבית המדרש כדליתא בימות :
 ובשלישים תירגס יונתן וככלכלין מין כלי זמר : ועוד לו חך המלוכה ועוד
 לו מה הוא חסר שברך להוסף לו חך המלוכה חינו ברך עוד חלל למלכות :
 עיין עין רעה :
 ויתבאר

על אנשי ד' בקריאה וסו' ושימוהו שאלו על אנשי המלחמה : ומן העיר לקח סוס אחד דסלכים וחברו
 דרמיה : על אנשי ענתור :

ומעלה גבוה מכל העם לסיכך שאל עליו חס מפרץ הוא חס מזרח חס מזרח חס מזרח חס
 יהיה מלך שהמלך מורץ לו דרך ועושה כדכוננו חס מזרח הוא יהיה חס חסוב
 לסון חזק חלל לא יהיה מלך חס לו דואב עד שחמה שאל עליו חס הגון למלכו חס
 לחו שאל עליו חס רחמי לבח בקהל חס לא דקח חתי מרות המוחביה חמר לו חבנד
 עמוכי ולא עמוכית מוחבי ולא

מוחבית מלט דטעמיה כתיב ביה
 על דבר אשר לא קדמו חתכס
 חיש דרכו לקדס ואין דרכה של
 חשה לקדס ואם תחמ היה להם
 לקדס חשכים לקראת חשכים ו
 נשים לקראת נשים חס כתיב
 כל כבודה בת מלך פנימה וכתו'
 ויחמרו חלו חיה סרה חשקן ו
 ויחמר הנה בחלה : בן עבדך
 ישי בית הלחמי : פי' בן גבור חני
 כי חבי נקרא בית הלחמי לפני
 דברים על שם מקומו בית לחם
 ועל שם שהיה חס מלחמה :

וכס יהונתן : המסרה מן ריש
 סכרה עד הכא יונתן בר מן ב'
 לכה ועכרה חל מנב הערלים
 ויחמר יהונתן ומן הכא עד סוף
 סכרה יהונתן : ויתפסט יהונתן
 חת המעיל : פי' מן המעיל כמו
 חס יבאו חת העיר כי חין בניין
 התפעל יבא חמ' חל' חל' חל' חל' חל'
 כי ברצון גדול ובחובה רבה
 התפסט בגדיו ונתנס לו : ונס
 בעיני עבדי שאלו : הרבוי הזה
 ל' שלח קצונו עבדי שאלו חף
 על פי שנתן לו מעלה עליהם :
 ויהי כבואם : בבית וכן בסוכ ופי'
 בבוא ישראל מהמלחמה בסוכ
 דוד מהכות חת הפלסתי :
 לשור' כתיב בוי וקרי בידו והס
 שני בנייכם והעניין אחד :

והמחלות : פי' והמחלות בידם
 וית' לשבחא בחיוביא : ובשלישי'
 כלי נגון שיש לו שלש יתרים וית'
 ובכלכלין : ומענינה : כמו
 נתן להם מדים : הכה שאלו
 בחלפיו : החלפים והרבות
 של פלסתיים כלומר שאלו הכה
 בחלפים בכלסתיים ודוד מכה
 בהם רבות או פירושו עם אפי
 ועם רבותיו כלומר כשמה
 שאלו בפלסתיים מכה הוא לבדו
 כאילו עמו חלפים ודוד לבדו מכה
 בפלסתי' מכה גדולה כאילו עמו
 רבות : ועוד לו חך המלוכה
 ועוד מה נשאר שיתנו לו חלל
 המלוכה כלומר לא נשאר דבר
 גדולה שלא נתנו לו בדבריה חלל
 שלא קראוהו מלך ועל זה הדרך
 הוא התרגס ומכען לא חשתאר
 ליה עוד חילה מלכותא :

ויהי שאלו ענין חת דוד : כתוב בוי וקרי בידו ושניהם אחד ופירושו מביטו בעין
 רעה ותרגומו כמין : ותכלה

חיי נפשך המלך אם ידעתי : ויאמר
 המלך שאל אתה בן מי זה העלם :
 ובשוב דוד מהכות
 ארת הפלשתי ויקח אותו אבנר
 ויבאהו לפני שאל וראש הפלשתי
 בידו : ויאמר אליו שאל בן מי אתה
 הנער ויאמר דוד בן עבדך ישי בית
 הלחמי : ויהי ככלתו לדבר אל שאל
 ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד
 ויאהבו יהונתן בנפשו : ויקחהו
 שאל ביום ההוא ולא נתנו לשוב
 בית אביו : ויכרת יהונתן ודוד ברית
 באהבתו אתו בנפשו : ויתפשט
 יהונתן ארת המעיל אשר עליו
 ויתנהו לדוד ומדיו ועד חרבו ועד
 קשתו ועד חגרו : ויצא דוד בכל אשר
 ישלחנו שאל ישביל וישמרו
 שאל על אנשי המלחמה ויטב
 בעיני כל העם וגם בעיני עבדי
 שאל :

ויהי כבואם בשוב דוד מהכות את
 הפלשתי ותצאנה הנשים מכל ערי
 ישראל לשור והמחלות לקראת
 שאל המלך ברפאים בשמחה
 ובשלישים : ותענינה הנשים
 המשחקות ותאמרן הבה שאל
 באלפו ודוד ברבתי : ויחר לשאל
 מאד ויבע בעיניו הדבר הזה ויאמר
 נתנו לדוד רבות ולי נתנו האלפים
 ועוד לו אך המלוכה : ויהי שאל עון
 את דוד מהיום ההוא והלאה :

המלחמה ונתבאר טוב הזלחתו ומוה המקום הסכימו לסיס חותנו למלך עליהם
 ולזה תמנח שאמרו לו כל שבטי ישראל גם חתמוול גם שלשום בהיות שאלו מלך עלינו
 חתה הייתה המוכיח והמביח את ישראל ברך אשר לו נתנו עלילות : וידמה סכרת
 יהונתן ברי' עם דוד כי ראה חתמו מלך על ישראל כראותו טוב הזלחתו ולזה תמנח
 במה שיבא שאל יהונתן לדוד ידעתי כי מלך תמלך על ישראל וקמה בידך ממלכת
 ישראל וגם שאל חבי יודע כן והישר חתה לזאת הידיעה מה שיעד להם שמואל שלא תקום המלכה לשאלו : בשמחה ובשלישים : ענינו כענין הלא כתבתי לך שלישים
 והם דברים נפלאים וככבדים וכו' ויאמר שהן היו חומרות בסיריהן דברים נכבדים ומהמחמרים ההם היה חמרם הכה שאלו בחלפיו ודוד ברבבותיו כאילו התנבאו על
 מעלת דוד שיהיה למעלה ממעלת שאלו : ענין חת דוד : הרצון בו שהיה מביט חלוי מנבט השונא בחופן שהיה כל מעייניו בו להשחיתו כפי היכלת חס בליקחת תחבולות
 חס להרגו בידיו בחופן שלא יהיה דוד נשמר מזה והנה היו מהתחבולות האלו כי כשבה רוח אלהים רעה חל שאלו והיה מדבר בתוך הבית דברים מובלבלים בסבת הרוח
 הרעה והיה מדרך דוד לנבן לפניו בידיו להסיר הרוח הרעה ממנו והנה היה מתחבולות שאלו שלקח חו החנית בידו וחשב להכות בו דוד בעת חתמו מנבן לפניו בחופן
 והנה

יח
 מן רישא דסיפרא עד הכה
 יונתן כתיב יהונתן וסו' לכה
 ועכרה חל מנב : ויחמר
 יהונתן הכה ומן הכא עד
 סוף סיפרא יהונתן כתיב
 וידבר שאלו

רלבג

וידמה כי המלך לרוב
 עסקיו ולרוב הבאים
 לכינו לא יוכל להסיר
 כל אחד מהם כפרט
 ויתבאר מתשובת דוד
 לו ששאלת שאלו לא
 הייתה רק לדעת מי
 הוא כדי שיתבאר לו
 מאי זו משפחה הוא
 כי בכך הבטחהו ש
 שיתן לו בתו לאשה
 והנה מוה הענין כ
 כתיב דוד למלכות
 כי זה היה סבה ש
 ששמהו שאלו על חנסי

ותכלח ותעבור כמו וכלחו את הירדן ותרגמו ושרת: ויתנבא כתרנומו
אישתמי כלומר היה מדבר דברי שטות: בדוד ובקיר: שיעברנו החנית וינען
בקיר ותרגמו וחברונוי כמותלח מן ברוח בדברי רזל דאשתקיל כדנח כל דלהדי
ברוח שפירושו נקב החני: וירח שאל: ביד איתן לבדו ויוד השרש נפלה מהמכת:

מעמו: שלא יהיה תמיד עמו
בבית כמו שיהיה אלה שיהיה ינח
ובח לכני העם: לכל דרכיו: כמו
בכל דרכיו וכמוהו ישבת לכסא
לפניכם לחרב: משכיל:

רבינו ישעיה

ויתנבא כתרנומו ושרת: ויתנבא כתרנומו
היה מדבר דברי שטות: ויתנבא כתרנומו
שטות כמו ינבא שפתי: ויתנבא כתרנומו
לכל דרכיו משכיל: ויתנבא כתרנומו
מה חיי חסובים כי האדם
הנכבד חיי חסובים ויקרי אכל
תת מרב ללוד: ויקרי
קבר הוא בעת שחי
מדברים לתת מרב
ללוד: והוא כתיב
כבר לעדריאל: ויקרי
בשמים תתחתו כי
היום: ויקרי
בירב ולא עלה המול
חי אופטר שלא
תתחתו עמי בחת
עשרי כותי ויקרי
לך את הקטנה:

והורה ביומא דבתרוהי ושרת
רוח בישא מן קדם יי על שאול
ואשתמי בנו ביתא ודוד מנגן בידה
כיום ביום ומורניתא בידא דשאול:
וארים שאול ית מורניתא
ואמר אמכניה ברוד ואכרניה
בכותלא ואסתחר דוד מן ק
קדמוהי תרמין זמנין: ורחיל
שאול מן קדם דוד ארי הורה מ
מימרא דיי בסעדיה וית שאול רחיק:
ואפניה שאול מלוחיה ומניה ליה
רב אלפא ונפק ועל בריש עמא:
והורה דוד לכל אורחתייה מצלח
ומימרא דיי בסעדיה: והוא שאול
דהוא מצלח לחדא ורחיל מן
קדמוהי: וכל ישראל ויהודה רחמין
ית דוד ארי הוא נפק ועליל
ברישיהון: ואמר שאול לדוד
הא ברת רבתא מרב יתה אתו לך
לאחרו ברם הוי לי לגבר עבד
קדמי ואנח קרבא דעמיה דיי ושאול
אמר לא תהי ידי ביה ויתמסר
בידא דפלישתאי: ואמר דוד
לשאול מן אנא ומן הוי זרעית אבא
בישראל ארי אהי חתנא למלכא:
והורה בעדן דמטא למתן ית מירב
ברת שאול לדוד והיה אתיהיבת
לעדריאל דממחולת לאתו:
ורחמית מיכל בת שאול לדוד
וחויאו לשאול ובשר פתנמא ב
בעיניה: ואמר שאול אתנה
ליה ותהי ליה לתקלא ויתמסר
בידא דפלישתאי ואמר שאול ל
לדוד בחדא מתרין תתחתן בי יומא
דין: ופקיד שאול ית עבדוהי
מלילו עם דוד ברז למימר ה
אתרעי בך מלכא: וכל עבדוהי
רחמוד וכען אתחתן במלכא:
ומלילו עבדי שאול קדם דוד ית
פתנמא האליו ואמר דוד הועירא
בעיניו לוארתחתנא במלכא
ואנא גבר מסכן והדיוט: וחויאו
עבדי שאול ליה למימר פפתנמא
דהאליו מלל דוד:
ואמר

ותהי יד רפין וסימ' אשה לכן אנדן: ותהי נדתה עליו: ותהי אחריתי כמותו: ותהי לו למוקש ותהי בו יד
פלשתים ב' בפסוק: אל תהי ידי בו ותהי בו יד פלשתים: ותהי לו סכנת: ותהי להשוות גלים דמלכים:

ויהי כמחרת
ותצלח רוח אלהים רעהו אל שאול
ויתנבא בתוך הכית ודוד מנגן בידו
כיום: ביום והחנית ביד שאול:
ויטל שאול את החנית ואמר אבה
ברוד ובקיר ויסב דוד כפניו פעמים
: וירא שאול מלפני דוד כי היה יהוה
עמו ומעם שאול סר: ויסרהו שאול
מגעו וישמרו לו שר יאלף ויצא
ויבא לפני העם:
ויהי דוד לכל דרכו משכיל ויהוה
עמו: וירא שאול אשר הוא משכיל
מאד ויגר מפניו: וכל ישראל
ויהודה אהב את דוד כיהוה ויצא
ויבא לפניו:
שאול אל דוד הנה בתי הגדולה מרב
אתה אתן לך לאשה אך היה לי
לבן חיל והלחם מלחמות יהוה
ושאול אמר אל תהי ידי בו ותהי בו
יד פלשתים:
דוד אל שאול מי אנכי ומי חיי
משפחת אבי בישראל כי אהיה חתן
למלך: ויהי בעת תת את מרב בת
שאול לדוד והיא נתנה לעדריאל
המחלת לאשה: ותאהב מיכל בת
שאול את דוד ויגדו לשאול וישר
הדבר בעיניו: ואמר שאול אתנה
לו ותהי לו למוקש ותהי בו יד פ
פלשתים ואמר שאול אל דוד
בשמים תתחתן בי היום: ויצו שאול
את עבדו דברו אל דוד בלס לאמר
הנה חפץ בך המלך וכל עבדיו
אהבו ועתה תתחתן במלך: וידברו
עבדי שאול באזני דוד את הדברים
האלה ואמר דוד הנקלה בעיניכם
התחתן במלך ואנכי איש רש ונקלה
: ויגדו עבדי שאול לו לאמר
בדברים האלה דבר דוד:
ואמר

וחברו להשאות גלים דישעיה: עתה בא כתבה: שמעו שמעו מלתי: מי יתן החרש תחרישן: ותהי עוד
נחמתי: ותהי משכרתן שלמה: אהבך ג' וכל עבדיו אהבך: מי שרים אהבך: על כן עלמות:
ותהי לו סכנת: ותהי להשוות גלים דמלכים:

רלבנ

והנה עמר הדי' את דוד
ונסמר מזה כנסתה
מכניו שני פעמים חז
כתבר לשאל כי הסי'
עס דוד ומעמו סר
ויירח ממנו והסירהו
מעמו וסמהו לו סר
חלף ויבא ויבא לפני
העם והנה הית' כונת
שאול להפילו ביד פ
כלשתים: והנה היה
דוד מצליח מחד בכל
דרכיו והיה הסי' עמו
וזה הוסיף יראה ל
לשאול מפני דוד:
מזורק לזה שכבר
היה זה סבה אל סכל
ישראל ויהודה חושבים
את דוד כי היה ינח
ובח לפניהם: וכדחו'
שאול זה התחכ' לתת
לו בתו בחופן שכל
בעת הלחמו עם גלית
וחשב סיהיה זה כלי
להפיל דוד ביד פלשת'
כי התנה עמו סילחם
מלחמות יי בכלשתים:
והנה הכחיק דוד מצד
הענוה מהתחתן במלך
ואמר מי אנכי שיהיה
ראוי להתחתן במלך
כאלו אמר הכני כבזה
ושכל מחד: ומי חיי'
לל מה חיי חסובים
שיהיה ראוי לזה הלא
הייתי דועה בחן ואך
יתכן שאלקח מחארי
הכחן לקחת בת ה
המלך: משפחת
חבי בישראל: ידמה
שהרצון בזה ומי מ
משפחת חבי שבישראל
והנה אמר זה מצד
סיהיה בח מרות ה
המחביה וככה אמר
שאול ומשפחתי ה
הצעירה מכל משפחו
שבתי בנימן להורות
שאין ראוי למלוכה:
ויהי בעת תת את מרב

בת שאול אל דוד: לל בעת ההיא נועד בנייהם שיתננה לדוד וידמה מזה המקום שלא קדשה דוד: בשמים תתחתן בי היום: לל בשמי' כמות שיש לי תתחתן בי היום כי אתן
חתן מהן והיא הפניה כי הנשואה חי איפטר שחתן לך ואחשוב שאמר לו זה מפני סכרל לו שיתן לו בתו לאשה יתכן שיתן לו הנדולה כי היא הראויה יותר בזה כי לא יתכן
לתת הצעירה לפני הבכירה וחולס עתה שנתנה הנדולה לעדריאל המחולתי כתבר שלא יהיה הרצון בזה הלא שיתן לו חתן מכמותו וידמה שלא הסכים דוד בזה מצד
הענוה כמו שקדם הלא שקצר הכתוב ושאל חשב שתהיה הסבה כשלא הסכים דוד בזה שירח סיפול ביד פלשתים וזהו צוה לעבדיו שידברו אל דוד בסתר וידיע לו שהמלך
חפץ בו וכל עבדיו אהבו כדי שיחשוב דוד שאין כונת שאול להפילו ביד פלשתים: ואנכי איש רש ונקלה: לל ולזה לא חוכל לתת מוהר ומתן כראוי לבת המלך: וישר

ולא מלאו הימים / לא המתן עד מלאות הימים שקבעו להביא את משה הערלות / ויקם דוד וילך הוא וחכשיו ונגו וימלאו / כריסכטיר בלעז / לרוח / לירחה / ויבאו שרי הפלשתים / לבא בנדודים לפלוג סלל בישראל / ליד חביו / סמוך לחביו חיכשיו חיטשיו בלעז / ותקח מיכל / כדי שלא יבאו עברת וירדפו אחריה / את

רלבג

וישר הדבר בעיני דוד להתחתן במלך / כל זה התנאי כי בטוח בש' סימיו זה ויתברר לשאול כי י' עמו ותחת ערלות משה פלשתים הביא לו מחתי להינחם על טוב הצלחתו / ומיכל בת שאול ה' אהבתו / הנה זה נס כן היה מוסף יראה לשאול כי זה מורה על טוב הצלחת דוד ועל כי המלך תהיה לו כי עם התברר לבת שאול שגח אביה את דוד עם פלוג נקשרה אהבתה בועם שזה נס כן יהיה שבה מה מונעת שאול מהרצת דוד כדי שלא יכאב לב בתו ועוד כי יתכן שהיא תגלה לדוד סודות אביה ויהיה מ' מפני זה כשומר מ' מהרעה אשר יחשב לעשות לו / שכל דוד מכל עבדי שאול / כל שהכליח במלחמת יתרו מכלס / ויקר שמו מחד / כל שכל מי שהיה מזכיר שמו היה מזכירו ביקר וכבבוד רב / ויפטר

וישר הדבר / ביוד היתן לבד יוד השרש כפלה מהמכתב / ולא מלאו הימים / הזמן שכתן לו שיביא לו משה הערלות / לא הניע הזמן עד שקם והלך והביא לו מחתי / וימלאו למלך / קל הלמד וענין וימלאו עבדיו הביאוס לו כי דוד לא הביאוס לפני המלך אך שלחם ביד עבדי שאלו או ביד חכשי דוד כמפוט המהר שמוסלח אונתו אדם ביד אחר וכירוס וימלאו השלימוס כלומר כל המחתיס הביאו לפניו / ומיכל בת שאול אהבתה / לפיכך הוסף לירא מפניו לפני דברים האחד שראה כי י' עמו ועוד שמיכל בתו אהבתו ולא יוכל לנרוס לו מיתה על ידה ואפי' הוא ידבר על מיתתו בביתו מיכל בתו תגלה לו / לרוח / נעלמה היוד פ' הפועל מהמכתב לפיכך הלמד בכרי / מדי אהתס / בכל זמן אהתס / וכן מדי עלותה בית י' מדי חדס בחדשו מדי דברי בו והדומיס להס / שכל דודי הצלח / רבינו ישעיה

ויאמר שאול כהתאמרו לדוד אין חפץ למלך במהר כי במאה ערלות פלשתים להנקם באיבי המלך ושאול חשב להפיל את דוד ביד פלשתים / ויגרו עבדיו לדוד את הדברים האלה וישר הדבר בעיני דוד להרתחתו במלך ולא מלאו הימים / ויקם דוד וילך / הוא ואנשיו ויך בפלשתים מאתים איש ויבא דוד את ערל תיהם וימלאו למלך להתחתן במלך ויתן לו שאול מיכל בתו לאשה / וירא שאול וירע כי יהיה עם דוד ומיכל בת שאול אהבתהו / ויאסף שאול לרא מפני דוד עוד ויהי שאול איב את דוד כל הימים / ויצאו שרי פלשתים ויהי מדי צאתם שכל דוד מכל עבדי שאול ויקר שמו מאד / וידבר שאול אל יונתן בנו ואל כל עבדיו להמית את דוד ויהונתן בן שאול חפץ ברוד מאד / ויגד יהונתן לדוד לאמר מבקש שאול אבי להמיתך ועתה השמר נא בבקר וישבת בסתר ונחבאת / ואני אצא ועמדתי ליד אבי בשדה אשר אתה שם ואני אדבר בק אל אבי וראיתי מה והגדתי לך / וידבר יהונתן ברוד טוב אל שאול אביו ויאמר אליו אל יחטא המלך בעבדו ברוד כי לוי חטא לך וכי מעשיו טוב לך מאד / וישם את נפשו בכפו ויך את הפלשתי ועש יהוה תשועה גדולה לכל ישראל ראת ותשמח ולמה תחטא בדם נקי להמית את דוד חנם / וישמע שאול בקול יהונתן וישבע שאול חי יהוה אם יומרת / ויקרא יהונתן לדוד ויגד לו יהונתן את כל הדברים האלה ויבא יהונתן את דוד אל שאול ויהי לפניו באתמול שלשום /

ויאמר שאול כהתאמרו לדוד אין חפץ למלך במהר כי במאה ערלות פלשתים להנקם באיבי המלך ושאול חשב להפיל את דוד ביד פלשתים / ויגרו עבדיו לדוד את הדברים האלה וישר הדבר בעיני דוד להרתחתו במלך ולא מלאו הימים / ויקם דוד וילך / הוא ואנשיו ויך בפלשתים מאתים איש ויבא דוד את ערל תיהם וימלאו למלך להתחתן במלך ויתן לו שאול מיכל בתו לאשה / וירא שאול וירע כי יהיה עם דוד ומיכל בת שאול אהבתהו / ויאסף שאול לרא מפני דוד עוד ויהי שאול איב את דוד כל הימים / ויצאו שרי פלשתים ויהי מדי צאתם שכל דוד מכל עבדי שאול ויקר שמו מאד / וידבר שאול אל יונתן בנו ואל כל עבדיו להמית את דוד ויהונתן בן שאול חפץ ברוד מאד / ויגד יהונתן לדוד לאמר מבקש שאול אבי להמיתך ועתה השמר נא בבקר וישבת בסתר ונחבאת / ואני אצא ועמדתי ליד אבי בשדה אשר אתה שם ואני אדבר בק אל אבי וראיתי מה והגדתי לך / וידבר יהונתן ברוד טוב אל שאול אביו ויאמר אליו אל יחטא המלך בעבדו ברוד כי לוי חטא לך וכי מעשיו טוב לך מאד / וישם את נפשו בכפו ויך את הפלשתי ועש יהוה תשועה גדולה לכל ישראל ראת ותשמח ולמה תחטא בדם נקי להמית את דוד חנם / וישמע שאול בקול יהונתן וישבע שאול חי יהוה אם יומרת / ויקרא יהונתן לדוד ויגד לו יהונתן את כל הדברים האלה ויבא יהונתן את דוד אל שאול ויהי לפניו באתמול שלשום /

ולא מלאו הימים / הזמן שקבעו להביא את משה הערלות / ויקם דוד וילך הוא וחכשיו ונגו וימלאו / כריסכטיר בלעז / לרוח / לירחה / ויבאו שרי הפלשתים / לבא בנדודים לפלוג סלל בישראל / ליד חביו / סמוך לחביו חיכשיו חיטשיו בלעז / ותקח מיכל / כדי שלא יבאו עברת וירדפו אחריה / את

מסרה וראיתי מה והגדתי לך / וראיתי לבית נבה / וראיתי והנה עליהם גידים ובשר עלה / וראיתי אני שיש יתרון לחכמה סן הסכלות / וראיתי כי אין טוב מאשר ישמח האדם / וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרק / וראיתי את כל מעשה האלהים / כי איכבה אוכל וראיתי ב' בפסוק / וראיתי אל דניאל לבדו את הפראה / והגני שנים אחרים /

בדוד ובקיר' פירשתו: ויפטר... כסתלק מלפניו ונשמר מהחנית והכה בקיר: ויך את החנית בקיר ולא נגע בדוד והנה היה זה עם עבוס כי עש היינו

בבקר כו' לא היה ממי' חותנו הלילה בכני בתו חלף חשב שביחויא חליו בבקר וימיתוהו: בעד החלון' כי לרך הפתח לא יוכל לבח' מפני הסוודים והיה לבית חלון מנד' אחר טלא רחו חותנו הסומרי

ותוסף ה' רפ בקריאה נ' סלאים זכ' חס' וס' נסטר בשדר וישב: בלילה הוא ד' וס' ותשקן את אביהן ין' ויבא יעקב מן השדר' ויקס בלילה הוא' ודוד נס ומלט' וס' בלשון ארמי ששה, ופך וקס וערק:

ויפטר מפני שחול ויך את החנית בקיר' ל' סנתלק מלפניו בעת זרקו החנית להכות דוד והכה החנית בקיר ולא נגע בדוד והנה היה זה עם עבוס כי עש היינו מננן והיה משתלל שיהיה פירו מסוער כרה' כסתלק מכני אחר זרעיקתו החנית חליו' ולפי סנתברר לדוד כי בלטה הדעה מואת שחול להמיתו עם לביתו: לשמרו ולהמיתו בבקר' ל' לשמרו טלא יח' מסס כדי שיוכל להביא חותנו חליו בבקר להמיתו על ידי אחד מעבדיו בחוץ

ותוסף המלחמה להיות ויציא דוד וילחם בפלשתים ויך בהם מכה גדולה וינסו מפניו: ותהי רוח יהוה' רעה אל שאול והוא בביתו וישב וחתנתו בידו ודוד מנגן ביד' ויבקש שאול לחקות בחנית בדוד ובקיר ויפטר מפני שאול ויך את החנית בקיר ודוד נס ומלט בלילה הוא: וישלח שאול מלאכים אל בית דוד לשמרו ולרהמיתו בבקר ותגר לדוד מיכל אשתו לאמר אם אינך ממלט את נפשך הלילה מחר אתה מומת:

דרמתי' ח' בקריאה וס' וישבו ויבואו אל ביתם הרמתה' וילך אלק' והשכחו הרמתה' ויהקבצו כל זקי ישראל' וילך שמואל הרמתה' ויקח שמואל את קרן השמן' ודוד ברח ומלט' וילך גם הוא הרמתה':

ויהי עתה ויהי דוד ויפתח חלון ויפטר... כסתלק מלפניו ונשמר מהחנית והכה בקיר: ויך את החנית בקיר ולא נגע בדוד והנה היה זה עם עבוס כי עש היינו מננן והיה משתלל שיהיה פירו מסוער כרה' כסתלק מכני אחר זרעיקתו החנית חליו' ולפי סנתברר לדוד כי בלטה הדעה מואת שחול להמיתו עם לביתו: לשמרו ולהמיתו בבקר' ל' לשמרו טלא יח' מסס כדי שיוכל להביא חותנו חליו בבקר להמיתו על ידי אחד מעבדיו בחוץ

רבינו ישעיה דפטר חכמי טאל' פירו' נגיש' ויקח טול' את התרפים' מנלה התרפים' וס' ס' כדי לוא ללבויה כי ד' תנח' וס' בגידו לו כי אתה רונה לחרו ובעבוב זה דרם טלא יח' ל' שאלו כי אתה הגדת לו הסוד וברח יח' בקיר העזים שמה טלא יח' פירוש טיה דוד על עני מראשיתו מפני שלתפוס און להם טיער וכדי שיהיו התרפים כנו ארס הזוכי על החטה עשה לו שטרה בלנה בשאות חולה הוא ויחלו וינגו כו' לליל' כי יעירו וחס לא יביתוהו און להם כי רח' על מי התרפים סגורו לו יתרח' כוד' לעזים' כי פירו' רמה סס הנה' ודיות סס עקים:

רשי

את התרפים' עשויים בדמות נוף חרס: כבד העזים' עוד מופטט טלס כחמת פלוג'ל בלנ': שמה מרחמתי' ל' פ' שאין לתרפים טיער חו' דומה לטיער חרס: הוא חמר לי נג' אמה מסרתמי ביד ליסטוס חמר טלף חרבו עלי עד שטלחתי: במוות בית חולס' להקת

הרמה שיה' יושב בה שמואל: להקת

רשי שמואל א כ רדק שיו

להקת' סיעת: ופסגט נס הוא בגדינו בני מלכות לבגדי בני התלמידים: ויכל ערוס' ברשן מירגס יונתן ונפל ערטילי בשם ר' מנחם פסממע מפי ערבי אחד ברשן בלשון ערבי משונע: כפעע' כפסיעה אחר שנספטרתי מפניו והכז בחנית בקיר ובחנותה פסיעה נכלתי מן המות: הנה חדש מחר' חידוש הלכנה וכל חוכלי שולחן המלך חין כ

ויחא' הנדול שבמלחכי שאלו לו כל אחד ואחד ממלחכי שאלו: להקת' כמו הפוך קהלת ותרגומו סיעת ספריח לל תלמידי חכמים בי תחן בקרחו ספרים: ככאים' תרגומו מסכחך כלומר היו חומרים שירות ותוסבות לאל ברוח הקדש ואפשר שהיו מתבדחן כבולות עתידות קרובות בזמנם: עמד כזב עליהם' עומד שהיה עומד על רגליו:

עמד' חס' וס' ופל' ערם כל היום' כי תראה ערם ב' מלך חס' יוד ברש' תיבנות וקרינן וס' עשה ויאמר וכוטיו' כי אמר אלי ערם יערים' ערם יאמתי שבטן:

כמע חיס מלכא ביום טוב אל הלחס:

עומד שהיה עומד על רגליו:

כזב' מלמד חומס כמו כזב על הקוצרי ומנוחה עליהם להורות' מה יעשו וכן כזב על עבדי שאלו גדול ומנוחה עליהם וכתי' קאים

כ וישלח שאל מלאכים לקחת את-

דוד וירא את להקת הנביאים נבאים ושמואל עמד נצב עליהם ותהי על- מלאכי שאל רוח אלהים ותנבאו גם-המה: ונגרו לשאל וישלח מלאכים אחרים ותנבאו גם-המה וינסף שאל וישלח מלאכים שלשים ותנבאו גם-המה וילך גם-הוא הרמתה ויבא ער-בור הגדול אשר בשכו וישאל ויאמר איפה שמואל ודוד ויאמר הנה בנות ברמה: וילך שם אל-נזות ברמה ותהי עליו גם-הוא רוח אלהים וילך הלוך ותנבא ער-באו בנזות ברמה: והפסגט גם-הוא בגדינו ותנבא גם- הוא לפני שמואל ויפל ערם כל- היום והוא וכל-הלילה על-כן יאמרו הגם שאלו בנביאים:

המלך לחכול' לשון הנה הוא ואכזי רגלי לשב עם המלך תמיד לחכול סמוך לו: ושלתמי מעשה ונסטרתי עד הערב של יום שלישי ולא ח' חזיה עם האוכלים ויפקד מושבי ויתמה המלך עלי חן מחר חן למחרתו' כשאל

רלב

להקת הכחילי ככאים' לל קהלת הנביאים מתנבאים דברים ע' עתידים: כזב עליהם' לל חללס והנה זאת הנבואה היתה ממין רוח הקדש בהשתמש החושים על מנהגיהם וכחילו השפייע שמואל מן הרוח אשר עליו עליה ונכתבו מלאכי שאלו הראשונים והפסיים והשלישים' וגם שאלו נכתבו כ בנבואו סס וכפסית הבגדים ונפלו ערום היה מחוק הדבקות במושכלו עם שלא היו מרגשים בענינים ה הנפויים והתמידי זה לשאלו כל היום ההוא וכל הלילה כדי שוכל דוד להמלט חן מיד שאלו: ומדוע יסתיר חזי ממני את הדבר הזה חין זאת' יתכן שכבר חשב יהונתן שמה שהיה שאלו ר' רוקף דוד להרגו לא יהיה כי חס בשל הרות הרעה שהיתה מבעתת חונתו חך בהיות שאלו בדעתו השלס לא היה כונתו להרע ל לדוד כי כבר נסבע לו בחלשים כאמרנו חי י' חס יומת: כפעע בניו נבין המות' לל שיעור מועט כאילו תאמר פסיע' אחת וזה מבואר מחר בעת שהיה דוד מונג לכניו כי לולי כטה מפניו מעט הרגו בחניתו: ואכזי ישב חשב עם המלך לחכול' בכמו היום הזה ולזה ירגיש המלך שאיכזי עם וישאל מה הסבה בזה: עד הערב השלישית' הוא ערב יום החדש השני כי היא שליטת לערב ההוא: כי

ומליף עליהם: בשכנו' סס מוקס

וככאים' דלל כל אחד ממלחכי שאלו את קהלת והיה מלה הפוכה כמו שחלה' שלמה: בוד הגדול אשר כזבו' סס מקס: ויפסגט גם הוא את בגדינו' פירוש כיון ששרתה עליו רוח הקדש פסגט בגדי מלכותו שלא יעמוד כשרתה ובגאונה ועמד וכתב לפני שמואל כאשר מתלמדות: ויפל ערוס כל היום ההוא וכל הלילה' פירוש כפל ערוס מנכדי יקרה שיפסגט בגדיו מפני רוב בטול הרגשותיו ומחשבותיו הנכספיות וישחר בכת השכל לבדו: ויפול ערוס' תרגס וכפל ברשן ולא מצאתי לו חבר ויש נסחאות כתיב בייסן: על כן יחמרו הגם שאלו בככאים' כמו שאמר למעלה על כן היתה למסל וסס פרטוהו: ויברח דוד' בעוד שהיה מתנבא שאלו ברח לו: ויאמר לו חלילה' יס לשאלו היחך היה מבטיחו יהונתן על סקר וחין אמר לו ולא יגלה את חזני והלא לעיני כל היה רדפו ומבקש על כפשו חלל היה חושב יהונתן שלא היה בלב חביו להמיתו אחר שנסבע לו וחל ח' י' חס יומת ומה שהיה נוטיל לו החנית אחרי השבוע ומה שסלח לביתו לסמרו ולהמיתו ומה ש שהלך אחריו עד כיות ברמה להמיתו היה חושב יהונתן כי מפני רוח רעה שהיתה מבעתת חונתו היה רוצה להמיתו בעוד שהיתה בו הרוח הרעה כי לא היתה לו רוח רעה חלל לעיתים כמו שאמר והיה בהיות עלך רוח חללים רעה אל שאלו וכן לא רחינו שהיה רוצה להמיתו אחר השבועה חלל בהיות עליו רוח רעה לפיכך היה מבטיחו יהונתן כי היה יכול להשמ' ממנו בהיות עליו רוח הרעה וחק על פי שהיה לו לנגן לכניו בעת ההוא חף על פי כן היה יכול להשמר ממנו שלא יעמוד למולו ושאלו היה ב בלבו להמיתו גם בלא עת רוח רעה חלל שלא היה מראה זה מפני השבועה שנסבע ליהונתן חן כדי שלא יעזב יהונתן כמו ש שאמר לדוד והגידו לדוד מעבדי שאלו החוכבי' חונתו כי בלב שאלו להמיתו כי גלה להם והסתיר מיהונתן לפיכך נסבע דוד וחמר חי י' וחי ככשך כי כפעע בני ובין המות' ונראה כי החזירו יהונתן לפני חביו אחר מעשה כיות והיה בשלחן חביו כיום ביום כמו שאמר ואכזי ישב חשב עם המלך לחכול' כלומר מכהני לטבת עמו בשלחנו יום ביום וחק על פי כן היה ירח דוד וחמר ליהונתן כי ביה יתכן הדבר חס יפקדו כשלא יהיה עם ויאמר טוב שלס לעבדך כלומר כי סקר דבריו להמירם חן היטב לבכו חלי ופירוש כפעע דבר מועט כמו פסיעה והוא בעד הרגלי' וכתי' חרי כפיועח חרל בינח וכן מותח' וכדרס בפסיעה אחת שנפטרתי מפניו נכלתי כמו שנאמר ויפטר דוד מפני שאלו: הנה חדש מחר' יום ראשון מהחדש וכן שמהגו לחכול בשלחנו ויפקדני כל שכן שהוא יום ראש חודש ובכאים כל האוכלים בשלחן אחד כמו ביום טוב: עד הערב השלישית' פירוש עד עת ערב של יום שלישי ואומר השלישית לשון כקבה על העת וכתי' עד ערב רמזא דיומא תליתאה:

ושלח שאלו אנדוין למדבר ית

דוד וחיו ית סיעת ספריא מן שבוין ושמואל קאם מליף עליוהון ושרת על אנדוין שאלו רוח נבואה מן קדם יי ושבחנו אף אנון: וחיאו ל' שאלו ושלח אנדוין אחרנין ושבחנו אף אנון: ואוסף שאלו ושלח אנדוין תליתאין וישבחנו אף אנון: ואול אף הוא לרמתה ואמרה עד גובה רבא די בשכו ושאל ויאמר איכא שמואל ודוד ואמר האי בבית אולפנא ברמתה: ולתמן לבית אולפנא די ברמתה ושרת עלוהי אף הוא רוח נבואה מן קדם יי ואול מיוז ומשבח עד דאתא לבית אולפנא ברמתה: ואשלח אף הוא לבושוהי ושבח אף הוא קדם שמואל ונפל ברשן כל יומא ההוא וכל ליליא על בן ימרון האף שאלו בספריא: וערק דוד מבית אולפנא די ברמתה ואמרה ואמר קדם יהונתן מה עברית מה חובי ומה סורחני קדם אבוק ארי בעי למקטלי: ואמר ליה חס לא תמות הא לא יעפיר אבא פתגם רב אז פתגם זעיר ולא יחווי לי ומא דין כפי אבא מפני ית פתגמא הרין לית דא ק קומא: ואמר מדע ידע אבוק ארי א אשבחת רחמן בעינד ואמר לא ידע דא יהונתן דלקמ' יתנסיס וברם קים הוא יי וחי נפשך ארי כפסע' חדא בינא ובין מותה: ואמר יהונתן לדוד מה רענה נפשך ואעפיד לך: ואמר דוד ליהונתן הא ירחא מחר ואנא אסחרא אסחר עם מלכא למיכל ותשלחני ואשפר בתקלא עד ערן רמזא דיומא תליתאה: אם

ויברח דוד מנזית ברמה ויבא ויאמר לפני יהונתן מה עשיתי מרה-עוני ומרה-חטאתי לפני אביך כי מבקש את-נפשי: ויאמר לו חלילה לא תמות הגה לוד-עשה אבני דבר גדול או דבר קטן ולא יגלה את-אזני ומדוע יסתיר אבני ממני את-הדבר הזה אין זאת: וישבע עוד דוד ויאמר ידע ידע אבירך כי מצאתני חן בעיניך ויאמר אל-ידע זאת יהונתן פן-יעצב ואולם חי-יהוה וחי נפשך כי כפשע ביני ובין המות: ויאמר יהונתן אל-דוד מרה-תאמר נפשך ואעשה-לך: ויאמר דוד אל-יהונתן הנה-חדש מחר ואנכי ישב-אשב עם המלך לחכול ושלחתני ונסתרתני בשרה עד הערב השלישית:

השלישית' כל היום ההוא וכל הלילה כדי שוכל דוד להמלט חן מיד שאלו: ומדוע יסתיר חזי ממני את הדבר הזה חין זאת' יתכן שכבר חשב יהונתן שמה שהיה שאלו ר' רוקף דוד להרגו לא יהיה כי חס בשל הרות הרעה שהיתה מבעתת חונתו חך בהיות שאלו בדעתו השלס לא היה כונתו להרע ל לדוד כי כבר נסבע לו בחלשים כאמרנו חי י' חס יומת: כפעע בניו נבין המות' לל שיעור מועט כאילו תאמר פסיע' אחת וזה מבואר מחר בעת שהיה דוד מונג לכניו כי לולי כטה מפניו מעט הרגו בחניתו: ואכזי ישב חשב עם המלך לחכול' בכמו היום הזה ולזה ירגיש המלך שאיכזי עם וישאל מה הסבה בזה: עד הערב השלישית' הוא ערב יום החדש השני כי היא שליטת לערב ההוא: כי

לז חלילה לא תמות הגה לוד עשה' עבר שוטף כי עבר' וחלופיחן ב' כתיב ולא קרינן וס' יצאו ומארץ כשדים יצאו' יעמדו והיה יעמדו עליו חגים כתיב יחוקאל:

כ זיה יתכן הדבר חס יפקדו כשלא יהיה עם ויאמר טוב שלס לעבדך כלומר כי סקר דבריו להמירם חן היטב לבכו חלי ופירוש כפעע דבר מועט כמו פסיעה והוא בעד הרגלי' וכתי' חרי כפיועח חרל בינח וכן מותח' וכדרס בפסיעה אחת שנפטרתי מפניו נכלתי כמו שנאמר ויפטר דוד מפני שאלו: הנה חדש מחר' יום ראשון מהחדש וכן שמהגו לחכול בשלחנו ויפקדני כל שכן שהוא יום ראש חודש ובכאים כל האוכלים בשלחן אחד כמו ביום טוב: עד הערב השלישית' פירוש עד עת ערב של יום שלישי ואומר השלישית לשון כקבה על העת וכתי' עד ערב רמזא דיומא תליתאה:

וככאים' דלל כל אחד ממלחכי שאלו את קהלת והיה מלה הפוכה כמו שחלה' שלמה: בוד הגדול אשר כזבו' סס מקס: ויפסגט גם הוא את בגדינו' פירוש כיון ששרתה עליו רוח הקדש פסגט בגדי מלכותו שלא יעמוד כשרתה ובגאונה ועמד וכתב לפני שמואל כאשר מתלמדות: ויפל ערוס כל היום ההוא וכל הלילה' פירוש כפל ערוס מנכדי יקרה שיפסגט בגדיו מפני רוב בטול הרגשותיו ומחשבותיו הנכספיות וישחר בכת השכל לבדו: ויפול ערוס' תרגס וכפל ברשן ולא מצאתי לו חבר ויש נסחאות כתיב בייסן: על כן יחמרו הגם שאלו בככאים' כמו שאמר למעלה על כן היתה למסל וסס פרטוהו: ויברח דוד' בעוד שהיה מתנבא שאלו ברח לו: ויאמר לו חלילה' יס לשאלו היחך היה מבטיחו יהונתן על סקר וחין אמר לו ולא יגלה את חזני והלא לעיני כל היה רדפו ומבקש על כפשו חלל היה חושב יהונתן שלא היה בלב חביו להמיתו אחר שנסבע לו וחל ח' י' חס יומת ומה שהיה נוטיל לו החנית אחרי השבוע ומה שסלח לביתו לסמרו ולהמיתו ומה ש שהלך אחריו עד כיות ברמה להמיתו היה חושב יהונתן כי מפני רוח רעה שהיתה מבעתת חונתו היה רוצה להמיתו בעוד שהיתה בו הרוח הרעה כי לא היתה לו רוח רעה חלל לעיתים כמו שאמר והיה בהיות עלך רוח חללים רעה אל שאלו וכן לא רחינו שהיה רוצה להמיתו אחר השבועה חלל בהיות עליו רוח רעה לפיכך היה מבטיחו יהונתן כי היה יכול להשמ' ממנו בהיות עליו רוח הרעה וחק על פי שהיה לו לנגן לכניו בעת ההוא חף על פי כן היה יכול להשמר ממנו שלא יעמוד למולו ושאלו היה ב בלבו להמיתו גם בלא עת רוח רעה חלל שלא היה מראה זה מפני השבועה שנסבע ליהונתן חן כדי שלא יעזב יהונתן כמו ש שאמר לדוד והגידו לדוד מעבדי שאלו החוכבי' חונתו כי בלב שאלו להמיתו כי גלה להם והסתיר מיהונתן לפיכך נסבע דוד וחמר חי י' וחי ככשך כי כפעע בני ובין המות' ונראה כי החזירו יהונתן לפני חביו אחר מעשה כיות והיה בשלחן חביו כיום ביום כמו שאמר ואכזי ישב חשב עם המלך לחכול' כלומר מכהני לטבת עמו בשלחנו יום ביום וחק על פי כן היה ירח דוד וחמר ליהונתן כי ביה יתכן הדבר חס יפקדו כשלא יהיה עם ויאמר טוב שלס לעבדך כלומר כי סקר דבריו להמירם חן היטב לבכו חלי ופירוש כפעע דבר מועט כמו פסיעה והוא בעד הרגלי' וכתי' חרי כפיועח חרל בינח וכן מותח' וכדרס בפסיעה אחת שנפטרתי מפניו נכלתי כמו שנאמר ויפטר דוד מפני שאלו: הנה חדש מחר' יום ראשון מהחדש וכן שמהגו לחכול בשלחנו ויפקדני כל שכן שהוא יום ראש חודש ובכאים כל האוכלים בשלחן אחד כמו ביום טוב: עד הערב השלישית' פירוש עד עת ערב של יום שלישי ואומר השלישית לשון כקבה על העת וכתי' עד ערב רמזא דיומא תליתאה:

כ זיה יתכן הדבר חס יפקדו כשלא יהיה עם ויאמר טוב שלס לעבדך כלומר כי סקר דבריו להמירם חן היטב לבכו חלי ופירוש כפעע דבר מועט כמו פסיעה והוא בעד הרגלי' וכתי' חרי כפיועח חרל בינח וכן מותח' וכדרס בפסיעה אחת שנפטרתי מפניו נכלתי כמו שנאמר ויפטר דוד מפני שאלו: הנה חדש מחר' יום ראשון מהחדש וכן שמהגו לחכול בשלחנו ויפקדני כל שכן שהוא יום ראש חודש ובכאים כל האוכלים בשלחן אחד כמו ביום טוב: עד הערב השלישית' פירוש עד עת ערב של יום שלישי ואומר השלישית לשון כקבה על העת וכתי' עד ערב רמזא דיומא תליתאה:

רדק

שמואל א כ

רשי

כי אמר מקרה הוא בלתי טהור הו' כי לא טהור... פירוש אמר שאל מקרה קרה לו שלא בא כלומר היה לו דבר להתעסק בו ונלתי כי טהור הוא לו לא טהור מקרה לילה לפיכך לא בא ופי' בלתי זולתי כמו בלתי כלב בן יפוכה והיו כשמרים מלאכול הטמא והטהור יחדו חפי' בחולין ח'ן שמה היו ס'ס זכתי שלמי' עשה המלך השלמי' ביום החדש גם יתכן לפרש כי

חין מדרך מוסר לבח טמא ד לשלחן המלך וית אחי ח'ל' דילמ' עירוע הו' ליה ולא דכי הו' ח'ן דילמ' לאורח ח'ול ואנחנו לא דלתי טהור הו' בלתי טהור הו' לפי מקרה הו' לשון קרי ח'ן מקרה לילה ובלתי כמו לא ח'ן כל קרוב אך ופירוש כי לא טהור שלא הניח בעבור שלא ט טהור הוא ח'ל' סהלך בדרך קרוב ואנחנו לא זמננו ח'תנו שיהיה מוכן לבח היום ח'ל' ה' השלחן כי כל האוכלים על שלחן המלך לא היו תמידים בכל יום: דהו' עיבור ירחא' ממחרת החדש השני: דנה לומר על יום שלמי' טהור ממחרת ר'ח טהור שני לחדש ויונתן תרגס ביומא דבתרתי דהו' עיבור ירחא' תנייחא:

כשאל כשאל ימקור שלם מבנין כפעל: מעמדי' כלומר ממני לחן רעות בלכתו לבית לחם ולא הלך בלא רעות ולסון כפעל בזה הענין רעה לומר ששאל דוד עצמו מעמדי' כדי ללכת עד בית לחם והנה הו' כשאל בעצמו וכן כשאלתי מן המלך: זבח משפחה לנו' כבר פירשתינו: והו' צוה לי אחי' פי' אחי צוה לי ללכת שמה וזה מורה ח'כך: והו' איחב הבכור שתייב לכבודו ולסמוע למצותיו ונראה כי כן הו' דרכס בחותם הימים להיות הח'ח הקטן נשמע למכות הח'ח הגדול כמו שזכר למעלה בענין ירח אב ח'ליחב: אמלטה כא' ח'ל' אמלטה מעבודת המלך מעט וח'לך לרחות ח'ת אחי: בן נעות כי המרדות' בן סמוך לנעות כי ח'מו שרשעויה תח'ה הכפעל נעוה לזכר כי ח'מו נעוה לנקה ובסמוך נעות והו' סמוך ח'ל' המרדות כלומר ח'מך היה לך זה שהיו מורדת ברצונו וכוו' מן ח'תה מורד במה שאחי רוכ' והי' מה שאחי טהור וית בר' סרבות' דמרדותא קטיח פירש נעות סס: לכן ישי' ה'למד כמו הרגו לחבכר ח'ו היא במקום בית כמו לפניס: ל לחרב: לכשתך ולכשת ערות ח'מך' עתה יחמרו הסומעי' שח'ת ח'הב ח'דם שאחי טהור כי ח'כך בני ויהיה זה בשתך וכוסת ערות ח'מך שיחמרו סזנתה: כי כלה' כלומר נבמר הדבר בלב ח'בני

אר' אמר דלמ' עירוע הו' ליה ו' ולא דכי הו' או דלמ' לאורח אול ואנחנו לא זמננהו: והו' ביום דבתרתי דהו' עיבור ירחא' תנינא והו' אתר' דדוד מרוח ואמר שאול ליהונתן בריה מא' דין לא אתא בר' ישי מא' תמלי אף יומ' דין ללחמא: ואתיב יהונתן ית שאול אשתא'ל' אשתא'ל' דוד בני למיול עד בית לחם: ואמר שלחני כען ארי שירו נבסרת קודש'א לכל ודעיתא לא בקרמ' והו' פקיד לי אחי וכען אס' אשכחית רחמי' בעינך א אשתיו' בען ואחיו ית אחי על בן לא אתא לפתורא דמלכא:

ותקיף רונא דשאל ביהונתן ואמר ליה בר' סרבות'א דמרדות'א קטי' הלא ידענא ארי רעי א'ת' לבר' ישי לבהתך ו ולבהתך קלן אמך: ארי כל יומ' דבר ישי קים על ארע' לא תתקן א'ת' ומלכותך וכען שלח ואיתניה ל'תי ארי גבר ח'ב קטול הוא:

יהונתן ית שאול אבוהי ואמר ליה למה יתקטל מה עבר: וארי' שאול ית מוריתא עלוהי למסחיה וידע יהונתן ארי גמיר' היא מן אבוהי למקטל ית דוד: וקס יהונתן מעס פתור'א בתקיף רונא ול' אכל ביום עבור ירח' תנינא לחמ' ארי איתנסיס על דוד ארי אכלמיה אבוהי:

והו' בצפר'א ונפק יהונתן לחקל'א לזמנא דאמר ליה דוד ויניק זעיר עשיה: ואמר לעולמיה דהט איתא בען ית גיריא דאנא שדי ועולמ'א דהט והו' שדא גירא לאעבדותיה:

יהו' בבקר ויצא יהונתן לה השדה למועד דוד ונער קטן עמו: ואמר לנערו ר'ץ מצא נא את החצים אשר אנכי מורה הנער ר'ץ והו' ירה החצי לה' עברו:

ויהו' ירה החצי לה' עברו: ואמר לה' עשיה: ואמר לעולמיה דהט איתא בען ית גיריא דאנא שדי ועולמ'א דהט והו' שדא גירא לאעבדותיה:

בי אמר מקרה הוא בלתי טהור הו' כי לא טהור... פירוש אמר שאל מקרה קרה לו שלא בא כלומר היה לו דבר להתעסק בו ונלתי כי טהור הוא לו לא טהור מקרה לילה לפיכך לא בא ופי' בלתי זולתי כמו בלתי כלב בן יפוכה והיו כשמרים מלאכול הטמא והטהור יחדו חפי' בחולין ח'ן שמה היו ס'ס זכתי שלמי' עשה המלך השלמי' ביום החדש גם יתכן לפרש כי חין מדרך מוסר לבח טמא ד לשלחן המלך וית אחי ח'ל' דילמ' עירוע הו' ליה ולא דכי הו' ח'ן דילמ' לאורח ח'ול ואנחנו לא דלתי טהור הו' בלתי טהור הו' לפי מקרה הו' לשון קרי ח'ן מקרה לילה ובלתי כמו לא ח'ן כל קרוב אך ופירוש כי לא טהור שלא הניח בעבור שלא ט טהור הוא ח'ל' סהלך בדרך קרוב ואנחנו לא זמננו ח'תנו שיהיה מוכן לבח היום ח'ל' ה' השלחן כי כל האוכלים על שלחן המלך לא היו תמידים בכל יום: דהו' עיבור ירחא' ממחרת החדש השני: דנה לומר על יום שלמי' טהור ממחרת ר'ח טהור שני לחדש ויונתן תרגס ביומא דבתרתי דהו' עיבור ירחא' תנייחא:

ויהי ממחרת החרש השני ויפקד מקום דוד ויאמר שאול אל-יהונתן בנו מדוע לא-בא בן-ישי גס-המול גס-היום אל-הלחם: ויען יהונתן את-שאול נשאל נשאל דוד מעמדי' עד-בית לחם: ויאמר שלחני נא בי זבח משפחה לנו בעיר והו' צוה לי אחי ועתה אס' מצאתי חן בעיניך אמלטה נא ואראה את-אחי על-בן לא-בא אל-שלחן המלך:

ויהי ירח אף שאול ביהונתן ויאמר לו בן נעות המרדות הלא ידעתי כי-בחר אתה לבן-ישי ל לבשתך ולבשת ערות אמך: כי כל-הימים אשר בן-ישי חי על-הארצה ל'א תכון אתה ומלכותך ועתה שלח וקח אתו אלי כי בן-מות הוא: ויען יהונתן את-שאול אביו ויאמר אליו למה יומת מה עשה: וישל שאול את-החנית עליו להכתו וידע יהונתן כי כלה היא מעס אביו להמית את-דוד: וקס יהונתן מעס השלחן בחרי-אף ולא אכל ביום-החרש השני לחם כי נעצב אל-דוד כי הכלמו אביו:

ויהי בבקר ויצא יהונתן לה השדה למועד דוד ונער קטן עמו: ואמר לנערו ר'ץ מצא נא את החצים אשר אנכי מורה הנער ר'ץ והו' ירה החצי לה' עברו:

ויהו' ירה החצי לה' עברו: ואמר לה' עשיה: ואמר לעולמיה דהט איתא בען ית גיריא דאנא שדי ועולמ'א דהט והו' שדא גירא לאעבדותיה: ואתא

והטהור יחדו בשלחן המלך עם שכבר אפשר שהיו אוכלים זכתי שלמים: והו' צוה לי אחי' הו' על דרך ח'מרו ותפרח ותרחו ח'ת הילד שבחר אחר הכנני הנעוה והדבון בזה שאחיו צוה לזוד שילך סס: בן נעות המרדות' ר'ל מועותת המוסר כאילו יאמר שלא הוכיחתי ח'מו בקטנותו ולזה לא קבל מוסר כראוי ויהיה הדבון במרדות מוסר ובוה ח'מרו רבותינו מכת מרדות ח'ו יהיה הדבון במרדות ממסלה כענין וירד מים על ים והו' היותר נכון וירכה בוה שהוא בן חשה שאינה ראויה לממשלה אבל היא מעוותת בדבר הממשלה כי ח'ן מיכה כמות לחדנות ובוה יאמר ביהונתן שהו' בלתי ראוי לממשלה כי הו' בוחר במה שימנעו ממלוק על ישראל והו' דוד: כי נעצב ח'ל דוד כי הכלימו ח'ביו' בח'ר בוה שאני דברים היו סבה שלא אכל יהונתן ביום החדש השני לחם החדש כי היה נעצב ח'ל דוד שיצטרך שיפרד ממנו מפחד ח'ביו והי' היתה הסבה היותר חזקה ולזה הקדימה והסבה השנית היא כי הכלימו ח'ביו במה שקרא לוב' נעות המרדות: דין מכא כא ח'ת כנגד מקס ח'חר יומ'ת רחוק מהח'ן ההו' כדי שיבכר הח'ן המקס שהגביל הנער: על

מקרה הוא ה' קרי ראה בלתי טהור הוא ועדיין לא טבל לקריו שהילו טבל לקריו ח'ן כריך הערב שמש לחולין: כי לא טהור: זו היא כתיבת טעם לדבר ולפי שהינו טהור לפיכך לא בא שלא יטמא ח'ת הסעודה: ממחרת החדש' ממחר' חידוש הלכה: השני' ביום שני לחדש: והו' צוה לי אחי' גדול הבית צוה לי שיהיה סס והו' ח'י ח'ליחב: אמלטה ח'י שקמוכי' בלע ח'לך יום אחד וח'בא: כעות המרדות' לשון נעו חשה נעה ונדה י' ינחית כאשר תאמר זענה מן זען כן תאמר נעוה מן נעו והתו' מן הדיבוק שהוא דבוק למרדות המרדות ס שהו' ראוייה לרדות וליישר' ל'א כשחטבו בני בנימין מוכנו יבש גלעד שיכחו לחול כ בכרמים היה שאלו בייסן ולא רצה לחטוף עד שבחת' היא עצמה והעיתה כניה ורדפה ח'לטה נא ח'ריו: נעות' על סס הכרמים והו' ג' כמו נעוה ארתתו י יטופון נעוהי בחמר ולא מן השס: נעצב על דוד' בסביל דוד: כי הכלימו ח'ביו' בסביל דוד: למועד ח'סר קבע לו דוד: להעבירו' החצי עבר ח'ת הנער: מחלב

רלבנ כי אמר מקרה הוא בלתי טהור הו' כי לא טהור... פירוש אמר שאל מקרה קרה לו שלא בא כלומר היה לו דבר להתעסק בו ונלתי כי טהור הוא לו לא טהור מקרה לילה לפיכך לא בא ופי' בלתי זולתי כמו בלתי כלב בן יפוכה והיו כשמרים מלאכול הטמא והטהור יחדו חפי' בחולין ח'ן שמה היו ס'ס זכתי שלמי' עשה המלך השלמי' ביום החדש גם יתכן לפרש כי חין מדרך מוסר לבח טמא ד לשלחן המלך וית אחי ח'ל' דילמ' עירוע הו' ליה ולא דכי הו' ח'ן דילמ' לאורח ח'ול ואנחנו לא דלתי טהור הו' בלתי טהור הו' לפי מקרה הו' לשון קרי ח'ן מקרה לילה ובלתי כמו לא ח'ן כל קרוב אך ופירוש כי לא טהור שלא הניח בעבור שלא ט טהור הוא ח'ל' סהלך בדרך קרוב ואנחנו לא זמננו ח'תנו שיהיה מוכן לבח היום ח'ל' ה' השלחן כי כל האוכלים על שלחן המלך לא היו תמידים בכל יום: דהו' עיבור ירחא' ממחרת החדש השני: דנה לומר על יום שלמי' טהור ממחרת ר'ח טהור שני לחדש ויונתן תרגס ביומא דבתרתי דהו' עיבור ירחא' תנייחא:

כי נודח דוד כי נתפרסם דוד כלומר נודע הדבר שהיו עמו אנשים עד ששמעו שאלו והיה הסכור הזה הנה מפני הדבר שאמר שאלו לעבדיו כי עד עתה לא ידע שאלו כי התקבצו אל דוד אנשים וכאשר שמע כי עמו כארבע מאות איש חלם בלבו זה מרד הוא שמרד בו ודעתו לא ללבוז ולהלחם עליו אלא לחלוק עליו המלכו וזהו שאמר

כי הקים בני חת עבדי עלי לחורב ויחמ לכלכם ימים פרי אפי כלו בחיל שהו מקבץ עלי או בהיתנו מלך כאש הו' חושב : האשל כמו העץ וכן יוטע אשל ברמה מקום היה בגבעת שאלו והיה גבוה ונקרא רמה וחץ זה רמת שמואל כי הוא בגבעה היה רבניו ישעיה

ולדברי בעל הדרכים הוא רמת שמואל שאמר וכי מה ענין גבעה אלל רמה אלל שאלו יושב בגבעה במלכותו בזכות האשל הגדול אשר ברמה והוא שמואל לרדף אחרינו : ואלו חילתו עליו ירמיהו : בני ימינו כלאמר עליכם היה לחוש עלי כי חתם משבטי וממשפחתי : קשרתם מרדתם כי הקשר הוא המרד והוא בהתחבר לבן בלתיים פירוש זה עס זה : בכרת בני בכרת בתויה וכי היה : ברית : בן ישי לא זכר שמו דרך שאלו ריגל חיי בכר בזיון : נכב על עבדי שאלו כלום כי חתם חבית אונתו על הכנף כדכתיב בראש היה נכב כי גדול טבעדיו וישימהו שאלו על עכתיב וכל שדאל בדב והפכו כי נכב עליו ולל נכב דוד כי הוא יושב שאלו לפניו וסומך לו לעשות מה שיצוה עשיתו מלך שאין חותם : ונכב על עבדי שאלו לל כמשמעו שהיה להם לראש וממונה עליהם וכתי והוא מוכח על עבדי שאלו והוא כמו הנכב על הקוצרי בן אחיטוב לא זכר שמו דרך בזיון : ושאלו לו בלתיים להניד לו דרכו : והוא בורח מפני ומדרשו עשיתו מלך שאין נשאלך בחורים ותומים אלל למלך ולחב בית דין ולמי סבורך כבוד בו : וסר אל משמעך חל עבולתך כלומר שה' נשמע לכל מנותך וכן וכי עימן משמעתם : היום החלונתי לשאלו לו בלתיים : ימ בתמיהה היום החלונתי לשאלו בעבורו חלילה שהייתי יודע כי ה' בורח כי כמה פעמי סאתי לו שהיה הולך במנותך ויש לפרשו בלא תמיהה כלומר למה חתה מחשבותי לפי ששאלתי לו באהים וזה הוא היום הראשון ולא הייתי יודע כי קשה הוא בעיניך וכי בירח הוא חלילה לי שאם הייתי יודע לא הייתי עושה ומעתה לא חננה עוד אחר שקשה בעיניך ובורח הוא מפניך כי לא הייתי יודע כל זה אבל הייתי חושב חותנו מתחילה כאמן ביתך : בכל בית חבי' ולא כל בית חבי' : אל יש המלך דבר חשם חמר זה לפי ששאלו לקרא נכב כן כל בית חבינו : ולא חבו' דרשו כי חבנר ועמשה היו ולא חבו' לטבוע בכהני יי' כי דרשו חכן ורקן מיועצו מה שכתו כל איש אשר ימרה את פיך יומת יכול חבילו לדבר עבירה תלמוד לומר רק חיק וחמץ ולדעת הדרכים הזה יהיה פירוש ויחמר המלך לרצים ולנכבים עליו כי חבנר ועמשה לא היו רצים אלל שרים : לדיון

וישמע שאלו יצרי אתידע דוד ונבריא די עפיה ושאלו יתיב ב בגבעתא תחורת אשלא ברמתא ומורגיתיה בדיה וכל עבדוהי ק קימין עלוהי : ואמר שאלו לעבדוהי דקימין עלוהי שמעו כען בני שבטא דבירת בנימין אף לכולון יתן בר ישי הקלון ו וברמין לכולון ימני רבני אלפין ורבני מאותא : ארי מרדתון כלבון עלי ולית דחוי לי פר גור קום פרי עס בר ישי ולית דכאב מנבון עלי ומחוי לי ארי אקים ברי ירת עבדי עלי לכמנא ביזמא דרין : ואתיב הואג אדומאה והוא ממנא על עבדי שאלו ואמר חיותי ית בר ישי אתמא לנוב לות אחימלך בר אחיטוב : ושאל ליה במימרא דיי תורין יהב ליה וית חרבא דגלית פלשתא יהב ליה : ושלח מלכא למקרי ית אחימלך בר אחיטוב פהנא וית כל בית אבוהי כהניא די בנוב ואתו כולוהן לות כלכא :

ואמר שאלו שמע כען בר אחיטוב ואמר הא אנא רבוני : ואמר ליה שאלו למה מרדתון עלי את ובר ישי במתנף ליה מזון וחרבא ושאלית ליה במימרא דיי למקם עלי לכמנא ביזמא דרין : ואתיב אחימלך ית מלכא ואמר ומן בכל עבדך כרוד מהימן וחתנא דמלכא ורכ על משמעתך ויקיר בביתך : יומא דין שריתי למשאל ליה במימרא דיי חס לי לא ישי מלכא בעבדיה פתנמא בכל בית אבא ארי לא ידע עבדך בכל דא פתנמא זעיר או רב : ואמר מלכא ממת תמות אחימלך את וכל בית אבונך : ואמר מלכא לרהטא דקימין עלוהי אסתחרו וקטולו כהניא דיי ארי אף ידיוהן עם דוד וארי ידעו ארי עריק הוא ולא חיו לי ולא אבו עבדי מלכא לאושטא ית ידיוהן למשלט בכהניא דיי : ואמר

וכל עבדיו זוסים ויקם פרעה לילה ולא פחדו ולא קרעו דירמיה וישו שאלו את עבדיו וישמע שאלו כי ויקם המלך ויקרע ויהו ככלתו לדבר וכל עבדיו עברים : אלו ג' חס' בקריאה וס' למה קשרתם כלכם עלי עבד בתוך העיר בתוך ירושלים ורץ דבר אל הנער הלוי וכל צורת הבית דיוקאל דכחו :

וישמע שאלו כי נודע דוד ואנשים אשר אתו ושאלו יושב בגבעה תחרת דהאשל ברכה וחניתו בידו וכל עבדיו נעבים עליו : ויאמר שאלו לעבדיו הנעבים עליו שמעו נא בני ימיני גם לכלכם יתן בן ישי שדות וקרמים לכלכם ישים שרי אלפים ושרי מאות : כי קשרתם כלכם עלי ואין נלה את אונת בכרת בני עס בן ישי ואין חללה מכס עלי ונלה את אונת בני הקים בני את עבדי עלי לארב כיום הזה :

וישן דאג האדמי והוא נעב על עבדי שאלו ויאמר ראיתי את בן ישי בא נבא אל אחימלך בן אחיטוב : ושאל לו ביהוה וצדה נתן לו וארת חרב גלית הפלשתי נתן לו : ושלח המלך לקרא את אחימלך בן אחיטוב הכהן ואת כל בית אביו הכהנים אשר נבנ ובאו כלם אל המלך : ויאמר שאלו שמע נא בן אחיטוב ויאמר הנני אדני : ויאמר אלו שאלו למה קשרתם עלי אתה ובן ישי בתתך לו לחם וחרב ושאלו לו באלהים לקום אלי לארב כיום הזה :

וישן אחימלך את המלך ויאמר ומי בכל עבדך כרוד נאמן וחתן המלך וסר אל משמעתך ונכבד בביתך : היום החלתי לשאלו לו באלהים חלילה לי אל ישים המלך בעבדו דבר בכל בית אבי כי לא ידע עבדך בכל זאת דבר קטן או גדול : ויאמר המלך מות תמות אחימלך אתה וכל בית אביך : ויאמר המלך לרצים הנעבים עליו סבו והמיתו כהני יהוה כי גם ידם עם דוד וכי ידעו כי ברח הוא ולא נלו את אונתו ולית אבו עבדי המלך לשלח את ידם לפגע בכהני יהוה :

וישמע שאלו כי נודע דוד כי התבונן להשמר ממונו : תחת האשל ברמה חתה שהיתה בגבול בנימן ורבותינו חמרו היא היתה רמה של שמואל ושי מקומות הן וכן מדרשו ושאלו יושב בגבעה בזכות האשל הגדול אשר ברמה שהיה מתפלל עליו : לשאל לו באלהים עשיתו מלך שאין נשאלך בחורים ותומים אלל למלך ולחב בית דין וסר אל משמעך חל עבולתך כלומר שה' נשמע לכל מנותך וכן וכי עימן משמעתם : היום החלונתי לשאלו לו בלתיים : ימ בתמיהה היום החלונתי לשאלו בעבורו חלילה שהייתי יודע כי ה' בורח כי כמה פעמי סאתי לו שהיה הולך במנותך ויש לפרשו בלא תמיהה כלומר למה חתה מחשבותי לפי ששאלתי לו באהים וזה הוא היום הראשון ולא הייתי יודע כי קשה הוא בעיניך וכי בירח הוא חלילה לי שאם הייתי יודע לא הייתי עושה ומעתה לא חננה עוד אחר שקשה בעיניך ובורח הוא מפניך כי לא הייתי יודע כל זה אבל הייתי חושב חותנו מתחילה כאמן ביתך : בכל בית חבי' ולא כל בית חבי' : אל יש המלך דבר חשם חמר זה לפי ששאלו לקרא נכב כן כל בית חבינו : ולא חבו' דרשו כי חבנר ועמשה היו ולא חבו' לטבוע בכהני יי' כי דרשו חכן ורקן מיועצו מה שכתו כל איש אשר ימרה את פיך יומת יכול חבילו לדבר עבירה תלמוד לומר רק חיק וחמץ ולדעת הדרכים הזה יהיה פירוש ויחמר המלך לרצים ולנכבים עליו כי חבנר ועמשה לא היו רצים אלל שרים : לדיון

וכל בית יב וס' וכל בית יוסף וכל בית מלוא וירדו אחיו וכל בית דמששן וילך דוד משם ויאמר המלך אל אחימלך ודוד וכל בית ישראל דמשחקים וחברו דמעלים בענא בן אחילור כי כל הגוים ערלים בן אדם אחיך הנשיא המשא הזה ואתה בן אדם קח לך עץ אחד ונסמר גם בשמשים סימן ס' :

כמו ויסורו חליו וקרב לשמועך וחלשמע ד דברך וכי היה לי להבין שאינו הולך ב בשליחותך : היום החלונתי לשאלו לו בתמיהה זה ימים רבים שצורך הכבוד בו שמינהו מוכיח ומביא חת ישראל ומחז חני סוף לו באהים : חלילה לי מעשות דבר זה למרד ולמעל : לרצים הנכבים עליו חבנר ועמשה היו : ולא חבו' דרשו חכן ורקן כל איש אשר ימרה את פיך ונמו יכול חבילו לדבר עבד תל רק : לדיון

רלבנ

וחץ חולה מכס עלי לל חץ אחד מכס שחשוב עזמו חולה בעבורי בדבר הנעשה כנגדי ונדמה שהי ירח שאלו שהיה הקשר חזק מכי ישראל חת דוד וילחם עמו ולזה חמר סכנר הקים בני עבדו עליו לחורב : אחימלך בן אחיטוב הכהן ואת כל בית חביו הכהנים ידמה שקרה עמו כל בית חביו חשב שאלו ש שהיה שלמו באהים חס יכליח במרדו על שאלו בדרך שיכנחו במלחמה והיתה תשובת אחימלך כי חלילה לו כי הוא לא ידע בזה דבר ומה ש עשה עשה מרד מ משבתו שהיה דוד היות כאמן מכל עבדי שאלו והיית סר אל משמעתו : היום החלונתי לשאלו לו ב באלהים : לל וכי היום החלונתי לשאלו לו באלהים שתחשבוני בזה הלא כמה פעמים שאלתי לו באלהים בשליחותך על דבר מלחמות ישראל כי הוא המוכיח והמביא חת ישראל בעבדו דבר בכל בית חבי לל ולא בכל בית חבי וחמס חמר זה לפי שכתו כל איש אשר ימרה את פיך יומת יכול חבילו לדבר עבירה תלמוד לומר רק חיק וחמץ ולדעת הדרכים הזה יהיה פירוש ויחמר המלך לרצים ולנכבים עליו כי חבנר ועמשה לא היו רצים אלל שרים : לדיון

לדון בשבתה שמו חמר לו נתפסתה כגד חתה הלכנת עליהם חתה הרוב חותם: חנכי סבותי שבבתי הדבר עד שכל לידי כך: כי אשר יבקש נפש חסד חמד דוקף סבינו במקום שחמלת שם חני המלט חתה כי במשמרת תהיה תמיד כך מיכנס יונתן אחי מאן דבעי למיקטלי בעי למיקטלך ויש עוד לפרש כי חת אשר יאזני ייהבך וחסד ישמור חת כפשי ישמור חת נפסק ויש לזמח במקרה חנכי דמים ישאלו חס וישראל י יבקשו נפשו חני כאן בקשת נפש לטובה: ככר

רלבג

נושא חפוד בד, כל שהיו נכבדים וראוים לזה הלכנו כי זה ה הלכנו היו לובשים ה הנכבדים וכל שכן מי שהיו מהם מיוחדים לעבודת השם כמו ש שזכרנו בענין חפוד שמואל: כי אשר יבקש חת כפשי יבקש חת כפשו חת כפשו כמו כפשי: כי משמרת חתה עמדי, ידמה שחמר זה מפני שכל הכיח חביתר עמו ה החורי והתומים ובהם יהיה נשאל דוד ב כאלהים ולזה חמ' שיש לו לכסוח על דוד ש שימרהו ככפסו: הנה חנכנו פה שחף על פי שחנכו תוך בני יהודה חנכו ידחי מפני שאלו חנכי נוסף על ירחתנו ידחת מערכות פ פלשתים, והנה שאל עוד דוד באלהים ב בעבור חכנו ועל השבות העוד החמינו חנכי דוד כי חך דוד החמינו כו בדאשונה, ויתכן שחמר והוא הנכו לפי מה שחחשוב כי הלשון הרשון הו' מוספק וכבר אפשר שיוכן שחס ילך והכה בפלשתים הנה וישע חת קעילה לא בזולת זה חבל לא יהיה בזה המחמר הבטח סיכה חת הפלשתים ולזה ירדו חנכי דוד מרת קעילה הלא תראה בענין פילגש בגבעה מה שקרה לישראל מהרע מפני הספק שהיה בלשון כחשר שאלו באלהים כסלא דקדקו בו ולזה הסכי' דוד לשאל באלהים פעם שנית על זה ונח חלח הלשון בזולת שום ספק שירד חל קעילה והסייתן חת פלשתים בידו: ככר

וימת ה בקריאה וסי' ורע בעיניו אשר עשה, ויאמר המלך לרוג' ולשפחהך שני בני וקם וישמעאל בן נתניה, הפך את סימיהם לרם וסי' בלשון תרגום אכאיש דואג וקטל נוניא לגדליה: ושה ה בקריאה וסי' נסתר בסדר שפטים: בן כל בן המוקף פתח במ' ואם הנגינה בו קמץ כגון בן חכם בן כסיל ופירושו

ויאמר המלך לרוג' סב אתה ופגע בכהנים ויסב דויג האדמי ופגע הוא בכהנים ומת' ביום ההוא שמנים וחמשה איש נשא אפור בד: ואת נב עיר הכהנים הכה לפי חרב מאיש ועד אשה מעולל ועד יונק ושור וחמור ושה לפי חרב: ומלט בן אחר לאחילך בן אחר וישמו אביתר ויברח אחרי דוד: ויגד אביתר לדוד כי הרג שאול את כהני יהוה: ויאמר דוד לאביתר ידעתי ביום ההוא כי-שם דויג האדמי כיהנך יגיד לשאול אנכי סכתי בכל נפש בית אביך: שבה אתי אל-תירא כי אשר יבקש את נפשי יבקש את נפשך כיהן משמרת אתה עמדי: ויגידו לדוד לאמר הנה פלשתים נלחמים בקעילה והמה שסיס את הגרנות: וישאל דוד ביהוה לאמר האלך והביתי בפלשתים האלה ויאמר יהוה אל- דוד לדך והבית בפלשתים והושעת את קעילה: ויאמרו אנשי דוד אליו הנה אנחנו פה ביהודה יראים ואף כי נלך קעילה אל מערכות פלשתים: ויוסף עוד דוד לשאול ביהודה וענתו יהוה ויאמר קום רד קעילה כיהני נרדו את פלשתים בידך: ואלך דוד ואנשו קעילה וילחם בפלשתים וינהג את מקניהם וך בהם מכה גדולה וישע דוד את ישבני קעילה: והיה בברח אביתר בן אחילך אל דוד קעילה אפור ירד בידו:

בן שהא חכם בן שהוא כסיל במ' וסי' נסתר בסדר ויציא: וישאל דוד ביי הדסמכי בקריאה וסי' האלך והביתי בפלשתים ארדף אחרי הגדוד האעלה באחת ערי יהודה האעלה אל פלשתים לא תעלה דמסול בכאיש האלך נ בקריא' וסי' נסתר בסדר שמות: אנשי דוד ד בקריא' וסי' הנה אנחנו פה ביהודה יראים הנה היום אשר אמר י אלך מדוע נבנוך אז נשבעו אנשי דוד וינהג ה בקריאה וסי' נסתר בסדר שמות: קעלה דחם בליש וסי' ואף כי נלך קעלה פלוגתא עליה ויצאו מקעלה וישע דוד את ישבני קעלה ויש ספרים קום רד קעלה חס' ויש ספרים מסר' מונים וחושעת את קעלה ושומטים וישע דוד את ישבני קעלה

שהבטיחו האל פעמי' הלם עמו: וינהג את מקניהם חך היו מקניהם במלחמה חלא כשהכה דוד מהם מכה גדולה רדף אחרי הנסים מהם עד חך פלשתים ונהג את מקניהם: חפוד ירד בידו פירשו אותו כמו הנריד וכתי אחית וחמי כחדס נורה והיתה טבה מאת יי והיה חפוד כדרך מקרה בין כליו לפיך חמר ירד ולא חמר הנריד: ככר

לדוני כתוב וקרי לדונך כי היה נקרה דויג ודונך כמו שחומר ויסב דויג ולא קרי דונך ויש ספרים שנס הוא קרי דונך והקרי הוא לפי שכרוב היו קוראי אותו דונך ומרשו כי לכך כתוב דויג חמר לו שאל כתבסת כגד חתה הלכנת עליהם חתה הרוב חותם ונראה כי בשעת המעשה קראו הכתוב דויג לגרעינת שמו: נושא חפוד בד, כתרנונו לכשרין למילכט חפוד דבון כראה ל לפירושנו כי הוא הרב יותר מ משמנים וחמשה חבל השמונים

וחמשה היו ראויין ללבוש חפוד בד כי נראה כי הגדולים בעובדי יי היו לובשים זה המלבוש וכן דוד המלך לבשו ביום שהעלה הארון וביום זה שמרבה נכ הכיחו המשכן לבעון: מחלם ועד חשה דרשו בו בדב' עמלק כתיב ויחוויל שחלוהעם על מ מיטב האן ונו' יחלתה בת קול וחמרה לו חל תהי כדוק הרבה וכנכ עיר הכהנים כתוב מעולל ועד יונק ושור וחמור ושה לפי חרב יאשת יכר והמרה לו חל תרשע הרבה יש לתמוה כי בכל אשר הזכיר הכתוב עובות שאלו לא ראינו שהזכיר עון כוב עיר הכהנים וחפילו כשקראם בית הדמים לא חמר לה על אשר הענית חת הנבעונים ולא חמר הכהנים ונראה כי חייבים היו הכהנים ולא נללה בכתיב עונם זולתי עון בית עלי וחף על פי כ נענש שאלו על דמם סכפל בחרב כלשמים הוא ובניו וחמר לו גדולה לנימה שמרחק הקרובי ומקרכת חת הרחוקים ומעלמת עין מן הרשעים ומשרה סביבתו על נבויחי העבל וסגנתה עולה זדון מרחקת חת הקרובי מעמו ומנחב מקרכת חת הרחוקים מיתרו דכתיב קראן לו ויחל לחס מעלמת עין מן הרשעים ממיתה משרה סביבתו על נבויחי הכעל מעדוה הנביא דכתיב והי הם יושבין על השלח ונו' וסגנתה עולה זדון שלמלא הליוה יוונתן לדוד שתי ככרות לחס לך נהרג כוב עיר הכהני ולא נטרד דונך האדומי ולא נהרג שאלו וסלסת בכנו: כי אשר יבקש חת כפשי יבקש חת כפשו חת חסיל הוא שמכיש חת כפשי והוא מוכף חת כפשו לכן טבה חתי: כי משמרת חתה עמדי

ויאמר מלכא לדואג אסתהר את ושלוט בבנהניא ואסתהר דואג אדומקא, ושלט הוא בכהניא וקטל בויםא יהוא תמן וחמשא נברין דכשרין למלבש אפור ד דבון: וית נוב קרית כהניא קטל לפרתגם דחרב מגבר ועד אתתא מעולים ועד יניק ותור וחמר ואמר לפתגם דחרב: ואשת יכר ברא חדא לאחילך בר אחיטוב ושמיה אביתר וערק בתר דוד: וחוי אביתר לדוד אחי קטל שאול ית כהניא דוי: ואמר דוד לאביתר ידענא בויםא ההוא ארי תמן דואג אדומקא, ארי הוא יחוי לשאול אנא גרמית לאסתקא בכל נפש בית אבוק: חב עמי ללא תרחל אחי דבעי למקטלי בעי למקטלך אחי נטרד את עמי: וחויאו לדוד למימר הלא פלישתאי מייחזין קרבא ב בקעילה והוא באנו בזוין ית אדריא: וישאל דוד במימרא דיי למימר האויל ואקטול ב בפלשתאי האלן: ואמר יי לדוד אויל ותקטול בפלשתאי ו תפרוק ית יתבי קעילה: ואמרו נברין דוד ליה קא בר אנחנא דכא בארעא דבית יהודה אנחנא דחלון ואף האלון דניול לקעילא לסדרי פלשתאי: ואוסף עוד דוד למימאל במימרא דיי וקביל צלותיה ויוימר קום חות לקעילה ארי אנא כסר ית פלשתאי בידך: ואיל דוד וגברוהי לקעילה ואגיים קרבא בפלשתאי ודבר ית גיתוון ומחא בהון כהא סניארה ופרק דוד ית יתבי קעילה: והיה כד ערק אביתר בר אחילך לות דוד לקעילה אפודה אחית בידיה:

בן שהא חכם בן שהוא כסיל במ' וסי' נסתר בסדר ויציא: וישאל דוד ביי הדסמכי בקריאה וסי' האלך והביתי בפלשתים ארדף אחרי הגדוד האעלה באחת ערי יהודה האעלה אל פלשתים לא תעלה דמסול בכאיש האלך נ בקריא' וסי' נסתר בסדר שמות: אנשי דוד ד בקריא' וסי' הנה אנחנו פה ביהודה יראים הנה היום אשר אמר י אלך מדוע נבנוך אז נשבעו אנשי דוד וינהג ה בקריאה וסי' נסתר בסדר שמות: קעלה דחם בליש וסי' ואף כי נלך קעלה פלוגתא עליה ויצאו מקעלה וישע דוד את ישבני קעלה ויש ספרים קום רד קעלה חס' ויש ספרים מסר' מונים וחושעת את קעלה ושומטים וישע דוד את ישבני קעלה

שהבטיחו האל פעמי' הלם עמו: וינהג את מקניהם חך היו מקניהם במלחמה חלא כשהכה דוד מהם מכה גדולה רדף אחרי הנסים מהם עד חך פלשתים ונהג את מקניהם: חפוד ירד בידו פירשו אותו כמו הנריד וכתי אחית וחמי כחדס נורה והיתה טבה מאת יי והיה חפוד כדרך מקרה בין כליו לפיך חמר ירד ולא חמר הנריד: ככר

סמויח וחמשה חת כפשי יבקש חת כפשו חת חסיל הוא שמכיש חת כפשי והוא מוכף חת כפשו לכן טבה חתי: כי משמרת חתה עמדי

הנה חנכנו פה שחף על פי שחנכו תוך בני יהודה חנכו ידחי מפני שאלו חנכי נוסף על ירחתנו ידחת מערכות פ פלשתים, והנה שאל עוד דוד באלהים ב בעבור חכנו ועל השבות העוד החמינו חנכי דוד כי חך דוד החמינו כו בדאשונה, ויתכן שחמר והוא הנכו לפי מה שחחשוב כי הלשון הרשון הו' מוספק וכבר אפשר שיוכן שחס ילך והכה בפלשתים הנה וישע חת קעילה לא בזולת זה חבל לא יהיה בזה המחמר הבטח סיכה חת הפלשתים ולזה ירדו חנכי דוד מרת קעילה הלא תראה בענין פילגש בגבעה מה שקרה לישראל מהרע מפני הספק שהיה בלשון כחשר שאלו באלהים כסלא דקדקו בו ולזה הסכי' דוד לשאל באלהים פעם שנית על זה ונח חלח הלשון בזולת שום ספק שירד חל קעילה והסייתן חת פלשתים בידו: ככר

שהבטיחו האל פעמי' הלם עמו: וינהג את מקניהם חך היו מקניהם במלחמה חלא כשהכה דוד מהם מכה גדולה רדף אחרי הנסים מהם עד חך פלשתים ונהג את מקניהם: חפוד ירד בידו פירשו אותו כמו הנריד וכתי אחית וחמי כחדס נורה והיתה טבה מאת יי והיה חפוד כדרך מקרה בין כליו לפיך חמר ירד ולא חמר הנריד: ככר

רדק שמואל א כג רשי

ככר חנות בידו הסגיר וכן אל תרח ביום אחד כיום ככרו ממשקל החקים הוא כמו חבד וסבר בריחיה וחס בקס לדבר במשקולת הרפים היה נקוד בכר:

ככר חנות בידו הסגיר וכן אל תרח ביום אחד כיום ככרו ממשקל החקים הוא כמו חבד וסבר בריחיה וחס בקס לדבר במשקולת הרפים היה נקוד בכר:

ככר חנות בידו הסגיר וכן אל תרח ביום אחד כיום ככרו ממשקל החקים הוא כמו חבד וסבר בריחיה וחס בקס לדבר במשקולת הרפים היה נקוד בכר:

רלבג

ככר חנות בידו הסגיר וכן אל תרח ביום אחד כיום ככרו ממשקל החקים הוא כמו חבד וסבר בריחיה וחס בקס לדבר במשקולת הרפים היה נקוד בכר: ככר חנות בידו הסגיר וכן אל תרח ביום אחד כיום ככרו ממשקל החקים הוא כמו חבד וסבר בריחיה וחס בקס לדבר במשקולת הרפים היה נקוד בכר:

שאל נמנע דוד אחד זה מלכת בעיר ההוא: כי

רבינו ישעיה דול שאין שואל באורי ותומי סני דברים כאלה ואם שאל חן משיבין לו אל אחד ואין משיבין הלל ראשון שהיך דוד אמר ה הנה הוא שאל שני דברים לא הסיבו חלל אחד והסיבו יי על הראוי להיות ראשון והוא ירד לו שאל שאל כסדר כי דוד שאל שאל במענה כי שאל כ כסדר שאל חז וסאל כסדר ה הסיבו בעלי קעילה חבל אס היה צורך הסעה לשאל שני ד דברים כאלה כגון שאין שהות לעמוד שואלין על שני דברים ומשיבין על שניהם כאלה כמו ששאל דוד הארדוף אחרי הגדוד הזה והסיבו ויאמר לו רדוף כי השב תשיג והצל תצל: בעלי קעילה חבני העיר ונדוליה וית הלכו בדרך מקרה בחנה מקס שודמן להם לשבת סס וית ב בחתר דכסר להלכה: במנדות בסלעים הנבזים שהיו במדבר ופירושו לפני יוסב בהר במדבר זף: וירא דוד כי הכיר דוד כי שאלו יא לבקש את כפשו סם במדב זף כי שמע כי הויסי אמרו לו כי הוא מסתתר עם והיה בדעתו ללכת משם וכין כך בא חלו יהונתן עם וכרתו ברית סניהם והלך יונתן ודוד יושב עדיו בחורס וכאשר שמע כי שאלו בא הלך לו למדב מעון והו כמו למדב זף כמו שכתובי שניהם בכחלת בני יהודה מעון כדמל זוף: בחרשה פירוט בעיר תרנוס יער חורשא והאל נוספת כי הטעם מלעיל או ב בחורשה סם מקום: באלהים חזק ידו שלא ירח בדבר אלהים שהבטיחו על ידי הכביח כי יגולך והו האמר כי לא תנשאך יד שאלו חבי וכתי ותקף יד ידה במימרח די: אהיה לך למסנה חני מבקש ממך שהיה חני משנה לך כשתמלך: ידע כן שתמלך והו יודעין זה מפי השמועה שנמסח דוד למלך: לפני יי חורי ותומים שהיו עם עס אביתר הכהן חו פירוט שהל יתברך יהיה עד בין סניהם: לבינו יי חו לאורחיה: ועל זופים וכבר עלו הויסי ואמרו לשאלו מהו שאלו וירא דוד כמו שאלמנו למעלה: הכינו

שמע ה' חס בקריא וס' כי אם צעק וצעק אלי שמע אשמע שמע בן אחים ושפטתם צדק ויהו אם שמע תשמעו אל מצותי כי מבקש שאלו ללכת קעילה ויהו אם שמע תשמעון דירמיה ובמסרה אתרתי כתב דתרוס ההוא דוכריה וב מלאים ואל תבנו אפרים מתגודד ואלכו טוב: היסגרו ה' חס' בליש ואתחנא לשאלו ארי אתי דוד לקעילה ואמר שאלו מסר יתיה יי בידו ארי נתמסר לבעל בקרתא דלה דשין ועברין: וכן שאלו ית כל עבא לאחא קרבא למחת לקעילה למצר על דוד ועל גברוהו: וידע דוד ארי עלוהי שאלו כמין בישתא ואמר לאתיר בהיא קריב אפרוא: ואמר דוד יי אלהי דישראל משמע שמע עברך ארי בעי שאלו למעל לקעילה ל לחבלא לקרתא ברילי: הסבירין למסרו יתבי קעילה בידיה הסביר למחת שאלו כבא דשמע עברך יי אלהי דישראל חוי כעז לעברך ואמר יי סבר למחת: ואמר דוד הסבירין למסרו יתבי קעילה יתו וית גברי בידא דשאלו ואמר יי סבירין למסרו: ונקם דוד ונקרוהי בשית מאה גברא ונפקו מקעילא והליכו באתר דכשר ל להלכא ולשאלו אתחא ארי א אשתיב דוד מקעילה והתמנע מלשק: ויתב דוד במדברא במצרתא ויתב בסורא במדברא דזף ועזוהי שאלו כל יומיא ולא מסריה בידיה: וחזא דוד יתבי נפק שאלו למקטליה ודוד במדברא דזף בחורשא: וקם יהונתן בר שאלו ויגול לורת דוד לחורשא ותקף ית ידיה במימרא דזף ואמר ליה לא תדחל ארי לא תשכהנד ידא דשאלו אבא ואת תמלוך על ישראל ואנא אחי לך לתנו ואף שאלו אבא ידע בן: וגרו תרוהו קים קדם יי ויתב דוד בחורשא ויהונתן אול לביתיה וסליקו אנשי זוף לות שאלו לגבעתא למימר הלא דוד מטמר עפנא במצרתא ב בחורשא בגבעת חכילה דמדרום לישמון: וכעז לכל רעות נפשד מלכא למחת חות ואנחנא נמסרניה בידא דמלכא: ואמר שאלו בריכו אתון קדם יי ארי הסתון עלי:

ככר חנות בידו הסגיר וכן אל תרח ביום אחד כיום ככרו ממשקל החקים הוא כמו חבד וסבר בריחיה וחס בקס לדבר במשקולת הרפים היה נקוד בכר:

ככר חנות בידו הסגיר וכן אל תרח ביום אחד כיום ככרו ממשקל החקים הוא כמו חבד וסבר בריחיה וחס בקס לדבר במשקולת הרפים היה נקוד בכר:

מסרח

ככר חנות בידו הסגיר וכן אל תרח ביום אחד כיום ככרו ממשקל החקים הוא כמו חבד וסבר בריחיה וחס בקס לדבר במשקולת הרפים היה נקוד בכר:

ל' אטר עשתה החסד הזה ברוכס אתם ל' עשה שמים וארץ בתרא מלא:

הכינו עוד חפשו ורחו היטב שתדעו מקומו בכונן: כי אמר אלי בעוד שהיה עמי היה חומר לי כשהייתי שוחלו חך היה מכה בפלסתיים כל כך ואך היה נסמר מהם יהיה חומר לי כי ערום יערים הוא ובערמות ובתחבולות היה בא עליהם שלא היו נסמרים ממנו כן עתה הוא עושה מראה עצמו במקום זה כדי שנקס אותו עם נמחר יהיה במקום אחר לפיך דעו כל המקומות אשר דרכו להתחבא שם וימי כי אמר אלי החומר כמו ויחמר ליוסף לל חמר אלי המניד כי עתה ערום יערים הוא וכתי חרי חמרן לי דערים וכפיק הוא: אל ככון דבר ככון וכרור בכל אלפי יהודה לפי שלא היה דור בא חלא בחרן יהודה לפי שהיו מחפין עליו ובל שאר הטבטים חס היה בא ביניהם היו מוסרין אותו לשחול ומה שאמר אלפי לל חכרית כל שרי אלפים שביהודה שהיו ידם עמי לחפשו היטב כל אחד בחלק שלו: וילכו זיפה לכפי שחול חלה הזיפי הבחי רבינו ישעיה

רשי

כי אמר אלי מי שחמ: ערום יערים הוא מתנהג הוא בערמה היס כאן ולמחר במקו אחר כדי שלא יודע מקומו: אל ככון על דבר מכוון וחמת: לכפי שחול שהיה שחול עתיד לילך ח אחריהם והם הלכו לכפי לחפש אל ככון: עטרים מקיפים וסוכבים מצד אל כד בעטרה המקפת את הדאם: ומלאך בא אל שחול מלאך ממש כדי להציל את דוד: סלע המחלקות שהיה לבו של שחול חלוק לשתי דעות חס לשוב להציל את ארצו מיד פלסתיים או לרדוף ולתפוס את דוד וכן תרגמו וכתן: כורי היעלי סלעי היעלים להסך רגליו להפנות לנקבים גדולים: ויהי

רלבג

כי אמר אלי ערום יערים הוא לל הוא חסר מי החומר זה וכן ומכל דוד הוא חסר מי הוא המסתוקק והרצון בו ומכל כפס דוד וכן יהיה הרצון בזה ת המקום כי אמר לבי אלי שהיא יתנהג בערמה ויתראה במקו אחר והוא בלתי מתחבא שם בלתי על המעט ולזה ההיחס סיחקו מכל המחבאים אשר יתחבא שם: או יהיה חמרו כי אמר אלי שכ אל דוד והרצון סודו חמר אליו בהיותו עמו שהוא מתנהג בערמה ובתחבולות יעשה לו מלחמה: ומלאך בא אל שחול לאח מהרה ולכה באר בזה הסמר מה נפלא עוצם השמחת השם על אחיבו ואך הציל דוד עם היותו בעוז הסכנה: על פני כורי היעלי הם הצורים החזקים שנהגו לשבת עם היעלים כי היעלים הם סוככים בסלעים כאמרו הידעת עת לדת יעלי סלע וזכר זה כי דוד עם ראונוי הטי הטובה עליו לא היה מוסר עצמו לסכנות אך היה מחביא עצמו במקומות אשר יתכן לו בהם בהעלם יותר: להסך את רגליו לל לסכך את רגליו והוא עשית הצרכים הגדולים כי מדרך הגדולים הצנועים לסכך רגליו כבגדיהם שלא תראה ערותם: ויקם

כר

לכו--נא הכינו עוד ודעו וראו את-- מקומו אשר תהיה רגלו מי ראהו שם פי אמר אלי ערום יערים הוא: וראו ודעו מכל המחבאים אשר יתחבא שם ושבתם אלי אל--נכון והלכתי אתכם והיה אם ישנו בארץ וחפשתי אתו בכל אלפי יהודה: ויקומו וילכו זיפה לפני שחול ודוד ואנשיו במדבר מעון בערבה אל-- כה ימין הישימון: וילך שחול ואנשיו לבקש ויגרו לדוד וירד הסלע וישב במדבר מעון וישמע שחול וירדף אחרי דוד מדבר מעון: וילך שחול מצד ההר מזה ודוד ואנשיו מצד ההר מזה ויהי דוד נחפו ללכת בכפני שחול ושחול ואנשיו עטרים אל-- דוד ואל--אנשיו לתפשם: ומלאך בא אל--שחול לאמר מהרה ולכה כי יפשטו פלשתיים על הארץ: וישב שחול מרדף אחרי דוד וילך לקראת פלשתיים על--כן קראו למקום ההוא סלע המחלקות: ועל דוד משם וישב במצרות עין גדי: ויהי כאשר שב שחול מאחרי פלשתיים ויגרו לו לאמר הנה דוד במדבר עין גדי: ויקח שחול שלשת אלפים איש בחור מכל ישראל וילך לבקש את דוד ואנשיו על-- פני צורי היעלים: ויבא אל גדרות הצאן על הדוד ושם מערה ויבא שחול להסך את רגליו ודוד ואנשיו בירכתי המערה ישבים:

ויקומו ט' מלאים בקריאה וסימ' ויקומו בבקר ויאמר שלחוני לארצי ויקומו שרי מאב קדמא' ויזנו על הגבעה' ויקומו וילכו זיפה' וחברו דדה' וישאו גופת' ויקומו וינוסו בגשף ועזבו את אהליהם' ויקומו ראשי האבות' ויקומו על עסדם דדה': אוילו בען אתקינו עוד ודעו ו יחזו ית אתריה דשרי ביה מן חוהי תפן אחר אמרין לי דערים ונפיק הוא ויחזו ודעו מכל מטמוריתא דאטמר תפן ותתובון לותי ב בקשוט ויאהד עכבון ויהי אם איתוהי בארעא ואבלוש יתיה בכל אלפיא רבית יהרהו וקמו ואולו לזיף קדם שחול ודוד ו ונברוהי במדברא דקעונו במישרא דמדברום לישומון ו אול שחול ונברוהי למבעי וחיואו לדוד ונתת לכיפא ויתב במדברא דמעון ושמע שחול ורדף בתר דוד במדברא דמעון: ואול שחול מסטר טורא מכא ודוד ונברוהי מסטר טורא מכא והוה דוד מתבעי למייל מן קדם שחול ושחול ונברוהי כמנין על דוד ועל נברוהי למרהוון ואזנדא אתא לות שחול למימר אוהי ואול ארי אתנגידו פלשתאי על ארעא: ותב שחול מלמד דף בתר דוד ואול לקדמות פלשתאי על כן קרו לאתרא ההוא כוף פלגותא אתרא דאתפליג ביה לבא דמלכא למייל לבא ולכא וסליק דוד מתפן ויתב במצרתא עין גדי: והוה כר תב שחול מבתר פלשתאי וחיואו ליה למימר הא דוד במדברא דעין גדי: ודבר שחול תלתא אלפין גבר עולים מכל ישראל ואול למבעי ית דוד ונברוהי על אפי שקיפי כיפוא ואתא לחטרי ענא דעל אורחא ותפן מערתא ועל שחול למעבר צורכיה ודוד ונברוהי בספי מערתא יתבין ו אמרו

כי אמר אלי ערום יערים הוא לל הוא חסר מי החומר זה וכן ומכל דוד הוא חסר מי הוא המסתוקק והרצון בו ומכל כפס דוד וכן יהיה הרצון בזה ת המקום כי אמר לבי אלי שהיא יתנהג בערמה ויתראה במקו אחר והוא בלתי מתחבא שם בלתי על המעט ולזה ההיחס סיחקו מכל המחבאים אשר יתחבא שם: או יהיה חמרו כי אמר אלי שכ אל דוד והרצון סודו חמר אליו בהיותו עמו שהוא מתנהג בערמה ובתחבולות יעשה לו מלחמה: ומלאך בא אל שחול לאח מהרה ולכה באר בזה הסמר מה נפלא עוצם השמחת השם על אחיבו ואך הציל דוד עם היותו בעוז הסכנה: על פני כורי היעלי הם הצורים החזקים שנהגו לשבת עם היעלים כי היעלים הם סוככים בסלעים כאמרו הידעת עת לדת יעלי סלע וזכר זה כי דוד עם ראונוי הטי הטובה עליו לא היה מוסר עצמו לסכנות אך היה מחביא עצמו במקומות אשר יתכן לו בהם בהעלם יותר: להסך את רגליו לל לסכך את רגליו והוא עשית הצרכים הגדולים כי מדרך הגדולים הצנועים לסכך רגליו כבגדיהם שלא תראה ערותם: ויקם

במירק המלם שלא כמנהג: סלע המחלקו' לפי שנחלקו בו חלה מאל' ותי כוף פלגותי' אתרא דאתפליג ביה לבא מלכא דשחול למייל לבא ולכא כלומר נחלק לב המלך חס יתעכב עד סיתפס דוד או חס ילך אחרי פלשתיים וכן הוא חומר בדרש מהג סלע המחלקו' חמר רבי שמואל בר נחמני שסס נחלקו צבורים של שחול על דוד מהם היו חומרים עד שבן יפי בדיעו לא נפנה ממנו ומהם חנינו מלחמת ישראל קודמת שבן יסימני לנו בכל שעה' דבר אחר מהו סלע המחלקו' שפסעה שהיה דוד ועבדיו עוברים על אותו מקום היה מתחלק מחילותיו הוא ושם מהו' חית שהיו חמו בחותה שעה והיו יורדין מעל סוסייהן ומשתטחין על פניהם ויחמרין בהך חמו בחותה שעה כמו שנאמר בכ' יעלי סלע והוא חקו הנזכר בתורה ואמרו כי הנה תיש הבר וית על אפי סקיפי כיפוא ולא ידעתי מה היה דעתו לתרגם יעלים כיפוא: להסך את רגליו להשתין מים וית למיעבד צרכיה לל להפנות הנקבים הגדולים וכן במשנה זה הכלל היה במקדש כל המסך את רגליו טעון טבילה וכן המטיל מים טעון קדוש ימים ורגלים והוא דרך כבוד והוא ענין יציקה מענין כרך ואם הם שני שרשים או הוא לשון סך וכן פרשוהו רז' חמר רבי אלעזר מלמד שפעה עצמו כסוכה כלומר מתוך כניעות גדולה שהיתה בו היה מסך עצמו בעת היציאה שלא יראה בשרו ערום ורגליו דק כבוד והוא כנוי לחבר היציאה וכן את מימי רגליהם: בירכתי המערה' נחבאו שם מפני שחול: חמר

אמר חמי יי אמר לו עי שמואל או נד או נתן הנביא שיתן חובבי בידו ושילוח למלוכה אבל על שאלו לא כאמר לו כי לא כפל בידו אבל חנני דוד חמרו לו חמר שהאל הכטיחך שיתן חוביך בידך הנה שאלו חרש חוביך והנה עתה הניע היום כי הנה הוא בידך ולטעם זה פירשתי סכתב חוביך וקרי חוביך: כאשר יטב בעיניך בידך חיתן לבד ליהוד הפרט ככלה מהמכתב: ויכרת את קק המעילי דרשו רבותינו כל המבוה את הכנדי לסוף חינו להנה מהם שנאמר ויכסוהו ב

אנכי נתן בקריאה וסמ' ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ואחה מה עמוד עמוד ואריברה אליך ראה אנכי נתון לפניכם היום ושמרתם לעשות את כל החקים משה עבדתי נחון את כלם חללים הנה אנכי נתן את איבך בידך יטב ג' חס בקריאה וסמ' ועשית לו כאשר יטב בעיניך קום אכול

ויאמרו נכרי דוד ליה יהא יומא דאמר יי לד הא אנא מסר ית בעיל דבבד בידו ונתעביד ליה במא דתקן בעיניו וקם דוד ופסק ית כנף מעילא דלשאלו ברוו ויהוה ברת פו וקש דוד בלביה על די פסק ית כנף דלשאלו ויאמר לנברוהי קס לי מן קדם יי אם אעביד ית פתנמא דדין לרבוני למשיחא דיי לאושטיא ידי ביה ארי משיחא דיי הוא ופיס דוד ית נברוהי בפתנמא ולא שבקנון למקם על שאול ושאל קם מפערתא ואל באורחא:

ויאמר דוד אליו הנה היום אשר אמר יהוה אליך הנה אנכי נתן את איבך בידך ועשית לו כאשר יטב בעיניו וקם דוד ויכרת את כנף המעיל אשר לשאלו בלם ויהי אחרי כן ויד לבדוד אתו על אשר כרת את כנף אשר לשאלו ויאמר לאישיו חלילה לי מיהוה אם אעשה את הדבר הזה לאדני למשיח יהוה לשלח ידי בו כי משיח יהוה הוא וישמע דוד את אנשיו בדברים ולא נתנם לקום אל שאלו ושאלו קם מהמערר וילך בדרך וקם דוד בתר מן ונפק מן מערתא וקרא בתר שאול למימר רבוני מלכא ואסתכי שאול ל לאחורוהי וכרע דוד על אפודי על ארעא וסגיד ויאמר דוד לשאלו למא את שמע ית פתנמי בני אנשא דאמרין יהא דוד כמין בישרתו דא יומא דין חזאה עיניך ית דמסרד יי וסא דין בידי במערתא ויאמר דאחרנן למקטלך וחסרת עלך ואמרית לא אושיטי ידי ברבוני ארי משיחא דיי הוא ורבוני אסתכל אף חזוי ית כנף מעילך בידי אחרי במפקקי ית כנף מעילך ולא קטלתיך דע וחזוי ארי לית בדי חוב וסורחן ולא חסרת לד ואת כמין על נפשי למקטלה ודין יי בינא ובינה ויתפרע לי יי מנד וידי לא תהי בד: במא דאמרין מתלא דמלקדמין מרשיעין תפק חובתהון וידי לא תהי בד: בתר מן נפק מלכא דישראל בתר מן את דדיך בתר

מהמערה והענין אחד: ויאמר להרנג' מחלוקת בקריאת המלה הזאת לבן אשר הליט מעמדת בנעיה והנימל בסוף ופתח ולכן כתלי הליט חסובה ופי' ואמר כל אחד מאנשי דוד שהיו רוצים להרגו לולי כי סתם דוד בדברים ועל הדרך היה תי ואמרנו אחרתו למקטלך וחסת נכפי עלך ויש כוסחחות וחסית עלך ורזל פי' וחמרו הכתוב חומר הבט ל להרנג השכס להרגו במחמתת ימחא הנגב כלומר בהיתר הייתי יכול להרנג לולי שחסה נכפי עלך: ותחס עלך נכפי חז עיני ורזל פי' צניעות שהיתה נך חסה עלך כי מותר היה להרנג כי חזק אמה והנח להרנג השכס ל להרנגו: וחבי' כתרונמו רבוני: דאה' ראה בעיניך הכנף וראה בלבך דקתי וימר לבני סלא הרגתך: צודה' חורב כתרנגו כמין זכנ ואמר לא נדה: מסל הקדמוני: מסל מאדס הקדמוני כי הוא סמוך לל ה המוסל הראשון אשר אמר זה המשל והיה העשל בפי כל חרם אחריו ותי כמה דחמרן מתלא בולקמין: מרשעים יבא רשע: מהם יבא הרשע שיכלס ויאכרס מן העולם אבל ידי לא תהיה נך כי ממקום אחר יבא לך הרע חזו כירופו מרשעים יבא מעשה הרשע כלומר כמו שהם רשעי כלבס כן יעשו מעשה רשע ולבס יבחן במעשיהם וכן ואחי מכיר לבך כי לא תרחם עלי חס אפול בידך אף על פי כן ידי לא תהיה נך (ובזו זל פי' מסל הקדמוני משל קדמוני שלעולם הוא הקבה והוא מה שאמרה תורה והאלהים חנה לידו כלומר רחמי היה זה למוות חלא שמגבלין זכות עי' זכחי וחובה על ידי חייב כך ויקמני יי מוק על ידי רשע כמותך לא על ידי כי ידי לא תהיה נך: אחרי

לחם ויטב לבך דאחאב ונברו את מלך כבל: ואבי' וסמ' ראה ונראה את כנף אשר פגע בשני אנשים צדיקים: וקדמני' וסמ' את הקני' משל' ארחיק:

דבני ישעיהו פלג' פי' בנחל ה' ויהי נחל ארבעה עשר נחלים ויהי נחל ארבעה עשר נחלים ויהי נחל ארבעה עשר נחלים

דבני ישעיהו פלג' פי' בנחל ה' ויהי נחל ארבעה עשר נחלים ויהי נחל ארבעה עשר נחלים ויהי נחל ארבעה עשר נחלים

דבני ישעיהו פלג' פי' בנחל ה' ויהי נחל ארבעה עשר נחלים ויהי נחל ארבעה עשר נחלים ויהי נחל ארבעה עשר נחלים

דבני ישעיהו פלג' פי' בנחל ה' ויהי נחל ארבעה עשר נחלים ויהי נחל ארבעה עשר נחלים ויהי נחל ארבעה עשר נחלים

ויהי אחרי כן ויגמ' ויאמר דוד לאנשיו חלילה שני מקרחות הללו כתובין שלא כסדרן חלא כיון שהתחיל לדבר בכריתת המעיל כלה דבריו ואמר שאף בכריתת המעיל נתחדש ואחר כך חונד לדברו הראשון ואומר על שאמרנו לו חנני דוד חמרו להם היום ונמ' הסיר להם חלילה לי נג' : וישמע' הבדיל ודחה חומס בדבריו: למה תשמעו: למה תקבל עלי לסוף הרע של דוהג: ואמר להרנג ותחס עליך' הרי כאן חסרי תיבות ה ואמר האומר שהרנג ותחס נכפי עליך כמו ותכל דוד לבחל חל א חכסלוס ותכל נכס דוד: וחבי ראה' כלומ' תן לבך על הדבר נכס ראה הערו אשר כנף מעילך בידו והייתי יכול להרנג: כאשר יאמר מסל הקדמוני מסל קדמוני של עולם ה התור שהיא מסלו של הקבה ומרשעים יבא רשע הקבה מומן לרשע שנופל ביד רשע כיונ' בו והיכן חמרה תורה והאלהים חנה לידו כלאיתא במס' יענתו: מכות:

ויאמרו נכרי דוד אליו הנה היום אשר אמר יהוה אליך הנה אנכי נתן את איבך בידך ועשית לו כאשר יטב בעיניו וקם דוד ויכרת את כנף המעיל אשר לשאלו בלם ויהי אחרי כן ויד לבדוד אתו על אשר כרת את כנף אשר לשאלו ויאמר לאישיו חלילה לי מיהוה אם אעשה את הדבר הזה לאדני למשיח יהוה לשלח ידי בו כי משיח יהוה הוא וישמע דוד את אנשיו בדברים ולא נתנם לקום אל שאלו ושאלו קם מהמערר וילך בדרך וקם דוד בתר מן ונפק מן מערתא וקרא בתר שאול למימר רבוני מלכא ואסתכי שאול ל לאחורוהי וכרע דוד על אפודי על ארעא וסגיד ויאמר דוד לשאלו למא את שמע ית פתנמי בני אנשא דאמרין יהא דוד כמין בישרתו דא יומא דין חזאה עיניך ית דמסרד יי וסא דין בידי במערתא ויאמר דאחרנן למקטלך וחסרת עלך ואמרית לא אושיטי ידי ברבוני ארי משיחא דיי הוא ורבוני אסתכל אף חזוי ית כנף מעילך בידי אחרי במפקקי ית כנף מעילך ולא קטלתיך דע וחזוי ארי לית בדי חוב וסורחן ולא חסרת לד ואת כמין על נפשי למקטלה ודין יי בינא ובינה ויתפרע לי יי מנד וידי לא תהי בד: במא דאמרין מתלא דמלקדמין מרשיעין תפק חובתהון וידי לא תהי בד: בתר מן נפק מלכא דישראל בתר מן את דדיך בתר

מהמערה והענין אחד: ויאמר להרנג' מחלוקת בקריאת המלה הזאת לבן אשר הליט מעמדת בנעיה והנימל בסוף ופתח ולכן כתלי הליט חסובה ופי' ואמר כל אחד מאנשי דוד שהיו רוצים להרגו לולי כי סתם דוד בדברים ועל הדרך היה תי ואמרנו אחרתו למקטלך וחסת נכפי עלך ויש כוסחחות וחסית עלך ורזל פי' וחמרו הכתוב חומר הבט ל להרנג השכס להרגו במחמתת ימחא הנגב כלומר בהיתר הייתי יכול להרנג לולי שחסה נכפי עלך: ותחס עלך נכפי חז עיני ורזל פי' צניעות שהיתה נך חסה עלך כי מותר היה להרנג כי חזק אמה והנח להרנג השכס ל להרנגו: וחבי' כתרונמו רבוני: דאה' ראה בעיניך הכנף וראה בלבך דקתי וימר לבני סלא הרגתך: צודה' חורב כתרנגו כמין זכנ ואמר לא נדה: מסל הקדמוני: מסל מאדס הקדמוני כי הוא סמוך לל ה המוסל הראשון אשר אמר זה המשל והיה העשל בפי כל חרם אחריו ותי כמה דחמרן מתלא בולקמין: מרשעים יבא רשע: מהם יבא הרשע שיכלס ויאכרס מן העולם אבל ידי לא תהיה נך כי ממקום אחר יבא לך הרע חזו כירופו מרשעים יבא מעשה הרשע כלומר כמו שהם רשעי כלבס כן יעשו מעשה רשע ולבס יבחן במעשיהם וכן ואחי מכיר לבך כי לא תרחם עלי חס אפול בידך אף על פי כן ידי לא תהיה נך (ובזו זל פי' מסל הקדמוני משל קדמוני שלעולם הוא הקבה והוא מה שאמרה תורה והאלהים חנה לידו כלומר רחמי היה זה למוות חלא שמגבלין זכות עי' זכחי וחובה על ידי חייב כך ויקמני יי מוק על ידי רשע כמותך לא על ידי כי ידי לא תהיה נך: אחרי

לחם ויטב לבך דאחאב ונברו את מלך כבל: ואבי' וסמ' ראה ונראה את כנף אשר פגע בשני אנשים צדיקים: וקדמני' וסמ' את הקני' משל' ארחיק:

לחם ויטב לבך דאחאב ונברו את מלך כבל: ואבי' וסמ' ראה ונראה את כנף אשר פגע בשני אנשים צדיקים: וקדמני' וסמ' את הקני' משל' ארחיק:

שמואל א כה רדק שב

ואחרי כלב מת' כלומר כי כלב חני הצב כנצדק ולא חי חפילו מת ותרגומו חלם חד וכן פרעוש אחד תרגומו הדיוט חד כלומר דרך משל קרח עצמו כלב ופרעוש כלומר אדם פחות והדיוט והפרעוש ידוע כי הוא הסחור ממין המאכלת ודמה עצמו לדבר קל וחלם נאמר כי פרעוש המוצא בנגד או בכסרו דולפו כי הוא מלג ממקום למקום כלומר מה מעלה הוא לך ומה גבורה שאתה דוק אחרי כעו הרוקף אחרי הפרעוש : ואת הנדת' כן כתיב וקרי ואתה ואתה הוא : ושלחו בדרך טובה' כי השושה זה באמת האל ישלם לו טובה כן ישלמך כלומר שכר יהיה לך מאת האל בעשותך זה : ידעתי כי מלך תמלך' כי חני רואה אתה ככול מירי בכל עת ולא תמחך ידי ואיפסר גם כן

רשי

ידעתי כי מלך תמלך' שרואה חני שהקבה מוליך מירי ומדרס חלדה סימן זה מסר לו שמואל שהקורע מ מעילו ימלך תחתיו : ואם במעון' עס העי' ומעשהו' מקנהו וקניינו' גדול' עסיר : ויהי בבזו חת חלכו ב בכרמל ויהי יום אחד בהגיע עת גזו חלכו בכרמל' ודרכו היה לעשות מסתה ויום שוב לגזווי החלץ : וישמע

רלב

וכי ימצא חיס חת ח חניבו ושלחו בדרך טובה' הנה קצר בזה נכשען על מה שזכר חחר זה : וי' ישלמך טובה תחת היום הזה ומה שקצר בזה הוא שחלוי שיפולס גמול טוב מאת הסי וקצר זאת ההקדמ' להורות על פרסומה : בביתו ברמה' לל במקום שהיה סם ביתו ו כאמרו ותסבתו ה הרמיה כי סם ביתו : ואיש במעון ומעשהו בכרמל' חמר במעון להורו' שלא היה יושב בעיר והיה לו מעון חלל מעשהו שהיה ב בכרמל לל כי בכרמל היו שדותיו ונכיו ו נכרמיו ולרוב עשרו סם מעונו סם אורכה בחמרו במעון שהיה יושב במקום נכבד והיה מעשהו רחוק ח מומו כי היה מעשהו בכרמל וזה הפירוש השני הוא הנכון ח חללנו : והאיש גדול מחד' לל שהיה עשרו רב : ויהי בבזו חת חלכו בכרמל' לל שבעת בנות חלכו היה בכרמל :

קלו ה' חס' ככיה' ונכתי' וכל' אורית דכו'

כה

שכל' ס' שתח' וס' איתח' מנכתי' ויהיבת' לנכתי' ספרה

והיה י' ו' ו' נמטר בזכריה ס' יר : איבד' וחם בקריא' וס' ימצא איש את איבו ושלחו' כי יאר לו איבו בארץ שערו דמלכים' כי יצא עמך למלחמה דמלכים' ביד נכוכד נצר איבו : תמלך ה' מלא' בליש בקריא' וס' ואדניהו בן העית מתנש' ועתה הגה אדניה' מלך' כי מלך תמלך' וקסה בידך' ונחמה שפוכה אמלך' תחת

אחרי כלב מת אחרי פרעש אחד : והיה יהודה לרין ושפט ביני ובינך וירא וירב את ריבוי וישפטני מידך :

ויהי ככלות דוד לרבר את הדברים האלה אל שאול ויאמר שאול הקלה זה בני דוד וישא שאול קלו ויבך : ויאמר אל דוד צדיק אתה ממני כי אתה גמלתני הטובה ואני גמלתיה הרעה : ואת הגדת היום את אשר עשיתיה אתי טובה את אשר סגרני יהוה בידך ולא הרגתני : וכי ימצא איש את איבו ושלחו בדרך טובה ויהוה ישלמך טובה תחת היום הזה אשר עשיתיה לי : ועתה הגה ידעתי כי מלך תמלך וקמה בידך ממלכת ישראל : ועתה השבעה לי ביהוה אס-תכרית את זרעי אחרי ואם-תשמיד את שמי מבית אבי וישבע דוד לשאול וילך שאול אל ביתו ודוד ואנשיו עלו על המצודה : וימת שמואל ויקבצו כל ישראל ויספרו לו ויקברו בביתו ברמה ויקם דוד וירד אל מדר בר פארן :

ובמעון ומעשהו בכרמל' חמר במעון להורו' שלא היה יושב בעיר והיה לו מעון חלל מעשהו שהיה ב בכרמל לל כי בכרמל היו שדותיו ונכיו ו נכרמיו ולרוב עשרו סם מעונו סם אורכה בחמרו במעון שהיה יושב במקום נכבד והיה מעשהו רחוק ח מומו כי היה מעשהו בכרמל וזה הפירוש השני הוא הנכון ח חללנו : והאיש גדול מחד' לל שהיה עשרו רב : ויהי בבזו חת חלכו בכרמל' לל שבעת בנות חלכו היה בכרמל :

עבר כי ימלך : ויקבצו בספרא וס' ומת שמואל ויקבצו המצפתה' ויקבצו פלשתים' ויקבצו ירושלם עם : ומעשהו ג בקריא' וס' מה יהיה משפט הנער ומעשהו בכרמל' ומעשהו לא השכילו : שכל כלהו קסעץ במה פתחן וס' אתתא אתיעצת ואתיהבת לגברא ספרא' ונפדושו והאשה טובת שכל וימת תאר' וועץ בשכל' נתן השכל במרום רבים' איש שכל מבני מחלי' ושום שכל ויבנו בספרא : קשה הקשה ה' בקריאה וס' נמטר בסוף סדר וילך :

קרח מעשה ומלחכה כמו שנאמר לרגל המלחכה אשר לפני ויתכן לפרס כרמל זה סם עיר נקרא כן בערי יהודה סימן למעון כמו שכתוב מעון וכרמל וי' ויטה ונראה כי חלה המקומות סמוכין למדבר פארן שירד סם דוד כסברתו משאול אחר שנשבע לו כי דוד מהמדבר שלא לנבל כמו שכתוב ושמע דוד במדבר כי גזו נבל חת חלכו או הלך אחריו ממדבר פארן למדבר זף כי חלה המקומות קרובים כמו שכתב כי הזיפים הלשינו אותו פעם אחרת משם כמו שכתוב : ולו חלץ' חלץ על הכבשים לכד : ועם האיש נבל' מה סספר הנה סם האיש ועניינו שאמר והאיש קשה ורע מעלל' וסם בכל מקום שזכר אותו לענין גזו כמו ונז באך תחן לו והוא על הכבשים לכד : ועם האיש נבל' מה סספר הנה סם האיש ועניינו שאמר והאיש קשה ורע מעלל' וסם האשה ועניינה שאמר והאשה טובת שכל על מעשיהם העתידים כי הוא עשה מעשה רע כלים נבל והוא עשה בשכל ובחכמה : טובת שכל' כתרנו חכמת מדע ואם שכל ענין עין והבנה כחילו חמר טובה מראה וכתב אחרי חבי זל כי נבל זה לא היה שמו שקראו לו חבתי חלח מרוב גריעות היו קוראין אותו בני חלם נבל : והוא

בית חלש חר בתר הדיוט חר : ויהי י' לרין ויעביר דין בינא ובינך ונלי קדמוהי וידון דיני ויתפרע עולבני מידך :

והיה בר שיצי דוד למללא ית פתנמא האלן עם שאול ואמר שאול הקלה דין ברי דוד וארים שאול קליה ובכא : ויאמר לדוד זכי ארת מני אחרי את גמלתני טבתא ואנא גמלתך בישתא :

ואת חותמא וימא דין ית דעברת עמי טיבו וית דמסרני י' בידך ולא קטלתני : וארי ישפח נבר ית בעיל דכבירה וישלחניה באורח תקנא וי' ישלמך טבתא חלף וימא דין דעברתא ליו : וכעז דא ירענא ארי פמלך תמלך ותתקיים בידך מלכותא דישראל : וכעז קים לי במימרא די דלא תשיצי ית בני בתרי ולא תפסוק ית שמי מבית אבא : וקים דוד לשאול ואול שאול לביתיה ודוד ונכרוהי סליקו למצרתא :

ומית שמואל ואתבנישו כל ישראל וספרו עלוהי וקברוהי בביתיה ברמה וקם דוד ונחת למדר בר פארן : ונברא במעון ונכסוהי בכרמלא ונברא רב לחדא וליה עאז תלתא אלפין ואלף עזין והוה במנו ית עניה בכרמלא : ועום נברא נבל ושום אתתיה אביניל ואתתא חכימת מדע ושיפירת דיוו ונברא קשי וביש עוברין ו והוא

קרח מעשה ומלחכה כמו שנאמר לרגל המלחכה אשר לפני ויתכן לפרס כרמל זה סם עיר נקרא כן בערי יהודה סימן למעון כמו שכתוב מעון וכרמל וי' ויטה ונראה כי חלה המקומות סמוכין למדבר פארן שירד סם דוד כסברתו משאול אחר שנשבע לו כי דוד מהמדבר שלא לנבל כמו שכתוב ושמע דוד במדבר כי גזו נבל חת חלכו או הלך אחריו ממדבר פארן למדבר זף כי חלה המקומות קרובים כמו שכתב כי הזיפים הלשינו אותו פעם אחרת משם כמו שכתוב : ולו חלץ' חלץ על הכבשים לכד : ועם האיש נבל' מה סספר הנה סם האיש ועניינו שאמר והאיש קשה ורע מעלל' וסם בכל מקום שזכר אותו לענין גזו כמו ונז באך תחן לו והוא על הכבשים לכד : ועם האיש נבל' מה סספר הנה סם האיש ועניינו שאמר והאיש קשה ורע מעלל' וסם האשה ועניינה שאמר והאשה טובת שכל על מעשיהם העתידים כי הוא עשה מעשה רע כלים נבל והוא עשה בשכל ובחכמה : טובת שכל' כתרנו חכמת מדע ואם שכל ענין עין והבנה כחילו חמר טובה מראה וכתב אחרי חבי זל כי נבל זה לא היה שמו שקראו לו חבתי חלח מרוב גריעות היו קוראין אותו בני חלם נבל : והוא

רדק

שמואל א כה

רשי

והוא כלבי' הויה ליחס לפי שהיה ממשפחת כלב קרחו כן וכתיו והו' מורעית כלב ואכתוב הויה ביו' כלבו ואפשר לפרש הכף לשמוע כפי הכתו' לל כן היה מראה מעשיו רעים כמו שהיה לבו רע כי יש בני אדם מעשיהם נאים ולבם רע והוא היה טובו כבדו וברו כתוכו לרעה וגם הקרי'ם לפרשו על זה הדרך כי כל אדם ששואל ממונו היה חומר עליו הויה כלבי

והוא כלבי' מבית כלב: כה לחי' כה יהיה לשנה הבאה גונו: לחי' טוב וקיים: נחתה שלום וגו': ולא הכלמוס: חס נכדו לנו לשום דבר לא תשיבנוס דיקס: לא כפקד להם' מנחם כי שומרים היינו להם: וינחמו' הנערים' שלי חן וטובה בענין בטובה שנינו לך עבדיך מהם עליהם: כי על יום טוב בחנו' על סמך

מזמנו היה חומר עליו הויה כלבי כמו שהייתי חושב עליו כי ימנע שאלתי כן היה ובה הדרך חמר הכתו' על עין רעה כי כמו שעד נכפסו כן הויה ויש לפרש כלבי מענין גרעות מעשיו יחסו ל

ויגדו ד' רפן וסי' שאל את נעריך' אים איפוא הכמדי' יגשו ויגדו לנו את' יבאו ויגדו צדקתו: חמצא ידך ג' וסי' תנה נא את אשר תמצא ידך' כל אשר תמצא' תמצא ידך לכל איבך: כארבע ד' וסי' נססר לעיל בהאי סיפרא סימן כ' טבים הטבים ה' חס' בקריאה וסי' נססר בסדר הולדת:

והוא כלבי' הויה ליחס... וכתיו והו' מורעית כלב... ואכתוב הויה ביו' כלבו... מעשיו רעים כמו שהיה לבו רע... טובו כבדו וברו כתוכו לרעה... ממונו היה חומר עליו הויה כלבי... כמו שהייתי חושב עליו כי ימנע שאלתי כן היה ובה הדרך חמר הכתו' על עין רעה כי כמו שעד נכפסו כן הויה ויש לפרש כלבי מענין גרעות מעשיו יחסו ל

והוא כלבי' הויה ליחס לפי שהיה ממשפחת כלב קרחו כן וכתיו והו' מורעית כלב ואכתוב הויה ביו' כלבו ואפשר לפרש הכף לשמוע כפי הכתו' לל כן היה מראה מעשיו רעים כמו שהיה לבו רע כי יש בני אדם מעשיהם נאים ולבם רע והוא היה טובו כבדו וברו כתוכו לרעה וגם הקרי'ם לפרשו על זה הדרך כי כל אדם ששואל ממונו היה חומר עליו הויה כלבי כמו שהייתי חושב עליו כי ימנע שאלתי כן היה ובה הדרך חמר הכתו' על עין רעה כי כמו שעד נכפסו כן הויה ויש לפרש כלבי מענין גרעות מעשיו יחסו ל

והוא כלבי' הויה ליחס לפי שהיה ממשפחת כלב קרחו כן וכתיו והו' מורעית כלב ואכתוב הויה ביו' כלבו ואפשר לפרש הכף לשמוע כפי הכתו' לל כן היה מראה מעשיו רעים כמו שהיה לבו רע כי יש בני אדם מעשיהם נאים ולבם רע והוא היה טובו כבדו וברו כתוכו לרעה וגם הקרי'ם לפרשו על זה הדרך כי כל אדם ששואל ממונו היה חומר עליו הויה כלבי כמו שהייתי חושב עליו כי ימנע שאלתי כן היה ובה הדרך חמר הכתו' על עין רעה כי כמו שעד נכפסו כן הויה ויש לפרש כלבי מענין גרעות מעשיו יחסו ל

והוא כלבי' הויה ליחס לפי שהיה ממשפחת כלב קרחו כן וכתיו והו' מורעית כלב ואכתוב הויה ביו' כלבו ואפשר לפרש הכף לשמוע כפי הכתו' לל כן היה מראה מעשיו רעים כמו שהיה לבו רע כי יש בני אדם מעשיהם נאים ולבם רע והוא היה טובו כבדו וברו כתוכו לרעה וגם הקרי'ם לפרשו על זה הדרך כי כל אדם ששואל ממונו היה חומר עליו הויה כלבי כמו שהייתי חושב עליו כי ימנע שאלתי כן היה ובה הדרך חמר הכתו' על עין רעה כי כמו שעד נכפסו כן הויה ויש לפרש כלבי מענין גרעות מעשיו יחסו ל

משתה יום טוב סיס לך באנו עתה לשאל' לא ערב ראש השנה היה וזכריין חנו לכבודת יום טוב: וידברו אל כל כל הדברים האלה בשם דוד וינחמו' ינעיש היו מטורח הדקד' ומדרוולמות דוד ולא כמו עד שדברו אליו ונחמו וינחמו וית' ופסקו כלום פסקו מלדבר עוד עד שישמעו תשובתו: מי דוד' מה הו' חסיב שחתן לו את שלי האל מרות המוחזקה בא: ויחגר גם דוד את חרבנו מוכחן שמתחילן בדיניפשות מן הקטני בדן תחלה: על הכלי' לשמר אהליהם וכליה': אחד מהנערי' שלה: ויעט בהם' אפרחינו במילין לסון עיט: ולא הכלמוס' לא ככלמוס: כי

רלבג

והוא כלבי' הויה ליחס לפי שהיה ממשפחת כלב קרחו כן וכתיו והו' מורעית כלב ואכתוב הויה ביו' כלבו ואפשר לפרש הכף לשמוע כפי הכתו' לל כן היה מראה מעשיו רעים כמו שהיה לבו רע כי יש בני אדם מעשיהם נאים ולבם רע והוא היה טובו כבדו וברו כתוכו לרעה וגם הקרי'ם לפרשו על זה הדרך כי כל אדם ששואל ממונו היה חומר עליו הויה כלבי כמו שהייתי חושב עליו כי ימנע שאלתי כן היה ובה הדרך חמר הכתו' על עין רעה כי כמו שעד נכפסו כן הויה ויש לפרש כלבי מענין גרעות מעשיו יחסו ל

ויהו' כלבי' הויה ליחס לפי שהיה ממשפחת כלב קרחו כן וכתיו והו' מורעית כלב ואכתוב הויה ביו' כלבו ואפשר לפרש הכף לשמוע כפי הכתו' לל כן היה מראה מעשיו רעים כמו שהיה לבו רע כי יש בני אדם מעשיהם נאים ולבם רע והוא היה טובו כבדו וברו כתוכו לרעה וגם הקרי'ם לפרשו על זה הדרך כי כל אדם ששואל ממונו היה חומר עליו הויה כלבי כמו שהייתי חושב עליו כי ימנע שאלתי כן היה ובה הדרך חמר הכתו' על עין רעה כי כמו שעד נכפסו כן הויה ויש לפרש כלבי מענין גרעות מעשיו יחסו ל

ממתחילין מן הגדול וברין כפסות דן חותו עם חבריו והסכימו כי מורד בגלות היה וחיב מיתה כי כבר ידעו כל ישראל כי דוד נמשח למלך ובהו ככל וקראו עבד והוא נכסס עמהם באחרונה שאם היה הוא חומר דעתו בראשונה האחרים לא היו רוצים לחלוק עליו והיו חומרים בדבריו לפיכך לא חמר הוא דעתו אלא באחרונה זהו ויחגר גם דוד את חרבנו: לבדך את חרבנונו' לתת לו שלום כמו כי תמצא חיס לא תברכנו ויברך יעקב את פרעה: ויעט בהם' גער בהם והוא מענין עיט ומשפרו כי היו קמוצה כלומר הכריזם בדבריו הרעים וכן במדרש מהו ויעט בהם אפרחינו במלך וית וקן בהון: והוא

בעבורו כשלא ימצא כל חסבנו: ולא כקפד להם מחמו' לל שלא די שלא הסיגס כזק מדבריו אבל שמרנו אותם שלא הסיגס כזק מולתנו ולזה חמרנו בערי קבל חומה היו עלינו גם לילה גם יום: וידברו אל נעל ככל הדברים האלה בשם דוד וינחמו' הרבין בזה אצלי כי להתפרסם רוע תכונת נבל לא דברו אליו חלו הדברים תקף באם אכל נחו והמתינו העת הראוי לדבר לו מזה והו' דברו אליו ככל הדבר' האלה שסדר דוד בפיהם שהיה בהם מפיוס הלכ הדבה ועם כל זה היתה תשובת נבל בזה האופן מן הקושי שזכר בזה המקו': ויעט בהם' לל שלא די שלא ענה אותם מענה טוב אכל נכה נבהם מנהג העיט והוא העוף הדורס שמתנהג באכזריות: והוא

שמואל א כה רדק שבג

כי בלתי הרעה מאת דוד חליו: והוא בן בליעל מדבר חליו, וחלוינו בן בליעל מהיותו דובר חליו מה שאני חומר חלך כי יקדוק עלינו: עשויות, תירגם ונתן תכבדה ממולאות בסר דק וכיכס פססוך בלעו, כמו פסניני בפסחים ונתן את הכרעים ובני מעין לתוכו רבי טרפון קיראהו תכבדה מה שכתובו לבדו כרבי עקיבא דאמר תולין מוכה לו כך היא שנויה בתוספתא ורבי קלונימוס זלל מן רומי פירש לנוכח: צימוקי ענבים יבשים דבלים עיגולי דבלה תחנים דרוסות וכבושו בכלי: יורדים לקרחמה גיא היהבין סני ההר' היא יורדת מהר זה והוא יורד מהר זה שכתבו: ודוד חמ' בלבו כשחמ' לו נערו גידופי ככל חך לסקר שמרתי וגו': משתין ידע מדע מסית קירות לבו, לא חפילו כלב שדרכו להשתין בקיר: כי חמי חרבי העון מתחלה חמ' כך כדי שיטה חוץ לזכריה ולסוף חמ' לו האמת: חמי חמתך, לא חריתי את נערי חרבי:

והוא בן בליעל מדבר חליו, וחלוינו בן בליעל מהיותו דובר חליו מה שאני חומר חלך כי יקדוק עלינו: עשויות, תירגם ונתן תכבדה ממולאות בסר דק וכיכס פססוך בלעו, כמו פסניני בפסחים ונתן את הכרעים ובני מעין לתוכו רבי טרפון קיראהו תכבדה מה שכתובו לבדו כרבי עקיבא דאמר תולין מוכה לו כך היא שנויה בתוספתא ורבי קלונימוס זלל מן רומי פירש לנוכח: צימוקי ענבים יבשים דבלים עיגולי דבלה תחנים דרוסות וכבושו בכלי: יורדים לקרחמה גיא היהבין סני ההר' היא יורדת מהר זה והוא יורד מהר זה שכתבו: ודוד חמ' בלבו כשחמ' לו נערו גידופי ככל חך לסקר שמרתי וגו': משתין ידע מדע מסית קירות לבו, לא חפילו כלב שדרכו להשתין בקיר: כי חמי חרבי העון מתחלה חמ' כך כדי שיטה חוץ לזכריה ולסוף חמ' לו האמת: חמי חמתך, לא חריתי את נערי חרבי:

אלהג' דסמיכי אל בליש' בקריאה וסי' וכלות אלהם כל היום ואין לאל' ועתה דעי וראי מה העשי כי בלתיה כי בלתיה אליו הרעה מאת המלך: מדבר ח' בקריאה וסי' נסטר בסוף סדר ויצא: כל ספרא אל כל ואל כל בסו' על כל וסי' ואמר אלהם נחש' ויאמרו כל העם' ויחמל שאול' ועתה דעי' ומלך ועתה דעי' וראי מה העשי כי בלתיה הרעה אל-אדנינו ועל-בל-ביתנו והוא בן-בליעל מדבר אליו: ותמהר אבניל ותקח מאתים לחם ושנים נבלי-יין וחמש צאן עשוורת וחמש סאים קלי ומאה צמקים ומאתים דבלים ותשם על-החמרים: ותאמר לנעריו: עברו לפני הנני אחריכם באה ולא ישה נבל לא הגידה: והיה היא רכבת על-החמור וירדת בסתר ההר והנה דוד ואנשיו ירדים ל לקראתה ותפגש אתם: ודוד אמר אך לשקר שמרתי את-כל-אשר לזה בסדר ולא נפקד מכל-אשר-לו מאומה וישב-לי רעה תחת טובה: כה-יעשה אלהים לאיבי דוד וכה יוסף אם-אשאר מכל-אשר-לו עד-אור הבקר משתין בקיר: ותרא אבניל את-דוד ותמהר ותרד מעל החמור ותפל לאפי דוד על-פניה ותשתחו ארץ: ותפל על-רגליו ותאמר בי-אני אדני העון והתכבד נא אמתך באזניך ושמע את דברי אל-נא ישם אדני את לבו אל-איש הבל-יעל הזה על-נבל כי בשמו בנה הוא נבל שמו ונבלה עמו ואני אמתך לא-ראיתי את-נערי אדני אשר שלחת: ועתה אדני חיי-יהוה וחי-נפשך אשר מנעך יהוה מבוא ברמים והושע ידך לך ועתה יהיו כנבל איביך והמבקשים אל-אדני רעה: ועתה הברכה הזאת אשר-הביא שפחתך לאדני ונתנה לנערים המתהלכים ברגלי אדני: שא נא לפשע אמתך

וכען דעי וחזי מה תעבדון ארי נמירא בישתא למיתי על רבונא ועל כל ביתיה והוא נבר רשיעא מלמלא עפיה: ואוחיא אבניל ונסבת מאתן נריצן דלהם ותריץ פרבין דחמר וחמש צאן תכבדא וחמש סאין קליא ומאה אהכלין דענבין ובישין ומאתן מן דבילתא ושויתא על חמריה: ואמרת לעולמיה עברו קרמי הא אנא בתריכון אתיא ולבעלה נבל לא חויתא: והוה היא רכיבא על חמרא ונתת בסטר טורא והיא דוד ונברוהי נחרתין לקרמותא נערצת יתהון: ודוד אמר פרם לשקר נטרית ית כל די לרין במדברא ולא שנה מכל די ליה מדעם ואתיב לי בישתא חלף טבתא ברין ועביר אלהים לסנאי דוד וכרין יוסף אם אשאר מכל די ליה עד מנהר צפרא ידע מדע: והות אבניל ית דוד ואוחיא את נארהכינת מעל חמרא ונפלת לאפי דוד על אפה וסגידת על ארעה: ונפלת על רגלוהי ואמרת בבקו עלי דילי רבוני חובא ותמלל בען אמתך קרמך ותשמע ית פתגמי אמתך: לא בען ישו רבוני ית לביה על נברא שטיא הרין על נבל ארי בשמיה בן הוגא נבל שמיה ו ופשטותא עפיה ואנא אמתך לא חויתי ית עולמי רבוני דשלחתא: וכען רבוני קים הוא יי וחי נפשך די מנעך יי מלמשפך דם זכאי ולמפרק ידך לך וכען יהון כנבל סנאך ודתבעין על רבוני בישתא: וכען תקרובתא הדא דאיתיא אתך לרבוני ותתיב לעולמיה דמשמשין קדם רבוני: שבוק בען לחובי אמתך

דוד בתברון מלך: ותדבר ג' בקריאה וסי' ותדבר נא אמתך ופתח מן את הפליש' למה תאמר יעקב:

והוא בן בליעל מדבר חליו, וחלוינו בן בליעל מהיותו דובר חליו מה שאני חומר חלך כי יקדוק עלינו: עשויות, תירגם ונתן תכבדה ממולאות בסר דק וכיכס פססוך בלעו, כמו פסניני בפסחים ונתן את הכרעים ובני מעין לתוכו רבי טרפון קיראהו תכבדה מה שכתובו לבדו כרבי עקיבא דאמר תולין מוכה לו כך היא שנויה בתוספתא ורבי קלונימוס זלל מן רומי פירש לנוכח: צימוקי ענבים יבשים דבלים עיגולי דבלה תחנים דרוסות וכבושו בכלי: יורדים לקרחמה גיא היהבין סני ההר' היא יורדת מהר זה והוא יורד מהר זה שכתבו: ודוד חמ' בלבו כשחמ' לו נערו גידופי ככל חך לסקר שמרתי וגו': משתין ידע מדע מסית קירות לבו, לא חפילו כלב שדרכו להשתין בקיר: כי חמי חרבי העון מתחלה חמ' כך כדי שיטה חוץ לזכריה ולסוף חמ' לו האמת: חמי חמתך, לא חריתי את נערי חרבי:

רלבג

והוא בן בליעל מדבר חליו, וחלוינו בן בליעל מהיותו דובר חליו מה שאני חומר חלך כי יקדוק עלינו: עשויות, תירגם ונתן תכבדה ממולאות בסר דק וכיכס פססוך בלעו, כמו פסניני בפסחים ונתן את הכרעים ובני מעין לתוכו רבי טרפון קיראהו תכבדה מה שכתובו לבדו כרבי עקיבא דאמר תולין מוכה לו כך היא שנויה בתוספתא ורבי קלונימוס זלל מן רומי פירש לנוכח: צימוקי ענבים יבשים דבלים עיגולי דבלה תחנים דרוסות וכבושו בכלי: יורדים לקרחמה גיא היהבין סני ההר' היא יורדת מהר זה והוא יורד מהר זה שכתבו: ודוד חמ' בלבו כשחמ' לו נערו גידופי ככל חך לסקר שמרתי וגו': משתין ידע מדע מסית קירות לבו, לא חפילו כלב שדרכו להשתין בקיר: כי חמי חרבי העון מתחלה חמ' כך כדי שיטה חוץ לזכריה ולסוף חמ' לו האמת: חמי חמתך, לא חריתי את נערי חרבי:

בית כאמן כתרנמו מלכו קיימא ודרך כבושה חמרה זה כי היא אחת משבע
כבושות על דעת רבו זל ויש לפרש כי היה הדבר נשמע ומועד בשר כי דוד כמשה
למך כמו שחמרה ככל אשר דבר את הטובה עליך וכן לנגיד על ישראל :

כי מלחמות יי תרנמוו חרי קרביה דעמיה דיי : לא תמצא בך עתיד במקום
עבר כמו לא כמצאה ומלת מימד
יוכי זה וכן תרנמוו לא חשתכחת :

ויקם חרם שאלו וקרואו חרם ולא
מלך דרך בזיון כלומר כי אין לו
תקומה לפיך : והיתה נפש חרמי :

רבונו ישעיה שאל יוכלו להמיתך מי שרודפיך
חונך ויהיה בחיים חת הטם
כלומר שתלך בדרכיו כל ימך וכן

ורעה לא תמצא בך כל ימך
ומית האל יתעלה ויתברך ה
הרודפים אותך ויפריח נפשם

כמו אכן הקלע וכף הקלע פירו'
מושב אכן הקלע שהו עשוי כמו
קף ולדעת יונתן פירו' כפש חרמי

כרורה בצרור החיי לעולם הבא
שתרנס הסוסך כן ותהא נפשח
לרבוני גבוה בגנו חיי עלמה

קדם יי חלהך וית נפש בעלי ד
דבך יפדחונה פמא דמפרחין
חבנה בקלעך וכן בדברי רז"ל

חליעזר חומר כשמתן של דניקים
גנותות תחת כסא הכבוד שנח'
בצרור החיים חת יי חלהך

כשמתן של רשעים מטרפות ו
ומוטוטו מסוף העולם ועד סופו
לחץ להם מנוחה שנאמר יקלענה

ביתך קף הקלע : ולא תהיה
זאת לך לפוקה זאת הנקמה
זאת רצה להנקם בנבל :

לכונן כמו ופיק ברכי על עיני
ומכסול לב כי העון מכסול
הלב הוא והכפל פוקה ומכסול

לחוק כי כן דרך הכתוב ויש בו
דרם כי דוד תבע אביגיל לעביר'
וחמרה לו לא תהיה זאת לך ל

לפוקה על שפיכות דמים ו
ולמכסול על אשת חים :

ולמושיע חרמי לוי לעצמו שלא
ישפך דם קיי : זכרת את
חמך כשיטיב יי לחרמי

ותמלוך תזכירני לטובה כי טוב
עשיתי עמך שמעתיך מדמי
חנם : לאביגיל יי כמו

לאביגיל כי קרוב הוא והיתה
בקרחת כן וכן והרבה כזה
כמוח בשמות ויש בו דרם כי

כשחמרה וזכר את חמך פ
פוקה עצמה לו וכיון שפוקה
עצמה לו פנמה הכתו בקריאה

כי למעלה קראה אביגיל והכח
אביגיל אשר שלך סנתן
בלבך לזאת לקראתי : טעמך

עצמך ודברך הטוב וכתי וברך
מדעך : כליתי מנעת אותי

כמו לא יכלה מנך : מהרע חונך כמו לך
בכתוב שני סימני נקבה עבר ועתיד כי לטון העתיד תבא ולטון עבר באת והיה

הכפל הזה במלה מורה על זריזות ביהמה וכן בקרי מנסי הסימנים : כצאת
היין בבית ופי בעת שסרה שברתו ותרנמוו כד פג חמר' מכאן וכן תרנס הסורי

זאת יין מעליך הלא תבינך ית חמך : וימת לבו שנסתתק ויהי כמת כי
כצטער על המנחה שהביאה אשתו לדוד : כעשרת הימים הבקף כף האומיות

לל לעשרת הימים וכן כמטלם חדשים לל למטלם חדשים עשרת הימים חלה
החולי הקשה ובסוף העשרה ימים נבסו האל ומת ואלו הייסורין היו לו עונש ענו

עם מיתתו ויש דרם שתלו לו עשרה ימים לתשובה וכן חמרנו לעשרת לא כאמר
אלא כעשרת כעשרת ימים שבך ראש השנה ליום הכפורים שמה יעשה תשובה וזה רחוק כי הכתוב מעיד עליו כי עשרת הימים האלה היה מת לבו והיה לאבן היחך

יעשה תשובה חרם כזה ועוד דרשו כנגד עשר לגימות שנתן לעשרה נערי דוד ששלח אליו וחיי חמו' כי לרעתו היו חלה העשרה ימים לא לטובתו ועוד בדרשו ויהי כעשרת
הימים ויגף יי זאת נבל והלא חן מגפה חלה לטלסה ימים דתביא המת ליום אחד הרי זו מיתה של זקף לטינס מיתה של בהלה לטלסה מיתה של מגפה חלה שתלולו טבעה

ימי חבלו של שמואל הנדיק כדי שלא יתערב חבלו של רשע בתוך חבלו של דניק : חרפתי

פיעשה יעשה יי לחרמי בית כאמן להיות מלך על ישראל לבייך ורעה לא תמצא
בך לכך לא כחה לך לעשות שלא כדן להוביח לעו על מלכותך : קף הקלע

חתיכת עור רחבה עשויה כמין קף בחמצה הקלע שכנתן בה האבן : והיה כי יעשה
יי וגו' ותמלוך : ולא תהיה לפוקה לכסולן כמו לבייך ברכים שחם הייתה עושה
זאת לא יהיה לך פ

כתחון פה לרדות חרם
לדורות הבאים על
שפיכות דמים :

ולמושיע חרמי לוי
שתנקוס חמה חת כ
נקמתך : כליתי

מנעת אותי כמו לא
תכלה רחמך לא יכלה
מוך : והושיע ידי לוי

מושב על מבח בדמים
מס של מבח מחוברת
על והושיע כמו מבח

בדמים והושיע ילי
לי : כצאת היין מנבל
כד פג חמרנו מנבל :

וימת לבו סכצטער
על המנחה שהובחת
לדוד : כעשרת הימים

סבעת ימי חבלו של
שמואל תלה לו הקבה
שלא יתערב חבל רשע

בחבלו ואחר כך חלה
סלסה ימי ומת כעניין
שנאמר ויגף יי חת נבל

ואמר מר חלה סלסה
ימי ומת זו היא מיתה
מונפה ורכותינו חמרנו

חלו עשרת ימי תשוב
שהמתין לו הקבה ס
שיחזור בתשובה ויש

חמו' כנגד עשר לגימו'
שנתן נבל לעבדי דוד
ששלח לו דוד עשרה

נערים והאכילן : חת

בקר : ויקח דוד מידה את אשר
הביאה לו ולה אמר עלי לשלום
לביתך ראי שמעתי בקולך ואשא

פניך : ותבא אביגיל אל נבל
והנה לו משתה בביתו כמשתה
המלך ולב נבל טוב עליו והוא ש

שבר עד מאד ולא הנידה לו דבר
קטן וגדול עד אור הבקר : ויהי
בבקר בצאת היין מנבל ותגדלו

אשתו את הדברים האלה וימת לבו
בקרב ויהא היה לאבן : ויהי כעשרת
הימים ויגף יי חת את נבל וימת :

וחת נפש ד בקריאה וס' וקם אדם לרדף
אלהים לשלמה וחד ואת הנפש אשר עשו בחזק : ולא תהיה ח' וס' נמסר בסדר קדשים : וברוך ו'
וס' נמסר בסדר לך לך : ואלוה ר' וס' נמסר בסדר וארא :

כי עשה יעשה יהוה לאדני בית
נאמן כי מלחמות יהוה אדני נלחם
ורעה לא תמצא בה מימיה : ויקם

אדם לרדפה ולבקש את נפשך ו
והיתה נפש אדני צרורה בצרור
החיים את יהוה אלהיך ואת נפש

אביבך יקלענה בתוך קף הקלע :
והיה כי יעשה יהוה לאדני בכל
אשר דבר את הטובה עליך וצוך

לנגיד על ישראל : ולא תהיה זאתי
לך לפוקה ולמכשול לב לאדני
ולשפך דם חנם ולהושיע אדני לו

והיטב יהוה לאדני וזכרת את אמתי :
ויאמר דוד לאביגיל
ברוך יהוה אלהי ישראל אשר

שלחך היום הזה לקראתי : וברוך
טעמך וברוכה את אשר בלתיני
היום הזה מבוא בדמים והושיע

ידי לוי : ואולם חיי יהוה אלהי
ישראל אשר מנעני מהרע אתך כי
לולי מהרת ותבאתי לקראתי כי אם

גותר לנבל עד אור הבקר משתין
בקר : ויקח דוד מידה את אשר
הביאה לו ולה אמר עלי לשלום

לביתך ראי שמעתי בקולך ואשא
פניך : ותבא אביגיל אל נבל
והנה לו משתה בביתו כמשתה

המלך ולב נבל טוב עליו והוא ש
שבר עד מאד ולא הנידה לו דבר
קטן וגדול עד אור הבקר : ויהי

רלבג

ויקם חרם לחם לרדפך
והוא רמו חל שאלו :
והיתה נפש חרמי בחר'
בצרור החיים הוא
העולם הבא כי סם
תמלך הנפש כ
בממשל הזה כרור
החיים ומבסד יהיה עם
הטם ית כמו טבאלרמ
בדחשו מספר מלחמו
יי : ואת כפש חויבך
יקלענה בתוך קף
הקלע : לל שלא יהיה
לה השחר וקיי והנה

חמרה זאת להורות שכבר יחטא דוד חם ישחיתם ותמנע ממנו ההבל הנכסיות
שהיא ערך ההצלחה וחמרה עוד כי בהיותו נגיד על ישראל יהיה לו זה העון לפוקה
ולמכסול לב חם ישחיתם ואולי יהיה זה סבה שתסור הממלכה ממנו כלאו שקרה
לשאלו : נעם זה היה מטוב חכמתה שחלתה פני דוד שחכרה כאשר ייטיב יי לו
לגמול חנה חסד או חולי המחמר ממנה על כד הנבושה ורחמה שעתיד נבל למוות
ותהיה היא חשת דוד : וימת לבו בקרב ויהא היה לאבן : אמר זה על כד ההבלנה
לרוב הדאגה שהיה דואג על גולל המנחה ולרוב הפחד שהיה לו מדוד : הנה

שמואל א כו

חרכתי שרקף אותי ואמר מי דוד ומי בן ישי היום רבו עבדים המתכבדים חים מפני חלוני: גם שתיהן האחת לרבות האחרת ואמר זה להודיע כי חלני שתיהן היו לו לשפוט ולא מיכל כי שאלו כנה לפלטי בן ליש ולפיכך חמר ושאלו נתן את מיכל בתונוג' ויש לשאלו הרי מיכל חשת דוד היתה חך כנה לפלטי ואיך לקחה פלטי בן ליש והיא חשת דוד ואם תחמר כי בעבירה ובחיסור עמו הדבר חך לקחה אחרי כן דוד הוכה היתה חסודה לו כיון שנבעלה ברנון לאחר בעודה חשתנויש מלוא חמרנו כי קדושי פלטי במיכל בעבירה היו ומהם חמרנו כי קדושי טעות היו לו לדוד במיכל כמו שאמר יעשרנו האלך עושר גדול וחוננו היום היה מלוא חלני ומקדש במלוא חיינה וקודשת ואף על פי שהיו ערלות כלשתים לקדושן גם כן חשב שאלו כי דעת דוד על ה העושר שהיה מלוא דוד היה דעתו על מחתים ערלות שהרי רבינו ישעיה

רשי

את ריב חרכתי
גידושי פלטי חרכתי היום
רבו עבדי המתכבדים
נחת עבדו חסך מרע'
שלא הדגתיו: מעוכה
נעוכה: חי

רלבנ

הנה חמתך לסכחה
לרחוק רגלי עבדי ח
חרכתי חמרה זה על
כד העונה להורו שדי
לה חס תהיה לחשה
לאחר מעבדי דוד ו
וחרץ רגלי כמנהג
החשה לבעלה: ושאלו
נתן את מיכל בתו ח
חשת דוד לפלטי בן
ליש ונוג' מן הפלא
חך עשה זה שאלו ו
והיא היתה חשת חים
וכבר חמרנו דוד שלא
נבע בה פלטי בן ליש
ודמה שכן הוא שכבר
חזר דוד ולקחה ויה
מור' שכבר התכרסס
ונודע שלא נבע בה ו
ולפי שכבר היפה פ
פרושה בלתי דחוייה
לכניס מזה הדד נתנו
לה בני מרב חמותה
לגדלם ונדלתם כאילו
הם בניה ומכני זה
נקראו בני מיכל כמו
שאמר בסוף זה הספר
נחת חמת בני מיכל
בת שאלו חמר ילדה
לעדרהאל בן ברזילי
המחולתי: ושאלו
שוכב במעגל
במחנה והוא היה ב
בדמו עגול למען יראו
הבאים חליהם מכל
הזדדים: חי

חשך ו בקריאה וסימ' במס' רבת': בראשו יד בקריאה וסימ' נמסר בסוף סדר ויקרא: מסתת' ד בקריאה
וסימ' ויבאו הויפ' ויגדו' ויעלו הויפ' אתה אל מסתת' בבוא הויפ' ויאכרו לשאלו הלוא דוד:
מראשתו ח' ג' מנהון כחוכן תו וסימ' נמסר בסדר ויצא:

וּשְׁמַע דָּוִד בֵּן יִשָׁי מִתְּנֵבֵל וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ
יְהוָה אֲשֶׁר רָב אֶת-רִיב חֲרַפְתִּי מִיַּד
נָבֶל וְאֶת-עַבְדוֹ חָשַׁד מִרְעָה וְאֶת-רַעַת
נָבֶל הַשִּׁיב יְהוָה בְּרֹאשׁוֹ וַיִּשְׁלַח דָּוִד
וַיְדַבֵּר בְּאַבְיָנִיל לְקַחְתָּהּ לּוֹ לְאִשָּׁה:
וַיָּבֹאוּ עִבְדֵי דָוִד אֶל-אַבְיָנִיל הַ
הַכְּרַמְלָה וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו לֵאמֹר דָּוִד
שָׁלַחְנוּ אֵלָיְךָ לְקַחְתְּךָ לּוֹ לְאִשָּׁה:
וְתָקַם וַתִּשְׁתַּחוּ אַפָּיִם אֶרְצָה וַתֹּאמֶר
הַגֵּרָה אֲמַתְךָ לְשִׁפְחוּהָ לְרַחֵץ רַגְלֵי
עַבְדֵי אֲדֹנָי: וַתִּמְהַר וַתָּקַם אַבְיָנִיל
וַתִּרְכַּב עַל-הַחֲמֹר וַחֲמִשׁ נְעֻרֹתָיָהּ
הַהֹלְכֹת לְרַגְלָהּ וַתֵּלֶךְ אַחֲרָי מִלְּאֲבִי
דָּוִד וַתְּהִי לּוֹ לְאִשָּׁה: וְאֶת-אֲחִינֹעַם
לָקַח דָּוִד מִיַּזְרְעֵאל וַתְּהִי גַם-שֵׁ
שְׁתֵּיהֶן לּוֹ לְנָשִׁים: וַשָּׂאוֹל נָתַן אֶת-
מִיכָל בִּתּוֹ אִשְׁת׃ דָּוִד לְפִלְטִי בֶן-לִישׁ
אֲשֶׁר מְגָלִים:
וַיָּבֹאוּ הַזֹּפִים אֶל-שָׂאוֹל הַנִּבְעָתָה לֵאמֹר
הֲלֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר בְּנִבְעַת הַחֲכִילָה
עַל פְּנֵי הַיְשִׁימוֹן: וַיָּקַם שָׂאוֹל וַיִּרְדַּ
אֶל-מִדְבַּר-זִיף וְאֶתוֹ שְׁלֹשֶׁת-אַלְפִים
אִישׁ בַּחֹרֵי יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת-דָּוִד
בְּמִדְבַר-זִיף: וַיַּחֲזֵן שָׂאוֹל בְּנִבְעַת
הַחֲכִילָה אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הַיְשִׁימוֹן עַל-
הַדָּרֶךְ וְדָוִד יָשָׁב בְּמִדְבַר וַיֵּרָא כִּי בָא
שָׂאוֹל אַחֲרָיו הַמְדַבְּרָה: וַיִּשְׁלַח
דָּוִד מְרַגְלִים וַיִּדְעוּ כִּי-בָא שָׂאוֹל אֶל-
הַנָּכוֹן: וַיָּקַם דָּוִד וַיָּבֹא אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר חָנָה-שָׁם שָׂאוֹל וַיֵּדָא דָּוִד אֶת-
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר שָׁכַב שָׁם שָׂאוֹל וַאֲבִנֵּר
בֶּן-נֶר שֶׁר-צָבָאוּ וַשָּׂאוֹל שָׁכַב בְּ-
בְּמַעְגַל וְהָעַם חָנִים סָבִיבוֹ:
וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר אֶל-אֲחִימֶלֶךְ הַחֲתִי
וְאֶל-אַבְיָשִׁי בֶן-צְרוּיָה אַחֵי יוֹאָב
לֵאמֹר מִיִּרְדַּ אֲתִי אֶל-שָׂאוֹל אֶל-
הַפְּתָנָה וַיֹּאמֶר אַבְיָשִׁי אֲנִי אֲרַד עִמָּךְ:
וַיָּבֹא דָוִד וְאַבְיָשִׁי אֶל-הָעַם לִילָה
וְהַגֵּרָה שָׂאוֹל שָׁכַב יָשֵׁן בְּמַעְגַל ו
וַחֲנִיתוֹ מְעוּפָה בְּאַרְצָן מְרֹאשֵׁתוֹ
וְאַבְנֵר וְהָעַם שָׁכְבִים סָבִיבוֹ:

3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

למוהר נתנם ולקדושין ומהם
חמרנו כי פלטי בן ליש לא בא
עליה וכל הימים שהיתה עמו
חרב היה נועץ בינו לבינה שלא
יגע בה ומה שאמר הולך וככה
אחריה על המצו הזאת שהלכה
מיזו שהיה כל כך כובש חת
יכרו וכל חלה הדברים דמוקים
מדרכ הפסג' והכוכן בעיני כי
גט נתן דוד למיכל כי רחינו ס
שנחא שאלו חת דוד אחר ס
שנתחתן עמו עד שכרח דוד מ
מפני שאלו וכרחות שאלו כי דוד
היה בורח חלעפ שהיה חוזר חליו
לפעמים הכריחו לתתגט לבתו
שלא תשב ענוכה ועשה כן ו
ושאלו כנה לחשה לפלטי בן
ליש' ואם תחמר חס כן חסו היה
לדוד להחזירה כי חסור לאדם
להחזיר גרושתו אחר שנשאת
לאחר חו שנתארסה ונאמר כי
לא מדעתו נתן זה הנט ואם
תחמר מי הכריחו והלא הוא
ברח מוחת שאלו חף עפ שכרח
רחינו שהיה עם שאלו אחר כן
כמו שאמר חס פקוד יפקדני
אבך וכל הענין שהיה מורה כי
אחר שכרח היה חוזר חליו ובעוד
שהיה עמו הכריחו לתת הנט
ונט המעושה בישראל שלא בדין
פסול ואם תחמר וכי לא היו
יודעים בית דינו של שאלו כי
הנט פסול אפשר שהיה דעתם
כי בדין היה אחרי אשר היה ר
רבין המלך וטוב מזה עו' שנחמ'
כי דוד קודם שנתן הנט חמר
בפני שני עדים מאוהביו ראו
שחיי חנוס בנתינת הנט ו
והסתירו הדבר ונתן הנט והנה
הנט לא היה גט ופלטי בן ליש
לא ידעו ומיכל לא ידעה והיו ס
סבורין כי הנט גט ואפשר גם
כן כי הנט היה מתחלתו כהונן
ועי' שליח שלחו דוד ואחר כן
בטלו קודם שיגיע גט לי דה והם
לא ידע והנה מיכל נבעלה כ
בטעות ולא נחמר' על דוד והיה
זה כמו שנבעלה בחאס כי היתה
סבורה כי הנט גט כסר כי ה
האונס והשגבה שוין בחשת חים
וכן חמר והיא לא נתפסה פרט
לאחוסה ומעלה בו מעל פרט
לשונבת שמונתרת לבעלה:
בחורי ישראל' מן הקלים
לפיכך נשתנתה תנועת הכית
לשוא חבל ובחורי ישראל הכריע
שהכית בפתח הוא מהדגושים
לפיכך לא נשתנתה התנועה:
חל ככו' בחמת ובכדור וכתי

בקשטו: במקום המחנה יקרא מעגל לפי שחונים עם העם בכבוד: מעוכה תקועה הוא קרוב לענין מעוך וכמות: בחמת

ואת חסיונעם לקח
דוד לחשה מירעח
ישאלו נתן את מיכל
בניו כדלחריבין
כקדושין המקדש
כחליה ופחטה סבר
שאלו דעניה חמלה
לא היו קדושים:

למלכי יהודה' אף על פי שאנו רואי' כי בעת כבוש הארץ היתה צקלג לכוני יהודה
אפסר כי על עמ סופו ככתב' עס או אפסר שכבשהו אז ואחרי כן לקחה כלפתים
מודע ומימי שישכ בה דוד כשארזה לו על כן הית' למלכי יהודה מהיו ההוא ומעלה
לפיכך אמר למלכי יהודה ולא אמר ליהודה: ימים וארבעה חדשים' לא יתכן

לפרט ימים זה סנה שהרי שאל
לא מלך אלא שתי שנים וכל ה
העניינים שהיו לדוד עם שאל
חי אפסר שבסמנה חדשים היו
ועוד כי דוד לא ירד בסוף פלסתי'

חלה אחר מיתת שמואל ומיתת
שמואל לא קדמה למיתת שאל
אלא שבעה חדשים לפיכך חנו
מכרשים ימים כמשמעו ורוצה

לומר ארבעה חדשים וקצת יום'
מהחדש חמישי וכן תרגם יונתן
יומין וארבעה ירחין וקצת
כוסחלות יש עידן בעידן וארבעה
ירחין לל סנה וארבעה חדשים:

כי הנה יושבו הארץ אשר מעולם'
פ' כי אהזתן משפחות סוכר היו
ישבות באותה הארץ מקדם ל
לכטח עד בואכה סורה ועד ארץ

מזרים ולפיכך לא היו נשמדים
כי לא היתה להם מלחמה עם
אלם ודוד בא עליהם והכה ה
הארץ ושלל כל רב ולא היה

כודע מי היה עושה להם זאת
הדעה כי לא יחיה אים ואשה:
אל פשטתם היום' כמו אן פי'

כי חילות פשטתם ורכים בארץ
לשלול שלל ולכוז בו כמו לשכה
ונשכה וכן תרגם יונתן לאן
האננדרתון יומח דין והחכ' דבי

יונה פירשו בחלוף עין לחלף
ויהיה מי מסתתר עמו כאמר על
מי פשטתם והחכס רבינו

אברהם אכן עזרה פי' כמשמעו
והוא דרך שאלה לא פשטתם
היום והם השיבו כן פשטנו ב
במקום פלוני ופלוני: על נגב

יהודה' פעם היו חומרים על
נגב יהודה פעמים על נגב ה
הירחמאלי פעמים על נגב הקני

וירחמאלי היא משפחה משבט
יהודה והיא משפחת ירחמאל
בן חכרו' וכן זוכר אותה בשלוח

דוד להם מהשלל ולאשר בערי
הירחמאלי ולאשר בערי הקני
כראה כי סמוכות היו ערי חלו

המשכחות חלו לאלו והקני הוא
משפחת יתרו שתניירו וישכו
בתוך בני יהודה כמו שכתוב ב

בספ' סופטי' נפי' דרום כתרנן:
הבאים בעמו' כיון שהוא פושט
עליהם תמיד כל כי כתורה בעמו

שלא יסלים עמהם עוד ומאס ב
בהם כמו שמואס אלם דבר ה
הנכאס: ושמואל מת' אף על פי

שפטר מיתתו למעלה ספר גס
כן הנה מפני המעשה שעשה
שאל' שדרש בבעלת חוב בעבורו

ואילו היה הוא חי לא היה דורש
כי אס מחתו כי כבר הוא ביער
האזכות והידעונים ואף על פי
כן נחשבו לו דרישת האזכר לען

גדול כמו שאומר עליו בדברי הימים וימת שמואל וכתב ושמואל מת חמר ר' יוסי ושמואל מת
מיתת דהוי וימת שמואל אף הדברים אמורים אלא לעכץ נכל שכתוב וימת שמואל וכתב בתורה נא' חמר דבי שמואל בר נחמני הכל סופדין וסופדין במיתת
שמואל וזה הרשע עושה לו מרזחיים רוצה לומר שמחות: ויקברוהו ברמה ובעירו' לפי שהיו שתי רמות כמו שאמר מן הרמותם לפיכך חמר ובעירו כלומר באותה רמה
שהיתה עירו או פירוש ובעירו כי בתוך העיר קברוהו לא חץ לעיר וכן כתוב למעלה בביתו ברמה ויוכתן תרגם וספדו עליה חנים בקרתי כלומר ספדו לו כל ישראל סבאו
לקברו ספדו לו עס ברמה נאותם שלא באו ספדו לו כל אחד בעירו כי בכלערי ישראל ספדו לו בספר סהיה מחזר בכל המקומות לשכטס: וישאל

ימים וארבעה חדשים' מיעוט ימים שנים ואי אפסר לפרט ימים זה סנה שהרי
לא הלך דוד אל אלכיש עד סמת שמואל ושאלו לא מלך אחר מיתת שמואל אלא
ארבעה חדשים כמו שפטרו בכדור עולם וגם ממנין שנותיו על עלי ועשרים שנה
שיהיה הארון בקרית יערים הרי שנים שנה בא מהם חמשים ושתיים של שמואל

וסנה אחת לעיבורו עם
ארכבעס חדשים הללו
ושבע שני' שאלך דוד
בחרבו קודם שהביא
את הארון מקרית

יערי' נמכח שלא מלך
שאלו אחר מיתת ש
שמואל יותר מארבעה
חדשים: ועל דוד'
לפון הנה הוא תמיד

היה רגיל בכך: בואך
סורה' מן מעלכח
דחברא: אל פשטתם
למד מתחלפת בלון

כמו יעש לו נסכה ב
בספר עזר כוונלסכה:
(שמואל מת' הרי

כבר נחאמ וימת שמואל
אלא לפי שבא לדבר
בשאלו שהנזכר לדרוש
בבעלת חוב פתח וחא'

ושמואל מת סאילו ה
היה קיים ממנו היה
שאלו דורש ושאלו ה

הסיד האזכות והנזכר
לבקש חשה בעלת חוב:
ויספדו לו כל ישראל

ויקברוהו ברמה ובעירו'
וספדו עליה כל ים'
ויקברוהו ברמתח' ו

וספדוהו חים בעיית:
גס

לכן בששם וס' לכן היתה צקלג סבירין על כן'
למען סבירין: ישבות ד' בקריאה וס' כי הנה ישבות בארץ'
הנשים ישבות סבירות' ישבות על מלאות' תניינא ישבת כתיב וישאר ישבות כתיב: משפטו ו' בקריאה

ויהב ליה אכיש ביומא ההוא ית
צקלג בכו הות צקלג למלכיה'
דבית יהודה ער יומא הדין'

והנה מנגן יומיא דיתב
דוד בקרוי פלשתאי' יומין ערן
בערן וארבעא ירחין' וסליק

דוד וגברוהו ואתנגירו על גשראי
ועל גוראי ועמלקאי ארי אנני
יתבת ארעא דמעלמא מעלנא'

דהגרא וער ארעא דמצרים' ומחי
דוד ית יתבי ארעא ולא מקום
גבר ואתמא ושכבא עאן ותורין

ותמרין ונמלון ונסיב לבושין
ותאב ואתי לות אכיש' ואמר
אכיש לאן אתנגדתון יומיא דין'

ואמר דוד על דרום יהודה ועל
דרום ירחמאלה ולדרום שלמאה'
וגבר ואתמא לא מקום דוד'

לאותמא לנת למימר דלמא יחוון
עלנא למימר ברין עבר דוד וברין
הות הלכתיה כל יומין דהנה יתיב

בקרוי פלשתאי' ותימין אכיש
ברוד למימר אתנגראת אתגרו
בעמיה בישראל ויהי לי עבר פלח
לעלם'

והנה ביומיא
האנני וננשו פלשתאי ית
משרתהון לחילא לאתמא קרבא'

בישראל ואמר אכיש לדוד קדע
תדע ארי עמי תפוק במשרתימא
את וגברך' ואמר דוד לאכיש

בכך את תדע ית די עבר עברך
ואמר אכיש לדוד בכך נטרא לרשוי
אשונך כל יומיא' ושמואל

מית וספדו עלוהי כל ישראל
וקברוהו ברמתח' וספדו עלוהי
אנש בקרתי ושאלו פלי ית ברין

וחורו מן ארעא' ואתכנישו
פלשתאי ואתו ושרו בשונם וכנש
שאלו ית כל ישראל ושרו בגלבוע'
וחוא

וס' כה עשה דוד וכה משפטו' וארמון על משפטו ישב' ממנו משפטו ושאתו' אשר משפטו פעלו'
משפטו יתן לאורי' וס' כל משפטו:

ורבות ינו' אל דרש בו כן כתיב וימת שמואל וכתב ושמואל מת חמר ר' יוסי ושמואל מת
מיתת דהוי וימת שמואל וכתב בתורה נא' חמר דבי שמואל בר נחמני הכל סופדין וסופדין במיתת
שמואל וזה הרשע עושה לו מרזחיים רוצה לומר שמחות: ויקברוהו ברמה ובעירו' לפי שהיו שתי רמות כמו שאמר מן הרמותם לפיכך חמר ובעירו כלומר באותה רמה
שהיתה עירו או פירוש ובעירו כי בתוך העיר קברוהו לא חץ לעיר וכן כתוב למעלה בביתו ברמה ויוכתן תרגם וספדו עליה חנים בקרתי כלומר ספדו לו כל ישראל סבאו
לקברו ספדו לו עס ברמה נאותם שלא באו ספדו לו כל אחד בעירו כי בכלערי ישראל ספדו לו בספר סהיה מחזר בכל המקומות לשכטס: וישאל

רלבנ כה
אל פשטתם' הוא כמו
על והרצון בו על מי
פשטתם זה מבואר
מתשוכת דוד לו:
ולא

ורבות ינו' אל דרש בו כן כתיב וימת שמואל וכתב ושמואל מת חמר ר' יוסי ושמואל מת
מיתת דהוי וימת שמואל וכתב בתורה נא' חמר דבי שמואל בר נחמני הכל סופדין וסופדין במיתת
שמואל וזה הרשע עושה לו מרזחיים רוצה לומר שמחות: ויקברוהו ברמה ובעירו' לפי שהיו שתי רמות כמו שאמר מן הרמותם לפיכך חמר ובעירו כלומר באותה רמה
שהיתה עירו או פירוש ובעירו כי בתוך העיר קברוהו לא חץ לעיר וכן כתוב למעלה בביתו ברמה ויוכתן תרגם וספדו עליה חנים בקרתי כלומר ספדו לו כל ישראל סבאו
לקברו ספדו לו עס ברמה נאותם שלא באו ספדו לו כל אחד בעירו כי בכלערי ישראל ספדו לו בספר סהיה מחזר בכל המקומות לשכטס: וישאל

גם באורים' ולפי שהצרכים עיר הכהנים לא נענה; ויתחפש שאלו' סינה בנדון וכן התחפש ובה במלחמה וכן ברוב כח יתחפש לבושי וכן תרגם וינתן וא שפתי שאלו; ויבא אל האשה לילה; יום היה חלל מתוך צדקתם היה דומה להם לילה כך דרש רבי תנחומא; מתקדש מתקדש; תקלה; ותזעק קול גדול; שרחתה עולה שלח כדרך העולים שהמעלה בזכורו עולי רגליהם למעלה וזה עולה ראשון למעלה ב כשבי כבודו של שאלו; חללים רחמי עולים ה

וישאל שאלו ב' ולא ענה; ובדברי הימים אמר ולא דרש ב' חלל כיון שדרש באות אחר כן כחילו לא דרש ב' שהרי הטהר דרשותו באות בדרישתו ב' ומה שאמר וישאל שאלו ב' מפרש אחר כן במה שאל ואמר גם בחלומות גם באורים גם בכחמים וכל גם וגם לרבות האחד על השני כמו גם חתמה גם בק גם בן בק ופירו' בחלומות בחכמים שפסוק שאלת חלוש ומה שאמר באורי והס לא היו חזלו שהרי היו עם חכמת שהיה עם דוד חכמה ע ששלח שם חכמים לשאלו בהס על המלחמה הזאת ופי' בכחמים תלמידי שמואל הנביא כמו שכתב' ויתחפש שאלו- פירוש ששט בנדי

ובינו ישעיה

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

בכחמים

וירא יב' בקריאה' בשמואל וס' מה נורא; וירא יעקב מאד; ויאמר מי ששך לאיש; ושמע המלך יהו' וירא דוד את יי' ביום ההוא; וירא מאד מפני אכיש מלך גת; וירא כל העם מאד את יי'; וירא שאלו סלפני דוד; וירא ויחרד לבו; וירא מאד מדברי שמואל; וירא דוד את האלואים; וה' וירא ויחן והושפט את

והנה שאלו ית משרית פלשתאין ורחל וע וע לביה לחראו; ושאלו שאלו במימראדני ולא קבל צלותיה יי' אף בחלמיא אף באורי' אף בספריא; ואמר שאלו לעבדוהי בעו לי אתתא ריעיא לאפקא בידיו ואהד לותיה ואשאל בה ויאמרו עבדוהי ליה הא אתתא ריעיא לאפקא בידיו בעין דור; ואשתינו שאלו ולבש לבושין אוהרנין ואול חווא ותרין נברא עמיה ואתו לות אתתא בליליא ואמר קסמי בעין לי בבירון ואסקי לי ית דאמר לך; ואמרת אתתא ליה הא אתת ידעתי ית דעבד שאלו רשיצי ית בידיו ות זכורו מן ארעא ולמא אתת מתגרי בנפשי למקטלי; וקום לה שאלו במימרא דני למימר קים הוא יי' אם יערענד חובא בפתגמא הרין; ואמרת אתתא ית מן אפק לך ואמר ית שמואל אפקי לי; והת אתתא ית שמואל וצורת בקל רב ואמרת אתתא לשאלו למימר למה שקרת בי ואת שאלו; ואמר לה מלכא לא תרחלין ארי מה חזית ואמרת אתתא לשאלו מלכא דני חזיתי דסליק מן ארעא; ואמר לה מה חזויה ואמרת נברא סכא סליק והוא

וירא שאלו אתי מחננה פלשתים וירא ויחרד לבו מאד; וישאל שאלו ביהוה ולא ענה יהוה גם בחלומות גם באורים גם בכחמים; ויאמר שאלו לעבדיו בקשור לי אשת בעלת אוב ואלכה אליה ואדרשה בה ויאמרו עבדיו אליו הנה אשת בעלת אוב בעין דור; ויתחפש שאלו ולבש בגדים אחרים וילך הוא ושני אנשים עמו ויבאו אל האשה לילה ויאמר קסומי נא לי באוב והעלילי את אשר אמר אליך; ותאמר האשה אליו הנה אתה ידעת את אשר עשה שאלו אשר הכרית את האבות ואת הידעני מן הארץ ולמה אתה מתקש בנפשי להמיתני; וישבע לה שאלו ביהוה לאמר חיי יהוה אם יקרך עון בדבר הזה; ותאמר האשה את מי אעלה לך ויאמר את שמואל העלילי; ותרא האשה את שמואל ותזעק בקול גדול ותאמר האשה אל שאלו לאמר למה רמיתני ואתה שאלו ויאמר לה המלך אל תיראי בי מה ראית ותאמר האשה אל שאלו אלהים ראיתי עלי משן הארץ; ויאמר לה מה תאדרי ותאמר איש זקן ענה

פנמי' רדי' ונפטר גם בסדר בשלח; באורים כ' חר מלא וס' ולא ענה; גם בחלומות גם באורים; על כן בארים כבודו; בתרא חס'; בעין דוד כ' וס' אשת בעלת אוב; נשפח בעין דוד; אעלה ח' וס' בלשון ארמי אמר מלאכא לאנתניה דארמיה ארך למסכא קשרתא בחדשלים; ופרד בסדר שפוט;

וזכר מה שעבר יהונתן בנו על השבועה במה סטעם מהדבש וידמה שלח היה עם כהן ראוי שתפדה עליו רוח הקדש להיות שאלו באורים ובחלומות; כי כבר הדג שאלו נוב עיר הכהנים שהיו בה הכהנים החסובים והנמלט מהם היה עם דוד אז היתה הסבה על שלח באהו מענה חטא שאלו אז יתקבצו שתי הסבות יחד ויזכר נכלח ימיה שלח ענה על ידי הנביאים עם רבויים כמו שקדם וירא את להקת הנביאים; בקסולי חשה בעלת אוב; הנה זה היה חטא עצום ולזה גנה שאלו על זה החטא דגו סזכרנו חטאיו וגם שאלו באוב לדרוש; ויתחפש שאלו; לל סנה בנדוי כדי שאלו יכריזהו רוחיו וישני מפני מה מתקשעו על ידי האשה בעלת אוב; קסמי נא לו באוב; ראוי שתדע כי ענין החוב הוא לעורר הדמיון כדי שיגיע לו מין ממיני הקסם ולזה לא יצטעק קולו כי אם צפוחל והוא ישמע קול כעוד מאד כאמרנו והיה באוב מדרך קולך וכבר בארנו בפני מספר מלחמות יי' מה פים בענין ההודעה אשר תביע בקסם מהחסרון וזגה חמרו זל טעין החוב הוא שהמעלה את המת הוא בלתי שומע דבר חבל רוחה תמונת המת הוא והשואל לא יראה התמונה ההיא אבל ישמע דברים מה לפי מחשבתו על שאלתו ולזה לא ראה תמונת שמואל וזלת האשה אשר העלתהו ולא שמעה היא הדברים אבל שמע אותם שאלו כי היא שמה התבודדות בדבר התמונה ההיא ולזה הרחתהו לה דמיונה אחר עשיתה פעולות מה לעורר דמיונה והתבודדותה בזה וחולס שאלו לבדו שמע חלו הדברים להתבודד דמיונו בדבר השאלה עם מה שפוררה היא דמיונו בפעולות שעשתה ולזה יתחם זה הקסם לה ומפני זה אמר קסמי נא לי באוב וידמה כי אחר שעשתה מה שעשתה לעורר זה הקסם מתברר לה מי הוא אשר העלתה אותו ושהשואל ממנה זה הוא שאלו ולזה זעקה האשה בקול גדול ברחותה תמונת מי שהעלתהו כי מעגה התבאר לה מאסר העלתה אותו הוא שמואל הנביא לא חיש אחר שהיה שמו שמואל ושהשואל ממנה הוא שאלו; ויהי

חלב

ולא ענה יי' גם בחלומות גם באורים גם בכחמים; מלח מלח שם הכחושן הוא ל להורות שלח ענהו בחוד מלח האופנים על דרך חמרו גם לי גם לך לא יהיה והרצו שלח ענהו בחלומות על ידי בעלי החלומות הנזכרים כשהיו מ משמים רעיוניהם ב בקצף על זאת השאלה כדי שתבא להם ה ההודעה בחלום ויותר כפלא מזה שלח ענהו באורים אשר מדרך הפסאל בהס שיבא לו מענה חס לא יהיה זה בסבת חטא כמו ש שמואלו בשאלו כפלא שאלים שלח ענהו

ויהי שאלו שאלו ב' ולא ענה; ובדברי הימים אמר ולא דרש ב' חלל כיון שדרש באות אחר כן כחילו לא דרש ב' שהרי הטהר דרשותו באות בדרישתו ב' ומה שאמר וישאל שאלו ב' מפרש אחר כן במה שאל ואמר גם בחלומות גם באורים גם בכחמים וכל גם וגם לרבות האחד על השני כמו גם חתמה גם בק גם בן בק ופירו' בחלומות בחכמים שפסוק שאלת חלוש ומה שאמר באורי והס לא היו חזלו שהרי היו עם חכמת שהיה עם דוד חכמה ע ששלח שם חכמים לשאלו בהס על המלחמה הזאת ופי' בכחמים תלמידי שמואל הנביא כמו שכתב' ויתחפש שאלו- פירוש ששט בנדי

והנה שאלו ית משרית פלשתאין ורחל וע וע לביה לחראו; ושאלו שאלו במימראדני ולא קבל צלותיה יי' אף בחלמיא אף באורי' אף בספריא; ואמר שאלו לעבדוהי בעו לי אתתא ריעיא לאפקא בידיו ואהד לותיה ואשאל בה ויאמרו עבדוהי ליה הא אתתא ריעיא לאפקא בידיו בעין דור; ואשתינו שאלו ולבש לבושין אוהרנין ואול חווא ותרין נברא עמיה ואתו לות אתתא בליליא ואמר קסמי בעין לי בבירון ואסקי לי ית דאמר לך; ואמרת אתתא ליה הא אתת ידעתי ית דעבד שאלו רשיצי ית בידיו ות זכורו מן ארעא ולמא אתת מתגרי בנפשי למקטלי; וקום לה שאלו במימרא דני למימר קים הוא יי' אם יערענד חובא בפתגמא הרין; ואמרת אתתא ית מן אפק לך ואמר ית שמואל אפקי לי; והת אתתא ית שמואל וצורת בקל רב ואמרת אתתא לשאלו למימר למה שקרת בי ואת שאלו; ואמר לה מלכא לא תרחלין ארי מה חזית ואמרת אתתא לשאלו מלכא דני חזיתי דסליק מן ארעא; ואמר לה מה חזויה ואמרת נברא סכא סליק והוא

וירא שאלו אתי מחננה פלשתים וירא ויחרד לבו מאד; וישאל שאלו ביהוה ולא ענה יהוה גם בחלומות גם באורים גם בכחמים; ויאמר שאלו לעבדיו בקשור לי אשת בעלת אוב ואלכה אליה ואדרשה בה ויאמרו עבדיו אליו הנה אשת בעלת אוב בעין דור; ויתחפש שאלו ולבש בגדים אחרים וילך הוא ושני אנשים עמו ויבאו אל האשה לילה ויאמר קסומי נא לי באוב והעלילי את אשר אמר אליך; ותאמר האשה אליו הנה אתה ידעת את אשר עשה שאלו אשר הכרית את האבות ואת הידעני מן הארץ ולמה אתה מתקש בנפשי להמיתני; וישבע לה שאלו ביהוה לאמר חיי יהוה אם יקרך עון בדבר הזה; ותאמר האשה את מי אעלה לך ויאמר את שמואל העלילי; ותרא האשה את שמואל ותזעק בקול גדול ותאמר האשה אל שאלו לאמר למה רמיתני ואתה שאלו ויאמר לה המלך אל תיראי בי מה ראית ותאמר האשה אל שאלו אלהים ראיתי עלי משן הארץ; ויאמר לה מה תאדרי ותאמר איש זקן ענה

פנמי' רדי' ונפטר גם בסדר בשלח; באורים כ' חר מלא וס' ולא ענה; גם בחלומות גם באורים; על כן בארים כבודו; בתרא חס'; בעין דוד כ' וס' אשת בעלת אוב; נשפח בעין דוד; אעלה ח' וס' בלשון ארמי אמר מלאכא לאנתניה דארמיה ארך למסכא קשרתא בחדשלים; ופרד בסדר שפוט;

וזכר מה שעבר יהונתן בנו על השבועה במה סטעם מהדבש וידמה שלח היה עם כהן ראוי שתפדה עליו רוח הקדש להיות שאלו באורים ובחלומות; כי כבר הדג שאלו נוב עיר הכהנים שהיו בה הכהנים החסובים והנמלט מהם היה עם דוד אז היתה הסבה על שלח באהו מענה חטא שאלו אז יתקבצו שתי הסבות יחד ויזכר נכלח ימיה שלח ענה על ידי הנביאים עם רבויים כמו שקדם וירא את להקת הנביאים; בקסולי חשה בעלת אוב; הנה זה היה חטא עצום ולזה גנה שאלו על זה החטא דגו סזכרנו חטאיו וגם שאלו באוב לדרוש; ויתחפש שאלו; לל סנה בנדוי כדי שאלו יכריזהו רוחיו וישני מפני מה מתקשעו על ידי האשה בעלת אוב; קסמי נא לו באוב; ראוי שתדע כי ענין החוב הוא לעורר הדמיון כדי שיגיע לו מין ממיני הקסם ולזה לא יצטעק קולו כי אם צפוחל והוא ישמע קול כעוד מאד כאמרנו והיה באוב מדרך קולך וכבר בארנו בפני מספר מלחמות יי' מה פים בענין ההודעה אשר תביע בקסם מהחסרון וזגה חמרו זל טעין החוב הוא שהמעלה את המת הוא בלתי שומע דבר חבל רוחה תמונת המת הוא והשואל לא יראה התמונה ההיא אבל ישמע דברים מה לפי מחשבתו על שאלתו ולזה לא ראה תמונת שמואל וזלת האשה אשר העלתהו ולא שמעה היא הדברים אבל שמע אותם שאלו כי היא שמה התבודדות בדבר התמונה ההיא ולזה הרחתהו לה דמיונה אחר עשיתה פעולות מה לעורר דמיונה והתבודדותה בזה וחולס שאלו לבדו שמע חלו הדברים להתבודד דמיונו בדבר השאלה עם מה שפוררה היא דמיונו בפעולות שעשתה ולזה יתחם זה הקסם לה ומפני זה אמר קסמי נא לי באוב וידמה כי אחר שעשתה מה שעשתה לעורר זה הקסם מתברר לה מי הוא אשר העלתה אותו ושהשואל ממנה זה הוא שאלו ולזה זעקה האשה בקול גדול ברחותה תמונת מי שהעלתהו כי מעגה התבאר לה מאסר העלתה אותו הוא שמואל הנביא לא חיש אחר שהיה שמו שמואל ושהשואל ממנה הוא שאלו; ויהי

והנה שאלו ית משרית פלשתאין ורחל וע וע לביה לחראו; ושאלו שאלו במימראדני ולא קבל צלותיה יי' אף בחלמיא אף באורי' אף בספריא; ואמר שאלו לעבדוהי בעו לי אתתא ריעיא לאפקא בידיו ואהד לותיה ואשאל בה ויאמרו עבדוהי ליה הא אתתא ריעיא לאפקא בידיו בעין דור; ואשתינו שאלו ולבש לבושין אוהרנין ואול חווא ותרין נברא עמיה ואתו לות אתתא בליליא ואמר קסמי בעין לי בבירון ואסקי לי ית דאמר לך; ואמרת אתתא ליה הא אתת ידעתי ית דעבד שאלו רשיצי ית בידיו ות זכורו מן ארעא ולמא אתת מתגרי בנפשי למקטלי; וקום לה שאלו במימרא דני למימר קים הוא יי' אם יערענד חובא בפתגמא הרין; ואמרת אתתא ית מן אפק לך ואמר ית שמואל אפקי לי; והת אתתא ית שמואל וצורת בקל רב ואמרת אתתא לשאלו למימר למה שקרת בי ואת שאלו; ואמר לה מלכא לא תרחלין ארי מה חזית ואמרת אתתא לשאלו מלכא דני חזיתי דסליק מן ארעא; ואמר לה מה חזויה ואמרת נברא סכא סליק והוא

וירא שאלו אתי מחננה פלשתים וירא ויחרד לבו מאד; וישאל שאלו ביהוה ולא ענה יהוה גם בחלומות גם באורים גם בכחמים; ויאמר שאלו לעבדיו בקשור לי אשת בעלת אוב ואלכה אליה ואדרשה בה ויאמרו עבדיו אליו הנה אשת בעלת אוב בעין דור; ויתחפש שאלו ולבש בגדים אחרים וילך הוא ושני אנשים עמו ויבאו אל האשה לילה ויאמר קסומי נא לי באוב והעלילי את אשר אמר אליך; ותאמר האשה אליו הנה אתה ידעת את אשר עשה שאלו אשר הכרית את האבות ואת הידעני מן הארץ ולמה אתה מתקש בנפשי להמיתני; וישבע לה שאלו ביהוה לאמר חיי יהוה אם יקרך עון בדבר הזה; ותאמר האשה את מי אעלה לך ויאמר את שמואל העלילי; ותרא האשה את שמואל ותזעק בקול גדול ותאמר האשה אל שאלו לאמר למה רמיתני ואתה שאלו ויאמר לה המלך אל תיראי בי מה ראית ותאמר האשה אל שאלו אלהים ראיתי עלי משן הארץ; ויאמר לה מה תאדרי ותאמר איש זקן ענה

פנמי' רדי' ונפטר גם בסדר בשלח; באורים כ' חר מלא וס' ולא ענה; גם בחלומות גם באורים; על כן בארים כבודו; בתרא חס'; בעין דוד כ' וס' אשת בעלת אוב; נשפח בעין דוד; אעלה ח' וס' בלשון ארמי אמר מלאכא לאנתניה דארמיה ארך למסכא קשרתא בחדשלים; ופרד בסדר שפוט;

שמואל א כט רדק שבו

ותפשו מצותי האלק' בעלמתי מהמכתב ואמ' זה להודיע כי מיהרה לאחייתו ולא המתנה לו עד שיחמץ להחילו ונהרה לפי שראתה אותו כבהל מאד ואני רוחה לפרש הנה מעשה האוב לפי מה שנמצא כתוב אמרו רזל בעל אוב זה המדבר מבין הפרקים ומבין חכילו ידיו ידעו זה המכות עכס חיה ששמה ידוע בפיו ומדברי דברים העתידים וכירוש מבין הפרקים שמשמיע קול כמון מבין פרקי חיברו ומתחת סחיו על ידי מעשים ששמה שזרועותיו ויא' חף מקטיר קטרת לסד והסד הוא העונה והמדבר ואמרנו עוד בעל אוב המעלה בזכורו ואחד הנשאל בגלגלת ופי' המעלה בזכורו שדממה שמעלה המת ומדבר ומשמיע קול מתחת הארץ מעל פי הקבר כדרך ששמע שאלו קולו של שמואל והקול כמון מאלו כמו שכתוב והיה כאוב מ מארץ קולך הנשאל בגלגלת נס הוא יקרא אוב ופירו' שיש עמו בגלגלת של אבן פוהס או של זכוכית זכה ועושה מעשים עד שידמה שיוצא קול כמון מאד וידמה לו באותו הקול שאלו ומסיב כן פירשו רזל' והרב החכם הגדול רמ' במ' זל פירש במעשה אוב בהקטת זרועותיו שאמר שאוחזו שרביט של הדם בידו ומניפו והו' מדבר בלחש בדברי ידועי' אכלס אחרי אשר הקטיר קטורת ידועה אכלס עד שישמע השואל כאילו אחד מדבר עמו ומסיבו על מה שהוא שואל ב בדברי מתחת הארץ בקול כמון מאד וכאילו אינו נכר לאוזן אלא במחשבה מרביט בו ופי' מעשה בגלגלת שלוק' בגלגלת המת ומקט' לה קטרת ומכאן ביה עד שישמע כאילו קול יוצא מתחת סחיו שפל עד מאד ומסיבו ועוד אמרו רזל' שלטה דברי' כאמרנו במעלה זכורו המעלה רוחהו ואינו שומעו ומי שצריך לו שומעו ואינו רוחהו מי שאינו צריך לו לא ש שומעו ולא רוחהו כך שמואל אשה שהעלתהו רחמהו ולא ש שמעתינו שאלו שהיה צריך לו שמעו ולא רחמו ואכזר ועמטא שלא נצטרכו לו לא שמעוהו ולא רחמו ורחינו מחלוקת בין הגאונים בדבר הזה וכלם נשתנו כי מעש' האוב הכל ותוהו ודברי כזב והתול אכלס יש מהם חומרים כי לא דבר שמואל עם שאלו וחס' ושלוס לא עלה שמואל א מקברו ולא דבר אכלס האשה עשתה הכל ברמאות כי מיד ה הכיר כי שאלו הוא חף להראות לו כי מצד החכמ' הכיר ומכאן דבר זה אמר' למה רמיתני ואתה שאלו ודרך בעלת אוב להביא בן אדם שמדבר מתוך מחבולו בלסון כמון וכאשר בא שאלו לדרוש מאתה וראת' אותו כבהל וידע' כי למחר יהיה יוצא למלחמ' וכל ישראל היו בפחד גדול וידעה מה שעשה שאלו שהרג כהני יי' סמה כפי המגיד הדברי' הנאמ' בפרשה ומה שאמ' ויאמר שמואל אל שאלו על מחסב' שאלו כי היה חושב כי שמואל היה המדבר

רשי

מיום נפלו מיום ויבאו מה ותפשו מצותי ותגש לפני שאלו

ולפני עבדיו ויאכלו ויקמו וילכו בלילה ההוא :
א ויקבצו פלשתים את כל מחניהם אפקרה וישראל חנים בעין אשר ביוזרעאל : וסרני פלשתים עברים למאות ולאלפים ורוד ואנשיו עברים באחרונה עם אביש : ויאמרו שרי פלשתים מה העברים האלה ויאמר אביש אל שרי פלשתים הלוא זה דוד עבד שאלו מלך ישראל אשר היה אתי זה ימים ארבעה ימים ולא מצאתי בו מאומה מיום נפלו עדי היום הזה :

כט רלבג

יש לשאל איך הסכי' דוד ללכת עם אביש להלחם עם ישראל אה שהתיר זה הספק איכנו שמה שיקשה וזה כי דוד הוכרח למלחמת מוצו' אביש מצד סיוותו תחתיו ומפני מה ש שנלה לו שהנה תמיד פוסט על ישר' להראו' לו כי נכחם דוד את עמו והנה הית' מחסב' דוד בלכתו להיות ל לסטן לפלסתי' ולסכל ענתם על ישראל כי זה ממה שיקל לו עשייתו אחר שהס' בוטחי' בו : ועכדי

ולקצפו עליו שרי פלשתים ויאמרו לו שרי פלשתים השב את האיש וישב אל מקומו אשר הפקדתו שם ולא ירד עמנו במלחמה ולא יהיה לנו לשטן במלחמה ובמה יתרצה זה אל אדניו הלוא בראשי האנשים ההם : הלוא יודה דוד אשר יענונו במחלות לאמר הבה שאלו באלפו ורוד ברבבתו : ויאמר אל דוד ויאמר אליו חיהוה כי ישר' אתה וטוב בעיני צאתך ובואך אתי במחנה כי לא מצאתי בך רעה מיום בואך אלי עדי היום הזה ובעיני הסרנים לא טוב אתה : ועתה טוב ולך בשלום ולא תעשה רע בעיני סרני פלשתים : ויאמר דוד אל אביש פי מה עשיתי ומה מצאת בעבדך מיום אשר הייתי לפניך עד היום הזה כי לא אבוא ונלחמתי באיבי אדני המלך :

ולא מצאתי ה' וסימ' לבחך בתולים' בו שאומה' ואבקש מהם איש' ולמנחמים' אשר עוד בקשה נפשי : ולא תעשה ג' וסימ' נססר לעיל בהאיסיפרא סימ' ב :

ואפתיה פטיר : וקריבת קדם שאלו וקדם עבדוהי ויאכלו וקמו ואלו בליליא ההוא :

וכגשו פלשתאי ית כל משריתוהו לאפק וישראל שרן בעיניא די ביוזרעאל : וטורני פלשתאי עברין למאון ולא לפין ורוד ונברוהי עברין בבתריהם עם אביש : ויאמרו רברבי פלשתאי מה יהודאי האליו ואמר אביש לרברבי פלשתאי הלא דין דוד עבדאד שאלו מלכא דישראל דהוה עמי דגן יומין או דגן שנין ולא אשכחית ביה מדעם ביש מיומא דאתפרש לותי עד יומא הרין :

ורגיוו עלוהי רברבי פלשתאי ויאמרו ליה רברבי פלשתאי אתיב ית נברא ויתוב לאתריה דמניתיה תקן ולא יחות עמנא בקרבא ולא יהי לשטן בקרבא ובמה יתרעי דין לות רבוניה הלא ברישי נבריא האנון : הלא דין דוד דמשכעין ליה בחנניא למימר קטל שאלו באלפין ורוד ברבבן :

ויקרא אביש לדוד ואמר ליה קים הוא יי ארי כשר את וטב בעיני מפקד ומעלך עמי במשריתא ארי לא אשכחית בך מדעם ביש מיומא דאתיתא לותי עד יומא הרין ובעיני טורניא לא תקין את : וכען טוב ואול בשלם ולא תעביד ביש בעיני טורני פלשתאי :

ויאמר דוד לאביש ארי מה עבדת ומה אשכחתיא בעבדך מיומא דהויתי משמש קדמך עד יומא הרין ארי לא אהד ואניח קרבא בשנאי רבוני מלכא : ואתיב

אליו ומה שאמר ולא עשית חרון אפנו בעמלק ידוע היה דבר זה כי מאותה שעה אמ' לו שמואל ויאמסך מהיות מלך ומה שאמר לרעך לדוד ידוע היה זה בכל ישראל כי דוד במשח למלך ומה שאמר מחר אתה ובניך עמי מדך סבלא אמר זה : זהו פירוש רב שמואל בן חפני הגאון זל ואמר חף על פי שמשמעות דברי החכמים זל בתלמוד כי אמת היה שהחיתה האשה את שמואל לא יקובלו הדברים במקום שיש מכחישים להם מן השכל אכל רב סעדיה ורב האי הגאונים זל אמרו אמת הוא כי רחוק הוא שתדע האשה העתידות וכן שתחיה היא את המת בחכמת האוב חף הבורח יתברך החיה את שמואל כדי לספר לשאלו את כל הקורות העתידות לבה עליו והיא האשה אשר לא ידעה בכל אלה כבהלה כמו שאמר זמזעק בקול גדול ואשר אמרה האשה את מי אעלה לך דברי התוליס הם כי דעתה היה לעשות כמהנה חלה דבריהם : ויש לתמוה לדברי הגאונים האלה אם הקבה החיה את שמואל כדי לספר לשאלו הקורות הבאות עליו למה לא אמר לו על ידי חלומות או על ידי אוריס או על ידי הנביאים אלא על ידי אשה בעלת אוב ועוד איך היה נעלם משאלו שהיה חכם ומלך אשר היו עמו כמה חכמים גדולי' אס עיני אוב נעשה על ידי אדם מדבר מתוך מחבולו ומי יאמר שיטעה הוא בזה ואין זה הדעת מקבלו והכזן הוא מה שפירסנו : וסרני פלשתים עובדים למאות ולאלפים : איכנו אמר כי הסרנים היו מאות ואלפים אבל הסרנים היו עובדים עם מאות ואלפים אנשים : או זה שסימ' והלא לא היה עמו אלא ארבעה חסדים כמו שפירסנו אלא פירשונו היה עמי זה וימי וחני מכירו לטובה כאילו היה עמי זה שסימ' : מ זה בפלו' מיום סככל חלי כלומר סכסן עמי כמו על פני כל חמיו נפל : האכסים ההם : כנוי הוא על עכסם : הלא זה דוד : כיון שהוא נבחר כל כך שהיו עוין עליו ורוד ברבבותיו יש לנו להאמר ממונו שלא יתרצה בנועם חלוניו : חיי' הכל מודים כי הוא הסבה הראשונה ובעבור הטבעו לדוד נסבע בשם שמואל בו דוד : ועכדי

ועבדי חלונך, כלומר האנשים אשר בלו חתך שנתבאשו בשלול חלוניהם גם כן: ואור לכה בבקר, כשיחור לכה היום לכו: ועמלקי פסטו, בבואם ביום השלישי פסטו

רשי

ויבאו עד כהל הכסור, שם מאות חיש: והנותרים עמדו, כשהגיעו לכה הכסור היו בהם עייפו ונותרו שם מקצתן: אשר פגרו, אשר נמנעו וחומר אני לסוף חרמי הוא תגרו על ונהרסו: כגב

רלבג

ועבדי חלונך אשר בלו חתך, הם אנשי דוד כי לא רצו שישבו כי הם העבדים: והסכמת בבקר וחור לכה ולכו, לל תקף שיהיה האור לכה וחמ לו זה שלא יסתכנו על יד אנשי המלחמה: ויבאו עד כהל הכסור והנותרים עמדו, לל כי כולם הלכו עם דוד בהסכמת אחת עד כהל הכסור והנותרים שלא הסכימו ללכת יחד עמדו שם והם המלחמי חיש אשר הראו עכמם כאלו הם בלי כח ובעי ורפי ידים ולזה לא עברו את המקו ההוא וחלוי היה זה ליראתם מהגדוד ההוא או שיהיו ינעו מאל וברחו דוד זה הוסיבם שם עד בואם לסמור ה בכלים: וימצאו חיש יוצרי כסדים, ירמה שחונתם סכסאלו ממוטטים הנה והנה קודם שהרחיק דוד מאל מהם או מצאוהו אנשים ההולכי עמו: מהנסף

שרי פלשתים וסוים נמסר לעיל בהאי סיפרא סוף סימן יח: והשכמתם ג' וסוים בסדר וירא: ולכו ג' בקריא וסוים ואת רעבן בתיכם קחו ולכו, גם צאנכם גם בקרכם קחו, ואור לפס ולכו: נשבוה בקריאה וסוים והנה שרופה באש, ושתי גשי דוד נשבו אחינעם, והשיבו אל לבנכם, וחברו, וחזרו פליטכם אותי:

וען אביש ואמר אל דוד ידעתי כי טוב אתה בעיני כמלאך אל הים אך שרי פלשתים אמרו לא יעלה עמנו במלחמה: ועתה השכם בבקר ועבדי אדוניך אשר באו אתך והשכמתם בבקר ואור לכה ולכו: וישכם דוד הוא ואנשיו ללכת בבקר לשוב אל ארץ פלשתים ופלשתים עלו יזרעאל:

ויהי בבא דוד ואנשיו צקלג ביום השלישי ועמלקי פשטו אל נגב ואל צקלג וכו את צקלג וישרפו אתה באש: וישבו את הנשים אשר ביה מקטן ועד גדול לא המירתו איש וינהגו וילכו לדרךם: ויבא דוד ואנשיו אל העיר והנה שרופה באש ונשיהם ובניהם ובנותיהם נשבו: וישא דוד והעם אשר אתו את קולם ויבכו עד אשר אין בהם כח לבכות: ושתי נשי דוד נשבו אחינעם הזרעלית ואביגיל אשת נבל הכרמלי: ותצר לדוד מאד כי אמרו העם לסקלו כי מרה נפש כל העם איש על בנו ועל בנתו ויתחזק דוד ביהוה אלהיו: ואמר דוד אל אביתר הכהן בן אחימלך הגישרה נא לי האפוד וישא אביתר את האפוד אל דוד: וישאל דוד ביהוה לאמר ארדף אחרי הגדוד הזה האשיננו ואמר לו רדף כי השג תשיג והצל תצל: וילך דוד הוא ושש מאות איש אשר אתו ויבאו עד נחל הבשור והנותרים עמדו: וירדף דוד הוא וארבע מאות איש ויעמדו מאתים איש אשר פגרו מעבר את נחל הבשור: וימצאו איש מצרי בשדה ויקחו אתו אל דוד ויתנו לו לחם ואכל וישקהו מים:

ואתיב אביש ואמר לדוד ידענא ארי תקין אהיה בעיני כמלאכא דיי ברם רברבי פלשתאי אמרו לא יסק עמנא בקרבנא: ויגעו אקדום בצפרנא ועבדי רבונך דאתו עפך ותקדמו בצפרנא וינהר לכו ותילון: ואקדים דוד הוא ויגברוהו למיול בצפרנא למתב לארע פלשתאי ופלשתאי סליקו לזרעאל: והוה בר אתא דוד ויגברוהו לצקלג ביומא ת תליתא ועמלקאד אתגדו על דרום ועל צקלג ואוקידו יתרה בגורא: ושבו ית נשיא די ברה מוציערא ושד רבא ולא קטלו אנש ודברו ואולו לאזרחיהון: ואתא דוד ויגברוהו לקרמא והא קליא בגורא ונשיהון ובגיהון ובגיתיהון אשתבאו: וארים דוד ועמא די עמידה ית קלהון וכבו עד דלא הוה בהון חילא למכבי: ותרתין נשי דוד אשתבאו אחינעם דמזרעאל ואביגיל אתת נבל דמכרמלא: ועקת לדוד לחדא ארי אמרו עמא למרגמיה ארי מרת נפש דכל עמא גבר על בגוריה ועל בגתיה ואתקף דוד במימרא דיי אלהיה: ואמר דוד לאביתר כהנא בר אחימלך קריב פען לי אפודא וקריב אביתר ית אפודא לדוד: וישאל דוד במימרא דיי למימר ארדוף בתר משריתא הדא ואדבקניה ויאמר ליה רדוף גדי אדביק תרביק ושזבא תשוב: ואול דוד הוא ושית מאה גברא די עמיה ואתו עד נחלא דבשור ומקצתהון אשתארו: וירדף דוד הוא וארבע מאה גברא ואשתארו מאתן גברא דאתמנעו מלמעבר ית נחל דבשור: ואטכחו גברא מצראא בחקלא ואיתאו יתיה לות דוד ויהבו ליה להמא ואכל ואשקיהו מים:

רבינו ישעיה הלשון כמי שחמ' על הכנין וירפח את מוצת יי' ויחב יחיה את שחר העיר: וישבו את הנשים, כי הנשים לא היו בה כי עם דוד הלכו ולא נשאלו בה כי אם ח הנשים והבנים והבנות לפיכך ללכה כי לא היה בעיר מי סילח: ותצר לדוד, שרשו יצר והוא מענין צרה וצוקה ובחמרו לסוף בקבה לל זאת הדעה: כי מרה כפש כל העם, פעל עבר כי הוא מולעיל בפני פסטו: ויתחזק דוד ביי' אלהיו, ייסס מוחלתו בו והתחזק על הרעה וחמר לרדוף אחריהם וחמר לאביתר הניסה האפוד: חרדף, דרך שאלה בלא היא השאה כמ' חף כי חמר אלהי אתה זה בני עשו ושאל דוד שתי שאלות כחמת נחף על פי שלא היו עושין כן באנשים ותומים כמ' ספירש' למעלה עשה כן לדוחק הסעה וכענה על סתיה: הכשורה, שם מקום: והנותרים עמדו, מקרא קצר הוה וכל כי כולם בלו עד כהל הכסור ועברו הנחל חרבע מאות והנותרים שלא עברו עמדו שם כלום שלא חזרו להם חלף שם עמדו והמתינו העובדים שם ושמרו את כליהם כי הרומי לא היה להם שיטחו כלים חלף מעט בכדי שיוכלו להלחם לכד ויכ' תרג' ומקצתהון אשתארו: אשר פגרו, שבתו מפני תולשתם מכח הכדיפה והדומיה לו בדברי רבו' אל יומא דמכברי רבנן הוה אמרי האדכ' יומא דשפמי כי יוס שהיו בטלים וחלושי' מנירסתם וית דאתמנעו אז כי תרגום של הרם מהרסם בגדא תכרדינן: כלה

בניד' חס' בקריאה וסו' ונד אתו ואת בנו ואת כל עמו, האמר לאביו ולאמו לא ראיתו, כי מרה נפשבל העם ובנו יתגרו ואספו: ויתחזק ח' בקריא וסוים ויתחזק ישראל וישב על המטה, ויתחזק העם איש ישראל, ויתחזק דוד באלהיו, ויתחזק שלמה בן דוד על מלכותו דוד, ויתחזק המלך דוד בעם, ויתחזק אביה וישא לו נשים, ויכלך יהושפט בנו, ויתחזק יותם, וכ' ויתחזק וסוים וקם יהורם על ממלכת אביו, ויתחזק ויכן את העמרה, וכל התחזק דכו': ארדף ג' חס' וא' מלא וסוים ארדף אשני אהלק שלל, ארדף אתרי הגדוד חה' ארדוף איבי ואשני דתילים, בתרא מלא:

שמואל א ל רדק שבח

פלא דבליה חתיכת דבליה: נבב הכרתי כרתי עם מספחה מפלסתיים כמו שנאמר עליהם נוי כרתי והכרתי את כרתי כי בארץ פלסתיים ובארץ יהודה פסטו כמו שאמר אחר לקחו מארץ פלסתיים ומאחך יהודה: ועל נבב כלב הוא כלב בן חרנון מספח יהודה ואף על פי שאמר ועל אשר ליהודה נחלת כלב זה היתה לה עם ידוע בפני עצמה ונבב פירושו דרום כתרנומו או פי' ארץ מסור כי יקרא נבב מסור החורב והוא מישור: נטושים מענין ויטס על המחנה ענין התפסות: וחוננוס מקדשים ומזבחים ומכרכים כמו יחוננו וינונו כשכור: מהנסף ועד הערב למחרתם מערב יום זה עד ערב יום שני וכל אותו הערב עד הבקר שהוא המחרת ולם למחרתם

רשי

נבב הכרתי לדרוס של פלסתיים ומצניו במקום אחר פלסתיים נקראים נוי כרתיים יושבי חבל הים נוי כרתיים למחרתם למודים הם עמלקיים ללקות ביום מחר כמה סל מחר חכני נבב וגו' לק נחמ למחרתם: חת כל הכח והבקר שפטה הנודד מנבב יהודה ומנבב כלב: כהנן אנשים מנהיגי והולכים לפני המקנה ההוא להתכבד ולהתהל' זה שלל דוד: מהיום

דלבנ

מהנסף ועד הערב למחרת יתכן שכבר היה ערב כשהפסגים והכה אותו עד ערב מחרת היום ההוא או יהיה נסף בקר והנה דרך אחריהם כל ה הלילה וכעלות השחר דחה אותם נטושי על פני הסדה ונחל בהם מהבקר ועד הערב ואמר למחרתם לפי שביום שלפניו פסטו אל נבבוא צקלנ ושלמו צקלנ פאס: כי כחלק היורד במלחמה וכחלק היושב על הכלי יחדו יחלוקי חמץ להם לאמת שאח דחוי שיעשה כמו שאמרנו לפי שאין זכות האדם בשלל מכני הסתכנו בירידה אל המלחמה כי אחר ירד המלחמי ואחר ישב על הכלים לשמור מהאנשים ה הבאים למלחמה הוא חולק עם היוצאים ל למלחמה וחלץ שאינו מסתכן עם מה דבר מבוחר וזהו חין דחוי שתחמתי שתזכנו בשלל אלא לנדכס שיירדתם במלחמה מזוכק לזה שזה לא היה בעונם ידכס חבל היה בעור חלחי בזכות כלנו אשר הלכו ואשר נסארוי והנה

שבועה באלהים ד' בליש בקריאה וסי' אם תשקר לי ולניני ולנכדי אם תמיתני ואם תסגריני וגם במלך נבוכד נצר מרד הד' וארבי עם ואקלם: ושתי' בקריאה ה' חס וא' סל' סים' אכלים ושתיים וחוננים' ושתיים לפניו ואמרן יחי יהודה וישראל רבים אוכלי ושתי' ושמתי' ויהי היום ובניו ובנותיו עד זה מדבר זה בא' ויהו שם עם דודו בחר' מל': ויושיבם ב' וסי' ויושיבם בחר' ויושיבם בנחל הבשור:

ויתנולו פלח דבלה ושני צמקים ויאכל ותשב רוחו אליו כי לא אכל לחם ולא שתה מים שלשה ימים ושלשה לילות: ויאמר לו דוד למי אתה ואי מזה אתה ויאמר נער מצרי אנכי עבד לאיש עמלקי ועובדי אדני כי חליתי היום שרשה: אנחנו פסטנו נבב הכרת' ועל אשר ליהודה ועל נבב כלב ואת צקלנ שרפנו באש:

ויאמר אליו דוד התורדני אל הנודד הזה ויאמר השבעה לי באלהים אם תמיתני ואם תסגריני ביד אדני ואורדך אל הנודד הזה: והנה נטושים על פני כל הארץ אכלים ושתיים וחוננים ככל השלל הגדול אשר לקחו מארץ פלסתיים ומארץ יהודה: וכס דוד מהנסף ועד הערב למחרתם ולא נמלט מהם איש כי אם ארבע מאות איש:

ועל דוד את כל אשר לקחו עמלק ואת שתי נשיו העיל דוד: ולא נעדר להם מן הקטן ועד הגדול ועד בנים ובנות ומשלל ועד כל אשר לקחו להם הכל השיב דוד: ויקח דוד את כל היצא והבקר והגנו לפני המקנה ההוא ויאמר זה שלל דוד:

ויבא דוד אל מאתים האנשים אשר פגרו מלכת אחרי דוד ויושיבם בנחל הבשור ויצאו לקראת דוד ולקראת העם אשר אתו ויגש דוד את העם ושאל להם לשלום:

ויען כל איש דע ובליעל מהאנשים אשר הלכו עמי דוד ויאמרו יען אשר לא הילכו עמי לא נתן להם מהשלל אשר הצלנו כי אם איש את אשתו ואת בניו וינהגו וילכו:

ולא תעשו כן אחי את אשר נתן יהוה לנו וישמר אתנו ויתן את הנודד הבא עלינו בידנו: ומי ישמע לכם לדבר הזה כי כחלקי הורד ב במלחמה וכחלקי הישב על הכלים

ויהבו ליה פלח דבלתא ותריץ אהבלין דענבין ובישיין ויאכל ותבת רוחיה ליה ארו לא אכל לחמא ולא שתא מיא תלתא וממין ותלתא לילין: ואמר ליה דוד דמן את ואי מדון את ואמר עולמא מצרואה אנה עברא לגברא עמלקאה ושכני רבוני ארו אתמרעית יומא דין דנן תלתא יומין אנהא אתנגידנא על דרומא כרית ועל די ליהודה ועל דרום כלב וית צקלנ אוקידנא בנורא: ואמר ליה דוד התחנתני למשרתא דא ואמר קים לי במימרא דיי דלא תקטלני ולא תמסרני בידא דרבוני ואחנתנך למשרתא דא: ואחתידך וקא רישין על אפי כל ארעא אכלין ושתן וחננין בכל עראה סגארה דשבו מארעא פלשתאי ומארעא דבית יהודה: ומחנניו דוד מקבלא ועד עין רמשה ביומא דבתרוהי ולא אשתוזיב מנהון אנש אלהן ארבע מאה גבר עולם דרכיבו על גמלא ואפיכו: ושויב דוד ית כל דשבו עמלקאי וירת תרתין נשוהי שויב דוד: ולא שנא להון מן זעירא ועד רבא ועד בניו ובניו ומבנותא ועד כל די נסבו להון כולא אתיב דוד: ושנא דוד ית כל ענא ורתווי דברו קדם גיתא דאנני ואמרין רין עראה דדוד:

ואתא דוד לות מאתן גברא דמתניעו מלמיזל ברת דוד ואותיבננו בנחלא דבשור ונפקו לקדמות דוד ולקדמות עמא דעמידה וערע דוד ית עמא ושאל להון לשלום:

ואתיב כל גבר ביש ורשיעא מנברא דאולו עם דוד ואמרן חלף דלא אולו עמי לא גרתן להון מעראה דשויבנא אלהן גבר ית אתתידך וית כנוהי וידברו ויולו:

ואמר דוד לא תעבדון כן אחי ית דייב יי לנא ונטר יתנא ומסר ית משריתא דאתר עלנא בידנא: ומן ישמע לכו לפתנמא דדין ארי כחולק דנחתו בקרבא וכחולק דאשרארו למטר מנא בחרא

ויהי היום ובניו ובנותיו עד זה מדבר זה בא' ויהו שם עם דודו בחר' מל': ויושיבם ב' וסי' ויושיבם בחר' ויושיבם בנחל הבשור:

ויאמר לו דוד למי אתה ואי מזה אתה ויאמר נער מצרי אנכי עבד לאיש עמלקי ועובדי אדני כי חליתי היום שרשה: אנחנו פסטנו נבב הכרת' ועל אשר ליהודה ועל נבב כלב ואת צקלנ שרפנו באש:

ויאמר אליו דוד התורדני אל הנודד הזה ויאמר השבעה לי באלהים אם תמיתני ואם תסגריני ביד אדני ואורדך אל הנודד הזה: והנה נטושים על פני כל הארץ אכלים ושתיים וחוננים ככל השלל הגדול אשר לקחו מארץ פלסתיים ומארץ יהודה: וכס דוד מהנסף ועד הערב למחרתם ולא נמלט מהם איש כי אם ארבע מאות איש:

ועל דוד את כל אשר לקחו עמלק ואת שתי נשיו העיל דוד: ולא נעדר להם מן הקטן ועד הגדול ועד בנים ובנות ומשלל ועד כל אשר לקחו להם הכל השיב דוד: ויקח דוד את כל היצא והבקר והגנו לפני המקנה ההוא ויאמר זה שלל דוד:

ויבא דוד אל מאתים האנשים אשר פגרו מלכת אחרי דוד ויושיבם בנחל הבשור ויצאו לקראת דוד ולקראת העם אשר אתו ויגש דוד את העם ושאל להם לשלום:

ויען כל איש דע ובליעל מהאנשים אשר הלכו עמי דוד ויאמרו יען אשר לא הילכו עמי לא נתן להם מהשלל אשר הצלנו כי אם איש את אשתו ואת בניו וינהגו וילכו:

ולא פי' עם טעם המ' ובדרש פלח דבלה פירוש אומר טעם המ' על העמלקים נבב הכרתי כסו למחרתם המחרת שלהם שהם נוי כרתיים: נטושים מענין ויטס על פני כל הארץ פירוש פרושים כח הלחם בעמלק מחר: כהנן לפני ויטס על המחנה מהנסף עד הערב המיקנה ההוא פירוש חלני חכי למחרתם פירוש זל לפני המיקנה שלהם שהצילו הכקר קודם שיאיר יקרא בשם שהתחיל כהנן במה שמה והכס כל היום ההוא וכל יום מהעמלקי: ובדברי רזל המלך כורן לעשות לו דרך ואין ממחין בידו וכתוב כהנן לפני המיקנה ההוא ויאמר זה שלל דוד כלומ' היו כהנני המיקנה לפני המיקנה כמו שהיה דרכן וכשהיו כוננין בנדדות הסדות לא היו נטוין המקל לכד אחד אלא פורצין לפניו והולכין דרך ישר לכניהם וכשהיו בעלי הסדות ממחי' בין היו אומרים נכדי דוד זה שלל דוד כלומר הרמות בידו לדרכן לו דרך כי מלך הוא וכל זה לפי שעה: ויושיבם בנחל הבשור: כיון שפגרו הם מלכת אמרו ל להם דוד והארבע מאות איש ש שיטבו עם לסמור הכלי שהכית כדי שילכו קלים וירדפו אחר העמלקים מהר שיטיבנו ועכשו בח דוד וחכשו חליהם אל המקום אשר הניחום עם והושיבוס על הכלים והנה הם יצאו לקראתם כשראו מרחוק שהם באי: ויגש דוד את העם' כמו אל העם כמו והראה את הכהן חת מי הנדת מולך וכירו קרב אליהם וסאל להם לשלום וית וערע דוד ית עמא ובנטח' אחרת ויקריב דוד לות עמא: יחדו

ועד עין רמשה לוימא דבתרוהי רבינו ישעיה

ועל פי' עם טעם המ' ובדרש פלח דבלה פירוש אומר טעם המ' על העמלקים נבב הכרתי כסו למחרתם המחרת שלהם שהם נוי כרתיים: נטושים מענין ויטס על פני כל הארץ פירוש פרושים כח הלחם בעמלק מחר: כהנן לפני ויטס על המחנה מהנסף עד הערב המיקנה ההוא פירוש חלני חכי למחרתם פירוש זל לפני המיקנה שלהם שהצילו הכקר קודם שיאיר יקרא בשם שהתחיל כהנן במה שמה והכס כל היום ההוא וכל יום מהעמלקי: ובדברי רזל המלך כורן לעשות לו דרך ואין ממחין בידו וכתוב כהנן לפני המיקנה ההוא ויאמר זה שלל דוד כלומ' היו כהנני המיקנה לפני המיקנה כמו שהיה דרכן וכשהיו כוננין בנדדות הסדות לא היו נטוין המקל לכד אחד אלא פורצין לפניו והולכין דרך ישר לכניהם וכשהיו בעלי הסדות ממחי' בין היו אומרים נכדי דוד זה שלל דוד כלומר הרמות בידו לדרכן לו דרך כי מלך הוא וכל זה לפי שעה: ויושיבם בנחל הבשור: כיון שפגרו הם מלכת אמרו ל להם דוד והארבע מאות איש ש שיטבו עם לסמור הכלי שהכית כדי שילכו קלים וירדפו אחר העמלקים מהר שיטיבנו ועכשו בח דוד וחכשו חליהם אל המקום אשר הניחום עם והושיבוס על הכלים והנה הם יצאו לקראתם כשראו מרחוק שהם באי: ויגש דוד את העם' כמו אל העם כמו והראה את הכהן חת מי הנדת מולך וכירו קרב אליהם וסאל להם לשלום וית וערע דוד ית עמא ובנטח' אחרת ויקריב דוד לות עמא: יחדו

ואתא דוד לות מאתן גברא דמתניעו מלמיזל ברת דוד ואותיבננו בנחלא דבשור ונפקו לקדמות דוד ולקדמות עמא דעמידה וערע דוד ית עמא ושאל להון לשלום: ואתיב כל גבר ביש ורשיעא מנברא דאולו עם דוד ואמרן חלף דלא אולו עמי לא גרתן להון מעראה דשויבנא אלהן גבר ית אתתידך וית כנוהי וידברו ויולו: ואמר דוד לא תעבדון כן אחי ית דייב יי לנא ונטר יתנא ומסר ית משריתא דאתר עלנא בידנא: ומן ישמע לכו לפתנמא דדין ארי כחולק דנחתו בקרבא וכחולק דאשרארו למטר מנא בחרא

יחדו יחלקו: כחלק זה כן חלק זה כי יחדו יחלקו: לרעהו לאמר: כמו לרעהו וכמוהו מן גבורהו כמו גבוריו בהתפללו בעד רעהו כמו בעד רעיו: אשר התהלך עם: שהיה

עדיין חבל פחד מהם: ודקדוקי והתעללו בני: בהרנס חותי דקירות הרבה דרך קמל וכו' וכן חסר התעללתי במכרים וכל לשון התפעל בזה הוא עכס ה' המעט' הו' בחי זה מעט' שהיה עיבה זה הלשון ותי' ויתעלכו ב' לשון תענוע וכו' וכן והייתי בעיניו כמתענע כמתלעב:

כי מת שאלו: קרוב למיתה כמו בנחת נפסה כי מתה כי לא מת עדיין עד שהמיתו העמלקי כמו שאמר הוא בנשורתו לדוד ואבסר כי כיב העמלקי כי לא המיתו הוא חלל מצאו מת אחד שכל על חרבו ולמצוא חן בעיני דוד לפי מחשבתו אמר כן ולא חטא שאלו בהרנס עכמו ואלעב חרבו כל מידכס חרבו חותו חס תהרנס עכמיכס וכן מיד כל היה חרבונו ומיד חיס אחיו חף עפ כן לא חטא לפי שהיה יודע שאלו כי סופו היה למות במלחמה כי כן אמר לו שמואל ועוד כי ראה כי מצאנו המורים חספי בקשת ולא היה יכול להמלט מ מיד טוב היה שיהרנס הוא עכמו ולא יתעללו בו הערלי וכן אמרו דול חף את דמכס לכשמותיכס חרבו יכול כשאלו תל חף:

גם כל חספיו הסמוכים חלו במלחמתו מתו בהר הנלבוט והשחר נסו: אשר בעבר העמק אשר בעבר הירדן: הרנס ינתן די בעברא דמיסרח ופי' העדים שהיו בעבר המיסור הסמוך ל לחץ פלשת' וכן בעבר הירדן המקומות סמוכי לירדן וסמוכי לחץ פלשתים ולא היתה בהם עיר מבצר ועובו אותם: את כליו: מה שמכאז בו בנדיז וכלי זיינו כי הנזר והאכעל העמלקי לקחס: בית

לרעהו: כל בלשון דכיס כמו וחסות מרעהו: וימכרוהו חורו חספי בקשת: חקרה חסורס הוא חספי חורו בקשת: ייחל חלד מהמורי כמו קיל כו' וכו': נקדו והתעללו בני: חרבו חספי ירה חסא ח' ירנוני חלל: ייחורו מי ויחוקו: יי' כמו התעללתי בני:

וישימה חס' בליש' שימה בקריאה וסימני' ותשמם בכר הנפל' ואשמשם בראשיכם' וישמה לחק ולמשפט' ואשמה לפנד פת לחם' מי ישמני שופט בארץ' שמי לך תמרורים' ושמו בכליכם' וישמה למוצאות קרי למחראות כתיב' אם שום תשמון דירמיה' וישמה כעפר לרוש: ערעה חס בליש בקריאה וסימ'

רשי

מהיום הזה ומעלה: לא כאמר והלאה חלל ומעלה כבר הנהיב חברה כחוק זה ב בלעדי רק אשר חכלו הנערי וכו' הם היוסבי על הכלי וחלק החספי ההולכים למלחמה ב בברחשו רבה: לרעהו לחובתו: אשר ה התהלך עם דוד' שהיו מחבטים אותו מפני שאלו: ופלשתים כלחמים כיסר' כאלס החומר נחזור לענין דחשון: וישמע

רלבנ

והנה שמה עוד לחק ולמשפט ביש' שיחלקו כלס בסלל עד היום הזה ולפרסם הנס ח אשר עשה הש' לדוד ולנדיבותו סלח מן ה השלל לזקני יהודה לרעהו בכל המקומות המכרי פה: פן יכחו הערלים האל ודקדוקי והתעללו בני: היה ירח סימיותוהו ב באכזריות גדול מכני מה שהשחית בהם ולזה בחר סימות ביד חוהביו: ויקח שאלו את החרב ויפל עליה: ידמה מזה המקום טכחם העמלקי שחל לדוד סככר הרנס שחל וחולס חמר זה למכאז מן בעיני דוד כי יודע היה שנחת שאלו חל דוד ואבסר כי לא מת שאלו בנפלו על חרבו והשלים להמיתו זה הגד העמלקי כמו ס' טסכר לדוד והוא יתכר ככו לפי מה שחשבו: חסר

בחרא ופלגון: והוה מיומא ההוא ולעלא ושיורה לגורת דין לישראל עד יוקא הרין:

ואתא דוד לצקלג ושדר מבזתא לסבי יהודה לרחמורו למימר הא לכוני פתנא מבזת סנאי עכמא דיו: ולדי ברמות ננב ולדי ביתר: ולדי בערוער ולדי בשפמורת ולדי באשתמוע: ולדי ברבל ולדי בקרוי ורחמאל ולדי ש' שלמאה: ולדי בחרמה ולדי בכור עשן ולדי בעתד: ולדי בחברון ולכל אתריא די חליד חמן דוד הוא ונברוהי:

ופלשתאי מניחין קרבא בישראל ואפכו אנשי ישראל מן קרם פלשתאי ונפלו קטילין בטורא דגלבוט: וארביקו פלשתאי ית שאלו וית בנתי וקטלו פלשתאי ית יהונתן וית אבינדב וית מלפי שוע בני שאלו: וחקיפו עבדי קרבא על שאלו ואשבחוהי קשתיה וברין ד' וקמנין למגד בקשתיה ורחיל לחרא מקשתיה: ואמר שאלו לגטל זיניה שלוף חרבך וקטלני ברה דלמא ויתון ערליא האליו וקטלני ויתלעבון בי וליא אברה נטל זיניה ארי רחיל לחרא ונסוב שאלו ית חרבא ונפל עליה: והוא נטל זיניה ארי מית שאלו ונפל אף הוא על חרביה ומית עפיה: ומית שאלו ותלתא בנתי ונטל זיניה אף כל גבורהי ביומא ההוא:

בחרא: וחזו אנשי ישראל דבעברא דמישראל ודבעברא ארי אפיוכו אנשי ישראל וארמיתו שאלו ובנתי ושבקו ית קרוי' ואפיוכו ואתו פלשתאי ויתכו בהון:

והוה ביומא דבחרוהי ואתו פלשתאי לחלצא קטיליא ואשבחו ית שאלו וית תלתא בנתי קטילין רמן בטורא דגלבוט: ופסקו ית רישיה וחליצו ית זיניה ושלחו בארעא דפלשתאי סחור סחור לבסרא בית טעותהון וית עפיה:

את כליו וישלחו בארץ פלשתים סביב לבשר בית עצביהם ואת העם וישבו בהן:

ויהי מפחרת ויבאו פלשתים לפשט את החללים וימצאו את שאלו ואת שלשת בניו נפלים ברהר הגלבע: ויכרתו את ראשו ויפשטו את כליו וישלחו בארץ פלשתים סביב לבשר בית עצביהם ואת העם

והנה שמה עוד לחק ולמשפט ביש' שיחלקו כלס בסלל עד היום הזה ולפרסם הנס ח אשר עשה הש' לדוד ולנדיבותו סלח מן ה השלל לזקני יהודה לרעהו בכל המקומות המכרי פה: פן יכחו הערלים האל ודקדוקי והתעללו בני: היה ירח סימיותוהו ב באכזריות גדול מכני מה שהשחית בהם ולזה בחר סימות ביד חוהביו: ויקח שאלו את החרב ויפל עליה: ידמה מזה המקום טכחם העמלקי שחל לדוד סככר הרנס שחל וחולס חמר זה למכאז מן בעיני דוד כי יודע היה שנחת שאלו חל דוד ואבסר כי לא מת שאלו בנפלו על חרבו והשלים להמיתו זה הגד העמלקי כמו ס' טסכר לדוד והוא יתכר ככו לפי מה שחשבו: חסר

בחרא: וחזו אנשי ישראל דבעברא דמישראל ודבעברא ארי אפיוכו אנשי ישראל וארמיתו שאלו ובנתי ושבקו ית קרוי' ואפיוכו ואתו פלשתאי ויתכו בהון:

והוה ביומא דבחרוהי ואתו פלשתאי לחלצא קטיליא ואשבחו ית שאלו וית תלתא בנתי קטילין רמן בטורא דגלבוט: ופסקו ית רישיה וחליצו ית זיניה ושלחו בארעא דפלשתאי סחור סחור לבסרא בית טעותהון וית עפיה:

את כליו וישלחו בארץ פלשתים סביב לבשר בית עצביהם ואת העם וישבו בהן:

ויהי מפחרת ויבאו פלשתים לפשט את החללים וימצאו את שאלו ואת שלשת בניו נפלים ברהר הגלבע: ויכרתו את ראשו ויפשטו את כליו וישלחו בארץ פלשתים סביב לבשר בית עצביהם ואת העם

והנה שמה עוד לחק ולמשפט ביש' שיחלקו כלס בסלל עד היום הזה ולפרסם הנס ח אשר עשה הש' לדוד ולנדיבותו סלח מן ה השלל לזקני יהודה לרעהו בכל המקומות המכרי פה: פן יכחו הערלים האל ודקדוקי והתעללו בני: היה ירח סימיותוהו ב באכזריות גדול מכני מה שהשחית בהם ולזה בחר סימות ביד חוהביו: ויקח שאלו את החרב ויפל עליה: ידמה מזה המקום טכחם העמלקי שחל לדוד סככר הרנס שחל וחולס חמר זה למכאז מן בעיני דוד כי יודע היה שנחת שאלו חל דוד ואבסר כי לא מת שאלו בנפלו על חרבו והשלים להמיתו זה הגד העמלקי כמו ס' טסכר לדוד והוא יתכר ככו לפי מה שחשבו: חסר

בחרא: וחזו אנשי ישראל דבעברא דמישראל ודבעברא ארי אפיוכו אנשי ישראל וארמיתו שאלו ובנתי ושבקו ית קרוי' ואפיוכו ואתו פלשתאי ויתכו בהון:

והוה ביומא דבחרוהי ואתו פלשתאי לחלצא קטיליא ואשבחו ית שאלו וית תלתא בנתי קטילין רמן בטורא דגלבוט: ופסקו ית רישיה וחליצו ית זיניה ושלחו בארעא דפלשתאי סחור סחור לבסרא בית טעותהון וית עפיה:

את כליו וישלחו בארץ פלשתים סביב לבשר בית עצביהם ואת העם וישבו בהן:

רשי

שמואל ב א

רדק

שכט

וישמעו חליו, כמו עליו על שאלו: וישרפו אותם שם, וקלו עליהן כמו דקלן על מלכיהן תמן כדתנן שורפין על המלכים ולא מדרכיהם: והנה חיש בא מן המחכה, יש בפסיקתא שזה דואב ואינו מושב על לבי: אחוני הסבך, אחדני רמיתא, ומדרש אגדה משום עון הכהנים שהרגו וכתוב בהן כתנת תשבץ: כי כל עוד כפשי בי, מהר ומוותני טוב לי, שתימותני חתה ואל יהרגוני חלה ויתעללו בי: והכעדה אשר על זרועי, וטוטפתא דעל דרעיה: דמך

בית עשתרות חלהים, והם פסילי העשתרות שהם חלהים והם כלמים העשויים בצורת עשתרות מן עשתרות חלך ובדברי הימים כתוב בית חלהים והם היו העשתרות שהיו חלהים: ואת גויתו תקעו בחומת בית שן, תקעוהו במסמרים ובדברי הימים כתי' ואת גלגלתו תקעו בית דגון מה שלא נזכר הנה הוא נזכר שם כי זה היה כי גויתו תקעו בחומת בית שן וגלגלתו בית דגון שהרי כרתו ראשו כמו שג' ויכתרו את ראשו ושם חמור וישאלו את ראשו ואת כליו ובחמרו ואת גויתו קצר שהרי גויתו כניו תקעו גם כן בחומת בית שן: וישמעו חליו, כמו עליו וכתו' ושמעו עלוהי:

ויקומו ט' מל' וסי' גמסר בריש סדר קרח ולעיל בהאי ספרא סימן כג: יבשה ביבשה ג' בקריאה וסי' ויבאו יבשה, ודבריה ויקברו תחת האשל ביבשה, ויבאו יבשה דה: ובגדיו ד בקריאה וסי' וקדש הוא ובגדיו, את ראשו לא ירע, ובגדיו קרועים וארמה על ראשו, והיתה איש איש בחיקו ובגדיו לא:

עוד כפשי בי, מהר ומוותני טוב לי, שתימותני חתה ואל יהרגוני חלה ויתעללו בי: והכעדה אשר על זרועי, וטוטפתא דעל דרעיה: דמך

וישימו את כליו בית עשתרות ואת גויתו תקעו בחומת בית שן: וישמעו אליו ישיבי יבש גלעד את אשר עשו פלשתים לשאול: ויקומו כל איש חיל וילכו כל הלילה ויקחו את גוית שאל ואת גוית בניו מחומת בית שן ויבאו יבשה וישרפו אתם שם: ויקחו את עצמותיהם ויקברו תחת האשל ביבשה ויצמו שבעת ימים:

רלבג

ויהי אחרי מות שאל ודוד שב מהכות את העמלק וישב דוד בצקלג ימים שנים: ויהי ביום השלישי והנה איש בא מן המחנה מעם שאל ובגדיו קרעים וארמה על ראשו ויהי בבאו אל דוד ויפל ארצה וישתחו: ויאמר לו דוד אי מזה תבוא ויאמר אליו ממחנה ישראל נמלטתי: ויאמר אליו דוד מה היתה הדבר הנדבא לי ויאמר אשר נס העם מן המלחמה וגם הרבה נפל מן העם וימתו וגם שאל ויהונתן בנו מתו: ויאמר דוד אל הנער המגיד לו איך ידעת כיומת שאל ויהונתן בנו: ויאמר הנער המגיד לו נקרא נקריתיה בהר הגלבוע והנה שאל נשען על חניתו והנה הרבב ובעלי הפרשים הרביקוהו: ויפן אחריו וראני וקרתי אלי ויאמר הנני: ויאמר לי מי אתה ויאמר אליו עמלקי אנכי: ויאמר אלי עמד נא עלי ומתתני בי אחוני השבץ כי כל עוד כפשי בי ויאמר עליו ואמתתהו כי ידעתי כי לא יחיה אחרי נפלו ואקח הנזר אשר על ראשו ואצטרף אשר על זרועו ואביאם אל אדני הנזר: ויחזק דוד בבגדו ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו:

המלחמה, ספר מקרה הרע שקרה בהרבה כדלוי כדו שלא יגיע ההפעלות למוע כי אם בהדרגה כי זה ממה שייסר אל סכל הרע הוא ב בזולת הפעלות גדול מאל והמשל כי מיומנו חזבונו בזולת חולי קודם ידלג לו יותר ממה שידאג אם היה לו חולי קודם ויעתק אל הרע ב בהדרגה ולזה ספר בזה המקום כיסת העם ראשונה ולאחר זה ספר מיתת קנתס ואתר קסה מהניסה ואתר ספר מיתת ראשי העם שהם שאל ויהונתן בנו שהיו יותר קשה מ מיתת העם, והנה שאל נשען על חניתו ידמה שאמר סכל על חניתו וראה שלא דקרהו היה שאל כשען עליו בכח להשלים ה דקרהו וכאשר ראה כי לא יכול על זה חמר לכער העמלקי ש שיומתתו: כי אחוני הסבך כי כל עוד כפשי בי, הרבב בזה לפי מה שחשובו שהלבוש שהיה לבוש היה מ משובץ להוסף לו חזק בלבוש שלא יוכלו להרגו לחתכו בקלות וחמר שאל שהחנית סכל עליו חמו לו הסבך ונהל לא היה יכול לעבור לדקרו וכאשר חמר שהחמי עדיין ובקס ממו שיומיתתו שלא יתעללו הערלים בו: כי ידעתי כי לא יהיה א אחרי נפלו, לל שלא התייר לעצמו הרבות שאל חל מפני ש שכתבר לו שאל חסר שיחיה אחרי נפלו על חרבנו חס מצד המכה שהוכה בו חס מפני שלא יוכל לנשם ולהמלט מן שונאיו שהשיגוהו: על שאל

דמית שאל ודוד תב מלממחי ית דביר עמלק ויתב דוד בצקלג יומין תרין: והנה ביומא תליתא והא נברא אתא ממשריתא מלוח שאל ולבושיה מבוזין ועפרא רמי ברישיה והנה במיתתיה לוח דוד ונפל על ארעא וסגיד: ואמר ליה דוד אי מדין את אתי ואמר ליה ממשריתא דישראל אשתובית: ואמר ליה דוד מה הנה פתנמא חוי כען לי ואמר דאפיד עמא מן קרבא ואף סני נפל מן עמא ואתקטלו ויף שאל ויהונתן ברירה מיתו: ואמר דוד לעולימא דמחוי ליה איכדו ידעתא ארי מית שאל ויהונתן ברירה: ואמר עולימא דמחוי ליה אתערעא אתערעית בטורא דגלבוע והא שאל סמך על מורניתיה והא רתיכני: ומשרית פרישי ארביקוהו: ואתפני לאחוריה וחוני וקרתי לי ואמרית הא אנא: ואמר לי מן את ואמרית ליה עמלקאה אנא: ואמר לי קום כען עלי וקטולני ארי אחדני רתימא ארי כל עוד נפשי בי: וקמית עלוהי וקטלתיה ארי ידענא ארי לא יחי בתר די נפל ונסבית פלילא די על רישיה וטוטפתא דעל דרעיה ואיתתנון לוח רבוני הלכא: ואתקיף דוד בלבושויה ובוצענון ואף כל גברא דעמיה: וספרו

וישימו את כליו בית עשתרות ואת גויתו תקעו בחומת בית שן: וישמעו אליו ישיבי יבש גלעד את אשר עשו פלשתים לשאול: ויקומו כל איש חיל וילכו כל הלילה ויקחו את גוית שאל ואת גוית בניו מחומת בית שן ויבאו יבשה וישרפו אתם שם: ויקחו את עצמותיהם ויקברו תחת האשל ביבשה ויצמו שבעת ימים:

ויהי אחרי מות שאל ודוד שב מהכות את העמלק וישב דוד בצקלג ימים שנים: ויהי ביום השלישי והנה איש בא מן המחנה מעם שאל ובגדיו קרעים וארמה על ראשו ויהי בבאו אל דוד ויפל ארצה וישתחו: ויאמר לו דוד אי מזה תבוא ויאמר אליו ממחנה ישראל נמלטתי: ויאמר אליו דוד מה היתה הדבר הנדבא לי ויאמר אשר נס העם מן המלחמה וגם הרבה נפל מן העם וימתו וגם שאל ויהונתן בנו מתו: ויאמר דוד אל הנער המגיד לו איך ידעת כיומת שאל ויהונתן בנו: ויאמר הנער המגיד לו נקרא נקריתיה בהר הגלבוע והנה שאל נשען על חניתו והנה הרבב ובעלי הפרשים הרביקוהו: ויפן אחריו וראני וקרתי אלי ויאמר הנני: ויאמר לי מי אתה ויאמר אליו עמלקי אנכי: ויאמר אלי עמד נא עלי ומתתני בי אחוני השבץ כי כל עוד כפשי בי ויאמר עליו ואמתתהו כי ידעתי כי לא יחיה אחרי נפלו ואקח הנזר אשר על ראשו ואצטרף אשר על זרועו ואביאם אל אדני הנזר: ויחזק דוד בבגדו ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו:

וישימו את כליו בית עשתרות ואת גויתו תקעו בחומת בית שן: וישמעו אליו ישיבי יבש גלעד את אשר עשו פלשתים לשאול: ויקומו כל איש חיל וילכו כל הלילה ויקחו את גוית שאל ואת גוית בניו מחומת בית שן ויבאו יבשה וישרפו אתם שם: ויקחו את עצמותיהם ויקברו תחת האשל ביבשה ויצמו שבעת ימים:

ויהי אחרי מות שאל ודוד שב מהכות את העמלק וישב דוד בצקלג ימים שנים: ויהי ביום השלישי והנה איש בא מן המחנה מעם שאל ובגדיו קרעים וארמה על ראשו ויהי בבאו אל דוד ויפל ארצה וישתחו: ויאמר לו דוד אי מזה תבוא ויאמר אליו ממחנה ישראל נמלטתי: ויאמר אליו דוד מה היתה הדבר הנדבא לי ויאמר אשר נס העם מן המלחמה וגם הרבה נפל מן העם וימתו וגם שאל ויהונתן בנו מתו: ויאמר דוד אל הנער המגיד לו איך ידעת כיומת שאל ויהונתן בנו: ויאמר הנער המגיד לו נקרא נקריתיה בהר הגלבוע והנה שאל נשען על חניתו והנה הרבב ובעלי הפרשים הרביקוהו: ויפן אחריו וראני וקרתי אלי ויאמר הנני: ויאמר לי מי אתה ויאמר אליו עמלקי אנכי: ויאמר אלי עמד נא עלי ומתתני בי אחוני השבץ כי כל עוד כפשי בי ויאמר עליו ואמתתהו כי ידעתי כי לא יחיה אחרי נפלו ואקח הנזר אשר על ראשו ואצטרף אשר על זרועו ואביאם אל אדני הנזר: ויחזק דוד בבגדו ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו:

וישימו את כליו בית עשתרות ואת גויתו תקעו בחומת בית שן: וישמעו אליו ישיבי יבש גלעד את אשר עשו פלשתים לשאול: ויקומו כל איש חיל וילכו כל הלילה ויקחו את גוית שאל ואת גוית בניו מחומת בית שן ויבאו יבשה וישרפו אתם שם: ויקחו את עצמותיהם ויקברו תחת האשל ביבשה ויצמו שבעת ימים:

ויהי אחרי מות שאל ודוד שב מהכות את העמלק וישב דוד בצקלג ימים שנים: ויהי ביום השלישי והנה איש בא מן המחנה מעם שאל ובגדיו קרעים וארמה על ראשו ויהי בבאו אל דוד ויפל ארצה וישתחו: ויאמר לו דוד אי מזה תבוא ויאמר אליו ממחנה ישראל נמלטתי: ויאמר אליו דוד מה היתה הדבר הנדבא לי ויאמר אשר נס העם מן המלחמה וגם הרבה נפל מן העם וימתו וגם שאל ויהונתן בנו מתו: ויאמר דוד אל הנער המגיד לו איך ידעת כיומת שאל ויהונתן בנו: ויאמר הנער המגיד לו נקרא נקריתיה בהר הגלבוע והנה שאל נשען על חניתו והנה הרבב ובעלי הפרשים הרביקוהו: ויפן אחריו וראני וקרתי אלי ויאמר הנני: ויאמר לי מי אתה ויאמר אליו עמלקי אנכי: ויאמר אלי עמד נא עלי ומתתני בי אחוני השבץ כי כל עוד כפשי בי ויאמר עליו ואמתתהו כי ידעתי כי לא יחיה אחרי נפלו ואקח הנזר אשר על ראשו ואצטרף אשר על זרועו ואביאם אל אדני הנזר: ויחזק דוד בבגדו ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו:

וישימו את כליו בית עשתרות ואת גויתו תקעו בחומת בית שן: וישמעו אליו ישיבי יבש גלעד את אשר עשו פלשתים לשאול: ויקומו כל איש חיל וילכו כל הלילה ויקחו את גוית שאל ואת גוית בניו מחומת בית שן ויבאו יבשה וישרפו אתם שם: ויקחו את עצמותיהם ויקברו תחת האשל ביבשה ויצמו שבעת ימים:

ויהי אחרי מות שאל ודוד שב מהכות את העמלק וישב דוד בצקלג ימים שנים: ויהי ביום השלישי והנה איש בא מן המחנה מעם שאל ובגדיו קרעים וארמה על ראשו ויהי בבאו אל דוד ויפל ארצה וישתחו: ויאמר לו דוד אי מזה תבוא ויאמר אליו ממחנה ישראל נמלטתי: ויאמר אליו דוד מה היתה הדבר הנדבא לי ויאמר אשר נס העם מן המלחמה וגם הרבה נפל מן העם וימתו וגם שאל ויהונתן בנו מתו: ויאמר דוד אל הנער המגיד לו איך ידעת כיומת שאל ויהונתן בנו: ויאמר הנער המגיד לו נקרא נקריתיה בהר הגלבוע והנה שאל נשען על חניתו והנה הרבב ובעלי הפרשים הרביקוהו: ויפן אחריו וראני וקרתי אלי ויאמר הנני: ויאמר לי מי אתה ויאמר אליו עמלקי אנכי: ויאמר אלי עמד נא עלי ומתתני בי אחוני השבץ כי כל עוד כפשי בי ויאמר עליו ואמתתהו כי ידעתי כי לא יחיה אחרי נפלו ואקח הנזר אשר על ראשו ואצטרף אשר על זרועו ואביאם אל אדני הנזר: ויחזק דוד בבגדו ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו:

וישימו את כליו בית עשתרות ואת גויתו תקעו בחומת בית שן: וישמעו אליו ישיבי יבש גלעד את אשר עשו פלשתים לשאול: ויקומו כל איש חיל וילכו כל הלילה ויקחו את גוית שאל ואת גוית בניו מחומת בית שן ויבאו יבשה וישרפו אתם שם: ויקחו את עצמותיהם ויקברו תחת האשל ביבשה ויצמו שבעת ימים:

לפי שכוב שלא המיתתו שהרי הוא נפל על חרבנו ומת לכך נפתחה וי' וחמותה: אחרי נפלו, אחרי סכל על חרבנו לא היה יכול לחיו מחמת המכה וקרבתיה את מיתתו כמו ששאל ממני או פירושו כי לא היה יכול לחיות שהר הפרשים השיגוהו והת קרובים לכא עליו ויהרגוהו ורצה שההרגוהו חני ולא הם: ויחזק דוד בבגדיו ויחזק למדו רבו' זל שחייב חס לקרוע על נשיח ועל חב כ' שאלו זה נשיח ויהונתן זה חב כ' וכן על רוב כבוד כמו שנחמד ועל עם י' ועל בית ישראל ולמדו לפי שברט אותם משמע שעל כל אחד ואחד מהם חייב לקרוע וכתב בבגד שאח' חס חייב לקרוע חלל עליו וקרני בבגדיו כי דוד קרעם כלם כי קרע על שאל לכדו וקרע על יהונתן וקרע על עם י': ומה

שמואל ב א רדק של

שלי משיח בשמן, כלומר כן נגעל כחילו לא היה המנן משוח בשמן כי מושחיס המנן כדי להחליקו שלא יעכרוהו כלי זין וכן משחיתו מנן לדעת קצת המשרשים או פירושו כן נגעל כחילו לא היה שחול משוח בשמן למחך: לא נסוב אחר: בשין ועניינו כמו בשמך מן יסונו אחר: לא נפרדו: תי' לא איתפרשו מעמיהו כלומר חף על פי שהיו יודעים מותם במלחמה לא נפרדו מעם יי' ולא נעדרו ולא נסו מן המלחמה ויתכן פירושו לא נפרדו זה מזה כי כאחד מתו כמו שהיו בחייהם כאהבים זה לזה: עס עדנים: תי' ומוכיל לכו' תפנוקין ויש לפרשו כמשמנו כי הלבוש הטוב והנאה עדין הנפך כמו המאכל הטוב. ונדרש ר' יהודה ור' נחמיה ר' יהודה אומר בנות ישראל חלו בנות ישראל ודחי על שחול בכינה בשעה שהיו בעליהן ינחף למלחמ' היה זקן ומפרנסן ומלבישן שני עס עדנים מכאן שאין התכשיטין נחים חלה לנפך מעודן ר' נחמיה אומר בנות ישראל חלו סנהדרות של ישראל על שחול בכינה בשעה שהיה שחול שומע טעם ההלכה ינחף מפי תלמיד חכם היה עומד ונושקן על פיו: על במותיך חלל, על במותיך כפלת חלל ותי' על בית תקיף התקטלתה: נפלתה אהבתך לי, בשני סימני נקבה והכפל לחוק פליאת האהבה וכן כי החבתה ובמקומו פירשו גם כן טעמו: מאהבת נשים, תי' מרחמת תרתין נשין לל שתי הנשים שהיו לו לדוד חביבין ואחינועם וחלוי חבי זל פירש מאהבת נשים למה שהם אהבות בין בעליהם בין בניהן שאהבתם חזקה להם: ויחבדו כלי מלחמה, כל כך נפלו גבורי' כאילו חבדו כלי מלחמתם או פירושו שחול ויהונתן שהיו כלי מלחמתו של ישראל מתו:

רבינו ישעיה קסת יהונתן לא כסוב אחר: שתידי' היה עוש כהן קמ': וכסוב עונה על יהונתן כי קסת היא לשון נקבה כדכתיב קסת חנושה: המלבישן שני עס עדנים: כמו עגדם על גרונותיך: הוא כמו שפלה שלמה: נפלתה: כל כשני סימני נקבה:

בלי משיח בשמן: מדרס חללים מחלב גברים קשת יהונתן לא נשוג אחר וחרב שאול לא תשוב ריקם: שאול ויהונתן הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו מנשרים קלו מאריות גברו: בנות ישראל אל-שאול בכינה המלבישם שני עס-עדנים המעלה עדי זהב על לבושם: איד נפלו גברים בתוך המלחמה יהונתן על-במותיך חלל: צר-לי עליך אחי יהונתן נעמת לי מאד נפל ארתה אהבתך לי מאהבת נשים: איד נפלו גבורים ויאברו כלי מלחמה:

דמשחין כדבמשחא: מדרס קטילין מתרב גברין גירי קשתיה דיהונתן לא מסתחרין לאחוריה וחרבא דשאול לא תיבא ריקן: ויהונתן דרחמינן ותיבבין בתיהון ובמותהון לא אתפרשו מעמהון מנשריא קלילין מאריותה גברין: בנת ישראל על שאול בקאה דהיה מלביש לבון לבושי צבעונין ומוכיל לבון תפנוקין ומסיק ת תקוין דהבא על לבושבון: איכרין אתקטלו גבריא בנו קרבא יהונתן על בית תוקיף אתקטלתה: עקת לי עלך אחי יהונתן חביבת לי להרא מפרשא דחמתך לי מרחמת תרתין נשין: איכרין אתקטלו גבריא ויאברו כני קרבא:

רשי לא נסוב אחר, לא היה רגיל להיות נסוב אחר: מנשרים קלו, לעשות רצון בורחם: המלבישם שני עס עדנים, דהוה מלביש לבון לבושי צבעונין ומוכיל לבון תפנוקין: על בית במותיך חלל, על בית תוקיף איתקטלתה: כלי מלחמה, שחול ויהונתן שהיו כלי זין של ישראל: לקח רלבג הנהה המחיל לסבת מנן שחול ואמר שהחול בלתי משוח בשמן ו נחולס חמ' זה לפי מה שאחשוב כי מנן חסר לא יסתמשו בו כי חס לעתים רחוקי' יטבך לימשחו בשמן וכן ה הכונה לפי מה שאחשוב כמה שאמר הנביא על מיתת בלשאצר קומו הפרים משחו מנן לל שעתה יצטרכו למשוח המנן כי לא יבאו למלחמה תמיד כמו שהיו עושים קודם זה, ואחר זה עב לסבת יהונתן ושחול בענין הנבירה וזה אמר כי קסת יהונתן לא נסוב אחר מהללים מחרב גבורים כי לעולם הכל היה מנחם וחרב שחול לא היתה שבה ריקם שלא ינח אחיביו במלחמה: ובמותם לא נפרדו, אמר זה מפני מותם יחד במלחמה: בנות ישראל אל שאול בכינה, אמר זה כי מרוב האהבתו על הפלשתים היו ישראל בשלוה בימיו ולא סללו אותם אחיבהם בימיו ולא היה זה אל שילבשו בנות ישראל שני עס עדנים ויעלו עדי זהב על לבושם: יהונתן על במותיך חלל, לל חף היה זה שהיה על במותיך חלל עס רוב גבורתך: נפלתה אהבתך לי מאהבת נשים, לל שיונתן חזקה ויותר נפלאה היתה אהבת יהונתן לדוד מאהבת הנשים לאהוביהן שהיא אהבה חזקה מאל עד סכבר יכה אותה ויקללה ולא תפיל מבני זה מאהבתה לו דבר: חף נפלו גבורים ויאברו כלי מלחמה, לל שחבדו שחול ויהונתן כאילו חבדו כלי מלחמה כי הם היו כלי מלחמת ישראל על שונאיהם או רצה בזה חף נפלו גבורים ותקופים כשאול ויהונתן ואחך חבדו כלי המלחמה אשר בידם שלא הסתמשו בהם להשחית בשונאיהם ולא להנן על ענמם: והתועלות המגיעות מזה הספור הם חלו, הרשון הוא במדות, בהכות נכזי הפלשתים אשר בנבע בנימין והוא שראוי לחדם שלא ימסור עצמו לסכנו' הלא תראה כי יונתן כמעט שסכן כל ישראל לנו' יי' שהיה לו ואחך ראוי לחדם לסמוך על הנס כל שכן עם מה שהיה רואה מהפקדו כלי המלחמה מישראל עד שלא נמצא חרב וזמית כי חס בד שחול ויהונתן: הוא להודיע כי חף מעבור ליי' להושיע ברב חן כמעט הלא תראה כי יהונתן לבדו עם נושא כליו נכחו כל מחנה פלשתים והחרידוהו הכניח הלא תראה כי שחול מפני שעבר על דברי שמואל כענש בשלח נתקיימה והוא בדעות הוא להודיע כי ההודעה בדברים העתידיים תגיע גם להמון אבל באופן חלוש ולזה ילקח רחיה מספוריהם ודבריהם על העתיד להיות ובה האופן לקח יהונתן רחיה מדברי הפלשתים בחמרם עלו עלינו על מה שעתיד לבא על הפלשתים מישראל ובה האופן נכבחר השי' לנדעון מה שעתיד לבא על מחנה מדין כמו שזכרו שירד הוא ופורה נערו אל המחנה וישמע מה ידבר: החמשי הוא במדות הוא שראוי לחדם שיהב דריות בפעולותיו בעת המחור נעור בהם מהשי' ולזה תראה שהשביע שחול את העס שלא יחכלו הפלשתים בהיות לחל ידם וכבר נמצא שהסכים השי' בזאת ההשבעה ולזה לא עשה בשלחו ביי' מצד מה שעבר יהונתן על זאת השבעה: הששי הוא להודיע כי בחיק יוטל את הגורל ומיי' כל משפטו ולזה נמצא בו מן האמת מה שנתפרסם מזה הספור ובזולתו זה כי כבר נכל הגורל על יהונתן שהיה החוטא בזה הענין: והשביעי הוא להודיע כי בנות ישראל ואלה הנשים עשו עשה למו עמלק מזורף לזה מה שרצה השי' ללכות בעלי האמונות הנכסדות הרעות כדי שלא נלמד ממעשיהם ולשתי חלו הסבות בזה העס שלא ישאירו מהם שריד ופליט ושלא יהנו כלל מנכסיהם בדרך אשר לו נתכנו עלילות הלא תראה מחשבת המן האבני להשחית כל ישראל במוט רגליהם והנה היה כפסע בינם ובין המות לנו' יי' שהיה להם: התשיעי הוא להודיע בכל עז ולהציל מי שנמל לחדם חסד באופן שלא יגיעו נזק ולזה ספר שהשתל שחול שירד הקיני שהיה מבני חותן משה מתוך עמלק שחל בעת המלחמה יזוקו במקרה עס העמלקים: העשירי הוא להודיע שאין ראוי לעבור על מצות השי' על יד נכחיו הלא תראה חף נענש שחול כמה שעבר על דברי שמואל בדבר עמלק שהיה זה סבה השי' חפץ בזבחים ועולות חף רצונו שיסמעו אל דבריו ולא יצטרכו אל הקרבנות כס שאין רצונו שיחטא האדם למען מננו ליי' כמו הענין במה שעשה שחול וישראל כמה שלקחו משלל עמלק כי שמוע בקול חסד ית' הוא יותר טוב מהקדבת זבח כמו שאמר הנה שמוע מוצח טוב: השנים עשר הוא בדעות והוא להודיע על צד הרמז מאי זה צד בח החסרון בקסם ותרפס והוא דבר עמוק מאלד לפי מה שהתבאר מדבריו בשני מספר מלחמות יי': והוא בדעות הוא להודיע עונם אכזריות לב שמואל ובבורתו עד שלא ירח מלדבר קשות בדרך אכזריות באופן הנזכר פה לשלם לו מדה כנגד מדה ולמלחת מצות השי' כי חלו בדרך אכזריות וזהו במדות הוא להודיע שאין לזבוח ליי' בחתי ונחף על פי שאח החמשה עשר הוא להודיע שאין ראוי לחדם שיסמוך על הנס ונחף על פי שהוא שלם מאד שלא בא כי חס למשוח למלך אחד מבני יסי':

והוא דבק בסי' הלא תראה כי שמואל עם גדול מעלתו ירחי שיהרנהו שאלו ולקח עזות חזק ימלט מזה במה שאמר חזק חלק וסמך שאלו והרגני ולא נסמך על הכסף אף על פי שהיה הולך במצות הסי' כי רצון השם ית' שיסתכל האדם בכתובות הראשונות בהצלחתו כי המופת לא יעשהו הסי' כי אם במקומות ההכרחיים וזהו אמרו זל למען יברכך יי' אלהיך יכול בטל תל בכל אשר תעשה וכבר הרחבנו המאמר בזה בבחורנו לדברי התורה ובספר מלחמות יי' :

הששה עשר

הוא להודיע כי לא אשר יראה האדם הוא האמת כי ישי' לא חשב שיהיה ראוי למלך בנו קטן ולזה לא הביאו הביתא להעבירו לבני שמואל והוא אשר בחרו השם לבד ולזה אמר חזן מואבו הבונים היתה לראש פנה :

השבעה עשר

הוא להודיע שהוא ראוי למי שימלך שיהיה תארו נאות לאדנות כדי שיחזו עיני כל אדם ביופיו ויהיה מפני זה נכבד בעיניהם ויאחזבוהו ויכנעו לעבודתו וחילו היה מאוס בעיניהם יאחזבוהו ולא ייראו ממנו ותפסד הכונה אשר בעבורה היתה המלוכה ולזה ספר בשאלו סכבר היה משכמו ומעלה גבוה מכל העם וספר בדוד שכבר היה חלמוני עם יפה עינים וטוב רואי ולזה היה תארו נאות לאדנות :

השמונה עשר

הוא להודיע הרומם הנפלא סיקח האדם בההפך ענינו אל שיהיה מלך לש בהמסחו על ידי נביא הלא תראה כי שאלו תקב שמשח למלך נהפך לאיש אחר וכן הענין בדוד שכבר ספר נאמר ותכל דחו יי' אל דוד מהיום ההוא ומעלה זה דבר ראוי לפי שרשי התורה כי פעלות המלך מסודרות באופן מה מהסי' וזהו אמר שלמה כלני מים לב מלך גיד יי' על כל אשר יחפץ יטנו כי אף מן החלוי שיהיה בבחירת המלך להשחית עמו אם ירצה כי גבוה מעל גבוה סומר :

התשעה עשר

הוא להודיע חזק עמקו מחשבות השם סכבר בהבחתו רוח רעה על שאלו שיתקרב דוד למלכות והיה זה סבה להביא עליו המלוכה בקלות מנד מה שראו ישראל טוב הצלחת דוד במלחמותיו ובכל עניניו ולזה היה המוטיא והעביא את ישראל גם בהיות שאלו מלך :

העשרים

הוא להודיע כי מברכת האיש המושגח מהשם יתברך חלמוני כי רצון האיש המשרת ותשווקתו הוא שיתברך חלמוני ומהו הצד לבח הבכרה לאדון מנד המשרת ולזה ספר בענין שאלו כשהיתה רוח חלואים רעה מבעתתו כי דוד הוא מושגח מהסי' וזהו יתכן שסכברתו תסור מעל שאלו זאת הרעה ולזה ספרו מענין דוד עם היותו יודע לבגן שהיה אדם מצליח והסי' עמו :

העשרים ואחד

הוא להודיע שאף ראוי לבח לפני המלכים והסגנים בדיים ריקניות ולזה ספר שאלו ישי' לשאלו ביד דוד בני חמור לחם ונאד יין ונדי עוים ולזה צותה התורה לפרסם לאכא' ממשלת השם עליהם שכבואם לראות פניו לא יבאו בידים ריקניות אמר ית' לא יראו את פני יי' ריקים :

העשרים ושנים

הוא להודיע שהשולח מנחה אל המלכים חזן ראוי שיבזבז בה מאד מממונו למען תהיה מנחה ראויה אל המלך אבל יספיק שתהיה המנחה מאד ראויה ביחס אל הנותן ולזה ספר ענין זאת המנחה שהיתה קטנת השיעור ביחס אל המלך וכן תמצא ביעקב ששלח ביד בניו למכרי' לאדני הארץ מנחה מעוטה חף היתה מהמשובחים שבמיני' ואם היה בזה מועלת אחר גם כן כמו שבארנו שם בבחורנו לדברי התור' :

העשרים וארבעה

הוא להודיע שאף ראוי לאדם שיסמך על כחו ונבורתו כי לא בכח יבצר אדם חזק חזק מיי' מכעדי הנצוח כוננו הלא תראה כי גלית הפלסתי עם רוב גבורתו וחזקתו כלי מלחמתו כפל בעור השם ביד דוד שהיה נער ובולת כלי מלחמה :

העשרים והמשה

הוא להודיע כי הבוטח ביי' יסוגב ולזה תמצא כי כששמע שאלו עומס בטחון דוד ביי' בטח סינכז דוד הפלסתי ולזה אמר לו שאלו לך ויי' יהיה עמך :

העשרים וששה

הוא להודיע ששם הבטחון בסי' ראוי לעשות מה שאכפסר ולזה תמצא שהסתכל שאלו שילבש דוד כלי המלחמה באופן ראוי להלחם עמו וגם דוד הסכים בזה עד שראה כי לא יועילו לו כי לא נסה ללכת בחלה והשתמשות באותם הכלים יצטרך להרגל ולזה לקח דוד מה שנסה ללכת בו עם סימך לו בו יותר להכות את גלית מרחוק עם סכבר שם ביי' מבטחו שיהיה לו לעזר בהכחת גלית :

העשרים ושבעה

הוא להודיע כי להמון קצת הספעה חלואית בדיעת העתידו מה חמוס יהיה במה שסיכמו בו רבים מהדברים העתידים ולזה תמצא שכבר התפעל שאלו זה האופן מההפעלות מדברי הנסים שהיו חומרות בחלו הסיורים שיורה מה שכבר תהיה לדוד המלוכה והוא אמרם הנה שאלו בחלפת ודוד ברכבותיו ולזה לא הוכיחו שאלו על זה המאמר אבל היה סוכח את דוד וחורב לו להפילו בדרך שלא יעסיק המלוכה ממנו ומרעו והנה זאת המדרגה מההודעה יקראו רול בת קול ואחשוב שהיה חלק מה מהקסם השלם וההיותו בזק ממונו וזה יתבאר עם קצת עיון

מזה שבארנו בפני מלחמות יי' מענין הקסם :

העשרים ושמונה

הוא להודיע כי אשר יאחז יי' יוכיח כי הוא הנאחז והנשמר הלא תראה חזק היה המלכות דוד בכל עניניו וחיך שמרנו הסי' מכל מה שחשב להפילו בו שאלו מהרע לא הועילו לשאלו בתחבולותיו :

העשרים ותשעה

הוא להודיע כי ענת יי' היא תקום עד סכל מה שיעשהו האדם לחלוף עליה יהיה כלי להנעתה ולזה תמצא שכמעט כל מה שיעשה שאלו כנגד דוד היה כלי אל שתהיה לדוד המלוכה בקלות יותר כי מה שסמחו לשל חלק יוצא ובה לפני העם היה סבה אל שחאבו אותו מאד כל ישר ויהודה בראותם טוב הצלחתו וזה היה סבה אל שהגיע אל דוד המלוכה בקלות במעט סבה אחרי מות אדם בוסת בן שאלו כמו שנתבאר שם ואין ספק במה שחשב להפילו ביד פלשתיים כי כבר נתברר ממנו טוב הצלחתו של דוד על איוביו והנה מה שהרג שאלו נוב עיר הכהנים בעבור דוד היה גם כן סבה להוסיף שמירה לדוד כי זה היה סבה שבח אביהם הכהן לדוד עם האורים והתמים והיה דוד נשאל ביי' בכל מעשיו ולשאלו לא היה דרך אל שיהיה נשאל ביי' וכן מה שהוכרח דוד לברוח מפני שאלו ולבא בארץ פלשתיים כי מפני זה נשתלשל הענין שהיה לדוד בקלג והיו נלחמים תמיד דוד ואנשיו עם איוביו יי' והיה דוד שולח מהשלל לישראל והנה המלחמות ההם היו כלי להגיע לדוד המלוכה כי אז נתברר לישראל טוב הצלחתו עד שבמתי מעט נכח רבים ושאלו וזרעו נפלו ביד פלשתיים עד היות יד כל ישראל עמו וכן מה שנתן מיכל בתו לדוד להסעה להפילו ביד פלשתיים היה כלי אל מה ששומר דוד מנסול ביד שאלו כמו שנתבאר בזה הספר וראוי לכל אדם להתנהג במדת הענוה והשכלות הלא תראה כי דוד היה מספיל עצמו מאד וחומר שאינו ראוי לקחת בת מלך ואלעפ שכבר היתה לו מן הדך מפני הכוונת את גלית והנה טען תחלה מפני שכלות מדרגתו ושכלות משפחתו ואחר זה טען מנד היומו עני' ולא יוכל לתת מוהר ומתן לבת המלך לפי הראוי לה :

השלשים

הוא להודיע שאף ראוי לאדם שיהיה מסרב מאד במה שיבקשו ממנו הגדולים ולזה תמצא כי דוד היה מסרב תחלה לקחת את בת המלך מנד מה שזכר שהוא בלתי ראוי לה וכאשר ראה ששם כל זה היה חזן המלך שיתחתן בו נתרצה להתחתן בו והראה לשאלו טוב הצלחתו עד כי הביא לו מאתיים ערלות הכלשתיים תחת מה ששאל' כדי שיתרצה בו שאלו יותר :

השלשים ואחד

הוא להודיע שראוי למי שיבקש תכלית מה שלא יקצר בהגעטו בכל הסבות אשר ישלם בהם התכלית והוא ביותר שלם שבפני' ולזה תמצא שאלו יספיק במיכל מה שהורידה דוד בעד החלוק כדי שילט מיד אביה בשיבחה כי חולי יבנה המלך וירדפוהו וישגיבוהו אבל הברה אל זה סבות אחרות והם סכבר שמה התרפים אל המטה וכבר העינים מראשותיו כדי שבבא עבדי שאלו חליה תוכל לומר להם כי חולה הוא ויניחואו זמן מה או חולי יתבייש שאלו בזה ולא ישתדל עוד להרגו כי אז יראה כי חולת יד וחולי יי' יגפנו או חולי יתחרט שאלו על החמה הזאת ויניחאו ובין כך ובין כך יהיה פנאי לדוד לברוח ולהרחיק מהמקום ההוא בדרך שלא יפול ביד שאלו וינצל ולזאת הסבה גם כן תמצא שאלו הספיק ליהונתן במה שרצה לגלות לדוד חס דעת אביו להמיתו הלא חס לא שיחקה עמו הענין וחאחר כך יגלוהו לדוד כי חולי לא ימצא דרך שיוכל לדבר בסוד עם דוד להודיע חלוי תשובת חזן לו ולזה תמצא כי בפעם הראשונה יעץ יהונתן לדוד שיסתר בשדה אחד וישתדל יהונתן לדבר עם אביו בשדה ההוא בעצמו מענין דוד לבקש מלכתי כי לא ימיתהו בדרך שותל דוד לשמוע הדברים ההם ואם לא יוכל לדבר עמו במקום שישמע דוד דבריהם יקל ליהונתן ללכת במקום שנסתר בו דוד להסך את רגליו ואז יודיע לדוד כל כונת אביו ובפעם שנית לא הספיק ליהונתן זה כי ראה שאם היה חמת מה שספר לו דוד לא יוכל יהונתן לבטוח שלא יהרגו שאלו כשיבטיח אותם שלא יהרגו כי כבר הבטיחו על זה הענין תחלה ולזה התחכם יהונתן למצוא דרך יוכל בה להודיע לדוד כונת אביו מה היא ולזה עשה התחבולה מענין יריית החצים אשר יתבאר לנערו חס יצטרך דוד לברוח ולמלט את נפשו חס לא כי חולי לא ימצא דרך יוכל להודיע לדוד כונת שאלו חבת מה היא ולזה עשה התחבולה מענין לבא אל דוד לדבר עמו מה הענין ולזאת הסבה גם כן תמצא שהעלים דוד היותו בורח גם מאחזיקי הכהן ואלעפ ששאל לו בחלואים חס יכלי דרכו כי חולי חס יגלה לו זה יהיה סבה שיפול דוד ביד המלך ולזאת הסבה לא לקח דוד עמו אחד מאנשיו בברחו :

השלשים ושנים

והוא במצות והוא שאלעפ שכל מצוה נדחית מפני בקוח נפש הנה חס לא היה מפני הדחיות המצוה סבה בעצמותה להציל העובר עליה מן הסכנה חף על פי שתהיה סבה לה במקרה חזן ראוי לדחותה בזה האופן ולזה לא התיר אחימלך לדוד ולנערי' לאכול לחם קדש בטומאה כמו שבארנו במה שקדם :

השלשים ושלושה

הוא להודיע כי ראוי לאדם שיעשה כל התחבולות שאכפסר להציל עצמו ולזה תמצא שהתהולל דוד ביד עבדי אכיס מלך נת והוריד רירו על זקנו כדי שיחשבג סכבר נשתעב ולא יחסדוהו כמרנל גם לא ישתדלו לתפשו מפני היותו צר וגדול בישראל כי יחסבו בראותם שנועמותו של סכלותו נטרד ממעלתו ולזה היה סבה אל שציל דוד נפשו מיד אכיס מלך נת ועבדיו :

השלשים וארבעה

הוא לבאר שכבר נתקיים ייעוד הסי' לבית עלי

רלבג שמואל ב א רלבג שלא

הכנה השתדל דוד שלא ישב את הכיש בעיר המלוכה:

הארבעים וארבעה

והוא בדעות הוא להודיע כי הודעת העתידות תגיע לאדם מצד ההשגחה האלהית ולזה ספר שלחטט שחול לא ענהו יי' חפ' על יד אחד מבני הנביאים וכ' שלא ענהו בחלומות הצודקים ולא באזורים כי אף על פי שנודה שהיו שם אזורים ותומים הנה לא היה שם כהן ראוי שיהיו נשאלים באזורים ותומים כי כבר המית שאלו השלמים מהכנה אשר היתה להם הכהונה הגדולה בהרנו נוב עיר הכהנים ולא היה שם כהן גדול כ' שלא היה שם כהן גדול שרומ הקדש שורה עליו שיתכן שיהיו נשאלים באזורים ותומים ולאח הסבה תמצא שלחטט יהונתן בעברו על שבועת חביו לא ענהו ה' אל שאלו בהיותו נשאל באזורים ותומים ושאלו הרנש חז כי החטא גרם לו שלא יענהו יי' ולזה חקר על פי הגורל במה היתה החטאת הזאת היום ומזה המקום התבאר שהוא חפצו שיעלים ה' מהנביא קצת העתידות מצד האנשים אשר יקחו תועלת בהודעה ההיא:

הארבעים וחמשה

הוא להודיע אף שלם השם ית' לשאלו את גמולו הוא הרג נוב עיר הכהנים ובח עת שהרנש במה שנפקד ממנו בהריגתם עד שהוכרח לכנותו אחר הדברים הפחותים מהם האזובות אחר שכבר הרחיקם ובערם מן הארץ למען תגיע לו חיוז הודעה בענין המלחמה:

הארבעים וששה

הוא להודיע שאין ראוי שיתחבר האדם עם הרשעים הלא תראה כי בהתחבר דוד עם פלשתים למלחמה פרץ ה' מעשיו והיה זה כנה אל שנשרפה צקלג וכשבנו הנסי' והטק אשר בה והנה להשגחה על דוד סבב ה' שלא הסכימו רכני פלשתים שילך איתם דוד במלחמ' כי ירחיבן יעשה תחבולה להפילם ביד שאלו למען יתראה בזה אל חלוניו והיה זה סבה אל שהציל דוד כל אשר לקח ממנו ולקח מהם שלל רב ונהנה היה בזה הישרה אל שתגיע המלוכה לדוד ברחות ישראל הצלחא כמו שזכרנו במה שקדם:

הארבעים ושבעה

הוא להודיע שראוי לאדם שיפלא לחמו על פני המים להיטיב לללים הרעבים כי בזה מקיץ התכונה הטובה בענין החמלה מה שלא יעלם עם שכבר יקרה שניע לנותן מהמקבל גמול טוב על זה הלא תראה כי דוד בחמלתו על האיש המצרי שמצאנוהו בדרך רעב וצמא האכילה וההסקה ונתן לו כל דבילה ופני צמוקים והיה זה סבה אל שהורוהו מקום הגדוד שבטו על צקלג והיה זה סבה אל שהציל דוד כל אשר לקחו עמלק:

הארבעים ושמונה

הוא להודיע שאין ראוי שיבטח האדם על מי שאינו מעמו הלא תראה כי הנער המצרי שהיה עבד לאיש עמלקי היה נקל בעיניו להפיל חלניו ביד דוד אחר שנסבע לו דוד שלא יפנינו ביד חלניו ולאח הסבה בכ' לא הסכימו סרני פלשת' לבטוח בדוד:

הארבעים ותשעה

הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיהיה חכורי למשרתיו ועבדיו לעזוב אותם כשחלו אבל ראוי שיסתדל ברפואתם ובשמירתם כחוקת ה' הלא תראה מה שקרה לזה האיש העמלקי בעבור עזבו הנער המצרי בחלתו:

החמשים

הוא להודיע כי בתחבולות יעשו להם החכמים מלחמה ולזה השתדל דוד לבח אל הגדוד תקף בעמדם בטח עד שנכלו בידם כלם וזלתי מתי מעט שרכבו על הנמלים וינסו:

החמשים ואחד

הוא להודיע שראוי למושל למשוך לב העם אליו בדרך שיחבובו וגם בעת שיחטאו לו יראה להם שאין בלבם עליהם דבר כי בזה יקח הנפשות וימנעם לעבודות הלא תראה כי דוד הקדים לשאלו בשלום מאתים האנשים אשר פגרו מעבודת את נבל הבטור להרחות להם שאין בלבם עליהם דבר ואף על פי שלא הסכימו ללכת עמו להלחם עם הגדוד אשר השמית צקלג ולא די לו בזה אבל הסכים גם כן שיקחו מן השלל חלקם ולאח הסבה גם כן שלא דוד מהשלל לוקני יהודה עם שכבר נתבררם להם בזה טוב הצלחתו והיתה בזה הישרה נבלה להגיע המלוכה לדוד:

החמשים ושנים

הוא להודיע אף הפליג ה' אשר לו נתכנו עליו להמציא הסבות שגיניו דוד אל שתהיה לו המלוכה בקלות כמו שנזרה חכמתו ורצונו כי חם היה נהרג שאלו לבדו הכה לחונק אהבת דוד אל יהונתן לא היה יכול להסכים בעצמו לעסוק הממלכה ממנו ולזה מת יהונתן עמו וכבר נכלו גם כן עמו קצת ישראל להרחות להם ח' זה הבדל יש בין דוד לשאלו כי שאלו עם היצו מלך נכלו הוא ועמו ביד פלשתים ודוד נצח במתי מעט עם רב כי זה ממה שייסוד ישראל אל שיתנו לדוד המלוכה:

החמשים ושלושה

הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיפחד בנפול חויבו אבל ראוי שיהיה חרד בנפילת סר וגדול ויזכרו כי כבר יתכן שיקרה לו כך ולזה תמצא שקדע דוד את בניו ויספוד ויבכה ונס עד הערב על שאלו תחלה להיוותו היותר נכבד ואחר זה על יהונתן ואחר על עם יי' שהם בית ישראל ויקיפו על שאלו ועל יהונתן קנה נבלה:

החמשים וארבעה

הוא להודיע שראוי לאדם שילמד דעת ממה שיכשיל זולתו ולזה תמצא כי מפני שראה דוד שנפלו שאלו ובניו על יד המורדים אמר ללמד את בני יהודה קשת כי הוא כלי נפלא מאד בענין המלחמה:

עלי בהריגת נוב עיר הכהנים עם שזה היה כלי סגרה הכהונה הגדולה מבית עלי כילא נשאר מזרעו כי חם חביתר ובו סרה הכהונה מבית עלי ונתנה לדדוק כמו שכתבאר בספר יולכי' ולזה לא מצאנו שנענש שאלו בהריגת נוב עיר הכהנים אף על פי שלא היתה שם סבה תביא להרנס בזה האופן כי גם אחימלך לא חטא כנגד שאלו כמו שספר לו כ' שלא חטאו לו כל בית חביו שהרג עמו ולזה תמצא שלא נזכר זה החטא עם החטאים שזכר שחטא בהם שאלו כי יי' הסיתהו בו לקיים ייעודו:

השלושים וחמשה

הוא להודיע עמם קנאת דוד בעושי החמם עד שעם היוותו ירח מאד מפני שאלו העורר להציל יעשבי קעילה מיד פוסיס כי זאת התכונה ראוי שתהיה לשלם ולמנהיג:

השלושים וששה

הוא להודיע עונש השגחת השם בהחוביו וזה שכחשך היה שאלו ואנשיו עוטרס אל דוד ואל אנשיו לתפסם תקף סבב השם שהוכרח שאלו לטור מעל דוד לנלט הארץ מיד פלשתים ואחר זה כאשר ירדפו שאלו סבב ה' סכפל ביד דוד בדרך שהיה דוד יכול להזיק לו וזה היה בהיותו שאלו במערה ואחריו כן בהיותו סוכב יסן במעגל:

השלושים ושבעה

הוא להודיע שראוי לאדם שלא יהיה דוחק את השעה אבל ימתין העת הראוי ולזה תמצא שאף על פי שכבר נפל שאלו ביד דוד והיה רודפו לא הסכים דוד להרגו אבל קה שאיש אחר יקום בקמתו ממנו חו ה' אשר חוימו למוות וימלך דוד:

השלושים ותשעה

הוא להודיע שאין ראוי שיתנהג האדם במדת הכילות והכלביות ל' ההדמות לתמונת הכלב שלא יניח שאר הכלבים להשאר בבית אשר הוא בו כן ימעטו מזונו הלא תראה מה שקרה לנבל מעונש הכילות שהיה לו אשר כמעט היה סבה לאסוף נפשו וכפס ביתו לולי היתה חכמת חביוני:

הארבעים

הוא להודיע שראוי למי שיפחד מיד שתקף ממנו לפייסו ברבוי הדורן כמו שעשה יעקב לפייס עשו וכן עשתה חביוני לפייס דוד כי הפליגה מאד בזה הדורן מפני ידיעתה חונק הכעם שהיה ראוי שיהיה לדוד על דבר בעלה כי הוא שלם לו רעה תחת טובה וחרפו נדבכו מאד ולזה אמרה חכפ' פניו במנחה הגדולה הזאת ואחר כן חבקם ממנו זה דרך תחנה ובקשה:

הארבעים ואחד

הוא להודיע שמי שירצה לפייס מו שתקף ממנו לעת כעסו חזק ראוי לו שיתחיל דבריו בדרך מן הפיוס שיתרצה הכועס להטות אוניו אל דבריו וסיכוד דבריו בחונק מן החכמה שתשלם לו ההצלה מהרע שחשב לעשות לו הכועס עליו ולזה התחילה חביוני דבריה בזה האופן שהיא אמרה שבה העין הזה כדי שיתפייס דוד קצת פיוס בהודחתה זאת שהולת שחטאה לו כי מודה ועוזב ירוחם ואחר כן בארה לו שאין ראוי שיתפעל כל זה ההפעלות איש פחות נכלל חם הטח דברים כנגדו כי רוע תכונת לבו ופחיתותו סבבו זה והנה היה בזה המחמר מהפיוס לדוד מה שלא יעלם ואחר זה התנכלה לדוד ובארה לו שלא היה לה חסם בזה ונסבעה בטי' כדי שיאמי' לדבריה יותר ונהנה היה מהחכמה עוד בדבריה חלה שהיה לא רצתה להרחות לדוד שתירא ממנו שיפחית נבל וביטו אבל הניחה העיני דרך הנחה שהשם ית' שמר דוד מעשות זה החטא ל' שיבא בדמים לשפך דם חנם ולהרחות שהוא סוּך על גבורתו בדרך שתושיע ידו לו לפי מחשבתו כי זה על האמת חטא עבוס ונכלל עוד מהפיוס בדבריה אשר זכרה מרדפו דוד דרך כלל שה' יקלע בפסם בקף הקלוע וכפס דוד תהיה ברורה בצרור החיים עם ה' לפי שלא תמצא הרעה מימינו וכאלו הזהירה בזה עוד דוד שלא יאבד ממנו המלוכה שנתן לו ה' שיבני חטא בזה כמו שעשה שאלו שהסיר ממנו המלוכה מבני החטאים שחטא כמו שזכר במה שקדם ולהרחות עוד שהיה לא היתה יראה מרוד שיעשה זה הרע שאלו ממנו שיפחד לה זה החסד שעשתה לו בעת שייטיב יי' לו והיתה לו המלוכה כי אז תהיה לחל ידו לשלם לה גמול כעל כל אשר גמלתהו ולזה נתן דוד תודה ל' אשר שלחה לפניו למנעו מזה החטא וברך טוב טעמה כי כבר סדרה דבריה בתכלית השלמות כמו שבארנו:

הארבעים ושנים

הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיסיק על הכס אף על פי שרואה תמיד עיני אלהיו בולסמרו אבל ראוי שיתרחק מן הסכנה לפי מה שאפשר ולזה ספר שברח דוד בארץ פלשתים מפני ראותו שאי אפשר שתשלם לו השמירה בארץ ישראל בזולת סכנה כי תמיד היה שאלו רודפו:

הארבעים ושלושה

הוא להודיע עונש אהבת דוד עמו כי גם בעת שכרח מארץ ישראל והיה בארץ פלשתים היה נלחם מלחמות יי' בסונאי ישראל והיה מכלה אותם לא יחיה איש מהם והיה מחכמת דוד שעשה הענין בחונק שחשב חכיס כי דוד היה רודף ישראל והודגם ובה בטח בו יותר לחשבו כי הבאיש בעמו ישראל ולאח

רדק שמואל ב ב רלבג

וימנחם עמו את דוד ואף על פי שכבר היה נמשח עליו שמואל אף על פי כן בעת שקבלוהו עליהם למלך משחיתו : וינידו לדוד לאמר חכמי יבש גלעד כי דבר חכמי יבש גלעד : אשר קברו את שאלו : או הוא כמו הפוך אשר קברו חכמי יבש גלעד את שאלו : הטובה הזאת נמול הטובה הזאת : ועבדיהו מחטים : רצה להמליכו מחלה מעבר הירדן והעבירהו מחטים כי הוא מצוע נבול שני שבטים וחצי שהרי מחטים נבול בני גר נבול בני מנשה ואף על פי שידע חכמי כי דוד נמשח למלך על ידי שמואל היה מתחזק להעמיד עדיין מלכות שאלו כפי כחו : אמרש ויאמר חכמי אל יעקב חכי אל שדי פרה ורבה וגו' אמרו מכאן דרש' חכמי וקרב לאיש בשפת בן שאלו חמר הפתוב ומלכים מתלכין י יכחו ועל בנימין כאמר שאלו נולד עדיין ועד עכשיו לא עמד מ

רבינו ישעיה

כענין חכמי : היה קרא על סם חכמו היה כו הרב עיירות : כן חכמים סכה איש בושט כן שאלו : יס הכה לתורה הידך כתב לעו' ויהיו בני שאלו יונתן וישווי ומלכיו שוט ולא ענה את איש בושט ויהי כל כך גדול : יס לומר אותם שלשה שמה סם היו יונתן עמו למלחמה ולפיל מנה אותם ואיש בושט היה מחוב על ביתו לסיכך לא מחול :

אשר עמו יא' וסי' נמסר לעיל בספרא חלק א' סימן ט' : איש וביתו וסי' נמסר לעיל בספ' חלק א' סימן כו' על בית ועל בית י' וסי' נמסר בסדר במדב' סיני ולקמן בספר' סי' י' קלו' ד' בטע' בקוף וסי' נמסר בסדר נה' ברוכ' ג' בקרא' ב' סלא' ודור חס' וסי' ברוכ' אתם לוי' כי חמלתם' ברוכ' אתם לוי' אשר עשיתם החסד' ברוכ' אתם ויהוה בתר בן ושאלו דוד במימרא ד' למימר האפק בחדא מקרוני' דבית יהודה ואמר י' ליה סק ואמר דוד לאן אפק ואמר לחברון : וסליק תמן דוד ואף תרתי' נשוחי ג' אחינועם דמיזרעאל וגבניל ארת נבל דמפרמלא : וגברוהי דעמיה אסיק דוד גבר ואנש ביתה ותיבו בקרוי חברון : ואתו גברי שבט יהודה ומשחו תמן ית דוד למהוי מלכא על דבית יהודה וחויאו לדוד למימר גברי יביש גלעד דקברו ית שאלו : ושלח דוד אנדון לרת אנשי יבש גלעד ואמר להון ברוכין אתון קדם י' דעברתון חסדא דדין עם רבונכון עם שאלו : וקברתון יתיה : וכען יעבר י' עפכון שיבו וקשוט ואף אנא אעביד עפכון טכתא דדא ד דעברתון פתנמא דדין : וכען יתקפו ידיוכו והו' לגברין גברין ארי מרת רבונכון שאלו ואף יתו משחו דבית יהודה למהוי מלכא עליהון : ואבגר בר גר רב חילא די לשאלו דבר ית איש בושרת בר שאלו ואעביריה למחנים : ואמלכיה על דבית גלעד ועל דבית אשר ועל דבית זרעאל ועל דבית אפרים ועל דבית בנימין ועל דבית ישראל כוליהון : בר ארבעין שניו איש בושרת בר שאלו בר מלך על ישראל ותרתין שניו מלך ברם דבית יהודה הו' בתר דוד : והנה מנין יומא דתהו דוד מלכא בחברון על דבית יהודה שבע שניו ושמה ירחין : ונפק אבגר בר גר ועברי איש בושרת בר שאלו ממחנים לגבעון : ויזאב בר צרויה ועברי דוד נפקו וערעונו על ברכתא דגבעון פרבא ושרו אליו על ברכתא מבא ואלין על ברכתא מכא : ואמר

רשי

לקח את חיים בושת' מקרא היה דורס שעתידין שני מלכים לעמד מבנימן שאמר לו הקנה ליעקב ומלכים מוקד יכחו וכבר כוללו כל בני חת מבנימן : חלקת

אשר עמו יא' וסי' נמסר לעיל בספרא חלק א' סימן ט' : איש וביתו וסי' נמסר לעיל בספ' חלק א' סימן כו' על בית ועל בית י' וסי' נמסר בסדר במדב' סיני ולקמן בספר' סי' י' קלו' ד' בטע' בקוף וסי' נמסר בסדר נה' ברוכ' ג' בקרא' ב' סלא' ודור חס' וסי' ברוכ' אתם לוי' כי חמלתם' ברוכ' אתם לוי' אשר עשיתם החסד' ברוכ' אתם

ויהי אחרי כן וישאל דוד ב' לאמר וגו' עד וידבר דוד ל' את דברי השירה הזאת זכר שאחרי כן שאל דוד ב' חס יעלה בלחת ערי יהודה ובלחתיה התטובה בסוף שיעלה לחברון ושם משחיתו בית יהודה למלך עליהם וכבר חמר דוד לחכמי יבש גלעד שישיב להם נמול טוב תחת החסד אשר גמלו לאדניה' לשאלו להשתדל לקחת גויתו וגוית ב בני מחומת בית סן וקברו אותם וזרעו שיחזקו ידיהם ויהיו לבני חיל למה שיצטו

ויהי אחרי כן וישאל דוד ב' לאמר לאמר האעלה באחת ערי יהודה ויאמר יהוה אליו עלה ויאמר דוד אנה אעלה ויאמר חברונה : ועל שם דוד וגם שתי נשיו אחינועם היזרעלית וגבניל אשר נבל הכרמלי : ואנשיו אשר עמו העלה דוד איש וביתו וישבו בערי חברון : ויבאו אנשי יהודה וימשחו שם את דוד למלך על בית יהודה ויגדו לדוד לאמר אנשי יבש גלעד אשר קברו את שאלו :

וישלח דוד מלאכים אל אנשי יבש גלעד ויאמר אליהם ברוכ' אתם ליהוה אשר עשיתם החסד הזה עם אדניכם עם שאלו ותקברו אתו : ועתה יעש יהוה עמכם חסד ואמת וגם אנכי אעשה אתכם הטובה הזאת אשר עשיתם הדבר הזה :

ועתה תחזקנה ידיכם והיו לבני חיל כימת אדניכם שאלו וגם אתי משחו בית יהודה למלך עליהם : ואבגר בן גר שר צבא אשר לשאלו לקח את איש בשת בן שאלו ועברו מחנים : ומלכו אל הנגד ואל האשוריו ואל זרעאל ועל אפרים ועל בנימן ועל ישראל כלה :

בן ארבעים שנה איש בשרת בן שאלו במלכו על ישראל ושתיים שנים מלך אך בית יהודה היו אחרי דוד : והי' מספר הימים אשר היה דוד מלך בחברון על בית יהודה שבע שנים וששה חדשים :

ויצא אבגר בן גר ועברי איש בשרת בן שאלו ממחנים גבעונה : ויזאב בן צרויה ועברי דוד יצאו ופגשו על ברכת גבעון יחדו וישבו אלה על הברכה מזה ואלה על הברכה מזה :

והיו בקרא' וסימני' נמסר בסדר ורא' : והיו בקרא' וסי' התחזקו והיו לאנשים פלשתיים תחזקנה ידיכם והיו לבני חיל : והקפו הלויים את המלך סביב דוד : ונודו מתוך נבל' והקפתם על המלך סביב דמלכים : עזבו ערים ושכנו בסלע : שר צבא דסמיכ' וסי' ואבגר בן גר שר צבא אשר לשאלו : ולעמשתא חסרו : את עמרו שר צבא : ושאר שר צבא כתיב' בסוף וסי' ומלכיהו אל תלע' לכן יליל מאובי בחצותו ושרו שק וכל רמי' וחזקא ותריס דכו כתי' ה' בס' וסי' כי מסטג' ועד גדולס דירמי' ב' נב' במארה אתם נארים :

את שמו עם שכבר היה דוד מתעסק במה שהגיע לו מן ההצלח' ולא רצה לאהרן את הקן להגיע לו במהימת המלוכה עד שרצה הסי' חסד לו נתכנו עלילות' והנה

ב

ואבינו

ב

ב

ב

ב

ב

ב

ויהי אחרי כן וישאל דוד ב' לאמר וגו' עד וידבר דוד ל' את דברי השירה הזאת זכר שאחרי כן שאל דוד ב' חס יעלה בלחת ערי יהודה ובלחתיה התטובה בסוף שיעלה לחברון ושם משחיתו בית יהודה למלך עליהם וכבר חמר דוד לחכמי יבש גלעד שישיב להם נמול טוב תחת החסד אשר גמלו לאדניה' לשאלו להשתדל לקחת גויתו וגוית ב בני מחומת בית סן וקברו אותם וזרעו שיחזקו ידיהם ויהיו לבני חיל למה שיצטו

רדק

שמואל ב ג

רשי

ולא ירדפו כי במו ולא רדפו עתיד במקום עבר ורפים כמוהו: כל הכתובים סם מחו ונבול מעבר לירדק נקרא כן על עיני ידוע אצלם: ויקבץ את כל העם לפקוד אותם מי חסר מהם: ויפקדו חסרו כמו ולא נפקד ממנו חס: תשעה עשר חים ועשאל לפי שהיה נכבד מהתעשה עשר לא כללו עמהם וכתבו בפרט:

ויאזרו להם בחברון כי שהיה אור היום בבקר היה בחברון: כלאב ונספר דברי הימים דניאל סני שמות היו לו וכמוהו רבים בכחו ויש בו דרש כי לפי שלקח דוד חביביל אחי מות נבל הת אומרים כי מעוברת היתה מנבל וזה הכן סילתה חביביל לדוד היה כמו של נבל לפיכך יצא קלסתר פניו בקלסתר פניו של דוד ל להסיר החסד לפיכך קראו כלאב כלו אב כלומו בכל זורתיו דומה לאב ודניאל היה שמו העיקר כי חמר דוד דניאל אל מנבל: חכשלוס בן מעכה דרשו בו כי לכי שהיה בן יפת תואר שלקחה דוד במלחמה לפיכך היה ח חכשלוס סורר ומורה באביו סי לכך נסמכה פרשת סורר ומורה לפרשת יפת תואר לומר לך כל הנפש חמה או חטה שחיה הגונה יוצא ממנה בן סורר ומור ונכון הוא הדרכו כי מאחר שהיה סבויה הרי היא כמוכרת לסוב לדת ישראל ולכה לא ככח אל הדת והנטע יוצא דמות ה הפרט: לעגלה חטת דוד דרשו רזל עגלה זו מיכל בת עשאל ולפי שהיתה חביבה על דוד קראה עגלה כמו לולי ח חרשם בעגלתי לא מנחמם חידתי ומה שאמר חסר דוד משיע הדרכו חלפ סהם לא סביחו כי למח חמ על זאת חטת דוד מה שלא חמר על האחרות חלא לפי שהיתה חטתו רחשונה ומה שאמר ולמיכל בת עשאל לא היה לה ולד עד יום מותה מ מההוא מעשה וחילך לא היה לה ולד לענסה שבזמה דוד שהיה יפוזו לפניי חכל מעיקרא הוה לה ולפי הפסט יס לפרט עגלה זו אחרת ומיכל לא נזכרה כאן לפי שלא היה לו ממה בן וכן הוא חומו הנשים שהיו בחברון לפיכך זכר הנשים ומיכל חף על פי שהביאה לו חבכר ועודנו בחברון לא זכרה כאן לפי שלא היה לו ממה בן חכל בחמרת חטת דוד וכן חמר בדברי הימי לעגלה חטתו חולי לא היתה מ ממטפתה גדולה ולא היתה י ימעה בזכור חותה חלא בחטת דוד ויש לפרט עוד כי עגלה זאת היתה חטת עשאל נלקחה דוד

והתקע יואב בשופר וקמו כל עמא ולא רדפו עוד בתר ישראל ולא אוסיפו עוד לאגחא קרבא ויאבגו ויגברוהי הליבו במשרא כל ליליא ההוא ועברו ית ירנא ואולו כל בתרון ואתו למחנים ויויאב תב מתר אבגר ובגש ית כל עמא ושנו מעברי דוד תשעת עשר גברא ועשהאל ועברי דוד קטלו מדבית בנימו ובגברי אבגר תלת מאה ושתי גברא מיתו ונטלו ית עשהאל וקברוהי בקברא דאבוהי די בבית לחם ואולו כל ליליא יואב ויגברוהי ויגהר לרדו בחברון ויהות קרבא תקוף בין בית שאול ובין בית דוד ובית דוד אולין ותקפין ובית שאול אולין ומאכין ואתילידו לדור בניו בחברון ויהוה בוכריה אמנו לאחינועם דמזרעאל ותניניה כלאב לאבינל אתת נבל דמברמלא ותליתארה אבשלום בר מעכה בת תלמי מלכא דנשור ורביעאה אדוניה בר חגית והמישאה שפטיה בר אביטל ושתיתאה יתרעם לעגלה אתת דוד אליו אתילידו לדוד בחברון ויהוה בר הות קרבא בין בית שאול ובין בית דוד ואבגר הוה סתקף בבית שאול ולשאול לחינתא ושמה רצפה בת איה ואמר לאבגר מא דין עלתא לות לחינתא דאבא וחקף

ולא יספוד וסי נסטר לעיל בהאי ספרא סי ז: ארכה ג' דשים וחס וסי ויהי המלחמה ארכה בן בית שאול לאמר ארכה היא מארץ סדה: ויולדה בקריאה וסי וילדו להם בנים אחר הסבול וילדו לדוד בנים בהברון דשמואל ל חס וו: וילדו עוד לדוד בנים וילדו לאבשלום וילדו לו שבועה בנים דאזוב וא ויתקע יואב בשופר העמדו כל העם ולא ירדפו עוד אחרי ישראל ולא יספו עוד להלחם: ואבגר ואנשיו הלכו בערבבה כל הלילה ההוא ועברו את הירדן וילכו כל חברון ויבאו מחנים: ויואב שב מאחרי אבגר ויקבץ את כל העם ויפקדו מעברי דוד תשעה עשר איש ועשהאל: ועברי דוד הכו מבנימן ובאנשי אבגר שלש מאות וששים איש מתו: וישאו את עשהאל ויקברוהו בקבר אביו אשר בית לחם וילכו כל הלילה יואב ואנשיו ויאר להם בחברון: ויהי המלחמה ארכה בין בית שאול ובין בית דוד ודוד הלך וחזק ובית שאול הלכים ודלים: וילדו לדוד בנים בחברון ויהי בכורו אמנו לאחינועם הזרעאליתי: ומשנהו כלאב לאבינל אשת נבל הכרמלי ורשלי אבשלום בן מעכה בת תלמי מלך גשור: והרביעי אדניה בן חגית והחמישי שפטיה בן אביטל: והששי יתרעם לעגלה אשת דוד איה ילדו לדוד בחברון: והיה בהיות המלחמה בין בית שאול ובין בית דוד ואבגר היה מתחזק בבית שאול: ולשאול פלגש ושמה רצפה בת איה ויאמר אל אבגר מדוע באתה אל פלגש אבי: וילדו להם: סימן ושם האיש נבל אבינל כתיב ותפוזר ותרד מעל החמור אבינל כתיב ומשנהו כלאב לאבינל כתיב:

הכתובים סם מחו: תשעה עשר חים ועשאל והלא עשאל בכלל עברי דוד ולמה יצא שהיה שקול כנגד כולם וכן לנו ודאנו את הארץ זאת יריחו וכן והמלך שלמה אהב נשים נכריות רבות ואת בת פרעה: ומשנהו כלאב ובמקום אחר הוא קורא אותו ומשנהו דניאל ולמה נקרא שמו כלאב חמ ר יצחק שהיו ליבני הדוד חומרי מנבל היתה חביביל מעוברת נהפך ק קלסתר ונדמה לאביו ורבותינו אמרו שהיה מכלים בני מביבוסת בהלכה: לעגלה ח חביביל שהיתה חביבה עליו וכן הוא חומר לולא חרשם בעגלתי והכתיב ולמיכל בת עשאל לא היה לה ולד עד יום מותה עד יום מותה לא הוולדה מ מחותנו מעשה וחילך קודם חותנו מעשה הוולדה: היה מתחזק בכל כח על בית שאול להעמיד מלכותם: הרחם

דבני ישעיה ואור להם בחברון בנים עשאל הוה מעולמי העין ולולי האלף היה נדבט:

ארכה ג' דשים וחס וסי ויהי המלחמה ארכה בן בית שאול לאמר ארכה היא מארץ סדה:

רלבג

והנה סבב יואב ששמדו העם ולא רדפו אחרי בני ישראל ולא יספו עוד להלחם אחר זה בזמן ההוא אך הסתדלו כל חמת מ מהכמות לסוב לארצ בזרזו להמלט מהכח האחרת חס תרדוף אחריהם ולזה הלכו חבכר וסיעתו כל ה הלילה וכן הענין ב ביואב וחכמי ונהיה היה מהנלחת דוד שלא מתו מאכסיו וולת עשרים ומאלסי חבכר מתו שלם מאות ושסי חים וכן התמיד הענין כל ימי המשך ה המלחמה בן בית עשאל ובן בית דוד שכבר היה דוד הולך וחזק ובית עשאל הזלכים ודלים: לעגלה חטת דוד ח חביביל וזה חמר חטת דוד בזולכד ולא בחחרות כי היא היתה בלתי ראויה כי חס לדוד לפי שהיתה חטת עשאל כמו שאמר וחתנה לך חת בית חדיך ואת נשי חדיך בחיך וזה חלמנתו של מלך חיה ראויה כי חס למלך וידמה גם כן כי הנשים חסר לקח בירושלם והפילגסי כמו שאמר אחר זה הו קצתם מבית עשאל ונהיה

וילדו להם: סימן ושם האיש נבל אבינל כתיב ותפוזר ותרד מעל החמור אבינל כתיב ומשנהו כלאב לאבינל כתיב:

אחרי מות עשאל כמו שאומר ואת נשי חדיך בחיך וחף על פי שאמר חן נוסח חלמנתו של מלך הרי אמרו מלך נוסח חלמנתו של מלך אחר מפני זה חמר חטת דוד כלומר שלא היתה ראויה להיות חטת חס אחר חלא חטת דוד לפי שהיה מלך וחף על פי שזו הסבר חיסה חלא לדעת דבי יהודה כי הוא חומר מלך נוסח חלמנתו של מלך וחף חכמים מודים לו חף על פי כן פסט הפסק נכון לכי יהודה וחף על פי שהיתה חטת חמו מותרת וחף לדברי הירושלמי שאומר שחטת חמו חסורה לא חסורה חלא מפני מרחית העין חכל מן התורה חיה חסורה והם אמרו כי רצפה פלגש עשאל לקחה דוד לאשה: ויאמר חים בסת אל חבכר וחף על פי שלא זכרו למעלה בפסוק הנה זכר בית שאול והוא חים בסת כי בנו תלויה בית שאול: חל פלגש חבי חטת בפלגש חבת וחם היה הדבר חמת היה לו לתפוסו בכך לכבוד חביו ועוד כי חסורה היתה לכל חרם לפי שהיתה פלגש המלך וחף נוסח חלמנתו של מלך וחף כל כי שלא היתה חטתו חלא פלגשו כיון שהיתה מיוחדת לו הרי היא נחשבת חלמנתו ועוד כיון ששמטו הרי חמרו חן משהמסן בסרביטו של מלך חוהו שאמר ותפקוד עלי עין האשה כי חסורה היתה להדיוט: הרחם

רשי שמואל ב ג רדק שלג

הרחם כלב חכמי חסד ליהודה כלם חני חסד חפי כרחם צומר הכלבים חסד לחד חף לפי הכקוד שהטעם תהג הרחם וכלב חכמי מוקף במקף כך פירושו הרחם וכי חסדן להיות רחם בביתך טוב לי להיות כלב והדיוט בבית לוד וכן ת נקבם ונתן: היס חעשה חסד מעתה חלה לי לעשות חסד עם בית שחול ועם כל חוהביו כאשר ע עשיתי עד חנה: ולא המציתך ביל לוד: תחתיו לחמי מחתריה למימר מקיימתי ב פולחן דעבד חרעה: למי חרץ לסון טבועה במי שהחרץ סלו לח לתתיו שמו הזכיר ת תחלה בחגרת וחחר כך הזכיר עם לוד ולכן נעש כתב ממני חכבר סר בבא ישראל ל לוד מלך ישראל ש פלוס למי חרץ למי שהמלכות הגון לו חני שולח לו לחמר כרתה ברית וגו: לפני הביחך לפני רחיתך פני הביחך חת מיכל: מעם חיש תי מלות בעלה: הלך וככה על מצוה ההולכת מ ממונו סכל חותן חסני בען חרב בינו לכניה צמטה ולא נכסל בה: נדבר חכבר היה קודם לכן חמר חל לוד על לוד וחיו זו ממשמע חל: מהגדוד

הרחם כלב חכמי חסד ליהודה כלם חני חסד חפי כרחם צומר הכלבים חסד לחד חף לפי הכקוד שהטעם תהג הרחם וכלב חכמי מוקף במקף כך פירושו הרחם וכי חסדן להיות רחם בביתך טוב לי להיות כלב והדיוט בבית לוד וכן ת נקבם ונתן: היס חעשה חסד מעתה חלה לי לעשות חסד עם בית שחול ועם כל חוהביו כאשר ע עשיתי עד חנה: ולא המציתך ביל לוד: תחתיו לחמי מחתריה למימר מקיימתי ב פולחן דעבד חרעה: למי חרץ לסון טבועה במי שהחרץ סלו לח לתתיו שמו הזכיר ת תחלה בחגרת וחחר כך הזכיר עם לוד ולכן נעש כתב ממני חכבר סר בבא ישראל ל לוד מלך ישראל ש פלוס למי חרץ למי שהמלכות הגון לו חני שולח לו לחמר כרתה ברית וגו: לפני הביחך לפני רחיתך פני הביחך חת מיכל: מעם חיש תי מלות בעלה: הלך וככה על מצוה ההולכת מ ממונו סכל חותן חסני בען חרב בינו לכניה צמטה ולא נכסל בה: נדבר חכבר היה קודם לכן חמר חל לוד על לוד וחיו זו ממשמע חל: מהגדוד

במאה ה' וס' נמסר בסדר ושלח ובסוף יהושע: בתרסד' חס' בליש' וסמני' חלך אתה אישה הלך ובפה' ודנה עמך שמעי בן גרא בן הסיני' ואמר חזקהאל פרוע' את שמות בתולה במחול: שלשסד' חס' בנביא' וס' בא אלהים אל המזנה' ויהי כל ידועו' אשה עצורה לנו' ורבר אכבר היה עפ כל ישדאל: בנימין ז' סל' וס' נמסר בסדר ושלח וביהושע סימן כא:

ותקף לאבנר לחדא על פתגמי איש בושרת ואמר ה הלא רישא דכלבא אנא מפען היותי גבר הדיוט לשארית רבית יהודה ויקרא דין אעביד טיבו עם בית שאול אבוך עם אחוהי ועם רחמוהי ולא מסרתך בידא דרוד ומפען ארת מסער עלי חוב אתתא ויקרא דין: ברין יעביד יי לאבנר וברין יוסף ליה ארי כמא דקום יי לרוד ארי ברין אעביד ליה: לאעברא מלכו מבית שאול ולאקמא ית כורסי דוד על ישראל ועל רבית יהודה מן ועד באר שבע: ולא יכיל עוד לאתבא ית אבנר פתגמא מדדחל יתיה:

ואל דוד תחתיו לאמר למי ארץ לאמר בריתה בריתך אתי והנה ירי עמך להסב אליך את כל ישראל: ויאמר טוב אני אכרת אתה ברית אך דבר אחד אנכי שאל מאתך לאמר לא תראה את פני בני אם לפני הביאך את מיכל בת שאול בבאך לראות את פני:

וישלח דוד מלאכים אל איש בשת בן שאול לאמר תנה את אשתי את מיכל אשר ארשתי לי במאה ערלות פלשתים: וישלח איש בשת ויקחה מעם איש מעם פלטיאל בן לוש: וילך אתה אישה הלך ובכה אחריה עד בחריים ויאמר אליו אבנר לך שוב וישב: ודבר אבנר היה עם זקני ישראל לאמר גם תמול גם שלשם הייתם מבקשים את דוד למלך עליכם: ועתה עשו כי יהיה אמר אל דוד לאמר ביד דוד עבדי הושיע את עמי ישראל מיד פלשתים ומיד כל איביהם: וידבר גם אבנר באזני בנימין וילך גם אבנר לדבר באזני דוד בחברון את כל אשר טוב בעיני ישראל ובעיני כל בית בנימן:

בנימן ולו הייתה העיר הזאת וכבר כתבנו למעלה כי מיכל ומלטי שונאים היו: ביד דוד עבדי הושיע' מקור במקום חושיע כלומר חמרתו להושיע את ישראל בידו וכן נחמס הכיח ממזכה כחילו חמר חושיע וכתו הושיע חפרוק: וידבר גם אבנר באזני בנימן' כמו וידבר אבנר גם כן באזני בני בנימן ולפי שאמר ודבר אבנר היה עם זקני ישראל חמר כי גם באזני סבט בנימן דבר וחף על פי שסבט בנימן היו קרובים לבית שחול היו יותר חפצים במלכות דוד מפני שראו שהיה מנליה בכל דרכיו ובכל מלחמותיו וראו כי בית שחול היו הולכים ומתמעטים ולא היה להם סימן יפה במלוכה ועמד כי אבנר הוא הטה את לבבם אחרי דוד מפני שרצה להשלים עמו ולכן חמר חנה זה הספור מהם העניין ומחמת המלחמה: מהגדוד

וישלח דוד מלאכים אל איש בשת בן שאול לאמר תנה את אשתי את מיכל אשר ארשתי לי במאה ערלות פלשתים: וישלח איש בשת ויקחה מעם איש מעם פלטיאל בן לוש: וילך אתה אישה הלך ובכה אחריה עד בחריים ויאמר אליו אבנר לך שוב וישב: ודבר אבנר היה עם זקני ישראל לאמר גם תמול גם שלשם הייתם מבקשים את דוד למלך עליכם: ועתה עשו כי יהיה אמר אל דוד לאמר ביד דוד עבדי הושיע את עמי ישראל מיד פלשתים ומיד כל איביהם: וידבר גם אבנר באזני בנימין וילך גם אבנר לדבר באזני דוד בחברון את כל אשר טוב בעיני ישראל ובעיני כל בית בנימן:

וישלח דוד מלאכים אל איש בשת בן שאול לאמר תנה את אשתי את מיכל אשר ארשתי לי במאה ערלות פלשתים: וישלח איש בשת ויקחה מעם איש מעם פלטיאל בן לוש: וילך אתה אישה הלך ובכה אחריה עד בחריים ויאמר אליו אבנר לך שוב וישב: ודבר אבנר היה עם זקני ישראל לאמר גם תמול גם שלשם הייתם מבקשים את דוד למלך עליכם: ועתה עשו כי יהיה אמר אל דוד לאמר ביד דוד עבדי הושיע את עמי ישראל מיד פלשתים ומיד כל איביהם: וידבר גם אבנר באזני בנימין וילך גם אבנר לדבר באזני דוד בחברון את כל אשר טוב בעיני ישראל ובעיני כל בית בנימן:

רלבג

והנה פתח חסד חל נכתב עלילות ש סמלדה קטטה בין אבנר ובין חיש בנות והסתדל מפני זה חכבר להמליך דוד על כל ישראל כי מיה הייתה לו המלוכה וראוי שלא יעלם ממנו כי לא כ בטמא מיכל עם פלטי בן ליש שאם הדבר כן הייתה חסרה לוד נחולס מה שהזכיר הכתוב מבני מיכל הם בני מרב אחותה ומיכל גדלה אותם ומפני סגולה אותם בקראו בכיה ולה חמר שילדה אותם לעדריאל הממחולתי שהיה בעלה של מירב: והנה

רבינו ישעיהו הרחם כלב חכמי חסד ליהודה כלם חני חסד חפי כרחם צומר הכלבים חסד לחד חף לפי הכקוד שהטעם תהג הרחם וכלב חכמי מוקף במקף כך פירושו הרחם וכי חסדן להיות רחם בביתך טוב לי להיות כלב והדיוט בבית לוד וכן ת נקבם ונתן: היס חעשה חסד מעתה חלה לי לעשות חסד עם בית שחול ועם כל חוהביו כאשר ע עשיתי עד חנה: ולא המציתך ביל לוד: תחתיו לחמי מחתריה למימר מקיימתי ב פולחן דעבד חרעה: למי חרץ לסון טבועה במי שהחרץ סלו לח לתתיו שמו הזכיר ת תחלה בחגרת וחחר כך הזכיר עם לוד ולכן נעש כתב ממני חכבר סר בבא ישראל ל לוד מלך ישראל ש פלוס למי חרץ למי שהמלכות הגון לו חני שולח לו לחמר כרתה ברית וגו: לפני הביחך לפני רחיתך פני הביחך חת מיכל: מעם חיש תי מלות בעלה: הלך וככה על מצוה ההולכת מ ממונו סכל חותן חסני בען חרב בינו לכניה צמטה ולא נכסל בה: נדבר חכבר היה קודם לכן חמר חל לוד על לוד וחיו זו ממשמע חל: מהגדוד

רדק שמואל ב ג

מהנדוד וכל סופר מחזיק נדוד ומחזק הכיחו הסלל ומן הנדחה כי מחרץ פלשמים היה חולי יח נדוד פלשמים בארץ ישראל להלחם חולל פשוט ויחב עם עבדי דוד יח אלמם ועתה שב מהנדוד ההוא והכוחו סלל רב: חת מוכחך וחת מוכחך כן כתיב וקרי מוכחך הכתוב כמשפטו כדרך כתי העץ והקרי הוא לוונ המלות והוא מנהב הלשון במקומות הרבה לסנות התנועות מפני הזיווג כמו הורו והוגו וכן תהומו יכסוימו ומוכחך הקרי כהפך עץ הפועל לפח הפועל והוא גם כן מנהב הלשון לכתוב כן כמו חס ישוב וישיבין וכן ריבה יי חת ירכיבו יושבו יתפלא בי הדומים להם כמו שכתבנו בספר מכלול: מבור הסירה נראה כי סירים וקוצים היה מקום הכור ההוא לפיכך נקרא כן ורבו זל דרשו

בזר וסירה גרמו לו לאבנר ש סיהרב שלח החזיק דברי דוד חל שחול חלח דחה חותם בדברי הכל בצפחת המים שלקח מ ממרחשותיו חמר לו חמד מן הנערים סכחה בכור ומכחה דוד עם נסקר הוא שחמר ש שלקחה ממרחשותיו וכדבר כפף המעיל חמר בסירים נחשו כפף מעילך ונקרע ולא הרגשת בזכשנקרע ומכחו דוד: חל תוך הסער עקר העיר חברון ורבו זל דרשו בו כמו השערה חל רביו וישעיה

לדבר חסודי פיודוס הזקנים כלומר חמר לו להכילו באבנר: סכחה הייתה לכחי הסנהדרין להפסט עמו מסכחת יחב שהרב כרס עשאל כן חמר לו והטחו אחיו: יחולו על ראש יחוב: פירוש יחולו דמי חבני: ומחזיק בפלך: זהו חטה סכסעין: עליו ויהו הני הרגלים הנקרא סוכרוא: והמה לו יורה סלחה ככיסוי וקורה תמכו פלך וכן המקל סתופסו שהשו וקוסרות כי הפסון והבחר סתו טעות פכסור ופלך דבר אחד הן: יתרגמו ומתקוף באגד: ויש לוית סלחה לו סכי דחילו חתנבל סתוא מקל סוזקיים ש גשענים עליו:

אקוסה ג בקריאה וסי אקוסה וידברו בי אקוסה ואלכה ואקבצה אקוסה נא ואסובבה בעיר ובשוקים: ידעת את יב פסוקים את את ואת את וסי ויגרש את הארס וישכן מקרב לנן ואלה תולדות תרד תרד חוליד את אברם וישא את עניו וירא את הנשים אלה תולדת יעקב יוסף בן שבע והוצאתם את שניהם אל

רשי

מהנדוד פשוט בנדוד לסלול על ה האויב: מבור הסירה שם המקום ורבותינו חמר בזר וסירה ג גרמו לו לאבנר שיהרב על שלח החזיק דברי דוד בצפחת המים חמר לקח מרחשותיו של שחול וגם על כפף המעיל של שחול חמר שמה אחד מן הסירי נחשו בו וקרעו: חל מוך הסער לפכי סנהדרין להיפסט על דם עשאל אחיו: בשני בסנהגה שלח הכין חבנר שכלכו להורגו וסרס המקרא ויטחו יחוב בשלי חל תוך הסער לדבר חתו: יחולו ינחו יחולו דמי חבנר על מקרא כה סלכנו הוא מוסב שחמר כפי חילי וממלכתי מדמי חבנר יחולו דמי על ראש יחוב דמי הנזכרים במקרא סלכתי ומחזיק בפלך: נשנן על מקלו מחמת חולי הרגלים: הרגו

ויבא אבנר אל דוד חברון ואתו עשרים אנשים ויעש דוד לאבנר ול אנשים אשר אתו משחה:

ויאמר אבנר אל דוד אקומה ואלכה ואקבצה ויאמר דוד אל דוד אבנר ויאמר אבנר אל דוד אקומה ואלכה ויאמר דוד אל דוד אבנר ויאמר אבנר אל דוד אקומה ואלכה

ויאמר אבנר אל דוד אקומה ואלכה ויאמר דוד אל דוד אבנר ויאמר אבנר אל דוד אקומה ואלכה ויאמר דוד אל דוד אבנר ויאמר אבנר אל דוד אקומה ואלכה

רלבג

והנה המית יחב חת חבנר במרמה כי ה הביאו תוך הסער ל לדבר חתו בשלוח ובבטחון והכחו חל החומס להקדם ס ממייתת עשאל חתו והנה היה דע מחל בעיני דוד מה עשעה יחוב ולזה קללו בזחת הקללה הנפלא והוא שלח יכרת מבית יחוב זב ומזרע ומחזיק בפלך מזד חולי הרגלים וחולשת הגוף כי חלו האנשי חסובים הם כמת כי חץ פעולותיהם הטבעיות המסודרות מהנפש חמר תשיס חיים בחוץ רחוי ולזה המעיל המזרע למת בחמרנו חל נח תהי כמת וכן חמר לחס הוא חשוב כמת כי חץ לו מה שיחיה הוא עצמו: והנה

שע העיר ויראו אתו העם ויהללו את דעת את אבנר בן נר כי לפחותך ומלך ארס דמלכים ויבנו את במוח הבעל וישב ישמעאל ושבתי את זרועותיו וכי יעשה הנשיא נדבה: ולדעת ה בקריא וסי ידעת את אבנר בן נר ב' בפסוק כי שמך נקרא וחברו ולדעת דשע כסל:

חמרנו רזל למה קללו בחלו הקללו ולמה קלל ביתו אחריו שחמר מבית יחוב לפי שאמרנו בחמסה דברים חרס זכאי וזכה לכניס הזכאין כלומר שמוסף הקכה לכניו בחלה החמסה דברי בזכות אבותיהם וחלן הם החמסה דברים בני כח בעושר בחכמה בימים בני שחמל והדרך על בניהם כח סכ נבור בארץ יהיה זרעו בעושר סכ לא רחיתי דיק נזב וזרעו מבקש לחס בחכמה סכ ולמדתם חותם חת בניכם שחמר למען ירכימוכם וימי בניכם וכנגד בהפך חלו לרעה לדור חייב בעון אבותיהם הרשעים והביחו רחיה מדוד שקלל חת יחוב בשביל שנותר לו עונו

והוא מדה כנגד מדה זב כנגד הכח זה נבור חת תפס מזרע כנגד המי סכ ושכח יי חת קדקד כמות ציון כי תחת יופי זה הדור וזה כי כיעור מחזיק בפלך כנגד חכס כי פירשו מחזיק בפלך טפס ונפול בחרב כנגד השכי זה מאריך ימים וזה מקצר ימים וחסר לחס כנגד העושר ודוד נתברר לו כי זרע יחוב יהיו רשעים וקלל הדור הרשע הבח מזרעו בחלה החמס: ויחוב ואבישי חבישי היה עם יחוב כשהרגו וככס עמו וחילול הרגו גם כן:

רשי שמואל ב ד רדק שלד

הרגו לחבנר כמו את חבנר ודומה לו עסקה לי ערבתי עסקה חותי וכן רמח כא לה רמח חותה וכמוהו שלח לסריו לכן חיל לעובדיה וגו' ללמד בערי יהודה ופתרוננו שלח את סריו את בן חיל: הכמות נבל הכמות רשע במרב: דיד לא חסרות: היו וחיך נבל גבור כמותך לפני בני עולה: להכרות: לטון פעודה: ואנכי שיום קד' ואנח יומח דין הדינו ומרבי ל למלכא: היו בן שאלו: היו לכן שאלו כמו למועד אשר שמואל אשר לשמואל: ויברחו

הרגו לחבנר כמו את חבנר וכן לכל כליו תעשה נחשת: במלחמה כלומר הא הרב עשאל במלחמה והם הרגו חבנר בשלום והוא שאמר דוד ויפס דמי מלחמה בשלום: ואמר דוד' חף על פי שיוחב הרגו חמיר לו שיקרע עליו ויתחבל כי שלא כדן הרגו: הולך אחרי המטה' כשהיו מוליכין אותו לקבורה וחף על פי שאמר כי המלך חינו יונח אחר המת ואפי' מת לו מת חינו יונח מפתח פלטרין שלו עסה כן דוד ל להניח מלכס של ישראל שלא יחשדוהו כי בעצתו נהרג כמו שאמר בסוף העניין וידעו כל העם וכל ישראל ביום ההוא כי לא היתה מהמלך להמית את חבנר: אל קבר' כמו על קבר דמיוהו אל ההרים לא חבל וכן ויקון המלך אל חבנר כמו על חבנר: הכמות נבל' בחדב כמו רשע או כירושו כאדם נוכל וסבל ימות חבנר שהיה גבור גדול חיך לא הסיב ידו אל מכהו: ידך לא חסרות' היחך לא הכיתו גם חתה ודגלך גם כן לא לכחותים הונשו חיך לא בדת מפייהם כנפול נבל כן נפלת לפני בני עולה וחף על פי שלא זכר נבל חלח כנפול זה לל כיון שזכר נבל למעלה סמך על המבין וכן מנהג הלשון בהרבה מקומות: להכרות את דוד לחס' רבו זל אמרו כתיב להכרות בכף וקרינו להכרות בבית בתחלה להכרותו ולבסוף ל להכרותו וכן כתב ר' מנחם בן סרוק כי הכתוב להכרות וכן כתב רבי יהודה חיוג וכן כתב הדוני אבי זל ואנחנו לא מנחמהו בסוף ספר מדוייק אשר רחינו וכן כתב רבי יונה כי לא ראה אותו כתוב כך להכרות לא בספרי ולא במסורת ופירוט להכרות להחיל אפי' חכילה מועטת ולא רצה כי הכריה היא החכילה המועטת וכן וחכמה מידה: כך ומשוח מולך' כך במלוכה כאלו היום נמשחתי למלך כי היום ההוא היה תחלת מלכותו על ישראל על ידי חבנר והאנשים האלה בני צרויה שהם קסים מומי בלבלו לי מלכותי וזכר צרויה חמס ולא זכר חכיה כלומר בני חמותי הם והיה להם לחוש עלי ולא עשו ובשאר מקומות שזכר חמס ואומר יוחב בן צרויה אבישי בן צרויה לפי שהיו יותר נכבדים בזכר חמס לכבוד דוד ויונתן תנצח כך ומשוח מולך הדינו ומרבי ל למלכא כלומר עד היום לא הייתי מושב עבמי למלך חלח הדינו וכאלו היום נמשחתי למלך ורבו זל פירשו כך לשון מלוכה כאמר' לא רכה ולא בר רכה את ואמר מנח תימרח דהאי רכח

הרגו לאבנר על אשר המית את-- עשהאל אחיהם בגבעון במלחמה: ויאמר דוד אל-יואב ואל-כל-העם אשר-אתו קרעו בגדיכם וחגרו שקים וספרו לפני אבנר והמלך דוד הלך אחרי המטה: ויקברו את-אבנר בחברון וישא המלך את-קולו ויבך אל-קבר אבנר ויבכו כל-העם:

ויקנו המלך אל-אבנר ויאמר הבמות נבל ימות אבנר: יחד לא-אסרות ורגליה לא-לנחשתים הנשו בנפול לפני בני-עולה נפלת ויפסו כל-- העם לבבות עליו: ויבא כל-העם להכרות את-דוד לחס בעוד היום וישבע דוד לאמר ברה יעשה-לי אלהים וכה יסיף כי אם-לפני בוא- השמש אטעם לחם או כל-מאומה: וכל-העם הכירו וייטב בעיניהם ככל אשר עשה המלך בעיני כל-- העם טוב: וידעו כל-העם וכל- ישראל ביום ההוא כי לא היתה מהמלך להמית את-אבנר בן-נר:

ויאמר המלך אל- עבריו הלא תדעו כי שר וגדול נפל היום הזה בישראל: ואנכי היום רד ומשוח מלך והאנשים האלה בני צרויה קשים ממני שלם יהוה לעשה הרעה ברעתי:

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

רלבנ

ונהג בכה דוד בכ גדול ויקון אל חבנר ולא טעם לחס כל ה היום ההוא לשתו ס סבו האחת לפי שהיה קסה בעיניו מאד ה הרנית חבנר שהיה שר וגדול בישראל עם היומו בברית עמו והסכה השנית כני שיכרו ישראל כי לא היתה מהמלך להמית את חבנר כי היה זה ממה סירחיקס מאד להמליכו עליהם לל בראותם כי המית שר גדול כמהו: והנה

דבינו ישעיה

הרגו לחבנר דומה לו רמח כא לה: כנפול לפני בני עולה כפלת כלומר שבעול המיתו חותך: להכרות את דוד' פי' כמו וחכמה מידה' וחמתו הוא קל מהו ככה ואנכי היום קד' פי' חין כי כה שאלו להקס מחשבי גדולים כאלה שהם קסים מומי חלח חמס יקוס מהם: ושני שרי גדודי חיו בן שאלו' פירוש לכן שאלו חמסר הלימד:

אודהם ד' בקראה וסי' נמסר בספר שפטים סימן ט': יסיף יד חס' ו' וסי' ארבעים יכנו ב' בו' כה יעשה י' ליהנותן' לאויבי דוד' כה יעשה אלהים לאבנר' וישבע דוד לאמר דקנת אבנר' והבאתו אלי ולא יסיף לגעת בך' הלעולים יונח י' יסיף לך לשון רמיה' וטוד ידים יסיף אסף' ומתק שפתים'

קטלו לאבנר על דקטל ית ע עשהאל אחוזן בגבעון בקרבא ויאמר דוד ליואב ולכל עמא רעמיה בזעו לבושיכון ואסרו סקין וספרו קדם אבנר ומלכא דוד אזיל בתר ערסא: וקברו ית אבנר בחברון וארים מלכא ית קליה וכו' על קברא דאבנר וכו' כל עמא ואלא מלכא על אבנר ואמר הכמות רשיעין ימות אבנר: יחד לא אסירן ורגלך לא ג' קיון דהחש אתקברו כמפל קדם גברין רשיעין נפלתא ואוסיפו כל עמא למבכי עלוהי: ואתא כל עמא לאוכלא ית דוד לחמא עד דיומא קים וקיס דוד למימר פרין יעביד לי יי וכרין ויסיף אלהן קדם מעל שמשא אטעום לחמא או כל מדעם: וכל עמא אשתמדעו ושפר בעיניהון ככל דעבר מלכא בעיני כל עמא טוב: וידעו כל עמא וכל ישראל ביום ההוא ארי לא הות בעצת מלכא למקטל ית אבנר בר נר:

ויאמר המלך אל- עבריו הלא תדעו כי שר וגדול נפל היום הזה בישראל: ואנכי היום רד ומשוח מלך והאנשים האלה בני צרויה קשים ממני שלם יהוה לעשה הרעה ברעתי:

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

וישמע בן- שאול כי מרת אבנר בחברון וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: ושני אנשים שריו-גדודים היו בן-שאויל שם האחר בענה ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן

לב חמס ושכיל' כי יסיף על חשאתו חן יסיף רעים רבים:

ליסח דמלכותא הוא דכתיב כך ומשוח מולך: היו בן שאלו' כמו לכן שאלו' חו שרי שזכר עומד במקום שנים כאלו אמר שרי בן שאלו ומנחם פירשו היא כמו שברו וכן נהיינו ונחליתו וכל המיתו אותו וספר עכין זה הנה להודיע כי חלה שהרגו בן שאלו כבר הית עמו וסריו הית לפיכך לא נסמרו מהם בני הבית בבואם תוך הבית ובחדר משכבו והסבו סכדי לרבר עמו נכנסו ומה שאמר ויברחו הבארותים לא ספר על מה ברתו חולי הית להם דברי מרובה עם שאלו חו עם בנו ועמה סבו חליו חולי השלימו עמו טרם בואם ובאו עד לכיסו ולא נסמרו מהם ויהיה פי' לוקחי חטים לזה הפי' סכחו עם לוקחי חטים לרבר עם בן שאלו ולפי' ספירס מנחם המיתו יהיה פי' העניין כן כי חלה השרים הרגו בן שאלו ולא אמר זה על חיס בשת חלח על בן אחד שהיה לשאלו והרגו אותו חו בחיי שאלו או אחרי מותו לפיכך ברחו נתימה והית עם גרים עד היום הזה שבו להרוג חיס בשת למכוח חן בעיני דוד ולסוב לנחלתם בארות וכסבחו לבית חיס בשת התכברו ועשו עכמ' כלוקחי חטים וכתי' כזבני חטין וכנסו לביתו לחדר משכבו והרגוהו בני הבית לא נסמרו מהם כי אמרו שידברו עמו לקחת חטים ממונו: כי גם

כי גם בחרות תחשב על בנימין כמו אל בנימין וכן נתפלל עליי כמו אלי על סכסכו הסופר כמו אל ומה שאמר כי גם בחרות והנה בחרות נחשבת בתוך ערי בנימין חס כן מה הוא גם חולי היתה על הגבול והיו חושבים בני חס כי חסיה לבנימין הודיע כי גם היא תחשב לבנימין וכל זה להודיע כי משפט בנימין היה שהיה משפט שאלו יכולו מכלים ביתו וממלכתו סופר ומה שספר גם כן הנה ענין מפיכות נן יהונתן להודיע כי בנות אלו בשת לא נשאר לבית שאלו יורש עזר ורחמי למלכות כי מפיכות נן יהונתן ככל ונעשה נכה רגלים ולשאלו לא נשאר כי חס בני רכפה הפלגס: כחם היום בכף: חת משכב הנהרים: חת שנת מלכיה כלומר כי מנהג המלכים לישן בכהרים: ויבאו הבית: נראה כי

אחר שהוכהו ויבאו להם חזרו לבית להסיר חת ראשו להביאו לדוד כי הם הרגוהו כי חשבו למכור חן בעיני דוד בזה הדבר: ומהרגוהו: והוא לא הרגוהו אלא כיון שזיה לאחד מהערי להרגו כאלו הוא הרגו: ומה שאמר וחזרוהו בו חסר סדוד חזו בו והעדר הכהו: אשר לתתי לו בשורה: אשר חשב שחתן לו שכן בשורה וכלי זהוה מדמי למיתן ליה מתנחב בשורה: ויתלו על הכרעה: כדי שירחם בני חס וידעו כי דוד ביושר לבנו נקם נקמת בית שאלו ואף על פי שהיו חובבי: ויבואו כל שבטי ישראל: מכל שבטי ישראל באו אליו וחפיו משפט בנימין כי לא היה להם עוד תקוה בבית שאלו וזה היה חמוס שנים אחר סמת חס בשת וחמוס שנים היתה המלכות בטולה סלח מלך דוד על כל ישראל עד סוף חמוס שנים וספה חדשים כי חס בשת לא מלך אלא שתי שנים: הננו עמקך בסרך חכמו: אף על פי שחתה ממספתת יהודה נהננו קרובים לך חכמו גם כן עמקך כי כולו בני ישראל אחים חכמו: חתה

רבינו ישעיה

ויברחו הבארות גתים: פירוש כשמת שאלו ועזבו ישראל הערים אשר סמוכות לפלשתים ברחו הבארות וצאו מבארות: וליהונתן בן שאלו פירוש מפני שהכיר כריות הבארות הסמך לו שנס כן יהונתן נפסח כשברחה אומנתו כששמעה מיתת שאלו ויהונתן: נכה רגלים: פירוש לשון הבאה: ששרשו נכה זהו שם התואר מן הקל על משקל יפה תואר: והנה באו עד תוך הבית לוקחי חטים ויכדו אל החומש: כמו עד הנה עזרנו וי: ובאו שם אשים שרם לוקחי חטים: והיו בעצה אחת עם רכב ובענה להרגו ונסלטו רכב ובענה אחר שהרגוהו ובאו אל דוד: אשר לתתי לו בשורה: פירוש אשר היה בא לבשרני כדי שאתן לו שכן בשורתו: ותרעם דחודי מדמי למתן ליה אגר בשורתא:

תחשב בקריא וסי' לנעני תחשב: כי גם בארות: צדקה תחשב לו: שמעת ד' חג' בליש בקריא וסי' בנוא שמעת שאלו ויהונתן: מי האמץ לשמעתינו: ושמעות יבהלוהו סמורת: כהסד בקריא וסי' נספר בריש סדר וירא: והנה בקריאה וסי' והנה באו תוך הבית: והנה אמרות הסיווך: והנה בשבר תלכנה: חבורנה

ארי אף בארות מתחשבא על דבית בנימין: וערקו אנש בארות לנתים והווי תפן דירין ער יומא דדין: וליהונתן בר שאלו ברמא לקי בתרין רגלוהי בר חמש שנין יהודה בר ארתת בסורת שאלו ויהונתן ביורעאל ונטלתי תורבנתיה ואפכת יהודה באתבעיותיה למערק ונפל וחר ושמה מפיכות: ואילו בני רמון דמבארות רכב ובענה ואתו כמיתם יומא לבית איש בושרת והוא שכיב ית שנת מלכיה: ואנון אתו ער נו ביתא כוכבי הטין ופחוהו בסטר ירפיה ורכב ובענה אחוהי אשתיוכו: ואתו לביתא והוא שכיב על ערסיה בארון בית משכבו ומחודי וקטלודי ואעריאו ית רישיה ונסיכו ית רישיה ואילו באורח מישר כל ליליה: ואיתאו ית ריש איש בושרת לרת דוד לחברו ואמרו למלכא הא ריש איש בושרת בר שאלו בעיל דבנד דבעא למקטלך ועבר יי לרבתי מלכא פורענותא יומא דדין משאל ומזרעיה: ואתיב דוד ית רכב וית בענה אחוהי בני רמון דמבארות ואמר להון קים הוא יי די פרק ית נפשי מכל עקא: ארי דחוי לי למימר הא מית שאלו והוא הוה כמבסר בעיני נפשיה ואחרית ביה וקטלתיה בצקלג דיהודה מדמי למתן ליה מתנת בסורתיה: אף ארי נכרין רשיעא קטלן ית גבר ובאי בביתיה על שויה וכעז הלל אהבע ית דמיה מידכון ונאפלי יתכון מן ארעא: ופקיד דוד ית עולמא וקטלנון וקציצו ית ידיון וית רגלוהו וצלבו על ברכתא בחברון וית ריש איש בושרת נסיכו וקברו בקברא דאבנר בחברון: ואתו כל שבטי ישראל לרת דוד לחברון ואמרו למימר הא אנא קריבך ובסרד אנחנא: אף

רשי

ויברחו הבארות: כשמת שאלו עזבו בני ישראל הערים סמוכות פלשתים כמו שחמור למעלה חזו ברחו הבארות: וליהונתן בן שאלו: מונה והולך חיד נשבת מלכות מבית שאלו הוא ובניו כהרגו וזה הנשאר הרגוהו על משכבו ובנו של יהונתן ככל ויפסח: נכה רגלים: שבור רגלי והנה באו עד תוך הבית עם תנדי לוקחי חטים: לתת לו בשור: אשר דימה לסמכו למען תתי סכר ב בשורתו: אל

רלב

והנה אחר זה קצרו שני ערי גדודים אשר לבן שאלו על חס בשת והרגוהו בביתו על מ משכבו בהיותו סוכב משכב הנהרי ונכסו עם חכמי לוקחי חטים שכלו בתוך הבית ו נסחו חת ראשו לדוד למכור חן בעיניו והוא נקם חת נקמת חס בשת מהם ונהג להרגם ולקח אותם ונכליהם ותלו אותם על הכרעה בחברון ויקברו חת ראש חס בשת בקבר חכנר בחברון: והנה

ה

ט בקריאה וסי' נספר ביהושע סימן י: ויאמרו לאמר ג' דסמי וסי' נספר בסדר בשלח:

רדק

שמואל ב ה

שנאי נפש דוד לפי שבנוהו בהם שאמרן שהם ימנעוהו שלא ילכו את המצודה / ואמר כל מכה ולא חמר מה יעשה לו וכמוהו פל הורג קין ובדברי הימים מפרש כל מכה יבואי בראשונה יהיה לראש ולסר ויעל יואב בראשונה ויהי לראש / ובמדרש כל מכה יבואי ויבוע בכבוד כל מי שהיה מכה יבואי היה נובע בכבוד כלומר לא היו יכולים לכבדם אלא היו מביעים בכבוד והוא המקום הנבנה במגדל מה עשו הביאו חילן של ברוש וכפסו חותנו וקפץ יואב ועלה בראש החומה ובקשו להורגו והיה גבור חיל וכלם כנבדם ובאו גבורי ישראל / ונדרשו / ובמדרש אחר כתוב כן מה עשה יואב הלך והביא ברוש אחד הענק וקבעו בצד החומה וכסף ראשו שהיה כך ואחו בו דוד וקפץ יואב על ראשו של דוד ונתלה בכרוש ודלג על החומה והוא ש שאמר דוד יהלמי זדיק חסד שמן ראשא יביא ראשי מה עשה הקבה קצר את החומה עד ש פעלה דוד חמריו שחמו ובחלתי חלבו שור / על כן יחמרו / כי מהיום הלא הוא וחיך לא יבא עוד ופסח אל הבית הזה היא מנוחת ציון לבזיון אונתן העזרי והפסחי ולזכרון לזרות היאך לכה

רבינו ישעיה

על כן יחמרו עוד ופסח לא יבא / כי על אשר הם אונתן העזרי אליו שבו בלתי העזרי ופסח לא יבא דוד אל הבית ודומה לו כי על כן באו בכל קריתו שפירושו על אשר וזה מקל קצר ולא פורס מה יעשה לו וכדברי הימים פורס כל מכה יבואי ויבוע בכבוד היה לראש ולסר שיהיה על ימיו שר כחא לתוך / וישב דוד בעמדה / עברה הסעודה על אברהם אב תשקף לו ולביתו לבנות / וכן דוד סביב מן המלוא וביתו / קיר וכל יבנה דאומנין למיקן חצין וחבנין יחדיו כל דאומנין בכנין כיתלין / וכי נשא / מבנין פיעל הדגוש הקבה נשא / מן ימיו לחיות ועל ארצו קבון עפר / משפטים לחותה בנה מגדלים סביב דומה לו ויחלום עפר / ויבטעו בעיקר רפאי / בספר יהושע נכתב / רפאי כנע וינשלו

וביתה בקמץ הפנימית המלוא: הפלשתים הוסי נסדר בהאי סיפרא בחלק א' סימן ז': פרצים הוסי' ובא דוד בבעל פרצים ויכס ב' בפסוק / כי כהר פרצים יקום / ועלו בבעל פרצים ב' בפסוק דה' / וא' ופרצים תצאנה דעמוס /

רשי

מן המלוא וביתה / היקף חומה כמכה וממלואן חותה עפר ונבנה התל באמצע ומשפע והולך לכל דוח הוא קרוי מלוא ועליו בנה דוד בתים וחותר המלוא היה סביב ל למצודה / וידע דוד / בראותו כל מעשיו מכליחין ומלכי ה האומות שולחין לו מנחה / ויבטעו / ויתפסטו / בעל פרצים / מישר פרצים / כפרן מוס / כמים הפורצים גדודי ה השפה / וישאם

רְחִיקָא נִפְשָׁא דְדָוִד עַל בֶּן יִמְרוֹן הַטָּיִא וְחִבְיָא לֹא יַעֲלוֹן לְבֵיתָא / ויתב דוד בהקרא וקרא לה קרמא דדוד ובנא דוד סחור סחור מן מ מליתא ולניו / ואזל דוד אזיל וסגו ומיטרא דין אלהא צבאות בסעריה ושלח חירם מלכא

דָּוִד וְנָגְדִין לֹרֶת דָּוִד וְאָעִי אֲרִיִּין וְנָגְרִין דְּאֹמְנִין לְמִקְצָא אֲעִין וְאֲבָנִין וְאֲרִדְכְּלִין דְּאֹמְנִין בְּבִנְיָן בְּזַלְיִין וּבְנֵי בֵיתָא לְדָוִד / וידע דוד ארי אתקניה / לכהו מלכא על ישראל וארי מנעל מלכותיה בדיל עמיה ישראל / ונסוב דוד

עוֹד לְחִינֵן וְנָשִׂין מִירוּשָׁלַם בְּתַר דָּאָתָא מְחַבְּרוֹן וְאֲתִילִידוּ עוֹד לְדָוִד בְּנֵין וּבָנִין / ואלין שפרת

דְּאֲתִילִידוּ לִיה בִּירוּשָׁלַם שְׂמוּעַ וְשׁוּבַב וְנָתָן וְשִׁלְמֵה / ויבהר / ואלישוע ונפג ופיע / ואלישמע / וארע אלילט

וְשָׂעִין פְּלִשְׁתָּאִי אֲרִי מִשְׁחֵוּ יַת דָּוִד לְמַהוּ בְּלָכָה עַל יִשְׂרָאֵל וְכִלְקוּ בַל פְּלִשְׁתָּאִי לְמַבְעֵי יַת דָּוִד וְשָׂמַע דָּוִד וְנָחַת לְהַקְרָא / ופלשתאי

אָרוּ וְאֲתִרְטִישׁוּ בְּמִישַׁר גְּבָרָא / ושאל דוד במיטרא דין למיטר האסק על פלשתאי התמסרנון בידי / ואמר / לרוד

סָק אֲרִי מְסַסר אֲמַסַר יַת פְּלִשְׁתָּאִי בִידָה / ואתא דוד במישר פרצים ומחננו תפן דוד / ואמר

תְּבַר יְיָ בְּעֲלֵי דְבָבֵי קְרָמֵי בְּתַבּוּר כָּאֵן דְּחָסַף דְּמַלֵּי מִזֵּן עַל בֶּן קְרָא שְׁמִיה דְּאֲתָרָא הוּא מִישַׁר פְּרָצִים / ושקבו תפן ית מצותהון

וְיַעֲבֹר־שָׁם אֶת־עֲצִיבֵיהֶם בִּירוּשָׁלַם וְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוּת וְאֲחַשׁוּב שְׂעֵפָה זֶה כְּדִי שִׁיחָה בְּהַם אֲשֶׁר יִהְיֶה רָחוּ לְמַלְכָּךְ עַל זֶה הַעַם הַקְּדוֹשׁ וְיִהְיֶה נֹאחֵב לְשָׂי / והנה זכר סכבר כאספו פלשתים לכבד דוד ושאל דוד את פני / ונלחם בהם והכניעם וקרא סם המקום אשר הכם בו בעל פרצו' כדי להזכיר הנם וזכר סכבר עזבו סם עבדיהם ושרפום דוד ואכשיו שלא יהנו האכשים בהם כמו שצנתה התורה / עוד

רלבג

וישב דוד במצודה / סלכד ואחשב שחפרו סביבה לחוק העיר ההיא ומלואן החפירה המים כמו שמשון האכשים היום לחוק העיירות שלא יכנסו האכשים בקלות ולה קרחה המקום ההוא מלוא / והנה בנה דוד סביב מהמלוא וביתה לל סכנה חומה לפני מהמלוא מקפת בכל הבנינים אשר בעיר ההיא כמנהג / חכר כי מפני שידע דוד כי הכינוי למלך על כל ישראל וכי נשא השל ממלכתו בעבור עמו ישראל לל מאהבתו חותם הנה לקח עוד דוד פילגשים ונשים בירושלם והוליד בנים וצנתה ואחשוב שפעם זה כדי שיהיה בהם אשר יהיה ראו למלך על זה העם הקדוש ויהיה נאהב לשי / והנה זכר סכבר כאספו פלשתים לכבד דוד ושאל דוד את פני / ונלחם בהם והכניעם וקרא סם המקום אשר הכם בו בעל פרצו' כדי להזכיר הנם וזכר סכבר עזבו סם עבדיהם ושרפום דוד ואכשיו שלא יהנו האכשים בהם כמו שצנתה התורה / עוד

וְיַעֲבֹר־שָׁם אֶת־עֲצִיבֵיהֶם / ויחלם עמוהו דוד עשה דוד ממורד למה דגשו נויס לפי שמתקבצו כל פלשתים כמו שכתב ויעלו ויהם היו בעמק רפאים נראה כי פלשתים היו בחמותו מקום האעלה אל פלשתים פרצים היה נבנה ממקום המצודה שירד סם דוד בחתלה וכן חמר בדברי הימים ויעלו בעל פרצים ויכס ב' בפסוק / כי כהר פרצים יקום / ועל מלחמה זו חמר וסם במצודה שאל ביי ועלה בבעל פרצים להלחם בכלשתים וסם הכה חותם / פרץ / את אויבי לפני כפרן מוס / כלומר מיי' היתה זאת כי אני במעט עם הכיתי עם רב כיה אלא שהאל פרץ אתם לפני תי' תבר / ית בעלי דבבי קדמי כמה דמתבר מאן דחסף דמלי מיי' ולפי הפסט כפרן / שעוסין המים בבוא סטף מים סמורנין הנדר / בעל פרצים / תי' מישר פרצים וכן תרגם בעל ג' מישר ג' / וישאם

רלבן שמואל ב ו רדק שלו

והנה מרוב השמחה היה דוד מרקד ומפוז לפני יי כחילו לא היה מלך ולזה בנתהו בלבה מיכל בת שאול והנה לתת תודה לשם ית הקריב דוד כמה קרבנו אז בהולך הלויים חרון ברית יי ובסוף הענין בבה חרון יי למקומו אשר הכין לו דוד העלה עולות ושלימים לכבוד השם ית לפי מה שאפשר ואחר זה ברך דוד את העם בשם יי צבאות ונתן לכל אחד מנה יפה לאכול ולשתות והנה חספר אחד הרצון בו לפי מה שבחרו זל אחד מששה בפר ולפי הפסט כראה שהיתה מנה יפה כהנה לתת לחים אחד בסעודו הגדולו ועניו מענין שפרה עליו והאלף כוסף לל שהיתה המנה הזאת בתכלי היופי לפי המנו הנהוגות לתת כמו חלו המנות הגדולות הנהוגות לתת לאורחים הבאים אלם והנה מיכל בת שאול דברה שלא כהונן חל המלך וכתבאר מדברי דוד שמה שעשה עשה כ כהונן לכבוד השם ית והמשיך בדבריו מה שהכחיש לבה בו כי זה הגמול היה ראוי לה על מה שהטיחה דברים כנגד דוד לל מה שאמר שבאר הסי בו מחביה ומכל בית חביה והיה מפרי ד דבריה שאמר לה דוד וכללה עם האמהות ולזה אמר ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה וכבר אמר והודה שכבר רמו בזה המחמר אל מיכל מה שאמר אחר זה ו ולמיכל בת שאול לא היה לה ולר עד יום מותה כחילו יאמי שזה המחמר היה סבה ל להמנע ממך פרי בטן כי לא אהב אותה דוד באופן שהיה אהב א אותה קודם זה וכבר

מפוז ומרכב י מפוז גם כן כמו מרקד חלה שהם בעניינים שונים זה מזה חו יהיה הכל בעניין אחד והכל לרוב הרקוד וית מרקד ומשבח ומקומו בדברי הימים מרקד ומשחק: ותבו לו בלבה כראותה אותו מן החלון בזה חותו בלבה כי חשבה כי חין כבוד המלך להתנהג כמנהג הדיוט אפי' לפני הארון ואחכ כשהלך לביתו חמרה בפיה מה ככבד היום ונ': אשר נטה לו דוד י יריעה נטה לו מלמעלה אף על פי שבית חבינדב ובבית עובד חרום היה בבית מקורה כמו שנאמר בהם בית ולא נאמר שם אהל לפי שלא היתה עמידתו בהם חלה דרך עראי אבל עתה שהעלהו דוד לירושלם וידעו כי שם ישכון עדי עד כי קבלה היתה בידם כי ירושלם עיר הקדש ושם יבנה בית המקדף אף על פי שלא ידעו בחייה מקום מן העיר עד שבנה דוד מזבח על פי גל הכבי בנרן חרונה היבוסו וירד בו חם מן השמים אז ידע דוד כי שם יבנה בית המקדש אבל עד אותו זמן לא רצה דוד להכניסו בבית מקורה חלה תחת יריעה כמו ש שהיה מקדש וגם עת' שהי' אהל מועד בנבעון והמשכן והארון ושתי הלוחות וכל כלי הקד' תחת הידיעה היו הכנים הוא הארון הזה שבו שכרי לוחות גכ תחת הידיעה חו זה הארון שהיו בו לוחי השלמו והו' הנכון כמו שפירשנו למעלה במלחמת פלשתים שנקח הארון זה הארון הוא שהכניסו לבית עולמים לתוך הדביר חם כן זה הוא שהיו בו הלוחות השלמות אז השלמות והשבורות לדעת מי שאמר לוחות ושברי לוחות מנחין בארון ולמה לא הביא דוד את הארון לנבעון שהיה שם אהל מועד לפי סייע כי אהל מועד היה עתיד לבח לירושלם והשב כי בימיו יהיה זה והוא יבנה בית המקדש לפיכך אחר שהביא ה הארון לירושלם שאל לנתן ה הכביא חם יבנה בית ליי ונתן חם לו כל אשר בלבבך עשה ומלבו אמר לו נתן זה לא בנבואה כי חשב בלבו כמו שחשב דוד כי הוא יבנה הבית: חלת לחם ונדברי הימים ככר לחם והככר גדול מהחלה כי ככרות היו חלה שהיו עשויים כתכונת החלות: ואשכר אחד חלת אחד מנבצר כמו שמנהג לחלוק הבקר חו ה האץ לחלקים ידועים ונתן לכל

נשקפה ד בקריאה וסי' בעד החלון נשקפה ותיבב' וסיכל בת שאול נשקפה וחברודה' כירעה נשקפה מצפון' וא נשקפה על פני השיסון: על עם ה בקריא וסימ' ויבא על ליש על עם שקט ובטח' כי אתה הסלכתני על עם רב דדה' ויקראו בקול גדול דדה' כי חרפו וגדילו על עם יי צבאות' ארי נהום ורוב

וידוד וכל בית ישראל מסקינ ית ארונא דיי ביבבא ובקל שופרא: והוה ארונא דיי אתא לקרתא דדוד ומיכל בת שאול אסתכיאת מן חרפא וחזרת ית מלכא דוד מרקד ומשבח קדם יי ובסרת עלוהי בלבה: ואיתא ית ארונא דיי ואקימו יתיה באתריה בגו משכנא די פרס ליה דוד ואסיק דוד עלון קדם יי ונכסת קודשיו: ושיצו דוד מלאסקא עלתא ונכסת קודשיא ובריד ית עבא בשמא דיי צבאותו ופליג לכל עבא לכל המונא דישראל מנבר ועד אתתא לגבר נרצתא דלחם הרא ופלוג חד ומנתא חרמא ואזל כל עבא גבר לביתיה: ותב דוד לברכא ית אנש ביתיה ונפקת מיכל בת שאול לקדמות דוד ואמרת מדה אתיקר יומא דין מלכא דישראל דאתגלי יומא דין לעיני אמהת עברוהי כמא דחלין ומתגלי דר מן סריקיא: ואמר דוד למיכל קדם יי די אתרעני בי מאבד ומכל ביתיה לפקדא יתי למהו מלכא על עמא דיי על ישראל ושבתיה קדם יי: ויעירנא עוד מדא ויאהי סביד בעיני נפשי מבין ועם אמהתא די את אמרת בעיניהון אהי יקיר: ולמיכל בת שאול לא הוה ליה ולר עד יום מותיה:

אחות וקסין וקסין וכל חמשת דוד כמא בקי ויהי לביתו וקסין חבוש סוף חבוש סוף חבוש עולי

מפוז ומרכב י מפוז גם כן כמו מרקד חלה שהם בעניינים שונים זה מזה חו יהיה הכל בעניין אחד והכל לרוב הרקוד וית מרקד ומשבח ומקומו בדברי הימים מרקד ומשחק: ותבו לו בלבה כראותה אותו מן החלון בזה חותו בלבה כי חשבה כי חין כבוד המלך להתנהג כמנהג הדיוט אפי' לפני הארון ואחכ כשהלך לביתו חמרה בפיה מה ככבד היום ונ': אשר נטה לו דוד י יריעה נטה לו מלמעלה אף על פי שבית חבינדב ובבית עובד חרום היה בבית מקורה כמו שנאמר בהם בית ולא נאמר שם אהל לפי שלא היתה עמידתו בהם חלה דרך עראי אבל עתה שהעלהו דוד לירושלם וידעו כי שם ישכון עדי עד כי קבלה היתה בידם כי ירושלם עיר הקדש ושם יבנה בית המקדף אף על פי שלא ידעו בחייה מקום מן העיר עד שבנה דוד מזבח על פי גל הכבי בנרן חרונה היבוסו וירד בו חם מן השמים אז ידע דוד כי שם יבנה בית המקדש אבל עד אותו זמן לא רצה דוד להכניסו בבית מקורה חלה תחת יריעה כמו ש שהיה מקדש וגם עת' שהי' אהל מועד בנבעון והמשכן והארון ושתי הלוחות וכל כלי הקד' תחת הידיעה היו הכנים הוא הארון הזה שבו שכרי לוחות גכ תחת הידיעה חו זה הארון שהיו בו לוחי השלמו והו' הנכון כמו שפירשנו למעלה במלחמת פלשתים שנקח הארון זה הארון הוא שהכניסו לבית עולמים לתוך הדביר חם כן זה הוא שהיו בו הלוחות השלמות אז השלמות והשבורות לדעת מי שאמר לוחות ושברי לוחות מנחין בארון ולמה לא הביא דוד את הארון לנבעון שהיה שם אהל מועד לפי סייע כי אהל מועד היה עתיד לבח לירושלם והשב כי בימיו יהיה זה והוא יבנה בית המקדש לפיכך אחר שהביא ה הארון לירושלם שאל לנתן ה הכביא חם יבנה בית ליי ונתן חם לו כל אשר בלבבך עשה ומלבו אמר לו נתן זה לא בנבואה כי חשב בלבו כמו שחשב דוד כי הוא יבנה הבית: חלת לחם ונדברי הימים ככר לחם והככר גדול מהחלה כי ככרות היו חלה שהיו עשויים כתכונת החלות: ואשכר אחד חלת אחד מנבצר כמו שמנהג לחלוק הבקר חו ה האץ לחלקים ידועים ונתן לכל

אחות וקסין וקסין וכל חמשת דוד כמא בקי ויהי לביתו וקסין חבוש סוף חבוש סוף חבוש עולי

שוקק' וכל שמואל וישעיה ותהלות דכו' על עם בגו אל עם וסי' השלח בים צרים' פרשת יד כל היום' ויתהלכו סגוי אל גוי:

אחד חלת לחם וחלק בשר ואשישה אחת מלאה יין וכן פי' דביתנו זל אשישה גרבא דחמרה חכל אשכר פי' מלה מורכבת משמות שלם' ואמר אחד מששה בפר כלומר כי ששה חלקים היו עושים בפר ולכל אחד היה נתן השעית וית פלג חד כלומר חלק אחד ותרגם אשישה מנתח: לברך את ביתנו' לתת שלום לפי שבא מן הדרך וכן כי תמצא חישלם לא תברכנו: מה נכבד היום' נפעל עבר כי הוא פתוח ודרך לעב אמרה לו מה נכבד כלומר כי לא נכבד היום הזה שאתה נגלית בנו משחק כאחד הרקים וההליוטים: לעיני אמהות עבדיו' חין צריך לומר לפני כשי עבדיך חלה חפילו לעיני אמהות עבדיך נתבזית היום: כהנלות נבלות' שניהם מקור מנכין נפעל האחד שלם כמו השלמים כשאלו כשאל דוד והאחד חסר לון כפעל כמנהג וכפל פעמים המקור לרוב התגלותו בשחוק' וברדש אמרה לו של בית אבא היתה מלכות כאה משלך חלילה להם חם כראה לאחד מהם פסת יד חו פסת רגל מגולה כולהן הוו מוכבדין מייך מה אמר לה דוד לפני יי אשר בחר בי מאבדיך ויאהי סביד בעיני נפשי מבין ועם אמהתא די את אמרת בעיניהון אהי יקיר: ולמיכל בת שאול לא הוה ליה ולר עד יום מותיה:

עלי ומיכל בת שאול: כי

רשי

שמואל ב ז

דק

שלח

והניחתי לך יתר ויתר עד שתנחת מכל חניכך והגיד לך יי' היום על ידי כי בית יעשה לך להשיב בך על כסאך ויתקיים לך בית מלכות והוא יבנה הבית : בשבט אששים זה הדד ורזון בן אלידע : ובננעי בני אלם זה אשמדאי שדחגו ממלכותו והשרי בני אלם הראשון הם שכל מאה ושלוסי שנה שפירש אלם מחשגו

כי בית יעשה לך יי' בית מלכות וכת' חרי בית מלכו יקיים לך יי' כי ימלאו חינו לסון ברכה חלה פירושו כאשר ימלאו ימך ותשכב את חבותך חקיים את זרעך חמריך ויתכן לפרשו לסון ברכה בשריו שיימות זקן מלא ימים והם חיי אלם הארוכים ברוב שהם שבעים שנה כמו שכתוב ימי שנותינו בהם שבעים שנה ודוד חיה שבעים שנה כמו שכתוב כי

במות הכל היו הרוחות מתיחמות ויולדות הימנו :

וישב עם לפני יי' לפני הארון : עד הלוס שהמלכותי :

גס אל בית עבדך להמליך את בני ח אחרי : וזאת תורת

האלם בתמיה רחוי להתבשר כן לכשר ודם : לח עשית לי כמו שעשית לאלם

הראשון שהרחית לו דורות העתיד לזאת מומנו : מה יוסף

עוד לדבר חלקי מה אשאל עוד : ואתה

ידעת את עבדך כנת לי כל דרכי כמו יודע כדוק כפס בהמתנו :

בעבור דברך להקים מה שאמרתי לשמואל להמליכני : וכלכך

רצונך הוא ולא שאני כדי : להודיע את עבדך : הכשרה

שפירשתי : אשר רלבג

חכר שזרע דוד אשר יקום אחריי יכונן את כסא ממלכותו עד ע

עולם ואף על פי ש שיחס לו לא יסור חסדו ממונו בדך שתפסוק ממונו ההמלכה ל

לגמרי כמו שנספקה משאל : כי הביאותי

עד הלוס : כל שהבאת אותי לזאת המעלה

אשר חני בה היום ו והייתי קודם זה רועה חן ומשם לקתני

ולא די לך בזה חבל דברת גס אל בית עבדך למרחוק לל שתמיד הממלכה לי גם כשיחטא לך זרעי

ויתרחק ממך : והנה זאת תורת האלם שקצתם דיקים וקצתם רשעים והשנתח

בי שלח תחבד טובתך וחיבתך וחסדך מורעי בעבור הרשעים : על כן גדלת יי' חללים ונ' : כל שידעת העתידות היא לך לבדך ואתה קורא הדורות מרחם כמו

שזכר בספר ישעיה וחן כמון סידע על ככון כל המתחדם כי לשאר הסכלים ידעו חלק מה מכימום הנמנחות וסדרם ומסרם וחולם ידעו כללות לא יתכן שתהיה כי אלם ית' כמו שבארנו בחמסי מספר מלחמות יי' ומי

וככל ה' בקריאה וסימ' ככל חקתו וככל משפטיו ככל הדברים האלה וככל החזיון וככל החזיון הזה דדה' כי התעיתם בנפשתיכם וככל כחי היננתי לבית אלחי : מי אנכי ג' בקריאה וסימ' מי אנכי כי אלך אל פרעה' כי הביאתני עד אלם' מי אנכי ומי חיי :

והניחתי לך מכל איבך והגיד לך יהוה כי בית יעשה לך יהוה : בני ימלאו ימך ושבת את אבותיך והקיטתי את זרעך אחריך אשר יצא ממעיך והקיטתי את מלכותו : הוא יבנה בית לשמי וכננתי את כסא ממלכתו עד עולם : אני אהיה לו לאב והוא יהיה לי לבן אשר בהעותו והכחתו בשבט אנשים ובננעי בני אדם : וחסדי לא יסור ממנו כאשר הסרת מעם שאול אשר הסרתני מלפניך : ונאמן ביתך וממלכתך עד עולם לפניך בסאך יהיה נכון עד עולם : ככל הדברים האלה וככל החזיון הזה כן דבר נתן אל דוד :

וישב לפני יהוה ויאמר מי אנכי אדני יהוה ומי ביתי כי הביאתני עד אלם : ותקטן עוד זאת בעיניך אדני יהוה ותדבר גם אל בית עבדך למרחוק וזאת תורת האלם אדני יהוה : ומרה יוסף דוד עוד לדבר אליך ואתה ידעת את עבדך אדני יהוה : בעבור דברך וכלבה עשית את כל הגדולה הזאת להודיע את עבדך : על כן גדלת יהוה אללים כי אין כמות ואין אללים וזלתך ככל אשר שמענו באזנינו :

ואנחתי לך מכל בעלי דבבך וחיי לך יי' אחרי בית מלכו יקום לך יי' זרע ישרמו וימך ותשכוב עם אבותיך ואקים ית ברך בתוך די תוליד ואתקן ירת מלכותייה :

הוא יבני ביתא לשמי ואתקן ירת כורסי מלכותייה עד עלמא :

אנא אהי ליה פאב והוא יהי לי דמי כבר דאם יסרח ואלקנייה במלקות נגרון ובמרדות בני אנשא : וטובי לא יעדי מניה כמא דאעדתי מן שאול די א אעדתי מן ברך : וקים ביתך ומלכותך עד עלמא קדמך כורסי מלכותך יהי מתקן עד עלמא :

וככל נבואתא דרא ברין מלל נתן עם דוד : ואתא מלכא דוד ויתב קדם יי' ואמר ליה אנא כמסת יי' אללים ומן ביתי ארי אמטנתי עד הלכא : וזעירת עוד דא קדמך יי' אללים ומללתא אף על בית עבדך לעלמא דאתי ורא חזיא לבני אנשא יי' אללים : ומרה יוסף דוד עוד למללא קדמך ואת עבדך בעות עבדך יי' אללים : בריל מימרך וכלבך עבדת ית כל רבכתא דרא ל להודיע ית עבדך : על כן רב את יי' אללים ארי לית דכותך ולית אלהא בר מנד פכל די שמענא אמרין קדמנא :

וכן כי הדסים נולדו מאלם הראשון בחותן קל' שנה שפירש מאסתו : וכאמן ביתך : וכתי וקיים ביתך : וישב לפני יי' לפני הארון ומכאן סמכו רבותינו ז' שאין ישיבה בעזרה חלה למלכי בית דוד בלבד ומאם אמרו כי אף למלכי בית דוד חן ישיבה שהרי למעלה חן ישיבה שכ' שרפים עומדים ממעל לו וכתי וכל כח השמים עומדים עליו וכתי בין העומדים החלה למעלה חן ישיבה ודוד יושב ומאם לפני יי' מהם אמרו שסמך עצמו ומהם אמרו שישב עצמו בתפילה : מי חכמי שהייתי ראוי למלוכה : ומי ביתי עד המקום הזה שנתת לי המלוכה ולבני אחריי : ובדרש מי חכמי והלא מן עמוני ומחבתי עד הלוס לא די שבחתי בקהל חלה שעשיתני מלך וחן הלוס חלה מלכות שנתת לי ולא די בה חלה שדברת לתת המלכו לבית עבדך עד עולם : זהו למרחוק וית למרחוק לעלמא דאתי : וזאת תורת האלם : תכונת האלם כלומר זאת שדברת עלי תכונת האלם הגדול הוא ולא חלה שכל ונכזה כמוני כמו שאמר מי חכמי ומי ביתי וכן בדברי הימים וראיתי בתור האלם המעלה וית ודא חזיא לבני אינשא : ובדרש בתור האלם המעלה שבכביאים וחזיה זה משה רבי' שכ' ומשה עלה אל האלהים משה שבכביאים ודוד משובח שבמלכים אתה מוכח מה שעשה משה עשה דוד משה הוציא את ישראל ממצרים ודוד לישראל את הים ודוד קרע לישראל את הנהרות שכ' בהצותו את אלם נהרים ונ' ומשה נתן לישראל חמסה חומסי תורה ודוד נתן לישראל ה' ספרים שבתילים : ואתה ידעת את עבדך : ואתה ידעת לבב עבדך ולא אדע לדבר מה שכלבי ואתה ידעת וית ואת עבדת בעות עבדך פירוש ידעת כמו מה אלם ותדעהו : בעבור דברך וכלכך : בעבור דברך לשמואל להמליכני וכלכך וכרצונך עשית כי אינכי ראוי לכך חלה שאתה רצית בי : ויתכן לפרש גס כן בעבור דברך וכרצונך יהיה ככל דבר לחוק : את כל הגדולה : נכתב בוי' עס הדגש וחבריו כתבנו בספר מכלל ובחלק הדקדוק : להודיע את עבדך : כלומר רצית להודיע עבדך את כל הגדולה הזאת שדברת עלי ולזרעי אחרי : על כן גדלת יי' אללים : על כן שאני משיב דעתך וכרצונך ידעתי שגדלת על הכל וחן יודע מחשבותיך וידעתי כי חן כמון וחן חללים ונתתך : ככל אשר שמענו באזנינו : וככל אשר ידענו מלכנו הכרנו שאין כמון וחן חללים ונתתך ככל די שמענא חמריך קדמנא כלומר מה שמענו חומרים הקדמונים אשר לפנינו על דרך שאל חבך ויבדך ויקדך ויאמרו לך : ומי

וכן שלשים שנה היה במלכו נ וחרכעיס שנה מלך וכן פירש את מספר ימך חמלא כמו ש שכתבנו בפסוק חן יומנו יבא ומת : ובדרש כי ימלאו ימך ימים שלמים חני מונה לך ולא ימים חסרים : אשר יבא ממעך' רבינו ישעיה

מכאן שבשלוס חלנינו לא היו כי כבר נולדו בחברון והגיד לך יי' פיל חמר ומאשר נולדו עדין חמר שיהיה מלך ועדיין לא ידע דוד מי הוא שימלך כך תחמד עד שנולד שלמה ושלא לו ביד והוכתרו בשכט א

נתן הכביא שיקרא שמו יודיה אכסס : פירוש אלם יחטא לי אויסרנו חן ידע דוד כי שלמה ימלך והו כיסורין כמו שאני עושה לכל בני אלם כשחוטאים לי ולא ימלך אחרי חן חמר לו בפירוש אהלסנו כמו ש

על ידי נתן הכביא וחף על פי שלח חמר כנבוא' נתן לא בזה הספר ולא בספר דברי הימי' הנה כתב בדברי הימים כשהיה מספ' דוד ח' עובות לומו הגדולה שאמר לו נתן כמו שאמר חוקן שאמרתי ש יהי דבר יי' עלי לאמר ונ' כי שלמה ונ' חמרת לי שיהא יהיה שמו ושלו' ושקט את חן חל ישר' וזאת תורת האלם : בימיו : בשבט אששים ובננעי בני פירוש בתמיה וכי חלם : כמו שמיסרין בני אלם למוטא מן בעיך וליהשכב בעיך כל כך : ידעתי כי מוסר לא להמיתם כמו שאמר כי איני ראוי לכל זה תכנו בשבט לא ימות ואל המיתו עוד דוד לדבר ח' ח' חל תשא כפסך לפיכך חמר חני חיה לו לאב והוא יהיה לי לבן ואחייכמו בהענותו כמו שמיסר לי ואתה ידעת האב את בנו ולא שאסיר חסדי לפניך ואיני יודע ממונו כמו שעשית לי לשאל ש מחקרי לבני : ואני שלקחתי ממונו המלכות חלה חני משג' להלל המלכות יהיה לבני עד עולם תקבל את בני שוא ועל כל זרע דוד חמר לא על שלמה דכך : פירוש כדי לבד חלה על רחבעם ועל היוצאים חיים דכך ששלח ממונו בניהם וכני בניהם חן על ישראל ורבותינו ז' דרשוהו על שלמה חן ואל שהייתי ראוי וחמרו בשבט אששים זה הדד חן וכל כך עשית ורזון בן אלידע שחמר ויקם יי' חן כל הגדולה פירוש שימלך בני חלני ושקיהו חלני המנויקן שטרדוהו ממלכותו בני לפניך לעולם : כל זה לא הייתי כמו שאמרנו בח אשמדאי וטרדו ראוי חלה כלכך ממלכותו ופיר' בני אלם כי חמרו וכרצונך הייתי כ כלומר אתה רצית : כי חכנס בלי שום תגמול שעשיתי שיהיה ראוי לך :

וכן כי הדסים נולדו מאלם הראשון בחותן קל' שנה שפירש מאסתו : וכאמן ביתך : וכתי וקיים ביתך : וישב לפני יי' לפני הארון ומכאן סמכו רבותינו ז' שאין ישיבה בעזרה חלה למלכי בית דוד בלבד ומאם אמרו כי אף למלכי בית דוד חן ישיבה שהרי למעלה חן ישיבה שכ' שרפים עומדים ממעל לו וכתי וכל כח השמים עומדים עליו וכתי בין העומדים החלה למעלה חן ישיבה ודוד יושב ומאם לפני יי' מהם אמרו שסמך עצמו ומהם אמרו שישב עצמו בתפילה : מי חכמי שהייתי ראוי למלוכה : ומי ביתי עד המקום הזה שנתת לי המלוכה ולבני אחריי : ובדרש מי חכמי והלא מן עמוני ומחבתי עד הלוס לא די שבחתי בקהל חלה שעשיתני מלך וחן הלוס חלה מלכות שנתת לי ולא די בה חלה שדברת לתת המלכו לבית עבדך עד עולם : זהו למרחוק וית למרחוק לעלמא דאתי : וזאת תורת האלם : תכונת האלם כלומר זאת שדברת עלי תכונת האלם הגדול הוא ולא חלה שכל ונכזה כמוני כמו שאמר מי חכמי ומי ביתי וכן בדברי הימים וראיתי בתור האלם המעלה וית ודא חזיא לבני אינשא : ובדרש בתור האלם המעלה שבכביאים וחזיה זה משה רבי' שכ' ומשה עלה אל האלהים משה שבכביאים ודוד משובח שבמלכים אתה מוכח מה שעשה משה עשה דוד משה הוציא את ישראל ממצרים ודוד לישראל את הים ודוד קרע לישראל את הנהרות שכ' בהצותו את אלם נהרים ונ' ומשה נתן לישראל חמסה חומסי תורה ודוד נתן לישראל ה' ספרים שבתילים : ואתה ידעת את עבדך : ואתה ידעת לבב עבדך ולא אדע לדבר מה שכלבי ואתה ידעת וית ואת עבדת בעות עבדך פירוש ידעת כמו מה אלם ותדעהו : בעבור דברך וכלכך : בעבור דברך לשמואל להמליכני וכלכך וכרצונך עשית כי אינכי ראוי לכך חלה שאתה רצית בי : ויתכן לפרש גס כן בעבור דברך וכרצונך יהיה ככל דבר לחוק : את כל הגדולה : נכתב בוי' עס הדגש וחבריו כתבנו בספר מכלל ובחלק הדקדוק : להודיע את עבדך : כלומר רצית להודיע עבדך את כל הגדולה הזאת שדברת עלי ולזרעי אחרי : על כן גדלת יי' אללים : על כן שאני משיב דעתך וכרצונך ידעתי שגדלת על הכל וחן יודע מחשבותיך וידעתי כי חן כמון וחן חללים ונתתך : ככל אשר שמענו באזנינו : וככל אשר ידענו מלכנו הכרנו שאין כמון וחן חללים ונתתך ככל די שמענא חמריך קדמנא כלומר מה שמענו חומרים הקדמונים אשר לפנינו על דרך שאל חבך ויבדך ויקדך ויאמרו לך : ומי

ומי כעמך כישראל כמו שהיו כן חזן כעמך ישראל בעמים : אשר הלכו אלהים הלכו לסוף רבי דרך כבוד כמו ישמעאל בעשוי ונדברי הימים אשר הלך האלהים וית דלולו שלוחין מן קדם יי' וברדש אשר הלך האלהים זה הקב"ה אשר הלכו האלהים זה משה ואהרן : ולשום לו עס פי' לו כלומר

אשר הלכו אלהים משה ואהרן שנאמר נתתיך אלהים לפרעה וכן תירגם ונתן דלולו שלוחין מן קדם יי' לפדות לו לעס כן חמוזו השלוחים לישראל הקב"ה שלחנו לפדות לו לעס ולעשות לו עס ולעשות לכם הנדולה ונוראות עשית לארצך לאחד-סיבחו מעם ומה הם הנוראות מפני עמך לברש גוים ואלהיהם ומקרא זה חסר לברש ונדברי

ולעשות טו בקריאה וסו' השמר בנגע הצרעת ונתנך יי' לראש ולא לזנב וחוקתם מאד לשמר ולשום לו שרי אלפים דשמואל ומי כעמך כישראל דשמואל ועברה העברה ולשלמה בני חן לב והיה אם תלך לפני ואמר ליהודע לדרוש אם מצאתי חן בעיני המלך כי עזרא הכין לבנו וילכו כל העם

ולעשות טו בקריאה וסו' השמר בנגע הצרעת ונתנך יי' לראש ולא לזנב וחוקתם מאד לשמר ולשום לו שרי אלפים דשמואל ומי כעמך כישראל דשמואל ועברה העברה ולשלמה בני חן לב והיה אם תלך לפני ואמר ליהודע לדרוש אם מצאתי חן בעיני המלך כי עזרא הכין לבנו וילכו כל העם

ומן כעמך כישראל עמך חד בחיר בארעא דאזולו שליחין מן קדם יי' למפרק ליה לעם ולשואה ל ליה שום ולמעבר לבון וברבן וחסינן עד די עלו לארע בית שכנתך דיהבתא להון מן קדם עבד די פרקתא לך ממצרים גוים ואלהיו ואתקנתא לך ית עמך ישראל קדמך לעם עד עלמא ואת יי' הותא להון לאלהא וכען יי' אלהים פתנתא די מללתא על עבדך ועל אנש ביתיה אקים עד עלמא ועבד כמא די מללתא ויסיי שמך עד עלמא למימר יי' צבאות אלהים על ישראל ובית עבדך דוד יהי מתקן קדמך ארי את יי' צבאות אלהים דשמואל הותא לך לעבדך למימר מלכו אקים לך על כן הות בלבא דעבדך לצלאה קדמך ית צלותא דדין וכען יי' אלהים את הויה ופתנתא אנון קשוט ומללתא על עבדך ית טבתא דרא : וכען שרי וברוך ית בית עבדך למתו לעלמא קדמך ארי את יי' אלהים מללתא ומברכתך יתבכונן בתי עבדך צדיקיא ל לעלם :

ומן כעמך כישראל עמך חד בחיר בארעא דאזולו שליחין מן קדם יי' למפרק ליה לעם ולשואה ל ליה שום ולמעבר לבון וברבן וחסינן עד די עלו לארע בית שכנתך דיהבתא להון מן קדם עבד די פרקתא לך ממצרים גוים ואלהיו ואתקנתא לך ית עמך ישראל קדמך לעם עד עלמא ואת יי' הותא להון לאלהא וכען יי' אלהים פתנתא די מללתא על עבדך ועל אנש ביתיה אקים עד עלמא ועבד כמא די מללתא ויסיי שמך עד עלמא למימר יי' צבאות אלהים על ישראל ובית עבדך דוד יהי מתקן קדמך ארי את יי' צבאות אלהים דשמואל הותא לך לעבדך למימר מלכו אקים לך על כן הות בלבא דעבדך לצלאה קדמך ית צלותא דדין וכען יי' אלהים את הויה ופתנתא אנון קשוט ומללתא על עבדך ית טבתא דרא : וכען שרי וברוך ית בית עבדך למתו לעלמא קדמך ארי את יי' אלהים מללתא ומברכתך יתבכונן בתי עבדך צדיקיא ל לעלם :

דביו ישעיה

גוי כעמך ישראל פירוש כמו שעשית לי נמול גדול כן עשית גם לישראל סוף בכל האומות כה גדול וכבוד כמותו : אשר הלכו האלהים הלכו לסוף רבי דרך כבוד כמו ישמעאל בעשוי ונדברי הימים אשר הלך האלהים וית דלולו שלוחין מן קדם יי' וברדש אשר הלך האלהים זה הקב"ה אשר הלכו האלהים זה משה ואהרן : ולשום לו עס פי' לו כלומר חסר לברש ונדברי הימים פירשו לברש מפני עמך אשר פדית ממצרים מכין הויה אלהים ויהי עבדך דוד יהי מתקן קדמך ארי את יי' צבאות אלהים דשמואל הותא לך לעבדך למימר מלכו אקים לך על כן הות בלבא דעבדך לצלאה קדמך ית צלותא דדין וכען יי' אלהים את הויה ופתנתא אנון קשוט ומללתא על עבדך ית טבתא דרא : וכען שרי וברוך ית בית עבדך למתו לעלמא קדמך ארי את יי' אלהים מללתא ומברכתך יתבכונן בתי עבדך צדיקיא ל לעלם :

הימים פירשו לברש מפני עמך אשר פדית ממצרים מכין הויה אלהים ויהי עבדך דוד יהי מתקן קדמך ארי את יי' צבאות אלהים דשמואל הותא לך לעבדך למימר מלכו אקים לך על כן הות בלבא דעבדך לצלאה קדמך ית צלותא דדין וכען יי' אלהים את הויה ופתנתא אנון קשוט ומללתא על עבדך ית טבתא דרא : וכען שרי וברוך ית בית עבדך למתו לעלמא קדמך ארי את יי' אלהים מללתא ומברכתך יתבכונן בתי עבדך צדיקיא ל לעלם :

ויחסינן עד די עלו לארע בית שכנתך דיהבתא להון מן קדם עבד די פרקתא לך ממצרים גוים ואלהיו ואתקנתא לך ית עמך ישראל קדמך לעם עד עלמא ואת יי' הותא להון לאלהא וכען יי' אלהים פתנתא די מללתא על עבדך ועל אנש ביתיה אקים עד עלמא ועבד כמא די מללתא ויסיי שמך עד עלמא למימר יי' צבאות אלהים על ישראל ובית עבדך דוד יהי מתקן קדמך ארי את יי' צבאות אלהים דשמואל הותא לך לעבדך למימר מלכו אקים לך על כן הות בלבא דעבדך לצלאה קדמך ית צלותא דדין וכען יי' אלהים את הויה ופתנתא אנון קשוט ומללתא על עבדך ית טבתא דרא : וכען שרי וברוך ית בית עבדך למתו לעלמא קדמך ארי את יי' אלהים מללתא ומברכתך יתבכונן בתי עבדך צדיקיא ל לעלם :

ויחסינן עד די עלו לארע בית שכנתך דיהבתא להון מן קדם עבד די פרקתא לך ממצרים גוים ואלהיו ואתקנתא לך ית עמך ישראל קדמך לעם עד עלמא ואת יי' הותא להון לאלהא וכען יי' אלהים פתנתא די מללתא על עבדך ועל אנש ביתיה אקים עד עלמא ועבד כמא די מללתא ויסיי שמך עד עלמא למימר יי' צבאות אלהים על ישראל ובית עבדך דוד יהי מתקן קדמך ארי את יי' צבאות אלהים דשמואל הותא לך לעבדך למימר מלכו אקים לך על כן הות בלבא דעבדך לצלאה קדמך ית צלותא דדין וכען יי' אלהים את הויה ופתנתא אנון קשוט ומללתא על עבדך ית טבתא דרא : וכען שרי וברוך ית בית עבדך למתו לעלמא קדמך ארי את יי' אלהים מללתא ומברכתך יתבכונן בתי עבדך צדיקיא ל לעלם :

רלבנ

ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ מיוחד לעבוד הסם ית כי הו הולך לפדותם לו לעס ולזה הרבה הנכלות בהוציאו אותם מארץ מצרים למען יהיו לו לעס והוא יהיה להם לאלהים ועשה גם כן כפלאות ונוראות בהוציאו אותם ארץ ישראל : אשר פדית ממצרים גוים ואלהיו ויהי עבדך דוד יהי מתקן קדמך ארי את יי' צבאות אלהים דשמואל הותא לך לעבדך למימר מלכו אקים לך על כן הות בלבא דעבדך לצלאה קדמך ית צלותא דדין וכען יי' אלהים את הויה ופתנתא אנון קשוט ומללתא על עבדך ית טבתא דרא : וכען שרי וברוך ית בית עבדך למתו לעלמא קדמך ארי את יי' אלהים מללתא ומברכתך יתבכונן בתי עבדך צדיקיא ל לעלם :

ויחסינן עד די עלו לארע בית שכנתך דיהבתא להון מן קדם עבד די פרקתא לך ממצרים גוים ואלהיו ואתקנתא לך ית עמך ישראל קדמך לעם עד עלמא ואת יי' הותא להון לאלהא וכען יי' אלהים פתנתא די מללתא על עבדך ועל אנש ביתיה אקים עד עלמא ועבד כמא די מללתא ויסיי שמך עד עלמא למימר יי' צבאות אלהים על ישראל ובית עבדך דוד יהי מתקן קדמך ארי את יי' צבאות אלהים דשמואל הותא לך לעבדך למימר מלכו אקים לך על כן הות בלבא דעבדך לצלאה קדמך ית צלותא דדין וכען יי' אלהים את הויה ופתנתא אנון קשוט ומללתא על עבדך ית טבתא דרא : וכען שרי וברוך ית בית עבדך למתו לעלמא קדמך ארי את יי' אלהים מללתא ומברכתך יתבכונן בתי עבדך צדיקיא ל לעלם :

ויחסינן עד די עלו לארע בית שכנתך דיהבתא להון מן קדם עבד די פרקתא לך ממצרים גוים ואלהיו ואתקנתא לך ית עמך ישראל קדמך לעם עד עלמא ואת יי' הותא להון לאלהא וכען יי' אלהים פתנתא די מללתא על עבדך ועל אנש ביתיה אקים עד עלמא ועבד כמא די מללתא ויסיי שמך עד עלמא למימר יי' צבאות אלהים על ישראל ובית עבדך דוד יהי מתקן קדמך ארי את יי' צבאות אלהים דשמואל הותא לך לעבדך למימר מלכו אקים לך על כן הות בלבא דעבדך לצלאה קדמך ית צלותא דדין וכען יי' אלהים את הויה ופתנתא אנון קשוט ומללתא על עבדך ית טבתא דרא : וכען שרי וברוך ית בית עבדך למתו לעלמא קדמך ארי את יי' אלהים מללתא ומברכתך יתבכונן בתי עבדך צדיקיא ל לעלם :

לאכול מהויקים על אחיהם וקשרו כלם יחדו ויעתי כי אין טוב בס : רחב ב' חס' בנבריוסו' וין דוד את הדר עזר דשמואל ומשלל הדר עזר בן רחב דשמואל וכל שום קרתא דכוו' חס' ב' מ' מלאים וסו' ודיא בעמק אשר לבית רחוב וישכרו את ארם בית רחוב וארם צובה ורחוב :

לאכול מהויקים על אחיהם וקשרו כלם יחדו ויעתי כי אין טוב בס : רחב ב' חס' בנבריוסו' וין דוד את הדר עזר דשמואל ומשלל הדר עזר בן רחב דשמואל וכל שום קרתא דכוו' חס' ב' מ' מלאים וסו' ודיא בעמק אשר לבית רחוב וישכרו את ארם בית רחוב וארם צובה ורחוב :

היה נקראים בכלל מתב האמה ויש בו מדרש בברייתא דרבי אליעזר פר' שלמי ופשוט בשבא אבימלך ליחזק ואלו לוראה רחיו כי היה יי' עמך וגו' חמרו יודעי' חנו שעתיד הקב"ה ליתן לך ולזרעך את כל הארצות האלה כרות עמנו ברית שבועה סוף זרעך ירש את ארץ פלשתיים וכרת עמם ברית שבועה מה עשה יחזק כרת אמה אחת ממתב החמור שהיה רחב עליו ונתן להם סיהיה בידם אות ברית שבועה וכשמלך דוד רצה לבא בארץ פלשתיים ולא היה יכול מכח אות הברית משבועת יחזק עד שלקח מהם חותמו הברית שכ ויקח דוד את מנת האמה מיד פלשתיים ואחר כך לקח ארץ פלשתי :

היה נקראים בכלל מתב האמה ויש בו מדרש בברייתא דרבי אליעזר פר' שלמי ופשוט בשבא אבימלך ליחזק ואלו לוראה רחיו כי היה יי' עמך וגו' חמרו יודעי' חנו שעתיד הקב"ה ליתן לך ולזרעך את כל הארצות האלה כרות עמנו ברית שבועה סוף זרעך ירש את ארץ פלשתיים וכרת עמם ברית שבועה מה עשה יחזק כרת אמה אחת ממתב החמור שהיה רחב עליו ונתן להם סיהיה בידם אות ברית שבועה וכשמלך דוד רצה לבא בארץ פלשתיים ולא היה יכול מכח אות הברית משבועת יחזק עד שלקח מהם חותמו הברית שכ ויקח דוד את מנת האמה מיד פלשתיים ואחר כך לקח ארץ פלשתי :

בארץ מואב כשהיה בורח מפני שאול כמו שאמר ויחנס את פני מלך מואב וגו' וכשיבא דוד ממש והלך לעיר חמת הרב מלך מואב חביו וחמוזו ואחיו כשנחה חמת כחש העשוי הוא החסד שאמר דוד כאשר עשה אבי עמדי חסד : ותי מואב : עדת מואב : נושאי מנחה : תי נטלי פרס כלומר שהיו נושאין לו מים ידוע בכל סנה : בלכתו

בארץ מואב כשהיה בורח מפני שאול כמו שאמר ויחנס את פני מלך מואב וגו' וכשיבא דוד ממש והלך לעיר חמת הרב מלך מואב חביו וחמוזו ואחיו כשנחה חמת כחש העשוי הוא החסד שאמר דוד כאשר עשה אבי עמדי חסד : ותי מואב : עדת מואב : נושאי מנחה : תי נטלי פרס כלומר שהיו נושאין לו מים ידוע בכל סנה : בלכתו

רשי שמואל ב ח רדק שלט

בלכתו להשיב ידו בנהר פרת כשהלך הדדעור להשיב גבולו בנהר פרת שהיה משיב גבול ישראל להרחיב גבולו בארצם ולתי לאשנאה תחומיה ובספר דברי הימים להשיב ידו חף על פי שהם שני לשונות העניין אחד והדדעור עזר בתחלה לישראל ולקח מארצם על כן אמר דוד במומוזר אלהים זכרתו פדחתו הדעשת חרף פצמת וגו' ועתה בא להעמיד גבולו עד מקום שכבש מארץ ישראל סמוך לנהר פרת והתחזק דוד עליו ברכון האל והכהן:

בלכתו להשיב ידו בנהר פרת כשהלך הדדעור להשיב גבולו בנהר פרת שהיה משיב גבול ישראל להרחיב גבולו בארצם ולתי לאשנאה תחומיה ובספר דברי הימים להשיב ידו חף על פי שהם שני לשונות העניין אחד והדדעור עזר בתחלה לישראל ולקח מארצם על כן אמר דוד במומוזר אלהים זכרתו פדחתו הדעשת חרף פצמת וגו' ועתה בא להעמיד גבולו עד מקום שכבש מארץ ישראל סמוך לנהר פרת והתחזק דוד עליו ברכון האל והכהן:

שלוט הזהב הם חספתות שנותני בהם החכים כמה דלת חמ' הבנו החכים מלאו השליט' כל הפרטיות הללו סמך אל כל פרסה של בית המקדש לפי שמכל המלחמות הללו קיבץ הקדשו לכרכי הבית: ועם דוד הם שקבר את ההדגים שהרג בחינם והוא עם טוב לישראל שקברין את חיוביהם וכן הוא חומ' במלחמת גוג ומגוג וקברו כל עם הארץ והיה לם לשם ומיין שקבר דוד שחומר בספר מלכים ויהי ב בהיות יואב באדום בעלות יואב שר הצבא לקבור את החללים: שמונה עשר אלף ובספר תילים הוא ח' שנים עשר אלף חומר מועתה שתי מלחמות היו: נביים פקדי' לנבות מס: ויהי

פרת חד מן מלך דקרון ולא כתיבן וסימ' נמסר בריש ספר אלה הדברים: וישע ג' חס' בקריאה וסימ' וישע י" את יושבי קעילד' וישע י" את דוד דשמואל' וישע מחרב ספדים' וחד קוה אל י" וישע לך:

בלכתו להשיב ידו בנהר פרת:

ויילכד דוד ממנו ואלף ושבוע מאה פרשין ועשרין אלפין גבר רגלי ועקר דוד ית כל רתיביה ואשאר מנהון מאה רתיבין ואתו אנש ארם דמשק למסער להדדעור מלפא רצובא ומחא דוד בארם עשרין ותרין אלפין גברא ומני דוד אסטרטיגין בארם דמשק והוון אנש ארם לדוד לעבדין נטלי פרס ופרק י' ית דוד בכל אתר די הלך: ונסיב דוד ית שליט דדהבא דהוון על עבדי הדרעור ואיתנון לירושלים:

ויקח דוד את שלטי הזהב אשר היו אל עבדי הדרעור ויביאם לירושלים: ומבטח ומבירתי ערי הדרעור לקח המלך דוד נחשת הרבה מאד:

וישמע תעי מלך חמרת כי הכה דוד את כל חיל הדרעור: וישלח תעי את יורם בנו אל המלך דוד לשאל ליו לשלום ולברכו על אשר נלחם בהדרעור ויכתו בני איש מלחמות תעי היה הדרעור ובידו היו כלי כסף וכלי זהב וכלי נחשת:

גם אתם הקדיש המלך דוד ליהוה עם הכסף והזהב אשר הקדיש מכל הגוים אשר כבש: ומבוא ומבני עמון ומפלשתים ומעמלק ומשלל הדרעור בן רחב מלך צובה: וישע דוד שם בשבו מהכותו את ארם בני א-מלח שמונה עשר אלף: וישם באדום נצבים בכל אדום שם נצבים ויהי כל אדום עבדים לדוד וישע יהוה את דוד בכל אשר הלך:

שמונה ג' מלאים וישע דוד שם בשבו מהכותו שמונה שלחנות תן חלק לשבעה וגו' וכל דברי הימים דכחו מלאים וכל שמונת ושמונת חס' בפא שמונת אלפים ככרים:

שמונה ג' מלאים וישע דוד שם בשבו מהכותו שמונה שלחנות תן חלק לשבעה וגו' וכל דברי הימים דכחו מלאים וכל שמונת ושמונת חס' בפא שמונת אלפים ככרים:

פר אול לאשנאה תחומיה בנהר פרת: ואסר דוד מניה אלף ושבוע מאה פרשין ועשרין אלפין גבר רגלי ועקר דוד ית כל רתיביה ואשאר מנהון מאה רתיבין ואתו אנש ארם דמשק למסער להדדעור מלפא רצובא ומחא דוד בארם עשרין ותרין אלפין גברא ומני דוד אסטרטיגין בארם דמשק והוון אנש ארם לדוד לעבדין נטלי פרס ופרק י' ית דוד בכל אתר די הלך: ונסיב דוד ית שליט דדהבא דהוון על עבדי הדרעור ואיתנון לירושלים:

ויקח דוד את שלטי הזהב אשר היו אל עבדי הדרעור ויביאם לירושלים: ומבטח ומבירתי ערי הדרעור לקח המלך דוד נחשת הרבה מאד:

וישמע תעי מלך חמרת כי הכה דוד את כל חיל הדרעור: וישלח תעי את יורם בנו אל המלך דוד לשאל ליו לשלום ולברכו על אשר נלחם בהדרעור ויכתו בני איש מלחמות תעי היה הדרעור ובידו היו כלי כסף וכלי זהב וכלי נחשת:

גם אתם הקדיש המלך דוד ליהוה עם הכסף והזהב אשר הקדיש מכל הגוים אשר כבש: ומבוא ומבני עמון ומפלשתים ומעמלק ומשלל הדרעור בן רחב מלך צובה: וישע דוד שם בשבו מהכותו את ארם בני א-מלח שמונה עשר אלף: וישם באדום נצבים בכל אדום שם נצבים ויהי כל אדום עבדים לדוד וישע יהוה את דוד בכל אשר הלך:

שמונה ג' מלאים וישע דוד שם בשבו מהכותו שמונה שלחנות תן חלק לשבעה וגו' וכל דברי הימים דכחו מלאים וכל שמונת ושמונת חס' בפא שמונת אלפים ככרים:

ויילכד דוד ממנו ואלף ושבוע מאה פרשין ועשרין אלפין גבר רגלי ועקר דוד ית כל רתיביה ואשאר מנהון מאה רתיבין ואתו אנש ארם דמשק למסער להדדעור מלפא רצובא ומחא דוד בארם עשרין ותרין אלפין גברא ומני דוד אסטרטיגין בארם דמשק והוון אנש ארם לדוד לעבדין נטלי פרס ופרק י' ית דוד בכל אתר די הלך: ונסיב דוד ית שליט דדהבא דהוון על עבדי הדרעור ואיתנון לירושלים:

ויקח דוד את שלטי הזהב אשר היו אל עבדי הדרעור ויביאם לירושלים: ומבטח ומבירתי ערי הדרעור לקח המלך דוד נחשת הרבה מאד:

וישמע תעי מלך חמרת כי הכה דוד את כל חיל הדרעור: וישלח תעי את יורם בנו אל המלך דוד לשאל ליו לשלום ולברכו על אשר נלחם בהדרעור ויכתו בני איש מלחמות תעי היה הדרעור ובידו היו כלי כסף וכלי זהב וכלי נחשת:

גם אתם הקדיש המלך דוד ליהוה עם הכסף והזהב אשר הקדיש מכל הגוים אשר כבש: ומבוא ומבני עמון ומפלשתים ומעמלק ומשלל הדרעור בן רחב מלך צובה: וישע דוד שם בשבו מהכותו את ארם בני א-מלח שמונה עשר אלף: וישם באדום נצבים בכל אדום שם נצבים ויהי כל אדום עבדים לדוד וישע יהוה את דוד בכל אשר הלך:

שמונה ג' מלאים וישע דוד שם בשבו מהכותו שמונה שלחנות תן חלק לשבעה וגו' וכל דברי הימים דכחו מלאים וכל שמונת ושמונת חס' בפא שמונת אלפים ככרים:

שמונה ג' מלאים וישע דוד שם בשבו מהכותו שמונה שלחנות תן חלק לשבעה וגו' וכל דברי הימים דכחו מלאים וכל שמונת ושמונת חס' בפא שמונת אלפים ככרים:

רבינו ישעיה

בלכתו להשיב ידו בנהר פרת כשהלך הדדעור להשיב גבולו בנהר פרת שהיה משיב גבול ישראל להרחיב גבולו בארצם ולתי לאשנאה תחומיה ובספר דברי הימים להשיב ידו חף על פי שהם שני לשונות העניין אחד והדדעור עזר בתחלה לישראל ולקח מארצם על כן אמר דוד במומוזר אלהים זכרתו פדחתו הדעשת חרף פצמת וגו' ועתה בא להעמיד גבולו עד מקום שכבש מארץ ישראל סמוך לנהר פרת והתחזק דוד עליו ברכון האל והכהן:

רלבג

ויקח דוד את שלטי הזהב אשר היו אל עבדי הדרעור ויביאם לירושלים: ומבטח ומבירתי ערי הדרעור לקח המלך דוד נחשת הרבה מאד:

וישמע תעי מלך חמרת כי הכה דוד את כל חיל הדרעור: וישלח תעי את יורם בנו אל המלך דוד לשאל ליו לשלום ולברכו על אשר נלחם בהדרעור ויכתו בני איש מלחמות תעי היה הדרעור ובידו היו כלי כסף וכלי זהב וכלי נחשת:

וימלך דוד על כל ישראל כשנצח כל המלחמות וחפס בית שאול לא היה חס בישראל מפקפק במלכותו : משפט נדקה כתרנומו דין דקטוט וזכו כלומר היה שופט בחמת במשפטי הרוב אשר בין חיש לחיש גם היה עושה עמס דקה כמו שהיו צריכין חליו : מזכיר כתרנומו ממנח על דוכרניח כלומר ממונה על

ספר הזכרונות : כהנים : שרי כהונה כי הוא מנה דוק להיות כהן גדול מבני חלעזר ומשנהו אחימלך בן אביתר מבני איתמר חף על פי שהיה אביתר עדיין חי כי רחיו כי שלמה גרסו מהיות כהן כראה כי במצות דוד עשה כי כאשר סדר דוד ראשי האבות סוף דווק ואחימלך כמו שכתוב בדברי הימים והיה נקר אחימלך ואחימלך כי שני השמות קרובי : וסדיה ספר ובלה שיטח וסני שמות היו לו : ונביאו בן יהויד' והכרתי והפלתי תי ונביאו בן יהוידע' ממנח על קשתיה ועל קלעיה ונביאו היה ממונה על הקשת' ועל הקלעים' ויוהכרתיו כמו על חז כמו עם וכן ויוסף היה במצרים חן ועזרה כן חומר בלה על הכרתי וימ כרתי וכלתי על קשתיה ועל קלעיה : וכני דוד כהנים היו : פירוש כמו כהנים גדולים כמו כהן מלך : ויקראלו וירכאו לו רבנותיו ול פירשוהו חלו אורים חל דוד : ומקרא קבר הוא ויקראלו לו לבוא חל דוד : מלו דוד : כהן הוא כמו בלא דבר פירושו אחר לים :

סופר הסופר כל נביאים חס בסב מלאים וס' ושדיה סופר' וישלח את אליקים אשר על הבית דישעיה' וכל כתובי דכוו' מל במ עורא דהוא כוליה חס' בס' מל' וס' אלה בימי יויקים' ואחיו שמעיה' ואזרה

וימלך דוד על כל ישראל והיה דוד עשה משפט נדקה לבל עמו : ויאב בן צרויה על הצבא ויהושפט בן אחיוד מזכיר : וצרוק בן אחיטוב ואחימלך בן אביתר כהנים ושדיה סופר : ונביאו בן יהוידע והפלתו ונביאו דוד כהנים היו :

ויאמר דוד הכי יש עוד אשר נותר לבית שאול ואעשה עמו חסד בעבור יהונתן : ולבית שאול עבר ושמו ציבא ויקראו לו אל דוד ויאמר המלך אליו האתה ציבא ויאמר עבדך : ויאמר המלך האפס עוד איש לבית שאול ואעשה עמו חסד אלהים ויאמר ציבא אל המלך עוד בן יהונתן נכה רגלים : ויאמר לו המלך איפה הוא ויאמר ציבא אל המלך הנה הוא בית מכיר בן עמיאל בלו דבר : וישלח המלך דוד ויקחהו מבית מכיר בן עמיאל מלו דבר : ויבא מפלבשת בן יהונתן בן שאול אל דוד ויפל על פניו וישתחו ויאמר דוד מפלבשת ויאמר הנה עבדך : ויאמר לו דוד אל תירא כי עשה אעשה עמך חסד בעבור יהונתן אביך והשבתי לך את כל שדה שאול אביך ואתה תאכל לחם על שלחני תמיד : וישתחו ויאמר מר עבדך כי פניתי אל הכלב המת אשר במוני : ויקרא המלך אל ציבא נער שאול ויאמר אליו כל אשר היה לשאול ולכל ביתו נתתי לבן אדניך :

ויהי דוד עושה משפט נגו' ויאב על הצבא' דוד גרס ליוחב להיות מצליח על הצבא לפי שעושה משפט נדקה ויאב גרס לדוד לעשו' משפט נדקה לפי שהיה דין ויוחב שוטר ורודה על ידו ועוד מתוך שיוחב עוסק במלחמות לא היה דוד טרוד בהן ולכן פתחו למשפט נדק' : מזכיר חזיה דין בא לכניו ראסון לפוסקו ראסון : ונביאו בן יהוידע על הכרתי ועל הפלתי תירב' ונב' וכניהו בן יהוידע מ' ממנח על קשתיה ועל קלעיה ורבנותיו חמרו כרתי ופלתי אורים ותומים : כהנים היו דברבין הונו : כתתי לבן חלויך המלך רשאי להעביר נחלה שגאמר במשפט המלוכה חת עדותיכ' וחת כרמיכס יקח ונתן לעבדיו : כן

רלבג

ויהי דוד עושה משפט נדקה לכל עמו' הכה דקה יאמר על יותר ממה שיאמר מ משפט כי למשפט יהיה מה שחייב לבי הדין והנדקה תהיה מה שחייב לפי המדות השלימות מההנע לכל חיש רחאו לו חס ל לחסד חס למשפט : והכרתי והפלתי חמרו שהם היו שתי משפחות בישראל ורבנותיו פ פירשו שהם סנהדרין וחמרו כרתי שטרותין דבריהם פלתי ה שמובלאים במעשיהם : וכני דוד כהנים היו לל שרים ומטלי והנה זה הענין היה סבה ל להדבה מהרעו שבאו לדוד כי חס לא היה הענין כן לא מרד אכשלוס ולא נהרב חמנו וחדניה כמו ש שיראה במעט עיון ובכלל חס היה משנתי המלך במוסר בניו לא קרה להם כך' והנה זכר שבכר היה מטוב כפס דוד שהתעורר לעשו' חסד חל הנשאר לבית שאול ולזה שם מפיבשת בן יהונתן מחוללי שולחנו והסביב לו חת כל סדה שאול חביו : וינלח

ט

על אזרות : איפה' כתיב כן בקריאה וס' ויאמר לו המלך איפה הוא' איפה הם רעים' איפה שמואל דוד' איפה לא שגלת' ויפיה ישרים נכחדו' איפה היית ביסודי ארץ' איפה לקטת היום ואנה עשית' איפה האנשי אשר הרגתם' ואיש אל ידע איפה הוא' ואלה איפה הם :

ויאמר דוד הכי יש עוד אשר נותר לבית שאול ואעשה עמו חסד בעבור יהונתן : ולבית שאול עבר ושמו ציבא ויקראו לו אל דוד ויאמר המלך אליו האתה ציבא ויאמר עבדך : ויאמר המלך האפס עוד איש לבית שאול ואעשה עמו חסד אלהים ויאמר ציבא אל המלך עוד בן יהונתן נכה רגלים : ויאמר לו המלך איפה הוא ויאמר ציבא אל המלך הנה הוא בית מכיר בן עמיאל בלו דבר : וישלח המלך דוד ויקחהו מבית מכיר בן עמיאל מלו דבר : ויבא מפלבשת בן יהונתן בן שאול אל דוד ויפל על פניו וישתחו ויאמר דוד מפלבשת ויאמר הנה עבדך : ויאמר לו דוד אל תירא כי עשה אעשה עמך חסד בעבור יהונתן אביך והשבתי לך את כל שדה שאול אביך ואתה תאכל לחם על שלחני תמיד : וישתחו ויאמר מר עבדך כי פניתי אל הכלב המת אשר במוני : ויקרא המלך אל ציבא נער שאול ויאמר אליו כל אשר היה לשאול ולכל ביתו נתתי לבן אדניך :

ותפלח

לקחת מזה ולתת לזה : האפס עוד חיש' האין עוד ותמהתי למה תרגמו זנתן האית : חסד אלהים' בעבור שבועת אלהים שהיתה ביניהם : נכה רגלים' כתרנומו לקי בתרתיין דגלויה שהוכה בכפלו וכפסח בשתי רגליו וכנה תואר סמוך : בלו דבר' שם מקום : סדה שאול' סדה שם כלל לנחלתו ולכתי אחסנת שאול ומהו זה החסד חס שלו נתן לו כי מפיבשת יורש היה נחלת שאול ולא היה שם יורש אחר מיהונתן וכני רכפה בת היה היו גם כן יורשים של שאול ואעפ שהם בני פילגש חס כן היאך היה כח ביד דוד לתת הכל למפיבשת זאת מלך יש לו רשות להעביר נחלה מזה ולתת לזה כמו שכתוב במשפט המלוכה מה חסד עשה חס נטל משאר יורשי' ונתן למפיבשת חס היה נותן לו משלו זה היה חסד ועוד שאמר והשיבותי לך מלמד כי קודם זה נטלה מפיבשת נחלתו ומשאר היורשים ועוד כי מה שאמר במשפט המלוכה וחת עדותיכס וחת כרמיכס יקח כבר כתבת בפירוש' מה שפירשו בן רבותינו ז' כי אינו חומר אלא על פירומתיה לפי שעה ונר' כי הדבר כן מחאחב שבקס מנכות כלמו שימכרנו לו ולא רצה חילו היה משפט המלוכה לקחת הכרס והשדה הטוב למה לא היה לוקח חומר זה לא היה נחשב לו לבזלה כי משפט המלוכה הוא ועוד שאמר במשפט המלוכה שדמותיכס וכרמיכס חותיכס ולא אמר בתיכס מלמד שכל פירומתיהם חמר ועוד שאמר ונתן לעבדיו ולא חמר סיקח לעבדיו ונתן לפירש כי דוד זכה בכל נחלת שאול לפי שאיבשת ובית שאול היו מורדים במלכות כי ידוע היה בכל ישראל כי דוד היה מלך אחר מות שאול וכמסח על פי' ומורד במלכות הוא וכל נכסיו כתיביו וכן כתוב ואתנה לך חת בית חלויך וכין שהכל שלו וימך הדין זכה בן וחמר להשיב הכל למפיבשת חסד גדול עשה עמו ועוד שנתנו בחוללי שולחנו כל הימים :

והבחת

כן יעשה עבדך ומפיוסות אוכל על שולחתי / ציבא אמר כן יעשה עבדך ודוד השיב ומפיוסות אוכל על שולחתי / מושב בית ציבא / בני ועבדו / כאשר עשה חביו עמדי חסד / ומהו החסד כשהיה דוד בורח מכני שאלו בחו חליו חביו וחמו וחמו ויחוס חת פני מלך מושב יואל / לוי שב כח חביו נאמי עמד והרנ' חזן מל' מה' שברח שנמלט לחזן בני עמון אל כחש ממדד ר' תנחומא בירא חליו / המכבד דוד חת חביו בעיניך / הכרחה בעיניך סדוד מכבד חת חביו הס מוזהרים לא תדרוש שלום והוא ידרוש שלוםך / מדויהס / חלוקיהס : שתותיהס / הענבות : סוכך

והבחת / תחטוף מן השדה הביתה וימי חלונות ענין תבואה כלומר תצדוד לו חת האדמה בכל צרכי עבודה עד שתחטוף התבואה / והיה לכן חלונך / היא מיכא בן מפיבשת כלומר תבואת האדמה יהיה לחם לכן חלונך מיכא נחליו / וימציבשת יאכל על שולחתי / חלץ מפיבשת אוכל על שולחתי כאלו מבי המלך ולא יצטרך לכל הדבר הזה חלץ חטט חטטה כמו שצויתי לצדוד כל הכלה למפיבשת ולכניו וימציבשת אוכל על שולחתי דברי דוד כי חת שאמר לו ציבא כן יעשה עבדך להכין הכל למיכא בן מפיבשת אמר דוד ומפיבשת יהיה אוכל על שולחתי כאלו מבי המלך : וכל מושב בית ציבא / בני וכל עבדיו וכל בני ביתו : כאשר עשה חביו עמדי חסד / אמרו כי כשהיה בורח דוד ובחו חליו חביו וחמו וחמו וחמו ויחוס חת פני מלך מושב הרנס מלך מושב אחר שהיו עמו חזן מושב מהס שברח לחזן בני עמון והחיהו נחש מלך בני עמון / ובלדס עוד לא תדרוש שלום וטובתס חתה מושב בני שבא חליהס במדת רחמים סוף בא לידי בזיון וחיהו זה סב' חטטה חסד עס חנון וגו' סוף בא לידי בזיון ויקח חנון חת עבדי דוד וגו' וכצטרך להלח עס חרבע חמו בני עמון וחרס כוכא וחיס טוב ומלך מעכה מי גרס לו לדוד כל זה שברקס לעשות טובה עס מי שאמר הקבה לא תדרוש שלום ואובתס אמר לו הקבה לדוד חתה עובר על תורתו חני כתבתי לא תדרוש שלום וטובת וחתה עשה עמהס חסד חל תהי צדיק הרבה מכאן שלא יהא חרס מונטר על התורה / חל חביו / כמו על חביו וכן חל החרס לא חכל / המכבד / תחשוב כי לטובה ולחמק שלחס לא שלחס חלה לרגל חת הארץ / ולהכסה / כתרנו ולמדך כי בודק הדבר יפה הוכך הענין נודל חל כד : מדויהס / כתרנו לכוסיהן כמו מדו בד וחס חניס טרס חחד : בחני / בחני לכוסיהס כי עד השמות חני הלבוס : עד שתותיה' ענבותיהס כמו חסופי סת ות' עד חתר בית בהתמהון וחחד הוא כי הוא מקוס המבוסיס : עד יצמח זקנסס / ולא אמר לגלח החני האחר כי לא היה מנהגס לגלח הזקן ואפי' במספרי' חלה השכס לכד חלה חס כן מסוס צער וחכל כמו שאמר מנולחי זקן וקדועי בגדים וחרפה הוא גלוח הזקן חלה סנהגון בחלה הארצות שהס חרצות הערלים : יצמח / פועל עומד מן הדגוש וכן ושערך צמח / כחאשו / כתעבו כמו שיתעב הארס הדבר הנכאס : וחת כל הכבא / הנבוריס כמו העס המלחמה חו פי הכבא והנבוריס : ורחוב / פירושו חרס רחוב וחרס כוכא שזכר עומד במקוס שניס / ומעכה / חרס מעכה חו מלך מעכה : לכדס / להודיע כי מלך בני עמון וכלס היו מבכני / ויכחו

רבינו ישעיה

ומפיוסות אוכל על שולחתי / מושב בית ציבא / בני ועבדו / כאשר עשה חביו עמדי חסד / ומהו החסד כשהיה דוד בורח מכני שאלו בחו חליו חביו וחמו וחמו ויחוס חת פני מלך מושב הרנס מלך מושב אחר שהיו עמו חזן מושב מהס שברח לחזן בני עמון והחיהו נחש מלך בני עמון / ובלדס עוד לא תדרוש שלום וטובתס חתה מושב בני שבא חליהס במדת רחמים סוף בא לידי בזיון וחיהו זה סב' חטטה חסד עס חנון וגו' סוף בא לידי בזיון ויקח חנון חת עבדי דוד וגו' וכצטרך להלח עס חרבע חמו בני עמון וחרס כוכא וחיס טוב ומלך מעכה מי גרס לו לדוד כל זה שברקס לעשות טובה עס מי שאמר הקבה לא תדרוש שלום ואובתס אמר לו הקבה לדוד חתה עובר על תורתו חני כתבתי לא תדרוש שלום וטובת וחתה עשה עמהס חסד חל תהי צדיק הרבה מכאן שלא יהא חרס מונטר על התורה / חל חביו / כמו על חביו וכן חל החרס לא חכל / המכבד / תחשוב כי לטובה ולחמק שלחס לא שלחס חלה לרגל חת הארץ / ולהכסה / כתרנו ולמדך כי בודק הדבר יפה הוכך הענין נודל חל כד : מדויהס / כתרנו לכוסיהן כמו מדו בד וחס חניס טרס חחד : בחני / בחני לכוסיהס כי עד השמות חני הלבוס : עד שתותיה' ענבותיהס כמו חסופי סת ות' עד חתר בית בהתמהון וחחד הוא כי הוא מקוס המבוסיס : עד יצמח זקנסס / ולא אמר לגלח החני האחר כי לא היה מנהגס לגלח הזקן ואפי' במספרי' חלה השכס לכד חלה חס כן מסוס צער וחכל כמו שאמר מנולחי זקן וקדועי בגדים וחרפה הוא גלוח הזקן חלה סנהגון בחלה הארצות שהס חרצות הערלים : יצמח / פועל עומד מן הדגוש וכן ושערך צמח / כחאשו / כתעבו כמו שיתעב הארס הדבר הנכאס : וחת כל הכבא / הנבוריס כמו העס המלחמה חו פי הכבא והנבוריס : ורחוב / פירושו חרס רחוב וחרס כוכא שזכר עומד במקוס שניס / ומעכה / חרס מעכה חו מלך מעכה : לכדס / להודיע כי מלך בני עמון וכלס היו מבכני / ויכחו

בן ד' קמצי ומקפי' וסי' נמסר בסדר וצא : נחמה אל ז' בליש בקריאה וסיס' ונחמו בני ישראל אל / וישלח דוד לנחמו ביד עבדיו דספרא / ונחם יי' אל הרעה ויאמר למלאך / אולי ישמעו וישובו / השיבו דרכיכם

ועבדת לו את הארמה אתה ובניך ועבדך והבאת והיה לבן אדניך לחם ואכלו ומפיבשת בן אדניך יאכל תמיד לחם על שלחתי ולציבא חמשה עשר בנים ועשרים עבדים : ויאמר ציבא אל המלך ככל אשר יצוה אדני המלך את עבדו בן יעשה עבדך ומפיבשת אכל על שלחתי באחר מבני המלך :

רלבג

ויגלח חת חני זקנס / כדי לנוולס וזה לחות שלא היה מנהג לגלח זקן שאלס היו מנלמחיס זקנס היה חפסר להס להסיר הכסת מעליהס בשגלחו הנשאר מן זקנס : ויכרת חת מדויהס בחני עד ש שתותיהס / אחשוב שקרא מדויהס ה המכנס' סיכסה בהס השת והערוה וטנופיה' והנה קרחס מדויהס בעבור הטנופי' שבהס מאלו המקומות אשר ידחו בהס המותרות הטבעיים ומה הענין בקראת האשה הגדה דוה מצד המות' שדח' ממה חו ובאור כוה המחמר שכבר כרת המכנסיס בחני עד שנגלה השת שלהס וזה השחיס מנולי הערוה וחסופי סת וזה לחות שלא השחיר בה' בגדי' יכסו בהס ערות' חלה שהס נמלטו מזה הכסת בלבוסיס בגדים אחריס לכסות ערותס גחולס מענין גלוח ז זקנס לא נמלטו עד צמח זקנס : חזק

בן ד' קמצי ומקפי' וסי' נמסר בסדר וצא : נחמה אל ז' בליש בקריאה וסיס' ונחמו בני ישראל אל / וישלח דוד לנחמו ביד עבדיו דספרא / ונחם יי' אל הרעה ויאמר למלאך / אולי ישמעו וישובו / השיבו דרכיכם

יוד

ותפלח ליה ית ארעא את ובנדך ועבדך ותעול ויהי לבר רבונך מזון ותפרנס ומפיוסות בר רבונך אכיל תרירא לחמא על פתורי ולציבא חמשת עשר בגין ועשרין עבדיו : ויאמר ציבא למלכא ככל די פקיד רבוני מלכא ית עבדיה בן יעבד עבדך ומפיוסות אכיל על פתורי כתר מבני מלכא : ולמפיוסות ברא ועירא ושמה סיכא וכל מותב בית ציבא עבדיו למפיוסות :

ומפיוסות יתיב בירושלם ארי על פתורי דמלכא תרירא הוא אכיל והוא לקי בתרתין רגלוהי :

מלכא רבני עמון ומלך חנון ב בריה תחותיה : ויאמר דוד אעבד טיבו עם חנון בר נחיש כמא דעבד אבוהי עמי טיבו וישלח דוד לנחמותיה בידא דעברוהי לותר אבוהי ואתו עבדי דוד לארעא בני עמון : ויאמרו רבכי בני עמון לחנון רבניהון דמקד דוד ית אבדך בעינך ארי שלח לך מנחמין הלמא בריל למקד ית קרתיא ולאלותיה ולבדקה שלח דוד ית עברוהי לותר : ונסיב חנון ית עבדי דוד ודע ית פלגות דקניהון ופסיק ית לבושיהון עד פלגיהון עד אתר בית בהתתהון וישלח חנון : והויא לרוד וישלח לקדמותהון ארי חו נבריא מ מתכלמין להדא ואמר מלכא תבו ביריהו עד דיצמח דקניסון ו ותתבוון : וחזו בני עמון ארי אתגריאו ברוד וישלחו בני עמון ואגרו ית ארס בית רחוב ית ארס צובא עשרין אלפין גבר רגלי וית מלך מעכה אלף גבר ואיש טוב תרי עסר אלפין גברא : ושמע דוד ושלח ית יואב כל חילא דגבריא : ונפקו בני עמון וסדרו קרבא במעלנא דתרעא וארס צובא ורחוב ואיש טוב ומעכה בלחודיהון בתקלא :

ואחריתו וימת מלך בני עמון ומלך חנון בנו תחתיו : ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון בן נחיש כאשר עשה אביו עמדי חסד וישלח דוד לנחמו ביד עבדיו אל אביו ויבאו עבדי דוד ארץ בני עמון : ויאמרו שרי בני עמון אל חנון אדניהם המכבד דוד את אביה בעיניך כי שלח לך מנחמים הלוא בעבור חקר את העיר ולרגלה ולהפכה שלח דוד את עבדיו אליה : ויקח חנון את עבדי דוד ויגלח את חצי זקנס ויכרת את כרויהם בחצי עד שהנותריהם וישלחם : ויגרו לדוד וישלח לקראתם כיהיו האנשים נכלמים מאד ויאמר המלך שבו בירחו עוד יצמח זקנסם ושבתם : ויראו בני עמון כי נבאשו ברוד וישלחו בני עמון וישכרו את ארנ בית רחוב ואת ארס צובא עשרים אלף איש ואיש טוב שנים עשר אלף איש : וישמע דוד וישלח את יואב ואת כל הצבא הגבורים : ויצאו בני עמון ויערכו מלחמה פרע השער וארס צובא ורחוב ואיש טוב ומעכה לבדם בשדה :

ומעלליכם / החמת המיתו / אם שוב תשובו / איש ואיש בקריא וסיס' וראו בני עמון כי נבאשו / ולציון יאמר / סיס עמקים צעה / ורחובו מלאים וסי' נמסר לעיל בסימן ח :

לערוך מלחמה ואלה בני חרס הנשכרים והנזכרים היו בשדה לערוך מלחמה עם ישראל גם כן וכאשר בא יואב והצבא עד פתח השער ויצאו בני עמון ומבכיס

ממעכה / חרס מעכה חו מלך מעכה : לכדס / להודיע כי מלך בני עמון וכלס היו מבכני / ויכחו

ממעכה / חרס מעכה חו מלך מעכה : לכדס / להודיע כי מלך בני עמון וכלס היו מבכני / ויכחו

ממעכה / חרס מעכה חו מלך מעכה : לכדס / להודיע כי מלך בני עמון וכלס היו מבכני / ויכחו

ממעכה / חרס מעכה חו מלך מעכה : לכדס / להודיע כי מלך בני עמון וכלס היו מבכני / ויכחו

ממעכה / חרס מעכה חו מלך מעכה : לכדס / להודיע כי מלך בני עמון וכלס היו מבכני / ויכחו

ממעכה / חרס מעכה חו מלך מעכה : לכדס / להודיע כי מלך בני עמון וכלס היו מבכני / ויכחו

ממעכה / חרס מעכה חו מלך מעכה : לכדס / להודיע כי מלך בני עמון וכלס היו מבכני / ויכחו

ממעכה / חרס מעכה חו מלך מעכה : לכדס / להודיע כי מלך בני עמון וכלס היו מבכני / ויכחו

רדק

שמואל ב יא

כי היתה חלוני כפי המלחמה חזר היתה על המלחמה וחף על פי שזכר פני וכמוהו קשת גבורים חתים קול נבירים נבחרו ופי פני הנבירים שהם פני המלחמה שהולכים לפני ולפני וכלת חרי תקיכו עלוהי עבדי קרבא בחוריי בשוא הבית והוא מן הקלים נבחרו ישראל הכרעי נכן בחורים שהם בפתח הבית מן הדנושים ביד חבישי בשוא הבית ובמסר בספירח לית כותיה וכל דברי הימים כותיה והיתה לי ליטועה בחסרון הינד שהיא במקום למד הפועל מהמכהב בעד עמנו שלא יהי לחרב ולשבי ובעד ערי חלהינו שלא יכבשו אותם חויבינו וישבנו בהם חס יתחזקו עלינו ויכחזנו וחס יעשנו כן לא יהי ערי חלהינו חלא ערי חלהים אחרים ויי יעשה הטוב בעיני חנחנו כשתחזק בכל כחינו ל

למלחמה ויי יעשה הטוב בעיני כי ליי התשועה ושוכך וכדברי הימים כתו ופוכך והבית והפלא קרובים במוצא והם ממוצא אחד וכן בור כורד חלחמה הוא חלם הנזכר והפלא כהא מצרימה והחלק נוספת למסך שבע מאות רכב וארבעים חלק פדסים וכדברי הימים שבעת חלפים רכב וארבעים חלק רגלי מה שאמר בזה הספ שבע מאות רכב ול רכב בחור ולא מנה שאר הרכב וכדברי הימים מנה חת כל הרכב שהיו שבעת חלפים ובוזה הספר מנה הפדסים ולא מנה הרגלים וחס מנה הרגלים ולא מנה הפדסים : ער נבאו ער נבא הדרעור הנזכר גלעלה לעת צאת המלכים החלק נוספת למסך ופירושו לסוף הסנה שהיא תשובת ה השם חל הנקודה היא וחשבון שנה וז מוקן שיבאו חלה המלכים הנזכרים להלחם וזמ לעת צאת העם סדך המלכים לבחור עם חיילותיהם והוא עת שהקמות בשדות והסוסים מוכאים לחבל והראשון ככן בעיני מעל הנב הוא ראה חותה מעל הנב שהיתה רוחצת בביתה וילדש לאשה דרס לחנסי ביתה בעד החטה מי היא חס היא בת שבע בת חליעם חוריה חתיה חוכסר כי נר היה חו ישראל היה וקדחו חתי לפי שג עס בני חת וכן חתי הנתי מתקדשת

רבינו ישעיה
לעת צאת המלכים מן ארץ ישראל שבעת ימים יצאו מן המלחמה חתים וישפיר כן כל המלחמה שבעת ימים

וַיֹּאבֵד יוֹאָב אֲרֵי תְקִיפוֹ עֲלוֹהֵי עֲבָדֵי קִרְבַּא מֵאַפּוֹהֵי וּבִאחֲזוּרוֹהֵי וּבְקַח מְכַל בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל וְסֵדֶר לְקַדְמוֹת אֲנָשׁ אָרֶם וְיֵת שְׂאֵר עָמָּא יִהְיֶה בֵּיךְ אֲבוּשֵׁי אַחוּהֵי וְסֵדֶר לְקַדְמוֹת בְּנֵי עַמּוֹן וְאָמַר אִם תִּתְקַף אֲנָשׁ אָרֶם מִנִּי וְתָהִי לִי לְפָרִיק וְאִם בְּנֵי עַמּוֹן יִתְקַפוּן מִנֶּךָ וְאֵהְדִּ לְמַפְרֵק לְךָ תִּתְקַף וְנִתְקַף עַל עַמֶּנְךָ וְעַל קַרְוֵי אֱלֹהֶיךָ וְיֵי עֲבִיד דְתַקִּין קַדְמוּהֵי וְקָרִיב יוֹאָב וְעָמָּא דִּי עָמִיָּה לְאַנְהֶא קַרְבָּא בְּאַנְשׁ אָרֶם וְאַפִּיכוּ מִן קַדְמוּהֵי וְכַנֵּי עַמּוֹן חִוּוּ אֲרֵי אַפְכוּ אֲנָשׁ אָרֶם וְעָרְקוּ מִן קַדְמָּ אֲבוּשֵׁי וְאֵתּוּ לְקַרְתָּא וְתָב יוֹאָב מְלוֹת בְּנֵי עַמּוֹן וְאֵתּא לִירוּשָׁלַם וְחִוּוּ אֲנָשׁ אָרֶם אֲרֵי אַתְּבִירוּ קַדָּם יִשְׂרָאֵל וְאַתְּכַנְשִׁיו בַּחֲדָא וּשְׁלַח הַדְרַעוֹר וְאַפִּיק יֵת אֲנָשׁ אָרֶם דִּמְעַבַּר פְּרֵת וְאֵתּוּ לְחִילִם וְשׂוֹבֵךְ חִילָא דְהַדְרַעוֹר קַדְמוּהוּן וְאַתְחַוָּא לְדוּד וְכַנְשׁ יֵת כֹּל יִשְׂרָאֵל וְעָבַר יֵת יִרְדְנָא וְאֵתּוּ לְחִילִם וְסֵדְרוּ אֲנָשׁ אָרֶם לְקַדְמוֹת דּוּד וְאַגִּיחוּ קַרְבָּא עָמִיָּה וְאַפְכוּ אֲנָשׁ אָרֶם מִן קַדָּם יִשְׂרָאֵל וְקָטַל דּוּד מְאָרֶם שְׁבַע מְאָרֵי רָתֵיכִין וְאַרְבַּעֵין אַלְפִין פָּרְשִׁין וְיֵית שׂוֹבֵךְ רַב חִילִיָּה מְחוּ וּמֵית תְּמָן וְחִוּוּ כֹל מַלְכֵי עַבְדֵי הַדְרַעוֹר אֲרֵי אַתְּבִירוּ קַדָּם יִשְׂרָאֵל וְאַשְׁלִימוּ עִם יִשְׂרָאֵל וּפְלָחוּנוּן וְדִחִילוּ אֲנָשׁ אָרֶם לְמַפְרֵק עוֹד יֵת בְּנֵי עַמּוֹן וְהוֹרָה לְזִמָּן סוּפָא דְשִׁתָּא לַעֲדָן מַסָּק מַלְכֵיָּא וּשְׁלַח דּוּד יֵת יוֹאָב וְיֵית עַבְדוֹהֵי עָמִיָּה וְיֵית כֹּל יִשְׂרָאֵל וְחִבִּילוּ יֵית בְּנֵי עַמּוֹן וְצַרוּ עַל רַבָּה וְדוּד יִתִּיב בִּירוּשָׁלַם וְהוּוּ לַעֲדָן רִמְשָׂא וְקָם דּוּד מֵעַל שׂוּוּרֵהּ וְחִלִּיק עַל אַנְר בֵּית מַלְכָּא וְחִוּוּ אַתְתָּא מִשְׁתַּטְפָּא עַל אַנְרָא וְאַתְתָּא שְׁפִירַת חִוּוּ לְחַרְדָּא וּשְׁלַח דּוּד וּשְׁאֵל לְאַתְתָּא וְאָמַר חֵלָא דֵּא בַת שְׁבַע בַּת אֱלִיעָם אַתְתָּא אֹרְיָה הִתְאַרְה וּשְׁלַח

רשי

סוכך ער נבא הדרעור על פס שהיה ניכור וערך מול הזכירו בשמו לעת צאת המלכים יש עת בשנה סדך החיילו לכה כשהחך מלחה קמות והסוסים מוכחי בשדה לחבל ממומחלה

רלבג

חוק ונתחוק בעד עמנו למדנו מנה שאין רחוי לסמוך על הנס חבל רחוי שישתדל החדם בהצלחו לפי מה שאפס וחז יעזור הס כי השי לח יחדש המופתי רב במקומות הכרחיו כמו שזכרנו פעמים רבות לעת צאת המלכים הוא בימי החיס סימאחו התבוחות והעשבים בסדרת והשידות בחלונות כי חז ימבא הכהמות לחבל וחנסי החיל והיא

בני עמון אלהי הגוים אשר השחתו אבותי כמעט קט ותשחת מהם וערתי לכם באכלי בפה חנק ושחת רעהו לאשה וסי בקריאה וסי לאשה מה זאת עשית ואמר הכהן לאשה יתן אותך וידבר לאשה ותישר וישלח דוד וירדש לאשה וישאל המלך לאשה ותספר לו וחד ולאשה על מרבקי

בישראל ל יתייון ל בריש תיבות וסי התפקודי בכית וי בכית וי הפקדות וכתיבת ויין

יא

רלבג

שמואל ב יא

רדק

שמיא

זהו מתקדשת מטומאתה לל שהיא היתה אז רוחצת להיות טהורה מטומאתה: ותאמר הנה חכני יתכן שחחר המשגל כשחר רחמה בזולת לזכות כי זה מורה על ההריון: ומבוא חריון משאת מהלך והוא מענין חרונה כמו וישא משאת מוח פניו וחסר מענין חכוקה ללונתו ככוחו אל ביתו ולהרחיק לו הדרך

והנה חסב דוד לעשות הענין בדרך שיעלם חטאו מהאכזבים שלא חטא וכראו דוד שלא יוכל על זה סבב סימני ביד בני עמון ולקחה חחר זה לו לאשה ב בדרך שלא יודע כי זכתה עמו בהיותה חסרת אוריה: ויבא

רשי

מטומאתה מנחתה: סלח אלי חת אוריה: שהיה מתכוין שיסבב עש חסותו ויהא סבור שזממו הוא מעוברת: משאת המלך סעודת דמלכא: ונכחה ומת כבי שתהא מגורשת למעברע וכמח' סלח בח על חסות חיס סכל ה היובא למלחמה כותב גט לאשתו על תכחי חס ימות במלחמה:

בן

ולשלוש ג' וסימ' ויבא אוריה אליו וישאל ב' בו' ולשלוש הנכירה: ודבא זבא קרבנו' ביום ובהכנס יאכל וממחרת' שב בזה גם היום ומחר אשלחך: בשמור ג' מלאים בליש'

וישלח דוד בקריאה ויבא אוריה אליו וישאל ב' בו' ולשלוש הנכירה: וממחרת ג' בקריא' וסימ' ואם נדר או דבא זבא קרבנו' ביום ובהכנס יאכל וממחרת' שב בזה גם היום ומחר אשלחך: בשמור ג' מלאים בליש' וישלח דוד אונגדיו ודבריה ואתר לותיה ושכיב עמה והיא מתרביא מסוכתה וכתבת לבייתה: ועריאת אתה ושלחת וחיאת לדוד ואמרת מעריא אנא: וישלח דוד לית יואב שדר לית אוריה התאח ושרד יואב ית אוריה התאח לות דוד: ואתא אוריה לותיה וישאל ליה דוד לשלם יואב ו לשלם עמא ולשלם עברי קרבא: ואמר דוד לאוריה חות לביתך ושטוף רגלך ונפק אוריה מבית מלכא ונפקת בתרויה סעודתה דמלכא: ושכב אוריה בתרע בית מלכא עם כל עברי רבניה ולא נחת לבייתה: וחיאו לדוד למימר לא נחת אוריה לבייתה ואמר דוד לאוריה חללא מאורקא את אתי מא דין לא נחתת לביתך: ואמר אוריה לדוד ארונא וישראל ויהודה יתבין ב כמטליא ורבני יואב ועברי רבני על אפי כרמ שרן ואנא אעול לביתי למיכל ולמשתי ולמשכב עם אתתי חזק וחי נפשך אהם אעביד ית פתנמא הרין: ואמר דוד לאוריה תב הכא אף יומא דין ומחר אשלחך ויחב אוריה בירושלם ביומא ההוא וכיומא דבתרוהי וקרמא ליה דוד ואכל קרמיהי ושתי ורויה ונפק ברמשא למשכב בשוויה עם עברי רבניה ולבייתה לא נחת: והנה בצפרא וכתב דוד אנרתא לות יואב ושרד ביד אוריה: וכתב באנרתא למימר הכו ית אוריה לקביל אפי קרבא תקיפא ותתוכון מבתרוהי ויתמחי וימור: והנה כד צר יואב על קרמא ויהב ית אוריה לאתרה דידע ארי נברין נברין תמן: ונפקו אנשי קרמא ואניהו קרבא עם יואב ואתקמל מעמא מעברי דוד ומית אף אוריה התאח: ושלח יואב וחי לדוד ית כל עסקי קרבא: ופקיד ית אנגדא למימר כשצוייתך ית כל עסקי קרבא למללא עם מלכא: ויהי

מתקדשת מטומאתה לל שהיא היתה אז רוחצת להיות טהורה מטומאתה: ותאמר הנה חכני יתכן שחחר המשגל כשחר רחמה בזולת לזכות כי זה מורה על ההריון: ומבוא חריון משאת מהלך והוא מענין חרונה כמו וישא משאת מוח פניו וחסר מענין חכוקה ללונתו ככוחו אל ביתו ולהרחיק לו הדרך ויהנה חסב דוד לעשות הענין בדרך שיעלם חטאו מהאכזבים שלא חטא וכראו דוד שלא יוכל על זה סבב סימני ביד בני עמון ולקחה חחר זה לו לאשה ב בדרך שלא יודע כי זכתה עמו בהיותה חסרת אוריה: ויבא

דבנו ישעיה

ישכב אוריה בתח בית המלך כחכר כותבי עט' כל עבדי ארונ' השתרס ב כחכר המלך: הארון ישרא ויהודה ויכחי בסוכות: אספר שהיה מלך דוד הארון בזלמיה ש שהעלה אותו בכבוד גדול: ויש יומר והן ארון שכו סכרי ל לחור' מוכחים שהיה זבא עזה לתלמ' תדני:

וידאין בקריאה וסימ' ויהי בשמור יואב את העיר לועלם אשמור לו חסדיו ותשמור כל ארצותי ונכסר אוריתי מוסף הארץ עולם תשמור:

ואוסיפה והייתי מוסיף לך: את נשי חמוניך, מיכל בת שאול, כי נאך כאלה את חובי, כינוי הוא זה דרך כבוד למעלה וינתן תוכן ארמי מפתח פתחת פומא דסניא עמא דיי: ויאנס לטון חולי: וכל ולן וסכב ארצה, וכל הבית וכן בלילה שוכב לארץ: ולא ברה, לטון חלילה כמו וחברה מידה: בעבור

את בית חמוניך, כמו שכתבנו כי דוד וכה בנחלת שאול אחרי מות איש בשבת: את נשי חמוניך, עגלה אשת שאול כמו שפירשנו ומיכל בת שאול ונשי הכהנים של שאול היו האחת היא אשתו והאחת בתו או נאמר כי גם רכפה פלגש שאול לקח דוד לאשה כדברי הדרש שכתבנו: ואם מעט, ואם מעט עמדת שלא חטאת חכי הייתי מוסיף לך כבוד וגדולה

רלבג

ויאנס, כל שכל לו חולי חלוש וניוס ה' השביעי מת: ויקרא

ואתנה לך את בית אדניך ואת נשי אדניך בחיקך ואתנה לך את בית ישראל ויהודה ואם מעט ואספר לך כהנה וכהנה: מדוע ביותי את דבר יהוה לעשות הרע בעיני את אוריה החתי הכתיב בחרב ואת אשתו לקחת לך לאשה ואת הרגת בחרב בני עמון: ועתה לא תסור חרב מביתך עד עולם עקב כי בותרני ותקח את אשת אוריה החתי להיות לך לאשה: כה אמר יהוה הנני מקים עליך רעה מביתך ולקחת את נשיך לעיניך ונתתי לרעך ושכב עם נשיך לעיני השמש הזאת: כי אתה עשית בסתר ואני אעשה את הדבר הזה נגד כל ישראל ונגד השמש: ואמר דוד אל נתן חטאתי ליהוה ויאמר נתן אל דוד גם יהוה העביר חטאתך לא תמות: אפס כי נאצן נאצת את איבי יהוה בדבר הזה גם הבן הילוד לך מות ימות: וילך נתן אל ביתו ויגף יהוה את הילד אשר ילדה אשת אוריה לדוד ויאנס: ויבקש דוד את האלהים בעד הנער ויצם דוד צום ובא ולן ושכב ארצה: ויקמו זקני ביתו עליו להקימו מן הארץ ולא אבה ולא ברה אתם לחם: ויהי ביום השביעי וימת הילד ויראו עבדי דוד להניד לו כימת הילד כי אמרו הנה בהיות הילד חי דברנו אליו ולא שמע בקולנו ואיך נאמר אליו מרת הילד ועשה רעה:

מעט זקפן קצפן בקריא וסיס' ונשארם בנתי מעט החת' ואם מעט ואוסיפה לך כהנה' גם כי יחנו בגוים' זרעם הרבה והבא מעט' מנה אל הרבה והנה מעט' וקצף גדול אני קוצף' רק הכהנים ויהבית לך ית בית רבונך וית נשי רבונך בחרב ויהבית לך ית בית ישראל ויהודה ואם מעט ואוסיף לך בארץ וכליון: מא דין בסרתא על פתגמא דדין למעבר דביש קדמוהי ית אוריה החתא קטלתא בחרבא וית אתתיה נסבתא לך לאתו ויתיה קטלתא בחרבא דבני עמון: וכען לא תפסוק חרבא מן אגוש ביתך עד שלכא חלף דאשטתני ונסבתא ית אתת אוריה החתא למתוי לך לאתו: כדנן אמר ה' ה' אנא מקים עליך בישא מביתך וארבר ית נשך לעיניך ואתן לחברך וישוב עם נשך ל לעיני שמשא הרג: ארי את עברתא בסרתא ואנא אעביד ית פתגמא דדין קדם כל ישראל וקביל שמשא: ואמר דוד לנתן חבית קדם ויאמר נתן לדוד אף ויעבר חובך לא תמות: ברם ארי מפתח פתחתא פומא דסנאי עמא דיי בפתגמא דדין אף ברא דאתליד לך מקמת ימות: ואול נתן לביתיה ותבר וית רביא דילית אתת אוריה לדוד ואטען: וכעא דוד רחמין מן קדם ו על רביא וצם דוד צומא ועל וכת ושכיב על ארעא: וקמו סבי ביתיה עלוהי לאקמוצה מן א ארעא ולא אבה ולא אכל עפהון לחמא: והוה ביומא שביעאה ומרת רביא ורחילו עבדי דוד ל לחמא ליה ארי מרת רביא ארי אמרו בר הוה רביא קים מללא עמיה ולא קביל מננא ואידין גימר ליה מרת רביא ויעביד בישא: וחזא

מעט זקפן קצפן בקריא וסיס' ונשארם בנתי מעט החת' ואם מעט ואוסיפה לך כהנה' גם כי יחנו בגוים' זרעם הרבה והבא מעט' מנה אל הרבה והנה מעט' וקצף גדול אני קוצף' רק הכהנים ויהבית לך ית בית רבונך וית נשי רבונך בחרב ויהבית לך ית בית ישראל ויהודה ואם מעט ואוסיף לך בארץ וכליון: מא דין בסרתא על פתגמא דדין למעבר דביש קדמוהי ית אוריה החתא קטלתא בחרבא וית אתתיה נסבתא לך לאתו ויתיה קטלתא בחרבא דבני עמון: וכען לא תפסוק חרבא מן אגוש ביתך עד שלכא חלף דאשטתני ונסבתא ית אתת אוריה החתא למתוי לך לאתו: כדנן אמר ה' ה' אנא מקים עליך בישא מביתך וארבר ית נשך לעיניך ואתן לחברך וישוב עם נשך ל לעיני שמשא הרג: ארי את עברתא בסרתא ואנא אעביד ית פתגמא דדין קדם כל ישראל וקביל שמשא: ואמר דוד לנתן חבית קדם ויאמר נתן לדוד אף ויעבר חובך לא תמות: ברם ארי מפתח פתחתא פומא דסנאי עמא דיי בפתגמא דדין אף ברא דאתליד לך מקמת ימות: ואול נתן לביתיה ותבר וית רביא דילית אתת אוריה לדוד ואטען: וכעא דוד רחמין מן קדם ו על רביא וצם דוד צומא ועל וכת ושכיב על ארעא: וקמו סבי ביתיה עלוהי לאקמוצה מן א ארעא ולא אבה ולא אכל עפהון לחמא: והוה ביומא שביעאה ומרת רביא ורחילו עבדי דוד ל לחמא ליה ארי מרת רביא ארי אמרו בר הוה רביא קים מללא עמיה ולא קביל מננא ואידין גימר ליה מרת רביא ויעביד בישא: וחזא

היו למעט דעורא, וכל אתנחא וסוף פסוק דכוותהו קצפן: בסתר ר' וסיס' נסטר בסדר תבא: בקולנו ר' בלש' ג' מל' וא' חס' וסיס' נסטר בסדר חקת התורה:

אלס וכס' כי לבנו מוכער הדבר ורבי סעדיה זל כתב כן כי אלה הדברי אשר ספר נתן לדוד על שני חלקי אחד מהם מעשה הנבואה והוא הנבואה אשר על כל אשר לדוד ועל זה אמר הכני מיקס עליך רעה והשני מעשה אבשלום בבחירתו והוא מה שכתב וסכב את נשיך ורעה בהקדמתו להודיע לדוד בחירת אבשלום להראו את לבו בזה: גם ה' העביר, גם לרבות על וידוע כל' כמו שאתה מתודה כן הוא גם כן קבל תשובתך והתוודתך: לא תמות, ואף על פי שאתה חייב מיתה הא קבל התוודתך ותשובתך ולא תמות אתה, כלומר לא תמות מות רשעים שתרד נפשך בנהיגה חסותך אכל תענש בעולם הזה בעון הזה כי עונש העבילה וסכב עם נשיך ובכלל זה המרד שמרד בו אבשלום כי לא יוכל שישכב עם נשיו אם לא מרד בנחלתה ועונש ההרגה לא תסור חרב מביתך עד עולם ועוד זה הבן הילד לך שכולד בעון מות ימות: נאך, מיקר בחירק וכמוהו אחר חלק את האכזיב: את חובי יי, כל מכנה את יי וינתן פירשן כמשמעו ארי מפתח פתחתא ביום דסנאי עמא דיי כלומר סנתת פתחון פה לסנאי ישרא סענשה בישראל דבר רע כזה: וילך נתן אל ביתו, להודיע שפירד ממונת תבא שחמר לו הכבושה ולא חלק לו כבו להאריך ולסבת עמו כדי להראות כי כעס היה עליו אז פי תקף סהלך נתן אל ביתו ויגף את הילד: ויאנס, הלה חולי כבד כמו אנוסה מכתך ותינאטען: ויבקש דוד את האלהים, שהתפלל בעד הנער אף על פי שהכבדו אמר לו מות ימות התפלל בעדו כמו שאמר הוא מי ידע וחכמי יי וחי הילד חלש שהיה עונש עוניו הרע עונש גדול באמר לו ישכב עם נשיך ולא תסור חרב מביתך והתפלל לאל שיעביר ממונת עונש הילד: וכל וכן וכל מבית יי שהיה עם כל החסם ומתפלל כסכא לביתו לן בלא חלילה וסכב ארצה: ולא ברה אתם לחם, ולא אכל חכי חלילה מועטת כי הכריה חלילה מועטת כמו וחברה מידה: ועשה רעה, ועשה רעה בגופו: ויקס

ויקם דוד מהארץ הרחיקה והסוכה והלוקח הבגדים חסור לחבל בימי חבלו והיאך עשה אותם דוד יש לפרש כי קודם קבורה עשה כן שלא נתחייב עדיין בחבילות ובעבור שהיה רוצה לבא בית יי' להשתחוות ולהודות על הרעה לחן וסך וחלף שמלות שחייב אלם לברך על הרעה להודות חת יי' ולקבל בשמחה כסם שהוא מברך על הטובה שב' חסד ומספט חסירה חס חסד חסירה חס מספט חסירה וכתוב כוס ישועות חסח וכסם יי' חקרה ברה ויגן חסח וכסם יי' חקרה ולא נוכל לפרש כי הרחיקה והסוכה לא היתה ביום המיתה חלה עד הלילה שאחרי חייב בחבילות מן התורה חלה יום מיתה בלבד שהרי חומר ויקום מן הארץ ויחן ויסק ויש לפרש עוד כי לא נתחייב דוד בחבילות

מן התורה כי תוך שלשים יום ללדתו מת הילד והוא ספק כפל חס כולד לשמנה וזהו שח' ויהי ביום השביעי וימת הילד כירוש שביעי ללדתו כי חס כפרס ל לחלו רחוק הוא שסם דוד סבעת ימים ושכב חרצה חלה שביעי ללדתו היה ולא היה חייב כ בחבילו חט לא היה יודע בו שכלו לו חסיו לפיכך לא היה חייב בחבילות וכספטע שמת הילד רחן וסך ובא בית יי' כדי להודות ולהשתחוות ומה שתמהו עליו ע עבדו והוא לא היה חייב בחבילו תמהו על שלא נכטער ולא בכה כשאר בני חס חלה חלה ס שישימו לו לחס ועשה החלו גופו

רבינו ישעיה

בעבור יי' פירוש בעבור יי' אשר חלה עליו חס המלכה היא הקריה הכנורה של עיר: לבדו חת עיר המים: שמה היו משתקין מים וכבר הם יגולים להתפשט:

מהארץ ה' בקריאה וסי' ושמואל מת וספרו לו כל ישראל וימאן ואמר ויקם דוד מהארץ מהארץ עד מעל הפתח כי משלושת הגה דיוקאל: ויסק דרפן וסי' נמסר בסדר פקודי: אהבוד וסי' נמסר בסדר ויש:

רשי

בעבור יי' חסר חבנו חת עיר המלכה שני חיוקי חומה היו בה חיבונה ופנימית העיר החיבונה עיר מלכה והפנימית ל למבצר ולחוק: חת עטרת מלכס תועבת בני עמון מלכס שמו לשון מלך: ותהי

רלבנ

ויקרא חת שמו ירדיה בעבור יי' רחוי שיתבאר לך מיה ס שדוד לא חטא למכרע בענין חסת חס אחר שמת בעלה כי הולך למלחמת בית דוד גט כריתות כתוב לאסתו וחחר שמת במלחמה כתבאר הענין למכרע שלא הית חסת חוריה כשכח עליה דוד שחס לא היה הענין כן חך לא כזהו הש' עלנכילו שיעובה והחטה ה המונה חסורה לפעל וחסורה לבעל כמו שכתב' בענין הסוטה וחך חב הש' חת הילד ורצה שתהיה ממונו הממלכה חבל על כל פנים רחוי ס שנחמי' כי לא חטא דוד בבעילת בת שבע אחר שכבר נהרן בדבר ה המלחמה והנה לולי מהר דוד הנה היתה לו בת שבע לחסה ח' שחננו רחויס שכבר רצה הש' שתהיה מ מונה הממלכה חסר כשבע השס שתהיה לדוד ולזה אמרו רע' רחוי היתה בת שבע לדוד חלה שאכלה כנה: וישם

וירא דוד כי עבדיו מתלחשים ויבן דוד כי מת הילד ויאמר דוד אל עבדיו המת הילד ויאמרו מת: ויקם דוד מהארץ ורחץ ויסק ויחלף שמלתו ויבא בית יי' והוא וישתחו ויבא אל ביתו וישאל וישומו לו לחם ויאכל: ויאמרו עבדיו אליו מה הדבר הזה אשר עשיתך בעבור הילד חי צמת ותבד וכי אשר מת הילד קמת ותאכל לחם: ויאמר בעוד הילד חי צמתי ואבכה כי א אמרתי מי יודע יחנני יהוה וחי הילד: ועתה מת למה זה אני צם האוכל להשיבו עוד אני הלך אליו והוא לא ישוב אלי: וינתם דוד את בת שבע אשתו ויבא אליה וישכב עמה ותלד בן ויקרא את שמו שלמה ויהוה אהבו: וישלח ביד נתן הנביא ויקרא את שמו ירדיה ב בעבור יהוה:

והוא לא תאב לותי: ונחיס דוד ית בת שבע אשתיה ועל לורתה ושכיב עמה וליררת בר וקרת ית שמה שלמה וי' רחמיה: ושלח ביד נתן נביא וקרא ית שמה ירדיה בריל יי': ואניח קרבא יואב ברבת בני עמון ובבש ית קרית מלכותא: ושלח יואב אונדון לות דוד ואמר אנחית קרבא ברברה ואף בבשית ית קרית מלכותא: וכען פגוש ית שאר עמא ושרי על קרתא ובבשרה דלמא אכבוש אנא ית קרתא ויתקרי שמי עליה: ובגוש דוד ית כל עמא ואול לרבת ואניח קרבא ברה ובבשרה: ונסכיב ית כלילא דמלכיהון מעל רישיה ומתקלה פברא דדהבא ובה אבן טבא והוה

וילחם יואב ברבת בני עמון וילבד את עיר המלכה: וישלח יואב מלאכים אל דוד ויאמר גלחמתי ברברה גס לכרתי את עיר המים: ועתה אסף את ית העם וחנה על העיר ולכדה פן אלבד אני את העיר ונקרא שמי עליה: ויאסף דוד את כל העם וילך רבתה וילחם בה וילכדה: ויקח את עטרת מלכס מעל ראשו ומשקלה בכר זהב ואבן יקרה

ביו והענין אחד ל' בומי ובכיתי לא היה חלה דרך תפילה כמו שמתפלל חס על החולה חבל אחר שמת למה חסם עליו וכי מתפלל על מת שיחיה ונס הילד חיכנו כדאי לכבות עליו אחר שמת כמו שבוכים על המתים כי קטן הוא לא בן דעת שיבכה חס על חבדו כי הנה דוד בכה על חמונן ועל חבסלוס ולא היתה בכייתו להשיבם חלה דרך צער וחבל: חת בת שבע אשתו עתה חמ אסתו כי כבר מת חוריה חבל מתחלה חמ' חסר ילדה חסת חוריה לדוד כי חסת חוריה היתה עד שמת ומנחתי ספר אחר כתוב חסו קרי אסתו וחפסתי בספרים מדויקים ולא מנחתי כן וסמכתי על המסרה שמנחתי שחומר במסרה ח מילין קורין תיו ולא כתיב ומלבד זה חנו מנחתי חותם חס כדברי הספר הזה הם י' והיה טעם הכתוב חסו כי כמו חס היתה לו כמו שאמר הכתוב הייתה חס חס בחקו ונגו כן הבח חל חסת דעהו לא ינקה כל הנוגע בה: ויבא חליה וישכב עמה הכפל להודיע כי לא נתעברה בכיאה ראשונה ובדרש ויבא חליה בח חליה בטענה כי היתה נמנעת מלהזיק לו חמרה לו הילד מת מפני העון חפי יהיה לי כן של קיימא ממך יבוזו אחיו חותו מצבי שבחתי חליך בעון מתחילה חומר לה דוד החל מחל לי העין והבן הראשון שיהיה לי ממך ימליך אחרי כי כן שלא לי החל על ידי הנביא ונכבד לה תחו שאמרה לו בת שבע הלא חתה חדוני המלך נכבעת לחמתך כי שלמה בך ימליך אחרי: ויקרא חת שמו שלמה כי כן כתיב וקרי ותקרא הכתוב חומר כי הוא יהיה לי לבן ואחי חיה לו לחב וקרי ותקרא בת שבע קראה שמו שלמה כמו חמ' לה דוד בשם הכביא וטעם וישלח חתן על ישראל בימיו לפיכך חמר וי' חבנו כמו שאמר כי כן שלא החל ביד הנביא וכמו וי' וישלח זון הן חתה קצפת וחטא למה קצפת בעבור כי חטאנו ומה שאמר ויקרא חת שמו שלמה כי חתה קראה שמו שלמה לו הכביא יי' אהבו: עיר המלכה עיר שהמלך יושב בה והיא נקראת עיר המים שבחוקה העיר חז המים ולא בשאר העיר שהיה יושב בה העם ועיר המים זאת היתה ביד העיר האחרת לא בתוכה וככס יואב תחלה עיר המים והאחרת נוחה להכבס חלה שלא רצה ללכדה לכבוד דוד: עטרת מלכס מלך בני עמון: ותהי

ותהי על ראש דוד / חתי הנתי בטלה : מגרה וחרים ומגרות / כמן כזכרמים שקורין לימלא מיני יסורין הם : מגרה / סכין פגום פנימות הדבה תכופות זו לזו חריזים / הוא מורב חרין מלא חריזים כמן כזכרמים שקורין לימלא / במלכן / כמיט חנות וכן תירכס ינתן / וגרר יתהן בשוקיה / ולאכשלוס חנות יפה / שהיתה בת חמו : להתחלות / עד שחלה : כי בתולה היא ונמנע בבית ואינה יוצאה לחץ לפי יפלא בעיני חמנו ונו' ככסה ונעלם ממנו מה תראה יכול לרקע ויסב עמה כמו כי יפלא ממך חרי יתכסה ממך : איש חכם / לרשעה : דל / כחוש כמו דלות ורעות תואר : חת הכריה / חת הסעוד : ותלבב

ותהי על ראש דוד / חתי הנתי בטלה : מגרה וחרים ומגרות / כמן כזכרמים שקורין לימלא מיני יסורין הם : מגרה / סכין פגום פנימות הדבה תכופות זו לזו חריזים / הוא מורב חרין מלא חריזים כמן כזכרמים שקורין לימלא / במלכן / כמיט חנות וכן תירכס ינתן / וגרר יתהן בשוקיה / ולאכשלוס חנות יפה / שהיתה בת חמו : להתחלות / עד שחלה : כי בתולה היא ונמנע בבית ואינה יוצאה לחץ לפי יפלא בעיני חמנו ונו' ככסה ונעלם ממנו מה תראה יכול לרקע ויסב עמה כמו כי יפלא ממך חרי יתכסה ממך : איש חכם / לרשעה : דל / כחוש כמו דלות ורעות תואר : חת הכריה / חת הסעוד : ותלבב

רלבג

ותהי על ראש דוד / חתי הנתי בטלה : מגרה וחרים ומגרות / כמן כזכרמים שקורין לימלא מיני יסורין הם : מגרה / סכין פגום פנימות הדבה תכופות זו לזו חריזים / הוא מורב חרין מלא חריזים כמן כזכרמים שקורין לימלא / במלכן / כמיט חנות וכן תירכס ינתן / וגרר יתהן בשוקיה / ולאכשלוס חנות יפה / שהיתה בת חמו : להתחלות / עד שחלה : כי בתולה היא ונמנע בבית ואינה יוצאה לחץ לפי יפלא בעיני חמנו ונו' ככסה ונעלם ממנו מה תראה יכול לרקע ויסב עמה כמו כי יפלא ממך חרי יתכסה ממך : איש חכם / לרשעה : דל / כחוש כמו דלות ורעות תואר : חת הכריה / חת הסעוד : ותלבב

ותהי על ראש דוד / חתי הנתי בטלה : מגרה וחרים ומגרות / כמן כזכרמים שקורין לימלא מיני יסורין הם : מגרה / סכין פגום פנימות הדבה תכופות זו לזו חריזים / הוא מורב חרין מלא חריזים כמן כזכרמים שקורין לימלא / במלכן / כמיט חנות וכן תירכס ינתן / וגרר יתהן בשוקיה / ולאכשלוס חנות יפה / שהיתה בת חמו : להתחלות / עד שחלה : כי בתולה היא ונמנע בבית ואינה יוצאה לחץ לפי יפלא בעיני חמנו ונו' ככסה ונעלם ממנו מה תראה יכול לרקע ויסב עמה כמו כי יפלא ממך חרי יתכסה ממך : איש חכם / לרשעה : דל / כחוש כמו דלות ורעות תואר : חת הכריה / חת הסעוד : ותלבב

ותהי על ראש דוד / חתי הנתי בטלה : מגרה וחרים ומגרות / כמן כזכרמים שקורין לימלא מיני יסורין הם : מגרה / סכין פגום פנימות הדבה תכופות זו לזו חריזים / הוא מורב חרין מלא חריזים כמן כזכרמים שקורין לימלא / במלכן / כמיט חנות וכן תירכס ינתן / וגרר יתהן בשוקיה / ולאכשלוס חנות יפה / שהיתה בת חמו : להתחלות / עד שחלה : כי בתולה היא ונמנע בבית ואינה יוצאה לחץ לפי יפלא בעיני חמנו ונו' ככסה ונעלם ממנו מה תראה יכול לרקע ויסב עמה כמו כי יפלא ממך חרי יתכסה ממך : איש חכם / לרשעה : דל / כחוש כמו דלות ורעות תואר : חת הכריה / חת הסעוד : ותלבב

ותהי על ראש דוד / חתי הנתי בטלה : מגרה וחרים ומגרות / כמן כזכרמים שקורין לימלא מיני יסורין הם : מגרה / סכין פגום פנימות הדבה תכופות זו לזו חריזים / הוא מורב חרין מלא חריזים כמן כזכרמים שקורין לימלא / במלכן / כמיט חנות וכן תירכס ינתן / וגרר יתהן בשוקיה / ולאכשלוס חנות יפה / שהיתה בת חמו : להתחלות / עד שחלה : כי בתולה היא ונמנע בבית ואינה יוצאה לחץ לפי יפלא בעיני חמנו ונו' ככסה ונעלם ממנו מה תראה יכול לרקע ויסב עמה כמו כי יפלא ממך חרי יתכסה ממך : איש חכם / לרשעה : דל / כחוש כמו דלות ורעות תואר : חת הכריה / חת הסעוד : ותלבב

ותהי על ראש דוד / חתי הנתי בטלה : מגרה וחרים ומגרות / כמן כזכרמים שקורין לימלא מיני יסורין הם : מגרה / סכין פגום פנימות הדבה תכופות זו לזו חריזים / הוא מורב חרין מלא חריזים כמן כזכרמים שקורין לימלא / במלכן / כמיט חנות וכן תירכס ינתן / וגרר יתהן בשוקיה / ולאכשלוס חנות יפה / שהיתה בת חמו : להתחלות / עד שחלה : כי בתולה היא ונמנע בבית ואינה יוצאה לחץ לפי יפלא בעיני חמנו ונו' ככסה ונעלם ממנו מה תראה יכול לרקע ויסב עמה כמו כי יפלא ממך חרי יתכסה ממך : איש חכם / לרשעה : דל / כחוש כמו דלות ורעות תואר : חת הכריה / חת הסעוד : ותלבב

רבינו ישעיה
והעביר אותם ב
במלכן
וגרר יתהן בשוקיה
ויש לומר מלכן
קורא מקום עט
שוקיים חמנו עט
ללכיים סמכים על
פני עט חנות :
חנות יפה : בת חמו
היתה : להתחלות
לשון חולני וכל
ככד הדגש : יפלא
בעיני חמנו לעשות
לה מחויבה : בעבור
שהיתה בתולה ואין
דרך הכתובות ללכת
בחתן היתה כפלא
אין יוכל לה : וזה
קורא חנות לאן
דוקא חנותי אל
מפני שהיתה חנות
לכשלים קורא חנות
חנותי שם הייתה
חנותי חמני חות
והיתה חתה
בעבור ככרית קודם
שכתובות היתה
חנותי לזו שפחה
ובכרית וזלה כמות
דל בן התקן
כחוש כמו דלות
ורעות תואר :

א ויהי אחרי כן ולא בשלום בן דוד
אחות יפה ושמה תמר ויאבה
אמנו בן דוד : ויצר לאמנו
להתחלות בעבור תמר אחתו כי
בתולה היא ופלא בעיני אמנו
לעשות לה באומה : ולאמנו רע
ושמו יונגב בן שמערה אחי דוד
וינגב איש חכם מאד : ויאמר לו
מדוע אתה ככה דל בן המלך בבקר
בבקר הלא תגיד לי ויאמר לו א
אמנו את תמר אחות אבשלום אחי
ה אני אהב : ויאמר לו יהונגב שכב
על משכבך והתחל וביא אביך
לראותך ואמרת אליו תבא נא תמר
אחתי ותברני לחם ועשתה לעיני
את הכריה למען אשר יראה
ואכלתי מידה : וישכב אמנו
ויתחל וביא המלך לראתו ויאמר
אמנו אל המלך תבוא נא תמר
אחותי ותלבב לעיני שתי לבבות
ואברה מידה : וישלח דוד אל
תמר הביתה לאמר לכי נא בית
אמנו אחי ועשילו הכריה :

וישם במגרה ובחריזים
הכרזו ונו' לל פסם
העם חסד בה בזה
המשפט שיש בו ח
אכזריו מה שלא יעלם
והנה היה רכובו בזה
שיירא שחר האומות
מלהלחם בישראל והנה
המגרה הוא כלי ברזל
מלא פנימו ובהם הוא
חונק מה שיחתוך
שינה בלגו וחרים
הכרזו הם כלי ברזל
גדולים שדשן בהם
התבואה וכן מגרות
הכרזו גם כן כלי ב
ברזל גדולים יחכו
בהם האבנים ויש
באלו הדברים מן
האכזריו ויתמההרונה
בחרב טיפיות : והעביר
אותם במלכן / לל
שהעביר אותם באש
התגור שעושים שם
הלבכים כי הוא קרח
מלבן על שם הלבני :
וינגב איש חכם מאד
/ לל למנוח תחבולות
לעשות רע והנה ה
השיאחו לעשות מה
שהיה קשה בעיני ע
עשיתו חץ כאשר ראה
שהסכימה ענת ונדב
בזה התיר לעצמו ע
עשייתה : ותלבב
לעיניו שתי הלבבות
הוא מעשה מרחשת
הקפלי בלעז :
ואברה / ואוכל :
הכריה / המחבל :

ותגדב
בסוף וכל
שחר קרו
דל כעז

וישלח : כל סיפרא יונגב בטא וסימ' ואמר לו יונגב שכב על משכבך / וכל קריאה דכו' בסג' : אחותי ג'
מלאים וסימ' תבא נא תמר אחותי / באי שכבי עמי / ועתה אחותי החרושי / תלתיחן גבי תמר ואמנו :

ותהי על ראש דוד / חתי הנתי בטלה : מגרה וחרים ומגרות / כמן כזכרמים שקורין לימלא מיני יסורין הם : מגרה / סכין פגום פנימות הדבה תכופות זו לזו חריזים / הוא מורב חרין מלא חריזים כמן כזכרמים שקורין לימלא / במלכן / כמיט חנות וכן תירכס ינתן / וגרר יתהן בשוקיה / ולאכשלוס חנות יפה / שהיתה בת חמו : להתחלות / עד שחלה : כי בתולה היא ונמנע בבית ואינה יוצאה לחץ לפי יפלא בעיני חמנו ונו' ככסה ונעלם ממנו מה תראה יכול לרקע ויסב עמה כמו כי יפלא ממך חרי יתכסה ממך : איש חכם / לרשעה : דל / כחוש כמו דלות ורעות תואר : חת הכריה / חת הסעוד : ותלבב

ותהי על ראש דוד / חתי הנתי בטלה : מגרה וחרים ומגרות / כמן כזכרמים שקורין לימלא מיני יסורין הם : מגרה / סכין פגום פנימות הדבה תכופות זו לזו חריזים / הוא מורב חרין מלא חריזים כמן כזכרמים שקורין לימלא / במלכן / כמיט חנות וכן תירכס ינתן / וגרר יתהן בשוקיה / ולאכשלוס חנות יפה / שהיתה בת חמו : להתחלות / עד שחלה : כי בתולה היא ונמנע בבית ואינה יוצאה לחץ לפי יפלא בעיני חמנו ונו' ככסה ונעלם ממנו מה תראה יכול לרקע ויסב עמה כמו כי יפלא ממך חרי יתכסה ממך : איש חכם / לרשעה : דל / כחוש כמו דלות ורעות תואר : חת הכריה / חת הסעוד : ותלבב

ותהי על ראש דוד / חתי הנתי בטלה : מגרה וחרים ומגרות / כמן כזכרמים שקורין לימלא מיני יסורין הם : מגרה / סכין פגום פנימות הדבה תכופות זו לזו חריזים / הוא מורב חרין מלא חריזים כמן כזכרמים שקורין לימלא / במלכן / כמיט חנות וכן תירכס ינתן / וגרר יתהן בשוקיה / ולאכשלוס חנות יפה / שהיתה בת חמו : להתחלות / עד שחלה : כי בתולה היא ונמנע בבית ואינה יוצאה לחץ לפי יפלא בעיני חמנו ונו' ככסה ונעלם ממנו מה תראה יכול לרקע ויסב עמה כמו כי יפלא ממך חרי יתכסה ממך : איש חכם / לרשעה : דל / כחוש כמו דלות ורעות תואר : חת הכריה / חת הסעוד : ותלבב

ותגדב
בסוף וכל
שחר קרו
דל כעז

רדק

שמואל ב י

רשי

ותקח את הבצק ותלום / חמר הבצק על פס סופו כי הקמח אחר שנלוש יקרא בצק
 וכן וטחני קמח וכן חפיתי על גחליו לחם : ותקח את המסרת ותצק לפני המסרת
 היא המסרת וכן תרבוס מחבת מסריתא והמסרת היא שבטלה בה הלביבו לתקחה
 המסרת וינקה לפניו בקערה ובדברי רז"ל טעמה לו מיני טבן והוא שמטבנים
 הבצק במחבת עם הסמון :

וישנאה אמנון / זאת השנאה
 הייתה שבה מלח הטס כדי ל
 להגדיל החרפה בשלחו אותה
 מביתו ויהיה אבסלו יותר סוכא
 חותנו עד מות עד שמטב להרבו
 נזה המעשה היה עונש דוד על
 מעשה בת שבע ואוריה שבטעם
 ההוא נעשית בביתו ומה הבחיה
 לידי חרב לקיים מה שאמר לו
 הנביא לא תסור חרב מביתך וכן
 בדבר אבסלוס זמה וחרב הכל
 מדה כנגד מדה / וכדע מה
 הית' השנאה הזאת כימה קטרה
 רבנו ישעיה לו בשעת בעילה ועשתו כרות

ולא חכה לטעמו
 בקולה / סיקחני
 לאשה שלא היה חסד
 בה כיוא לשכב עמה
 בתלוות תלוותי /
 וישנאה אמנון / כיו
 לחבר שחילא חותנו
 סכא שלא יחמר לו
 המלך קא חותה לו
 לאשה / ותאמר לו
 אל חותנו דעמי /
 בו ומירושו כמו על
 חותנו שדכה לו על
 חרות הרעה הגדולה
 הזאת יותר מן
 החירות אשר עשית
 עמדי שתרבה לשלתי
 סכיתה דונה סכיתה
 וישנאה תמר /
 וטעמה היו יתר :

ועשתה ה' קסצין בקר' וסי' ותתן את המטעמים ואת הלחם / ותקח את הלביבות ותלכב / ואת כל אלה די
 עשתה / וזכר את ושותי ואת אשר עשתה / אף לא הביאה אסתר הסלכה / וישנאה ב' דוד רפ' ודוד ספ' וסי'
 את בתי נתתי לאיש הזה / וישנאה אמנון / ועליה ג' וסי' ועליה כתנת פסים / ועליה למרום

ואזלת תמר בית אמנון אחותה
 והוא שכיב ונסיבת ית לישא / ותלכב /
 ולשת וחלטת לעינוהו ובשילת
 ית חלשתא / ונסיבת ית מסריתא
 ואריות קדמוהי ולא אברה למיכל
 ואמר אמנון אפיקו כל ג' אגוש ט
 מעלי / ואפיקו כל ג' אגוש מעלותי
 ואמר אמנון לתמר אעילי
 סעורתא לאדרון בית משכבא
 ואיכול מן ידך ונסיבת תמר ית
 חלשתא רעבדת ואעילת לאמנון
 אחותא לאדרון בית משכבא /
 וקרבת ליה למיכל ואתקוף בה
 ואמר לה עולי שכיבי עמי אתתי /
 ואמרת ליה אחי בבקו לך /
 העניני ג' לך מתעבד בן ב'
 בישראל לא תעביד ית קלנא הדין
 / ואנא לאן אוביל ית הסודי ואת
 תהי כחד מן שטיגא בישראל וכעז
 מלל בעז עם מלכא ארי לך
 ומעניני מנא / ולא אבא לקבלא
 מנה ויקוף מנה וענייה ושכיב
 עפה / וסנא אמנון סנאתא
 רבתא לחדא ארי סגיאיה סנאתא
 די סנאה מרחמתא דרחימה ואמר
 לה אמנון קומי אזילי / ואמרת
 ליה על עסק בישתא רבתא הדא
 מאחרנתא דעבדתא עמי את אמר
 לשלחתי ולא אבה לקבלא מנה
 וקרא ית עולמיה משומשניה
 ואמר שלחי בעז ית דג' מלורתי
 לברא ואניף דשא בתרהא / ועלה
 בתונגא דפסי ארי בן לבשו בנת
 מלכא בתולתא כדדושו ואפק
 יתה משומשניה לברא ואניף דשא
 בתרהא / ונסיבת תמר קטמא
 על רישה ובתונגא דפסי דעליה
 בוערת ושויאת ידה על רישה /
 ואזלת מיזל וצוחת / ואמר לה
 אבשלוס אחותא האמינון אחוז
 הנה עמך וכעז אחתי שתוקי א
 אחוז הווא לך תשוין ית לביז
 לפתגמא הדין ויתיבת תמר וצדנא
 בית אבשלוס אחותא / ומלכא דוד
 שמע ית כל פתגמיא האלון
 ותקוף ליה לחדא / ויהיבית

ותקח תמר בית אמנון אחיה והוא
 שכב ותקח את הבצק ותלוש ותלכב
 לעניו ותבשל את הלביבות / ותקח
 את המסרת ותצק לפניו וימין
 לאכול ואמר אמנון הוציאו כל
 איש מעלי ויצאו כל איש מעלי /
 ואמר אמנון אל תמר הביאי הכריה
 החרר ואברה מידך ותקח תמר את
 הלביבות אשר עשתה ותבא לאמנון
 אחיה החררה / ותגש אליו לאכל
 ויתקוף בה ואמר לה בואי שכבי
 עמי אחותי / ותאמר לו אל אחי אל
 תעניני כי לא יעשה בן בישראל
 אל תעשה את הנבלה הזאת / ואני
 אנה אוליך את חרפתי ואתה תהיה
 כאחד הנבלים בישראל ועתה דבר
 נא אל המלך כי לא ימנעני ממך /
 ולי אבא לשמע בקולה ויחזק
 ממנה וענה וישכב אתה / וישנאה
 אמנון שנאה גדולה מאד כי גדולה
 השנאה אשר שנאה מאהבה אשר
 אהבה ואמר לה אמנון קומי ל
 לבי / ותאמר לו אל אדות הרעה
 הגדולה הזאת מאחרת אשר עשית
 עמי לשלחתי ולא אבה לשמע לה /
 ויקרא את נערו משרתו ואמר
 שלחי נא את זאת מעלי החוצה
 ונעל הדלת אחריה / ועליה כתנת
 פסים כי כן תלכבה בנות המלך
 הבתולות מעלים ויצא אותה
 משרתו החוץ ונעל הדלת אחריה /
 ותקח תמר אפר על ראשה וכתנת
 הפסים אשר עליה קרעה ותשם
 ידה על ראשה ותלך הלוך וועקה /
 ואמר אליה אבשלוס אחיה
 האמינון אחיך הנה עמך ועתה
 אחותי החרשי אחיך הווא אל
 תשיתי את לבך לדבר הזה ותשב
 תמר ושכמה בית אבשלוס
 אחיה / והמלך דוד שמע את כל
 הדברים האלה ויחר לו מאד /

ותלכב / ותמלוט סולת מורכבת במים דותחין תחלה וחחר כך בסמון :
 את המסרת / תרבוס של מחבת מסריתא / כי לא ימנעני ממך / שמונתת חניך
 לפי שכתעברה בה חמה כשהיא ככרית יפת תואר סלקמה דוד במלחמה ומי שיש
 לו בן או בת מן השפחה חינו בני כלל דבר / וישנאה אמנון / חמרנו רבותנו כימה
 נקטרה לו ועשתנו /
 כרות שפכה /
 אל חותני / אל יעשו
 חותני הרעה הזאת של
 שילוח הגדולה מן
 האחרת שעשית עמי
 ועניתי ועוד תוסוף
 רעה ממנה לשלחי /
 ויהי

רלבן

ותבשל את הלביבות /
 בשלה חותן בשמן ב'
 בחלפס והנה חמר
 בשול גם על הצלי חמ'
 ויבשלו את הפסח /
 המסרת / חלפס /
 ותקוף לפניו / שפכה
 לעניו הלביבות עם
 הסמון בכלי אשר ה'
 הביאה בו לפניו את
 הכריה והנה עשת זה
 לפניו בעבור שכבר
 דקדק אמנון שתלכב
 לעניו את הלביבות
 והנה השתדל אמנון
 להביאה החמר כדי
 שיוכל להשיג ס'
 מניקסו ממנה כן י'
 יהיה לבנו חס יסמע
 בחק קולה בענותו
 חותה / כי לא יעשה
 כן בישראל לא חמרם
 משום שאין רחוי ל'
 לשכב עם אחותו משו'
 גלוי ערוה שאם היה
 זה כן חיך ינהלו ה'
 המלך אך חמר שלא
 יעשה כן בישראל לבא
 על אשה דרך זנות חס'
 לא יהיה דרך חיותה
 ומה יתבאר שלא ה'
 היתה תמר אחותו על
 דרך האמת ולא ה'
 חמרנו רז"ל שתמר ה'
 הייתה בת יפת תואר
 שכעלה בנייתה /
 וכתעברה מודד חמר
 כן כתנייה ונשאה
 דוד ולפי שאמה לא
 הייתה נודת בעת ש'
 שכתעברה ממנה הנה
 לא הייתה הבת בת דוד
 כי אין הבן הבא ל'
 לישראל מן השפחה
 או מן הגויה קמי בן
 לישראל ההוא ולא
 חמר בפרשת ולא ה'
 המספטים בבנים ש'
 שילדו לישראל מן

השפחה כעניית אשר הם עבדים כמוה לא ישראלים : וישנאה אמנון שנאה גדולה / ודמה שכתעברה כפי יכלתה לחלוק על רצונו וחולי הכחיבה חותנו בזה ההתעצמות
 שהיה ביניה או חמרה לו דברי חרפות ולזה שנאה כי כבר חמרה לו נחמה תהיה כחחד הנבלים בישראל או חולי חמרה לו דברים יותר קשים מחלנו / והנה מרוב השנאה
 שלחה אמנון מביתו דרך בן למדנו מה שגדל השנאה הוא שלא ידבר עמו למדע ועד טוב ולפי שאמרנו והוא סנא לא מתמול שלסוס למדנו שאם לא דבר עמו שלמה ימים
 חינו גולה : כתנת פסים / לבוש מצבעים מתחלפים היה דרך מסל כשיער פסת יד מצבע אחד וכן תמסך להיות מצבעי רבים : ועתה חותמי החרישי אחיך הוא / לל ויחן
 רחוי לפרסם נגמתו / ותבש תמר שוממה בית אבשלוס אחיה / ודמה כי לבשתה גלגלתה היתה גם כלי חכמה כטעם חמרה כל פעריה שוממים כי רבים בני שוממה : כי

כי שנה אבשלום את אהמנון / למדנו מזה כי כבר תוכר השנאה כשיעמוד
החדש לדבר עם רעהו מפני השנאה למרע ועד טוב: הנה נא גוונים לעבדך
כשהיו להם גוונים היה שמחים על הטובה כמו ששאל דוד לנבל כי על יום טוב
בזמנו והנה היה מתחבלות אבשלום ששאל מהמלך שילך הנה ועברו עמו למסוח
ולאכול ולשתות עמו כי

ידע כי זה דבר בלתי
ראוי שיתרבו המלך
גם עשה זה כדי ש
שיתרצה דוד לשלוח
אהמנון עמו ולא יתן
את לבו אל דבר ה
אהמנון השנאה הראויה
בין אבשלום ובין א
אהמנון על דבר תמר
אחותו והנה היה אהמנון
הבן הבכור לדוד סרחאי
למלך שהיה ראוי
שימלך אחריו ולנה
כתעכב דוד יותר ב
באהמנון מולתו משאר
הבנים: על פי אבשלום
היתה שומה ל
שדבר זה היה מסודר
בפי אבשלום תמיד
מיום עונותיו את תמר
אחותו כי כאש תמכה
ידו יקח וקמתו ממנו
ויתחבל

רשי

ויהיו גוונים / ודרכם
היה לעשות משהתה ב
בנוזי אהנס: ולא ילך
נא אהמון / ולא יכול
אתה ללכת ילך נא ל
עמו אהמנון: על פי
אבשלום היתה שומה
בזמנו של אבשלום היתה
שומה זו נישומת על
עבדו ולהרוג את
אהמנון: ותכל

ולא
בית ה' וס' /
יקח קטל
אבשלום בסלח
דסנבלט

כטוב ד בקריאה וסי' ויהי כי טוב לבס כן כתיב וקרי כטוב / גפן בוקק ישראל פרו ישוה לו / ויצו אבשלום
את נעריו / ביום השביעי כטוב לב המלך בין אמר: והשמעה ה' חס' בליש' שמעה וסי' אל בני כי לא טובה
השמעה / ויהי המה בדרך / והשמעה באה אל יואב' כי שמעה רעה' / ושמעה אל שמעה / תהיה:

ולא דבר אבשלום עם-אמנון למרע
ועד טוב כי-שנא אבשלום את-
אמנון על-דבר אשר ענה את תמר
אחותו: / ויהי לשנתים
ימים והיו גוונים לאבשלום בבעל
חצור אשר עם-אפרים ויקרא
אבשלום לכל בני המלך: / ויבא
אבשלום אל-המלך ויאמר הנה-נא
גוונים לעבדה ילך-נא המלך ועברו
עם עבדך: / ויאמר המלך אל-
אבשלום אל-בני אל-נא נלך כלנו
ולא נכבד עליה ויפרץ-בו ולא-אבה
ללכת ויברכהו: / ויאמר אבשלום
ולא ילך-נא אתנו אמנון אחי ויאמר
לו המלך למה ילך עמך: / ויפרץ-בו
אבשלום וישלח אתו את-אמנון
ואת כל-בני המלך: / ויצו אבשלום
את-נעריו לאמר ראו נא כטוב לב-
אמנון בין ואמרתי אליכם הכו את-
אמנון והמתם אתו אל-תיראו הלא
כי אנכי צויתי אתכם חזקו והיו לבני
חיל: / ויעשו נעריו אבשלום לאמנון
כאשר צוה אבשלום ויקמו כל-בני
המלך וירכבו איש על-פרדו ונסו:
/ ויהי המה בדרך והשמעה באה אל-
דוד לאמר הנה אבשלום את-כל-
בני המלך ולא-נותר מהם אחר:
/ וקם המלך ויקרע את-בגדיו וישכב
ארצה וכל-עברו נעבים קרעו ב-
בגדים: / ויען יונדב בן-שמעה אחי-
דוד ויאמר אל-יאמר אדני את כל-
הנערים בני-המלך המיתו כי-אמנון
לבדו מת כי-על-פי אבשלום היתה
שימה מיום ענתו את תמר אחתו:
/ ועתה אל-ישם אדני המלך אל-לבו
דבר לאמר כל-בני המלך מתו כי-
אם אמנון לבדו מת: / ויברח
אבשלום וישא הנער הצפה
את-עיניו וירא והנה עם-רב
הלכים מדרך אחריו מצד ההר:
/ ויאמר יונדב אל-המלך הנה בני-
המלך באו בדבר עבדה בן היה:

כטוב ד בקריאה וסי' / ויהי כי טוב לבס כן כתיב וקרי כטוב / גפן בוקק ישראל פרו ישוה לו / ויצו אבשלום את נעריו / ביום השביעי כטוב לב המלך בין אמר: והשמעה ה' חס' בליש' שמעה וסי' אל בני כי לא טובה השמעה / ויהי המה בדרך / והשמעה באה אל יואב' כי שמעה רעה' / ושמעה אל שמעה / תהיה:

ולא נותר ה בקריא וסי' בלשן תרו יוקא קטל אבשלום בסלא דסנבלט ופירושן גמס בסדר פנחסו

גוונים / מנהנס היה לעשות משהתה ביום שהיו גוונים אהנס וכן בענין נבל: עם
אפרים / סמוך לארץ אפרים וכן וישב יצחק עם באר לחי ראוי: ולא נכבד גלדך /
שלא נהיה כלנו עמך כבדות לנו היתה אה ואל דרך בקפה כמו ולא יתן
לעבדך: ויפרץ / כמו הפך ויכבד: הלא / המלה הזאת באה פעמים לענין
זירו וחזק וכן הלא שלחתיך
הלא כי משחק: שומה / פעולה
כלומר הרינת אמנון היתה שומה
בפי אבשלום תמיד כי תמיד היה
מספר ברעתו מיום עונותיו את ת
תמר אחותו וית אחי בלבא
דאבשלום הות כמינה וכן
תרגום אשר עס לו בדרך דיכמו
ליה: מדרך אחריו זה העס
היו בני המלך ושאר העס שנכו
באו לירושלם והזוכה רוחה א
אותם באים מדרך שאחרי ההר
מצד ההר ואמר הכניו טרס ה
הידיעה כמו ותראהו את הילד
וולדתו: ויאמר יונדב / הנזפה
אמר לו כי עם בא והוא חמר
למלך כי בני המלך באו: אל

ולא מלל אבשלום עם אמנון
למביש ועד טוב ארי סני אבשלום
ית אמנון על עסק דעני ית תמר
אחותיה: / והוא לזמן
תתמן שניו והיו גוונים לאבשלום
במישר חצור עם בירת אפרים
וזמן אבשלום לכל בני מלכה /
ואתא אבשלום לית מלכה ואמר
הא כען גוונים לעבדה ילך-נא מ
מלכה ועברוהי עם עבדך: / ויאמר
מלכה לאבשלום לא ברי לא כען
גוונים בולגה ולא נלך קף עלה /
ואתקיי ביה ולא אבה למיול
ויברכהו / ויאמר אבשלום ולא
יילך כען עמנו אמנון אחי ויאמר
ליה מלכה למה יילך עבדך /
ואתקיי ביה אבשלום ושלח
עמיה ית אמנון וית כל בני מלכה /
ופקד אבשלום ית עולמוהי
למימר חזו כען פד ישפר לבא ד
דאמנון בחמרה ויאמר לכון ק
קטלו ית אמנון ותקטלו יתיה
לא תדחלו הלא ארי אנא פקרית
יתכון אתקיפו והיו לגברין גברין /
ועברו עולמי אבשלום לאמנון
כמא דפקד אבשלום וקמו כל
בני מלכה ורכבו אנש על א
כודניתיה ואפכו: / והנה עד דאנון
באורחא ושמעיה אתת לות דוד
למימר קטל אבשלום ית כל בני
מלכה ולא אשתאר מנהון הר /
וקם מלכה ובע ית לבושוהי
וכביב על ארעה וכל עברוהי
מערתין כר מבועין לבושיהו /
ואתויב יונדב בר שמעה אחוהי
דדוד ואמר לא וימר רבוני ית כל
עולמי בני מלכה קטלו ארי א
אמנון בלחודוהי מית ארי בלבא
דאבשלום הות כמנה מיומא
דעני ית תמר אחתיה: / וכען לא
ישוי רבוני מלכה על לביה פ
פתגמא למיכר כל בני מלכה מיתו
אלהין אמנון בלחודוהי מית /
וערק אבשלום וקף עולמא
סכואר ית עינוהי והוא והא עם
סני אתן מאורח מלחודוהי מ
מסטר טורא / ויאמר יונדב
למלכה הא בני מלכה איתו
כפתגמא דעבדה בן היה:

רבינו ישעיה

ויחמ אבשלום ולא ילך נא אהמו
אהמנון / פירוש חס לא תלך אתה
ילך נא אהמו אהמנון אחי /
מדרך אחריו / פירוש הוא היה
זופה והיו כפיו בדרך שהלכו והס
היו באים מאחוריו מפני שבחזו
דרך עקלתון מן הפחד שהיה
להס שלא ירדף אבשלום אחריהם
ויהרגם:

ולא נותר ה בקריא וסי' בלשן תרו יוקא קטל אבשלום בסלא דסנבלט ופירושן גמס בסדר פנחסו

רדק

שמואל ב יד

רשי

אל תלמי' שהיה חבי אמו: ויתחבל דוד' היה מתחבל על חמנו בכו כל הימים
שוזר אחר כן והם שלם סנים שהיה חבסלוס בנסור: ותכל דוד' פידוסו
כתרגומו וחמדת נפשו דוד מלכא למיפק על חבסלוס לל חותה נפשו לכחת
בעבור חבסלוס מרוב תאותיו לועל לרך נפשי ובהה בדברו והחכם דבי חברהס

ותכל דוד' הרוי זה מקרה קצר ותכל נפש דוד וכן תירגם יונתן וחמדת נפשו
דוד כמו נכספה ונס כלתה: כי נחס על חמנו' קבל תנחומיו: וישלה יואב
תקועה חמרו רבותינו כי שמן זית מנוי סס לכך חכמ' מנוייה סס: אבל חשה למנה
חני' חבל בקוסטא: עלי חלוני העון' כינוי הוה לכבודו כלומר חתה מדחה
חיותי לחמר חני מנוה

כע פירס ותכל חשת דוד והוה
פועל יואב כלל חשתו חס חבסלו'
בקשה דוד מאד עד שהתחנה
דוד אל חבסלוס והתחנה סיכא
אחריו אחד מנערו בעבדו והו
סאמר לכחת אל חבסלוס: וידע
יואב' הכיר מתוך דבריו וירח
מחמור לו בכירוס ושלחו הדבר
על ירי סנה ונגנול דברים:

צרויה ג' חסרים וסמ' ודע' יואב בן צרויה' מה לו ולכם בני צרויה' צלק העמוני דשמואל: ויסת ה' וסמ'
בלשון תרגום אבאש דוין ולגדליה וקטיל נוגיה' ופירושו נמסר בסדר וישב ובהאי סיפרא בחלק א' סין כב:
ונסתהו ה' חסרים יד בלש' מיתה וסמ' בפגועו בו הוא יסתנו' להסתה דהעלו אתו אלי במטה' והנה קסה

עליך וחני חלך לדרכי
וחמה לא תנוה עלי
ובני יהרג על מי העון
הזה: יזכור

רבינו ישעיה

רבי יונתן מתוך שרבי' כשמן
הכמו מנוי בהם והית העיר היה
רבת זיתי שמן וכן חמרו תקוע
חלכא לשמן לל שער המשובחת
כשמן בחרץ יש' היתה תקוע לפי'
קורח חות' אפא לשמן כמו שהלף'
חשם לחותיו והיתה העיר בחלקן
של חסר דכתי' ביה וטובל כשמן
דגלו שמוסך שמן כמעין: ויסס
ח' הדברי' בפיה חמרו וחס' הו'
סדר ח' המטל בפיה מה היה
כריך לחשה חכמה לפי ש' תדע
להסיב בחכמה למה שיאמר לה
המלך כי יואב לא היה יודע
מענה המלך שסיס בפיה כל
הדברי' חלל כלל הדברי' סדר לה
ויס לפרנס כן כי הוה ספר לה
המענה והיה תקנה המטל:

והוה פשיצותיה למלכא ויהא בני
מלכא ארתו וארימו קלהו ובכו
ואף מלכא וכל עבדוהי בכו בכי
סניאה לתרא: ואבשלום ערק
ואזל לורת תלמי בר עמיחור מלכא
דגשור ויתחבל על בדיה כל י
יומיא: ואבשלום ערק ואזל
לגשור והוה תמן תלת שנין:

ויהי בכלתו לדבר והנה בני המלך
באו וישאו קולם ויבכו ונס המלך
וכל עבדיו בכו בכי גדול מאד:
ואבשלום ברח וילך אל תלמי בן
עמיחור מלך גשור ויתחבל על
על בני כל הימים:

רלבג

ויתחבל על בנו כל
הימים' לל ימים
רבים כי אחר שלם
שני' כחס על חמנו כי
מת כמו שזכר אחר זה
וחולי חמר כל הימים
להעיר שלא היה יוס

עמיחור

לכתיב
וקרי' ה'
כתיב רש'
וקרי' דלם:

ואבשלום ברח וילך גשור ויהי שם
שלש שנים: ותכל דוד המלך
לצאת אל אבשלום כי נחם על--
אמנו כי ימת:

ביומי הסנה ואפילו ה
המועדי שלא היה דוחב
דוד זה והנה מנחמו
בבן הרחשן סנולד

ד

מבת שבע שתקף שמת
רחץ וסך וחלל וסתה
וחמר לעבדיו ועתה
מזאחר שהילד מת למה
זה חני כס החולל ל
להסיבו עוד חני הולך
חליו והוה לא ישוב חלי
י והיה בנה היה רחוי
שחמר למה הוה מ
מתחבל עליו כל כך
והוה לא ישוב חליו לא
שהתר זה הספק הוה
ממה שיקל כי דוד
הרחיק היותו כס בנחם
ח' מות הילד כי הוה
יעסה על דרך התפלה
והבקט מהש' ונה דבר
בלתי רחוי אחר מות
הילד חבל יתחבל עליו
והדגנה הו' דבר יחייב
הטבע חשבה הדמיוני
ולוה לא הורחק מפני
זה התחבל על המות:
ותכל דוד המלך'
הוה מטעם כסף
כטעם נכספה ונס כ
כלתה נפשו והוה חסר
המצטרף והרכו כן
ותכל כפס דוד המלך
לכחת אל חבסלוס ל
להביחו לו כי נחס על
חמנו כי מת: ויקח
משס חשה חכמה'
לל יודעת לסדר דבריה
בחכמה וכסכל' והנה
בקט מוננה שמשס
עכמה כאשה זה ימים
רבים מתחבלת על מת
והה תהיה כשתלכס
בגדו חבל לא תסוך
שמן ותככה ותחבל
בהיותה לפני המלך:

ודע יואב בן צרויה כי ילב המלך
על אבשלום: וישלח יואב תקועה
ויקח משס אשה חכמה ויאמר אליה
התאברינא ולבשינא בגדי אבלי
ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה
ימים רבים מתאבלת על מת:

ובאת אל המלך ודברת אליו בדבר
הזה ושם יואב את הדברים בפיה:
ותאמר האשה התקעית אל המלך
ותפל על אפיה ארצה ותשתחו
ותאמר הושעה המלך:

ויאמר לה המלך מה-
לך ותאמר אבל אשה אלמנה אני
וימת אישי: ורשפתתך שני בניס
וינצו שניהם בשרה ואין מציל ב
ביניהם ויכו האחד את האחד וימת
אתו: והנה קמה כל זומשפחה על-
שפחתה ויאמרו תני את מכה אחיו
ונמתהו בנפש אחיו אשר הרג
ונשמירה גם את היווש וכבו את-
גחלתי אשר נשארה לבלתי שום--
לאישי שם ושארית על פני הארמה:
ויאמר המלך אל-

האשה לבי לביתך ואני אצוה עליך:
ותאמר האשה התקועית אל המלך
עלי אדני המלך העון ועל בית אבי
והמלך וכסאו נקי:

וחמדת נפשו דוד מלכא למיפק
על אבשלום ארו אתנחם על א
אמנו ארו בית: וידע
יואב בר צרויה ארו לפי' דמלכא
למפק על אבשלום: ושלח
יואב לתקוע ונסיב מתמן אתתא
הכימתא ואמר לה אתאבלי כען
ולבושי כען לבושי אבלי ולי
תשוין משחא ותהי כאתתא דגן
יומין סניאין מתאבלא על ביתא:

ותהיין לורת מלכא ותמלליו עמיה
כפתנמא הרין ושוי יואב ית פ
פתנמא בפומה: ואמרת אתתא
דמתקוע למלכא ונפלת על אפה
על ארעא וסגידת ואמרת פרוק
מלכא: ואמר לה
מלכא מה ליד ואמרת בקוסטא
אתתא ארמלתא אפא בעלי:
ולאמתך תרין בנין ואתנציאו
תרויהו בחרקא ולית דמשיזיב
ביניהו ומחו חר ית חר וקטל
יתיה: והא קמת כל דרעיתי על
אמתך ואמרו הבו ונקטול ית ד
דקטל אחיה ונקטלגיה בהוברת
נפשא דאחיהו דקטל ונשצי אף
ית ירתא ובעו למקטל ית חר
יחידי דאשחאר בריל דלא ל
לשוארה לבעלי שום ושאר על
אפי ארעא: ואמר מלכא
לאתתא אזילי לביתך ואפא אפקד
עלך: ואמרת אתתא דמתקוע
למלכא עלי די לי רבוי מלכא
חובא ועל בית אבא ומלכא
ובורסי מלכותיה זבאי: ואמר

כל המשפחה ונשרה אנשים' ויד אתם מלך בגלי' עור מצאתי הוציאם להסתם בסדר נס הוא חס':
על בית ועל בית י' דסמיכי בקריאה וסמ' בסמרה רבתא:

תני חת מכה אחיו ונמיתהו' הנה שאלתם זאת ידמה מפני שתהיה חסבס עכמה
בוחלי הדס והנה לא הותרו נושי הדס להרוב הרובת עד עמודו לפני העדה למספס
ולוה חמר דוד מי יי חס יפול משערת כנך חרצה: עלי חרני המלך העון ועל בית
חבי והמלך וכסאו נקי' לל עון רביחת בנה חס ירצחו בני המשפחה והנה חמרה
דרך מוסר להרדות שהמלך חמר כזה לא יקח ענה שלא להביחו: מהרבת

חני חת מכה אחיו ונמיתהו' הנה שאלתם זאת ידמה מפני שתהיה חסבס עכמה
בוחלי הדס והנה לא הותרו נושי הדס להרוב הרובת עד עמודו לפני העדה למספס
ולוה חמר דוד מי יי חס יפול משערת כנך חרצה: עלי חרני המלך העון ועל בית
חבי והמלך וכסאו נקי' לל עון רביחת בנה חס ירצחו בני המשפחה והנה חמרה
דרך מוסר להרדות שהמלך חמר כזה לא יקח ענה שלא להביחו: מהרבת

המלך העון' בהפוך רכתה למור חלל סכנתה לכבוד המלך כלומר עליך יהיה העון חס נכטח חני וכני עליך ולא יסמר מהס ויהרגו בני המשפחה:

המלך

יזכור נח המלך את י' שהקפיד על חורך הדרך להציל נפשות שנחמר והשיגו כי ירבה הדרך וזהו מהרבות גוהל הדם לטחח ואחז דומה חותי : ולמה חשבת בזה : שחשבת לישראל שיבואו להרוב את השני בלא עדים והתרחא : ומדבר המלך הדבר הזה כאשם : והדבר הזה שחשבת לאחרי שחמרת לי לא יכל משערת בכך הרבה

המדבר חליך : מבני המשפחה תביאי אותן חלי וחלי חזנה לו ולא יוסף עוד לנעת בך וחמר והבחתו והיה לו למור מדרך הדקדוק והבחתו בחירק התני כי לנקה הוא מדבר חבל חמר והבחתו כנגד אחד מעשריו העומדי : גם כי האשה לא היתה יכולה להביאו חס לא עם אחד מעשרי המלך : יזכר נח המלך : רבתה למור שינחיא שבועה ויפוי שלא יומה

מנחה ד' חס' ו' בליש' וסי' ורא' מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה : יהיה נא דבר ארני המלך למנחה : ומשק מנחתו : והיתה מנחתו כבוד : וכל המנחות דמו : מלאך האלהים ה' בקריאה וסי' נסר בשפטים סי' ג' :

ויאמר המלך המדבר אליך : ודבאתו אלי ורא' יוסף עוד לנעת בך : ותאמר זכרנא המלך את-יהוה אלהיך מהרבית גאל הדם לשחת ולא ישמידו את בני ויאמר חזיהוה אסי' פל משערת בנד ארצה : ותאמר האשה תדברנא שפחתך אל-אדני המלך דבר ויאמר דברי :

ויאמר מלכא מן דיימר ליד מלא ותתנדה לותי ולא יוסף עוד לאנקה ביד : ואמרת דבר בען מלכא מה דכתוב בספר אורייתא דיי אלהך בדיל לאסנאה אורחא קדם גאל דביא להבלא ולא ישצון ית ברי ואמר קים הוא יי אם יפול מסער ריש ברוד לארעא : ואמרת אהתא תמלל בען אמרת קדם רבני מלכא פתגמא ואמר מללי :

חשבתה כזאת על-עם אלהים ומדבר המלך הדבר הזה כאשם לבלתי השיב המלך את נדחו : כי מות נמות וכמים הנגרים ארצה אשר לא יאספו ולא ישא אלהים נפש וחשב מחשבות לבלתי ידח כסנו נדח :

ואמרת אהתא ולמה חשבתה כהדא על עמא דיי ומלל מלכא פתגמא הדין כנכר חוב בדיל דלא לאתבא מלכא ית בדוריה : אורייתא דכאת וכביא דמתאשרין לארעא דלא אפטר להון ד דיותוספון בן לית אפטר לדינא דקושטא לקבלא ממון דיקר דרמחשב מחשבן בדיל דלא ל בדרא מניה בדרוא :

ועתה אשר-באתי לדבר אל-המלך אדני את-הדבר הזה כי יראני העם ותאמר שפחתך ארברהנא אל-המלך אורי' עשה המלך את-דבר אמתו : כי ישמע המלך להציל את-אמתו מכף האיש להשמיר אתי ואת בני יחד מנחלת אלהים :

ואמרת אמרת אהתא מלל בען קדם מלכא מאים יעביד מלכא ית פתגמא ראמתיה : אורי ישמע מלכא לשיקבא ית אמתיה מיר נכרא לשיצאה יתי וירת ברי כחדא מאהסנת עמא דיי : ואמרת אמרת יחי בען פתגמא דרבני מלכא לניחא אורי כמלאכא דיי בן רבני מלכא למשמע טב ובייש ומימרא דיי אלהך יהי בסעך :

ותאמר שפחתך יהיה נא דבר-אדני המלך למנחה כי כמלאך האלהים בן אדני המלך לשמע הטוב והרע ויהוה אלהיך יהי עמך :

ואמרת אמרת אהתא מלל בען קדם מלכא מאים יעביד מלכא ית פתגמא ראמתיה : אורי ישמע מלכא לשיקבא ית אמתיה מיר נכרא לשיצאה יתי וירת ברי כחדא מאהסנת עמא דיי : ואמרת אמרת יחי בען פתגמא דרבני מלכא לניחא אורי כמלאכא דיי בן רבני מלכא למשמע טב ובייש ומימרא דיי אלהך יהי בסעך :

ועש המלך ויאמר אל-האשה אל-נא תכחדי ממני דבר אשר אנכי שאל אתך ותאמר האשה ידברנא אדני המלך : ויאמר המלך היר יאב אתך בכל-זאת ותען ה האשה ותאמר חזי נפשך אדני המלך

ואמרת אמרת אהתא מלל בען קדם מלכא מאים יעביד מלכא ית פתגמא ראמתיה : אורי ישמע מלכא לשיקבא ית אמתיה מיר נכרא לשיצאה יתי וירת ברי כחדא מאהסנת עמא דיי : ואמרת אמרת יחי בען פתגמא דרבני מלכא לניחא אורי כמלאכא דיי בן רבני מלכא למשמע טב ובייש ומימרא דיי אלהך יהי בסעך :

ויאב עמך בכל דא ואיתברת אתתא ואמרת חזי נפשך רבני מלכא

ואמרת אמרת אהתא מלל בען קדם מלכא מאים יעביד מלכא ית פתגמא ראמתיה : אורי ישמע מלכא לשיקבא ית אמתיה מיר נכרא לשיצאה יתי וירת ברי כחדא מאהסנת עמא דיי : ואמרת אמרת יחי בען פתגמא דרבני מלכא לניחא אורי כמלאכא דיי בן רבני מלכא למשמע טב ובייש ומימרא דיי אלהך יהי בסעך :

למה שאין ראוי להם מצד היותם גוהלי הדם שירבו למסוך דם קרוביהם ולא נשבע דוד חי' אש' יפול משערת ראשו ארצה וידמה שלא חמרה שהיה עם עדים ולזה נשבע לה כי לפי דיני התור' לא היה בן מות אש' היה הענין כמו שהגיד לו ואפשר עוד שאף על פי שהיה בן מות לפי משפט התורה הנה היה יכולת למלך להצילו להודאת טעה : ומדבר המלך הדבר הזה כאשם לבלתי השיב המלך את נדחו : ולמה חשבת לבלתי השיב המלך מדבר הדבר הזה שחשבת בן שהוה כמו אשם על שלא השיב את נדחו והוה אשם כי אש' יבקש להמיתו על דבר חמנו יעשה מה שהדמית חותנו בדבר עם זאת האשה התקעונית : כי מות נמות' כלנו כמו המים הנגרים ארצה אשר לא יאספו ולא ישא אלהים נפש וחשב מחשבות לבלתי ידח כסנו נדח : ותאמר שפחתך יהיה נא דבר-אדני המלך למנחה כי כמלאך האלהים בן אדני המלך לשמע הטוב והרע ויהוה אלהיך יהי עמך :

רלבג

מהרבת גוהל הדם לשחת' לל שלא ירבו גוהלי הדם לשחת כי חין זה מחק גוהלי הדם כי זה הנשאר הוא גם כן קרוב וכאלו חמרה שיזכור לפני שחמר

רבינו ישעיה
וילמד המלך המלך המלך
פי' כי סיכוח לדבר
חליך להרוב את בך
הכיאה חלי וחיאה
שלא יוסף לנעת בך :
ותאמר זכרנא המלך
המלך חזיהוה אסי' פל
ועשה למען שמו :
מהרבת גוהל הדם
לשחת' פי' מהרבות
גוהל הדם שהוה
מפניו לשחת ולא
ישמידו את בני וחזי
יראה מפני גוהל
הדם : ונשבע לה
המלך חי' אש' חס
ועול משערת בנד
ארצה : מהרבת הוה
שם הפועל : ותאמר
כזאת על עם אלהים
בני בלא עדים :
והתרחא והבחתו
שלא יעשו לו חס
שיצון מן חס
אשרוהו ולא חס
חיה מלכא חזוני
המלך את הדבר
זה כהית כאשם :
ואמרת אמרת אהתא
מלל בען קדם מלכא
מאים יעביד מלכא
ית פתגמא ראמתיה :
אורי ישמע מלכא
לשיקבא ית אמתיה
מיר נכרא לשיצאה
יתי וירת ברי כחדא
מאהסנת עמא דיי :
ואמרת אמרת יחי
בען פתגמא דרבני
מלכא לניחא אורי
כמלאכא דיי בן רבני
מלכא למשמע טב
ובייש ומימרא דיי
אלהך יהי בסעך :
ואמרת אמרת אהתא
מלל בען קדם מלכא
מאים יעביד מלכא
ית פתגמא ראמתיה :
אורי ישמע מלכא
לשיקבא ית אמתיה
מיר נכרא לשיצאה
יתי וירת ברי כחדא
מאהסנת עמא דיי :
ואמרת אמרת יחי
בען פתגמא דרבני
מלכא לניחא אורי
כמלאכא דיי בן רבני
מלכא למשמע טב
ובייש ומימרא דיי
אלהך יהי בסעך :
ואמרת אמרת אהתא
מלל בען קדם מלכא
מאים יעביד מלכא
ית פתגמא ראמתיה :
אורי ישמע מלכא
לשיקבא ית אמתיה
מיר נכרא לשיצאה
יתי וירת ברי כחדא
מאהסנת עמא דיי :
ואמרת אמרת יחי
בען פתגמא דרבני
מלכא לניחא אורי
כמלאכא דיי בן רבני
מלכא למשמע טב
ובייש ומימרא דיי
אלהך יהי בסעך :
ואמרת אמרת אהתא
מלל בען קדם מלכא
מאים יעביד מלכא
ית פתגמא ראמתיה :
אורי ישמע מלכא
לשיקבא ית אמתיה
מיר נכרא לשיצאה
יתי וירת ברי כחדא
מאהסנת עמא דיי :
ואמרת אמרת יחי
בען פתגמא דרבני
מלכא לניחא אורי
כמלאכא דיי בן רבני
מלכא למשמע טב
ובייש ומימרא דיי
אלהך יהי בסעך :
ואמרת אמרת אהתא
מלל בען קדם מלכא
מאים יעביד מלכא
ית פתגמא ראמתיה :
אורי ישמע מלכא
לשיקבא ית אמתיה
מיר נכרא לשיצאה
יתי וירת ברי כחדא
מאהסנת עמא דיי :
ואמרת אמרת יחי
בען פתגמא דרבני
מלכא לניחא אורי
כמלאכא דיי בן רבני
מלכא למשמע טב
ובייש ומימרא דיי
אלהך יהי בסעך :

דמתאשרין וגו' : כי יראוני העם : כבר כירשונו בו פירוש אחר בתחילת הפרשה כי על נערי המלך השוערים חמרה והכירוש הנכון בעיני כי על כל בני עירה חמרה כי הפחדוני העם שלא תועיל בעקתי לפני המלך בדבר הזה : למנוחה : שינחתי מדחבתי ומענבי : לשמוע הטוב והרע : כלומר שתפטר האמת לפי מה שתשמע : היר יאב : ענתו ודברו : חס

מד ח X I

נהמיתני ויהרונ חותי המלך: והשכים אבשלום: בכל בקר: מאחד שבטי ישראל עבדך: משפט פלוני: והצדקתי: וחידונייה בקוסטא: וחמסיס חיס וגו' כולם כטולי טחול וחקיקי כפות רגלים: מקץ חרבעים שנה: ששאלו ישראל מלך לשמואל כהגבל דבר מרד והשפלה במלכות: חלכה נח בחברון ונחלס את כדרי: חמרו רבותינו להביא כבשים מחברון כי שם היו כבשים ש שמיים: קרואים

רלבנ

וישק המלך לאבשלום: הנה לא נשקו בפני ולזה היתה הנסיקה נקשרת עם חות לאל: וחמסיס חיס רבים לפניו: הנה מפני שלא היה מדרך מלכי ישראל להרכות בוסים כמו שהיה היתור: הנה היה הענין הזה דבר גדול בחק: אבשלום כי לא היה יולך: ועמד על יד השער: לל שהוא עמד על מקום שם יעברו העיברי לבא אל שער המלך: ויגב אבשלום את לב חמסיס ישראל: לל בחלו הכובים כאלו גב לבם מוח המלך דוד ולקחו לו כי בנה משך לב העם אליו: ויהי מקץ חרבעי שנה יתכן שאלו חרבעים שנה התחילו מעת כ צמיחת המלכו בישראל לל מעת המסח שאלו חלו התחילו מעת שלמו חרבעים שנה מעת ה המשח דוד וחליו הונד על דרך כנחה ש חרבעים שנה יעמוד מלכו דוד ולזה חשב אבשלום שאלו יהיה העת שתסור המלוכה מודו ודמה מפני זה שכבר תפול מחשבתו בהריגת ח חביו לסכב שתהיה הממלכה לו: וחלס את נדרי לוי בחברון ידמה שהיתה חובת צבור בחברון וחמר אבשלום לזבח שם זבחי לוי כי לא חלסו הבמות כי אז היו בין המנוח והנחלה לל בין משכן סילה ובין בית המקדש ולא נחסרו הבמות לגמרי עד ש שכננה בית המקדש בהר המוריה כמו ש שכתבאר בתורכ ולזה חמר בספר מלכי דק העם מובחי ומקטרים בבמות כי לא נכנה בית לשם יי עד הימים ההם והנה מפני ש שרחה אבשלום שסס צמחה המלוכה ללוד והנחית בה חסב שהיה המקום גורס ולזה בחר ללכת לחברון: ועבדתי את יי: לל לזבח לו זבחים: מעיז

וחס יסבי עון: כי לא לחנס הרגתי חמנון כי הוא ענה את תמר אחותי וצוה חותה בתכלית הבויון: והשכים: כן היה מנהגו בכל בקר ובקר: על יד דרך השער: על מקום שהיה בדרך השער וית על כובש אורח תרעה לל מסילת הדרך: ועלי יבא: כמו וחלי ורכי על במקום חל: והצדקתי: כתרגומו וחידונייה בקוסטא: בקרב חיס: הבית מעמדת

ואם יש ג' וסימ' ואם יש בו עון המתני אתה: ואם יש בו עון והמתני: דבר יי אחס: מאחרי ג' וסימ' ועש לו אבשלום מרכבה: שוא לכם משכימי: הוי משכימי בבקר: למשפט טו דגשים וסימ' והויו לכם הערים:

ויאמר אבשלום אל-יוליב הנה שלחתי אליה: לאמר באת הנה ואשלחה אתה אל המלך לאמר למה באתי מגשור טוב לי עד אני- שם ועתה אראה פני המלך ואם יש- בי עון והמתני: ויבא יואב אל- המלך ויגד לו ויקרא אל-אבשלום ויבא אל-המלך וישתחו לו על- אפיו ארצה לפני המלך וישק המלך לאבשלום: והיה מאחרי בן וועש לו אבשלום מרכבה וססים וחמשים איש רצים לפניו: והשכים אבשלום ועמד על-יד דרך השער והיה כל-האיש אשר-יהיה- לו-ריב לבוא אל-המלך למשפט ויקרא אבשלום אליו ויאמר אימזה עיר אתה ויאמר מאחד שבטי ישראל עבדך: ויאמר אליו אבשלום ראה דבריה טובים ונכחים ושמע אין-לך מאת המלך: ויאמר אבשלום מי-ישמני שפט בארץ ועלי יבא כל-איש אשר-יהיה-לו ריב ומשפט והצדקתי: והיה בקרב- איש להשתחות לו ושלח את-ידו והחזק לו ונשק-לו: ועש אבשלום בדבר הזה לכל-ישראל אשר-יבאו למשפט אל-המלך ויגב אבשלום את-לב אנשי ישראל:

ויאמר אבשלום ליואב הא שלחתי לך למימר אתה הלבא ואשלחך לות מלכא למימר למה אתי מגשור טוב לי עוד דאנא תמן וכען אחזי אפוי מלכא ואם אית בי חובא ויקטלנני: ואתה יואב לות מלכא וחזי ליה וקרא לאבשלום ואתה לות מלכא וסגיד ליה על אפוחי על ארעא קדם מלכא ונשק מלכא לאבשלום: והוה מבתר בן ועבר ליה אבשלום רתיבין וסוסון וחמשים נברא רדפין ק קדמוהי: ומקדים אבשלום וקאם על לבבש אורח תרעה והיו כל נברא דיהו ליה דין למעל לקדם מלכא למדן וקרי אבשלום ליה ויאמר אי מדא קרתא את ואמר מחר שבטיא דישאל עבדך: ויאמר ליה אבשלום חזי פתנמד תקנין ויבאו ושמע לית לך מן קדם מלכא: ויאמר אבשלום מן ומנני דנא בארעא וקדמי עתי כל נבר דיהו ליה דין ומצו ואדינגיה בקשוט: והוה בר קרב נברא למספר ליה ומושיט ית ידיה ומתקיף ביה ונשק ליה: ועבר אבשלום בפתגמא דדין לכל ישראל דאיתן למדן לות מלכא ויגב אבשלום ית לבא דאנשי ישראל:

והוה מסוף ארבעין שנין ויאמר אבשלום למלכא אזיל בען ואשלם ית נדרי דנדרתי קדם בחברון: וארי נדרא נדר עבדך במתבי בגשור בארם למימר אם אתבא יתיכנני יי ל לירושלם ואפלה קדם יי: ויאמר ליה מלכא אזיל בשלם וקם ואזיל לחברון: ושלח אבשלום מאללין בגל שבטיא דישאל למימר כמשמעכון ית קל שזפרא ותימרון מלך אבשלום בחברון: ועם

ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל-המלך אלכר נא ואשלם את-נדרי אשר-נדרתי ליהוה בחברון: כי נדר נדר עבדך בשבתי בגשור בארם לאמר אם- ישיב ישבני יהוה ירושלם ועבדתי את-יהוה: ויאמר לו המלך לך בשלום ויקם וילך חברונה: וישלח אבשלום מרגלים בכל-שבטי ישראל לאמר בשמעכם את-קול השפר ואמרתם מלך אבשלום בחברון:

כיופלא סמך דברי וישב בעיר ההיא עד: והיא ישבת חזת חמר: והשכים אבשלום ועמד ועש אבשלום כדבר הזה: וסרו למשפט אלהו ויוגו: החרישו אלי איים ולאמים: כל כל יוצר עליך: נרמה כדובים מולנו וכוננים: אתה אל תירא עברי: וחברו: וקרבתי אליכם למשפט: וי' לעולם ישב: בקום למשפט אלהים:

כיופלא סמך דברי וישב בעיר ההיא עד: והיא ישבת חזת חמר: והשכים אבשלום ועמד ועש אבשלום כדבר הזה: וסרו למשפט אלהו ויוגו: החרישו אלי איים ולאמים: כל כל יוצר עליך: נרמה כדובים מולנו וכוננים: אתה אל תירא עברי: וחברו: וקרבתי אליכם למשפט: וי' לעולם ישב: בקום למשפט אלהים:

בנעיה והריס חטופה: והחזיק לו: כמו בו וכן לפניכס לחרב כמו בחרב: יהי מקץ חרבעים שנה: חמרו רול חרבעים שנה מוזן ששאלו להם מלך וחמרו חותה שנה ששאלו להם מלך עשירית של שמואל היתה ושאלו יי מקץ חרבעים מלך עם שמואל שנה אחת ו מלך משמואל: יוש נסתים סמלך שאלו בעצמו הרי חרבעים שנה שלש ולו של דוד הרי חרבעי כי סניו היה המעשה בשלשים ושבע של דוד מרד ח חרבעי שנה אחת זמן זה במרד חרבעים כלומר כי לקץ חרבעי חרבעים ששאלו להם ישראל מלך יבא מרד במלכותם ונהרגו כמה מישראל: וחלס את כדרי: חמ' שיקרב קרבן נלודו בחברון חטר נדר בגשור כי שעת היתר הבמו היה והיה האדם מקריב בכל מקום שירצה רעכ סחלה מועד היה בגבעני: ומן הנרחא מה שהלך לחברון להקריב לפי שהיה דעתו למרוד ולמלוך בהר המקום שהוקם בו חבני למלך: ונדברי רבו זל לא הלך חלס להביא כבשים מחברון להקריב שם כי שם היו הכבשים הטובים והקשו על האומר זה וחמרו ה בחברון מחברון מפני ליה: חס ישוב ישיבני: ישיב כתיב וקרי ישוב ישיב לפון משוכה והקרי ישוב לפון ישיבה והוא מקור לל חס ישיבני יושלס ש שחשב בה: כשמעכס: בכף: קרואים

חמ' שיקרב קרבן נלודו בחברון חטר נדר בגשור כי שעת היתר הבמו היה והיה האדם מקריב בכל מקום שירצה רעכ סחלה מועד היה בגבעני: ומן הנרחא מה שהלך לחברון להקריב לפי שהיה דעתו למרוד ולמלוך בהר המקום שהוקם בו חבני למלך: ונדברי רבו זל לא הלך חלס להביא כבשים מחברון להקריב שם כי שם היו הכבשים הטובים והקשו על האומר זה וחמרו ה בחברון מחברון מפני ליה: חס ישוב ישיבני: ישיב כתיב וקרי ישוב ישיב לפון משוכה והקרי ישוב לפון ישיבה והוא מקור לל חס ישיבני יושלס ש שחשב בה: כשמעכס: בכף: קרואים

כיופלא סמך דברי וישב בעיר ההיא עד: והיא ישבת חזת חמר: והשכים אבשלום ועמד ועש אבשלום כדבר הזה: וסרו למשפט אלהו ויוגו: החרישו אלי איים ולאמים: כל כל יוצר עליך: נרמה כדובים מולנו וכוננים: אתה אל תירא עברי: וחברו: וקרבתי אליכם למשפט: וי' לעולם ישב: בקום למשפט אלהים:

כיופלא סמך דברי וישב בעיר ההיא עד: והיא ישבת חזת חמר: והשכים אבשלום ועמד ועש אבשלום כדבר הזה: וסרו למשפט אלהו ויוגו: החרישו אלי איים ולאמים: כל כל יוצר עליך: נרמה כדובים מולנו וכוננים: אתה אל תירא עברי: וחברו: וקרבתי אליכם למשפט: וי' לעולם ישב: בקום למשפט אלהים:

טו

נדר וסי' כדרי חמריה עבדתי ונא חתקבל

השפר חס חס עד סוף סוף חס וכל סוף חס כבואי מ' עבד אל חס עבד כד' ספר:

לך ועבור עם שאר העם אשר חסר איך רוצה להפריד ממני: וכל העם עובדי' מן המלך והלחה לפי שהיא עומד קורח אותם עובדים: ויביקו' כמו ויבינו וחקימו את חרונה העמידוהו לכד אחד והעם עובדים שהיה דוד רוצה לשאתו עמו: ועל אביתר עד תם ונז' הרי זה מקרא מסורס ויביקו חרון האלהים עד תום כל העם לעבור: ועל אביתר' אותו היום נסתלק מן הכהונה ששאל בחורים נתומים ולא נענה ו נכנס צדוק תחתיו ו וכן שנינו בסדר עולם ובסדר יומא: הרוחה חתה' חס רוחה חתה שעה נכונה היא טוב העירובו: שני בניכס חתכס' ובידס תוכלו להודיעני מה שתשמעו מבית המלך ולפי מה שתודיעוני חמלט: במעלה הזמים' בהך הזמים: חפוני' מכרך כדרך האבילים: חפוי' כריכו: ודוד הנדי' ולודו הנדי המניד: סכל' קלקל כמו הסכל ירבה ד דברי: בא עד הראש עד ריש טוריה: אשר ישתחוה עם לאלהי' אשר היה רגיל ל להשתחוה עם כשהיה בא לירושלם היה כ רוחה משם חת האהל שהלךו בתוכו והיה משתחוה: עבד

רלבג

ויביקו את חרון האלהים' כל סככר העמידו אותו במקום אחד עד שעלה אביתר ועד שתם כל העם ל לעבור מן העיר ולפי שאל הנביע עדיין ח אביתר אל המלך היו דברי המלך תחלה אל צדוק לכד ובסוף ה הענין היו דבריו נס כן עם אביתר כי אז הגיע אל המלך נוח חמ' ויהונתן בן אביתר שני בניכס חתכס: הרוחה חתה טובה העיר ונז' דל וחיתה רוחה חלו העניני' לאי זה תכלית פוני' שתלך עמו להגיד לנו זה בדולח בריך חתה לזה לקחת עצה בלצרי' לפי מה שיגלה מענינס ולוח טוב שתשוב העיר בשלום: ואחיימען בכך ויהונתן בן אביתר שני בניכס חתכס' ידמה שהיו להם בניס אחרים אך בחר דוד בחללו להיותם יותר חכמים ויותר ראויים מהאחרים ולזה חמר חתה זה הנה עם עמם שני בניכס חתכס' לכדוק ויהונתן לאביתר: ודוד עולה במעלה הזיתים' זהו הר הזיתים שהיו הכל ירושלים אל בית המקדש וידמה כי לקדושת המקום ההוא היה דוד נוהג בהיותו עם להשתחוה עם לסם יתעלה זהו חמרו אשר ישתחוה עם לאלהים: והיית

ויאמר דוד אל-אתי לך ועבר ועבר ואתי הנתי וכל אנשיו וכל הטף אשר אתו: וכל הארץ בוכים קול גדול וכל העם עברים ומהלך עבר בנחל קדרון וכל העם עברים על-פני דרך את-המדבר: והנה נס-צדוק וכל הלויים אתו נשאים את-ארון ברית האלהים ויצקו את-ארון האלהים ועל אביתר עד-תם כל-העם לעבור מן-העיר: ויאמר המלך לצדוק השב את-ארון האלהים העיר אם-אמצא חן בעיני יהוה והשבני והראני אתו ואת-נוהו: ואם כה יאמר לא חפצתי בך הנני יעשה-לי כאשר טוב בעיני: ויאמר המלך אל-צדוק הכהן הרואה אתה שברה העיר בשלום ואחיימען בנגד ויהונתן בן אביתר שני בניכס אתכם: ראו אנכי מתמהמה בעברות המדבר עד כוא דבר מעמכם להגיד לי: וישב צדוק ואביתר את-ארון האלהים ירושלים וישבו עם: ורוד עלה במעלה הזיתים עלה ובוכה וראשלו חפוי והוא הולך יתף וכל-העם אשר יאתו חפוי איש ראשו ועלו עלה ובכה: ורוד הגיד לאמר אחיתפל בקשרים עם-אבשלום ויאמר דוד סכל-נא את-עצת אחיתפל יהוה: ויהי דוד בא עד-הראש אשר-ישתחוה עם לאלהים והנה לקראתו

וכל הארץ ה' בקריאה וסי' נמסר בסדר מקץ: ה' פסוקי' וכל וכל ג' במצעות פסוקי' וב' ראשי פסוקי' וסי' והערים ירוסו' אתה הוא י' לברך אתה עשית' ורעשו מפני דני הים ועוף' וכל פסיליה יכרתו' וכל הארץ בכים קול גדול: עלה ג' כתיב ה' בקריאה וסי' אנכי ארר עמך מצרסה ואנכי' עלה נעלה וירשנו ויאמר דוד לאתי אויל ועבר ועבר אתי נתאה וכל נברוהי וכל טפלא דעמיה: וכל דיירי ארעא בכין קל רב וכל עמא עברין ומלכא עבר בנחלא דקדרון וכל עמא עברין על אפי אורח מדברא: והא אף צדוק וכל לויאי עמיה נטלין ית ארון קמא דני ואקמו ית ארונא דני וסליק אביתר עד דשלם כל עמא למעבר מן קרתא: ויאמר מלכא לצדוק אתיב ית ארונא דני לקרתא אם אשפח בחמין קדם יי ויתבינני ויחונני קדמויה ויאפלה קדמויה בבית מקדשיה: ואם פרין יימר לא רעוא קדמי בך הא אנא יעביד לי כמא דרעוא קדמויה: ויאמר מלכא לצדוק בהנא חזינא את תוב לקרתא בשלם ואחיימען בנגד ויהונתן בר אביתר תרין בניכוון עמכו: חזו דאנא מתעבב במשרי מדברא עד דימטי פתבמא מנכוון לחואה לי: ואתיב צדוק ואביתר ית ארונא דני ל לירושלם ויתיבו תמן: ורוד סליק במסקנא דטור ותיא סליק ובכי וישיה לידה מכרד והוא אויל יחיה וכל עמא דעמיה כריבו נבר רשיה וסלקין מסק ובין: ורוד אתחנא למימר אחיתופל במרודיא עם אבשלום ויאמר דוד קלקל כעין ית מלכא דאחיתופל יי: והוה דוד אתא עד ריש טוריא די סגיר תמן קדם יי והא לקדמויה חושי

אותה' ועלו עלה ובכה: ישתחוה ג' בקריאה וסי' ויהי דוד בא נגר הראש' ויהי אחריו בא אמציה' וכל עבדי המלך' וחד וישתחוה' ועבד את הבעל וישתחוה:

כלום' בענתך וית חזויא חת תוב לקרתא כלום' כביא חתה שראה ששרתה עליו רוח הקדש ונענה אותו היום בחורי' ותומי' וחמ' לו טוב הוא שתשוב העיר ותודיעני משם כל דבר: בעברות המדבר' כן כתי' וקרי בערבנו ופי' הכתו בעבר נחל קדרון ופי' הקרי כתרנונו במשרי מדברא ושיניה ככוניס בעניין חלל שהקרי יותר קרוב: במעלה הזיתי' כתרנונו במסק' דטור ותיא ועלה עם להשתחוה ליי משם כי מהר הזיתים יראה חמס מקום בית המקדש וחלפ סלח היה עם אז' בית גס מקו' הבית בעצמו לא היה יודע עד שאמר גד הכביא לדוד שיכנה מוצת בגרון ארונה חעככ גבול המקום היה יודע בקבלה כי בהר המוריה יבנה בית יי' אבל לא היו יודעים בארחה מקום עד שאמר גד לדוד וימ' כי מהר הזיתים היה רוחה האהל שהיה בו השמוס היובן שאלו כל אלה בני מכיר וכמוהו בחסרון המניד ונגד ליעקב ויחמר עשה רחש' ראש הזיתים וכן תרנומו עד ריש טוריה: אשר ישתחוה עם' שהיה רצונו שיסתחוה עם כמו שאמר עולה במעלה הזיתים ועשה כן לפי שהיה כפרד מאקום המקדש ולא היה יודע חס ישוב עוד כחדם הלקח רשות מחנהו בגלותו: חושי

וכל הארץ בוכים' פי' וכל אנשי הארץ וכן וכל הארץ בלו מצרימה: על פני דרך חת המדבר' כמו חל מהדבר וכן והראה חת הכהן כלומר עובדים אל המדבר על פני הדרך שהיה עם כלומר שלא עברו דרך הנחל או פירושו וכל השם גם כן עובדים בנחל קדרון כמו שהיה המלך עובר וכלם מגמת פניהם אל המדבר כמו שחמ' דוד חכמי מתמהמ' בערבנו המדבר ומדבר יקרא מרעה הבהמו' בין קרוב לעיר בין רחוק לעיר לביכך חמר ורעו ככשים כדברס כעדר בתוך הדברו ו

והוא מתרגס ויכג דבר מקום רבינו ישעיה

שהרועה נוהג עם המקנה:

ויביקו' כמו ויעמידו וכן ויביקוס לפניו יי: ויעל אביתר' לבי פסט הכתוב יראה כי פי' ויעל אביתר כסתלק לכד אחד עם הארון עד תום כל העם לעבור מן העיר לל מירושלם חבל רבו' זל קבלו כי בחלות היום נסתלק אביתר מן מכהונה גדולה והכניסו צדוק תחתיו סל' ויאמר המלך לצדוק השב את חרון האלהים העיר ולמה נסתלק בחלות היום כי שאל בחורי' ותומים ולא נענה ושאל צדוק ונעל' כמו שפי' בספר יהושע כי השואל בחורים ותומי' הכהן הנסחל רוח הקדש שורה עניו וכה היה מטון ומטיב השאלה עם מה שהיה נראה לו בחורים ותומים כמו שפי' בספר שופטים וכיון שראה דוד שנסתלק רוח הקדש מאביתר ידע שהגיע זמן הקללה שקלל הקכה זרע עלי ואביתר היה מורע עלי שהיה מבני איתמר וצדוק מורע פנחס ונתקיימו בו ברכה שברכו הקכה כמו שכתוב והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם אבל לא כמסח צדוק לכהן גדול ע עדיין חלל שנתמנה לכהן גדול עד יום מלך שלמה שמשחוהו כמו שכתוב ימשחו שלמה לוי' לנגיד ולצדוק לכהן כי הקללה הית תלויה עד מלך שלמה כמו שכתו ויגרש שלמה את אביתר מהיות כהן כי הכתוב אומר ו והבטתה כר מעון והמעון הוא בית המקדש ובית המקדש לא נבנה עד מלך שלמה: והראני אותנו ופי' אותו ש שישיבני לאהבתו ויחטק בי כי עמה בלקחו עונס עונו היה מ מרוחק ממנו כחדס שמעלים עיניו משוכחו וחינו רוחה וית ויחוינני קדמויה ואפלה קדמויה בבית מקדשיה: הנני' כלומר חקבל גזירותיו באהבה: הרוחה חתה' חס רוחה חתה בעיניך כלום' בענתך וית חזויא חת תוב לקרתא כלום' כביא חתה שראה ששרתה עליו רוח הקדש ונענה אותו היום בחורי' ותומי' וחמ' לו טוב הוא שתשוב העיר ותודיעני משם כל דבר: בעברות המדבר' כן כתי' וקרי בערבנו ופי' הכתו בעבר נחל קדרון ופי' הקרי כתרנונו במשרי מדברא ושיניה ככוניס בעניין חלל שהקרי יותר קרוב: במעלה הזיתי' כתרנונו במסק' דטור ותיא ועלה עם להשתחוה ליי משם כי מהר הזיתים יראה חמס מקום בית המקדש וחלפ סלח היה עם אז' בית גס מקו' הבית בעצמו לא היה יודע עד שאמר גד הכביא לדוד שיכנה מוצת בגרון ארונה חעככ גבול המקום היה יודע בקבלה כי בהר המוריה יבנה בית יי' אבל לא היו יודעים בארחה מקום עד שאמר גד לדוד וימ' כי מהר הזיתים היה רוחה האהל שהיה בו השמוס היובן שאלו כל אלה בני מכיר וכמוהו בחסרון המניד ונגד ליעקב ויחמר עשה רחש' ראש הזיתים וכן תרנומו עד ריש טוריה: אשר ישתחוה עם' שהיה רצונו שיסתחוה עם כמו שאמר עולה במעלה הזיתים ועשה כן לפי שהיה כפרד מאקום המקדש ולא היה יודע חס ישוב עוד כחדם הלקח רשות מחנהו בגלותו: חושי

על פני דרך חת המדבר' ויביקו את חרון האלהים' כל סככר העמידו אותו במקום אחד עד שעלה אביתר ועד שתם כל העם ל לעבור מן העיר ולפי שאל הנביע עדיין ח אביתר אל המלך היו דברי המלך תחלה אל צדוק לכד ובסוף ה הענין היו דבריו נס כן עם אביתר כי אז הגיע אל המלך נוח חמ' ויהונתן בן אביתר שני בניכס חתכס: הרוחה חתה טובה העיר ונז' דל וחיתה רוחה חלו העניני' לאי זה תכלית פוני' שתלך עמו להגיד לנו זה בדולח בריך חתה לזה לקחת עצה בלצרי' לפי מה שיגלה מענינס ולוח טוב שתשוב העיר בשלום: ואחיימען בכך ויהונתן בן אביתר שני בניכס חתכס' ידמה שהיו להם בניס אחרים אך בחר דוד בחללו להיותם יותר חכמים ויותר ראויים מהאחרים ולזה חמר חתה זה הנה עם עמם שני בניכס חתכס' לכדוק ויהונתן לאביתר: ודוד עולה במעלה הזיתים' זהו הר הזיתים שהיו הכל ירושלים אל בית המקדש וידמה כי לקדושת המקום ההוא היה דוד נוהג בהיותו עם להשתחוה עם לסם יתעלה זהו חמרו אשר ישתחוה עם לאלהים: והיית

ויאמר דוד אל-אתי לך ועבר ועבר ואתי הנתי וכל אנשיו וכל הטף אשר אתו: וכל הארץ בוכים קול גדול וכל העם עברים ומהלך עבר בנחל קדרון וכל העם עברים על-פני דרך את-המדבר: והנה נס-צדוק וכל הלויים אתו נשאים את-ארון ברית האלהים ויצקו את-ארון האלהים ועל אביתר עד-תם כל-העם לעבור מן-העיר: ויאמר המלך לצדוק השב את-ארון האלהים העיר אם-אמצא חן בעיני יהוה והשבני והראני אתו ואת-נוהו: ואם כה יאמר לא חפצתי בך הנני יעשה-לי כאשר טוב בעיני: ויאמר המלך אל-צדוק הכהן הרואה אתה שברה העיר בשלום ואחיימען בנגד ויהונתן בן אביתר שני בניכס אתכם: ראו אנכי מתמהמה בעברות המדבר עד כוא דבר מעמכם להגיד לי: וישב צדוק ואביתר את-ארון האלהים ירושלים וישבו עם: ורוד עלה במעלה הזיתים עלה ובוכה וראשלו חפוי והוא הולך יתף וכל-העם אשר יאתו חפוי איש ראשו ועלו עלה ובכה: ורוד הגיד לאמר אחיתפל בקשרים עם-אבשלום ויאמר דוד סכל-נא את-עצת אחיתפל יהוה: ויהי דוד בא עד-הראש אשר-ישתחוה עם לאלהים והנה לקראתו

רשי שמואל ב יו רדק שמח

כה יקלל כן יקלל יי חמ לוי חיפטר חס כמוו שהז חס לסנהדרין יקלל חס המלך חס לח פחאמר לו מאת הקכה יראה יי בעיני דמעת עיני וינפש חס בכחורים וחוקו ידי כל אשר חקר כי עתה ידס רפה לעזור לך שאומרים בלכס הבן יתחרט חל חבו וחי כהי סנוחיס למלך בשב

רלבג

כי יי חמר לו קלל חס דודי חמר זה להעיר כי חולי מהפסי ית כהיה להגיע זה העונס לדוד ולזה חן דחוי ש שיסתדלו במיעטו כי חס ית שליט בכל חסר יתסן ומי ש שיסתדל לחלוק על מחשבתו יתשר עליה כמו שעשו אחי יוסף ליוסף להמלט מעיני חלומותיו וזה היה ש ככה חל סהניעו לוכר החלומות ההם חולי יראה יי בעיני לל חולי יפניח חס ב בעבו עיניו ונכדון בזה בעבור מה שעני ר דוחה מהבנוייס החלן וחי סוכלס לכבוד ה חסי וחלעפ סיס חלל ידי להנקס משמני הנס מפני זאת התכונה ה הטובה חסר חני כה מסכל חלו הסרבות חולי יפניח חס ית טוב תחת קללנו חסר קלל חולי הייס הזה ינכח חסלום חל פ פילנס חבו לעני כל ישראל הנס הזה כתיקים מה שיעד לו חסי לדוד בחמרנו הי חני מקיס עלוך רעה מבייך ולקחתי חס כ נסד לעייך ונמתי לרעך ושכב עם נסד לעני השמש הזחת כי חתה עסית בסתר חחי חעסה חס הדכר הזה נג כל ישראל ונגד השמש ונכה יען לו זה חחיתופל לחטבו כי חולי יחסבו ישראל סתיה זחת תחבולה לכחון חסלכ ימר יסר חס דוד ולזה יירחו מלמרוד בוד חן כסירחו הפעל ה הינומה מחסלו כנ חבו חו יתבאר להס כי כחאס חס דוד נ שאחן זה הענין על צד התחבולה לכחון לככס ולפי שהפלט ח חלא כתובה זכחא י קדושין דיין כדין י מופית חכס סהי מותרת לכן כן כל עכט חחיתופל נס לדוד נס לחכסלוס הכה חחיתופל היה חבו חביה של בת סבע חסת דוד סנ' בניורי דוד חליעס בן חחיתופל הגילוני והנה בת סבע היתה בת חליעס מהטוב להגיע חל התכלית לדוד בהיותו יען דוד וחחר סהיה בקישריס היתה עכמו נס כן סלמה לחכסלוס כנגד חד

כי יקלל כן כתוב וקרי כה וסניהס קדוס בענין וכי יי חתי בניו וקרי חלא וזי יי חמר לוי חילוו חמר לו קלל חס דוד כי חזר רצה בטלגולי זה חו פירושו חוס העיר חס רחול לבנות חותי לעונס עוני חולי יראה יי בעוני כמו בעניי סחי בנין בדברי רזל מעין כל ברכה וברכה כמו מענין וית דמעת עיני והכתוב חוס בעוני כלו בעניי תחת קללתי חתי ביוד וקרי חוי והענין חס ח ח הכנוי דכק עס הפעל ועס הפעול וכן בבית תפילתי ס שמעתי חס תפלתך בחכנים רבניו ישעה לעומתו כי חס היו מעיני חותנו החכנים והעפר כי רחוק היה ממנו חלל לעומתו היה מסקל ועפר בעפר הכפל לחוק הענין כי די היה לו חס חמ ועפר לבדו חו הסלך עפר וכמוהו מקררר קיר ותפס פרשה ויכפש סס בכחורים כמו שאמר למעלה וכן המלך דוד ער בחורים ולא חסי חתי בחלף וקרי חוי ופי חסתי דרך תמיהה וקרי כממענו והסנית והטען הסנית למה בחתי חלף למי חחי חעבוד כלומר מסני חס פניס היה דיין עלי לנח חלף חבו לכס לסון חפחרת חו פי חמה וחחמי חסר חתי ויטו לחכסלו חחלי הטו לו חחליס על הנג סיבוחו סס הפלגסי ויסכב חכסלוס עמחן חן ה חחליס ויהו לפי כל ישראל כי כלס רחו סככס עמחן ב כסתר חן חחליס ותרנמו ונדו לחכסלו קינשוין על חנר ודברי רבתינו זל פירס קושין שמעמידן חרבע עמודי עכס ונטלים עליס וסככתיס יריעות וחוס חחל נטוי כחסר יסחל חיס בדבר חחלי חיס קרי חלא חתי והכתוב לל על דוד כן היתה עכמו ככסה ומתחמתת לדוד כמו חס היה דוד סוחל בדבר חחליס כי חחיתופל יוען היה לדוד כמו שאומר בדברי הימים וחחיתוכל יוען למלך וקרי חיס כלומ לכל חוס המתיען בו ומה שאמר לדוד כי חס היה לו יוען חמוד ומה חחמ' נס לדוד נס לחכסלוס חחחד לרבו על חכירו כמו נס חככס נס ברקס קחו כי עתה סב להיות יוען חכסלוס כמו סהיס יוען דוד וכדרס חיס קרי חלא חס לחכסלוס וחלעפ סיה הית עכמו תחילה לחכסלוס דבר ה הפלגסיס ענה ככסה הית וחף על פי סהיתה לרעה כי בדבר ההו חוקו ידי כל חסר חמו וידעו כי חס עוד חבו סל' עמו ונס הענה הזחת חחירת היתה ככסה וחילו כעמחה היה כהרנ דוד כדבריו חלא סהקה צוה להפר הענה סניס

זה יקלל ופי יי חמר לו קלל כי חס חזו סהקל כי חס חס חמר לו וזהו יתר חולי יתמך עוני בקללתי חולי יראה יי בעוני ס' מקרא קנר חוס חולי יראה יי כדעת עיני וינפש סס פי' בכחורים וחוקו ידי כל אשר חקר כי עתה ידס רפה כככס הייס וחחר יתפרו חכס וסוכ וכל הגמול דע יסוכ על בנו חלף לנסורלו זה היעשה ידעו כי לח חססרנו לנלס יועו חותך כלל לבי חחיתופל כענר ס סככ דוד עס חס סככ חס חליעס ופניס בניורי דוד כתיב חליעס בן חחיתופל הגילוני

ואמר המלך מרה לי ולכם בני צדורה בני ילפט ריין ילפט ארי י אמר ליה לטט ית דוד ופן ימר מה דין עבדתא בן ואמר דוד לאבישי ולכל עבדוהי חא ברי דאולירית בעי למקטלי ואף ארי כען בר שבט בנימן שבוכו מניה וילפט ארי אמר ליה יו באים גלי קדם יי דמעת עיני ויתב יי לי טבתא חלף לוטתה יומא דרין ואול דוד ונברוהי באורהא ושמעו אול בסטר טורא לקבליה אול ומלטיט ומרגס באבניא לקבליה ומשדי עפרת ואתא מלכא וכל עפא די עפיה בר משלחו ונח תפון ואבשלום וכל עפא אנש ישראל אתו וירושלם ואחיתופל עפיה והות בר אתא חושי ארכא שושבניא דדוד לורת אבשלום ואמר חושי לאבשלום יצלח מלכא ילח מלכא ואמר אבשלום לחושי דא סיבותך דעס חכרך למא לא אולת עם חכרך ואמר חושי לאבשלום לא אלחן דאתרעי יי ועפא חרין וכל אנש ישראל די ליה יהוי ועפיה אתב ותיננות קדם מן אנא אפלח הלוא קדם בריה כמא דפלחית קדם אכוד בן אחי פלח קדמך ואמר אבשלום לאחיתופל חכו לכון מלכא מרה נעבד ואמר אחיתופל לאבשלום עול לות להינתא דאבוד די שבק למטר ביתא ושמע כל ישראל ארו אתגריתא באבוד ויתקוף ירי כל די עפך ונגדו לאבשלום קנופון על אנגרא ועל אבשלום לורת לחינתא דאבוהי לעיני כל ישראל ומלכא דאחיתופל דמלך ביומיה האנון כמא דשאל נברא בפנתמא דיי כן כל מלכא דאחיתופל אף לרור אף לאבשלום ואמר

ואמר המלך מרה לי ולכם בני צדורה בני יקלל ופי יהודה אמר לו קלל את דוד ומי אמר מדוע עשיתו כן ואמר דוד אל אבישי ואל כל עבדיו הנה בני אשר יצא ממעי מבקש את נפשי ואף כי עתה בן הימני הנחו לו וקלל כי אמר לו יהוה אולי יראה יהוה בעיני והשיב יהוה לי טובה תחת קללתי היום הזה מלך דוד ואנשי בדרך ושמעו הלך בצלע ההר לעמתי ה הרוך ויקלל ויסקל באבנים לעמתי ועפר בעפר המלך וכל העם אשר אתו עיפם ונפש שם ואבשלום וכל העם איש ישראל באו ירושלם ואחיתופל אתו והי כאשר בא חושי הארבי רעה דוד אל אבשלום ואמר חושי אל אבשלום יחי המלך יחי המלך ואמר אבשלום אל חושי זה חסדך את רעה למת לא חלכת את רעה ואמר חושי אל אבשלום לא כי אשר בחר יהוה והעם הזה וכל איש ישראל לא אהיה ואתו אשב והשנית למי אני אעבד הלוא לפני בני כאשר עבדתי לפני אביה כן אהיה לפני ואמר אבשלום אל אחיתופל חכו לכם עצה מרה נעשה ואמר אחיתופל אל אבשלום בוא אל פלגשי אבדי אשר הניח לשמור ה הבית ושמע כל ישראל כי נבאשת את אבדי וחוקו ידי כל אשר אתך ויטו לאבשלום דאחל על הנג ויבא אבשלום אל פלגשי אבדי לעיני כל ישראל ועצת אחיתופל אשר יען בימים ההם כאשר ישאל בדבר האלהים בן כל עצת אחיתופל גם לדוד גם לאבשלום

עמו דחה עת לשמור ועת לשמור על אחיהם ויטו ד בקריא וסי ויקחו שחר ויטו משפט נמו לאבשלום האהל על הנג ויטו נשז את לבבו ויטו בחחו צרוק

לדוד בהיותו יען דוד וחחר סהיה בקישריס היתה עכמו נס כן סלמה לחכסלוס כנגד חד

וכפך הולכים בקרב' חתה מהיה במלחמה לא כמו שאמר אחיתופל סילך הוא עם' ב' חלף חיש ותשב חתה בירושלם והוא יציב לך כל ישראל לה טובה עצתו כי טוב שתלך חתה במלחמה כי יתחזקו ישראל להלחם כפתהיה חתה במלחמה ופירוט וכפך הולכים בקרב שתלך חתה בעצמך ולא תשלח אחר במקומך וכן אם חץ פניך הולכים וחממו כנני ההליכה בפנים כי בהם השמירה וההשגחה כאשר ילך האדם וית' ואתה תהי' חזיל ברים כולל' : בחמת המקומות' כתיב בחמת בתי וקרי בחמד בללת' : כאשר יפול הטל' שמסכה כל פני האדמה כן נחכה עלי' : ולא נותר בו' כמו ולא יותר עבר במקום עתיד וכבים כמוהו : והשיחו' דרך גזומה חמד כל כך יהי ישראל רבים שאפילו ירימו חבלים אל העיר למסכה ולסחבה עד הנחל ויכלו לעשות עד אשר לא ישאר בעיר אפילו חבן חמת ומה שאמר חמת וזכר עיר שהיא לסוף נקבה חמתו חמד על מגדל שהיה בתוך העיר כ' כלל אפילו יהיה מגדל עוז בתוך העיר שיחסיף אליה הכל יסחבו העיר והמגדל ויוכ' תרנס והשיחו ויתכנסו כל ישראל על קרתא ההיא ויקפונה מסרין וגו' כ' כבעמוד תרנס חבלים מסרין כמו חבל כביאים חז דעתו על רבינו ישעיה חבלי האלהים אשר במחנה :

רשי

וכפך הולכים בקרב' חתה מהיה במלחמה לא כמו שאמר אחיתופל סילך הוא עם' ב' חלף חיש ותשב חתה בירושלם והוא יציב לך כל ישראל לה טובה עצתו כי טוב שתלך חתה במלחמה כי יתחזקו ישראל להלחם כפתהיה חתה במלחמה ופירוט וכפך הולכים בקרב שתלך חתה בעצמך ולא תשלח אחר במקומך וכן אם חץ פניך הולכים וחממו כנני ההליכה בפנים כי בהם השמירה וההשגחה כאשר ילך האדם וית' ואתה תהי' חזיל ברים כולל' : בחמת המקומות' כתיב בחמת בתי וקרי בחמד בללת' : כאשר יפול הטל' שמסכה כל פני האדמה כן נחכה עלי' : ולא נותר בו' כמו ולא יותר עבר במקום עתיד וכבים כמוהו : והשיחו' דרך גזומה חמד כל כך יהי ישראל רבים שאפילו ירימו חבלים אל העיר למסכה ולסחבה עד הנחל ויכלו לעשות עד אשר לא ישאר בעיר אפילו חבן חמת ומה שאמר חמת וזכר עיר שהיא לסוף נקבה חמתו חמד על מגדל שהיה בתוך העיר כ' כלל אפילו יהיה מגדל עוז בתוך העיר שיחסיף אליה הכל יסחבו העיר והמגדל ויוכ' תרנס והשיחו ויתכנסו כל ישראל על קרתא ההיא ויקפונה מסרין וגו' כ' כבעמוד תרנס חבלים מסרין כמו חבל כביאים חז דעתו על רבינו ישעיה חבלי האלהים אשר במחנה :

וכפך הולכים בקרב' חתה מהיה במלחמה לא כמו שאמר אחיתופל סילך הוא עם' ב' חלף חיש ותשב חתה בירושלם והוא יציב לך כל ישראל לה טובה עצתו כי טוב שתלך חתה במלחמה כי יתחזקו ישראל להלחם כפתהיה חתה במלחמה ופירוט וכפך הולכים בקרב שתלך חתה בעצמך ולא תשלח אחר במקומך וכן אם חץ פניך הולכים וחממו כנני ההליכה בפנים כי בהם השמירה וההשגחה כאשר ילך האדם וית' ואתה תהי' חזיל ברים כולל' : בחמת המקומות' כתיב בחמת בתי וקרי בחמד בללת' : כאשר יפול הטל' שמסכה כל פני האדמה כן נחכה עלי' : ולא נותר בו' כמו ולא יותר עבר במקום עתיד וכבים כמוהו : והשיחו' דרך גזומה חמד כל כך יהי ישראל רבים שאפילו ירימו חבלים אל העיר למסכה ולסחבה עד הנחל ויכלו לעשות עד אשר לא ישאר בעיר אפילו חבן חמת ומה שאמר חמת וזכר עיר שהיא לסוף נקבה חמתו חמד על מגדל שהיה בתוך העיר כ' כלל אפילו יהיה מגדל עוז בתוך העיר שיחסיף אליה הכל יסחבו העיר והמגדל ויוכ' תרנס והשיחו ויתכנסו כל ישראל על קרתא ההיא ויקפונה מסרין וגו' כ' כבעמוד תרנס חבלים מסרין כמו חבל כביאים חז דעתו על רבינו ישעיה חבלי האלהים אשר במחנה :

אבשלם
חם ופלונית
עלה אית
עשרי עשר
כמה שו חס
חלף חיש
חלף חיש חס
חלף חיש חס
חלף חיש חס
חלף חיש חס
חלף חיש חס

ואת זקני ג' בקריא וסי' ויאמר חושי אל צדוק' וישלח את אליקים אשר על הבית דמלכים' וחברו דישעיה : העירה ש' ח' לישן עורה וחד לישן קריה וסי' נמסר ביהושע סימן ו' : אבשלם יר' חס' וסי' כי לא תהיה לנו פליטה' היתה סגורה בעם' כזאת וכזאת' ועצרת אחיתופל' וישר הדבר' אשר בחר' ו' והעם חודי' בוא אל

ואת תהי' אוזיל בריש כולנא : ונהך עלוהי' בחד מן אחריה דנהך לתפן ונשרי' עלוהי' כמא דשרי טלא' על ארעא ולא נשאר ביה ובכל גברי' די עמיה אף חד' ואם לקרתא יתכנש ויתפנשון כל ישראל על קרתא ההיא ויקפונה מסרין ונעקר יתה וית אבנהא ונרמנה לנחלא עד דלא נשאר חבן אבנהא :

ואמר אבשלום וכל אנש ישראל הקין מלכא דחושי מארפאה ממלכא דאחיתופל ווי פקיד לקלקלא ית מלכא דאחיתופל תקנא בדיל דיתיי' על אבשלום ית בישתא : ויאמר חושי לצדוק ולא ביתר פהניא כדן וכדן מליך אחיתופל ית אבשלום וית סבי ישראל וכדן מלכית אף אנא וכען שלחו בפרעו וחוו לרוח למימר לא תבית בלילא במשרי מדברא ואף מעבר תעבר דלמא יתהני למלכא ולכל עמא די עמיה' ויהונתן ואחימעץ קימין בעין קצרא ואזלת אמתא וחויאת להון ואנון יולון וחויאו למלכא דור ארי לא יכלין לאתחזאה למיעל לקרתא : וחזא יתהון עולמא וחוו לאבשלום ואזלו תרוהון בפרעו ועלו לבית גברא בעלימרת וליה גופא בדרתיה ונחתו תפון : וקסיבת אתתא ופרסת ית פרסא על פומא דבירא ושטתה עלוהי' דקילן ולא אתידע פתקנא : ואתו עבדי אבשלום לית אתתא לביתא ואמרו אן אחימעץ ויהונתן ואמרת להון אתתא כבר עברו וידננא וכעו ולא אשכחו ותכו לירושלם : והוה בתר מיזלהון וסליקו מגופא ואזלו וחויאו למלכא דוד ויאמרו לדוד קומו ועברו בפרע ית ירדנא ארי כדן מליך עליכון אחיתופל : וקס דוד וכל עמא די עמיה ועברו ית ירדנא עד מנהר צפרא עד חד לא שגא דלא עבר ית ירדנא : ואחיתופל

רלב

ויאמר אבשלום וכל אנש ישראל הקין מלכא דחושי מארפאה ממלכא דאחיתופל ווי פקיד לקלקלא ית מלכא דאחיתופל תקנא בדיל דיתיי' על אבשלום ית בישתא : ויאמר חושי לצדוק ולא ביתר פהניא כדן וכדן מליך אחיתופל ית אבשלום וית סבי ישראל וכדן מלכית אף אנא וכען שלחו בפרעו וחוו לרוח למימר לא תבית בלילא במשרי מדברא ואף מעבר תעבר דלמא יתהני למלכא ולכל עמא די עמיה' ויהונתן ואחימעץ קימין בעין קצרא ואזלת אמתא וחויאת להון ואנון יולון וחויאו למלכא דור ארי לא יכלין לאתחזאה למיעל לקרתא : וחזא יתהון עולמא וחוו לאבשלום ואזלו תרוהון בפרעו ועלו לבית גברא בעלימרת וליה גופא בדרתיה ונחתו תפון : וקסיבת אתתא ופרסת ית פרסא על פומא דבירא ושטתה עלוהי' דקילן ולא אתידע פתקנא : ואתו עבדי אבשלום לית אתתא לביתא ואמרו אן אחימעץ ויהונתן ואמרת להון אתתא כבר עברו וידננא וכעו ולא אשכחו ותכו לירושלם : והוה בתר מיזלהון וסליקו מגופא ואזלו וחויאו למלכא דוד ויאמרו לדוד קומו ועברו בפרע ית ירדנא ארי כדן מליך עליכון אחיתופל : וקס דוד וכל עמא די עמיה ועברו ית ירדנא עד מנהר צפרא עד חד לא שגא דלא עבר ית ירדנא : ואחיתופל

ויאמר אבשלום וכל אנש ישראל הקין מלכא דחושי מארפאה ממלכא דאחיתופל ווי פקיד לקלקלא ית מלכא דאחיתופל תקנא בדיל דיתיי' על אבשלום ית בישתא : ויאמר חושי לצדוק ולא ביתר פהניא כדן וכדן מליך אחיתופל ית אבשלום וית סבי ישראל וכדן מלכית אף אנא וכען שלחו בפרעו וחוו לרוח למימר לא תבית בלילא במשרי מדברא ואף מעבר תעבר דלמא יתהני למלכא ולכל עמא די עמיה' ויהונתן ואחימעץ קימין בעין קצרא ואזלת אמתא וחויאת להון ואנון יולון וחויאו למלכא דור ארי לא יכלין לאתחזאה למיעל לקרתא : וחזא יתהון עולמא וחוו לאבשלום ואזלו תרוהון בפרעו ועלו לבית גברא בעלימרת וליה גופא בדרתיה ונחתו תפון : וקסיבת אתתא ופרסת ית פרסא על פומא דבירא ושטתה עלוהי' דקילן ולא אתידע פתקנא : ואתו עבדי אבשלום לית אתתא לביתא ואמרו אן אחימעץ ויהונתן ואמרת להון אתתא כבר עברו וידננא וכעו ולא אשכחו ותכו לירושלם : והוה בתר מיזלהון וסליקו מגופא ואזלו וחויאו למלכא דוד ויאמרו לדוד קומו ועברו בפרע ית ירדנא ארי כדן מליך עליכון אחיתופל : וקס דוד וכל עמא די עמיה ועברו ית ירדנא עד מנהר צפרא עד חד לא שגא דלא עבר ית ירדנא : ואחיתופל

כ זקמי קמיו

מלשי אבן' חוד כא מחנמה' אמתה נא' ואת עמשא שם' ויקח ישראל' ורא אתם נער וזר' דאיתו את אבשלום' ואבשלום לקח' פני הבאר ג' סבירין פני בקריאה וסי' נמסר ברש סדר מסעו : אך זבקרן דסמיכי בקריאה וסי' נמסר בשפטים סימן ו' :

כי תהיה לנו מעיר לעזור ויבטן טו אחי תכלי עלנא מן קרתא למסעד : לאטלי
 זכער : אם יקרה לפניכם במלחמה חמלנו עליו : ביער אפרים ומהיכן היה
 יער לאפרים בעבר הירדן מורחה שלח ביתן שם חלק חלל לכני גד ולכני רחוב
 ולמסע חלל מותך שתהנה יהושע שיהו מדעין בחורשין והיה חותמו היער סמוך
 לאפרים חלל שהירדן
 מפסיק והיו מדעין ס
 שם בהמותיהם היה
 נקרה יער אפרים :
 ירב היער לאכול
 צמח חיות רעות
 שבעיר תרגס ונתן :
 יקרה אבשלום : לשון
 מקרה ופגע : ונתן בין
 השמים ובין הארץ
 חמרו רבותינו שלף
 חרבו לקוח שערו ו
 ורחל נהינס פתוחה
 תחת : שמו ש
 זכער : כל מי שיכח
 לידו יסמכו : לא

ויקרא ה' בקריא' וסי' ויקרא אבשלום לפני עבדי יואב' ויקרא להייד אבשלום ויאמר אלהים מה הנסתר
 ושבני חכהנים בני חביר' וחברו שבני חכהנים : תלוי בקריא' וסי' לא תלין גבלתו על העץ' ראיתי את
 אבשלום תלוי' אלף המון תלוי עליו' אג' : ומדוע בקריא' וסי' נמסר בריש סדר קרחו : ועליה בקריאה
 ועתה טוב פי תהיה לנו מעיר לעזור
 : ויאמר אליהם המלך אשר ייטב
 בעיניכם אעשה ויעמד המלך אל'
 יד השער וכל העם יצאו למאות
 ולא לפים : ויצו המלך את יואב ואת
 אבישי ואת אתי לאמר לאטלי
 לגער לאבשלום וכל העם שמעו
 בצות המלך את כל השרים על'
 דבר אבשלום : ויצא העם השדה
 לקראת ישראל ותהי המלחמה ביער
 אפרים : ויגפו שם עם ישראל לפני
 עבדי דוד ותהי שם המגפה גדולה
 ביום ההוא עשרים אלף : ותהי שם
 המלחמה נפצור על פני כל הארץ
 וירב היער לאכל בעם מאשר אכלה
 החרב ביום ההוא : ויקרא אבשלום
 לפני עבדי דוד ואבשלום רכב על'
 הפרד ויבא הפרד תחת שונך האלה
 הגדולה ויחזק ראשו באלה ויתן בין
 השמים ובין הארץ והפרד אשר
 תחתיו עבר : וירא איש אחד ויגד
 ליואב ויאמר הנה ראיתי את
 אבשלום תלוי באלה : ויאמר יואב
 לאיש המגיד לו והנה ראית ומדוע
 לא הביתו שם ארצה ועלי לתת
 לך עשרה כסף וחננה אחת :
 ויאמר האיש אל יואב ולא אנכי
 שקל על כפי אלף כסף לא אשלח
 ידי אל בן המלך כי באזנינו צוה
 המלך אתך ואת אבישי ואת
 אתי לאמר שמרו מי בגער
 באבשלום : או עשיתי בנפשו
 שקר וכל דבר לא יבחד מן המלך

ויבטן טו אחי תכלי עלנא מן קרתא למסעד : לאטלי
 זכער : אם יקרה לפניכם במלחמה חמלנו עליו : ביער אפרים ומהיכן היה
 יער לאפרים בעבר הירדן מורחה שלח ביתן שם חלק חלל לכני גד ולכני רחוב
 ולמסע חלל מותך שתהנה יהושע שיהו מדעין בחורשין והיה חותמו היער סמוך
 לאפרים חלל שהירדן
 מפסיק והיו מדעין ס
 שם בהמותיהם היה
 נקרה יער אפרים :
 ירב היער לאכול
 צמח חיות רעות
 שבעיר תרגס ונתן :
 יקרה אבשלום : לשון
 מקרה ופגע : ונתן בין
 השמים ובין הארץ
 חמרו רבותינו שלף
 חרבו לקוח שערו ו
 ורחל נהינס פתוחה
 תחת : שמו ש
 זכער : כל מי שיכח
 לידו יסמכו : לא

ויבטן טו אחי תכלי עלנא מן קרתא למסעד : לאטלי
 זכער : אם יקרה לפניכם במלחמה חמלנו עליו : ביער אפרים ומהיכן היה
 יער לאפרים בעבר הירדן מורחה שלח ביתן שם חלק חלל לכני גד ולכני רחוב
 ולמסע חלל מותך שתהנה יהושע שיהו מדעין בחורשין והיה חותמו היער סמוך
 לאפרים חלל שהירדן
 מפסיק והיו מדעין ס
 שם בהמותיהם היה
 נקרה יער אפרים :
 ירב היער לאכול
 צמח חיות רעות
 שבעיר תרגס ונתן :
 יקרה אבשלום : לשון
 מקרה ופגע : ונתן בין
 השמים ובין הארץ
 חמרו רבותינו שלף
 חרבו לקוח שערו ו
 ורחל נהינס פתוחה
 תחת : שמו ש
 זכער : כל מי שיכח
 לידו יסמכו : לא

דלבג

ועתה טוב כי תהיה
 לנו מעיר לעזור : אלה
 היער הוא שימרוס ב
 בתפלתו לפי ועוד כי
 מפני שרצון חיל ח
 אבשלום לא היה רק
 להמית דוד לא יהיו
 משתדלי מחד בהריג
 בני חיל דוד אחר ש
 שחינס דוד' שם דוד :
 לאטלי לזכער לאבשלום
 כל הסתיר בעבדי
 לזה הנער שתמלט ח
 חותו אם יבא לידך
 והנה עשה דוד זה לפי
 מה שחשבו כי הוא
 חשב שיענו בבת שבע
 שבבית כל זה וכאלו
 היה אבשלום בזה ה
 הפועל כלי להביא נ
 גזרת הפי על דוד
 כמה שחמך לו הכני
 מקום עליך רעה יו
 מביתך ולזה ראה דוד
 שאף לאבשלום פגע
 על זה והשתדל מפני
 זה בהצלתו : ותהי
 שם המלחמה נפוצה
 על פני כל הארץ
 ידמה כי מפני נפילת
 ישראל ביד עבדי דוד
 ככל מורד בלכך והיו
 כפוני' אכסי המלחמה
 הנה והנה על פני כל
 הארץ עד שהרבתה
 חית היע' להשחי' בעם
 כמו מה שהשמיתה
 החרב' והנה סכב
 העם שנקרה אבשלום' לכו לפני עבדי דוד מפני רוב פיחוד חילו נהא היה רוכב על
 הפרד ויבא הפרד תחת סוכך ענפי האלה הגדולה שהיתה ומרוב ההסתבכות עם
 מרובת הפרד כחזק ראשו וכאחז באלה עומד שם באויר והפרד אשר תחתיו
 עבר : שמרו מי בגער באבשלום : כל שמרו מי שיהיה מכס שלא יסלח ידו בכער
 באבשלום : או עשיתי בכפשי סקר' כל להעלי' מהמלך המתתי אותה הנה שום דבר
 לא יבחד ולא יעלס מן המלך שלא יבא אל דרישתו וידיעתו מרוב החקיר והדרישה :

ועתה טוב הוא שתהיה בעיר ומן העיר תעזרו בעצתך ובתפלתך ויס מפרשים
 חתה חשוב כנגד כולנו ואם היינו עשרת אלפים לפיכך כרי' שנשמור אותך מלחמת
 למלחמה ותהיה לנו מעיר לעזור וית כי עתה כמונו עשרת אלפים ארי כען את יוכל
 למסעד כותחא עשרה אלפיך ותרגס כי תהיה לנו אחי תכלי עלנא מן קרתא למסעד
 כל יותר תעזרו חתה בתפלתך
 בעיר ממה שיהיו עמו כמונו ע
 עשרת אלפים עוד יותר תעזרונו
 חתה בתפלתך' וכתוב לעזר
 ב'וד וקרי לעזר ב'וד והקרי מ
 מבוחר והכתוב מבוין הפעיל
 להעזיר והוא יוצא לשלישי פירו'
 שתעזיר חתה חותנו על ידי האל
 כלומר שתתפלל לאל שיזכרונו :

ויבטן טו אחי תכלי עלנא מן קרתא למסעד : לאטלי
 זכער : אם יקרה לפניכם במלחמה חמלנו עליו : ביער אפרים ומהיכן היה
 יער לאפרים בעבר הירדן מורחה שלח ביתן שם חלק חלל לכני גד ולכני רחוב
 ולמסע חלל מותך שתהנה יהושע שיהו מדעין בחורשין והיה חותמו היער סמוך
 לאפרים חלל שהירדן
 מפסיק והיו מדעין ס
 שם בהמותיהם היה
 נקרה יער אפרים :
 ירב היער לאכול
 צמח חיות רעות
 שבעיר תרגס ונתן :
 יקרה אבשלום : לשון
 מקרה ופגע : ונתן בין
 השמים ובין הארץ
 חמרו רבותינו שלף
 חרבו לקוח שערו ו
 ורחל נהינס פתוחה
 תחת : שמו ש
 זכער : כל מי שיכח
 לידו יסמכו : לא

ויבטן טו אחי תכלי עלנא מן קרתא למסעד : לאטלי
 זכער : אם יקרה לפניכם במלחמה חמלנו עליו : ביער אפרים ומהיכן היה
 יער לאפרים בעבר הירדן מורחה שלח ביתן שם חלק חלל לכני גד ולכני רחוב
 ולמסע חלל מותך שתהנה יהושע שיהו מדעין בחורשין והיה חותמו היער סמוך
 לאפרים חלל שהירדן
 מפסיק והיו מדעין ס
 שם בהמותיהם היה
 נקרה יער אפרים :
 ירב היער לאכול
 צמח חיות רעות
 שבעיר תרגס ונתן :
 יקרה אבשלום : לשון
 מקרה ופגע : ונתן בין
 השמים ובין הארץ
 חמרו רבותינו שלף
 חרבו לקוח שערו ו
 ורחל נהינס פתוחה
 תחת : שמו ש
 זכער : כל מי שיכח
 לידו יסמכו : לא

וסי' ועלי יבא כל איש' ועלי לתת לך' ועלי שמו כל ישראל' ועלי תשוקתו' ועלי השטה חסד' אלף כסף
 בקריאה וסי' נמסר בסדר ודא :

ועתה טוב כי תהיה
 לנו מעיר לעזור : אלה
 היער הוא שימרוס ב
 בתפלתו לפי ועוד כי
 מפני שרצון חיל ח
 אבשלום לא היה רק
 להמית דוד לא יהיו
 משתדלי מחד בהריג
 בני חיל דוד אחר ש
 שחינס דוד' שם דוד :
 לאטלי לזכער לאבשלום
 כל הסתיר בעבדי
 לזה הנער שתמלט ח
 חותו אם יבא לידך
 והנה עשה דוד זה לפי
 מה שחשבו כי הוא
 חשב שיענו בבת שבע
 שבבית כל זה וכאלו
 היה אבשלום בזה ה
 הפועל כלי להביא נ
 גזרת הפי על דוד
 כמה שחמך לו הכני
 מקום עליך רעה יו
 מביתך ולזה ראה דוד
 שאף לאבשלום פגע
 על זה והשתדל מפני
 זה בהצלתו : ותהי
 שם המלחמה נפוצה
 על פני כל הארץ
 ידמה כי מפני נפילת
 ישראל ביד עבדי דוד
 ככל מורד בלכך והיו
 כפוני' אכסי המלחמה
 הנה והנה על פני כל
 הארץ עד שהרבתה
 חית היע' להשחי' בעם
 כמו מה שהשמיתה
 החרב' והנה סכב
 העם שנקרה אבשלום' לכו לפני עבדי דוד מפני רוב פיחוד חילו נהא היה רוכב על
 הפרד ויבא הפרד תחת סוכך ענפי האלה הגדולה שהיתה ומרוב ההסתבכות עם
 מרובת הפרד כחזק ראשו וכאחז באלה עומד שם באויר והפרד אשר תחתיו
 עבר : שמרו מי בגער באבשלום : כל שמרו מי שיהיה מכס שלא יסלח ידו בכער
 באבשלום : או עשיתי בכפשי סקר' כל להעלי' מהמלך המתתי אותה הנה שום דבר
 לא יבחד ולא יעלס מן המלך שלא יבא אל דרישתו וידיעתו מרוב החקיר והדרישה :

ועתה טוב הוא שתהיה בעיר ומן העיר תעזרו בעצתך ובתפלתך ויס מפרשים
 חתה חשוב כנגד כולנו ואם היינו עשרת אלפים לפיכך כרי' שנשמור אותך מלחמת
 למלחמה ותהיה לנו מעיר לעזור וית כי עתה כמונו עשרת אלפים ארי כען את יוכל
 למסעד כותחא עשרה אלפיך ותרגס כי תהיה לנו אחי תכלי עלנא מן קרתא למסעד
 כל יותר תעזרו חתה בתפלתך
 בעיר ממה שיהיו עמו כמונו ע
 עשרת אלפים עוד יותר תעזרונו
 חתה בתפלתך' וכתוב לעזר
 ב'וד וקרי לעזר ב'וד והקרי מ
 מבוחר והכתוב מבוין הפעיל
 להעזיר והוא יוצא לשלישי פירו'
 שתעזיר חתה חותנו על ידי האל
 כלומר שתתפלל לאל שיזכרונו :

ועתה טוב הוא שתהיה בעיר ומן העיר תעזרו בעצתך ובתפלתך ויס מפרשים
 חתה חשוב כנגד כולנו ואם היינו עשרת אלפים לפיכך כרי' שנשמור אותך מלחמת
 למלחמה ותהיה לנו מעיר לעזור וית כי עתה כמונו עשרת אלפים ארי כען את יוכל
 למסעד כותחא עשרה אלפיך ותרגס כי תהיה לנו אחי תכלי עלנא מן קרתא למסעד
 כל יותר תעזרו חתה בתפלתך
 בעיר ממה שיהיו עמו כמונו ע
 עשרת אלפים עוד יותר תעזרונו
 חתה בתפלתך' וכתוב לעזר
 ב'וד וקרי לעזר ב'וד והקרי מ
 מבוחר והכתוב מבוין הפעיל
 להעזיר והוא יוצא לשלישי פירו'
 שתעזיר חתה חותנו על ידי האל
 כלומר שתתפלל לאל שיזכרונו :

ותורה
 כל שחמך לו הכני
 מקום עליך רעה יו
 מביתך ולזה ראה דוד
 שאף לאבשלום פגע
 על זה והשתדל מפני
 זה בהצלתו : ותהי
 שם המלחמה נפוצה
 על פני כל הארץ

רדק שמואל ב יח

ואתה תתניב מנוד' שלא תושיעני מיד המלך: לא כן חזילה' לא טוב שחיל חומתך וחזקתך חלך שתלך ותהיו חני חלך: שלשה שבטים' ולהב בראשיהם כמו חניתות היו חלף שהדיקים נקראו שבטים וית גיססין וחמרו רזל לפי שבטב' לבבות לבב חבו ולבב בית דין ולב חשבי יש לפיכך נתנו בו' שבטים ולפי שבח על עשר פילגשי חבו לפיכך נתנו בו עשר לוכיות עשר נערי יואב ולב בית דין שאמר על מאתים איש שהלכו עמו הלכו לתומם וחמרו כי מאתים ראשי סנהדרין היו: עודנו חי בלב האלה' טעם בלב האלה דבק עם בלב אבשלום פירוש תקע השבטים בלבנו עד שעברו גופו ונתקעו בלב האלה על דרך חכה בדוד ונקיר חכנו נח בחנית ובחרץ וכיו' בלב האלה באמצע האלה כמו' עד לב השמים וכי' עודנו חי אחר שתקע בלבנו שלם' השבטים עדיין היה חי על כן הכונו עוד נערי יואב עד ש' שהמיתוהו: ויסובו' עמדו סביבו להכותו: מרדוף' המס בחירק שלא כמנהג וכמוהו מ' מרדוף אחרי דוד מעצבך' ומרגוף: אל הפחת הגדול' חפירה גדולה שהיתה ביער:

רבינו ישעיה מנבת' כל מוסק כמו אשר בשלכת מנבת' כה' על כן המלך מת' פירוש על אשר' כמו כי על כן בל קורתי' ואלו זו כטרה טובה: ויר' כמו יורד' וכלל העקב בחלם: ולכה אין בטורה מונחת' פירוש אין הבטורה מונחת' כן סכר אותו ששלחתי יבאר' וכל מונחת' מועל עומד והוא כמו פחח:

ואת התעתד מקבילו ואמר יואב הלוא מבכו אשרי קרמך ונסיב הלחמה נססין בידיה וקבענון בלבא דאבשלום ועד בען קים בגו בוטמא' ואסתחרו עסרא עולמא נטלי זניה דיואב ומחו ית אבשלום וקטלוהו: ותקע יואב בשופרא ותב עמא מלמדף בתר ישראל ארי מנע יואב ית עפא' ונסיבו ית אבשלום ורמו יתיה בחורשא לנו קומצא רבא ואקימו עלוהי' דגור אבננין רב לחיה וכל ישראל אפכו נבר לקרווהו: ואבשלום נסיב ואקים ליה בחיזיה ית קמתא די במישר מלכא ארי אמר לית לי בר קים בריל לארפרא שמי וקרא לקמתא על שמיה וקרא ליה אחרא דאבשלום עד יומא הרין:

בשורה ג' חס' וסי' אשר לתתלו בשורה' לא איש בשורה אתה' היום הזה יום בשורה' ובמסרה אחרתי נמסר במקום לא איש בשורה אתה ולכה אין בשורה מוצאת: ארוץ ד' בקריאה וסי' ויהי מה ארוץ' כי בכח ארוץ גדוד' וחברו' דרך שאותך ארוץ:

ואתה תתניב מנוד: ויאמר יואב לא כן חזילה לפניה ויקח שלשה שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום עודנו חי בלב האלה: ויטבו עשרה נערים נשאי כלי יואב ויכו את אבשלום וימתהו: ויתקע יואב בשפר וישב העם מרדף אחרי ישראל כי חשד יואב את העם: ויקחו את אבשלום וישלכו אתו ביער אל הפחת הגדול ויצבו עליו גל אבנים גדול מאד וכל ישראל נסו איש לאהלו: ואבשלום לקח ויצב לו בחיו את מצבת אשר בעמק המלך כי אמר אינלי בן בעבור הזכיר שמי וקרא למצבת על שמו וקרא לה יד אבשלום עד היום הזה:

רשי לא כן חזילה לפניך לא חבקם עוד בקסה ממך כי חני חלך: כי חמר חן לי בן ממלח מקומי ויהיה חשוב ב כמותי: בעבור הזכיר שמי' חקים לי מצבת חבן ובנין חשוב היה: ובפדת ביום אחרי בשורה תפועה אחרת: כי על כן' כי על אשר בן המלך מת לפיכך לא טובה לך הבטורה הזאת: ולך חן בסור מונחת' חן מתת סכר בשורה מנזיח היום: ויהי מה' כלום ומה בכך חס חן לי סכר: ויעבור' וקדים ית כושי:

רלבן ויקח שלשה שבטים בכפו' יתכן סהיו גדולים וחזקים וחזים בראשם ודמה בזה להמיתו ביולת חרב בתקעו אותם בלבנו ולפי שכבר היה עדיין חי בלב האלה ביה יואב זאת נעדינו כושי כלי להכות אותו ולהמיתו: כי חשך יואב את העם' הנה מנע יואב את חכמי דוד מרדוף אחרי ישראל כי לא היה רצונו להשחיתם אך כתיבים בכפול אבשלום בידים: זאת מצבת אשר בעמק המלך ידמה שבנה עם בכין נבנה: כי חמר חן לי בן בעבור הזכיר שמי' וחלפ סספר סכבר היו לו שלשה בני יתכן שמתו אחר זה וזה בנה זאת המצב וקרא שמה יד אבשלום: ובפדת ביום אחרי כל כאשר יקרה דבר טוב ישמח בו דוד חן חשלח הבטורה בפניך: ולכה חן בשורה מונחת' לל שאין לך בזה בשורה מונחת הנלחה וטוב למבשר אבל היא כמו נקמה לו כי בנו מת: ויאמר

ואחזמעץ בר צדוק אמר ארהוט בען ואבסר ית מלכא ארי אתפרע ליה יי מיד בעלי דבבוהי: ואמר ליה יואב לא גבר כשר לבסרא את יומא רין ותבסר ביום אוחרן ויומא הרין לא תבסר אלהו דבר מלכא מית: ואמר יואב לכושי אויל חיו למלכא דחזיתא וסגיד כושי ליואב ורהט: ואוסף עוד אחזמעץ בר צדוק ואמר ליואב ויהי מה ארהוט בען אף אנא בתר כושי ואמר יואב למא דגן את רהט ברין ולך לית בסורא מתיהב: ויהי מה בכרין ארהוט ואמר ליה רהוט ורהט אחזמעץ באורח מישרא וקדים ית כושי: ודוד יתיב בין תרין תרעא והליך סכוארה על אגר תרעא על שורא וקף ית עינוהי והוא ודא נברא רהוט בלחודוהי: וקרא סכוארה וחיו למלכא ואמר מלכא אם בלחודוהי הוא בסורתא בפמיה ואול מיל וקרבו: וחיא סכוארה נברא אחרנא רהט וקרא סכוארה לנטר תרעא ואמר דא נברא רהט בלחודוהי ואמר מלכא אף רין מבסר:

עלי מה שיעבור איני חושש: בין שני השערים' שהיה לעיר חומה לפניו מחומה נסער לפניו משער ובין שני השערים היה מקום הישיבה כמו שנאמר למעלה אל יד השער: ואל

רשי שמואל ב יט רדק שניא

חלל בשורה טובה כמו ונבשורה נכח ואל הארון תתן את העדות כמו ובארון כינור מסר את האנשים וסגר כידך והכסר כי בית בחזוני המלך עומד במקום שנים : לשלוח את עבד המלך יואב : לשלוח את עבד המלך כלומר רחמי ההמון הגדול ורחמי שהיה משתדל יואב לשלוח את עבד המלך והוא הכושי :

רחמי ההמון הגדול הומים ונעים במלחמה : לשלוח את עבד המלך יואב ואת עבדך הכי זה מקר' מסודם לשלוח יואב את עבד המלך ואת עבדך לאחר ששלח יואב את עבד המלך זה הרץ אחרי ואת עבדך על עצמו הוא חומר ולא ידעתי מה היה אחרי כן : סוב התיבב כה : ופכה לכד חחר ונהתיבב כה ונסמע מה יואב מה :

ואת עבדך חמי על עצמו ומכני מהירות יואב לשלוח חותנו לא כתעכבנו לדעה מה : ויאמר המלך סוב התיבב כה : פה לכד אחד ונהתיבב כה ונסמע מה יואב זה : על עליית השער : בשער העיר היה עלייה על השער ועל גג חותה עלייה היה עומד הנזפה כמו שחם למעלה על גג השער : בני בני כן דרך הנוהים לכפול דבריה וכן מעי מעי חוחילה ובררם כי שמה פעמים חמר בני בשבעה פעמים רבנו ישעיהו העלהו משבעה מדורי גהינם וכשמיני הביאנו לנן עדן :

נשאו בקריא וסימ עבדך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר נשאו את ידם קול צופך נשאו קול יחדו ומשנאך נשאו ראש נשאו נהרות י ב בפסק ורעבים נשאו עמך נשאו אב רדודי מעל שסרי כי נשאו סבנותהם נשאו נשים נכרות : סבו חס וסימ נמסר בסדר דברים : התשעה חס בליש ואמר סבואר אנא חזי ית ריהטא דקרמארה כריהטא דאחימעץ בר צדוק ואמר מלכא נבר טב דין ואף בסורא טבא יתי : וקרא אחימעץ ואמר למלכא שלם וסגיד למלכא על אפוהי על ארעא ואמר בריך יי אלהך דמסר ית גבריא דארימו ית ידיהון ברבוני מלכא :

ויאמר הצפה אני ראה את מרוצת הראשון כמרצת אחימעץ בן צדוק ויאמר המלך איש טוב זה ואל בשורה טובה יבא : ויקרא אחימעץ ויאמר אל המלך שלום וישתחו למלך לאפיו ארצה ויאמר ברוך יהוה אלהיך אשר סגר את האנשים אשר נשאו את ידם באדני המלך : ויאמר המלך שלום

בני בני שמה פעמי חמרו רבותינו שבעה לחסקה משבעה מ מדורי גהינם וחד ד דחייתה לעלמ דחתי : לחט חת פניו כריך ית חסיה כמסבט ה האבלים לחט כמו וילט פניו בחדרתו הנה היא לוטה ב בשמלה : כי

רחמי ההמון : פל כתקבו העם ללוח יואב ולויתו : נס לשלוח חותי לכסר : עותי חני : כס כסני סימין שהיה לו חומר מות חני : לו חותי לכד דוחיה : לויתרחסו את היל : לחט פניו : דלרג האבלים :

למלך יד חזני חסיה קריח ותינו לא ותיבב לשד

רלבג

ויאמר אחימעץ רחמי ההמון הגדול הנה כשרחה אחימעץ בן צדוק סלכ הנילך דוד על חסלו מצע עצמו מלספר לו ואת ה הכסורה אשר יואב לבו בה ולה התכל ואמר שלא ידע בזה דבר אך ראה ההמון הגדול לשלוח יואב את עבד המלך את הכושי ואת עבדך חמר זה אחימעץ על עצמו וכחילו חמר שהחמר הבא הוא ידע חמת הדברי כי לולא זה לא שלחו יואב : והנה בכה דוד ביה האופן הנכלל על מיתת ח חבשלוס לפי שהיה ידע כי עונותיו סבבו זה : לחט חת פניו ככה חת פניו כי היה בום מהתפעל כמו זה היה תפעלות החוק כי חי מזה מחק המלכי : ויהי

ואמר מלכא שלם לעולמא לאבשלום ויאמר אחימעץ חזירתי המונה סביאה בתר דשלח ית עברא דמלכא יואב וית עבדך ולא ידעית מה : ואמר מלכא אסתחר אתעמך הכא ואסתחר וקם : וקא כושי אתא ואמר כושי יתבסר רבוני מלכא ארי אתפרע לך יי יומא דין סיר כל דקמו עלך : ואמר מלכא לכושי השלם לעולמא לאבשלום ואמר כושי יהון בעולמא סנאי רבוני מלכא וכל דקמו עלך ל לבישא : ורגו מלכא וסליק על עליית תרעא ובכא וכדין אמר במחללה ברי אבשלום ברי ברי אבשלום לוי דמתית אנא חלופך וארת קים יומא דין אבשלום ברי ברי : ואתחואה ליואב הא מלכא בכי ומתאבל על אבשלום : והות תשועתא ביומא ההוא לאבלי לכל עמא ארי שמע עמא ביומא ההוא למימר אתנסיס מלכא על בריה : ומתגנבין עמא ביומא ההוא למעל לקרתא כמא דמתגנבין עמא דמתפלמין במפכהון בקרבא : ומלכא בריך ית אפוהי וצוח מלכא בקל רב ברי אבשלום אבשלום ברי ברי :

לנער לאבשלום ויאמר אחימעץ ראיתי ההמון הגדול לשלח את עבד המלך יואב ואת עבדך ולא ידעתי מה : ויאמר המלך סב התיבב כה ויסב ועמד : והנה הכושי בא ויאמר הכושי יתבשר אדני המלך כי שפטה יהוה היום מיד כל הקמים עליה : ויאמר המלך אל הכושי השלום לנער לאבשלום ויאמר הכושי יהיו כנער איבי אדני המלך וכל אשר קמו עליה לרעה : וירגו המלך ויעל על עליית השער ויבך וכה י אמר בלכתו בני אבשלום בני בני אבשלום מיתת מורתי אני תחתיך אבשלום בני בני : ויגד ליואב הנה המלך בכה ויתאבל על אבשלום : ותהי התשעה ביום ההוא לאבל לכל העם כי שמע העם ביום ההוא לאמר נעצב המלך על בנו : ויתגב העם ביום ההוא לבוא העיר באשר יתגב העם הנכלמים בנוסם במלחמה : והמלך לאט את פניו ויצעק המלך קול גדול בני אבשלום אבשלום בני בני : ויבא יואב אל המלך הבית ויאמר הובשת היום את פני כל עבדי הממלטים את נפשך היום ואת נפש בניך ובנתיה ונפש נשיה ונפש פלנשיה : לאהבה את שנאיך ולשנא את אהביך כי הגדת היום כי אין לה שרים ועבדים כי ידעתי ה היום כי לא אבשלום חי וכלנו היום מתים כי אז ישר בעיניך :

ואתא יואב לות מלכא לביתא ואמר אבהתתא יומא דין ית אפי כל עבדך דשזיבו ית נפשך יומא דין וית נפש בנה ובנתך ונפש נשך ונפש לחינתך : למרחם ית סנאך ולמסני ית רחמך ארי חיותא יומא דין ארי לית לך רברבין ועבדן ארי אנא ידענא יומא דין ארי אלו אבשלום קים זכולנא יומא דין מתקטלין ארי בכז כשר בעינך :

וסי וינצל צור ישעתו ותהי התשעה ביום ההוא מי יתן מציון ישעת ישראל ולכה לישעתה : אמר לנפשי ישעתך אני וכעב עברה ישעתי : לאש ב בקריאה וסי והמלך לאט את פניו ודבר לאט עמך :

רדק

שמואל ב יט

רלבג

כי חיך יוצא כי אם חיך יוצא וכן נצמית והלכת ואם צמית ונתן יי' לכם לחם
 צד ואם נתן ותמחן לפלחו ואם תמחן: ורעה לך זאת פועל עבר מוסב לעתיד
 מפני היותו וכן ורעה עיך: כדון נשפטים זה עס זה ומתנוכחים להשיב את המלך
 וכן תרגם יונתן מתנוכחין: מעל חבשלוס: שלא יהיה עלינו וכנגדו להלחם עמו
 ותרב יונתן מלות חבשלוס: אחי
 חתם תכלית הדברים שסלח
 לצדוק ולאביתר סידכרו הדברי
 האלה אל זקני יהודה ובעוד ש
 שהיה מפסיס דוד הדברים האלה
 בפי הסליח בה דבר כל ישראל:
 את המלך אל ביתו על ידי שלוחי
 וספרים להשיבו ובעבור זה ה
 הפסוק בן הדברים ודבר כל
 ישראל כח: תמרו חסר חלק

ויהי כל העם נדון בכל שבטי ישראל לל שהיו מרבים קצתם עם קצת לאמר
 שראוי להם להשיב את המלך שהיכל אותם מקף אויביהם ומלטם מיד פלשתים
 אחר שכבר מת חבשלוס שמשחו עליהם למלך: ודבר כל ישראל בה אל המלך אל
 ביתו לל שכל ישראל הסכימו שישוב המלך אל ביתו: אם לא סר צבחה תהיה לפני
 כל הימים תחת יחבי

עד עתה ד' בקריא וסי' ואחר עתה כי לא באתם עד עתה אל יותן אותם וירחמם ועתה קום צא
 ודבר: יושב ח' מל בספרא וסי' ושאל יושב בקצה הנבעה אל הכובסי יושב בבית האחים ודור יושב
 בירושלם הגה יושב בירושלם והוא בביתו יושב ודור יושב בן שני השערים ויקם המלך וישב בשער:
 ובעתה קום צא ודבר על לב עבדיך
 כל ביהוה נשבעתי כי אינה יוצא
 אם ילין איש אתה הלילה ורעה לך
 זאת מכל הרעה אשר באה עליך
 מנעריה עד עתה:
 ויקם המלך וישב בשער ולכל העם
 הגירו לאמר הגה המלך יושב בשער
 ויבא כל העם לפני המלך וישאלו
 גם איש לאהלו:
 ויהי כל העם נדון בכל שבטי
 ישראל לאמר המלך הצילנו מבף
 איבינו והוא מלטנו מבף פלשתים
 ועתה ברחמן הארץ מעל אבשרים:
 ואבשרים אשר משחנו עלינו מת
 במלחמה ועתה למה אתם מחרשים
 להשיב את המלך:
 והמלך דוד שלח אל צדוק ואל
 אביתר הכהנים לאמר דברו אל
 זקני יהודה לאמר למה תהיו
 אחרנים להשיב את המלך אל
 ביתו ודבר כל ישראל בא אל המלך
 אל ביתו: אחי אתם עצמי ובשרי
 אתם ולמה תהיו אחרנים להשיב
 את המלך: ולעמשא תמרו הלא
 עצמי ובשרי אתה בה יעשה לך
 אלהים ובה יסיף אם לא שר צבא
 תהיה לפני כל הימים תחת יואב:
 ויש את רבב בר אשי יהודה כאיש
 אחד וישלחו אל המלך שוב אתה
 וכל עבדיך: וישב המלך ויבא
 עד הירדן ויהודה בא הגלגלה
 ללכת לקראת המלך להעביר את
 המלך את הירדן: וימהר שמעי בן
 גרה בן הימיני אשר מבחורים
 וירד עם איש יהודה לקראת המלך
 דוד: ואלף איש עמו מבנימן
 וציבא נער בית שאול וחמשת עשר
 בניו ועשרים עבדיו אתו וצרחו
 הירדן לפני המלך: ועברה העברה
 לעביר את בית המלך ולעשות
 רחוב בעינו ושמעי בן גרה נפל לפני המלך בעברו בירדן:

רשי

כי חיך יוצא חס
 חיך יוצא: וישראל
 חס' אותם שהיו עם
 חבשלוס: כל העם
 כדון' ממונכחים זה
 עס זה: ודבר כל יסל
 בה אל המלך כל זה
 מדברי שליחותו:
 ולעמשא שהוא סר
 צבא תחמו הלא בן
 אחותי אתה: ונלחו
 את הירדן בקעוהו
 בתריסרון ועברו:
 העברה ספינה
 המעברת שעוברי בה
 את עבר רחוב הנחל:
 רחשון

וכען קום פוק ומלל על לבא
 דעברך ארי במימרה דני קימרת
 ארי ליתך נפיק אם יבית גבר עמר
 בלילה ותהי בישא לך רא מפל
 בישתא דאתרת עלך מזעורך עד
 כען וקם מלכא
 ויתב בתרעא ולכל עמא חוואו
 למימר הא מלכא יתב בתרעא
 ואתה כל עמא לקרם מלכא
 וישאל אפוד גבר לקרוהי:
 והו כל עמא מתנחין בכל
 שבטיה דישאל למימר מלכא
 שזבנא מיד בעל דבבנא והוא
 פרקנא מידא דפלשתאי וכען
 ערק מן ארעא מלות אבשלוס:
 ואבשלוס דמשחנא עלנא מית
 בקרבא וכען למא אתון שתקין
 לאתבא ית מלכא:
 ומלכא דוד שלח לצדוק
 ולאביתר כהנניא למימר מלילו
 לסבי יהודה למימר למא תהון
 בתראון לאתבא ית מלכא לביתיה
 ופתגם כל ישראל אתה לות
 מלכא לביתיה אחי אתון קריבי
 ובסרי אתון ולמדיה תהון בתראון
 לאתבא ית מלכא ולעמשא
 תימרון הלא קריבי ובשרי את ברין
 ועבד לי יי' וכרין יוסיף אם לא רב
 חילא תהי קרמי כל יומיא חלף
 יואב ואתפני לבא דכל אנש
 יהודה כנברא דר ושלחו למלכא
 תוב את וכל עבדך ותב מלכא
 ואתא עד ירדנא ודבית יהודה אתו
 לגלגלא למחיל לקדמות מלכא
 לאעברא ית מלכא ית ירדנא ואוחי
 שמעי בר גרה בר שבט בנימן
 די מעלמת ונחת עם אנש יהודה
 לקדמות מלכא דוד ואלף גברא
 עמיה משבטא דבנימין וציבא עולמא
 דבית שאול וחמשת עסר בנוהי
 ועשרין עבדוהי עמיה וגו ירדנא
 קדם מלכא ועברו מנתא לאעברא
 ית בית מלכא ולמעבר התקין
 בעינוהי ושמעי בר גרה נפל
 קדם מלכא במעבריה בירדנא:
 והטוב בעינו ושמעי בן גרה נפל לפני המלך בעברו בירדן:

(יקנת מהס איכס ככתני עם שמל): מורשים חס בליש וסי' בסדר וישלח: חס' אלף בליש אמרה
 וסי' ולעמשא חסר' אשר ירדן למסרה' וכנמא פתומא התיבנא למסר: ולעשות טו בקריאה וסי' נמסר
 לעיל סימן ו:

רבעו וישעיה
 כי חיך יוצא חס
 חיך יוצא: וישראל
 חס' אותם שהיו עם
 חבשלוס: כל העם
 כדון' ממונכחים זה
 עס זה: ודבר כל יסל
 בה אל המלך כל זה
 מדברי שליחותו:
 ולעמשא שהוא סר
 צבא תחמו הלא בן
 אחותי אתה: ונלחו
 את הירדן בקעוהו
 בתריסרון ועברו:
 העברה ספינה
 המעברת שעוברי בה
 את עבר רחוב הנחל:
 רחשון

בענין
 ה כתב
 נקרי עיני

רחשן לכל בית יוסף כל ישראל חטאו לך ואני יותר מכולם והנני באתי לבקש מחילה חס תקבלני בטוחים כל ישראל שתקבלם ואם לאו יהיו ירואים לשוב אליך עור: היום יומת איש בתמיה כי היום חזי מלך עד עכשיו הייתי כבוד לא זילול כי חס גדו כזה חלה חס כן נספקה מלכותו מאת המקום והוא חומר לו קלל את דוד חבל עכשיו שהוא ח

מתחרט ידעתי כי מלך חזי: ולא עשה רגליו לסק תקון היא העברת שיער שבין הרגלי: שכמו נרתיך בלע: למה לא הלכתי עמי. לכחת מירושלם כשיבאתי כי פסח חזי ואני יכול לילך ברגלי: לשלחני ללחתי: כי איש גדול הוא: בעושר: כמה

רלבג

לכל בית יוסף קרה כלל ישראל יוסף לרב בני יוסף עם שמעוני יוסף היו רוב המוסלי בישראל: ולא עשה את רגליו ולא עשה שפמני: לל שלא הסיר צפרני רגליו ולא נלח העשר אשר בזקנו כ בפסמו: כי לא היה כל בית חזי בי חס ח אנשי מות לאדני ה המלך: הנה חמר זה על רוב הרדיפות ש שדק שאלו את דודי ויאמר לו המלך למה תדבר עוד דברך: לפי שקבל דוד זה הלשון הרע מציבא לא יכו לכה מהאמתו לגמרי בדברי מפיכם ולזה עם הענין ממוצע בין האמנה ובין בלתי האמנה והוא שהוא וציבא יחלקו את הסדה: בסיבתו במחני לל בסיבתו במחני או ירבה בזה שהוא כלכל חומע בסוכו ב מחנים: כמעט

לכל בית יוסף לבי שהיה משבט בנימין ושכט בנימין ואחרים ומכסה נקראים בית יוסף כי הוא היה הרחש ויש בו דרש חמר לו שמעי לדוד אחיו של יוסף גמל חותו רעה והוא גמלם טובה כך חזי חני גמלתך רעה גמלתי אתה טובה ויש דרש חמר קרוב מזה כל ישראל יקראו יוסף כמו שכתוב חזי יחנן יי בבחות שארית יוסף וכן רועה ישראל החזיכה

נוהב כנחן יוסף חמר לו שמעי לדוד כל ישראל גמלו חותך רעה ואני יותר מכולם וכל ישראל יושבים ומצפים לראות מה אתה עושה עמי חס אתה מקבל חותני כל ישראל באים אליך כאחד ומשלימים לך: התחת זאת

ויאמר אל המלך אל יחשב לי אדני עון ואל תזכר את אשר העוה עבדך ביום אשר יצא אדני המלך מ מירושלם לשום המלך אל לבו: בני ידע עבדך כי אני חטאתי ויהנה באתי היום ראשון לכל בית יוסף לרדת לקראת אדני המלך:

וצרויה ויאמר התחת זאת לא יומת שמעי בני קלל את משיח יהודה: ויאמר דוד מה לי ולכונ בני צרויה לי וזמא רין לסטן יומא רין ותקטל גברא בישראל ארי הלא ידענא ארי יומא רין אנא מלכא על ישראל: ואמר מלכא למעמי לא תמות וקים ליה מלכא ומפיבשת בר שאול נחת לקדמות מלכא ולא שטף רגלוהי ולא ספר ספמיה וית לבושוהי לא חור למן יומא די גלא מלכא עד יומא דאתא בשלם: והנה בר אתא לירושלם לקדמות מלכא ואמר ליה מלכא למה לא אולת עמי מפביבשת: ואמר רבונני מלכא עבדי שקר בני ארי אמר עבדך אחשוך לי המרא וארכוב עליה ואהך עם מלכא ארי הניר עבדך: ואמר על עבדך מליו דלא כשרן קדם רבונני מלכא ורבונני מלכא חבים במלאכא דני ועבד דתקין בעינך: ארי לא הוה כל בית אבא אלהן גברי חבי קטול לרבונני מלכא ושומת ית עבדך באכלי פתורך ומרה אית לי עוד זכו ולקבל עוד קדם מלכא: ואמר ליה מלכא למא תמלל עוד פתנמך אמרית את וציבא תפלגון ית אחסנתא: ואמר מפביבשת למלכא אף ית כולא יסב פתר דאתא רבונני מלכא בשלמא לביתיה: וברזילי גלעדא נחת מרונלים ועבר ית מלכא ית ירדנא לאלמיתיה ית ירדנא: וברזילי סיב לחדא בר תמן שנין והוא סוכר ית מלכא במתבירה במחנים ארי גבר רב הוא לחדא ואמר

ויאמר לו המלך למה תדבר עוד דברך אמרתני אתה וציבא תחלקו את השרה: ויאמר מפביבשת אל המלך גם את הכל יקח אתרי אשר בא אדני המלך בשלום אל ביתו: וברזילי הגלעדי ירד מרגלים ועבר את המלך הירדן לשלחו את בירדן: וברזילי זקן מאד בן שמנים שנה והוא כלכל את המלך בשיבתו במחנים כי איש גדול הוא מאד:

בן שאול אול יד לקראת המלך ב' בו' אוח במלכו ותגודרה: ורא אלהים את מעשהם: כנסב' וסי' בין לבושו: ומפבשת בן שאול:

רבנו ישעיה

הנה באתי היום פירו ידעתי כי חס חייב מיתה והיה לי לכוון ספקיך אלא סמכתי בחוכתך ו נהב רגלו ויבדק ספקיך וכל עשה רגלו ולא עשה ספמו: בתרגומו ולא סטף רגלוהי ולא ספר ספמיה יוסף וישאמר למא הזכיר ראשון לכל בית יוסף שאמר לך יוד עבר את יוסף ולא סילס לו נטף רע כשיכול לסלס לו ואני כל ראשון ו ותמלה לכל בית יוסף וכתבתי כמו שחבר יוסף ליהודה: כי היום חזי מלך על ישראל פי חס אלסל גמול רע לזה כל ישראל יסחרו לשוב חזי כי בזה מרדפ כי וחס אחתול לזה בלב יסוכו חלי: לא עשה רגליו: פי לא תקו רגליו שלא רחבם ותרנמו לא סטף רגלוהי ולא ספר ספמיה: שהיה ניהב כדרכי האכלוס: כמו לא רגל על לבונו שהיה לסוק רכילות סגודע לו שדירת עליו דברי דילך ספמת חותי באוכלי ס סולחך: תחלקו את הסדה הסדה כולל לכל הנחלה ודברי רבותינו זל כשאמר דוד חמה וציבא תחלקו הסדה יצחת בת קול וחמרה ירבעם ורחבעם יחלקו את המלכות כי קבל לסון הרע מפי ציבא ולא קבל הצטדקות מפביבשת לפניו ואמר לו למה תדבר עוד דברך והכתוב מעיד עליו ולא עשה ר רגליו ולא עשה סכמו ואת בגדיו לא כבס: לשלחו את בירדן בתרגומו לאלויותיה ית ירדנא וכתב בירדן וקרי הירדן ופניהם קרובים: בסיבתו במחני: כמו בסיבתו במחנים וחסר כל הפועל מן הסס כמו שחסר מן המקור בסכתו: כמעט

ויאמר לו המלך למה תדבר עוד דברך אמרתני אתה וציבא תחלקו את השרה: ויאמר מפביבשת אל המלך גם את הכל יקח אתרי אשר בא אדני המלך בשלום אל ביתו: וברזילי הגלעדי ירד מרגלים ועבר את המלך הירדן לשלחו את בירדן: וברזילי זקן מאד בן שמנים שנה והוא כלכל את המלך בשיבתו במחנים כי איש גדול הוא מאד:

בן שאול אול יד לקראת המלך ב' בו' אוח במלכו ותגודרה: ורא אלהים את מעשהם: כנסב' וסי' בין לבושו: ומפבשת בן שאול:

כמעט יעבר' העבור מעט עמך מן הירדן וחלף ונחמד כף חסוב לעירי: ישכנא' חמד שחעבור עמך תרצה שחשוב ביירי: עם קבר חבי ונחמי' חמות בעירי וחוקר עש קבר חבי ונחמי: ויעבירו' כן כתיב וקרי העבירו ושניהם קרובים: חזי עם ישראל' קצת עם ישראל שהרי חמד חמד כן וכל ישראל באים אל המלך חס כן חותם שעברו עמו מישראל מ

מעטים היו ולא היו חלף חותם שהיו בין בני יהודה שעברו עמו בצרתם וחלה חלף חס שעברו עם סמעי בן גרח מבנימין ולסון חזי ונחמה ומחצית חינו חלף חלק החלק מהכלל פעמי' הוא חלק בחלק בשנה וזהו ברוב ופעמים חינו בשנה כמו חזי שרפתי כמו חס וכן חומר עד כוחר יחנה והכוחר חינו חזי הנוף בשנה וממנו ולמעלה חינו חלף קצת מעט מהנוף: נבוכד' שהעבירך בסתר להשיבך אל המלכות בלא רשותי ונרחים כחילו חין חנו רוצים במלכותך יותר חנו רוצי' מהם חלף לבנותינו עשו: וכל חנו דוד עמו' כמו וכל חנסיך עמך כי עמו היו מ מדברים וכמוהו וחת יפתח וחת שמואל כחילו חמד וחומי: חס כשחת' כמו משחות חס כשחתי פרס מבית המלך ויש לומר חס כשחתי מנחה כמו ניסח משחת והוא עם בטקל יוסבת על מלאת: עשר ידות' לפי שהם עשרה שבטים כי בנימין עם יהודה ועוד כי חלף חס מבנימין עם סמעי העבירו המלך חת הירדן: וגם כדוד חזי ממך' כתרנומו וחף כדוד חנה רעינח ממך כ כלומר חף על פי שהוא משבטך חזי רוצה בו יותר ממך: ויקס דבר חס יהודה' קשה דברם נחמך יותר מדבר חס ישראל ודברו חס יהודה לחס ישראל קשות והמלך היה שותף להם לכיכר חנה לחס ישראל והלכו אחרי טבע בן בכדי כשחקע ב בשופר נחמי חס לחנהלזי ישראל: וחליהם

רבינו ישעיהו
 חס כשחת כסא לבני
 לשון משחת המלך
 נחמ כשחת חס
 המקור מבין כפעל
 חס המקור דרבי
 לכה על הרבה
 דרכים: ולא היה
 דבר רשע לי להשיב
 חס מלבי:
 ונס
 זה כל כל סינין:
 ויקס דבר חס
 יהודה: פירוש שאריו
 להם לבן שחן חלף
 ולכה לא שחן
 וחפני זה כענין:
 ויקס

ויאמר מלכא לברזילי את עבר עמי ואסובר יתך עמי בירושלם: ויאמר ברזילי למלכא כפמא יומי שני חיי ארי אסק עם מלכא לירושלם: בר תמנן שנין אנא יומא דין האדע בין טב לביש אם יטעם עבדך ית מה דאיכול וית מה דאשתי אם אשמע עוד עבדך פגרו ותישבחו ולמדה יהי עבדך עוד למטול על רבוני מלכא: כזעיר יעבר עבדך ית ירדנא עם מלכא ולמה ישלמנני מלכא ת תשלומי דנא: יתיב בען עבדך ואמורת בגרתך ואתקבר בקברא דאבא דאמא והא עבדך כמהם יעבר עם רבוני מלכא ועבד ליה ית דתקין בעינך: ויאמר מלכא עמי יעבר כמהם ואנא אעביד ליה ית דתקין בעינך וכל דתרמי עלי אעביד לך: ועבר כל עפא ית ירדנא ומלכא עבר ונשק מלכא לברזילי וברכיה ותב לאתריה: ועבר מלכא לגלגל וממהן עבר עפיה וכל עפא דבית יהודה אעברו ית מלכא ואף פלגות עפא דישראל: והא כל אנש ישראל אתן לות מלכא ואמרו למלכא מא דין כסיוך מננא אחנא אנש יהודה ואעברו ית מלכא וית אנש ביתיה ית ירדנא וכל גברי דוד עפיה: ואחייב כל אנש יהודה על אנש ישראל ארי קריב לי מלכא מ מדיך ולמא דנן תקוף לך על פתגמא דדין המיכל אכילנא מנכסי מלכא אם מתנא מני לנא: ואחייב אנש ישראל ית אנש יהודה ואמר עסרא חולקין את לי במלכא ואף ברוד אנא רעינא מנך ומא דין אשטנני ולמה הורה פתגמי קדמותא לי לאתבגא ית מלכי ותקוף פתגם אנש יהודה מפתגם אנש ישראל:

מענייך' עשיתי לי שרים ושרות: הגלגלה' בקרא' וכו' וישלחו אנשי גבעון' וישב יהושע קדם ובתראה דיהודה' וישב המלך' ויבא עד הירדן' ועבר המלך דכסמן' ואלישע שב הגלגלה: וכל עם ד' דסמיכו' וס' נססר ביהושע סימן ח'
 רוצה לו בחי זה מלך שהיה וגם כדוד יש לי חלק גדול ממך נחף על פי שהוא קרובך: ולא היה דברי רשען לי להשיב את מלכי' רוצה לומר שכבר היה ראווי לחס יהודה שימתינו דבר חס ישראל להיותם הרוב בדך שהיה דבריהם רשען להשיב את המלך: ויקס דבר חס יהודה מדבר חס ישראל' וזה כי המלך היה קרוב להם להיותו משבט יהודה וציה גס כן קרוב להם מזד אחר כי ישיבתו היתה בתוך חרץ יהודה ואשר היתה ישיבתו קרובים להשיבו עס: ויקס

כמה ימי שכיחתי' חסר יש לי לחיות כי חעלה ונ' הלא מעט הם ומה הנייה יש לי בכלכלך: האדע בין טוב לרע' בין מחכל טוב למחכל רע וחמרו רבותינו זל שטוף בזמיה היה לפיכך קפצה עליו זקניה: פמעט יעבר עבדך' הלוייה מועטת יעבר עבדך ללוחך חמד שתעבור את הירדן הנמולה הזאת שחיי טוב לי: עבדך כמהם' בנו היה: כי קרוב המלך אלי' יושבתי הוא: חס כשחת' כמו משחת פרס מבית המלך: עשר ידות לי במלך' שחננו עשרה שבטים: וגם כדוד' חף על פי שהוח קרוב לכס חזי מיסוך בו יותר ממך שחננו עשר ידות ומדוע הקלותני להיות חתה קודם וכו' לא היה ד דברי רשען להשיב את מלכי וקודם לך כח דברינו חינו ל להשיבו כמו שכתוב למעלה וכבר כלי ישראל בח חל המלך: ויקס דבר חס יהודי' לשון התקושט כרח' והוטה דבר חס יהודה' ש שהדחוס חזיר' ששלח להם דוד למה תהיו אחרונים להשיב אל המלך וגו' כך מפורס בחגדה' ויש לפרס ויקס לשון קושי וחזק וכן תרגם יונת' ותקוף ושס נקרא כדמן ל לשון הקדים קרואו ויקרא לכל בני המלך לשון זימון: החזק

ויאמר המלך אל ברזילי אתה עבר אתי וכלבתי אתך עמדי בירושלם: ויאמר ברזילי אל המלך כמה ימי שני חיי בני אעלה את המלך ירושלם: בן ששנים שנה אנכי היום האדע בין טוב לרע אם יטעם עבדך את אשר אכל ואת אשר אשתה אם אשמע עוד בקול שרים ושרות ולמה יהיה עבדך עוד למשא אל אדני המלך: כמעט יעבר עבדך את הירדן את המלך ולמה יגמלני המלך הנמולה הזאת: ישב נא עבדך ואמרת בעירי עם קבר אבי ואמי והנה עבדך כמהם יעבר עם אדני המלך ועשה לו את אשר טוב בעיניך: ויאמר המלך אתי יעבר כמהם ואני אעשה לו את הטוב בעיניך וכל אשר תבחר עלי אעשה לך: ועבר כל העם את הירדן והמלך עבר וישק המלך לברזילי ויברכהו וישב למקומו: ועבר המלך הגלגלה וכמהן עבר עמו וכל עם יהודה ועבירו את המלך וגם חזי עם ישראל: והנה כל איש ישראל באים אל המלך ויאמרו אל המלך מדוע ננכוד אחינו איש יהודה ועברו את המלך ואת ביתו את הירדן וכל אנשי דוד עמו: ויען כל איש יהודה על איש ישראל כי קרוב המלך אלי ולמה זה חרה לך על הדבר הזה האכול אכלנומן המלך אם נשאת נשא לנו: ויען איש ישראל את איש יהודה ויאמר עשר ידות לי בפלך וגם כדוד אני ממך: ומדוע הקלתני ולמה הורה דברי ראשון לי להשיב את מלכי ויקש דבר איש יהודה מדבר איש ישראל:

רוצה לו בחי זה מלך שהיה וגם כדוד יש לי חלק גדול ממך נחף על פי שהוא קרובך: ולא היה דברי רשען לי להשיב את מלכי' רוצה לומר שכבר היה ראווי לחס יהודה שימתינו דבר חס ישראל להיותם הרוב בדך שהיה דבריהם רשען להשיב את המלך: ויקס דבר חס יהודה מדבר חס ישראל' וזה כי המלך היה קרוב להם להיותו משבט יהודה וציה גס כן קרוב להם מזד אחר כי ישיבתו היתה בתוך חרץ יהודה ואשר היתה ישיבתו קרובים להשיבו עס: ויקס

כמה ימי שכיחתי' חסר יש לי לחיות כי חעלה ונ' הלא מעט הם ומה הנייה יש לי בכלכלך: האדע בין טוב לרע' בין מחכל טוב למחכל רע וחמרו רבותינו זל שטוף בזמיה היה לפיכך קפצה עליו זקניה: פמעט יעבר עבדך' הלוייה מועטת יעבר עבדך ללוחך חמד שתעבור את הירדן הנמולה הזאת שחיי טוב לי: עבדך כמהם' בנו היה: כי קרוב המלך אלי' יושבתי הוא: חס כשחת' כמו משחת פרס מבית המלך: עשר ידות לי במלך' שחננו עשרה שבטים: וגם כדוד' חף על פי שהוח קרוב לכס חזי מיסוך בו יותר ממך שחננו עשר ידות ומדוע הקלותני להיות חתה קודם וכו' לא היה ד דברי רשען להשיב את מלכי וקודם לך כח דברינו חינו ל להשיבו כמו שכתוב למעלה וכבר כלי ישראל בח חל המלך: ויקס דבר חס יהודי' לשון התקושט כרח' והוטה דבר חס יהודה' ש שהדחוס חזיר' ששלח להם דוד למה תהיו אחרונים להשיב אל המלך וגו' כך מפורס בחגדה' ויש לפרס ויקס לשון קושי וחזק וכן תרגם יונת' ותקוף ושס נקרא כדמן ל לשון הקדים קרואו ויקרא לכל בני המלך לשון זימון: החזק

רלבנ

כמעט יעבר עבדך את הירדן את המלך' רוצה לומר מעט הוא מה שעבר עבדך את הירדן חל המלך ובהוי הענין כן למה יגמלני המלך הנמולה הזאת בעבו מעט שהיבותי לו: חס כשחת כסא לבנו' כל חס כסא משחת המלך מאת בניו חלינו להלכלכו: עשר ידות לי במלך'

רוצה לו בחי זה מלך שהיה וגם כדוד יש לי חלק גדול ממך נחף על פי שהוא קרובך: ולא היה דברי רשען לי להשיב את מלכי' רוצה לומר שכבר היה ראווי לחס יהודה שימתינו דבר חס ישראל להיותם הרוב בדך שהיה דבריהם רשען להשיב את המלך: ויקס דבר חס יהודה מדבר חס ישראל' וזה כי המלך היה קרוב להם להיותו משבט יהודה וציה גס כן קרוב להם מזד אחר כי ישיבתו היתה בתוך חרץ יהודה ואשר היתה ישיבתו קרובים להשיבו עס: ויקס

רשי שמואל ב כא רדק שנד

בשאלו במלך בדוד בן חייב מיתה או בנז' שהו' תלמיד חכם חפ' חינו מלך חייב מיתה וכל שכן במלך בדוד כך כדרש במדרש קהלת: ותבא האשה ל כל העם בחכמתה' שנינו בתוספתא אמרה להם הוחיל והוא נהרג והם נהרגין תנוהו להם חס היה יכול להגדל כגון שהוא מבפנים וחתם מבחוץ וחתם בסכה והוא יכול ל

להמלט חץ דוחין נפש מפני נפש להורגו כ בסביל הצלחתם חבל עכשיו שנים הוא יהרג עמכם הוחיל ונהרגו החמומות וחץ כח להמלט מוטב ימותו ל לבדו ואל תמותו עמו דבי שמעון אומר כך אמרה להם המורד במלכות דוד חייב מיתה: ויחב אל כל הכבא חף על פי שאמר דוד אל עממא כי סר כחא חשימך תחת יחב עכשו סמת עממא לא זו יחב מ ממקומו ועל ידי יחב החוקק לימות את ח חבריו: עירא היאירי תירב יונתן עירא דמן תקוע וכן הוא קרוי בספר הזה עירא בן עוקם התקועי ויחרי קרח על שם ססטינו במנחם תקועה אלפא למען ששמן זית יצוי לסס שממנו מ מליקן הנדנא: היה כהן לדוד: לו היה נותן כל מתנתו כהונה שלו כך אמרו רבותינו ופשוטו של מקרא שמשאו סר ושופט: אל

בניה ז' וס' ודי בהנבאי' ויואב אל כל הצבא' ואליועני' בניה בן יהודע מקבצאל דה' איתו בן ריבי מנבעת' עשתי עשר לעשתי עשר' ויחזאל בן עזריה' וכל עזרא דכו': **בְּשֵׁלֶךָ יָרֹךְ בְּמֶלֶךְ בְּדוֹד תִּנְגְּדוּ אֶת־אֲתוֹ לְבָדוֹ וְאֶל־כָּהֵן מֵעַל הָעֵיר וְתֹאמַר הָאִשָּׁה אֶל־יֹאבֵהּ הִנֵּה רָאִשׁוֹ מִשְׁלָךְ אֶל־בְּעַר הַחוּמָּה: וְתֵבֹא הָאִשָּׁה אֶל־כָּל־הָעָם בַּחֲכָמְתָּהּ וְיָכַרְתּוּ אֶת־דָּוִד שֶׁבַע בְּנֵי־בְכָרָיו וְיִשְׁלְכוּ אֶל־יֹאבֵהּ וְיִתְקַע בַּשֹּׁפָר וְיִפְצְצוּ מֵעַל־הָעֵיר אִישׁ לְאַחֲרָיו וְיֹאבֵהּ שֵׁב יְרוּשָׁלַם אֶל־הַמֶּלֶךְ: כָּל־הַצִּבְעָה יִשְׂרָאֵל וּבְנֵיהָ בְּיְהוּדָע עַל־הַכְּרִי וְעַל־הַפְּלָתִי: וְאֹדְרִים עַל־הָמָס וְיִהְיוּ שֹׁפְטִים בְּיִשְׂרָאֵל הַמִּזְכִּיר: וְשִׂיָּא סָפֵר וְצָרוּק וְאֲבִיתָר כַּהֲנִים: וְגַם עִירָא הַיְאִירִי הָיָה כְּהֵן לְדָוִד: וְהָיָה רַעַב בְּיָמָיו יָרֹךְ שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרַי שָׁנָה וַיִּבְקַשׁ דָּוִד אֶת־פָּנָי יְהוָה**

בניה בן יהודע מקבצאל דה' איתו בן ריבי מנבעת' עשתי עשר לעשתי עשר' ויחזאל בן עזריה' וכל עזרא דכו': **בְּשֵׁלֶךָ יָרֹךְ בְּמֶלֶךְ בְּדוֹד תִּנְגְּדוּ אֶת־אֲתוֹ לְבָדוֹ וְאֶל־כָּהֵן מֵעַל הָעֵיר וְתֹאמַר הָאִשָּׁה אֶל־יֹאבֵהּ הִנֵּה רָאִשׁוֹ מִשְׁלָךְ אֶל־בְּעַר הַחוּמָּה: וְתֵבֹא הָאִשָּׁה אֶל־כָּל־הָעָם בַּחֲכָמְתָּהּ וְיָכַרְתּוּ אֶת־דָּוִד שֶׁבַע בְּנֵי־בְכָרָיו וְיִשְׁלְכוּ אֶל־יֹאבֵהּ וְיִתְקַע בַּשֹּׁפָר וְיִפְצְצוּ מֵעַל־הָעֵיר אִישׁ לְאַחֲרָיו וְיֹאבֵהּ שֵׁב יְרוּשָׁלַם אֶל־הַמֶּלֶךְ: כָּל־הַצִּבְעָה יִשְׂרָאֵל וּבְנֵיהָ בְּיְהוּדָע עַל־הַכְּרִי וְעַל־הַפְּלָתִי: וְאֹדְרִים עַל־הָמָס וְיִהְיוּ שֹׁפְטִים בְּיִשְׂרָאֵל הַמִּזְכִּיר: וְשִׂיָּא סָפֵר וְצָרוּק וְאֲבִיתָר כַּהֲנִים: וְגַם עִירָא הַיְאִירִי הָיָה כְּהֵן לְדָוִד: וְהָיָה רַעַב בְּיָמָיו יָרֹךְ שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרַי שָׁנָה וַיִּבְקַשׁ דָּוִד אֶת־פָּנָי יְהוָה**

במלך בדוד דרשו בו במלך חפילו לא היה בדוד המורד בו חייב מיתה כל שכן במלך בדוד שהו' תלמיד חכם חפילו לא היה מלך המורד בו חייב מיתה ולכי הפסט כי חף על פי שמרד חשלוס דוד היה המלך וכל המורד בו חייב מית' ויהרג כמו סנהדרב חשלוס: בחכמתה' לפי שהיתה העיר מבני בנימן היתה צריכה לפתותם בדברי חכמה סנהדרב שבע בן בכרי לבדו ואל יהרגו כלם אמרה להם הנה העיר קרובה להכבש ויחב יחשוב ח

כאן חסד ארבים ירדו במלכה ברוד הבו יתיה בלחודיה ואהד מעל קרתא ואמרת אתתא ליואב ה' רישיה מתרמי לך מן שורא: ואתת אתתא לנת כל עפא בחוכמתה ופסקו ית ריש שבע בר בכרי ורמו ליואב ותקע בשופרא ואתברדו מעל קרתא נבר לקרוהי ויואב תב לירושלים לנת מלכה: ויואב ממנא על כל חילא דישראל ובניה בר יהודע על קשתיא ועל קלעיא: ואדורם ממנא על מסקי מסין ויהושפט בר אחילוד ממנא על דוכרנא: ושיא ספרא וצרוק ואביתר כהנא: ואף עירא ואיראח דמתקוע דהו רב לדוד: והוה בפנא ביומי דוד תלת שנין שתא בתר שתא ובגא דוד רחמין קדם י:

ויואב אל כל הכבא - פיר כיון שראה דוד שמת עממא ונכח כ דודו יואב לכבודו יורג סכע בן בכרי החזירו לגדולתו ל להיות סר בבא ובעבור שהיו יואב הזכיר כל חלה: ואלוהם על המס' שהיה גובה המס ע מכל ישראל דבר סנה ויהי סחוט כרסבע וישלח את אלוהם אשר על המס: ושאל סופר - הוא סריה סופר סבת למעלה - גם עירא היאירי היה כהן ל לדוד: תרגם ואף עירא דמתקוע היה רב לדוד: ובגבורי מונה לפנים עירא בן עקם התקועי:

ותנוהו להם ואל יהרגו כלם כנס להם חסד ארבים ירדו במלכה ברוד הבו יתיה בלחודיה ואהד מעל קרתא ואמרת אתתא ליואב ה' רישיה מתרמי לך מן שורא: ואתת אתתא לנת כל עפא בחוכמתה ופסקו ית ריש שבע בר בכרי ורמו ליואב ותקע בשופרא ואתברדו מעל קרתא נבר לקרוהי ויואב תב לירושלים לנת מלכה: ויואב ממנא על כל חילא דישראל ובניה בר יהודע על קשתיא ועל קלעיא: ואדורם ממנא על מסקי מסין ויהושפט בר אחילוד ממנא על דוכרנא: ושיא ספרא וצרוק ואביתר כהנא: ואף עירא ואיראח דמתקוע דהו רב לדוד: והוה בפנא ביומי דוד תלת שנין שתא בתר שתא ובגא דוד רחמין קדם י:

רלבג

יואב אל כל הצבא ישראל רל אל כל הצבא צבא ישראל כי היה סר צבא: ובניהו בן יהודע על הכרתי ועל הפלמי' רל שהיה מופלא שבכד והיה ראש לבנהדרי גדולה והוא היה כהן באמרו בכיהו בן יהודי הכהן וזה כבר ראונו שיהיה הגדול שבסנהדרין כהן באמרו בתורה ובאלה חל הכהן והטעם כי לא תחבד תורה מכהן והוא מבוחר שאין הרצון בכרתי צבא גבורי' כי כבר היה יואב סר צבא לכל ישראל: ואדורם על המס' הוא היה ממונה לגבות המס מהגמים אשר היו למס ומישראל: ויהושפט בן אחילוד המזכיר' הוא היה מזכיר לאדורם את דבר המס ושולח אותו לגבותו: ושוא סופר' לכתוב החשבונות האלו: וצרוק ואביתר כהנים' הנה ידמה שהעקר היה צדוק הכהן ואף אל פי שצביה היה משמש בצבאונה גדולה: וגם עירא היאירי היה כהן לדוד' ידמה ששמהו דוד בממשלה מה לא נזכר והוא לפי מה שאחשוב עירא היאירי אשר נזכר בגבורי דוד והוא מבני יתר הישראל' לפי מה שאחשוב או יהיה ח' מהכהני' ובחרו דוד לתת לו כל מתנותיו על

מתנתו להם ואל יהרגו כלם כנס להם חסד ארבים ירדו במלכה ברוד הבו יתיה בלחודיה ואהד מעל קרתא ואמרת אתתא ליואב ה' רישיה מתרמי לך מן שורא: ואתת אתתא לנת כל עפא בחוכמתה ופסקו ית ריש שבע בר בכרי ורמו ליואב ותקע בשופרא ואתברדו מעל קרתא נבר לקרוהי ויואב תב לירושלים לנת מלכה: ויואב ממנא על כל חילא דישראל ובניה בר יהודע על קשתיא ועל קלעיא: ואדורם ממנא על מסקי מסין ויהושפט בר אחילוד ממנא על דוכרנא: ושיא ספרא וצרוק ואביתר כהנא: ואף עירא ואיראח דמתקוע דהו רב לדוד: והוה בפנא ביומי דוד תלת שנין שתא בתר שתא ובגא דוד רחמין קדם י:

מלכותו ולא היה מטיל מס על ישראל עדיין: המזכיר' ממנא על דוכרנא כלומר על ספר הזכרונות: כהנים' שרי הכהונה כי חף על פי שנסתלק אביתר לא נסתלק מכל וכל מהכהונה עד שמלך שלמה ונרסו: וגם עירא היאירי' ו' ואף עירא דמתקוע הוא עירא הנמנה עם הגבורים ס' עליו עירא בן עקם התקועי חס בן היאירי הוא שם משפחתו כי חביו חו זקינו שמו יחיר ועוד יש לב' כי קראו יחיר לפי שהיה מתקוע והיה תקוע רבת השמן כמו שכתבנו בדבר התקועי והשמן נקרא יחיר ויחיר וזהו אחד הוא: היה כהן לדוד' כתרגומו והוא רב לדוד כלומר גדולו ובעל ענתו וכן אמר בשלמה וזכור בן נתן כהן רעה המלך וכבר זכר הכהנים אלא כהן לל גדולו ובעל ענתו כמו שאמר רעה המלך בן בכאן אכר כהן אחר הזכר הכהנים חס בן רל גדולו ובעל ענתו ועוד שאמר לדוד ואם כהן כמשמעו כן היה כהן לכל ישראל למה אמר לדוד וכן אמר ובני דוד כהנים היו שפי' פרים וגדולים כמו שפירשונו ור'ל פירשוהו כהן ממש ומלת וגם מסייע לדבריהם ופי' כהן לדוד פי' שהיה מכיר ונותן לו מתנות כהונה היוצאים מביתו ודרשו סמוכים ואמרו כל המסג' מתנות לכהן אחד מביא רעב לעולם שנאמר ונס עירא היאירי היה כהן לדוד וכיל לדוד היה כהן לכלי' עלמא לא היה כהן אלא שהיה מסג' לו כל מתנותיו וכתב ויהי רעב בימי דוד: ויבקש דוד את פני יי' יש לשאול מפני מה לא בקש עוד השנה השלישית פי' רבינו טעדיה גאון זל שנה ראשונה אלא שהיה מסג' לו כל מתנותיו וכתב ויהי רעב בימי דוד: ובעד כל מה שמנח כשהיה רעב בשנה השלישית ידע כי עון אחר היה ובקש את פני יי' לדעת מה זה יי' ויש חשב מקרה הוא כדרך העולם שנייה חסב כי בעון כסל מיתה היה' ובעד כל מה שמנח כשהיה רעב בשנה השלישית ידע כי עון אחר היה ובקש את פני יי' לדעת מה זה יי' ויש לשאול אכה הרב שאול את הגבעונים' ונסיב כי בהמותו נזכ עיר הכהנים היו שם הגבעונים עמם חוטבי עצים ושוחבי מים והרגום עם הכהנים ומה שאמר והגבעונים לא מביני ישר' המה כי מיתר האומרי לפי שהכהנים מחוללי דם אחיה' והם לא רצו לחמול ומה שאמר יותן לנו שבעת חטאים מבניו לפי שלא נשארין מן ההורגים אלא אלו השבעה ועליהם אמר ואל בית הדמים ואמרו חף לנו כסף וזהב עם שאול חף חמו רוצים לקחת ממנו אלא נכפשות בעבור הנכפשות סהרגו ונשיאי' העדה נשבעו להם ומה שאמר ויחמל המלך על מפיבושת פי' רב טעדיה גאון וישמח כי מפיבושת לא היה מן ההורגים כי קטן היה כמו שאמר הכתוב כי בן חמש פנים היה בבואו שמוע' שאול ויהונתן לפיכך פי' ויחמול וישמח כמו ויחמלתי עליכם כאשר יחמול חיים על בנו העובד אותו כי הבן העובד אלו חס' שמה נבגו העובד אותו וכן פי' ויחמול וישמח ושמת עלי' שלא נכסל בדבר על הברית והשבעה שהיה בינו ובין יהונתן וכי היה חובנו מאד לפיכך שמה על בנו שלא נכסל בזה הדבר וכאל ממייתה זו ומה שלא הורידו אות' מהעבים כמזנת התורה לא תלין נבלתו על העץ פי' כי המלך צוה לתלותו ומחם המלך כי הורידום בערב מהעבים ולא עשו בן כי אמרו המלך צוה לתלותו והוא יבנה להורידם חף כאשר עברו ימי הקציר ובאו ימי הגשמים בקשו מהמלך שיצוה להורידם בעבור צדקת רצפה שהייתה שומרת עליהם ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם ומה שאמר חממת

רדק

שמואל ב כא

רשי

וישבו בנוב בן חפני וכתוב בני וקרי בלוי ונדדש ישי בנינו חיש טבא על עסקי נוב כלומר כי בא על דבר נוב עיר הכהנים שהיה דוד סבת הריותם קרה לו לוד שהיה בסכב ודרשו וימרו לו חבשי שעזרו בתפלה וכל זה רחוק ומאס אמרו עזרו ממש ואמרו כי קפצה לפני הארץ כי לא היה עם חבשיעם דוד כי הוא ויחב

היו נלחמים בבני עמון ועברה יונה לפני חבשי מטרפ' בכנפיה וידע כי דוד היה בסכנה ובכרה רבינו ישעיה

אשר בילוי הרפה מלשון רפא' שהיה עסקה ילדה נכוס גדולה יותר משאר בני אדם : ומשקל קינו לו דוה' ומן כל זין הוא : והוא חנוך חדש : מקרא קצר הוא חרב חדשה שבחמתו הורה כתחב' לבת במלחמה וכדי לקנות לו סם גבורה חמי בלם להני את דוד ודוד היה יעף מרוב הרגוע שהרבו : אלחנן בן יערי חונן היה חסדו כי חסדו הנהיג עיר משפחה היו נהיו בקראו בן יהוה מביא להם : ובלות אחר הוא זה חבל ויכתב ערבס כלומר אחר

וישבו בנוב די בניו גברא ומתקל סופיניה מתקל תלת מאה סלעין דגהשא והוא אסיר אספנאי ח דדתא ואמר למקטל ית דוד : וסעיד ליה אבישי בר צרויה ומחא ית פלשתא וקטליה בכז קימו ג גברי דוד ליה למימר לא תפוק עוד עמ' לקרבה ולא תשפי ית בלכותא ד' ישראל :

והיה בטר בן והות עוד קרבא בנוב עם פלשתאי בכין קטל סככי דמן הושט ית סף ד דבגני גברא : עוד קרבא בנוב עם פלשתאי וקטל דוד בר ישי נהי פרוכית בית מקדשא רמבית להם ית גלית גתארה ואעא רביניתיה באכסן דגראין :

עוד קרבא בנת ויהיה גבר דמשחן ואצבעת ידה ויאצבעת רגלוהי שירת ושית עסרין וארבע במנין ואף הוא אתליר לגברא : וחסיד ית ישראל וגלית יהונתן בר שמעא אחוהי דדוד : ית ארבעת אלון אתלירו לגברא בגר ואתמסרו בידא דדוד ובידא דעבריה :

ואצבעות ידיו ואצבעות לב פסוקים מסורתא מיכא ומסורתא מכא נסבין וזו ומלה בניחוק וסימ' במסדרה רבתא בערך וזו מלין כתבין בקוף תיבות וקרינן ה' וסימ' העמני וכפר העמני כי ואמר דוד מה לי

וישבו בנוב אשרי בילדי הרפה ומשקל קינו שלש מאות משקל נחשת והוא חנוך חדשה ויאמר להכות את דוד : ועזרו לו אבישי בן צרויה ויד אתה הפלשתי וימתהו או נשבעו אנשי דוד לו לאמר לא תצא עוד אתנו למלחמה ולא תכבה את-נר ישראל :

ויהי אחרי כן ותהי עוד המלחמה בנוב עם-פלשתים או הכה סבבי החשתי את-סף אשר בילדי הרפה : ותהי עוד המלחמה בנוב עם-פלשתים ויד אלחנן בן יערי ארנים בית הלחמי את גלית הגתי ועץ חניתו במנור ארנים : ותהי עוד מלחמה

בנת ויהי איש מדין ואצבעת ידיו ואצבעות רגליו שש ושש עשרים וארבע מספר וגם הוא ילד להרפה : ויחרף את ישראל ויבהו יהונתן בן שמעי אחי דוד : את ארבעת אלף ילדו להרפה בגת ויפלו ביד דוד וכיר עבריו :

ולכס בני צרויה שמעי ויחרף את ישראל השלשי ואבישי אחי ואבי ומטי וקרבותי אליכם למשפט ובטראי שמח בחור בולדותך ואי נביאכם אשר נבאו פלוגתא :

ומשקל קינו הוא כמו תיק שברחש בית יד הרומח שקולין חרשט' יל בלעו ועשו ככובע ויש דוגמתו בזבחים רימוני המעיל למה הם דומים כמין קוללות שברחשי התימיקות קוללות היימלש בלעו : והוא חנוך חדשה : ושמעתי שאותו היום פתחך ללבוש כלי מלחמה ודרך המחונכים לעשות נכחון וגבורה ביום חיכוס לקנות סם לכך ויאמר להכו את דוד ויעזור לו שעזרו בתפלה כדחית בחלק : ותהי עוד מלחמה כבד קדמה זו לכולן ולא נראה כאן חלא לזרף מיתת חרבעה בני ערפה :

אלחנן דוד : בן יערי חורני שהיו משפחתו חורני פרוכות למקדש הקדוש יעד : כמנור חורנים כאכסן דגראין הקדוש ח חיסוב' לא בלעו תבא חרינה ותעמוד כנגד חרינה : איש מדין כתרוממו גבר דמשחן שאין עיקר התיבה לא מ'ס ודלת כמו משחן טין וחלף ומהמון הוא ומ'ס ובדברי הימי כתי' איש מדה כלומר גבוה מאד שאומדן כמה מדתו : שש ושס ונו' פירשו רבותי בכורות שהוצרך לומר עשרים וחרבע שלח תחמר האצבעות שתי ידיו איכן חלא סם ואצבעו דגליו איכן חלא סם לכך נאלו עשרים וחרב ואם כתב עשרי וחרב ולא אמר שש ושס הייתי אומר שבעה בחמת וחמשה בחמת ומהו מספר שכולן היו נספרות כ בכד האצבעות בגב היד : ביום

דלכג

ומשקל קינו שלש מאות משקל נחשת חסוב סקרא קנו להבת חנית וקרוו קן מצד הנקבות שבו אשר בני כנס ען החנית כי הו' כמו קן או היה קנו כובע נחשת אשר על ראשו כי הו' כמו קן או היה קנו העץ והיה חסר הנושא והרצון בו להבת חניתו : ולא תכבה את נר ישראל חמרו זה כחילו יחמרו שכל ישראל מושגחים בעבור דוד וכחילו יכבה כרם חס ימות במלחמה : ועץ חניתו כמנור חורנים הוא העץ שמקפלין סביב את הארנו והוא גם מאד נזה ממה שורה על גבורת הפלשתי הנה : איש מדין ר' לא חיס בעל ריב ומלחמה : והוא חרף את ישראל לפי מה שחשבו במה שאמר שלח ימאח בישראל חיס שלא ינחחו כמו שאמר גלית אל שאול והנה סלחיה לנו שיצטרך אל באור כמה שהנבלנו באורו פה בחלו הספורים : ואולם המועלות קמרויעים מהם הם חלו :

הראשון הוא במדות והוא להודיע שראוי לכל אדם שיעשה מה שיעשהו אחר ישוב רב ועשה דאיהו ולא יסמו על עצתו הכרחית לו מתחלת הענין ולזה תמצא שאף על פי שידמה שהיה מבוחר היות ראוי לוד שיעוב בחמת ערי יהודה אחרי מות שאול לפי שלא ברח משם דוד חלא מפכי ירחת שאול ועוד כי כבד מסך לב עס יהודה חליו במה ששלח להם מסלל חויבי יי עם שכבר נתפרסם להם בזה טוב הצלחת דוד שכבח חויביו במתי מעט ורוע הצלחת שאול שנכל ביד חויביו עם היות כל ישראל עמו ועוד כי גם בהיות שאול מלך על ישראל חוהבים מאד את ה' ולזה שאל חס יעלה בחמת ערי יהודה וכאשר ענהו הטי על ידי חורי להס תכלית מה מקצת מקומות אחרי ואף על פי הטי סלית להגיע חס' יחפון הכה יבקש כזה ברוכ חפסר זה ולא יחדש השם ית' המופתים חלא כשהביא לזה הכרח כמו שזכרנו פעמים רבות ולזה בחר השם ית' שיבא דוד לחברון להגלות הענין חלני שממס תצמחלו המלוכה בקלות יותר ולזה תמצא שתקפ סכא דוד עם התעוררו חאסי יהודה מעצמם למשוך דוד למלך עליהם עם שכבר היה אפשר שלכ בניחברון היה יותר שלם את דוד מלב זולתם מבי יהודה וכחילו סכבו הם מפני בא דוד לחברון למשוך דוד למלך עליהם : השלישי

דוד בחפס דמים וחלחן זה מביא לחס היה לפיכך קראו בית הלחמי וכן מה שאמר בדברי הימים בית הלחמי כמו מלחמי כלומר מבני לחמי ר'ל מהגבורים המתחסי' לבית לחס וכן יחמ' שם ומן הגדי גבדלו אל דוד למכר ר'ל מן הממחסים לנד או פירוש עם בית הלחמי והוא דוד ר'ל כי דוד עזרו והו שאמר עם את הלחמי עם דוד שהו לחמי עזרו והרגו ולדעת יונתן חלחן זה דוד וכן תרגם הפסוק וקטל דוד בר ישי מוחי פרוכתח דבית מקדשא דמבית לחס ית גלית קרא ישי יערי לפי שהיה אורג פרוכות הצרכות לבית המקדש ובית המקדש נקרא יעד שכתוב יעד הלכנון משהנה יעד חבל מה סקרא דוד חלחן לא דעתי לו טעם :

פמנור חורנים כאכסן דגראין והוא העץ שמקפל עליו האורג הנבל בחרנו וגראין הם אורגין ותרבוש ירושלמי מעשה אורג עובד דגראין וכן בדברי ר'ל בקרא האורג גרדי וכן מנור חורנים הוא מכלי האורג בלכריהם בחמרם העשה שתי בתי נירין בכירים ובקירוס : איש מדין כתוב ביד וקרי בוליוחחד הוא בדברי הימים איש מדה וכתו גבר דמשחן ואם כן הנח אשר במחן הוא מקום הדגס במדה : שש ושס עשרים וחרבע חלו חמר שש ושס ולא חמ עשרים וחרבע הייתי אומר שבין רגליו לא היו חלא שש ושס לכך צדק עשרים וחרב וחילו חמר כ' ולא חמר שש ושס הייתי אומר ה' בחמת ושבע בחמת לכך נאמר שש ושס : להרפה לענק וכא בה' הידיעה עם למד השמוס כמספט חלא סברוב ככלה ח' הידיעה להקל וכמה להעם הזה להגדוד הבא חליו : וידבר

השרשי' הוה במו' הוה להודי' שראוי' לאדם לנמול טוב לחם גמלוה טוב ולהי' תמצא שהעלה דוד עמו את האנשי' חס' הלכ' אתו בהיותו נרדף כדי שיסמחו בהצלחתו ויטוב להם בה ולהי' הנושבים בערי חברון כדי שיהיו קרובים אליו עם טובה ישלם לו ג' המור הראוי :

הרביעי והוה במדות הוה להודיע שראוי לאדם כשיעמק מומקום למקום שיעתיק חטו וביתו עמו בהעתק' כי בזה תועלת לסמור עצמו מהרהור עברה ולתת לחטו חק מהעונה כדי לשמור אותה מהחטא ובה עוד תועלת להפגישו במוסר בני הבית ולא יתעלס מהם ולהי' תמצא שספר שהעלה דוד עמו שתי נשיו ושכבר העלה עמו את האנשי' חס' וביתו :

החמישי הוה במדות והוה להודיע שאין ראוי למלך ש'ס' אלו ועם חברתו האנשי' חס' התהלכו עמו קודם היותו מלך כי מוכני מה שראו מענינו נהיה ביניהם מהחברה קודם היותו מלך לא תהיה יראתו על פניהם ויהיה זה סבה להקל במלכות הלא תראה כי ח'ע' שהיה דוד למלך לאלו האנשי' שהיו עמו הנה היו מקילים בו עד שכבר תמצא שאמרו לסקלו על דברת שריפת זקלג ונלאת הסבה תמצא שלא הסכי' דוד להושיב את האנשי' בחברון אך הושיבם בערים הסמוכי' לחברון כאמרו וישבו בעיר חברון ולאת הסבה תמצא ביוזם שהי' בחברה ההיא שכבר הקל בדבר בכיו על אבטלם בנו כמו שכוכר בחלו הספרים :

הששי הוה במדות והוה להודיע שראוי לאדם כשיחשב שיהיה לו כשייכוין להגיע תכלית מה יראה לו מונע מה מהגעת התכלית ההוא שלא יקצר ויהסרת המונע ההוא ולהי' תמצא שכאשר כתבאר לדוד שאנשי' יבטלגו השתדלו לעשות חסד גדול עם שאול והיה זה ממה שימונעם מלהסכים שיהיה דוד מלך עליהם להשבע כי בלבו עליהם על מה שהראו אהבה חזקה למי שהיה שוכח את דוד ודוקף אותו הנה הרחה להם פעל מה שעשו מהחמד את אדניהם שיבטח ולהי' בייך אותם ויבאר להם שהוא מוכן להשיב להם גמול טוב על מה שעשו מזה כי זה ממה שיורה שהם האנשי' שהם כאנשי' למלכות ולהי' יבטח דוד בהם שהם כאנשי' לו ולאת הסבה הודיעם שתחזקנה ידיהם ויהיו לבני חיל ולא ייראו שיקרה להם רע מזה מדוד אבל ישולם להם מזד זה גמול טוב :

השביעי הוה להודיע שהמלך וכה לבניו בממלכתו תמיד כמו שאמר התור' למען יחריך ימים על ממלכתו הוה ובניו ולהי' תמצא שמלך חס' בשת חף על פי שהיה מפורסם לכל ישראל כי השם בחר לדוד למלך על עמו ישראל כמו שזכר זה שאול ויהונתן ואמר אותו חכבר ג' וכך כל ישר' חותו כמו שזכר זה במה שאמרו לדוד בעת שהמליכו אותו כל ישראל עליהם :

השמיני הוה במדות והוה להודיע שאין ראוי לאדם לדחוק את השעה ולהי' את הקץ בדברים העתיד' לו אך ראוי שימתין בו אם בסכנה הנחוצות פן ימהר יותר מן הראוי ויסיר ממנו הטובות ההם הלא תראה כי דוד לא השתדל להלחם עם בית שאול להביא אליו המלוכה ולהי' תמצא שספר ששתי שנים מלך חס' בשת על ישראל קודם שהיתה מלחמה בין אנשי' איש בשת ובין אנשי' דוד וגם אז לא היתה ביניהם מלחמה לולא שעורר המלחמה ההיא חכבר וגם אחרי זה לא השתדל דוד בהמתת חס' בשת כדי שתגיע המלוכה אל ליקח נקמתו מההורג אותו :

התשיעי הוה להודיע שיש לב דוד ושמו הברית שכרת עמו שאול בלתי יסמיד את שמו מתחת השמים ואף על פי שהיה שאול דוקף אותו בכל עז כמו שקדם הנה שמר דוד את הברית שהיה ביניהם ולא הזכר כלל לחס' בשת להשתדל בהרנתו אבל הסביק לו מה שזכה מהמלוכה :

העשירי והוה במדות להודיע שאין ראוי לאדם שיקל בהריגת האנשי' מעט 'י' חס' בדק המלחמה הלא תראה כי חכבר הקל בהריגת הנערים אשר חמר שיקוימו וישחקו לפני חכבר ויחבו וקרה לו שנהרג מניימה שקרה לו בזאת המלחמה מההריגת שאול כאילו שלם לו השם מדה כנגד מדה ואף על פי שיחשב שאול היה לו בהריגת שאול חטא כי הוה היה רודפו הנה עם כל זה לא נכל חכבר מן החטא במה שסבב מהריגת הנערים ההם שהיה סבה לכל זה עם שכבר היה לו חטא בזה כשלא השתדל להכיל עצמו מעשאל בזולת הריגתו כי לא הותר לנרדף להרוג הרודף כשהיה יכול להכיל עצמו ממנו בזולת שהרגו כאילו תאמר ש'כהו במקום שלא ימות בו אחר ישלם לו בו ההצלה ואמנם חכבר ידמה שכיון להכותו במקום שימות בו ולהי' כיון להכותו אל החומש :

האחד עשר הוה במדות והוה להודיע שראוי להשמר מהריב והמדון ואף ע'פ' שהיה חלום בתלמו כי כל מה שימסך יתחוק הלא תראה כי חכבר לא חשב שיבא דבר אחר מזה זולתי המכות שיכו האחד את האחד מהנערים ההם ונתחממה מזה זאת המלחמה העכומה עד שגלוה שתקע יוחב ב שופר למנוע המלחמה היתה נמסכה המלחמה עד להשחית וחלכה גם כן מפני זה המלחמה ביניהם אחר זה כמו שזכר בזה הספור :

השנים עשר הוה במדות והוה שראוי לאדם שלא ימסור עצמו לסכנו מפני קלות תועתו הלא תראה עשהאל לקלו' תנועתו לא פחד ממה שאמ חכבר להמתו חס' לא ישוב מאחריו ונהרג על יד חכבר ולא העויל לו קלו' רגליו :

השרש' עשר והוה במדות והוה שראוי לאדם שלא יחזיק במלחמ' עם עם 'י' ואף על פי שיש עם סבה חזקה מביאהו על זה אבל ראוי שיניח יוקום לשלם הלא תראה כי יוחב ח'ע' שהשיגהו הפעלות גדול על חכבר מיימת עשהאל הנה תקף שבקש ממנו שיאמר לעם שישובו מרדף חס' מאחרי חמו נרדש יוחב לשלמו ולא מנעו מזה חוס לבבו מרד חמו :

הארבעה עשר והוה במדות והוה להודיע שראוי לכל אל' שלא יקל מלירא ממה שהוה חפסר שיגיע לו בנרע ולהי' תמצא שח'ע' שתקע יוחב בשופר שישובו חס' מאחרי חמו לא ספק על זה לב חכבר ולהי' סכר שהלכו הוה ואנשי' כל הלילה וכוה תמצא ג' ליוחב שלא בטח על זה ולהי' הלכו כל הלילה יוחב ואנשי' עד שוכס לחברון כי חס' יתעכב בדקך היה חפס' שיתקבצו משכנדם חיל עליהם ויהרגו :

החמשה עשר הוה להודיע כי חס' י' לא יבנה בית סוה עמלו בזיו בו ולהי' תמצ' שספר מהצלחת דוד ורוע הצלחת חס' בשת עד שכבר נפקדו מעבדי חס' בשת שלם מאות וששים חס' ומאנשי' דוד לא מתו כי חס' עשירם וכאשר נברע מזה שנים עשר חס' מהמשחקים שמתו מכל אחד מהחלקים תמצא שכבר הרנו מאנשי' חס' בשת שלם מאות וארבעים ושמונה ולא מתו מעבדי דוד כי חס' שמונה ושסר גם כן לזאת הסבה שביט דוד היה הולך וחזק ובית שאול הולכי' ודלם ולזאת הסבה גם כן תמצא שסבב השי' שנתחדש ריב בין חס' בשת ובין חכבר למען הסיר הממלכה מעל חס' בשת ולהביאה אל דוד כי זה היה סבה אל שמשך חכבר כל ישראל אל דוד עד שלא השתדלו אחרי מות חס' בשת להמליך חס' על ישראל מבית שאול אך באו תקף אל דוד להמליכו :

הששה עשר הוה להודיע שאין ראוי לאדם כשירחה שיגיע לו טוב מה שיקצר מפני זה בבקשת טוב אחר עמו אשר יתכן לו להשיגו אבל ראוי שיסתדל להגיע לו כל הטובות אשר יראה שהוא כזק להגיע אליו ולהי' תמצא שח'ע' ששלח חכבר לדוד שאם יכרת ברית עמו יבט חלית את כל ישראל הנה לא קצר מפני זה מלשאול שיביא לו את מיכל אשתו והנה לא רצה דוד להמתין ביאת מיכל אחרי ב' חכבר אליו לפי שאם היה הענין כן מאכבכר על דקך התחבולה יתכן שתהיה מיכל יודעת זה ותגלה הסוד אל דוד כמו שנלטה לו הסוד במה שדמה שאול לאדו את דוד ואמרה לו חס' איך ממלט את נפשך מחר את' מומת והסבה הסנית היא כי בזה מהכבוד לדוד כל חס' תובל לו מיכל אשתו בעוד בית שאול מחזיקי' במלוכה חמנם חס' לא יאטול בהבחתה אצלו כי חס' אחר סוד הממשלה מבית שאול הנה לא יהיה זה לדוד לכבוד וזה מבואר מאד :

השבעה עשר הוה להודיע כי ברצות 'י' דרכי חס' גם חויבי ישלם חמו ולהי' תמצא שספר שכבר התעורר חכבר לבקש שלם דוד והשתדל להשיב לו המלוכה בחופן שמי שהיה מונע הממלכה מדוד הוה בעצמו עם השי' כלי להסב הממלכה אליו ולהסירה ממספתו :

השמונה עשר הוה במדות והוה להודיע שראוי לאדם שיפחד תמיד על מה שראוי הלא תראה כי מפני שאכבכר לא כחד מיוחב על הרנו עשהאל לחמו ולא יירא מלכת אל חברון גם לא שאל מהמלך דוד שישלם ביניה קרה לו שמת בירו ולזאת הסבה גם כן למדנו שאין ראוי לאדם שיבא במקו' סוהאו ח'ע' שיבואוהו שלוחים או מכתב שחמד מהאנשי' אשר הוה בטוח בו שולח לקרוא לו כי יש לו לירא שתהיה זאת התחבולה מאחיביו הלא תראה כי יוחב שלא לחכבר מלאכי' בשם דוד להשיבו לחברו' ודוד לא ידע אך סבב זה יוחב להמי' את חכב' עם :

התשעה עשר הוה במדות והוה שראוי לאדם כשהוה נקי מפעל מה מנונה אשר יתכן שיחשב שמתו נהיה שיפליג להרחות שהוא נקי ממונו בחופן יתבאר לכל שהוא לא סבב זה הפעל המנונה כ'ס' כשהיה בו מה שדחיק ממנו התכלית שהוא פונה אליו חס' לא יתבאר שהוא נקי ממנו ולהי' תמצא שהפליג דוד להרחות ח'ך היה קשה בעיניו דבר הריגת חכבר ולהי' קלל בני צרויה שהיו עבדו וקלל את יוחב בזאת הקללה הנכבחה כל שלא יכרת מביתו זב ומזרע ומחזיק בפלך ונופל במרד ומסר לחס' ולהי' המלך דוד אחרי מטנו ואם לא היה זה מחק המלך וכשא חת קולו ובכה אל חכבר וקונן עליו את הקי' הזאת אשר הראה בה גמ' הורגו ולהי' נשבע ג' שלא יטעם לחס' או כל מאות לפני בא השמים כי זה כלו ממה שהביא כל העם וכל ישראל להאמין כי לא היה מהמלך להמית את חכבר עם שבחאמין ישר' כי בחמת מלת המלך נהיה דושם גדול למביע ממנו המלוכה כי לא יתרצו האנשי' להמליך עליהם מי שלא יקפיד להריגת הסרים והנדולים בתחבולה ובזרמה ולזאת הסבה בעינה בזה להרוג הודני חס' בשת בין שאול כדי שלא יחשב כי מחמתו נהיה להמיתו בזאת התחבולה על משכבו :

העשרים הוה שכבר למדנו מזה המקום על דקך הרמו כי ירושלים לא נתחלקה לשבטים ולהי' תמצא שכאשר היה דוד מלך על יהודה לכד היה יושב בחברון שהיה משבט יהודה חמנם אחר שהומלך על ישראל נעתק לירושלים וזה ממה שיורה שירושלים היתה לכלל ישראל וכבר התירו רבותינו הספק במה שנראה מספר יהושע שכבר באה לגורל יהודה ולגדול בכימין :

העשרים ואחד הוה להודיע שראוי למי שירגיש שנתחממה לו הצלחה שיסתם בשניע לו ממנה מה שאפשר מהטוב ולהי' ספר כי מפני שראה דוד כי נשאר השי' ממלכתו בעבור עמו ישר' והי' עתה בחופן מההשגחה האלהית נוסף על מה שהיה מקודם זה השתדל לקחת נשים ופילגשים לחשבו שהבנים שילידו עתה יהיו יותר ראויים למלוכה מהראשונים וכן היה כי מהראשונים לא מלך אחד כי אשר היו חושבים מהם למלך נהרגו ומחלו הבנים שהוליד עתה מלך שלמה כמו שזכר אחר זה בספר מלכים :

העשרים ושנים הוה להודיע ולפרסה הצלחת דוד בכל מלחמותיו להיות השי' עמו מפני עשותו הישר בעיני 'י' כמו שנתפרס' בכל חלו הספרים דק בדבר אוריה החתי ולהי' ג' חמ' וילך דוד הולך וגדל ויי' צבאות עמו ולהי' תמצ' שספר כי דוד ואנשי' שרפו את עבדי הנשים אשר הגיעו לידם להעיר כי דוד היה מייסיר אנשי' בכל עז להתנהג בדרכי התורה :

העשרים ושלושה הוה להודיע שאף על פי שהשי' שליט בכל אשר יתפוק הנה יבקש במה שיפעשו הסכות הנחוצות כשאפשר לזו ולא יחדש המופתים חס' לא כשיביא לזה הכרתו ולהי' תמצא שכאשר שאל דוד ב'י' העילה אל פלשתים בהנטשם בעמק דפאים באהו דבר השי' שלא יעלה אליהם אך יסב אחריהם ממול בכאים בדקך שלא יראו אותנו פלשתים וכסמעו קול הצעדה בראשי' הבכאי' אז יחדך לעלות אליה כי אז לא ירגישו בקול צעדי חיל דוד לחשבם שהוא קול הצעדה אשר בראשי' הבכאים וזה ממה שימנור מאד לדוד לכזת את פלשתים ואפשר גם כן שתחובר בזה הענין סבה אחרת והיא כי אולי אז יגיע עת תמוט בו רגלם כי השי' נמצאו גם כן שימתין לבעמים כאמתי' לי נקם ושלים לעת תמוט רגלם ואמר וגם רשע ליום קעה :

רלבג שמואל ב כא רלבג

השערים וארבעה הוא צמנו והוא מה שלמדנו מזה הספור כי מה שאמר תורה בענין ארון יי' בכתף ישאו הנה הרחקה שלח

העשרים וחמשה הוא לפרסם ענין קדושת ארון יי' הנפלאה עד שתקף שיכילו דבר מקדושתו יגיע הש"י על דרך מופת חלו

העשרים וששה הוא להודיע שמה שהוא לעבוד הש"י ולכבודו ראוי שיעש בשמחה ובטוב לבב ולזה ספר מה שעשה דוד להכלות

העשרים ושבעה הוא להודיע שראוי לכל אדם שיחמד עצמו במנהגי הקדושה ויחשב כי חולי און מנהגו ומחשבותיו באופן

העשרים ושמונה הוא להודיע שמי שיכבד התורה באופן הראוי וינהג בה בקדושה תבואתו ברכת השם ית' בכל אשר לו כי זה ממה

העשרים ותשעה הוא במצות והוא להודיע שבשעת התר הבמות הותרה העבודה בזר ולזה ספר בזה המקום על דבר העלאת

השלישים הוא להודיע שאין השמחה הראויה בעבודת השם ית' שיצא האר' שלמים למלא בטנו אבל ראוי לשמח בו כל הצרכים ולזה תמצא

השלישים ואחד הוא להודיע שהיות גדול שבאנשי ראוי שיהיה שכל בעיניו מחד לפני מעלת הש"י לל במה שהיה מפוז ומכרך להרחות

השלישים ושנים הוא להודיע שאין ראוי במה שאכפס' שתגיע אל ידעיה שלימה שיסתדק האדם בידיעה חסרה והמשל שאין ראוי

השלישים ושלושה הוא להודיע כי במשכן שילה לא נבנה בית לארון יי' ואלעב שהיה סם בנין כתלים הנה לא היה מקורה

השלישים וארבעה הוא להודיע שהדברים הנעש' לפרסם גדולת השם יתעלה ראוי שיעשו על יד מי שהוא גדול יותר בעיני

האנשים כי בזה תתיישר יותר ההנדלה וההאדרה לשי' ובהיות הענין כן והוא מבוחר בדוד כי הוא לקחו מאחרי הכאן למלך על ישראל לא הסכים השם יתעלה

שיהיה נבנה בית המקדש על ידו כי הוא בא להעיר על גדולת הש"י אשר חינה דבר בתחדש בו אחר שלא היה ולא בחר שיבנהו שלמה שהיה בן מלך מלידה ומבטן

על ידו להעיד כי גדולת הש"י חף להקץ נסוף ועוד נכללה בזה סבה אחר' והוא מפני כי חף מדרך הש"י לעשות כי אם הטובות כי הרעות כשיעשה אותם יעשם מצד מה

השלישים וחמשה הוא להודיע שמלכו בית דוד לא תכלה ותפסק הפסק עולמי אבל תשאר נכחית ואלעב שתפסק זמן מה ולזה

השלישים וששה הוא בדעות והוא לבאר שהייעודים אשר לא יקחו זמן מה אבל יקחו כל הזמן יש בזה תנאי בהכרח והוא

השלישים ושבעה הו' להודי' טוב תכונת דוד שלא נלחם עם הגוים ההם לכספו על הממוץ אבל לעלות התורה האמתית להכניע

השלישים ושמונה לפרס' שכן נתקיי' הייעוד שנת' בתור' כאשרו דרך כוכב יעקב' וקם שבט מישר' ויחזן פתחי מואב כי זה נתאמת

השלישים ותשעה הוא להודיע יוסר דוד שכבר היה עוש' משפט ונדק לכל עמו לא היה מעלים עינו מאחד מהם כי זאת

השלישים ואחד הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיתן נומסלה לבניו בחייו הלא תראה מה שקרה לדוד מהרע מפני מה שטעה בניו שרים כי לולי זה לא היה מוטא

השלישים ושנים הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיתן נומסלה לבניו בחייו הלא תראה מה שקרה לדוד מהרע מפני מה שטעה בניו שרים כי לולי זה לא היה מוטא

השלישים ושלושה הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיתן נומסלה לבניו בחייו הלא תראה מה שקרה לדוד מהרע מפני מה שטעה בניו שרים כי לולי זה לא היה מוטא

השלישים וארבעה הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיתן נומסלה לבניו בחייו הלא תראה מה שקרה לדוד מהרע מפני מה שטעה בניו שרים כי לולי זה לא היה מוטא

השלישים וארבעה הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיתן נומסלה לבניו בחייו הלא תראה מה שקרה לדוד מהרע מפני מה שטעה בניו שרים כי לולי זה לא היה מוטא

השלישים וארבעה הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיתן נומסלה לבניו בחייו הלא תראה מה שקרה לדוד מהרע מפני מה שטעה בניו שרים כי לולי זה לא היה מוטא

השלישים וארבעה הוא להודיע שאין ראוי לאדם שיתן נומסלה לבניו בחייו הלא תראה מה שקרה לדוד מהרע מפני מה שטעה בניו שרים כי לולי זה לא היה מוטא

נתן הנביא כי הטי העביר חטאתו בזה העונש האחר שזכר ולא לא ימות והנה הוא שכבר נמחה כל הרע הזה מביטו לפי שזכר שנתן העצה לאמנון היה אחיו ואמנון היה בנו ותמ' בתו ואבשלו היה בנו וכן היתה מיתת אדניהו על ידי שלם שהיה מביתו: **הג'ר** הוא להודיע שאלעזר שגזר הטי להביא רע מה שאין ראוי לחדש מלאהמנע להתפלל לו להעביר הרעה היא כי חנוך יי נחם על הרע ולא תמו' שאלעזר שיעיד הטי לדוד על ידי נביאו כי מות ימות הילד והוא הנה לא נמנע דוד מלהתפלל עליו ומלכ' צום והיה שוכב ארז' לרוב ההכנע לפני השם ית' חולי יחננו יי ויחי הילד ומה המקום למדנו שמה שאמרה התורה וכי תבאו מלחמה בהרצכם על הצד הנורר אתכם והרעותם בחבורות ונזכרתם וכו' הנה הרצון בו עם התפלה והתעני' כמו שבארנו בביאורנו לדברי התורה:

הט'ה הוא במנות והוא להודיע שאין ראוי לכו' ולהתפלל על הצד החר שבכר הניעה כי אין ראוי להתפלל על הדבר הנמנע האלהי' אם לא היה המתפלל נביא והיה שואל זה על דרך המופ' ולזה אמר דוד למה זה אבי צם האוכל להשיבו וכו' וכבר בארנו זה בביאור התורה ממה שאמר על הצד הנורר ולא שכבר צדד: **הט'ו** הוא להודיע שבכר נבחר שלמה מלידה ומבטן ומחריון לזה נקרא שמו מות יי יידיה להורות על שהטי אהבו:

הט'ז הוא להודיע שמה שיכבשו יחידים מישר לא תהנו בו קדוש' ארץ ישר' ולא דקדק יואב בעת שלכ' את עיר רבה ונקר' שמו עליה ולא שלח אל דוד שיבא עם עש יתר ישר' כדי שיהיה עם המלך וכל ישראל ויהיה זה הכבוש מיוחס לכלם:

הט'ח הוא להודיע לכל אדם שראוי שימנע מעצת היועצים הרעים ומפעולות המנונות הלא תראה מה שקרה לאמנון מפני שמונע לעצת יונדב עם מה שהיה בדבריו מהפיוס לו:

הט'ט הוא להודיע שזרע יפת תאר אשר יהיה מהביאה הראשונה שנבעלה בגינתה אינו מיוחס לאב כלל ולזה הניד כי תמי' לא היתה חסורה לאמנון כאמרה ועתה דבר נח אל המלך כי לא ימנעני ממך:

הנ' הוא במנות והוא מה שלמדנו שני' השנאה יזכר לנו כשלא ידבר עם שונאו למדע ועד טוב כאמרנו ולא דבר אבשלו לאמנון למדע ועד טוב כי שנה אבשלו את אמנון ומה המקום למדנו כי מה שאמרה התורה בהרוב נפש בשנאה והוא לא שונא לו מתמוול שלשם יוכר בזה האופן כי לא חננו לא נדע מה שיש בלבו אף אם ראוינו שלא דבר עמו שלם' ימים ידענו כי הוא שונא לו ולא יהיה גולה על הרצ' ההי' כי גדול עונו משיכופר על ידי גלות:

הנ"א הוא להודיע שראוי לאדם שיתיעב במה שנשאל ממנו אם אפשר שיקרה ממנו נזק קודם הסכימו לדבר השאלה היא הלא תרא' כי דוד בעבור שלא התישב על מה ששאל ממנו שילך אחיו אמנון נתן לו את שאלתו והי' זה סבה להמתת אמנון כי כבר היה א' דוד לתת אל לבו דבר השנאה אשר שנה אבשלו את אמנון על דבר תמר אחותו עם שזה היה מסוכן מהשם ית' להקים על דוד את הרעה מביתו כי הריגת אמנון היה מסלול ודרך אל התכלית והוא כמו שנר' מדברי זה הספור: **הנ"ב** הוא להודיע שאין ראוי לבקש דבר מאיש מה אם היה מבוא' שלא יתן בקשתו ולא שפר' שלא התגורר יואב להשתדל עם המלך דוד להשיב את אבשלו עד אשר ידע כי לב דוד על אבשלו כי נחם על אמנון כי מת:

הנ"ג הוא להודיע שמי שייראו אם יבקשו ממנו דבר מה אם למשפט אם לחסד שימנעו הנה ראוי שיבאו אליו בעניינים דומים לדבר ההוא אשר ישוער שהוא יספוט בהם לפי הדרוש ואחר זה כשיעתיקו אל הנושא שתהיה בו השאלה לא יתכן לו למנוע מה שכבר שפט שהוא ראוי ולאחית הסבה תמנע כי מפני שהיה ירא יואב מלבקש מהמלך דוד להשיב את נדחו פן ימנע ממנו בקשתו כי יחס לכו' על דם אמנון סבב להעתיקו אל מה שידומה לזה ממה שספרה לו האשה התקועית וזכא' לתבא' מדבריו שהו' חמול על ההורג ונשבע שלא יפול מסער' ראשו אצ' לז' היה קל להקט' השאלה אל שישב המלך את נדחו ובוזה נתרצה המלך לעשות בקשת יואב: **הנ"ד** הוא להודיע כי יש מן מן הנזירות יהיה בו אדם מזר' עולם ויגלה משנה לשנה כמו שנראה מענין אבשלו במה שהיה מגלה ראשו משנה לשנה כי כבד עליו לפי מה שזכרנו בביאורנו לזה הספור:

הנ"ה הוא להודיע שהרע שיבא מופת תאר הוא בלתי ראוי כמו שהעידה עליו התורה בפירשת כי תנא למלחמ' כמו שבארנו עם הלא תראה אף היה ענין אבשלו בתכלית הרוע והוא היה בן יפת תאר לפי מה שיתבאר מענין תמר:

הנ"ו הוא להודיע אף ענש השם אבשלו שכבר היו לו שלשה בנים וכלם מתו קודם מותו על שהוכרז לבנות מבזה וקרא שמו עליה כי אמר אין לו בן שיקרא שמו עלי: **הנ"ז** הוא להודיע כי אין היפוי עדות על יוסר הלב ולא יוסר הדברים כי לפעמי' יעשה אדם זה על דרך תחבולה כמו שזכרנו באבשלו' שדבריו לישר' היה נרא' שהוא איש חסיד ורוקף הדק והיושר והיה זה כלו על ד' התחבולה למשוך לב ישראל אליו והנה אף על פי שהיה היפה שבישראל לא היה טוב אף היה בתכלית הרוע והנה נב' אבשלו בזאת התחבולה לב ישראל ועם זקני ישראל כי כלם היו נכסמים בהריגת דוד כמו שנתבאר מעצת אחיתופל:

הנ"ח הוא במדות והוא להודיע שאין ראוי שיתגרס אדם מלקיחת עצה מפני הפלג' רוע המקרי' אשר יקרו לו ולזה תמו' שהתנהג דוד בחכמ' בפלאה בכל זה העני' בכרחו מפני אבשלו' בנו והי' ירא אדם שניכחהו אבשלו' בנו כי כבר יעני' הנבי' שיקים השם רעה מביתו וינתנו נפשו לרעו ויכבד עמו' לעיני השמים ולעיני כל ישראל וזה לא היה אבש' שיתקיי' אם ישאר עם דוד אל שישפול דוד בידי אבשלו ולא רצה דוד לקחת כל נפשו אתו בכרחו כי כבר יוסף מזה גם כן אם יתקיים ייעוד הטי' שינכחהו אבשלו' במקום אשר ברח עם ולזה הניח דוד עם הפלג' לכו' כי יתקר' מעט בזה היה לו מן הנמות והצער אם ישכב אבשלו עמ' ממה שיקרה לו מיה' אם ישכב עם נפשו והנה ברח המלך בגליו' כדי שלא יכירו כל רוחי כי הוא המלך כי בזה יתכן לו שיפול ההמלט מן אבשלו ולזאת הסבה גם כן לא רצה שיסחלוו ארץ יי והניח עם אנשים טובים ויכל לבטוח בהם

שינידלו האמת להודיע לו מה שיסכים אבשלו לעשו' כנגדו והשתדל לסלוח עם איש חכם למען יפר את עצת אחיתופל הטובה ועם הכנתו עצמו לטוב העצה הכין עצמו לתפלה ולזה התפלל לטי' שיסכל עצת אחיתופל ועם זה היה לב דוד נשכר וכדכה והיה הולך ובוכה וראש לו חפוי וסבב הקללות הנמרצות שקללו שמעי בן גרא להכנע בתכלית מה שאפשר אל הטי' חולי יחננו יוצרו נחם על הרעה והכין עצמו עם זה למלחמה לפי הסודר הראוי ולזה עם עם מחנהו שרי אלפי' ושרי מאו': **הנ"ט** הוא להודיע כי גם בעת הרעה על הצדיק לא יעזבו הטי' ביד הרשע ולא יסיר השמחתו ממנו לגמרי הלא תראה כי עם היות דוד נדקף הוכחנו עניינים רבים לו להצלתו עד שבחורים שהיו עם בני ימינו שהיה ראוי שיפאחו דוד הוכנה עם חשה החביאה אחימען ויהונתן בחוץ ששהלמינו המבוקש מדוד לדעת מה שיסכימו לעשות אבשלו וישראל כדי שיוכל לקחת עצה להמלט ממה שחשבו לעשות כנגדו ומאז גם כן צדדנו רבים נשארו למנחה ולעם אשר בגליו' כי לא ירע הטי' מצדיק עיניו ובעת המלחמ' גם כן נפלעם אבשלו ואבשלו ביד חשמי' דוד כי כבר סבב הטי' שנפוצו ישראל הנה והנה לברוח והיה זה סבה אל שפיל אבשלו' ביד עבדי דוד ולא יכול לברוח כי כבר סבב הטי' תלוי בלב האלה:

הס' הוא להראו' עונש בטחון דוד בשם ית' עד שצוה יואב וחבשיו ואתי' שיחמלו על הנער אבשלו ולא ימיתוהו להשענו שכבר ינוצח אבשלו וזכא' ישראל אשר עמו מפני רדפם אותו על לא חמם בכפיו וזה גם כן הורה על טוב תכונת דוד שלא היה רוצה לשלם לו מדה כנגד מדה אף לא יכול דוד למנוע זה כי מן השמים נלחמו עם אבשלו שיפול ביד פשעיו עם שבוזה נתיסר הדבר שתהיה המלוכה לשלמה כאשר נזר הטי' והנה היתה תכונת דוד חזקה בזה הענין עד שכבר נתחבל על אבשלו זה האבל הכפלא הנזכר בזה הספור:

הס"א הוא להודיע שאין ראוי לאדם טוב לבשר בשורה לגדול לא ישמח בה ולא הרחיק יואב את אחימען מלבשר אל המלך דבר דוד הריגת אבשלו' ולזה אמר לו לא חים בשורה אמת היום הזה על זה הענין ובשרת ביום אחר כאשר יקרה דבר טוב ישמח בו דוד אז חסל הבשור' בפך ולפי שחשב אחימען שישמח בה דוד בקש סירוף הוא לבשר אל המלך זאת הבשור' וכאשר הרגים שידאג המלך בזה לא רצה לבשר זאת הבשורה וזכה תמצא שאמ' המלך דוד איש טוב הוא ואל בשורה טובה יבא למדנו מזה שאין מדרך האיש הטוב לבשר הבשורה הרעה:

הס"ב הוא להודיע שראוי שיתנהג האדם בחכמה גם בעת האבל והצער ולא יכוד ממנו הנער טוב העצה הלא תראה כי תקף שהרגיש דוד מה שיקרה לו מן הנזק אם יראה לעבדיו שהוא דואג ומיצר על מיתת אבשלו ולאחית הסבה קס' ושב בשער להראו' שאינו מצר על מיתתו ולזה תמו' שהתנהג דוד בחכמ' נפלאה בענין השבתו למלכותו ולאח' הסבה בעיניה שלח לבקש בדברי שלום ואהבה ואחמה מהיות קרובים אליו שיסתדלו בהשבתו כדי שלא יראו שיהיה בלבו עליה על אשר מרדו בו ומסחו אבשלו עליהם למלך ושלא להם כי דבר כל ישראל בא להשיב אל המלך כדי שימנעו להשיבו באופן שלא יקדמו להם ישראל כי זה היה בשת להם ולאחית הסבה גם כן שלא לעמס' גם כן בזה האופן ונשבע לו שיעשהו שר צבא תחת יואב והנה רצה המלך שיסכימו זה זקני יהודה כי לא ידע מה ילד יום כי אולם יקום לו הטי' שטן אחר כי במעט סבה יתראו ישראל להמליכו עליהם לבשתם על ענין דוד ולאחשבם כי נכאשו בעיניו ולאחית הסבה תמצא דוד שמתל לשמעיו בן גרא את דבר הקללות אשר קללהו ונשבע לו שלא ימות ליראתו שהיה לשטן לו ולזה גם כן תמצא שכאשר קם שבע בן בכרי להיות לדוד לשטן מזה דוד להפילו טרם יתחזק עניו כי אז יכבד לו יותר ואולי ימותו בזה רבים מישראל ולזה השתדל למהר להמיתו לבדו: **הס"ג** הוא במדות והוא להודיע שראוי להתרחק מלקבל לשון הרע הלא תראה כי על לשון הרע ששפר ציבא על מפניו ש' ענש דוד מפני שנתן ונתן לעבדו את השדה אשר היה לבא' וכאשר נתבאר שקרות הדברים ההם הוכרח להשאיר מהעונש ההוא קצת' מפני ההטבות שהיטיב לו ציבא בעת היותו נדקף והנה הסכימו' לו שכל מה שאומר דוד למפיבשת אמרתי אמת וציבא תחלקו את השדה נענש דוד כשחלק הנילכות קצתו לרעה עם וקצתו לירבעם והיה זה כן לפי שצון קבול לשון הרע קשה מאד הלא תראה מפני מה שקבלו ישראל לשון הרע מאבשלו כנגד דוד מהו כמה נפשות מישראל:

הס"ד הוא במדות והוא להודיע שראוי למקבל הטובה שיפיל גם לו למיטיב על הטבות ולא שפר שכבר נתענש דוד עם ברזלי והעביר אותו כמהם להיטיבו לו כאשר שאל ברזלי: **הס"ה** הוא להודיע שראוי לכל אדם להיות מחמד תמיד כשהיתה עם סבה ייב' ח' אל זה ואם כבר ירא' בתחלת המחשב' שלא נתיסר הענין לתכלית שיניע לו נזק הלא תראה כי עמש' עם היותו ראוי שיפחד מיואב שימיתוהו כדי שלא ירד מגדולתו לל' שלא ירד מהיות שר צבא והיה החרב ביד יואב עם כל זה לא פחד לחשבו שיה' לא היה לכו' שיכנהו אף מקרה היה שפלה החרב מתערה וקרה לו מזה המות:

הס"ו הוא להודיע שאין ראוי שימסרו נפשם להריגה בני העיר בעבור הצלת נפש אחת מישראל כשהיה האיש ההוא מחוייב מיתה כשנב' בן בכרי ונחה יתבאר גם כן שאם לא היה מחוייב מיתה כשבע בן בכרי לא הותר להם זה לפי המקומות הכוללי' שזכרנו בפתיחת באורינו לדברי התור' ולזה תמו' שהסכימו אנשי העיר ההוא להרוג שבע בן בכרי להסיר מעליה' אנשי המלחמ' שהיו משתדלים להשחית העיר בכללה בעבור שבע בן בכרי אם לא יתנוהו להם כי אם לא ימות להם גם נכ' מורדים במלכותו ויחייבו מיתה ולאחית הסבה תמצא שספרה האשה החכמ' שהי' עם כי בני העיר' ההיא חיסם מורדי' במלכו' אף הם שלומי' אחימי' ישר': **הס"ז** הוא להודיע כי העונש לא יבא בזילת מרי' וזה ספר שכבר היה רעב בימי דוד שלא שני' סנה חר' בנה והיה זה חבלס' דבר זר מאד לחוק השנאת הטי' על דוד ולזה בקשו לדעת במה היתה החימת הזאת וכאשר נתחמת להם קבצבת חטא הגבועי' היה על מה שרדכם שחול והרגם והשמדם מהתיבב בכל צבול ישראל כי כבר עבר בזה על השבוע' שנשבעו להם נשיתו העדה שייסוב בחוץ אחר

דק

שמואל ב כב

רשי

וידבר דוד ליי' סירה זאת חבר' דוד בסוף ימיו כשהניח יי' לו מכל חייביו ואמ' ומק' שאלו כי הוא היה שקול כנגד כל חייביו וכתובה סירה זו בספר תהילים ומתחלפת במקומות במלים והענין אחד וית' הסירה הזאת על הכלת ישראל מאחיביהם גם דבר פרעה זכר בסוף עלה עטן באפני: סלעי ומזודתי' שהייתי כסגב בני מאחיבי: ומפלטו לי' הוא קל הלמד

ביום הציל יי' אותנו' לעת זקנותו לאחר שעברו עליה כל צרותיו ונצל מכולם: ומק' שאלו' והלא שאלו בכלל היה אלא שהיה חייבו ונדפו מכולם כיוצא בו תשעה עשר ח' ועשאל כיוצא בו כלו ורחו את הארץ זאת ירחו וכיוצא בו והמלך שלמה אהב נשים נכריות ואת בת פרעה: סלעי ומזודתי' לסוף חזק הם סלע כמשמעו מזודה היא

אפפוני ד' בקריאה וסי' כי אפפוני משברי מות' אפפוני חבלי מות' וחברו דהלילא: מקשיג' חס' ו' בליש' בקריאה וסי' קדמוני מקשי מות דשמואל' מקשים שתו לי סלה' ומקשות פעלי און' וכל מקשי דכו':

וכמוהו רבי' מנין הדגוש ומה שאמר לי' אחר יוד הכינוי הוא תוספת ביחוד כי די באחד מהם או תהיה יוד של ומפלטו נוסף ואיכ' לכינוי כו'וד המגביהי לשבת היושביו בשמים: אלהי צורי' אחר שאלהי סמוך יהיה צורי' עם לא תואר ובתלים אלו צורי' ושבניהם תואר ואפשר כי כירי לעולם עם ל' כי הוא ה' החזק שלי וכל צור עולמי חזק העולמיים וקיומם: וקרן ישעי' חסנו ומכני' דרך המקרא לכנות החזק בקרן כמו וקרני ראש קרני לפי שהאיל והסור והראש חזק ו' וכחם בקרניהם שהם מונחים בהם: מחמם' מחמסי חמם וכתיו ואף מיד כל חנופין ואנסין סויב יתי': מהולל אקרא יי' כשאני מתפלל ואקרא יי' מהולל שאללנו בתהלותי אז מן אחיבי אשע': משברי מות' הם הצרות החזקות שהיה בהם קרוב למות כמו שהיה בסלע המחלקות ופי' משברי כי הצרות טוברות לב האדם באחיותו ו' ודאבותיו או פי' משברי על דרך משל כאלו חמ' גלי מות כי הנלים החזקים נקראים משברים כמו שאמר כל משברך ונליך עלי עברו ונקרא הגל כן לפי שהוא נסבר בתנועתו החזקה ויונתן כירש שהיה בצהר כחשה יוסבת על משבר והיא מסוככת למות: כחלי בלעל יבעתוני' על דרך משל כמו הגל השוטף כן הצרה הגדולה ובלעל אחר על כל דשע ורשע מאחיביו או יהיה בלעל עם הרשע וזכתן תרנס סיעת חייבין ואשער לפרש כחלי מן נחלה מ' מכתך: חבלי שאלו' ענין כחב מן חבלי יולדה וזכתן תרנס משריית רשיעין כמו חבל נביאים: מהיכלו' מן השמים: וסועתי באזנת' באה באה באזכיוונן כתיב בתהלים תבה באזני: ותגעש' כתיב כמו בתהלים וקרי ויתגעש' מה שיער השי' מהרע לבית עלי וזהו נכל הענין הזה עד יסלח ממנו דמת להשמית ולכלות אחיבי ישראל כי להם הוא רעש הארץ והשמים וחסך וערפל ונחלים ואש וחצים וברק הכל דרך משל וכן ויט שמים וירד כאלו ירד לילות במהרה והוא נירכב על כרוב ויעף וידח על כנפי רוח רמו למהירות הכליה והאבדון לאחיביו: עלה עטן' משל על חרון אפני באחיביו כמו אז עטן אף יי' ונקחתו: ואש מניני תאכלי' אש שיצאה מפיו תאכלם: וירח

רבינו ישעיה

סלעי גלגל' סלע עימל' שם חילי ונלין לכוס' נון מזודתי' מלשון וישב דוד כימיה וימצר היא: ומפלטו ל' היוד יתר' חסנו ומכני' דרך המקרא לכנות החזק בקרן כמו וקרני ראש קרני לפי שהאיל והסור והראש חזק ו' וכחם בקרניהם שהם מונחים בהם: מחמם' מחמסי חמם וכתיו ואף מיד כל חנופין ואנסין סויב יתי': מהולל אקרא יי' כשאני מתפלל ואקרא יי' מהולל שאללנו בתהלותי אז מן אחיבי אשע': משברי מות' הם הצרות החזקות שהיה בהם קרוב למות כמו שהיה בסלע המחלקות ופי' משברי כי הצרות טוברות לב האדם באחיותו ו' ודאבותיו או פי' משברי על דרך משל כאלו חמ' גלי מות כי הנלים החזקים נקראים משברים כמו שאמר כל משברך ונליך עלי עברו ונקרא הגל כן לפי שהוא נסבר בתנועתו החזקה ויונתן כירש שהיה בצהר כחשה יוסבת על משבר והיא מסוככת למות: כחלי בלעל יבעתוני' על דרך משל כמו הגל השוטף כן הצרה הגדולה ובלעל אחר על כל דשע ורשע מאחיביו או יהיה בלעל עם הרשע וזכתן תרנס סיעת חייבין ואשער לפרש כחלי מן נחלה מ' מכתך: חבלי שאלו' ענין כחב מן חבלי יולדה וזכתן תרנס משריית רשיעין כמו חבל נביאים: מהיכלו' מן השמים: וסועתי באזנת' באה באה באזכיוונן כתיב בתהלים תבה באזני: ותגעש' כתיב כמו בתהלים וקרי ויתגעש' מה שיער השי' מהרע לבית עלי וזהו נכל הענין הזה עד יסלח ממנו דמת להשמית ולכלות אחיבי ישראל כי להם הוא רעש הארץ והשמים וחסך וערפל ונחלים ואש וחצים וברק הכל דרך משל וכן ויט שמים וירד כאלו ירד לילות במהרה והוא נירכב על כרוב ויעף וידח על כנפי רוח רמו למהירות הכליה והאבדון לאחיביו: עלה עטן' משל על חרון אפני באחיביו כמו אז עטן אף יי' ונקחתו: ואש מניני תאכלי' אש שיצאה מפיו תאכלם: וירח

וידבר ושבח דוד בנבואה קדם יי' תפתגמי תושבחתא הדא על כל יומיא דשיויב יי' ות ישראל מיד כל בעלי דבביהון ואף לודר שוויביה מחרבא דשאלו: ויאמר יי' תוקפי ורהצני ומשויב יתי' אלהי אלהי דאתרעני בי קרבני לדחלתיה תוקפי דמן קדמוהי מתיהב לי תקוף ופורקן לאתנברא על בעלי דבבי רוחצני דעל מ' מימריה אנא רחיץ בעדן עקא בני עלי מבעלי דבבי ואמר ל לארמא קרני בפורקניה סומכני דהנה מימריה סמד לי בר הוירתי עריק מן קדם דרפי פורקני מ מבעלי דבבי ואף מיד כל חטופין שיויב יתי' מהלל אמר דוד בתושבחתא אנא מצלי קדם יי' ד דבכל עדן מבעלי דבבי פריק יתי' כי ארי אקיפתני עקא כאתא דיתבא על מתברא וחילא לית לה למילד והיא מסכנא לממת סיעת היבין בעתת יתי' חבלי משריית רשיעין אקפוני קדמוני דמזינין בפיני קטול' בצר אמר דוד בר עקא לי אנא מצלי קדם יי' וקדם אלהי אנא מתחנן ומקבל מהיכליה צלותי ובעותי קדמוהי מתעבדא: ותגעש' ואתרניפת ואתרנישרת ארעא שכלולי שמיא זעו ואתרבינו ארי תקף רוגייה' עלה סלק זרוגי דפרעה רשיעא כתננא קדמוהי בכן שלח רוגייה' באשא בערא דמן קדמוהי משיצאה מזופייתה בגומרין דנור דלקא מימריה:

וידבר דוד השירה הזאת אתו מבקב כל-שאלו: סלעי ומצודתי' אלהי צורי וקרן ישעי' משעי מחמם מהלל אקרא אושע: משברי מות יבעתני: סבני קדמני בצר לי אקרא אקרא וישמע הארץ מוסדות ויתגעשו בי עלה עטן באפני תאכלי גחלים

ליהוה את-דברי ביום הציל יהוה איביו ומבקב ויאמר יהוה ומפלט לי: אחסה בו כגני משגבי ומנוסי תשעני: יהוה ומאיבי כי אפפני נחלי בלעל חבלי שאלו מקשי מות: יהוה ואל-אלהי מהיכלו קולי ותגעש ותרעש השמים ירגזו חרה לו: ואש מפיו בערו ממנו:

בפני קטול' בצר אמר דוד בר עקא לי אנא מצלי קדם יי' וקדם אלהי אנא מתחנן ומקבל מהיכליה צלותי ובעותי קדמוהי מתעבדא: ותגעש' ואתרניפת ואתרנישרת ארעא שכלולי שמיא זעו ואתרבינו ארי תקף רוגייה' עלה סלק זרוגי דפרעה רשיעא כתננא קדמוהי בכן שלח רוגייה' באשא בערא דמן קדמוהי משיצאה מזופייתה בגומרין דנור דלקא מימריה:

כב

מזודת יערי' סקורין פלייש חיי' כל ועל עם גם שנעשה לו בסלע המחלקות והמזודות בחורשה: ומפלטו לי' מפלטו עש כח ישראל במלחמה ופעמים שהוא גזבלו לי כשאני לבדי כגון מן יעבי כגוב: צורי' לסוף סלע שהסלע מחסה לעוברי דרך מן המטר והרוחות חבלי אשם בלענו: ומנוסי' שהייתי כסאת לעזרה: אחסה' לסוף כיומי שהייתי מתכסה לעזרה: משגבי' סומכני: מהולל אקרא יי' כתרנומו בקראו לו יהודנו לפי כי מאחיביו חבי בוטח שאושע ויתכן לפתור חקר' ואושע לסוף הויה: חפכני' הקיפוני: מוסברי מות' כתרנו כחיתא דיתבא על יותברא כן עם מושב האכבים שהאש יולדת עם: כחלי' גייסות שוטפות כחלי' חבלי' כתרנומו משריין כמו חבל נביאי: קדמוני' באו לפני: בצר לי אקרא יי' וישמע וגו' כן דרך לסוף חויה מדבר לסוף עבר ולסוף עתיד בפעם אחת: ותגעש ותרעש' לא על ניסים שאירעוהו נחמ' אלא על ניסים שנעשו לישראל וראש המיקר' מחובר על סופו: כי חרה לו' כי משמע כחן לסוף כאשר וכן פתרונו וכשחרה לו מפני מכעיסו נתגעשה וכתרעה הארץ ומוסדות השמים רגזו ורעשו: עלה עטן באפני' כן דרך הכועס יוצא עטן מנחיריו וכן עלה עטן באפניו זהו כל לסוף חרון אף שהאף עתר ומעלה הכל: ואש מפיו תאכלי' מגזרת דבר פיו תאכל אש ברשעי: ויט

רלבג

אחד ולא כתרעו עד שנתרצו בזה האופן שבקשו שהיה בו מהאכזרית' מה שלא יעלה והנה זכר כי בזה נעתר להם השם' את לארץ: הסח' הוא להודיע שהשי יקח והנה היה זה לשתי סבות האחת כי מי שיסתבך בזאת התכונה הפחותה לל' לרדוף השפלים ימנאו לו תמיד מה שאין כן ברדי' הבלתי שפלי' והב' כי בהריג' הכהני' אשר בנב' היה שאלו כלי להשלים מה שיער השי' מהרע לבית עלי וזהו נכל הענין הזה עד יסלח ממנו דמת להשמית ולכלות אחיבי ישראל כי להם הוא רעש הארץ והשמים וחסך וערפל ונחלים ואש וחצים וברק הכל דרך משל וכן ויט שמים וירד כאלו ירד לילות במהרה והוא נירכב על כרוב ויעף וידח על כנפי רוח רמו למהירות הכליה והאבדון לאחיביו: עלה עטן' משל על חרון אפני באחיביו כמו אז עטן אף יי' ונקחתו: ואש מניני תאכלי' אש שיצאה מפיו תאכלם: וירח נקמה ממי שיוצא השפלי' וירד' לחסנו כי אין בשער עזרת' ולמה תראה שיות' נענס שאלו על הרוב הנבעוני' ורדיפת' ממה שנענס על והנה היה זה לשתי סבות האחת כי מי שיסתבך בזאת התכונה הפחותה לל' לרדוף השפלים ימנאו לו תמיד מה שאין כן ברדי' הבלתי שפלי' והב' כי בהריג' הכהני' אשר בנב' היה שאלו כלי להשלים מה שיער השי' מהרע לבית עלי וזהו נכל הענין הזה עד יסלח ממנו דמת להשמית ולכלות אחיבי ישראל כי להם הוא רעש הארץ והשמים וחסך וערפל ונחלים ואש וחצים וברק הכל דרך משל וכן ויט שמים וירד כאלו ירד לילות במהרה והוא נירכב על כרוב ויעף וידח על כנפי רוח רמו למהירות הכליה והאבדון לאחיביו: עלה עטן' משל על חרון אפני באחיביו כמו אז עטן אף יי' ונקחתו: ואש מניני תאכלי' אש שיצאה מפיו תאכלם: וירח

נקמה ממי שיוצא השפלי' וירד' לחסנו כי אין בשער עזרת' ולמה תראה שיות' נענס שאלו על הרוב הנבעוני' ורדיפת' ממה שנענס על והנה היה זה לשתי סבות האחת כי מי שיסתבך בזאת התכונה הפחותה לל' לרדוף השפלים ימנאו לו תמיד מה שאין כן ברדי' הבלתי שפלי' והב' כי בהריג' הכהני' אשר בנב' היה שאלו כלי להשלים מה שיער השי' מהרע לבית עלי וזהו נכל הענין הזה עד יסלח ממנו דמת להשמית ולכלות אחיבי ישראל כי להם הוא רעש הארץ והשמים וחסך וערפל ונחלים ואש וחצים וברק הכל דרך משל וכן ויט שמים וירד כאלו ירד לילות במהרה והוא נירכב על כרוב ויעף וידח על כנפי רוח רמו למהירות הכליה והאבדון לאחיביו: עלה עטן' משל על חרון אפני באחיביו כמו אז עטן אף יי' ונקחתו: ואש מניני תאכלי' אש שיצאה מפיו תאכלם: וירח

נקמה ממי שיוצא השפלי' וירד' לחסנו כי אין בשער עזרת' ולמה תראה שיות' נענס שאלו על הרוב הנבעוני' ורדיפת' ממה שנענס על והנה היה זה לשתי סבות האחת כי מי שיסתבך בזאת התכונה הפחותה לל' לרדוף השפלים ימנאו לו תמיד מה שאין כן ברדי' הבלתי שפלי' והב' כי בהריג' הכהני' אשר בנב' היה שאלו כלי להשלים מה שיער השי' מהרע לבית עלי וזהו נכל הענין הזה עד יסלח ממנו דמת להשמית ולכלות אחיבי ישראל כי להם הוא רעש הארץ והשמים וחסך וערפל ונחלים ואש וחצים וברק הכל דרך משל וכן ויט שמים וירד כאלו ירד לילות במהרה והוא נירכב על כרוב ויעף וידח על כנפי רוח רמו למהירות הכליה והאבדון לאחיביו: עלה עטן' משל על חרון אפני באחיביו כמו אז עטן אף יי' ונקחתו: ואש מניני תאכלי' אש שיצאה מפיו תאכלם: וירח

ויט

רדק

שמואל ב כב

רשי

מתחמד י מי שהו' חסיד בדרכיו אתה מראה לו גם כן שאתה חסיד בהטיבך עמו: עם גבורי כמו איש שתרנומו גבר וכן הוא בתהלים גבר וית הפסוק על האבן חסי' ותמים וגבר ותרנס עקם על פרעה: תקבר ומפסנו תתברר ובא חסר הכפל זאם היה חומר תתבר ידמה מחי' הלאה לפיכך פשו תנועות תתבר בתתבר ורגש הת' להורו' שהוא מפעלי הכפל:

עם חסיד תמים כבר' כנגד שלשה חבות שלם הקבה גמול כדקתס לכניהם: עם עקם פרעה: תתפל' לשון כפתל ועקם ובספר תילים כתוב תתפתל' ד'ח ישלח ממרום יקחני על עזמו חמר כשהיה נחשו ללכת מפני שחול בסלע המחלקות והיה קרוב להתחפש ומלחך בא אל שחול לחמר מהרה ולכה כי פסגו פלשתים: בדקתי:

תתפל' בא כן לזונ המלות עם תתבר ותתמס ועיקרו תפתל ומפסנו תתפתל ונחפה עין ה הפעל בלח הפעל כמו חס ישוב רבינו ישעי' וענין תתפל תבוי עליו כדרכו הכפתלה וכן ענין חס ללכיס הז' יליך יביח עליה' שיכסלו בלכונתם: ועינד על רמים תתפיל' עינדך תתן על רמי' עד שתשפילם וכן הוא בתהלים בזה הענין חף על פי שאח המלו' סוות ובימים רמות תשפיל: כי אתה כרי' ככתבו הנח והוא היוד עין הפועל הכרה היא החשכה והתשובה ממנה היא האורה ו והגונה והוא שאמר יגיה חשכי: כי בכה' נכתבה בזה ה'ח הנחה חסר אחריה חף הקמונה וכן נ וכה ועמכה הנכבת עמכה והדומים להם וברוב לא תכתב זאת הה'ח ופירושו בערתך ח' אשכר גודל חויבי וארון משרש רכן ובה בשורק כמו ירון ושמו יסוד בהרים חן פי ארון לקראת גודל חויבי ולא חירח מהם וכן חלנג שור חלנג חומת ערי חויבי לכבסם וחומר חלנג למעירות ככוסו אותם כאילו בלונ ככסם בהם וית כך ארון גודל במימך אשני משריו: האל תמים דרכו' שמבלס לכל איש כמעשהו והסיב לי כדקתי ולאויבי כ כרענתם ואמרתו כדונה שאין בכל משפטיו סוג אלא הכל ב ברור ונקי עשוי ביושר ובחמונה כרופים ומנוקחים מכל סוג: כי ימי חל' לא כאותם שבטחים בחלילתם ובהתגברי על חויבי בכל עת יש להם לדעת כי שקר ככסם ואין שור אלא אלהינו וית על ימות המשיח כי אז יודו לו כל העמים והאמרו מי חל מבלעדין בן על נישאנו': האל מעוני

בכה ג' כתיב ה' בקריאה וס' ובכה ובעסך ובכל עבדיך' כי בכה ארון גודל דשמואל' אל תער נפשו' ואינן סן כ' פלין כתיב כה בסוף תיבותא וס' נסטר בסדר וארא: ועינד ז' וס' נסטר בסדר כי תבא:

עם עב אברהם ראשתכח חסיד קרמך בכין אסגיתא למעבר ח חסריא עם זרעיה יצחק יהודה שלים ברחלתך בכין אשלתמא מימר רעותרך למעבר עפיה: עם עם יעקב דהליך בבירוחא קרמך בחרתא בנוהי מכל עממיה ואפרשתא זרעיה מכל פסולתא פרעה ומצרי' דחשיבו מחשבון על עבך בלבלתנו במחשבתהון וזאת וית עמא בית ישראל ד דמתקרו בעלמא דרין עם חשיך את עתיד למפרק ובמימרך ת תקיףא דמתנפרין עליהון תמאיך: כי ארי את הוא מרי גהוריה דישאל יי ווי יפקנני מחשוכא לנהורא ויחונני בעלמא דעתיד למיתי לצדיקיא: ארי במימך אסני משרין ובמימר אלהי אכבש כל כרבין תקיפין: האל אלקא דבונא אורחיה אורחיה ד' בחירא היא תקיף הוא לכל די מתרחצין עלוהי: כי בכין על נסא ופורקנא די מעביד למשיחך ולשאלא דעפך ראשתארון יודון כל עממא אומיא ולישניא וימרון לירת אלקא אלא יי ארי לית בר מנך ועפך וימרון לית דתקיף אלא אלהנא: האל אלקא דסעיר לוי בחילא ומתקן שלים אורחיו: משוה משו רגלי קלילין פאלתא ועל בירא תוקפי יקומנני: מלמד מליף די למעבר קרבא ומתקף בקשת נחשא דרעיו ותתן ויהבתלי תקיף ובפורקנך ובמימך אסגיתא: תרחיב אסגיתא פסיעתי תחותי ולא אודרנא רבובתי:

עם עב אברהם ראשתכח חסיד קרמך בכין אסגיתא למעבר ח חסריא עם זרעיה יצחק יהודה שלים ברחלתך בכין אשלתמא מימר רעותרך למעבר עפיה: עם עם יעקב דהליך בבירוחא קרמך בחרתא בנוהי מכל עממיה ואפרשתא זרעיה מכל פסולתא פרעה ומצרי' דחשיבו מחשבון על עבך בלבלתנו במחשבתהון וזאת וית עמא בית ישראל ד דמתקרו בעלמא דרין עם חשיך את עתיד למפרק ובמימרך ת תקיףא דמתנפרין עליהון תמאיך: כי ארי את הוא מרי גהוריה דישאל יי ווי יפקנני מחשוכא לנהורא ויחונני בעלמא דעתיד למיתי לצדיקיא: ארי במימך אסני משרין ובמימר אלהי אכבש כל כרבין תקיפין: האל אלקא דבונא אורחיה אורחיה ד' בחירא היא תקיף הוא לכל די מתרחצין עלוהי: כי בכין על נסא ופורקנא די מעביד למשיחך ולשאלא דעפך ראשתארון יודון כל עממא אומיא ולישניא וימרון לירת אלקא אלא יי ארי לית בר מנך ועפך וימרון לית דתקיף אלא אלהנא: האל אלקא דסעיר לוי בחילא ומתקן שלים אורחיו: משוה משו רגלי קלילין פאלתא ועל בירא תוקפי יקומנני: מלמד מליף די למעבר קרבא ומתקף בקשת נחשא דרעיו ותתן ויהבתלי תקיף ובפורקנך ובמימך אסגיתא: תרחיב אסגיתא פסיעתי תחותי ולא אודרנא רבובתי:

רלבג

עם חסיד תתחסד' ח' מהסי עושה חסד לחסידים לא יעשם בחטאיה באופן עשנו זולתם וכאלו חמר זה על החסד שעשה לו הסי בדבר הטאות בת טבע והנה על חט' קטן מומנו נענש שחול ה העונש הנפלא שמכר בזה הספר והמנס היה זה כן כי דוד היה רצונו שלם עם הסי ומשתדל תמיד לעשות הישר והטוב בדברים וזה מבוחר מספורי דוד חסר תמצא מהם מה שזדה על חסידות דוד הנראה כפלאה אלא שנתגבר יכרו עליו על דבר בת טבעו ולא יכול לכנח חותמו ואלו שחול כמצא ענינו בהסך זה עד שכבר תמצא ששחול היה רוצה להכחיש דברי הכביא כשנבנה חותמו על חטאו' ולא היה בוט מזה ואלו דוד הודה תקף וחמר חטאיה ליי: ועינדך על רמים תשפיל' לל עינדך על רמים להוכיחם עד שתשפילם: כי אתה כרי' לל להאיר לי ממחך הצרות: ארון גודל' אשכר וארוצן חיל רב: חלנג שור' חקפן החומה באופן שלא תמועני מהכנס לעיר להכניע חויבי: האל תמים דרכו' לל שדרך תורתו במצות ובחזרות הוא שלם ונגלה התועלת ואמרת יי והוא סמורי השורה היא ברופה לל שאין בה דבר יהיה במדרגת הסיג' והדבר שאין בו תועלת או יהיה הרצון באמרו תמי' דרכו שפעלו ודרך הנהגתו בזה העולם השפל הוא תמים ושלם ואמרתו והיא התורה ברופה שאח בה סיגים ודבר ללא תועלת: האל מעני חיל' לל האל הוא מעני חיל והרצון בו מעוז כפלא או ירצה בזה הנה האל הוא מעני לתת לי חיל וידמה שכן הוא כי כבר חמר בספר תהלים תמונת זה האל המאזרכי חיל: ויתר תמים דרכו' לל כל כך מהר להגיע אל הטוב עד שהוא כאילו יתר ויקפץ דרכו אל המקום היותר שלם ותמים וזה מבוחר שכן היו הצלחותיו עם רודפיו כמו שמצאנו בשחול ובאשטלם וזה חמר משה רגלי קלות לרון כאילו ועם קלות המרון ההוא יעמידני על הצלחות רוממותי: ונחם קשת כמושה זרועותי' ללוהוריד קשת כמושה כל אחד מזרועותי ואף על פי שהיתה הקשת היא חוק וקשה מאד להכסף כאילו היא ממנושה שהוא הברזל הישר קשה וענן ההורדה בקשת היא הורדת ראשי הקשת בכפיפתו כדי לירות בו חצים או יהיה חסר יתר' או יהיה הרצון ועינדך יתר קשת כמושה כל אחד מזרועותי וענין היתר הוא שיריד והו אל המקום מהקשת המונבל לירות משם החצים: טעו

עם עב אברהם ראשתכח חסיד קרמך בכין אסגיתא למעבר ח חסריא עם זרעיה יצחק יהודה שלים ברחלתך בכין אשלתמא מימר רעותרך למעבר עפיה: עם עם יעקב דהליך בבירוחא קרמך בחרתא בנוהי מכל עממיה ואפרשתא זרעיה מכל פסולתא פרעה ומצרי' דחשיבו מחשבון על עבך בלבלתנו במחשבתהון וזאת וית עמא בית ישראל ד דמתקרו בעלמא דרין עם חשיך את עתיד למפרק ובמימרך ת תקיףא דמתנפרין עליהון תמאיך: כי ארי את הוא מרי גהוריה דישאל יי ווי יפקנני מחשוכא לנהורא ויחונני בעלמא דעתיד למיתי לצדיקיא: ארי במימך אסני משרין ובמימר אלהי אכבש כל כרבין תקיפין: האל אלקא דבונא אורחיה אורחיה ד' בחירא היא תקיף הוא לכל די מתרחצין עלוהי: כי בכין על נסא ופורקנא די מעביד למשיחך ולשאלא דעפך ראשתארון יודון כל עממא אומיא ולישניא וימרון לירת אלקא אלא יי ארי לית בר מנך ועפך וימרון לית דתקיף אלא אלהנא: האל אלקא דסעיר לוי בחילא ומתקן שלים אורחיו: משוה משו רגלי קלילין פאלתא ועל בירא תוקפי יקומנני: מלמד מליף די למעבר קרבא ומתקף בקשת נחשא דרעיו ותתן ויהבתלי תקיף ובפורקנך ובמימך אסגיתא: תרחיב אסגיתא פסיעתי תחותי ולא אודרנא רבובתי:

חיל' ככתב בוי' עם הדגש והדומים לו כתבנו בספר מכלל נפי' חיל בחיל כלום' ככה אז פירושו כשהייתי בחיל ובכבה היה הוא מעוני' ופי' ויתר שהתד נפתח דרכי במלחמה ושמהו תמים ושם שלא כפקד אחד מאנשי במלחמ' וכתוב דרכו כי דרכי היה דרכו כי בשמו הייתי בא להלחם וכן רגליו שכתוב וקרי רגלי חומר על דרך משל עזרתו והוא מכנה רגליו על דרך שמה הנחת יי גבוריך: משוה רגלי' משים כמו שיתי' ללגדי תמיד ותרננס שם שוי ח' חס הצרכתי לברוח להמלט שם רגלי בחילות ולא השיגוני חויבי ועל במותי יעמידני ואחר כך במקום שהייתי כמלט שם והם במותי יעמודני שם בטוח: ונחת' ובספר תהלים ונחתה כי קשת תכונה בלשון זכר ונקבה ורוצה לומר כל כך לומר די למלחמה עד שאפילו קשת כמושה לא עמדה לפני אלא כשברה בזרועותי ופי' כמושה חזקה כמושה והוא ברזל חזק מאד וכן ואת חרככס כמושה ונחתה שרטו חתך והוא כפעל מפעלי הכפל: וענתך פי' ובענתך תרבי בתרנומו ובמימך אסגיתא ויהיה לדעתו ענותך מן וענית ואמרת ובספר תהלים וענתך בקריאת היוז מן עקב ענוה יראת יי וענוים ירשו ארץ שהוא ענין חסידות ודוח נמוכה ויהיה וענתך הנכתב הנה כמוהו ואף על פי שמה היו ותהיה ת' תרבי לנקבה על הענוה שזכר כמו וימיק תסעדי שאמר בתהלים ופי' שמתני ענותך לעם רב כי אף על פי שהייתי בעם מעט ואחויבי בעם רב ח' הייתי מנצח כי ענותך היתה עמי כאילו הייתי ח' עם רב מהם ויש לפרשו ענותך ורצונך וכן והכסף ענה את הכל: תחתי' כמו תחתי וכל כלין יד' שלא כמנהג בשמות: קרסולי' כרעי ותרננס אשר לו כרעים דליה קרסולין וית רכובתי והם הברכים: ות'רני

חיל' ככתב בוי' עם הדגש והדומים לו כתבנו בספר מכלל נפי' חיל בחיל כלום' ככה אז פירושו כשהייתי בחיל ובכבה היה הוא מעוני' ופי' ויתר שהתד נפתח דרכי במלחמה ושמהו תמים ושם שלא כפקד אחד מאנשי במלחמ' וכתוב דרכו כי דרכי היה דרכו כי בשמו הייתי בא להלחם וכן רגליו שכתוב וקרי רגלי חומר על דרך משל עזרתו והוא מכנה רגליו על דרך שמה הנחת יי גבוריך: משוה רגלי' משים כמו שיתי' ללגדי תמיד ותרננס שם שוי ח' חס הצרכתי לברוח להמלט שם רגלי בחילות ולא השיגוני חויבי ועל במותי יעמידני ואחר כך במקום שהייתי כמלט שם והם במותי יעמודני שם בטוח: ונחת' ובספר תהלים ונחתה כי קשת תכונה בלשון זכר ונקבה ורוצה לומר כל כך לומר די למלחמה עד שאפילו קשת כמושה לא עמדה לפני אלא כשברה בזרועותי ופי' כמושה חזקה כמושה והוא ברזל חזק מאד וכן ואת חרככס כמושה ונחתה שרטו חתך והוא כפעל מפעלי הכפל: וענתך פי' ובענתך תרבי בתרנומו ובמימך אסגיתא ויהיה לדעתו ענותך מן וענית ואמרת ובספר תהלים וענתך בקריאת היוז מן עקב ענוה יראת יי וענוים ירשו ארץ שהוא ענין חסידות ודוח נמוכה ויהיה וענתך הנכתב הנה כמוהו ואף על פי שמה היו ותהיה ת' תרבי לנקבה על הענוה שזכר כמו וימיק תסעדי שאמר בתהלים ופי' שמתני ענותך לעם רב כי אף על פי שהייתי בעם מעט ואחויבי בעם רב ח' הייתי מנצח כי ענותך היתה עמי כאילו הייתי ח' עם רב מהם ויש לפרשו ענותך ורצונך וכן והכסף ענה את הכל: תחתי' כמו תחתי וכל כלין יד' שלא כמנהג בשמות: קרסולי' כרעי ותרננס אשר לו כרעים דליה קרסולין וית רכובתי והם הברכים: ות'רני

והוריד יתר קשת כמושה כל אחד מזרועותי וענין היתר הוא שיריד והו אל המקום מהקשת המונבל לירות משם החצים: טעו

ישעו ואין מושיע וכו' הרי זה מקרא מסורס ישעו אל יי ולא עכס ואין מושיע כמו ישעיהו האדם אל עושהו כמו יפנה ומכחם חדרו עם וישע יי אל הכל ופתר בו לשון עתירה ונופל הלשון על המעותר ועל הנעתר כמו ויעתר ויחך ליי ויעתר לו יי אף כאן ישעו ואין מושיע נופל על המתפלל וישע יי נופל על הלשון על מי שמתפלל לפניו: ארבעה

ותזרכי משפטו ותאזרכי כמו ותאזרכי שמהה מהבין הדגוש ולהקל כעלמה האלף והטלה תנועתה על התז' ופי' חיל כח כתרנומו חילא והאזרכי חבי זל כתבו מבין הפעיל משרש זרה ופי' הזרית לי חיל וכח בכל חברי לעשות מלחמה: תתה' כמו נתת חסד פח הפעל שלא כמנהג בעובדים: ישעו' לל יבטו כמו ולא ישעו אל קדוש ישראל ולא ישעה אל המזבחות ופי' יבטו אל יי ולא ישיעו: אל יי ולא עכס בעבור כי הם רשעים וקוראי' אל יי ולבס לא ככון עמו: אליקים' כמו וידיק לעפר: ארבעס' מועין וירקעו את פחי הזהב:

ואשמידם ולא בלתם: ולא יקמונו רגלי: למלחמה תחתני: ערף משנאי ישעו ואין ולא ענבם: ארץ כטיט ארבעס: עמי תשמרני עם לא בני נכר לשמוע און בני נכר מסגרותם: צורי וירם האל הנתן וסריר עמים ומוציאי מאיבי מאיש חמסים על-כן אודך ולשמך אומר: מלכו ועשה לך ורועו ואלה: דברי רוד האחרנים נאם דוד בן ישי ונאם הנבר הקם על-משיח אלהי יעקב ונעם זמרות ישראל: ארבעה אשוב ער- ואכלם ואמחצם ויפלו תחרת ותזרני חיל הכריע קמי ואיבי תתה לי ואצמיתם: משיע אל-יהור ואשחקם בעפר- חוצות ארקים ותפלטני מריבי לראש גוים ידעתי יעבדני: יתבחדו לי ישמעו לי: יבלו ויחגרו חיי יהור וברוך אלהי צור ישעי: נקמת לי תחתני: ומקמי תרוממי תצילני יהור בגוים מגדיל ישועות חסד למשיחו ער-עולם:

ולא אשוב ד' וס' ארדפה איבי דשמואל' ארדוף איבי דתהלים' על כי דברתי ומתי דירמיה' בטרם אלך ולא אשוב דאיוב: כעפר ארץ ד' דסמיכי' וסי' ואשחקם' השאפ' תשטף ספחיה: עמי ג' סדיך

ארדפה רדפית סנאי ושיציתנון ולא תביר עד די נפרתנון: ואכלם ושיציתנון ונפרתנון ולא יכילו למיקם ונפלו קטילין תחורת פרסת רגלי: ותזרני וסעדתי בחילאי למעפר קרבא תברתאי עממיא דקיימין לאבאשאי לי תחותי: ואויבי וסנאי תברתא קדמי מחורי קדם בעלי רבני ושיציתנון: ישעו בען סעיד ולית לריון פריק מצלן קדם יי ולא מקביל צלותהון: ואשחקם ודושיתנון בעפרא דארעאי כסין שוקין בעטית בהון רפסתנון: ותפלטני ותשיבנני מפלגות עמא תמיני רישא לעממיא עמאי דלא ידעית ופלחונני: בני בני עממיא ותבדבון לי לשמוע אודן ושתמעון ביי בני בני עממיא יסופון ויוועון מברנתהון: בכין על נסא ופורקנא דעברתאי לעמד בירת ישראל אודיא ואמרו קים הוא יי וברוך תקיפאי דמן קדמוהי מתייבי לנא תקוף ופורקן וברומם אלהא תקוף פורקנאי: האל אלהא דעבר פודענותאי לי ותבר עממיא דקיימין לאבאשאי לי תחותי: ומוציאי ופרקי מסנאי ועל דקיימין לאבאשאי לי תנברנני כגונ ומשקירית עממין חטופין דעפירה תשיבנני: על בן אודי קדמך יי בעממיא ולשמך אומר תושבתן: מסג' למעבר פורקן עם מלכיה ועבר טיבו למשחירה לרוד ולזרעיה עד עלמאי:

ואשמידם ולא בלתם: ולא יקמונו רגלי: למלחמה תחתני: ערף משנאי ישעו ואין ולא ענבם: ארץ כטיט ארבעס: עמי תשמרני עם לא בני נכר לשמוע און בני נכר מסגרותם: צורי וירם האל הנתן וסריר עמים ומוציאי מאיבי מאיש חמסים על-כן אודך ולשמך אומר: מלכו ועשה לך ורועו ואלה: דברי רוד האחרנים נאם דוד בן ישי ונאם הנבר הקם על-משיח אלהי יעקב ונעם זמרות ישראל:

ואשמידם ולא בלתם: ולא יקמונו רגלי: למלחמה תחתני: ערף משנאי ישעו ואין ולא ענבם: ארץ כטיט ארבעס: עמי תשמרני עם לא בני נכר לשמוע און בני נכר מסגרותם: צורי וירם האל הנתן וסריר עמים ומוציאי מאיבי מאיש חמסים על-כן אודך ולשמך אומר: מלכו ועשה לך ורועו ואלה: דברי רוד האחרנים נאם דוד בן ישי ונאם הנבר הקם על-משיח אלהי יעקב ונעם זמרות ישראל:

ואשמידם ולא בלתם: ולא יקמונו רגלי: למלחמה תחתני: ערף משנאי ישעו ואין ולא ענבם: ארץ כטיט ארבעס: עמי תשמרני עם לא בני נכר לשמוע און בני נכר מסגרותם: צורי וירם האל הנתן וסריר עמים ומוציאי מאיבי מאיש חמסים על-כן אודך ולשמך אומר: מלכו ועשה לך ורועו ואלה: דברי רוד האחרנים נאם דוד בן ישי ונאם הנבר הקם על-משיח אלהי יעקב ונעם זמרות ישראל:

ואשמידם ולא בלתם: ולא יקמונו רגלי: למלחמה תחתני: ערף משנאי ישעו ואין ולא ענבם: ארץ כטיט ארבעס: עמי תשמרני עם לא בני נכר לשמוע און בני נכר מסגרותם: צורי וירם האל הנתן וסריר עמים ומוציאי מאיבי מאיש חמסים על-כן אודך ולשמך אומר: מלכו ועשה לך ורועו ואלה: דברי רוד האחרנים נאם דוד בן ישי ונאם הנבר הקם על-משיח אלהי יעקב ונעם זמרות ישראל:

ותזרכי מן חזקת לא תשיב ח' ותניין עסי

כג

דלכג

ישעו ואין מושיע' לל יפנו אל הסס ית' שושיעס ואין מושיע: ארבעס' הוא מענין ורקע ברנליך והרבון פן ארמסס: ותפלטני מריבי עמי' לל והכלתני מהמריבים עמי כמו שחול נבל ואחיתפל וחבשלים: תשמרני לראש גוים' כפכתני לכך' ומדר' חבדה חמ' דוד רבנו של עולם הצילני מריבי של ישראל שחם אטוהו אז ארדה את ישראל ובעבודתי אני כענש אלא לראש גוים תשימי והס יעבדני עליהם לא חענש: יתכחו לי' מחמת ידאה יחמרו לי כזבי: לשמע חון ישמעו לי חבילו שלא כמני יגורו מופני למשמע חונייהם לסור אל משמעתי: בני נכר יבולו ילאו לשון עליה ככל פליטי' ונוט בלל: ויחגרו' לשון פסחים: ממסגרותיהם' מיקופי יסורי מסגר שאני מיסרן בהם: חיי' העושה לי אלה: הוקס על' הוקס למעלה: וחלה דברי דוד' ככוחת דוד האחרונים ומי הסה הכחשונים דברי הסירה האמורים ל למעלה אכל ככל שרית ותושבחות ס שאמר חן נקראין ד דברים: ונעם זמירות ישראל' חן ישראל משוררים במקדם אלא שירותיו חמירותיו: דבר

דוח

דוח

רוח יי דבר ביי הזמירות ברוח הקדש חמרתית חותם חסר דבר ביי ומלתו היתה על לשוני בחמרי הזמירות כי רוח הקדש עוררה אותי והופיעה הדברים על לשוני ותי חמר דוד ברוח נבואה דיי' וגו': לי דבר' כפל דבר הוא כמנהג הלשון ופירושו חמר לי דבר בעבורי וחמר ודבר לשמואל הנביא שחיה מושל בחלם ומשחתי למלך ובלבד שתהיה מ

ממשלתי ביראת אלהים ונחיה זדיק ודעת המתרגם שיצא ממני מלך המשיח שיהיה מושל ביראת אלהים וכן תרגם אותו חמר דוד הלאה דיי' חלונגו: וכאור בקר' כחור הנקר כשירח השמש כ כשהולך וחור כן תהיה מלכותי וממשלתי בקר שאין בו עכירות אלא בהיר כי בקר שהוא עבות ועין פעם ננה וכפעם מטר ואינו טוב אלא להצמיח דשא מן הארץ: כי לא כן אכל ביתי אינו כן אלא נונה בכל עת ובכל זמן כי ברית עולם עם לי שלא תפסק ותהיה ערוכה ושמור בכל: כי כל ישיעי כל חפץ וכל ישיע עלי הוא שלא יהיה כצמח הסד' חמר יבש אכל ישיע לא יפסק לעולם וית שני הכתובים האלה כן וכאור בקר טוביכון דדקיהו וגו' כבעמוד: ובלעיל' אכל הרשעי' היו בקר מונד כמו הקרן שמונד אותנו ו ומשילנו כל מוצאו כן הם כי הם מכחיבים לנו בעה ולא יקחו אותם ביד אכל משליכים אותם מחיה את העולם: כי לא כן ביתי עם אלא סידה לנקר ביה כן ענין שהשמש חור ומחילין מן העובת כן תהיה מלכותי קיימת ערוכה כפי כל הכחיים ומחור היא תלכתי חלתי: כי כל ישיע אה אהי כדק' וכל חפץ לבי כשלא יעתיק ויעלה בלתי הוא מוכן מאתו שכל הלאותי הם סדמות לבני ו מתקנות ומוותות לעשותם לי: ובלעיל' בקר מונד כולה: הקרן און מניחין ח אותה כי און לן ת תועלת להניח פרו גלא לנדל עני ויתר מוכרי אותו ותלשי אותו כך הרשעים און להם יעזר ו נהיה שכלהו י נחיה ואת הקרנים מוכריו של יתלשו און להם כולו לת

רבינו ישעיה

רוח יי דבר ביי בל להגיע כי ספר תהלים שחקן הכל היה ברוח הקדש: חמר אלהי ישראל לי דבר דוד וישראל כפל הכתובים וזה ליה הוא כמעט וחמר לי שאהיה מושל בכל על ישראל ביאת זדיק מושל ביראת אלהים: בעבור זה כרתיתך להיות מושל על ישראל: וכאור בקר דוד ישיע כל חפץ וכל ישיע עלי הוא שלא יהיה כצמח הסד' חמר יבש אכל ישיע לא יפסק לעולם וית שני הכתובים האלה כן וכאור בקר טוביכון דדקיהו וגו' כבעמוד: ובלעיל' אכל הרשעי' היו בקר מונד כמו הקרן שמונד אותנו ו ומשילנו כל מוצאו כן הם כי הם מכחיבים לנו בעה ולא יקחו אותם ביד אכל משליכים אותם מחיה את העולם: כי לא כן ביתי עם אלא סידה לנקר ביה כן ענין שהשמש חור ומחילין מן העובת כן תהיה מלכותי קיימת ערוכה כפי כל הכחיים ומחור היא תלכתי חלתי: כי כל ישיע אה אהי כדק' וכל חפץ לבי כשלא יעתיק ויעלה בלתי הוא מוכן מאתו שכל הלאותי הם סדמות לבני ו מתקנות ומוותות לעשותם לי: ובלעיל' בקר מונד כולה: הקרן און מניחין ח אותה כי און לן ת תועלת להניח פרו גלא לנדל עני ויתר מוכרי אותו ותלשי אותו כך הרשעים און להם יעזר ו נהיה שכלהו י נחיה ואת הקרנים מוכריו של יתלשו און להם כולו לת

רוח יי דבר ביי הזמירות ברוח הקדש חמרתית חותם חסר דבר ביי ומלתו היתה על לשוני בחמרי הזמירות כי רוח הקדש עוררה אותי והופיעה הדברים על לשוני ותי חמר דוד ברוח נבואה דיי' וגו': לי דבר' כפל דבר הוא כמנהג הלשון ופירושו חמר לי דבר בעבורי וחמר ודבר לשמואל הנביא שחיה מושל בחלם ומשחתי למלך ובלבד שתהיה מ

ממשלתי ביראת אלהים ונחיה זדיק ודעת המתרגם שיצא ממני מלך המשיח שיהיה מושל ביראת אלהים וכן תרגם אותו חמר דוד הלאה דיי' חלונגו: וכאור בקר' כחור הנקר כשירח השמש כ כשהולך וחור כן תהיה מלכותי וממשלתי בקר שאין בו עכירות אלא בהיר כי בקר שהוא עבות ועין פעם ננה וכפעם מטר ואינו טוב אלא להצמיח דשא מן הארץ: כי לא כן אכל ביתי אינו כן אלא נונה בכל עת ובכל זמן כי ברית עולם עם לי שלא תפסק ותהיה ערוכה ושמור בכל: כי כל ישיעי כל חפץ וכל ישיע עלי הוא שלא יהיה כצמח הסד' חמר יבש אכל ישיע לא יפסק לעולם וית שני הכתובים האלה כן וכאור בקר טוביכון דדקיהו וגו' כבעמוד: ובלעיל' אכל הרשעי' היו בקר מונד כמו הקרן שמונד אותנו ו ומשילנו כל מוצאו כן הם כי הם מכחיבים לנו בעה ולא יקחו אותם ביד אכל משליכים אותם מחיה את העולם: כי לא כן ביתי עם אלא סידה לנקר ביה כן ענין שהשמש חור ומחילין מן העובת כן תהיה מלכותי קיימת ערוכה כפי כל הכחיים ומחור היא תלכתי חלתי: כי כל ישיע אה אהי כדק' וכל חפץ לבי כשלא יעתיק ויעלה בלתי הוא מוכן מאתו שכל הלאותי הם סדמות לבני ו מתקנות ומוותות לעשותם לי: ובלעיל' בקר מונד כולה: הקרן און מניחין ח אותה כי און לן ת תועלת להניח פרו גלא לנדל עני ויתר מוכרי אותו ותלשי אותו כך הרשעים און להם יעזר ו נהיה שכלהו י נחיה ואת הקרנים מוכריו של יתלשו און להם כולו לת

רוח יי דבר ביי הזמירות ברוח הקדש חמרתית חותם חסר דבר ביי ומלתו היתה על לשוני בחמרי הזמירות כי רוח הקדש עוררה אותי והופיעה הדברים על לשוני ותי חמר דוד ברוח נבואה דיי' וגו': לי דבר' כפל דבר הוא כמנהג הלשון ופירושו חמר לי דבר בעבורי וחמר ודבר לשמואל הנביא שחיה מושל בחלם ומשחתי למלך ובלבד שתהיה מ

ממשלתי ביראת אלהים ונחיה זדיק ודעת המתרגם שיצא ממני מלך המשיח שיהיה מושל ביראת אלהים וכן תרגם אותו חמר דוד הלאה דיי' חלונגו: וכאור בקר' כחור הנקר כשירח השמש כ כשהולך וחור כן תהיה מלכותי וממשלתי בקר שאין בו עכירות אלא בהיר כי בקר שהוא עבות ועין פעם ננה וכפעם מטר ואינו טוב אלא להצמיח דשא מן הארץ: כי לא כן אכל ביתי אינו כן אלא נונה בכל עת ובכל זמן כי ברית עולם עם לי שלא תפסק ותהיה ערוכה ושמור בכל: כי כל ישיעי כל חפץ וכל ישיע עלי הוא שלא יהיה כצמח הסד' חמר יבש אכל ישיע לא יפסק לעולם וית שני הכתובים האלה כן וכאור בקר טוביכון דדקיהו וגו' כבעמוד: ובלעיל' אכל הרשעי' היו בקר מונד כמו הקרן שמונד אותנו ו ומשילנו כל מוצאו כן הם כי הם מכחיבים לנו בעה ולא יקחו אותם ביד אכל משליכים אותם מחיה את העולם: כי לא כן ביתי עם אלא סידה לנקר ביה כן ענין שהשמש חור ומחילין מן העובת כן תהיה מלכותי קיימת ערוכה כפי כל הכחיים ומחור היא תלכתי חלתי: כי כל ישיע אה אהי כדק' וכל חפץ לבי כשלא יעתיק ויעלה בלתי הוא מוכן מאתו שכל הלאותי הם סדמות לבני ו מתקנות ומוותות לעשותם לי: ובלעיל' בקר מונד כולה: הקרן און מניחין ח אותה כי און לן ת תועלת להניח פרו גלא לנדל עני ויתר מוכרי אותו ותלשי אותו כך הרשעים און להם יעזר ו נהיה שכלהו י נחיה ואת הקרנים מוכריו של יתלשו און להם כולו לת

רוח יהוה דבר ביי ומלתו על לשוני : אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים: וכאור בקר יזרח שמש בקר לא עבות מננה ממטר דשא מארץ: כילא כן ביתי עם אל בי ברית עולם שם לי ערוכה בכל ושמרה בי כל ישיעי וכל חפץ כילא יצמיח: ובלעיל' בקרן כן כלהם כילא ביד יקחו: ואיש יגע בהם ימלא ברזל ועץ חנית ובאש שרף ישרפו בשבת:

התברון ויישב לבון והיותיו מחפדין לשני נחמתא דאיתן הא באפריא דמסוגר בשני בצורתא דרחות מטרא על ארעא : אמר דוד ויתרא מבין ביתי קדם אל ארי קדם עלם קדם לי למהו מלכותי קמא קמא דררי בראשית ונטירא לעלמא דאיתי ארי כל צרכי וכל בעותי קדמוהי מתעברין בן כל מלכו לקבליה עוד לא תתקיים: ורשיעא עברי הטארה דמן לכבין דבמפקהון רכיבין למקטף ובר אנש חיס עליהון ושביק להון אזולין ותקפין עד דלית אפשר למקרב להון ביד: ואף כל אנש דמשרי למקרב בחובין אזולין ותקפין עלוהי עד דחפין ליה פלבוס דברלא דלא יכלין ליה באעי מורגין ורומחין בבין לירת פורענותהון ביד אנש אלהן באשתא עתידין לאתקדא ותוקדון באתגלארה בית דינה רבא למתב על בורסי דינא למרן ית עלמא: ונצלובינון

רלב

רוח יי דבר ביי ומלתו על לשוני חמר אלהי ישראל לי דבר דוד וישראל כפל הכתובים וזה ליה הוא כמעט וחמר לי שאהיה מושל בכל על ישראל ביאת זדיק מושל ביראת אלהים: בעבור זה כרתיתך להיות מושל על ישראל: וכאור בקר דוד ישיע כל חפץ וכל ישיע עלי הוא שלא יהיה כצמח הסד' חמר יבש אכל ישיע לא יפסק לעולם וית שני הכתובים האלה כן וכאור בקר טוביכון דדקיהו וגו' כבעמוד: ובלעיל' אכל הרשעי' היו בקר מונד כמו הקרן שמונד אותנו ו ומשילנו כל מוצאו כן הם כי הם מכחיבים לנו בעה ולא יקחו אותם ביד אכל משליכים אותם מחיה את העולם: כי לא כן ביתי עם אלא סידה לנקר ביה כן ענין שהשמש חור ומחילין מן העובת כן תהיה מלכותי קיימת ערוכה כפי כל הכחיים ומחור היא תלכתי חלתי: כי כל ישיע אה אהי כדק' וכל חפץ לבי כשלא יעתיק ויעלה בלתי הוא מוכן מאתו שכל הלאותי הם סדמות לבני ו מתקנות ומוותות לעשותם לי: ובלעיל' בקר מונד כולה: הקרן און מניחין ח אותה כי און לן ת תועלת להניח פרו גלא לנדל עני ויתר מוכרי אותו ותלשי אותו כך הרשעים און להם יעזר ו נהיה שכלהו י נחיה ואת הקרנים מוכריו של יתלשו און להם כולו לת

רוח יי דבר ביי הזמירות ברוח הקדש חמרתית חותם חסר דבר ביי ומלתו היתה על לשוני בחמרי הזמירות כי רוח הקדש עוררה אותי והופיעה הדברים על לשוני ותי חמר דוד ברוח נבואה דיי' וגו': לי דבר' כפל דבר הוא כמנהג הלשון ופירושו חמר לי דבר בעבורי וחמר ודבר לשמואל הנביא שחיה מושל בחלם ומשחתי למלך ובלבד שתהיה מ

רוח יי דבר ביי הזמירות ברוח הקדש חמרתית חותם חסר דבר ביי ומלתו היתה על לשוני בחמרי הזמירות כי רוח הקדש עוררה אותי והופיעה הדברים על לשוני ותי חמר דוד ברוח נבואה דיי' וגו': לי דבר' כפל דבר הוא כמנהג הלשון ופירושו חמר לי דבר בעבורי וחמר ודבר לשמואל הנביא שחיה מושל בחלם ומשחתי למלך ובלבד שתהיה מ

רוח יי דבר ביי ומלתו על לשוני חמר אלהי ישראל לי דבר דוד וישראל כפל הכתובים וזה ליה הוא כמעט וחמר לי שאהיה מושל בכל על ישראל ביאת זדיק מושל ביראת אלהים: בעבור זה כרתיתך להיות מושל על ישראל: וכאור בקר דוד ישיע כל חפץ וכל ישיע עלי הוא שלא יהיה כצמח הסד' חמר יבש אכל ישיע לא יפסק לעולם וית שני הכתובים האלה כן וכאור בקר טוביכון דדקיהו וגו' כבעמוד: ובלעיל' אכל הרשעי' היו בקר מונד כמו הקרן שמונד אותנו ו ומשילנו כל מוצאו כן הם כי הם מכחיבים לנו בעה ולא יקחו אותם ביד אכל משליכים אותם מחיה את העולם: כי לא כן ביתי עם אלא סידה לנקר ביה כן ענין שהשמש חור ומחילין מן העובת כן תהיה מלכותי קיימת ערוכה כפי כל הכחיים ומחור היא תלכתי חלתי: כי כל ישיע אה אהי כדק' וכל חפץ לבי כשלא יעתיק ויעלה בלתי הוא מוכן מאתו שכל הלאותי הם סדמות לבני ו מתקנות ומוותות לעשותם לי: ובלעיל' בקר מונד כולה: הקרן און מניחין ח אותה כי און לן ת תועלת להניח פרו גלא לנדל עני ויתר מוכרי אותו ותלשי אותו כך הרשעים און להם יעזר ו נהיה שכלהו י נחיה ואת הקרנים מוכריו של יתלשו און להם כולו לת

רלבג שמואל ב כג רלבג שם

כדי שיהיה חובי דוד במהירות וזה שכבר סבב השם שיבטנו ישראל במלחמה ומתו עמם שאלו ובני וכן הענין במיתת אבשלום ובכלל הנה כשנחקרו בספורי הקורו שחקרו לידו נמצא בלא עזום בסבות אשר בהם השם ית' הביא הרע לאויבי דוד בא ההמלט לדוד וזמר כי לרוב השגחת השם על דוד כאילו ירד מן השמים ודרך על הארץ ושלא מלאכו בקלות כאילו התעופף ושת סבב דוד עין וחטף להסך עליו ולהסתר שם מאויביו וכאילו היה זה משל אל מה סבב השם בסדק שאלו אחרי דוד שלא יכול למצאו וכאשר מצא אותו והיה קרוב אל שיתפס דוד פכב השם שכל מלאך א שאלו כי פטשו פלשתים על הארץ והזכרה לעזוב דוד וחמר כי מהענין בעצמו שחדם השם ית' על יד מלאכו להחיר דוד ולמלטו מאויביו ממנו יצא ברח בערו ממנו גחלי אש והם הלפידים היוצאים מהעין אשר נעצר בו חיד קטוריו וממנו נתחדשו רעמים שנתחדשו לאויביו מהדבר בעיניו אשר חודש להציל דוד והנה בזה האופן כאילו נבקעה הארץ מרוב הרעש שנתחדש בעצרת יי' מנסמת רוח אביו ונראו מעמקים ונבלו מוסדות תבל כמו שימצא הענין בעתות הרעש שתבקע הארץ ויראו המקומות הפללים מהארץ ויראו עם נהרות גדולי' נתחדשו ממה שהיה באחד שחדש הרעש מהטבע המימי' והנה קרא המים ההם ים כי ענינם דומה במלחות למי הים מפני רבוי הטרפה שנתחדשה שם כי היא גם כן הסבה במלחמו מי הים כמו שנתבאר בטבעת והנה אפשר שאמר זה להפלות הסרת ענין אויביו במהירו' כמו הענין בארץ הנבקעת מפני הרעש כי יתהפך המקום סבבה להיות למטה ולא קרא ענין חטאת סדום הפכה חמר כמהפכת סדום ועמדה ואפשר עש זה שרמז בזה להגלות בקלות ובמהירות דבר הנעלם מהאנשים מהצלת דוד וכאשר השלים זה המשל חמר זה הענין בדברים יותר מכוונים ואמר הנה השם ית' מלאכו ויקחני וינהני וימשוך אותי ממי הרעות אשר חשבו אויבי להטביע אותי בהם ובזה האופן יבלי השם מאויביו שהיה חזק ועו ביחס אי בתכלית כפלא והוא שאלו כי הנה היה מלאך וחמי הייתי עבדו ובכלל הנה יבלינו בזה האופן מכל שנאמר כאש חזקו ממני' הנה אויבי מקדמי' אותי רע ביום חירי כי חשבו שאלו היא עת רעה ושינוי מבוראי' והנה הוא השם למשפט לי בדרך שלא נכלתי בידם ואחשב שזה היה משל על הזיפס שהודיעו לשאלו כי דוד משתתר עמם במערה ועל מה שיעץ לחיבתו לרדוף אחר דוד בלי להמיתו והנה השם הוציא אותי למרחב מהנר שהייתי בה ומלט אותי יגיד אויבי כי חפץ בליהיות מלאך עלי ישראל ונתן לי גמול כדקדתי והשיב לי כבוד ודי שבררנו התכונות המשובחות והנה חמר זה להעיר כי בכל עתו היה דורך הדרכים המשובחות וזה מבוחר מהספורים שבאו בענין דוד זולתי בחטא אשת אוריה' והנה היתה לי הטובה הזאת מאת השם לפי שסמרתו דרכי יי' והלכתי אחרי מצותיו ולא הרשעתי לטנות מדרכי השם כי כל משפטי השם והם משפטי התורה שניות תמיד לבני לזכור אות' כדי שאתנהג בהם וכן הענין בחוקותיו כדי שלא חסור מדרכי התורה כלל' והנה שלם בלבי לשם כי כל מגמתי היתה לפנות אליו וזה היה סבה פעמים רבות שנסמרתו מעוני אשר הביאתני להשתוקק אליו דמית טבעי' והנה השיב יי' לי כדקדתי וכנקי' לבבי לפי מה שידע השם ממנו מה היה בעת שענשני' על החטא שחטאתי כי לא הפלתי מחד בענשי להגלות אליו טוב לבבי והפליג בעונם שאלו להגלות אליו רוע לבבו ואף על פי שהיה חטאי יותר עזום לפי הנדרה מחטא שאלו' והנה יורה על טוב לב דוד כי הוא לא הסכים בהריגת אחר משנאחו ואף על פי שנפלו בדין כמו הענין בשאלו ואבנר ואבשלום ושמי בן נרה אכל היה חומל ומרח' כמו סנר' מספן' קורותיו והנה עניני שאלו היו בהפך זה והנה בכלל כשתחקרו על כל ספורי קורות דוד וסיפורי כל קורות שאלו יתבאר לך ההבדל העצום שהיה בין תכונת דוד ובין תכונות שאלו' הנה חתה השם מתחסד עם חסיד לעשות לו חסד גם אם יחא לך בשתקל מעשיו כמו שאמר בודו גם יי' העביר מחאחקך ולא תמות' והנה הולך בתום ובכבוד הלך עם איש תמים וכבוד לזאת הסבה גם כן' ואמנם עם איש עקם חתה מביא עליו העונם בדרכים עקלותונים להפליג בענשו על החטא מפני היות לבו מוכן להתנהג בזה המנהג השמות' והנה מושיע השפלים אף על פי שהם מהמון העם אשר חזר יד מהם' ושיקף על רמים להשפילם כשיחטאו לו ואף על פי שהם מלכים והנה חמר זה מפני שהשם הושיע דוד בעת הזאת מהעם שהיה עבד לשאלו והיו אז עיני השם להשפיל שאלו שהיה מלאך בעבור שהגיעה המלוכה לדוד' הנה חתה הייתי נכרי' להחיר לי בהיותי בלי חסך הברות וזה הנהגת חסדי וזה בעת שהיה דוד נדקף מושאלו ואבשלום' הנה בעת שהיה לי ממך סברתי הנדוד הבא עלי ובעת אלהי דלגתי ויקפתי החומה הנפלאה שהיתה ביני ובין הנדוד ההוא וזה היה רמז אל הנדוד שכל מעמלק לבלקלג ושרפו את דקלג באש ונהנו לפניהם נשי דוד ואנשיו נטפיו וכל קניניהם כי היה מאת השם סבב שהסרכים לא חבשו בהליכת דוד עמם כן יהיה להם לטמן עד שהוצרך שאכים מהר דוד שישוב לבלקלג וזה היה סבה אל שיכול להשיג הנדוד ההוא כי לולא שאלו אכים לא היה יכול ללכת שם והנה זאת החומה הגבוהה שדלג אז להשיג הנדוד ההוא' הנה דרך האל את ומנהגו בפעולותיו היא בתכלית השלימות ואמרת השם בדברי התורה היא כרופה שאף בה שינים אכל כל עניניה מביעי' לתועלת נפלא' הנה השם מנן הוא לכל החסוסים בו להצילם מן הרעות הנכונות לבא עליהם ונהנה ענין התחסו' בו הוא התנהג בדרכי התורה ולא הקדים לזה חמרו חמרת יי' כרופה כי בחמצנות יהיה השם מנן לחדם ותדבק בו השגחתו כמו שהתבאר מדברי התול' כי מי אל מבעלדי' שיוכל להיות למנן לכל החסוסים בו הנה זה לא ילם לזולתו מהאמצעים ששם האל ית' ביני ובין הנמצאות השפלות כי מהם יסודר פעם רע ופעם טוב ולא יוכלו לסנות כבוד' וחולס השם לבדו ויכל על זה' ומי הוא גם כן תקף לעמוד לכל הקוראים אליו באופן רחוי מבלעדי השם ית' הנה הוא האל אשר הוא מעמי לתתי לי חיל' והוא סבה שתקפן דרכי ודלג אל התכלית השלם הדרוש והנה חמר זה להפלות מהירות הנעתו לדרכו אל התכלית' והנה הוא שמי קל המרוץ כאילות' ובזה המהירות והמהירות העמדני על רוממות הצלחתי מה שלא היה ראוי להיות כן לפי הנהגו כי המהירות

בעניינים יהיה טוב העצה וחולס היה כל זה מסודר מיך ולזה היה מניע בו הטוב בתלכי' מה שאפס' הנה השם מפני השגחתו בי למד ידי למלחמה עד שכבר הוריד יתר קשת חזק מאד א המקו' שמשם תהיה יריית החני' כל א' מזרועותי והכל אלו זה כי בעת שהלך להלחם עם גלית לא רצה לקח כלי המלחמ' כי לא נסה ואלו זה בזולת למוד אחר והרגל היה מלאח מאד במלחמו' כמו שזכר בספורי דברי שאלו' והנה אז נתתי לי מנן ישעך שהניצות עלי שלא נכלתי ביד גלית הפלסתי' ועונתך אותי אז בעת הצרה ההיא תרכי ותגדל מעלתי כי זה היה סבה ששמאו שאלו על אנשי המלחמ' ושהיה חתן למלאך כמו שזכר בספור דבר שאלו ומזה נתגלגלה הצלחתו בהתפרסם לישראל טוב הצלחת דוד במלחמותיו ומזה נכ היתה סבה לשמור דוד מנפול ביד שאלו כי מיכל חסתו גלתה לו הסוד והצילה אותו' תרחיב צעדי תחתני בברחי מפני שאלו כשחש' להכותי בחינתו בעת היותי מננן לפניו' ולא מעדו קרסולי שאם הייתי נופל ומהנהלה והפחד היה הורג אותי' ובזה האופן גם כן נתתי לי כח לרדוף אויבי ולהשיגם באופן שאשמדם ולא חשבו עד כלותם וזה היה בימי שאלו שהכה דוד מכה רבה בפלשתים ובעת רדפו אחר גדוד עמלק כספרו בקלג' והנה אכלה אותם אז ואכה אותם באופן שלא יקומו ויפלו תחת רגלי' ואחר זה בשמלאך איש בסת אזרתיני חיל למלחמה והכרע' אויבי תחתני כי תמיד היו אז במלחמה בית שאלו הלכתי ודלים וביט דוד הולך וחוק' ואז נתתי לי אויבי עורק כי אבנר ואנשי איש בשת הפכו עורק במלחמה ואנשי דוד היו הולכי' ורודפים אותם בדרך שאכרית משנאחי' והנה היו פונים א השם ית' שישעים ואף מושיע אותם והיו מתפללים א יי' ולא ענש עד ששחקתי אותם כעפר ארץ וכטיט חוב' שירמסוהו ברגל ויכתמו העפר' שבו ויסברוהו כן חשברם וארמסם' והנה הצלת אותי מהמריבים אתי מעמי כמו איש בשת ואבשלום וטבע בן בכרי' תשמרני להסיע אותי לראש גוים רבים והם הגוים שנכחתי אותם במלחמו' שהיו לי לעבדי' עד שעם לא ידעתי ועבדוני זה שכבר היו מואב וארם ואדום לעבדים לדוד' בני נכר יכחשו לי מרוב יראתם ממני' לשמוע און לבד היו נשמעים לי לעשות רצוני ואף על פי שלא ידעו רוממות מעלתי וגדל הצלחתי' הנה בני נכר מרוב יראתם ממני היו נובלים כנבול עלה מנפן כי מת לכס בקרבם מרוב הפחד והנה גם בחדריה שהיו נסגרים בהם נפלו עליהם אימות מות ממני' הנה השם' העוזר אותנו הוא חי וקיים תמיד ותקפי' שהוא השם הוא ברון לא יחסר כמו בעת מהעמים כמו הענין כאשר הם שהם תחת מערכות הכוכבים כי הם ישפיעו פעם טוב ופעם רע' ומי שהוא מנהיג תוקף ישפי שהוא השם אשר ישפי מסודר ממנו על דרך ההשגחה הפרטית הוא תמיד רם וכשא על כל הנמצאות' ולזה אף לי לירא פניו עזרו ממני בעת המעתי' הנה זה האל הוא הטמן נקמות לי מאויבי ומורדי עמי תחת ממשלתי והוא המוציא אותי מאויבי שלא אפול בידם' והנה הא הזה מרומם אותי מקמי' והם איש בשת ואבשלום וטבע בן בכרי והצלחתי מאיש חמסים והוא שאלו' ואמר זה כי בחמם היה רודפו ונראה גם כן מעניני שכבר היה איש חמס' כשיענין בתכונותיו כמו שזכרנו במה שקדם' על כן חוקך יי' בגוים לתת לך תודה כמו שנמלתי מהטובות ולשמך אומר ואשבח' הנה השם הוא תוקף ישועות מלכו שהוא דוד והוא עושה חסד למשיחו ענתן המלוכה לדוד ולזרעו כל זמן שיתקיי' העולם כמו שיראה הבטחתו בזה על ידי נתן הנביא:

ואלה דברי דוד האחרונים ל' אחר סימני דבר ספר תהלים בכללם ואחר זכרו דברי הסירה

בזה המקום חתם דבריו בזה המאמר' כאש דוד בן ישי וכאש הגבר הקם על כשא המלוכה אשר משחו אלהי יעקב בשמן המשחה על יד נביאו והוא נעים זמירות שחבר אליו הזמירות הערבות הנכללות בספר תהלים שהם זמירות ישראל כי כל הזמירות שישבחו ישראל ישבחו השם ית' באלו הזמירות' הנה רוח יי' דבר בי בחברי הזמירות ההם ודברו היה על לשוני ומפיו חוברו אלו הזמירות ל' שכבר חוברו ברוח הקדש' הנה כבר חמר אלהי יעקב ותקפו שאהיה מושל באדם מכני היותי נדיק ומושל ביראת אלהים' והנה זריחת אורי והצלחתי תהיה כאור בקר כעלות השחר שזרח השמש אחר האור ההוא בדרך שהיה האור הולך ונוסף כן ממשלתי תחוק תמיד או ירצה בזה שהיה כאור בקר בזרימת השמש שהוא אור שלם ואחר זה מתמיד ומסף והמשילו למשמש לפי שהוא קיים וכמו זה מלכותו קיים ולזה חמר וכשאו כשמש נגדי כן הענין במלכות בית דוד אור בקר שלא יסתר בו השמש בכבת העבי' שסתירוהו כמו שהיה הענין במלכות ירבעם וחבריו שלא היה במלכות ההוא אור כלל על דרך האמת והיה האור הנראה מהעבי' אשר אף להם קיים כלל ולא יהיה גם כן האור ההוא מנהג שתתחדש ההארה היא מנהג שיתחדש ממטר כשהיה בענין שיבא ממנו המשר חיד קטוריו באופן שיבדק הברק כי האור ההוא הוא סר תבא וכן היה הענין במלכו' שאלו שעמדה זמן מועט כמו דשא מארץ שמהרה ימחו ומהרה ייבש' הנה לא כן בית מלכותי עש על כי ברית עולם שם לי להיות המלוכה לי ולזרעי' הנה הברית הזאת סודרה וערוכה בכל אשר תמשך לו הגדולה מזרעי' לא תפקד מהם הממשלה כי יהיה לישראל כל ישע וכל חפץ זה יהיה בעת שידבקו בשי ויתנהגו בדרכי התורה כי לא תקדד יד השם את מהגוע להם אז כל ישע ואף על פי שמכד ההשגחה הכללת לא היו ראוי' לו כי מצד ההשגחה הפרטית וישעם בכל עת ויגיע להם כל חפסם והיא שמורה לזרעי' אם תפסוק מלוכה לישראל זה יהיה כאשר לא יצמיח ישראל ל' בעת שיסורו מאחרי השם כי אז לא תקיי' להם מלוכה והשי ישמרנה לרעי' כי מזרעי' יצא מלאך ימולך בישראל הוא ובניו כל הימים כמו שהתבאר בזולת זה המקו' מדברי הנביאים' וחולס אנשי הרשע כמו ירבעם וחבריו שימלכו ברשע לא ביראת אלהים כמו הענין במלכותי הנה הם כקוץ מונד כלהם שלא יקמוהו האנשים ביד ליראת' פן תנקב ידם וגם לא יקרב אליו כי מצד תנועתו יבא אל היד וזיקה כן האיש שיקרב בבני הכליעל ינקב וימלא גופו ברזל החנית והעץ אשר הוא תקוע בו כי מרוב השחתתו הקרבים אליו לא יספיקו להקנעם הברזל בגוף אבל יכניס שם אחרת עץ החנית' וכסף הענין כשתעבת מלכותם שרוק ישרשו ולא ישרא מהם שארית' יושב

רדק שמואל ב כג רשי

יושב בשבת דעת המתרג' וכן דעת ר"ל כי זה הפסוק על דוד לל אלה שמו הנבוכי אשר לדוד שהיה יושב בשבת וכל אלה שמות נבוכותיו של דוד וית' כך חלק סמיהת גיבריה וכו' והס' זל פי יושב בשבת שהיה יושב בישיבה של תורה: ראש השלישי ראש לב האבות: עדיני העכבי' בשעה שהיה עוסק בתורה מעדן עצמו כמולעת ובשעה שהיה יושב למלחמה

אשר לדוד יושב בשב' יושב בשבת סנהדרין והוא תחמוני והוא ראש השלישי חכ בניו בחכמה ובנבונה בשלשה דברים הללו הוא ראש כמו סחמור ונבון דב' ואיש תאר ונבון חיל: עדיני העכבי' כשעוסק בתורה כודק ומקשר עצמו כמולעת כמו מעדנות כימה וכשיצא למלחמה קשה כעץ והורג שמונה מחות חלל במלחמה

אחת: בשלשה נבוכי' המעולים שבנבוכים: בן דודו' כך שמו: בחרכם בפלסתי' תקעו כף להלחם בהם ולנכחם: אך לפסטי' לחלצו הטובים לא היה חיש למנו פוטטים אחרים את החללים: הררי' מן ההר: לחיה' לנמל כחית השל: מהשלי' ראש' תירגס יונת' מגברי רשי משריתא: ומנב פלסתי' אז בית לחם החיל היה חונה בעמק רפאים ושלא מנב שלהם לבי לחם: מיי

אשר בשבת' דעת המתרג' וכן דעת ר"ל כי זה הפסוק על דוד לל אלה שמו הנבוכי אשר לדוד שהיה יושב בשבת וכל אלה שמות נבוכותיו של דוד וית' כך חלק סמיהת גיבריה וכו' והס' זל פי יושב בשבת שהיה יושב בישיבה של תורה: ראש השלישי ראש לב האבות: עדיני העכבי' בשעה שהיה עוסק בתורה מעדן עצמו כמולעת ובשעה שהיה יושב למלחמה מיקפה עצמו כעץ ויש מרבותיו זל סחמורו כי על יושב חומר זה הפסוק שהיה חכם גדול וראש רבינו ישעיה סנהדרין סחמור תחמוני ראש השלישי ולבי הפסטי כדחה כי נבוכ חמד היה מנבוכי דוד וראש נבוכי דוד היה וסמו עדיני העכבי' וספר עליו שהיה חכם מוסף על נבוכותו והיה יושב כשפת סנהדרין וחכמי ישראל והיה ראש להם והוא סחמור ראש השלישי והוא כמו השלישים וכן לכרי ולרבים כמו לכריים ושלישים הוא לשון גדולה גדולים: וככדים כמו השליש אשר לאלף ומבחר שלישי ותחמוני סס תואר מן חכמה וספר מנבוכותיו על שמונה מחות חלל לל שהיה על שמונה מחות חלל כלומר שהרג שמונה מחות בשלטים: אכסיס במלחמה אח' והו בפעם כי חרף ובדברי הימים קורא אותו אלחיס סחמורו סס יושב בראש לה' ויעל' העם וענין א' הוא עס מה סכנו' במלחמה כנגדם: ויעל' וזכו אחריו שהיה על שמונה מחות חלל ושם אומר תפשיע אחריו החללים: ואחריו היה עוד שם בן אלה הררי' מן ההר לחיה' סס חיה' וקורא' או יס' לומר ססו' כמו וקח פלסתי' חונה סס פלסתי' חונה פ ססמורו סס כמו איש כמו בן חיל לל בן חכמה או יהוש סס חביו תחמוני חו חכמוני כי אחד הוא חנה עדינו היה כנ: העכבי' כתוב בוין וקרי ביז' בפעם אחד: כמו בללת לשון זכר וקרי אחת בתיו לשון נקבה: אלעזר בן דודו' כך היה שמו ונתי בר דודו וקרי דודו בוין ונתי דדי בוין: בן אחיו' ובדברי הימים האחחי אחחי סס מספח' היה לפיכך חמר בן אחחי ואמ' האחחי כמו בן קנז הקנזי: בשלשה נבוכים וקרי הנבוכים והענין אחד והנ' נבוכים הם הנזכרי' הנה עדינו ולאמר ושמה בן אלה וכל בשלשה כי היה השלישי שהיה עממה במלחמה זאת עס דוד והו' היה ראש המלחמה הזאת: בחרכם' מנבין פעל הדגוש כי החית מעמדת בנעיה ועניינו כמו חרף כפשו למו' שענינו גלה וכן בחרכם גלו כפסם לסכנה על דרך וישלך את כפשו מנגד וית' כד חסידו פלישתאי דעתו כי בחרכם אומר על פלסתי' חכ' תהיה הבית בפלסתי' כוספת ולבי הפסטי בחרכ' אומר על אלה הנבוכים סגלו עצמם להלחם בפלסתי' סחמורו סס להלחם וישראל עלו מפניהם ואלה שלפת הנבוכים ירדו אליהם ואלעזר התגבר במלחמה זאת יותר מהשנים ועליו חמר הוא קס ויך בפלסתי': והעם ישבו אחריו' חמר ישונו כי כבר נסו מפני פלסתי' כמו שחמר ועלו איש ישראל וכאשר ראו נבוכות אלעזר שהיה מכה בפלסתי' חלל לפסטי את החללים לכד שהיה מכה אלעזר: ואחריו שמה בן אלה הררי' תי' שמה בר אלה דמן הרר טורחה: לחיה' עיר פרוות שאין לה חומה והמקום ההוא נקרא חפס דמים כמו שאומר בדברי הימים כי סס היתה מלחמה זאת' מלחה עדשים' ובדברי הימים חמר מלחה סעורים עמרים היתה מלחה כי החלקה כבר נקצרה אלה שחמורו בתוכם עמרים מהסדו האחרים וזאתם העמרים היו מהעדרים ומהסעורים והיתה מלחה מהם ואמר הנה עדשים' וירדו שלשה' וכתוב שלשים לל הנדולים והנבוכים שבשלישים כמו ושלישים על כלו וקרי שלס' כי השלשה היו אלה הנבוכים אשר ירדו אל דוד: מהשלישים ראש' מהשלישים שהיו ראשי המחנות ונתי מנבוכי רשי משריתא חכל הוא תרגס שלשים כמו שלישים: וביאו אל קיביר' בעת קיביר אחי חמר ואל הארון נתן את העדות אשר חתן חלף כמו ובחרן: אל מערת עדלס' ובדברי הימים חמר על הצור אל דוד אל מערת עדולס' כי צור חוק ונבנה היה סס והיא המצודה שחמר ודוד אז במצודה וזה הענין היה כשהיה ודוד בורח מפני שאול ונמלט אל מערת עדולס ועל המקום ההוא חמר כל ימי היות דוד במצודה: וחית פלסתי' מחנה פלסתי' כמו שאומר בדברי הימים ומחנה פלסתי' חנה בעמק רפאים וחיה הוא לשון קבוק ועדה כמו חיתך ויסנו בה כמו עדתך: ומנב פלסתי' ובדברי הימים ונכרי פלסתי' (ואחד הוא ונתי ומנב ואסטרטוני כמו שתרגס נכריים בכל מקום וכן תרגס ונתי מנב פלסתי' ופי' ומנב ונכרי ערי החיל ואמר כי המחנה הגדול היה בעמק רפאים והשרים היו עס קנת החיל בבית לחם: מיי

גברים חד מן יג' חס' ה' בריש תיבואת וקרי' וס' שלל ויעש העם אל שלל' גברים ואחריו אלעזר בן דודי כן כתיב' אחד ולשלמה שנים עשר נצבים על כל ישראל' שבכה ומתרות על שני העמרים' מלך וקח אסא את כל הכסף דמלכים' מלך וישמח כל עם הארץ דמלכים' מלך ויקשר עליו פקח בן רמליהו' אלה אלין שמחת גברי' אלה שמות הנבוכים אשר לדוד יושב דהו עם דוד גברי' ריש משריתא יתיב על בורסי דני' וכל נבי' וסב' מקפין ליה משיח במשח קורשא בחור ומפנק שפיר בריויה ויאי בהווייה חכים בחוכמתא וסוכלתו בעיזרה גבר בגבורתא ריש גברי' הוא מתקן במני זינא נפק בפום קלא ונצח בקרבא ומתביב על ידי מורניתיה תמני כ'אה קטילין בזמנא חד' ואחריו ובתרוהי אלעזר בר דודו בר אחוהי בתלתא גברי' עם דוד בר חסידו פלישתאי ואתבנישו תמן לאנהא קרבי' וסליקו אנש ישראל' הוא קם וקטל בפלשתאי עד דלאית ידיה וארביקת ידיה עם חרבא ועבר יי פורקנא רבא ביומא ההוא ועבר' תב בתרוהי ברס להלצא קטיליא: ובתרוהי שמה בר אנה דמן הרר טורחה ואתבנישו פ פלשתאי לחיתא והות תמן אחסרת הקלא מלי' טלופתין ועמא אפך מן קדם פלשתאי ויתיצב ואתעתר בנו אחסנתא ושויביה וקטל ית פלשתאי ועבר יי פורקנא רבא: ויררו ונחתו תלתא גברי' מנבוכי רישו משריתא ואתו לחצרא לות דוד עדלם ומשריתא שרא במישר גברי': ודוד בןן בהקרא ואסטרטיג פלשתאי בןן בבית לחם:

אלה אלין שמחת גברי' אלה שמות הנבוכים אשר לדוד יושב דהו עם דוד גברי' ריש משריתא יתיב על בורסי דני' וכל נבי' וסב' מקפין ליה משיח במשח קורשא בחור ומפנק שפיר בריויה ויאי בהווייה חכים בחוכמתא וסוכלתו בעיזרה גבר בגבורתא ריש גברי' הוא מתקן במני זינא נפק בפום קלא ונצח בקרבא ומתביב על ידי מורניתיה תמני כ'אה קטילין בזמנא חד' ואחריו ובתרוהי אלעזר בר דודו בר אחוהי בתלתא גברי' עם דוד בר חסידו פלישתאי ואתבנישו תמן לאנהא קרבי' וסליקו אנש ישראל' הוא קם וקטל בפלשתאי עד דלאית ידיה וארביקת ידיה עם חרבא ועבר יי פורקנא רבא ביומא ההוא ועבר' תב בתרוהי ברס להלצא קטיליא: ובתרוהי שמה בר אנה דמן הרר טורחה ואתבנישו פ פלשתאי לחיתא והות תמן אחסרת הקלא מלי' טלופתין ועמא אפך מן קדם פלשתאי ויתיצב ואתעתר בנו אחסנתא ושויביה וקטל ית פלשתאי ועבר יי פורקנא רבא: ויררו ונחתו תלתא גברי' מנבוכי רישו משריתא ואתו לחצרא לות דוד עדלם ומשריתא שרא במישר גברי': ודוד בןן בהקרא ואסטרטיג פלשתאי בןן בבית לחם:

רלבג

יושב בשבת תחמוני ידמה שזה היה לשבח עדינו העכבי וכן היה הענין בשאר התארים שזכר לו בזה המקום ולאחצב סנקרה יושב בשבת תחמוני כי מרוב אהבתו החכמה היה שוכח מכל מלאכ' אחרת ומתעסק תמיד בקנין החכמה: ראש השלישי' תחרו בזה התחר לפי שהיה ראש בחלל השלשה נבוכים שזכר תחלה והס' עדינו העכבי חלעזר בן אחחי שמה בן אנה הררי: בחרכם בפלסתי' ידמה שהס' היו מחרפים בפלסתי' להתפאר ע עליהם שלא יוכלו להם במלחמה כמו שהיה מחרף גלית הפלסתי מערכות ישראל: עד כי ינעה ותדבק בחרכ' הנה ינעה ידו מרוב התנועה וההכחות שהכה בפלסתי' בתוקף ותדבק בחרכ' כי סר מהאזבעו' כח הפשיטה ונשאר כפופי' או היה זה מרוב הדם הנאחז בידו והבאור הראשון הוא נראה יותר: אך לפסטי' לל לפסטי החללים: ויאספו פלסתי' לחיה' לל שכבר כאספו לקחת המחיה מהעדה והיא התבוהות ומיני קטניות ומה שדומה לזה ממה שהו' מן: וירדו שלשה מהשלישים ראש' לל שכבר ירדו שלשה שהיו ראש מהשלישים נבוכים שחמר אחר זה: וחית פלסתי' היא עדת פלסתי': ומנב פלסתי' הם האכסים ההולכים לפני החיל והס' בעלי הבנות: ויסקן

עם כה אמר' הלוך ועמדת בשעדי' ארץ לקול תתו המון סיס קדסא' דבר ויבא ועש' יי כאשר דבר' פלכים וידבר אתו שבות דירסיה' רשע חפשא החטאת היא תמות' עמים צדיק הוא יי כי פהו מרתי:

עם כה אמר' הלוך ועמדת בשעדי' ארץ לקול תתו המון סיס קדסא' דבר ויבא ועש' יי כאשר דבר' פלכים וידבר אתו שבות דירסיה' רשע חפשא החטאת היא תמות' עמים צדיק הוא יי כי פהו מרתי:

והענין אחד והנ' נבוכים הם הנזכרי' הנה עדינו ולאמר ושמה בן אלה וכל בשלשה כי היה השלישי שהיה עממה במלחמה זאת עס דוד והו' היה ראש המלחמה הזאת: בחרכם' מנבין פעל הדגוש כי החית מעמדת בנעיה ועניינו כמו חרף כפשו למו' שענינו גלה וכן בחרכם גלו כפסם לסכנה על דרך וישלך את כפשו מנגד וית' כד חסידו פלישתאי דעתו כי בחרכם אומר על פלסתי' חכ' תהיה הבית בפלסתי' כוספת ולבי הפסטי בחרכ' אומר על אלה הנבוכים סגלו עצמם להלחם בפלסתי' סחמורו סס להלחם וישראל עלו מפניהם ואלה שלפת הנבוכים ירדו אליהם ואלעזר התגבר במלחמה זאת יותר מהשנים ועליו חמר הוא קס ויך בפלסתי': והעם ישבו אחריו' חמר ישונו כי כבר נסו מפני פלסתי' כמו שחמר ועלו איש ישראל וכאשר ראו נבוכות אלעזר שהיה מכה בפלסתי' חלל לפסטי את החללים לכד שהיה מכה אלעזר: ואחריו שמה בן אלה הררי' תי' שמה בר אלה דמן הרר טורחה: לחיה' עיר פרוות שאין לה חומה והמקום ההוא נקרא חפס דמים כמו שאומר בדברי הימים כי סס היתה מלחמה זאת' מלחה עדשים' ובדברי הימים חמר מלחה סעורים עמרים היתה מלחה כי החלקה כבר נקצרה אלה שחמורו בתוכם עמרים מהסדו האחרים וזאתם העמרים היו מהעדרים ומהסעורים והיתה מלחה מהם ואמר הנה עדשים' וירדו שלשה' וכתוב שלשים לל הנדולים והנבוכים שבשלישים כמו ושלישים על כלו וקרי שלס' כי השלשה היו אלה הנבוכים אשר ירדו אל דוד: מהשלישים ראש' מהשלישים שהיו ראשי המחנות ונתי מנבוכי רשי משריתא חכל הוא תרגס שלשים כמו שלישים: וביאו אל קיביר' בעת קיביר אחי חמר ואל הארון נתן את העדות אשר חתן חלף כמו ובחרן: אל מערת עדולס' ובדברי הימים חמר על הצור אל דוד אל מערת עדולס' כי צור חוק ונבנה היה סס והיא המצודה שחמר ודוד אז במצודה וזה הענין היה כשהיה ודוד בורח מפני שאול ונמלט אל מערת עדולס ועל המקום ההוא חמר כל ימי היות דוד במצודה: וחית פלסתי' מחנה פלסתי' כמו שאומר בדברי הימים ומחנה פלסתי' חנה בעמק רפאים וחיה הוא לשון קבוק ועדה כמו חיתך ויסנו בה כמו עדתך: ומנב פלסתי' ובדברי הימים ונכרי פלסתי' (ואחד הוא ונתי ומנב ואסטרטוני כמו שתרגס נכריים בכל מקום וכן תרגס ונתי מנב פלסתי' ופי' ומנב ונכרי ערי החיל ואמר כי המחנה הגדול היה בעמק רפאים והשרים היו עס קנת החיל בבית לחם: מיי

מי יסקני מים חמרו רבותינו הוצרך לשאל סלמה מסנהדרין היושבים בסער בית לחם: הדם האנשים: לפון תמיהה: ויסך חותם ליי: כך אמר מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי כל המוסר עצמו למיתה על דברי תורה אין חומרין שמועה מפיו ומאי יסך חותם ליי דחמריהו משמיה דגמר: ועד השלשה לא בא: ולתלת גבורן לא מטא: חת

שני אריאל מושב ית תרין דרבני מושב ורבתינו אמרו שלא הכיח כמותו לא ב במקדש ראשון ולא במקדש שני: אריאל מושב: על פס שבנאו דוד סבא מרות ה המושביה: כל

רלבג

ויסך חותם ליי: מזה המקום למדנו שכבר יבסכו מים לפי שאם לא היה נעשה זה ב במקדש לא היה דוד מנסכו ליי ולפי שלא מנאכו מקים יות דאוי ליה הנסוך מחנה הסוכות וזה לסכות האחת כי הסי בחר אז סיקחו מהצמחים הגדלי על המי כחמרו ועקף ען עבות וערבי נחל והפסית כי אז ראוי לבקש המים מ מהסי וכמו סיקרבו העומר בפסח לבקש ברכת הקציר ונהבכורים בעצרת ל לבקש ברכת פירות האילן כן יקרבו המים בחג הסוכות לבקש מהסי ברכת הנשמים כי אז יבא עת הזרוע

ויצטרכו לנשמים והשלישית כי פס לבד תמצא ההערה בתורה על רבוי הנסכים הנה ראוי שיהיו אלו הנסכים בחג הסוכות בזה האופן: ואבישי אחי יואב בן צרויה הוא ראש השלשה: כל שהיה היה היותו נבחר מן השלשה שהיו ראש לשלשים הגבורים הנזכרים אחר זה: מן השלשה הכי נכבד ויהי להם לשר ועד השלשה לא בא: אך לא בא למעלת השלשה הראשונים שהיה עדינו העכבי ראש להם: וכניהו בן יהוידע בן איש חיל רב פעלים מקבצאל: הנה תחל חותנו שמעלת הגבורה בזה לו מחבתות ולזה אמ' עליו שהו בן איש חיל כל שאביו היה גבור חיל ויהיה רב פעלי: בעניני הגבורה כי עשה פעולות רבות מיוחסות לגבור והוא היה מעיר קבצאל שהיתה לגורל בני יהודה והנה הכתוב בזה בן איש חיל הנה הרצון בגבור כי הגבור יראה בו פעל החיות יותר מולתו ומה גם כן אמר כי חיו הנה לל רבות הכח והגבורה: הוא הכה את אריאל מושב: הנה המגדל החוק יקרא אריאל ולזה נקרא בית המקדש אריאל והרצון בו שהיה הכה אבשי המגדלי החוקי' ההם שהיו במושב והמלה מורכבת מארי ומאל וענינו ארי תקיף כי הארי הוא רב הגבורה ואפשר גם כן שהיה בהם צורת אריה להורות על התוקף והחוזק: והוא

מי יסקני מים: כמשמעו שהתחזה לחותן המים שהיו יקרים וטובים וימי קציר היו כמו שאומר וכוונתן הימי' אדם מתחזה למים קרים מפני החום חולי במגדל שהיה פס דוד לא היו פס מים טובי' ואחר שהבילו חותם נתחרט על פסמו עצמו שלשת הגבורים החלה בסכנה גדולה בעבור תאווה אל המים: ולא חבה לסתותם שהיה חושב בכפשו חילו שמה חותם

כחילו שמה דמם כי בכפשותם הכיחוס: ויסך חותם ליי: כלומר שפכס לחך לשם יי כי לא היה פס מזבח: ומה שכתבו רז"ל בעניין זה הם דברים של תימה כי חבדו שני העניינים האלה כאחד והיו בשני המקומות כי דבר חלקת השדה היה באפס דמים ודבר המים היה במערת עולם והם פי' מי יסקני מים דרך משל כי המים הם התורה כמו הוי כל צמח לבו למים: ופירוש מי יסקני מים הלכה כ נכרכ' לו לשאל מסנהדרין שהיו בבית לחם וזהו שאמר מבאר בית לחם: אשר בשער: כמו השערה אל הזקנים וההלכה אשר הוצרכה לשאל מהם הוא דבר חלקת השדה מלמה עדשים ושעורים ונחלקו בדבר זה מהם אמרו כי הגדישים משעורים ו מעדשים היו מישראל ופלסתיים הן טמונים בהם ושאל דוד אם יש לו רשות לשלח אש בגדישים בעבור שיסרפו עמם הפלסתיים ושלחו לו חסוד להציל עצמו ב במזון חבירו אבל חתה מלך ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין ממחך בידו ומהם אמר כי הגדישי' משעורים היו של ישראל והגדישים של עדשים היו של לתת השעורים לפני הבהמות שהיו עמו לאכול ויסלם חילופם לבעלי השעורי' מגדישי העדשים ושלחו לו חבול ישיב רשע גזלה יסלם חלעפ שמסלם נקרא רשע אבל חתה מלך ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין ממחך בידו

ויאמר שלחני נא כי זבח: ויאמר אליו דוד התורני אל הגרוד תנינא דפסקו: ויאמר עד אשר אם שאו ערים: ויאמר חלילה ליי: ויאמר בא אל בנינו לגלגל: ויאמר זוהאל: ואני באתי בית שמעיה: ויאמר עבד מלך הכושי אל יסיהו: ונ' בטעמא ואמרת וסי' לעבד מלך הכושי: הגבא על אדמת ישראל ואמרת הלא עוד: ואמרת לפני יי אלהיך בערתי הקרש:

ויאמר שלחני נא כי זבח: ויאמר אליו דוד התורני אל הגרוד תנינא דפסקו: ויאמר עד אשר אם שאו ערים: ויאמר חלילה ליי: ויאמר בא אל בנינו לגלגל: ויאמר זוהאל: ואני באתי בית שמעיה: ויאמר עבד מלך הכושי אל יסיהו: ונ' בטעמא ואמרת וסי' לעבד מלך הכושי: הגבא על אדמת ישראל ואמרת הלא עוד: ואמרת לפני יי אלהיך בערתי הקרש:

ויאמר שלחני נא כי זבח: ויאמר אליו דוד התורני אל הגרוד תנינא דפסקו: ויאמר עד אשר אם שאו ערים: ויאמר חלילה ליי: ויאמר בא אל בנינו לגלגל: ויאמר זוהאל: ואני באתי בית שמעיה: ויאמר עבד מלך הכושי אל יסיהו: ונ' בטעמא ואמרת וסי' לעבד מלך הכושי: הגבא על אדמת ישראל ואמרת הלא עוד: ואמרת לפני יי אלהיך בערתי הקרש:

ויאמר שלחני נא כי זבח: ויאמר אליו דוד התורני אל הגרוד תנינא דפסקו: ויאמר עד אשר אם שאו ערים: ויאמר חלילה ליי: ויאמר בא אל בנינו לגלגל: ויאמר זוהאל: ואני באתי בית שמעיה: ויאמר עבד מלך הכושי אל יסיהו: ונ' בטעמא ואמרת וסי' לעבד מלך הכושי: הגבא על אדמת ישראל ואמרת הלא עוד: ואמרת לפני יי אלהיך בערתי הקרש:

ויאמר שלחני נא כי זבח: ויאמר אליו דוד התורני אל הגרוד תנינא דפסקו: ויאמר עד אשר אם שאו ערים: ויאמר חלילה ליי: ויאמר בא אל בנינו לגלגל: ויאמר זוהאל: ואני באתי בית שמעיה: ויאמר עבד מלך הכושי אל יסיהו: ונ' בטעמא ואמרת וסי' לעבד מלך הכושי: הגבא על אדמת ישראל ואמרת הלא עוד: ואמרת לפני יי אלהיך בערתי הקרש:

ויאמר שלחני נא כי זבח: ויאמר אליו דוד התורני אל הגרוד תנינא דפסקו: ויאמר עד אשר אם שאו ערים: ויאמר חלילה ליי: ויאמר בא אל בנינו לגלגל: ויאמר זוהאל: ואני באתי בית שמעיה: ויאמר עבד מלך הכושי אל יסיהו: ונ' בטעמא ואמרת וסי' לעבד מלך הכושי: הגבא על אדמת ישראל ואמרת הלא עוד: ואמרת לפני יי אלהיך בערתי הקרש:

רדק

שמואל ב כד

רלבג

והכה את הארצה... הא כתוב ולא קרי והענין אחד חרי או חריה: ביום השלב...

דברדח ונחית וטביל וחיב' דחמרי... דתכחסיפרא דבי רב ביומא דסתו...

והוא נחת וקטל ית אריא בנו גובא... ביוםא דתלגא: והוא קטל ית...

הבארתי חד מן ד' זוגין מן ב' ב' קדמא מפיק א' ותניין לא מפיק א' וסיס' נסמר בסדר מקץ: ויוסף ב' בליש' הוספ'

אליו עבר בניו בר יהודע וליה... שום בתלתא גבריא: מן גבריא...

אלה עשה בניו בן יהודע... ולו שם בשלשה הגברים: מן...

עשהאל אחוהי ריזאב... בגבריא אלחנן בר הדו דמבית...

עשהאל אחי יואב בשלשים... אלחנן בן דודו בית לחם: שמה...

חלץ דמן פלט עירא בר עקש... דמתקוע: אביעור דמן...

חלץ הפלטי עירא בן עקש... התקעי: אבי עור הענתתי...

ענתות מבני דמן חושרת... צלמון דמן אחוח מהרי דמן...

מבני החשתי: צלמון... האחחי מהרי הנטפתי: חלב...

בניהו דמפרעתון הדי דמנחלי... געש: אבי עלבון דמן...

בניהו פרעתני הדי מנחלי געש:... אבי עלבון הערבתי עזמות...

ערכת עזמות דמברחום: אלחכא דמשעלבון בני ישן...

הכרחמי: אלחכא... השעלבני בני ישן יהונתן: שמה...

יהונתן: שמה דמן הרר... טורארה אחיאם בר שרר דמטור...

האררי: אחיאם בר שרר... אחסבי בן דמטעתי אלעים בן...

ברמלא פערי דמן ארב: יגאל בר נתן דמצובא בני משבט...

הברמלי פערי הארבי: יגאל בן נתן מעבה בני הנרי: צלק...

יגאל בר נתן דמצובא בני משבט... נחרי דמן בארות נטיל זניה ד...

נשאי בלי יואב בן צרויה: עירא היתרי גרב היתרי: אוריה...

נחרי דמן בארות נטיל זניה ד... דיואב בר צרויה: עירא דמן יתר...

עירא היתרי גרב היתרי: אוריה החתי כל שלשים ושבעה: ויסף...

גרב דמן יתר: אוריה התאה כל... גבריא תלתין ושבע: ואוסף...

בשאל דיין למתקף בישראל וגרי... ית דוד בהון למיטר אזיל מני ית... ישראל וירת דבית יהודה:

והוא ירד והכה את הארצה בתיך הבור בני השלב... חמר ביום השלב להודות על רוב... גבורתו ששם היו' כחו אז חלש מזד תגבורת הקור והיה גב בתו' הבור ששם ישלוט...

רשי... כל שלשים שבעה... ז' ת' ג' בידיה כל... שלשים ושבעה ואין... מכניין כאן ונחי חומר...

ישיג' אור' היו: ויוסף' לחרות' לא ידעתו על מה בישראל: ויסת' גיריה: כהם...

רדק

שמואל ב כד

רשי

נדברת אל דוד כשהיה חוטא היה אומר אל דוד וכסרצה לנגות הבית אמר לך
ואמרת אל עבדי דוד: שלם חכי נוטל עליך כתרנומו חלח מתלת וכן אמר בחר
לך אחת מהם ואמר שלם לשון נקבה כלומר שלם גזירו לפיכך כתבה גם כן לשון
נקבה: שבע שנים ובדברי הימים שלם שנים לא אמר לו חלח שלם חלח מה שאמר

שבע לפי שזה העניין היה אחר
שלם שני רעב שהיו בימי דוד
שנה אחר שנה והנה חס יהו
עתה שלם שנים אחרי הנה יהו
שם שנים והשביעית חלעפ טירד
בה מטר לא תמלט בלא רעב
שנה שתבח אחר שם שני רעב
ועוד כי עד עת הקציר לא יהיה
להם לחם בשביעית: והוא
רודפיק, שלא יהיה לך תקומה
מפניו בריך שיכירו הכל כי מאת
האל הוא והוא רודפיק: כפלה
כא ביד יי זהו הדבר כמו הנה
יד יי הויה ועוד כי ברעב חלעפ
שהוא ביד יי יפלו גם כן ביד אל'
שילכו למצרים או למחר חרבות
לשבור בר ולחס חבל הדבר
אין בו חלח יד הסם לכד לפיכך
המוכן ממלת ביד יי הוא הדבר
לפיכך בחר הוא בדבר כי הוא
ביד יי לכד חבל בשנים היה
חרפה בגוים כנוסם לכני ח
אויביהם ונפסים לכניהם וכן
ברעב כי היו הולכים בארצות
הגוים והיו חרפה בהם וכן אומר
הכתוב ולא חתן חתכם עוד ח
חרפת רעב בני' ובדרש חשב
דוד בדעתו ואמר חס בחר חכי
רעב עכשיו כל ישראל אומרים
מוחי חכפת לו לכן ישי על ח
אזכרותיו הוא בנטח וישר ימותו
ברעב ואם בורר חכי חרב ע
עכשיו ישראל אומרים מה לו על
גבוריו הוא בנטח שהם יכחו ל
למלחמה הם ימותו והוא יככל
אמר יבא דבר שהכל שוק בני' דח
חס בורר חכי רעב עכשיו כל י
ישראל מוכי רעב בדרכים חס
בורר חכי חרב עכשיו כל ישראל
מוכי חרב בדרכים יבא דבר
ויא' גד רמז לו דע וראה מה
חסיב שולחי דבר דבר הוא דבר
באותיות: מהבקר ועד עת
מועד' כתרנומו מעידן דמתנכים
תמידח ועד דמיתסק ויש מזול
שפירשו עב חכי היום והוא עת
מועד ממועד השמש כי זריחתו
מועד אחד וחזי הי' מועד חחר
ופח השמש מועד אחר ומה
חמרו משהאיר מזרח עד הכן
החמה והנה מרחמי האל קס'
זמן הדבר שהרי אמר לו ג' ימים
ולא היה חלח מהבקר ועד עת
מועד' ובדרש ויתן יי דבר שלם'

אזיל ותמלל עם דוד פרנן אמר
יי חרא מתלת אנא רמי עלך בחר
לך חר מנהון ואעביד לך: ואתא
גד לות דוד וחזי ליה ואמר ליה
התעול לך שבע שנים כפנא ב
בארעא אם תלתא ירחין תהא עריק
קרם סנאך והוא רדוף לך ואם
מהוי תלתא יומין מותא בארעא
פען דע וחזי מה אתיב שלחי פ
פתגמא: ואמר דוד
לגד עקת לי לחרא נתמסר פען
ביד מיטרא דיי ארי סנאיין רחמווי
ובירא דאנשא לא אתמסרו: ויהב
יי מותא בישראל מעדן דמתנכים
תמידא ועד דמתסק ומית מן עמא
מין ועד באר שבע שבועין אלפין
גברא: ואושט ידיה מלאכא
לירושלם לחבלותיה ותב יי מן
בישתא ואמר למלאכא דמחבל
בעמא מסת פען אנח ידך ומלאכא
דיי הוה שרי בבירת אדרי דארנון
יבוסארה: ואמר דוד קדם יי פד
חזא ית מלאכא דמקטל בעמא
ואמר דא אנא הבית ואנא סרחית
ואלן עמא דארנון כענא ביד רעיא
מה עברו תהי כען מחתך פי ו
ובבית אפא: ואתא גר
לות דוד ביומא ההוא ואמר ליה
סק אקים קדם יי מדבחה בבית
אדרי דארונה יבוסארה: וסליק דוד
כפתגמא גרד כמא דפקיד יי
ואסתכו ארונה וחזא ית מלאכא וית
עברוהי עברין עלוהי ונפק ארונה
וסגיד למלאכא אפוהי על ארעא:

ל מ 5
ד פסקין
לך לך

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

ל מ 5

הלוח חד מן יד פסוקי' את בהן לך לך וסי' תלילה לך מעשות' עם אשר תמצא את אלהיך ויאמר עשו
יש לי רב' והיה כי יביאך' ושמת ישראל ושברת' לא תטע לך אשרה' וכתבת עליהן' למען הקים
אתך' בחר לך אחת מהנה' ותברו דרה' מה אעשה לך אפרים' אם נגבים באו לך' מה יהן לך ומה

הלוח ודברת אל דוד כה אמר יהוה
שלש אנכי נוטל עליך בחר לך א
אחת מהם ואעשה לך: ויבא גר
אל דוד ויגר לו ויאמר לו התבוא
לך שבע שנים רעב בארצה ואם
שלשה חדשים נסך לפני צריה והוא
רדפיה ואם היות שלשת ימים דבר
בארצה עתה דע וראה מה אשיב
שלחי דבר: ויאמר דוד
אל גר צר לי מאד נפלה נפא ביד
יהוה בי רבים רחמו וביד אדם אל'
אפלה: ויתן יהוה דבר בישראל

מהבקר ועד עת מועד וימת מן העם
מין ועד באר שבע שבועים אלף
איש: וישלח ידו המלאך ירושלם
לשחתה וינתם יהוה אל הרעה
ויאמר למלאך המשחית בעם רב
עתה הרף ידך ומלאך יהוה היה עם
גדן הארונה היבסי: ויאמר דוד אל
יהוה בראתו את המלאך המכה
בעם ויאמר הנה אנכי חטאתי ואנכי
העויתי ואלה הנאן מה עשו תהי נא
ידך כי ובבית אבי:

ויבא גר אל דוד ביום ההוא ויאמר
לו עלה הקס ליהוה מזבח בגרן ארניה
היבסי: ועל דוד כרבה גר כאשר
צוה יהוה: וישקף ארונה וירא את
המלך ואת עבריו עברים עליו ויצא
ארונה וישתחו למלך אפיו ארצה:

זוסף' כל הארץ ישתחו לך: מהבקר ג' וסי' ויאמר יואב חי האלהים' ויתן יי דבר ביש דסיפרא' ויקראו
בשם הבעל מהבקר: כאשר צוה יי ג' סוף פסוק וסי' קרב אל המזבח' שוק התרומה וזוה התנופה'
ועל דוד כדבר גר דשמואל:

הימים ומלאך יי אמר אל גד לאמר ג' והל' גרן ארונה היה בהר המוריה כמו
שוכר בספר דברי הימים וידמה שנבחר זה המקום להיות בו בית המקדש מקדש
והוא המקום שכנה אברהם בו מזבח לעקד את יצחק בנו כי הוא היה גם כן בהר
המוריה כמו שזכר בתורה' והנה בחר דוד לטוב תכונתו שימות הוא ובית אביו
ולא ימותו ישראל מצד החטא שחטא דוד' וידמה שארונה היבסי בתנ"ך וזוה
כשאר בירוסלם עם ישראל וחולס קראו מלך לפי שכבר היה מלך על היבוסים שהיה
עם קודם שלקחו אותה ישראל מהם: המוריינים

שלם חכי נוטל עליך' אחת משלם וכן בשמים תתחתן בי היום באחת משתיים שלם
חכי נוטל עליך כנגד שלם שהטלת על שחול כי חס יי ינפכו או יומו יבא ומת או
במלחמה ירד וכספה: כל לי מאלך' הקטנה שכחה קשה מאלך: כפלה כא ביד יי'
הדבר ולא החרב והרעב שגם הוא מסור לעשירים אזכרי פירות חמר רבי
אלכסנדרי אמר דוד
חס חכי בורר לי חחרב
עכשיו ישראל אומרים
הוא בנטח בעשורו ח
שהוא לא ימות
והאחרים ימותו ואם
חכי בורר הרעב יאמר
בנטח הוא בעשורו ח
אזכרו לי דבר שהכל
שוק בני': מהבקר
ועד עת מועד' מעידן
דמתנכים תמידח ועד
דחמסק: היבוסים
שר מכות ציון היה
שמה יבוס: וישקף
ארונה' מתחבא היה
מפני המלאך כך
כתוב בדברי הימים:
המוריינים

רלבג

למלאך המשחית בעם
ידמ לפי מה שחחשוב
שזה המלאך היה כ
כניא ולזה היה נראה
בהקצן לדוד והוא היה
משחית בעם במנות
השי' על דרך מחמר
הנכזים ללש כי מ
משחיתים חממו את
העיר והיה נראה לדוד
שתהיה חרבו בידו
בטויה על ירוסלם ל
להעיר על שהוא היה
מביא הדבר עם ב
במלחמת יי וחחשוב
שזה המלאך היה פ
פי כחם בן חלעזר בן
אהרן כי הוא היה חי
בימי דוד כאמרנו הוא
פכחם בן חלעזר בן
אהרן הכהן נבד על:
האזכרת לפנים ויי עמו
וכבר ביארנו במה
סקדס בספר שופטים
במקומות רבי שזכר
שם ביאת מלאך יי
שהוא היה פכחם וה'
אמר לגד שהיה לדוד
אומר שיכנה מזבח
בגרן ארונה כמו ש
שזכר בספר דברי

כמו על
הרעה ורבי' כמוהו: רב עתה הרף ידך' די כמנפה אל תשחת ירוסלם' ויש בו דרש אמר לו הקדוש ברוך הוא למלאך טול הרב שכחה באותה שעה מת חביבי בן צדקיה
ששקול כרובה של סנהדרין: עם גורן' סמוך לגורן' הארונה' כתוב בוי' קודם לריש וקרי הארונה ריש קודם לווי וחמד הוא כי רבים כמוהו בהסך האותיות ומה שאמר
אדם בהא הידיעה הוא שלא כמנהג נאיפטר שהוא עם תואר: עלה' לפי שגרן ארונה שהיה מקום בית המקדש הוא במעלה כנגד ירוסלם: כדבר גדי' בכף ובדברי
הימים בדבר גד בבית: חפיו חרצה' כמו על חפיו: והמוריינים

רשי

שמואל ב כד

רדק

שסג

המורגים' כלי עץ מלא חריצים וכד הוא ומעבירין אותו על הקש תמיד ומתכונ ליהיות תבן למחל בהמות: חרונה המלך' שר היבוסיה: שקלים חמשים' ובדברי הימי' הוא חומר שקלי זהב מסקל שם מאות הא כיצד גבה חמשים שקלים כסף מכל שבט ושבט הרי שם מאות ונתן לו כסף בדמי הזהב וכן שנינו בסוף שמיות קדשים גבה כסף בטש מחו' כסף בשקלי זהב וכן שנינו בספרי:

ויעל ו' רפז בקריאה וס' נטה ידך על ארץ מצרים בארבה' ויאמר ארונה אל המלך' כי איש איש מבית ישראל' כה אמר כורש' וחברו' מיפתה את אהב' וחברו דברי הימים: לעלה ה' בקריאה וס' נמסר בכסף נשוא: קנה ה' בקריאה וס' נמסר בסדר בודר סיני: ויקן ד' בקריא' וס' ויקן את חלקת השדה אשר' ויקן

והמורגים' מן למורג חרונ': וכלי הבקר' ושאר כלי הבקר ובדברי הימים עוד והחט' למנחה: הכל נתן' הוא נתן חבל לא רצה דוד לקבל במתנה: חרונה המלך' מלך היבוסיה יושב בירושלם היה כי אף בימי דוד היה היבוסיה בירושלם כמו שנשארנו שם משכנשו בני יהודה כמו שכתוב וישב היבוסיה את בני יהודה בירושלם עד היום הזה והיו שם למס עובד והיו להם בתים סודות וכרמי' על ידי המס שהיו עובדים לבני יהוד' ובני בנימין וזה השדה והגורן היה לחרונ' היבוסיה ורצה לתתם לדוד ולא רצה לקבל כי חס במחיר והף אחר שכבס דוד המלוכה הניחם לסבת בעיר י ירושלם אותם שהיו יושבי בעיר מתחילה למס עובד והיו שם עד שכנה שלמה את הבית וזה ה היבוסיה לא היה מן שבע חומות חלף מפלסטים מורע חבימלך כמו שפירסנו בספר יהושע והיה מותר להניחם לסבת בארץ כיון שקבלו עליהם שלא לעבוד עז ושאר מנ' שהוזהרו עליהם בני נח ואפילו מנ' חומות היו יכולין לסבת בארץ בתנאי זה שלא יחטאו שחומר לא ישבו בארצך פן יחטאו אותך לי חבל כל זמן שחיון חוטאין שקבלו עליהם ז' מצות מותר להניח בארץ ובמקצת נסחאות התרגו' תרג נתן חרונה המלך למלך יהב חרון למלך די בעל מיניה מ מלכא: ירצך' בתרגומו יקבל כמו מאתך כי רבים מן הרבים כענין עס: בכסף שקלי חמשי' ובדברי הימים שקלי זהב מסקל שם מאות חמשים שקלים שהן שם מחו' כסף ומסקל במסקל של זהב והוא שחמר שקלי זהב ועוד חמרו כתוב אחד חומר באחד שבטך וכתוב אחר חומר מכל שבטיכם זהו שר' יהודה

סליק ספר שמואל:

רלבג

המורגים' הם כלים מעץ דשים בהם ה התבוא: וכלי הבקר' הם הכלים שיש בהם ענים המוכני' לחריטה ולהיישיר כמו דרבן ומה שדמה לו וכספר דברי הימי' זכר שכבר נתן גם כן חרונה ה החטים שכבר היה ב בגרן למנחה ושם זכר שכבר נתן דוד במק' שקלי זהב מספר שם מאות' והנה החשוב שהנרן עס הבקר קנה דוד בכסף שקלים כ' לבמת שם מזבח ו ולהעלות הבקר לעולה ואלו המקום ההוא בכללו שכבנה בית ה המקד' עס קנה בטש מאות שקלי זהב והו חמרו לפי מה שנזכר בספר דברי הימי' זהו בית י' האלהים וזה מוצח לעולה לישראל כי זה ממה שזכר עס שכבנה בו בית המקדס: ויעל עולות ושלמים' הנה לא נחסרו הבמות עד שכבנה בית המקדס ולזה היה חפסר לדוד להעלות עולות ושלמים וחלפ שיהיה זר זהו מה שצדק אל ביהור לפי הנראה לנו במה שהנבלנו בחורנו בזה המקום:

וַיֹּאמֶר אַרְוֹנָה מְדוּעַ בֵּא אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אֶל-עַבְדּוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד לְקִנּוֹת מַעֲמֵךְ אֶת-הַגְּרָן לְבָנוֹת מִזְבְּחַ לַיהוָה וְתַעֲצֹר הַמִּגְפָה מֵעַל הָעַם: וַיֹּאמֶר אַרְוֹנָה אֶל-דָּוִד יָקַח וַיַּעַל אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב בְּעֵינָיו רֵאֵה הַבָּקָר לְעֹלָה וְהַמְרִגִים וְכָלִי הַבָּקָר לְעֻצִים: הֲבֵל נָתַן אַרְוֹנָה הַמֶּלֶךְ לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אַרְוֹנָה אֶל-הַמֶּלֶךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ יִרְצֶךָ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-אַרְוֹנָה לֹא כִי-קִנּוּ אֶקְנֶה מֵאוֹתָךְ בַּמַּחִיר וְלֹא אֵעֲלֶה לַיהוָה אֱלֹהֵי עֹלוֹת חָנֹם וַיִּקַּן דָּוִד אֶת-הַגְּרָן וְאֶת-הַבָּקָר בְּכֶסֶף שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים: וַיִּבֶן שֵׁם דָּוִד מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת וְשִׁלְמִים וַיַּעֲתֶר יְהוָה לְאַרְץ וְתַעֲצֹר הַמִּגְפָה מֵעַל יִשְׂרָאֵל:

חזק
סכום הפסוקים של ספר אלה חמשים מאות וששה וס' אק וסדריו לד' חציו ולאשה עגל מרבק:

וַיֹּאמֶר אַרְוֹנָה מֵאָדָּם דָּוִן אֶתָּא רַבּוּנִי מִלְכָּא לִוְת עַבְדִּיה וַיֹּאמֶר דָּוִד לְמִזְבֵּן מְנַד יַרְת בֵּית אֲדֹנָי לְמַכְנָא מִדְּבַחְתָּא קִדְם י' וַיִּתְּפְלִי מוֹתְנָא מֵעַל עַמָּא: וַיֹּאמֶר אַרְוֹנָה לְדָוִד יִסְב וַיִּסַּק רַבּוּנִי מִלְכָּא דְרַתְקִין בְּעֵינֵיהִי חַזִּי תוֹרַיָא דְכִשְׁרִין לְעֹלָתָא וּמוֹרִינְיָא וּמְנִי תוֹרִיָּא לְאַעֲנֵי: כּוּלָּא יְהַב אַרְוֹנָה מִלְכָּא לְמִלְכָּא דִּי בַעַא מְנִיה מִלְכָּא וַיֹּאמֶר אַרְוֹנָה לְמִלְכָּא י' אֱלֹהֵיךָ יִקְבֵּל קוֹרְבָנְךָ בְּרַעוּנָא: וַיֹּאמֶר מִלְכָּא לְאַרְוֹנָה לֹא אֲרִי מִזְבֵּן אֹזְבוֹן מְנַד בְּרַמִּין וְלֹא אִסְיָא קִדְם י' אֱלֹהֵי עֲלֹן מִנִּין וּזְבוֹן דָּוִד יַרְת בֵּית אֲדֹנָי וַיַּת תוֹרִיָּא בְּכֶסֶף סְלַעִין חֲמִשִּׁין: וּבְנָא תִמְן דָּוִד מִדְּבַחְתָּא קִדְם י' וַאִסְיָא עֲלֹן וּנְבִסְרָת קוֹרְשִׁין וְקָבִיל י' צְלוֹת דְּרִי אֲרַעָא וְאַתְפְּלִי מוֹתְנָא מֵעַל יִשְׂרָאֵל:

יוסף את כל ארמת מצרים' ויקן דוד את הגרן' ויקן את הדר שפרן: ותעצר המגפה ד' בקריא' וס' ויעמד בין המתים ובין החיים' ויבא אתר איש ישראל' ויבן שם דוד מזבח' ויעמד פנחס ויפלל ותעצר:

חומר כסף מכל שבטיכם בית הבחירה משבט אחד רבי חומר משו' חבא יוסף בן דוסתאי בקר' ועצים ומקום המזבח בחמשים וכל הבית כלו בטש מאות ולסון הפסוקים מוכיחים דברי רבי כי חומר תנה את הגרן ואת הבקר בכסף שקלים חמשים ובגרן היה המזבח ובדברי הימים חומר ויתן דוד לחרונה במקום שקלי זהב וגו' לל כל המקום שהוא בשדה שכבנה בו הבית: ויעתר י' לארץ ותעצר המגפה מעל ישראל' וקביל י' צלות דירי ארעה' וכדרס כל האלפים האלה שנכלו בימי דוד לא כפלו חלף על ידי שלא תבעו בית המקדש והרי דברים קל וחומר ומה חס חלו שלא היה ביניהם ולא חרב ביניהם כפלו על שלא תבעו אותם חנו שהיה בימינו וחרב בימינו על אחת כמה וכמה לפיכך התקינו זקנים ונביאים ליטע בפיהם של ישראל להיות מתפללים פלשה פעמים בכל יום הסב שכינתך ומלכותך לבין וסדר עבודתך לירושלם חכיר סלה:

סליק ספר שמואל

הראשון

הוא במדות והוא טרואי לכל מקבל טובה מאחר שיתן לו תודה כעל כל אשר נמלה וכל שכן חס היה הסס יתברך המטיב כי במתינת התודה לו תועלת כפלה להייסיר לחמונתו ית' ושכל הטובות ממנו ולזה תמצא שחחר שהיטיב הש' לדוד כל חלו הטובות הנכללות בחלו הספורים נתן לו תודה דוד בכללות על כולם וחלפ שכבר הודה לו על אחת אחת מהם בייחוד כמו שיראה מדבריו בספר תלים ולזה ספר שדבר דוד ליי' את דברי העיריה הזאת ליי' ביום הציל י' אותי מקף כל אויבי ומקף שאול:

השני

הוא להודיע שהס' כשיתחדש ממנו הרעות לא יתחדש ממנו כי חס מצד מה שהס טובות ולזה חמר דוד שהסס ית' הוא קרן ישעו להעיר שלא יחדס הש' הרע כי חס מצד שהוא ישע לאוהביו והוא להצילם מחויביהם ולדחותם מעליהם כמו שיראה הבעל חי בעל קרנים בקרנים מעליו את החי המזיק לו:

השלישי

הוא להודיע שהתפלה תהיה נשמעת כשהיה המתפלל מסדר משבחי הש' מה שיגיעו השנתו לפי מה שאפשר כי אז הוא דבק בו וזו תהיה תפלתו נשמעת מפני דבקות ההשנחה האלהית בו וזהו חמרו מהולל חקרה י' וגו' ולזה גם כן חמר בצד לי חקרה י' ואל חלהי וגו' כמו שבארנו:

הרביעי

הוא בדעות והוא להלליע כי מה שיחדסו הש' על דרך ההשנחה הפרטית יהיה מתחדס על יד מלאך ושולח מאלתו על זה כאמרנו חלהי שלח מלאכיה וסנר פוס חריותה ולזה חמר בזה המקום וירכב על כרוב ויעף כמו שבארנו:

החמישי

הוא להודיע כי כשיבא ההכרח שיחדס השם רעות להציל אוהביו הנה יסודרו ממנו ענינים להיטיב לאוהביו ומהם יתחדס רע במקרה לאוהביו כשהיה חפסר שיסלם המכוון בזה האופן וזה כלולה העיר כי הש' מרחיק עשיית הרעות לפי מה שאפשר כי מה שיחדס ממנו תמיד הוא הטוב והנה כמו שהענינים שהיה מהם מטר הם המתחדסים לתכלית טוב שיראה את הארץ והולירה והצמיחה ויקרה מהם רע במקרה כמו הברד והרעמים והברקי' והלפיד' כן ייטיב הש' לאוהביו בכמו זה הטוב שיסודר ממנו רע במקרה לאוהביהם והו חמרו מספר מה שהשניח הש' להצילו ולהכניע לאוהביו וישת חשך סתרו סביבותיו סוכותו חסרת מים עבי שחקים מנה נגד בערו נחלי חס' ירעס מן שמים י' וגו':

הששי

הוא במדות והוא להודיע שמי שירצה שישב מבוקסו מנכוח אויבו ראוי שיטל בזה בעת היותו קשה יום כי אז יתכן יותר להשיב המבוקס כאמרנו אל תתחר במצליח דרכו שיראה כי מצד היותו מצליח יבכת ומה יתבאר שהקשה יום ראוי שינכוח ולזה חמר דוד מספר בהשנחה הש' יקדמוני ביום חידי ויהי י' למשנן לי כחילו יאמר שהס התחכמו להרע לו בעת היותו נכון לקבל הרע ולוי' שהיה לו:

השביעי

הוא להודיע שהשנחה הפרטית מהשי' תדבק בחלם מצד שמרו דרכי השם ית' והתנהגו בתורתו והתבונן בה תמיד כי זה יביא אל קנין השלמות האלושי בתכלית מה שאפשר אשר הוא סבת דבקות ההשנחה בשם ית' ולזה חמר דוד בספרו חזק דבקות ההשנחה האלהית בוי' גמלני י' כדקתי כבוד ידי יטיב לי

פי שמתתי דרכי יי ונלח רשעתי מאלהי כי כל נפשטיו לנגדי וחקותיו לא חסו ממנה
הורה בזה כי הוא מתהלך בדרכי השם ית ומתבונן בחקותיו ומשפטיו :

השמיני הוא להסיר הספק למה נענש שאול יותר מדוד עם היות חטא דוד
יותר עזום הרבה מחטא שאול וזה כי דוד היה הולך בכל דרכיו
בדרכי השם והיו מדותיו ותכונותיו בתכלית השלמו והחסידות בכל עניניו רק בדבר
אורייה החתי וזה ממה שורה שדוד היה משתדל בכל ענין שתהיינה פעולותיו תמיד
לפי הראוי חלף שלף יכול לנצח יצרו בענין בת שבע וממנו סובב דבר הריגת
אורייה לכסו קלונו ולמלט שלף תהיה פעולתו מבעילת בת שבע בעילת חטא חיים
עם שהיה קצת דין בהריגתו מפני שלף קיים מצות המלך והוא חטא שאול
היה נראה היותו כנגד השם מפני שאול התכונות שראינו לשאול שלף היו מתישרות
אל היושר והחסידות ולזה גם כן תראה שאול היה חושב להתנצל לשמואל בדרכי
ספק ואולם דוד הודה תכף ואמר חטאתי ליי ולזה אמר דוד להסיר את הספק
הזה עם חסיד תתחסד ועם גבר תמים תתמים עם גבר תתבר ועם עקש תתפל
כמו שבארנו :

התשיעי הוא להודיע שדרכי השם ופעולותיו הם תמימות בתכלית מה
שאפשר וכן הענין באמרתו והיא התורה עד שאין בה דבר
ללא תועלת ומה שחסר מהטוב בקצת פעולותיו שיקרה מהם דע לבני אדם בקצת
העתי הנה הערים השם להסלים מה שחסר מזה בשם האדם בעל בחירה ורצון
לא ימשלו על הבחירה ההיא מה שחסר מהם זה הרע במקרה וזה יתכן שיכל
האדם ממנה בזה האופן כשתהיה בחירתו אל הטוב המסודר מן התורה ו
וגאמאעמותו ידבק בשם ויהיה לו למגן מהרעו ההם כי הוא לבדו אפשר שיהיה מגן
לכל החוסים בו :

העשירי הוא להודיע שכבר ימשך מחוק דבקות השגחת השם שיביא
האדם מהרע על הטוב בקלות כאלו קפץ ודלג אליו מוולת
שידק בהנעתו אליו הנה כמו שיעש' השם מהמט' נחש על דרך מופת בזולת סבותיו
כן יביא הטוב בקלו' לחובביו בזולת סבותיו והוא אמרו החל מענין חיל יותר תמים
דרכי משנה רבלי כאילות ועל במותי יעמידני :

האחר עשר הוא להודיע כי השם נתן המלכה לודע דוד כל הימים
שקעולם נמצא על צד החסד מנח הדברית ששם לדוד על
זה מצד הצדק והיושר שמצא בו וזה ימשך תמיד לזרעו כשיעשו ישראל הטוב בעיני
השם בדרך שיוכל לעשות להם כל יסע וכל חפץ גם בעת שהיה נכון לבח עליהם
רע מצד ההשגחה הכוללת ואולם כשלא יהיה זה ותפסק המלכות מישראל הנה
לא תסור מבית דוד אבל היא שמורה לו וזה ממה שיכתבאר ממנו שכבר יבא חטר
מבוע ישי וכבר משרשו יכרה וימלך ונתקיים על ישר' כי אי אפשר שתסור הממלכה
מזרעו הסרה נכחית וכבר כתבאר זה יותר בדברי הנביאיו והוא אמרו ועושה חסד
למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם ואמר כי ברית עולם עם לי ערובה בכל ושמונה כי
כל יסעי וכל חפץ כי לא יצמיח :

השנים עשר הוא מה שהודיע ששאר המלכים שיקומו על ישראל מפני
שאיש מושלים ביראת אלהים אבל הם אשמי רשע לא
מתקיים מלכותם ותיקו ישראל בעבורם ובסבתם והם זורעים יהיו לכליון חרון וזה
ממה שנתקיים בענין מלכות ירבעם וחבריו כאמרו ובליעל קקן מונח כלהם
כי לא ביד יקחו ואיש יגע בהם ימלא ברזל ועץ חנית ובאש שרוף ישרפו בשבת
וגם על הטובים חמר שלא מתקיים מלכותם אך יהיו כמו דשא מארץ שתהיה להם
צמיחה זמן לא ארוך מאד ואחר ייבשו וכן אמר השם לירבעם שאם ילך בדרכי
יבנה לו בית נחמן כאשר בנה לדוד אך לא יתקיים זה לו כל הימים ולזה תראה
שמלכות החשמונאים לא נתקיים מאד בבית שני :

השלשה עשר הוא להודיע שבגורי דוד היו כלם אנשים חכמים גם כן
בחכמת התור' ולכן היתה דבקה השגחת השם בהם ולזה
תאר עדינו העצמי שהוא יושב בשבת תחמומי ולזה גם כן היה מהגבורים בניו
בן יהודע הכהן שהיה מופלא שבבד והיו גם כן מהם הכרתי והפלתי והם
הסנהדרין כמו שנתבאר במה שקדם ולזה תמצא שכאשר שבת חלו הגבורים חמר
מן השלטה הכי נכבד ולא חמר מן השלטה היה חוק אז תקף אבל תארו בכבוד
מצד גודל המעלה ולזה הגיע מגבורתם מה שזכר מפני הדבק בהם ההשגחה
האלהית :

הארבעה עשר הוא להודיע שאין ראוי לאל' שיבקש דבר ויציא בבקשת
קיניו דברים יותר נכבדים ממנו והמשל כי מי שאבד
דבר שוה פרוטה אין ראוי שיציא בבקשה דבר שוה יותר ולשם שאין ראוי שיסכן
עצמו או איש אחד מן האנשים בבקשתו ולזה תמצא כי כשתאחזה דוד ואמר מי
ישקני מים מבזר בית לחם אשר בשער וסכנו עצמם שלשת הגבורים להביא מהם
אליו לא רצה לשתותם להודות כי לא הסכים שיסכנו עצמם בעבור זה ואף על פי
שאמר זה במחמר על צד התאווה אל המים ההם כי כמה פעמים יאמר אדם כך

במה שאין רצונו שיסתדלו בהנעתו וגם בדברים הנמנעים כאמרו מי יתן לי חבר
כינה ולזה הסכים לנסך אותם ליי' לרמוז כי על עבודתו ית לבד ראוי לנסך נפשו
כאמרו ונאהבת את יי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך :

החמשה עשר הוא במצו' והוא להודיע כי כבר היה במקדש נסוך המים
ולזה נסך דוד המים ההם ליי' כי הוא מן הספק שיצטוו

דוד השם בדבר לא הוסכם שיצטוו בו במקדש הנה כמו שלף יעש' אחד מן האנשי'
הטובים קרבן מן הצבי ליי' כן לא היה ראוי לנסך המים אס לא היו מנסכי' אותם
במקד' ומה המק' יש סמך גדול וחזק למה שאמר רבותי מנסוך המי' בחנ הסוכו' :

הששה עשר הוא להודיע כי ממוקשי עם יקרה שיעש' המלך דבר בלתי
ראוי להיות כלי להדית הדעה עליהם והוא אמרו ויוסף אף
יי' לחרות בישראל ויסת את דוד בהם לאמר לך מנה את ישראל ואת יהודה הנה
כמו שילך אדם חפץ ממוקשי עם כן יקרה ממוקשי עם למנהיג הטוב שגנה מה
שהיה נשאר ממנה מהש' לולא חטא העם הלא תראה כי דוד לא עשה זה במרד
ובמעל כי תכף שהרגיש שחטא השגחתו החרטה ובקש מהש' המחילה :

השבעה עשר הוא להודיע כי מן הרעו' ראוי לבחור במה שהוא רע מעט
מאוי זה צד שהיה אס מפני היותו מעט רע בעצמותו אס

מפני שיקל יותר לקחת העצה עליו והנה מפני זה בחר דוד היות הקבר בארבו
שלשת ימים להשענו כי רבים רחמי השם ונחם על הדעה וחלפ' שגם כן הרעב הוא
כפילה ביד השם הנה בו מה שהוא ביד אדם והוא השגחת האויבים יכול הארץ
והוא היות קשה וידמה שלוח המין מהרעב כיון בזה המקום והנה היו חלו הרעו'
משוערות כי הניסה לפני האויבים והם רודפים היא יותר קשה מהרעב כי זה הוא
אימת מות והאחר הוא אימת חסרון המון וחלפ' שימשך מחסרון המון מות
לקצת האנשים הנה בתחבולות יבילו הרבה מהמוון כמו שמצאנו שעשו ישראל
במשול מלך מדין עליהם והדבר הוא יותר קשה מהניסה מאויבים והם רודפים כי
ממנו לא יתכן לנסו כי הוא באור שהוא אצל האדם ולזה הושם בקירוב יחס זמן
הדבר אל זמן הניסה כיחס זמן הניסה אל זמן הרעב :

השמנה עשר הוא להודיע שאפי' מחטאת דוד כמשך טוב הלא תראה
כי בעבור זה החטא נגלה לו מק' בית המקדש אשר בחזו

השם אשר רמו אליו בתורה באמרו אל המקום אשר יבחר יי' ובאמרנו כי לא באתם
עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה וכמו כן כמשך טוב מחטא בת שבע שיצא ממנו
שלמה אשר נתנה לו הממלכה לנצח ועל החטא ההוא גם כן עשה דוד הרבה
מהזמירות החסרים בספר תלים שהם זמירות ישראל לשבת בהם השם ולשוב
מחטאיהם וזה כלו מורה על יוסר לבב דוד עם השם :

התשעה עשר הוא להודיע שהדבר שיש בו קדושה כפלאה לשם אין ראוי
שיהיה לאדם השתמשות בדברים הנמנעים בו כי זה ממה
שיביא להקל בקדושתו ולזה תמצא שכאשר נבחר זה המקום הקדוש להיות בו
מוצא ליי' לא רצו שיהיה הדברים שבו לשמוש אדם ולזה רצו ועשו מהבקר עולה
ומהמורגים וכלי הבקר עשו עבים להעלות העולה ומחטים מנחו' שאם ישתמשו
בהם לכורך הדיני' יביא זה להקל בקדושת המקום הקדוש ההוא ולזאת הסבה נכ
תמצא שכאשר בא ארון יי' משדה פלשתים על ידי הפרות שאסרום בעגלה הנה
בקעו עצי העגלה ואת הפרות העלו עולה ליי' :

העשרים הוא להודיע שאין ראוי להעלות לשם עולות יתכן שיחשב בהם
שיהיה בהם קצת חוסם כמו הענין בזה שהיה נתן ארונה
לדוד שהוא אפשר שלא היה נתן זה כי אס על צד היראה ממנו להיותו מלך ולזה
רצה דוד על כל פנים לקנות אותם ולקנות הגרן שעשה בו המוצא לזאת הסבה
בעינה שלא יעבד השם בדבר גול ובמה שהוא לא לו ומפני זה הכרך לקנות כל
המקום ההוא אשר נבנה בו בית המקדש :

העשרים ואחד הוא להודיע מה שהעיר בזה הספור שהקרבנות הם סבה
להמשך ההשגחה בישראל ולעצור המגפה והמשמית
מהם כי זה ממה שיסיר לעמוד על המכוון בענין הקרבנות שהוא מביא באופן
שלא אל הדבקות בשם' כמו שבארנו בבארנו בספר ויקרא הנה כמו שהיה הענין
על הכפרת מבין שני הכרובים בכל דבור ודבור שהיה מדבר השם' עם משה
להיטיב ישראל לעמוד על כוונת התורה ועל סודות הנבואה כן רצה השם' לעצור
המגפה על יד הקרבנו' האלה להעמידנו על המכוון בהם כי כבר התבאר מדברי
הסירה שסבות ההשגחה הם הדבקות בשם' וההליכה בדרכיו וההתבוננו' בדרכי
התורה בכללם :

(ובחף) נשלא באור ספר שמואל והיתה השלמתו אותו בראש אדר ראשון של
שנת תשעים ושמונה לפרט האלף השש' והתהלה לאל לבדו אשר
עזרנו בדחמיו וברוב חסדיו יתברך ויתרומם על
כל ברכה ותהלה :